MARCELLI VIRI IL-LVSTRIS, DE MEDICAMENTIS EMPIRICIS, PHYSICIS, ac rationabilibus Liber, ante mille ac ducentos plus minus annos scriptus, iam primum in lucem emergens, & suæ integritati pleris[que] locis restitutus, Per Ianum Cornarium Medicum, Physicum Northusen.

ITEM

CLAVDII GALENI LIBRI NOVEM nunc primum Latini facti, id[que] opera eiusdem Iani Cornarij, quorum argumenta uersa pagina indicabit.

Elenchi in utrunq[ue] opus.

D. Rainssant
D. M. Remensis.

BASILEAE ANNO M. D. XXXVI.

Cum priuilegio Imperiali in annos quatuor.

CLAVDII GALENI

De causis respirationis.	liber I.
De utilitate respirationis.	liber I.
De difficultate respirationis.	libri III.
De uteri dissectione	liber I.
De fœtus formatione.	liber I.
De semine	libri II.

VIRIS ET PIETATIS

ET LITERARVM PROVEHENDARVM STVDIO CElebcrrimis, Ioanni Reineke, & Gulielmo Rinco, rei metallicę in illustri comitatu Mansfeldiano præfectis, Ianus Cornarius Medicus Physicus Northusen, S. D.

MNES QVIDEM BONAE ARTES AC DIsciplinæ, Viri celeberrimi, à Græcis utpote acutiss. hominibus, aut inuentæ sunt, aut certe ab aliis quibuscunq; gentibus initio dato, per græcam nationem sic excultæ sunt, ut apud nullas alias prius fuisse uideri possint. Verum uix ulla est alia quæ & totam se græciæ debeat, & tota in ipsius lingua adhuc restet, quàm Medicina. Tametsi enim nō constet quando & ubi primum cœperit, & mihi sanè uideatur mox cum ipsis hominibus initium sumpsisse, ex naturæ instinctu ad experienda auxilia, contra tot mala ingruentia progressis, non minus utiq; quàm alia quædam animantia ad salutaria remedia ex sese agnoscenda ac usurpanda aptis, Tamen antiquissimi autores Medicinæ Græci celebrātur: atq; præteritis in præsens, Apolline, Aesculapio, Machaone ac Podalyrio, ob medicandi gloriam partim ἀποθέωσει dignis iudicatis, partim nō minus in diuina Homeri Iliade celebribus, unum summum artis autorem ac scriptorem Hippocratē proferemus, cum quo nemo priorum aut posteriorū conferri meretur, utpote qui non, uelut illi quos recensui, uni seculo, sed omni posteritati scriptis suis commodauit, & ad æternitatem medicinam propagauit. Hunc præcesserunt tamē alij aliquot nō ignobiles medici ac physici, & in primis Democritus. Insequuti sunt etiā multi, sed maxime clari Diocles, Anaxagoras, Herophilus atq; Erasistratus fuerunt, quorum tamen omnium scripta interciderunt. Hippocratis autem opera haud dubie diuini numinis beneficentia in hunc usq; diem seruata supersunt, habentur, leguntur, & in ipsis adeo conseruata restat nobis uera medicina. Velimus enim nolimus fatēdum est hunc solum esse & parentem artis & propagatorem, ut caliginosissimo errore inuoluti hallucinentur, quicūq; aliunde quàm ex istius doctiss. uiri scriptis, quærendā medicam artem ducant, aut discendā tradant, aut edocti: ut sibi uidentur: feliciter se exercere posse sperant. Negas ergo tu, inquit aliquis ex illis, quicquam esse apud latinos homines autorum, unde medicinam condiscere possimus? & unde accepta medicamina male affectis corporibus prospere accommodare queamus? An tu Auicennam, Rasim, Auerroim, Albucasim, & quid opus est recēsere singulos? tam multos Arabes scriptores insignes medicos, qui hodie in plerisq; omnibus gymnasijs regnant, et latine leguntur, nullo loco ponis? & num tot

Medicina græca.

Medicina origo.

Hippocrates

Hippocratis opera.

Arabes et barbari medici.

Itali ac Galli medici, tot practicarum (ut appellant) scriptis editis clari, tibi non uidentur medici?& quidem tales, ut ex his etiam citra Hippocratis cognitionem ac lectionem, liceat esse medicis, & non uulgo tantum, sed & publicis etiam scholis doctoris titulo insigniri? Ego uero ut non negauerim sic hodie publice medicos fieri, Sic constanter asseuero, tales non aliter medicos esse, quàm olim Musicos Timotheus esse iudicabat ab ineptis artificibus institutos. Nimirum quos omnes artem dedi scere cogebat prius, quo apti fierent ad ueram musicam ab ipso discendam, atq; id duplicato precio exacto, quum geminus labor esset, & dediscendi prauam institutionem, & addiscendi ueram artem. Et sanè consultum esset ut omnes publicæ scholæ semel agnito errore, omnia tum Arabum, tum Italorum ac Gallorum barbarorum Medicorum opera, aut potius onera, quorum iugo non aliter quàm uilissima seruitute grauissime premuntur, excuterent ac exterminarent, & se Hippocrati uero artis medicæ Timotheo formandos concrederent, uisuræ utiq; essent uel sero tandem, in quantis tenebris uersatæ fuissent, ubi ueritatis lumen ex Hippocrate ipsis illucesceret, ut tum ratione, tum experientia, quæ duo iudicandi de rebus omnibus uelut instrumenta homini à natura contributa sunt, constantissimam & euidentissimam Hippocratis scriptorum certitudinem cognoscere possint. Sed difficilimum est eos qui se semel alicuius sectæ opinionibus addixerunt ad ueritatem reducere. At uero non penitus desperandum, quando nuper adeo una Florentina academia resipiscendi aliquando etiam alijs spem nobis exhibuit, quæ excusso Arabicæ & barbaræ seruitutis medicæ iugo, ex professo se Galenicam appellauit, & profligato barbarorum exercitu, unum totum & solum Galenum, ut optimum artis medicæ autorem, in omnibus se sequuturam pollicita est: quod quum fecit non exclusit utiq; Hippocratem, super cuius scripta uelut firmissimam basim & solidum fundamentũ, omnia Galeni opera sunt extructa, utpote qui omnia quæ tradit, ubiq; omni arrepta occasione, ad reuerendum illum senem: sic enim ferè appellare solet: referat, eius autoritate defendat, ut qui primus omniũ recta usus sit uia, ad quam proxime quidẽ aspirarint Aristoteles & Theophrastus, Multi uero alij postea desciuerint, aut tandẽ etiam corruperint: in quibus omnibus refutandis acerrimũ Hippocratis uindicẽ pręstat Galenus, ut nisi Galenus scripsisset, lõge uilior Hippocratis gloria apud omnes esset, quũ fuerint qui palàm hominis doctissimi scripta incessere non erubuerint. Manetq; hoc modo, quasi unum coniunctum corpus, Hippocratis & Galeni scriptorum aceruus, in quo uidelicet uera medendi ars & ratio, eaq; tota comprehensa est, ut præter hos nullis alijs medicis scriptis sit opus. Ingenij saltẽ uigore opus est, & linguarum cognitione, atq; industria diligentia, quibus adhibitis summorũ uirorum scripta assequamur. Apud hos enim uelut dixi, gręcos autores medicina nobis restat, sic exculta ac propagata est, ut ad nul

los

Doctores & medici quomodo fiant

Timotheus Musicus

Scholæ publicæ

Iudicandi duo instrumenta

Opinionum pertinacia

Florentina Academia Galenica

Galenus

Via Hippocratica

los alios potius & maiore merito, etiam ipsam inuentionis gloriam referamus, atq; hos nõ aliter quàm diuinos homines ueneremur, ueluti per quos nobis & sana tutandi, & morbida corpora sanandi ratio, diuinitus est ostensa. Et sanè hoc sensisse uidentur omnes medici qui post uerum illũ Hippocratis discipulum Galenum scripserũt. Nam & Hippocratem & Galenũ ex æquo sibi imitandos proposuerũt, relictisq; omnibus empiricis ac falsò se appellantibus methodicis, qui ab Hippocratis placitis desciuerunt, rationali uia ac methodo ab Hippocrate inuẽta & indicata, & à Galeno exculta ac dilatata progressi sunt, Tales sunt Oribasius, Aëtius, Paulus, qui palam pro *Oribasius* fessi Galeni nomen pleraq; omnia ex illius scriptis accepta prodiderunt. *Aëtius* Porrò latinos libenter ad huius cum græcis gloriæ participationem admit *Paulus* terem, sed nescio quomodo hi à Medicina sic abhorruerint, ut nihil extet *Medicorum latinorum raritas* quod hunc honorem mereatur, præter unicum Cornelium Celsum, qui tamen & ipse octo libris de re medica editis, in plerisq; omnibus Hippocratẽ *Cornelius* ipsum expressit, ut integras sentẽtiarum periodos ex ipso descriptas subinde in eo uideas, Imò tota capita nihil aliud quàm Hippocratis sententias *Celsus* ad uerbum reddunt. Plinius contra Romanam grauitatem uisum esse ait, si instar leuium hominum græcorum artem medicam exercerent, & hoc quęstu ex immani uitæ precio facto. Sed & illud addit. Non fuisse futu *Cur pauci medici Latini* ram aliter quàm Græce tractantibus fidem ac autoritatem, quum etiam imperiti linguæ minus crediderint se iuuari his quæ ipsi aliquo modo intel ligerent. Et ipse sanè Plinius medicinam ex professo non tractauit, sed ut ar *Plinius* biter quædam à se producta æstimauit ac expendit. Quare quo etiam latina res medica auctior redderetur, annisi sumus nuper ipsos græcos medicos latinos facere, aggressi imprimis optimum autorem Hippocratem, sed partim rei difficultate deterriti, partim quæsiti ad rem oportune conficiendam Mœcenatis fauore ac benignitate destituti, & eodem non longe post fato sublato, ab hac opera destitimus, non tamen ut penitus hoc seculum desperare iubeam ab Hippocrate nostro latino legendo. Est enim bona *Hippocrates latinus Cornarij* pars eius operum apud me conuersa, sed cui expoliendæ, atq; ei quæ super est addẽdæ, tum anni isti, tum temporum infelicitas, in quibus talia nullius precij existunt, non sufficiunt. Neq; enim expetendum à me puto, ut meo priuato sumptu hoc ocium mihi comparem, quo publica studia iuuentur, quanquam nõ ignorem quantam gloriã res ista mihi parere possit: hęc est ẽm scilicet quæ ingens præmiũ nobis ab amicis proponitur, quã tamẽ ut nõ ambio, sic nõ adeo cornea fibra præditus sum, ut nõ hinc iucũde afficiar. Reges ac magnos principes hæc gloria decebat, ἀλλὰ, πάλαι ποτ᾽ ἦσαν ἄλκιμοι μιλήσιοι. Mihi ut priuato onerosior quàm honoratior existat. Hippocrate itaq; relicto, Aëtium nuper paucis ante cognitum medicũ, latinum exhibui *Aetius latinus* fermè dimidiatum, additurus & reliquũ si fuisset exemplaris græci copia, & nisi Italus quidã interpres hoc onere me leuasset, qui partẽ quã ego nõ ha

bui de suo conuersam adiecit, quanquã hoc ipsum opus uisum quidẽ non dũ possideam, & ex integro moliar nouã cõuersionem, quũ etiam interim dum is hanc operam præstitit, mihi exemplaris græci reliqui copia contige rit. Sed & post Aetium, supra tractationem de respiratione, librosq́ de semine, & uteri dissectione, ac fœtus formatione, omnia à me primum conuersa, non ita dudum insigne opus Galeni de compositione pharmacorum secundum locos Frobenio Typographo obtuli, latinum primum à me factum, & medicis commentarijs nostris additis illustratum. ex quibus Galeni quidem opus omnibus Galeni scriptis, imò uniuersæ rei medicæ, uelut Colophonem addit. Nostri autem commentarij, nisi penitus fallor, aliquot milibus difficilium ac obscurorum locorum, tum apud græcos, tum apud latinos medicos intelligendis sufficient, supra institutum, hoc est Galeni librorum περὶ τόπους expositionem, & in integrum restitutionem. Sed tamen hæc omnia adhuc non sunt alia quàm à græcis accepta: hinc enim ceu fonte perenni, Medicorum apollineis ora rigantur aquis. Quo igitur & latina parte studiosos medicinę iuuaremus, en uobis ornatissimi uiri, etiam latinum αὐτόγραφον medicum hunc Marcellum, qui quidem ex suo instituto hoc opus latine prodidit, sed tamen ut in præfatione fatetur, hinc inde collectum, & præsertim ex latinis autoribus, utroq́ ut inquit Plinio, Apuleio, Celso, Apollinari ac Designariano. sed & Siburio, Eutropioq́ ac Ausonio, quos proximo ante se tempore uixisse testatur, illustresque honoribus & ciues ac maiores suos appellat. Quare ex his adeo uerbis clarescit, sub Gratiani & Theodosij magni Imperatorum ætatem hunc Marcellum floruisse, Gallumq́ atque adeo Burdegalensem ciuem fuisse. Nam Ausonius medicus Ausonij Poetæ pater sub Valentiniano uixit, & ipse Poeta Gratiani præceptor fuit, cui contemporaneum fuisse Marcellum uerisimile est, imò etiam ὁμόπατριν, quando Siburium Eutropiumq́ ac Ausonium medicum ciues ac maiores suos dicit. Sed & Eutropium sub Valentiniano uixisse constat, quanquam presbyterum & diui Augustini discipulum fuisse Volaterranus ex Ptolemæo Lucensi tradat, & scripsisse Epitomen Romanæ Historiæ ab urbe condita usque ad Iouinianum & Valentinianum Imperatorem, quæ res tamen nihil obstat, quo minus & medicus fuisse credatur. De Ausonio certe medico, ex Poetæ Ausonij filij Epicedio in patrem satis constat. Siburius uero, si tamen recte legitur, penitus obscurus existit. Est autem planè Empiricus totus hic Marcelli liber, ex obseruationibus cum aliorum, tum ipsius congestus, adeo ut nec plebeia & agrestium hominum remedia fortuita inquirere ac prodere neglexerit, atq́ ea magna ex parte superstitiosa. & quanquam Christianum fuisse appareat, cum ex aliquot locis, tum ex eius seculi ratione, tamen mirum quàm uana pleraq́ tradat à gentibus etiam fastidienda, præsertim ubi carmina attexit, & incantationes penitus ridiculas, aliquando græcas, aliquando lingua ignota:

Galeni uersio per Cornariũ

Commentarij medici, Cornarij

Marcellus latinus medicus

Medici latini quos Marcellus secutus est

Ausonius medicus

Eutropius medicus

Siburius medicus

Marcellus Empiricus

ignota:quod nimirum hoc ipsum est quod Plinius dixit, homines minorē fidem habere his quę intelligunt. Eiusdem uanitatis sunt & characteres qui dam peregrini prodití ab ipso amuleti gratia adalligandi, & quædam anulorum scalpturæ gestandæ, omnino talium præstigiorum ac deliramentorum, qualium magna mole refersisse scripta sua Xenocratem Aphrodisiēsem, & Pamphilum quēdam sexto simplicium pharmacorum Galenus refert. Sed & Plin. eiusmodi subinde prodere nō dubitauit. Nos ut talia non probamus, sic reijcere ex opere publico nobis nō permisimus, Imò quædā ex his græca miserrime mutilata suo nitori restituimus, ut aliquem sensum exhiberent, quãquam quædam supersint eiusmodi ut dedita opera obscurata uideantur, ne uidelicet intelligantur, atq; sic maioris ęstimationis sint, uelut clandestina aliqua ui auxiliarem opem conferentia. Insunt præterea multa Empirica remedia quæ itidem apud Galenum κατὰ τόπους leguntur, ex Archigene, Apollonio, Heraclidaq; Tarētino & alijs quibusdā citata, ut quædā nobis eo facilius fuerit redintegrare detruncata ac uitiata. Certe nihil temere in toto opere mutauimus, nisi palàm corruptū, qualia multa librarij & ignorantia, & incuria fuerunt admissa. Et tantum sanè me præstaturum promisi Hieronymo Frobenio Typographo Basilieñ, diligentissimo, qui hoc opus meæ fidei ac curæ concredidit. Est autem hic uir supra diligentiam qua optimos quosq; autores accuratissime excudit, etiam non uulgariter studiosus, ut ueteribus autoribus productis ac quasi nouis factis, rem literariam omnem adaugeat. Sic nuper autores publicauit nemini antea notos, & hac parte laudem omnibus Europæ typographis præripuit, Veluti sunt Arriani & Hannonis periplus, Strabonis Epitome, Parthenius de fluminibus & montibus, uelut ego sentio, quanquam inscriptio Plutarchum præferat, & idem Parthenius de amatorijs affectionibus à nobis latine redditus, Ptolemæi geographia, Diogenes Laertius, Aetius medicus, & hic Marcellus medicus, & quem aliquando nostra ope inuulgabit Constantinus Cæsar de agricultura, ut taceam de tot scriptoribus alijs, & præsertim ueteribus Theologis, Erasmi Roterodami auxilio publicatis. Illud præterea admonendum duxi, Scribonium Largū nuper in Gallia primum inuulgatum, & publice omnibus latinū medicū scriptorem creditum, totum in hoc Marcelli opere contineri, diuersis locis insertum, ab ouo (ut aiunt) ferè usq; ad mala, adeo ut perorationem etiam Scribonij Marcellus cap. 35. habeat. Quę res facit ut ego dubitē Scriboniū ipsum latine scripsisse. Quū enim in lib. Galeni κατὰ τόπους, tū ab Andromacho, tū ab Asclepiade medicamenta Scribonij nomine præfixo producantur, eademq; etiā magna ex parte in uulgato latino Scribonio legantur, uideri potest Andromachū & Asclepiadem ex latino scriptore Scribonio medico transtulisse ea medicamenta; utpote qui his paulo annosior, sub Tiberij & Claudij Cæsaris ætate uixit, & sic sanè uulgo omnibus persuasum esse uideo. At uero

Superstitiosa carmina, & characteres

Xenocrates

Pamphilus

Constantinus Cæsar de agricultura

Scribonius Largus

quum pleraq; ex his pharmacis quæ in Galeno græce leguntur, itemq; in Scribonio latine habentur, dissideant tum in rerum diuersitate, tum in ponderum ratione, & hoc tamen sic ut ea diuersitas ex similitudine quadam appellationū ipsarū rerum uideatur oborta: ueluti uerbi gratia, quod καρδάμωμον in græco Galeni, Nasturtiū id est κάρδαμον legitur in latino Scribonij exemplari, & χαλκάνθη in græco, æris flos id est χαλκοῦ ἄνθος habetur in Scribonio, minime existimandum puto græcos homines Andromachū & Asclepiadē talia ex latino Scribonij opere male transtulisse, Sed plane uice uersa, aliquem interpretem posteriorū seculorū Scribonium græcum transferendo, græca uel non intellecta, uel ex similitudine uocum corrupta bona fide reddidisse, hoc est errorem ex errore propagasse, uelut etiam in commentarijs nostris medicis abunde declaraui. Indicat autem & ipsa dictio se translatitiam esse, ut quæ illud latinissimum seculum nō resipit. Sed & si Scribonius latine hoc opus prodidisset, non uidetur Plinius eius mentionē fuisse neglecturus. Ignotū enī ipsi esse nō potuit, qui postea sub Vespasianis illud suum naturalis historiæ uolumen edidit. Quare Scribonium omnino græce scripsisse iudico, & quanquam Romani generis nobilissimæq; Scriboniorum familiæ nomen habeat, ut & hinc latine scripsisse uideri possit, Tamen tale tum seculum erat, ut quicunq; ex Romanis medicinam tentaret ac exerceret, se ad græcos transferret, atq; hoc est quod Plinius dixit, In tanto fructu paucissimi Quiritium attigere, & ipsi statim ad græcos transfugæ. Atq; hoc sanè iudicium meum de Scribonij libro, hoc loco ideo prætermittendum nō duxi, quod totum eum librum Marcellus transscripsit, & huic operi suo inseruit. Et tamen quum in præfatione multorum latinorum medicorum ex quibus sua collegerit, mentionem faciat, similiterq; aliquoties in operis progressu, Scribonij adeo aut eius interpretis nusquā commeminit, sed simpliciter illius libri uerba, eodē etiam ordine transscripta habet, ut ego aliquandiu dubius hæserim uter ex altero sua excerpsisset. Verum ubi uiderem in Galeno eadem legi Scribonij nomine præfixo, quæ in eo libro continentur, planè translatitium Scribonij libellum uelut dixi iudicaui, & hoc factū suspicor circa Valentiniani Imperatoris ætatem, inclinata iam tū re latina. Ex ea itaq; translatione Marcellus bonam partem excerpsit, autoris nomine suppresso, quod fortasis etiam ipse eius libri interpres suppresit. Et quando in re obscura non aliter quàm suspitionibus & coniecturis agere possumus, addam & illud. *Siburius quis sit* Siburius cuius in præfatione meminit Marcellus, omnino Scribonius mihi legendus uideretur, nisi proximo tempore uixisse, ac ciuem suum uelut Ausonium & Eutropium diceret, quod de Scribonio intelligi non potest qui sub Claudio Cæsare uixit, nisi tam inconsiderantem circa temporum & hominum rationem fuisse credamus Marcellum, ut Scribonij ætatem & patriam ignorarit: aut nisi Siburius omnino is est qui Scribonium lati

Scribonius scripsit græce (margin)

um latinum fecit,& Scribonij nomine reiecto suum præfixit, quẽ proinde Marcellus ut autorem libri,& ciuem suũ,& proximi ante se temporis agnouit dum eius mẽtionẽ facit. Quicquid eius rei est, Liber sanè Scribonij ubiq; corruptissimus, uel ex toto ex Marcello ipso corrigi ac restitui potest; Cuius opus ut uetus,& medici Empirici,& qui ipse latine scripsit, dignissimum uisum est, quod ab interitu uindicaretur, tum honestiss. uiris Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio Basiliensib. typographis præstantissimis, tum etiam mihi. et sanè me nihil pœnitet eius operę quam in eo euoluẽdo ac emendãdo collocaui, maxime quum ipse Galenus magis empiricos atq; remedia usu cognita probet, quàm methodicos ex ratione inconstanti ad morborum curationem progrediẽtes, ut sperem, imò certò sciam, etiam rei medicæ studiosos non exiguo fructu hoc opus sibi comparaturos ac lecturos, maxime uestris, uiri celeberrimi, nominibus præfulgentibus, ac quasi illicentibus, de quibus iam constans in his regionibus fama est, uos nihil nisi egregium ac publica commodans probare: & de re quidem Ornatissime Ioannes, frequenter in confabulationibus meminit optimus & prudentissimus uir gener tuus Michael Meienburgk, huius urbis syndicus, ac amicus noster summus, quàm uidelicet integro animo sis erga bona studia & uerã pietatem affectus, ut uel eximiæ uirtutis tuæ gratia sæpe cupiuerim tibi notior esse. In te uero optime Guilielme, eundem affectum cominus & coram etiam cognoui, ut non iniucunda mentio mihi de præclaris uirtutibus tuis apud honestissimum iuuenem Casparum Ernestum generum tuum quotidie ferè contingat. Magis enim mirum uidetur in uobis adhuc uigere animum ad bona studia amplexanda ac iuuanda propensum, quem olim adolescentibus uobis in publicis Gymnasijs excitatum, declarare indies amplius non desinitis, & hoc ferè toti à literis ad rei metallicæ curam digressi ac quasi sequestrati, quum pleriq; qui omnem ætatem in publicis scholis detriuerunt, iam ea ætate qua uos estis, non solum non fructũ aliquem studiorum ex se ostentent, uerum etiam adolescentium studijs in uidentes incommodent, timentes uidelicet ne indies amplius ipsorũ ignauia, imò ignorantia mundo inclarescat, aut etiam solis studiosorum ac doctorum titulis superbientes, alias uel in aulis magnatum colaces agant, uel caupones sint & pincernæ, sordidum quæstum ex omni occasione captantes. Quare ubi à curis & officijs quibus præclare incumbitis, fueritis ociosiores, aliquando ad hunc Marcellum medicum uobis inscriptum & à me dicatum diuertentes, aut salutaria medicamenta legere ne pigrescite, aut superstitiosa suauiter ridere satagite, Meq; uestri nominis studiosum uel de fidicina hac amate. Opt. Valete. Northusæ Calendis septemb.

ANNO. M. D. XXXV.

Scribonius corruptus ex Marcello restitui potest

Corrupti mores studiosorũ titulis gaudentium

Index

INDEX MEDICINARVM INFRA SCRIPTARVM.

Ad capitis omnes subitos & diutinos & multiplices dolores. Cap. I
Ad omnes dolores hemicranij & heterocranij subitos & diutinos. Cap. II
Ad uertiginem capitis. Cap. III
Pityriasi & porrigini, ac prurigini, atq; ulceribus, & lendibus, & pedunculis. Cap. IIII
Ad capitis reumata & purgationem, & ad pituitæ & flegmatis deductionem, & restrictionē catarri. Cap. V
Alopecijs & tineis, & capillo fluenti, atq; infirmo. Cap. VI
Capillo nigrando & crispando, his adiecta sunt quæ phlegmata & perfrictiones capitis deducunt. VII
Ad omnes & multiplices oculorum dolores, medicamina & collyria, & remedia diuersa, physica & rationabilia de experimentis. Cap. VIII
Ad aurium dolores uniuersos & uitia omnia, & surdiginem. Cap. IX
Ad omnia uitia narium, & ad pituitam. Cap. X
Vitijs labiorū & gingiuis, & oscedini, & oris ulceribus, & fœtori, & linguæ pustulis & palati exulcerationi. Cap. XI
Dentium doloribus & uitijs eorum uniuersis. Cap. XII
Dentifricia diuersa de experimentis. Cap. XIII
Vuæ & faucibus & arterijs & raucedini. Cap. XIIII
Ad anginam uel synanchen, & strumas, & parotidas, & reumata, & glādulas, & ea quæ faucibus hæserint euocanda. Cap. XV
Ad omnes molestias tussis, & subitæ & diutinæ, ac uetustę & siccæ atq; humidę, & ad pthisicos atq; eos qui sanguinolentum excreant, & ad empyicos & hęmoproicos, atq; eos qui sanguisugas hauserint, nec non & stomachi stridorem. Cap. XVI
Ad suspiriosos uel ad dyspnoicos, & ad omnes causas arteriarum, & ad uomitus restringendos & prouocandos, & ad sitim arcendam & singultus inhibendos, & ad reumaticos & uulsos remedia diuersa. Cap. XVII
Humerorū & ceruicum doloribus, & opisthotonis, & hircosis, & unguibus, & paronichijs. Cap. XVIII
Ad lichenem siue mētagram, uel impetiginē, & elephātiasin, & lepram & ad exanthemata, & maculas, & liuores tumoresq; de facie abolendos, & ad genas scabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines & stigmata delenda, remedia diuersa. Cap. XIX
Ad omnia stomachi uitia, & ad omnes eius causas & dolores, & ad omnē cruditatem atq; indigeriem depellendam, & ad omnē uiscerum atq; aqualiculi cōfirmationem, antidota, epithemata, potiones oxyporia, unctiones aliaq; remedia nonnulla. Cap. XX

Cordis

Cordis dolori & corco & præcordijs omnibus. Cap. XXI
Ad hepatis uitia omnia, & molestias uniuersas. Cap. XXII
Ad lienis uitia omnia, & molestias cunctas. Cap. XXIII
Pleuriticis & omnium laterum doloribus. Cap. XXIIII
Lumborum & coxarum doloribus ac torporibus, & ischiadicis remedia. Cap. XXV
Renium & uesicæ doloribus & causis uniuersis, & calculo, & urinæ difficultatibus, nec non & urinæ incontinentiæ. Cap. XXVI
Cœliacis & dysentericis, & torminosis, & ad intestina rupta, internósque morbos, atq; incontinentiam stercoris, remedia diuersa. Cap. XXVII
Lumbricis & tineis & interaneis causis, id est, tenesmo, & ad rosus uentris, & strophum. Cap. XXVIII
Ad colum & ileon remedia diuersa. Cap. XXIX
Ad uentrem resoluendum, nec non & choleram proijciendam atque inhibendam, sales & potiones & catapotia diuersa. Cap. XXX
Ad ani uitia, & fistulas podicis, & hęmorrhoidas. Cap. XXXI
Paniculis & inguinibus & intertriginibus. Cap. XXXII
Cæpariæ & uerendis uirilibus uniuersis, & herniosis siue uiris siue infantibus, & rebus uenerijs, & eunuchis sine ferro faciendis. Cap. XXXIII
Genuum doloribus, & crurũ ac tibiarũ ulceribus & uaricibus & callis pedũ, atq; clauis, & uerrucis, & plantis, & pollicibus, & talis, & articulis, & pernionibus, & ruptis pedibus, & condylomatis neruorũ atq; articulorum & ad extrahenda quæ casu calcata fuerint, uel quæ corpori inhæserint, diuersa remedia. Cap. XXXIIII
Neruorũ uitijs ac doloribus omnibus, & arthritidi, ac paralysi doloribusq; medullarum, remedia diuersa. Cap. XXXV
Ad podagram calidam & frigidam, & chiragram remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis ut in alijs omnibus infirmitatum causis supra scriptum est. Cap. XXXVI

Notis ponderum ac mensurarum Marcellus his utitur.

℈	scrupulum	*	denarium
Λ	uictoriatum	—	unciam
P	pondo	ε	semunciam
8	sextarium	S	semissem

MARCELLVS VIR IN LVSTER EX MAGNO OFFICIO THEODOSII Sen. filijs suis Salutem dicit.

EQVVTVS OPERA STVDIOSOrum uirorum, qui licet alieni fuerint ab institutione medicinæ, tamen huiusmodi causis curas nobiles intulerunt, libellum hunc de Empiricis quanta potui solertia diligentiaꝗ conscripsi, remediorum Physicorum siue rationabilium confectionibus & adnotationibus fartũ undeunde collectis. Nam si quid unquam cõgruum sanitati, curationiꝗ hominum uel ab alijs comperi, uel ipse usu approbaui, uel legendo cognoui, id sparsum inconditũꝗ collegi, & in unũ corpus, quasi disiecta & lacera Aesculapius Virbij membra composui. Nec solum ueteres medicinæ artis autores Latino duntaxat sermone perscripros, cui rei operam uterꝗ Plinius, & Apuleius & Celsus & Apollinaris ac Designatianus, aliiꝗ nonnulli etiam proximo tempore inlustres honoribus uiri ciues ac maiores nostri, Siburius, Eutropius atꝗ Ausonius cõmodarũt, lectione scrutatus sum, sed etiã ab agrestibus & plebeis remedia fortuita atꝗ simplicia quę experimentis probauerant didici. Quorum uobis copiam labore nostro uigiliaꝗ faciendam, filij dulcissimi, pro necessitate infirmitatis humanæ pijssimum duxi, orans primum diuinam misericordiam ne uobis uestrisꝗ experiẽdi huius libelli necessitas ulla nascatur. Tum si qua fuerit prospiciendæ salutis & tuendæ ualetudinis causa, gratulemini super hac re labori studioꝗ nostro, quod uobis absꝗ medici intercessione, opem necessariam curationemꝗ præstabit. Cuius scientiæ beneficia uice mutua caritatis humanæ cũ omnibus infirmis amicis, notis, ignotisꝗ, immo uero cum aduenis magis & pauperculis cõmunicare debetis, quia & deo acceptior, & homini laudabilior misericordia quę ęgro hospiti ac peregrino egenoꝗ defertur. Moneo sanè si qua fuerint paranda medicamina ne absꝗ medico aut incuriosius componanrur, aut indiligenter habeantur. Nam licet attentissime species & mensuras specierũ remedijs quibusꝗ adscripsero, & ipsarum mensurarum notas, uel ponderum qualitates secundum Græcam traditionem & medicorum ueterum consuetudinem seorsum libello huic inseruero, & non solum Romana sed etiam Graia expositione digessero, tamẽ è re est ut hæc eadem cum peritioribus conferantur, ac sæpius retractentur, & quæ confecta fuerint, uel parata medicamina sub signaculis semper habeantur, ne aut casus incidat, aut malignitas alicuius obtepat, quæ beniuole & sincerę patata corrumpat, sitꝗ de

Plinij duo Apuleius Celsus Apollinaris Designatiãus Siburius Eutropius Ausonius

Componendi medicamina cura.

remedio uenenum, & de salubritate pernities, culpeturq; medicina, cum peccarit incuria.in summa me hæc benigne parasse,& tamen super his monuisse sufficiet: uos perinde sanitati uestræ,atq; opinioni meæ consuluisse conueniet. Epistolas quoq; eorum quorum studium æmulatum me esse scripsi,huic operi ne quid deesset, adieci, quarum lectio & incitare uos ad necessariam cognitionem,& instruere poterit ad salutem. Versiculis quoq; lusimus migmatum & specierum digestione compositis. Non quod sit dignum aliquid in carmine, sed ut lectorem, scrutatoremq; huius operis & poema pelliciat,& exoptatio blanda conciliet, quod opusculum in infima parte huius codicis collocaui,& ut sermone nostro opera hæc solertia nostra composita claudantur, & nugas nostras multiplex foliorum celet obiectus.

DE MENSVRIS ET PONDERIBVS MEDICINALIBVS EX GRAECO TRANSLATIS IVXTA HIPPOCRATEM.

Vncia habet drachmas numero VIII, scrupula XXIIII. Mina habet libr.I,uncias II. Cheme habet sicut drachma, ℈ III. Obolos habet denarius VI. Cotyla hemina facit acetabula siue oxybapha IIII. Olyscion facit heminæ partem septimam quod facit —I & drachmas II. Cotylos habet —IIII.quod facit cyathos II.& coclearia VI. Item Cotylus triunciarius habet heminę tertiam partem. Tetrobolon est quarta pars heminæ. Chœnix sextarij duo sunt. Stater est quod metitur drachmas IIII. Est autem quanta semuncia.Denarius est argenteus drachma I. quod facit ℈ III. Victoriatus denarius dimidia pars drachmæ est. Obolus minor drachmæ sexta pars est. Cyathus pars octaua sextarij, sed ad pōdus drachmarum pars decima est. Coclearium dimidia pars drachmę est. Tetrasarius semuncia est.

Item de ponderibus & mensuris medicamentorum ex libro XXI Plinij historiarum naturalium.

Drachma attica denarij est argentei pondus. Drachma eadem habet in pondere obolos VI Obolus habet chalcos X Cyathus pendit drachmas X Acetabulum quod dicitur habet heminæ quartam partem. Hemina habet drachmas numero LX. Mna quam nostri minam uocant, pendit drachmas atticas centum.

Mensuras quoq; ipsas Græcorum de medicinalibus ponderibus addidimus.quæ sequenti pagina continentur, ut in huiuscemodi rebus,si uisum fuerit,de fonte quod aiunt, ipso petatur autoritas.

περὶ

Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν.

ἡ μνᾶ ἔχει ὁλκὰς	ϛξ
ἡ λίτρα ἔχει οὐγγίας	ιβ
ἡ οὐγγία ἔχει ὁλκὰς	η
ἡ ὁλκὴ ἔχει γράμματα	γ
τὸ γράμμα ἔχει ὀβολοὺς	β
ὁ ὀβολὸς ἔχει κεράτια	δ
τὸ κεράτιον ἔχει χαλκοῦς	β
ὁ μέδιμνος ἔχει ἡμίεκτα	ιβ
τὸ ἡμίεκτον ἔχει χοῦς	β
ὁ χοῦς ἔχει χοίνικας	β
ἡ χοῖνιξ ἔχει κοτύλας	δ
ἡ κοτύλη ἔχει ἡμίξεστον	α

τὸ τρύβλιον δὲ κοτύλη ἐστὶν ἀττική
τὸ ὀξύβαφον δὲ τέταρτον ἐστὶ κοτύλης
ὁ κύαθος ἕκτον ἐστὶ κοτύλης
ἡ χήμη ἄγει ὁλκὴν μίαν
ἡ ἑλληνικὴ κοτύλη τοῦ ἐλαίου ἔχει λι α
ὁ δὲ ξέστης λι β ὁ δὲ ἰταλικὸς ξέστης λι α ϛ
δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἡ ἰταλικὴ κοτύλη ἔχει ro θ
ἡ δὲ ἀλεξανδρίνη κοτύλη ἐλαίου μὲν ἔχει ro η
οἴνου δὲ, ro θ.

Τὸ κεράμιον ἔχει.

ἐλαίου	οἴνου	μέλιτος
λι οβ	λι π	λι ρκ
τὸ κόγγιον ἔχει.		
λι θ	λι ι	λι ιε
ὁ ξέστης ἔχει.		
ro ιη	λι α ro η	λι β ϛ
ἡ κοτύλη ἔχει.		
ro θ	ro ι	λι α ro γ
ὁ κύαθος ἔχει.		
ro αϛ	ro αϛ γρ δ	ro β ϛ.

Epistolæ diuersorum, de qualitate & obseruatione medicinæ.

LARGIVS DESIGNATIANVS FILIIS suis Salutem dicit.

LEGI antehac Hippocratis Coi Epistolam medicinæ autoris uel peritissimi, quam de tuenda ualetudine ad Antiochum regem scripsisse fertur, cuius quia præcepta & monita uobis ad salutis custodiam nota cuperem, collegi ut potui, quicquid seriem eius continere memineram eamq; ore Romano interpretans scripsi. caui fateor ne ad uerbum uerba trāsferrem, quo minus pleraq; linguarum diuersitate congruerent, si parum ponderis in significationibus ueris fieret: itaq; explicandæ rei aduersus obscuritatem cōsului. Igitur Epistola talis est.

ANTIOCHO REGI HIPPOCRATES COVS SALVTEM D.

Hæc Epistola nō habetur in uulgato Hippocr. operum exēplari estq; meo iudicio nō Hippocra. Coi, sed aut alterius, aut certe Diocl. eadē sanè sententia in epistola Diocli explicatur, quæ est apud Paulum Aginetā lib. I cap. C.

Eam te in hoc regnandi munere & culmine reputans sustinere personā ut rex magnus uitā multis utilem in longum prouehere debeas, ingentē simul prouidentiæ tuæ metiens curam, qua experientissimus rerum, mathesim quoq; apprime adeptus es, conuenire talibus regalis peritiæ studijs arbitratus sum, domesticam quoq; tuendi corporis & procurandæ ualetudinis scientiā. super cuius obseruationibus ad te scribēdū putaui, ut & quibus causis morbi existerent, & quibus prænoscerētur indicijs, & qualibus inter exordia perimerentur medelis ostenderem. Nā ferè ut cæli turbulenta tempestas nunq; nisi præcedentibus solet signis ingruere, ita corporum imminentia pleraq; incommoda, ortus proprijs significatione monstrātur. Spōdeo autem pro ingenita docilitate, qua nostrā quoq; super his rebus solertiam probas, monitis meis auscultantem posse te reliquū uitæ tempus firma ualetudine et plena incolumitate producere. Corporis igitur humani fit à nobis quadripartita diuisio, cuius in partibus singulis ualetudinū moderatio continetur. Sunt autem partes hæ: cum capite oris sublimitas, pectoris latebra, uentris receptaculum, sentina uesicæ.

Corporis humani partes IIII

Si capiti igitur eueniet incōmodum, aut tenebræ offunduntur, aut cietur dolor, aut onusta quasi pondere supercilia sentiuntur. Aut fit temporū pulsus assiduus, aut tumescentibus mane oculis caligat aspectus: aut aures tinniunt, & accepto quodā interius tumultuantur sono.

Caput

His ergo signis existentibus, caput est purgatione curā dum. Sed super huiusmodi tamen leniore medela: hyssopi uel origani indici coma iniecta defruto siue mulsę quæ septē uel pluscults diebus maceraẽ. De quo liquore postmodū coagitato atq; colato tepido heminæ dimidiū aut ampliorē modū gargarizari oportet die calido uel sereno: ita ut resupinato ore faucibus liquor ille cōtineaẽ aliquantulū, et agiteẽ alterna uice idq; sæpius fiat, donec heminę dimidium consumatur uel cum phlegmate proijciatur: sed hæc ieiuno adhibēda curatio est, qua nulla capiti leuior aut cōmodior reperieẽ. Hoc remediū qui neglexerit, & indicijs supra scriptis nō occurrerit, necesse est sentiat aut oculorū uitia, aut ulcera intimis auribus erūpētia aut

aut strumas in confinio colli, aut pulsus cerebri, aut suffocationem, aut circa guttur anginam, aut uuę destillationem: glandulas quoq; patietur, & tabem fluentium capillorum, & ulcera per caput efferuescentia, doloremq; dentium creberrime. Quod si à pectore morbus minatur, qui esse simplex & nō uiolentissimus solet, his præsentitur indicijs. Primum pectoris sudor intimus testatur æstum stomachi laborantis. Splen erit quasi distensus & eminens, sputamenta fellita, scapulæ cum lateribus grauabuntur, & inprouiso dolore marcescent, assiduę oscitationes ora diducent inportunæ uigiliæ somnos fugabunt, artatus spiritus siti, nocturna maxime inardescet, expergefactis mens erit tristis & nubila, post soporem totius penè corporis pulsus, tremor in brachijs uel in manibus, sicca etiam tussis quatiet infirmum. His igitur sapienter occurritur si consuetudo fiat sine ullo medicamine post cœnam uomendi. Vtile autem est etiam ieiunum uomere, magis enim humor noxius qui stomacho insiderit egeritur. Itaq; qui mane uomiturus est, debet minutatim rafani radices mãducare, easq; uel succum earũ transmittere, cardamum quoq;, id est, nasturtium, sed & sinapi, & erucam deuorare, & aquam inde tepidam super bibere, ac digito uomitum prouocare. Qui ista cõtempserit erit his obnoxius uitijs: pulmonis labore uexabitur, frenesim sustinebit, atræ bilis infesta cõmotio, ad usq; uesani eũ furoris periculum trahet, iactabitur febribus acutis, inops somni agitabit̃ perniciosis uigilijs. Si quando autem morbus à uentre molitur, qui & ipse multiformi grassatur incõmodo, hęc signa pręmittit. Totquet̃ aluus & correptos cibos immoderatis fluoribus fundit. Potus in amaritudinem uertit̃, membrorum omnium existunt dolores causa latente grassantes, nimijs fertur ruboribus corpus, & acutis atq; occultis febribus inardescit. Aduersum hæc uenter est molliendus sine grandi cura aut graui medicamento. Nam qui lapatho uel mercuriali herba usus fuerit, commode aluum tẽperabit. si parum proficiet hæc medela, & supra dicta indicia perseuerabunt, decoctus urticæ succus potui dabitur. Vtiliter accipiuntur & cymæ caulium multa aqua uehementer excoctæ. Etiam brassicæ humor melle admixto, & asperso sale temperatus bibi debet ad heminarum quattuor modum. Qui hæc adhibere cessauerit, his patebit iniurijs, ut aut cœliacus fiat, aut meatibus ruptis inmoderato uentris fluore uexetur. Hinc dysenteria oritur & ilíacus morbus, & ad superiora fimus redundans uomitibus et empneumatis inficiet. Hinc ischij passio erit dolorq; coxarum, apoplexis etiam his origi nibus existet. hinc & sanguinis per interiores meatus, id est, per hęmorrhoidas fluor multus emanat. articulorum quoq; morbus quem Græci arthritim uocant istinc creatur. Cum uero ex uesica imminet origo uitiorum, & ipsa non minus causis pluribus nocens, his significationibus intelligitur: inflatio uesicæ adest, solet enim in eam multus ex alui meatu uentus immit

Pectus

Venter

Vesica

ti,inde adſidua ructatio,inde incontinentes crepitus egeruntur,inde grauis ſomnus,inde urina ſordida & diri odoris egeritur, & circa genitalia tumor ſurgit. His ergo animaduerſis,tali ſubueniendum medela: feniculi & apij radices uino condito ueteri & odorato inijcies,& cum ſe hæc confuſa macerauerint, cum uini cyathis duobus tantundem miſcebis aquæ calidæ,& ieiuno potui dabis. Præterea radicis aſparagi ſuccus cum uino mixtus, optime ſumitur. ſed & ciceris albi non arietini decocti ſuccus accipitur. ex hac ualetudine niſi in exordio curatio adhibita fuerit,per urinę difficultatem & hydrops naſcitur,& dolor iecoris,& uitia renum,& ſtranguria ueſicæ, uentrem moleſtiſſimi dolores uexabunt. Hæc ſunt de prænoſcendis præueniendiſq; morborum cauſis. Addidi etiam quibus & quatenus per anni circulum pro temporum uiciſſitudine obſeruatis incolumitas cuſtodiatur, ab hyeme igitur ſalubrius fiet exordium. Ex die VIII calen. Ianuarias corporibus humor adcreſcit uſq; ueris æquinoctium,quod incipit VIII calen. Aprilis. Hoc ergo tempore utendum calidiſſimis cibis,& optimis,uino aliquatenus indulgendum,uſus etiam ueneris minime reſpuendus. Ex æquinoctio incipit phlegma creſcere,id eſt,concretus humor & frigidus uſq; in ortum pleiadum,qui incipit pridie Idus Maias. ergo tum adhiberi conuenit bene odoratos,ſed & acres cibos. exhinc ſanguis ardentior febribus augmenta ſuppeditat,nec minus humor obbibitur,uſq; ad æſtiui temporis commutationem,quæ ad VIII cal. Iulias inchoatur,à quo die uenere abſtinendum ieiunandumq;. Ab octauo enim cal. Iulias æſtiua progreſſio incrementa fellis exſuſcitat uſq; in autumni equinoctium,quod eſt VI calen. Octobris. erit igitur utendum frigidis & ſapidis & bene olentibus cibis,parcius ieiunandum,& à uenereo uſu, ab VIII cal. Iulias certe per dies duodecim penitus abſtinendum. poſt autumni æquinoctium,id eſt poſt diem VI cal. Octob. acres biles uires & augmẽtum ſortiuntur,in occaſum pleiadum qui eſt IIII. Idus Nouemb. humores etiam graues ſerpunt. Erit igitur utendum acidis & acribus cibis,uenere quoq; abſtinendum,parcius etiam ieiunandum. Ab hoc rurſus tempore,id eſt,à IIII idus Nouembris ſanguis deficit, congruit igitur leuioribus cibis uti,uino indulgere,nec uſu ueneris abſtinere, in VIII calen. Ianuarias ex quo incipit tempus hybernum. Hæc ut dixi obſeruãs in columi ſoſpitate uitæ ſpatia tranſcurres, nec ulla indigebis uiſitatione aut curatione medicorum.

EPISTOLA ALIA EIUSDEM HIPOCRATIS
ex Græco translata ad Mœcenatem

Et hunc alium ab ãtiquo Coo Hippocrate eſſe tempora indicant. Eſt au-

QVEM roganti tibi libellum promiſi, omni cura adhibita deſcriptum miſi,ordinatiſſimum tuæ ſalutis cuſtodẽ, quem debebis tam diligenter intueri, quàm ſcriptus eſt. ad curationem enim corpo-

corporis tui omnia explorata sunt, quæ cum rerum effectu comperi celeriterq́ue complexus sum. intueri ergo omnem medicinæ rationem debebis. Namque ego diligenti cura, licet summa breuitate, comprehendi singula curationum genera, sicut proxime in eo libello feci quem Cæsari nostro coram te tradidi, quas curationes per temetipsum æstimare poteris: sapientibus enim ratio uenire in consilium adsueuit. Omne itaq; corpus hominum, pecudum, alitumq; ex quattuor genetibus constat, sed præcipue hominum, calido, frigido, sicco & humido. Frigido enim continentur uiscera unde spiramus. Calore continet anima qua uiuimus, id est qua uita sentimus. Sicca sunt ossa quæ uites faciunt ad sustinendum laborem. Humidus est sanguis quo alitur uita. Per omnia enim uiscera uenæ currunt quæ sanguinem regunt. Sanguis animam, anima uitam sustinet, spiritus autem aëris est. Ossa neruis munita uirtutem corpori præstant. Sanguis cum abūdat, ualetudinem uitiat. Ex eo nascitur sanies quam in uulneribus sectis uidemus. Nascitur & pituita quæ nauseam facit. Nascitur etiam bilis acida & amara quæ dicitur mater morborum. Bilis enim cum est, concitat calores. De pituita perfrictio nascitur quæ facit dolorem intestinorū, torsiones etiā inflationemq;, quæ corpus extenuat. sanguis autem à nimio cibo, nimiaq; potatione incipit abundare, & cruditate corrumpitur. Qui cum euacuatur extra cursum naturæ infert aliqua corpori uitia, & in quacunq; parte corruptus incubuit, fatigat & lædit. Nam sanguis animam quoq; uitiat, & inde os hominis incipit fœtere. Cum est ergo integer sanguis animam sine dubio confirmat, ut possit frigus calotemq; fortius sustinere. At cum abundat, cumq; calore animæ corrumpitur, fit sanies: tum & bilem atram concitabit, & calorem interdum ac frigus faciet, corporiq; uniuerso languorem animæq; malum odorem uel anhelitum faciet. quo facilius igitur commodis ualetudinis fruamur, & incommoda uitemus, prognostica, id est, præcurrētia uitia, signis naturalibus cognoscamus, cognitaq; emendemus ne mortifera fiant. Quattuor igitur disponuntur corporis partes, cuius origo in capite est, & thorace, deinde uenter sequitur & uesica. Ita ergo locorum istorū sinceras notas cognoscemus. Hominis sani urina mane alba erit, & ante prandium rufa. Pransi rursus candida, item ante cœnam rufa. Nec ego tamen necessitatem prandendi imposui, sed magis urinam & tempora naturalia ostendi. Candida enim urina debet esse, ubi cruditas non est, mane quieto corpore: deinde motus ipse & deambulatio urinā turbat, excitatq; uesicam, ideoq; coloratior fit. Quod si mane urina mutauerit colorē ostendit subesse uitium infirmitatis, quod tamen proprijs indicijs intelligimus. cum enim à capite morbus oritur, solet capitis dolor comparere: tunc & supercilia grauantur, tempora saliunt, autes sonant, oculi lacrymant, nares repletæ odorem non sentiunt. cum ex his ergo aliquid accidit, caput pur-

tem magna ex parte Dioclis doctrina etiā in hac Epistola expressa, uelut in præcedente.

Corpora omnia ex IIII generibus constant.

Bilis mater morborum.

Corporis humani partes IIII.

Vrinæ significationes.

gari oportet hac ratione. Hyssopi aut cunilæ bubulæ fasciculum cum aqua deferuefacias, inde aquam ore continebis, sed caput calidè tractabis ut fluat pituita. Quod si quis negligit, capiet epiphoras oculorum, aut dentium uel autium dolorem. Interdum etiam strumæ parotidesq́ nascuntur & alia uitia quæ circa fauces ceruicesq́ oriri solent. Item distillatio aut grauedo narium erit. Et interdum ulcera in capite nascuntur, aut etiam capilli defluunt.

Thorax Cum autem à thorace morbus nascitur, incipit caput sudare, linguaq́ fit crassior, aut os amarum, aut tonsillæ dolent. Oscitatio erit frequens sine somno & quiete. Torpor membrorum, animi dolor, prurigo corporis, brachia manusq́ adsidue intremiscunt, subitaq́ tussis arida & inquieta nascetur.

Bilis mater morborum. Ex his ergo cum aliquid acciderit uitabis uitium graue, si uomueris siue ieiunus, siue post cœnam, uel in balneo. Plus autem prodest si ieiunus bilem eieceris. Eam enim dicimus matrem morborum. Sed qui uomete nolunt, uel non possunt, quia stomacho laborant, decimo quoque die ieiunando, omni cibo se abstineant, quo facto uitium grande uitabunt.

Venter Nam frequenter uomēdo, solet stomachus corrumpi. Quod si à uentre morbus orietur, hæc erunt signa: uenter uertetur atq́ turbabitur & sentiet crebros dolores, cibus & potio uidebuntur amata. Genua succident, lumbi grauabuntur, interscapilium contrahetur totumq́ corpus particulatim grauabitur. Tardabuntur pedes, pigra fient crura, tenes indolescent. Et post hæc febriculæ incurrent. His itaque cognitis prima est abstinentiæ utilitas. Tum etiam medicamentis aluum purgati oportebit, ut graue corpus leuamentis adiuuetur. Quod si morbus maior premere uidebitur, adijcies alterū diem abstinentiæ, si tamē uires patientur: sin minus, quàm leuissimū sumes cibū, ut ouum sorbile tantum, aut aliquid ouo simile accipias. Hoc qui negligunt fiunt cœliaci, torminosi, dysenterici, etiam ex eo nascuntur tertianæ & quartanæ, fiunt podagrici chiragriciq́, morbus etiam articularis hinc accidere solet. Quidam etiam fiunt amentes, quibusdam sanguis etiam erumpere è naribus solet. Oportet ergo occurri tam grauibus malis curatione prædicta.

Vesica A uesica qui nascuntur morbi hæc dabunt signa: pleni uidebuntur, & cito saturari quos grauabit. Sequentur inflationes uentris, & crepitus crebri, uidebuntur oscitare nec oscitabunt, sed tantum os diducent: sequetur totius corporis stupor somnusq́ grauis quasi marcor, fiet urina liuida & uix erumpens. tumescunt etiam ueretra, inde & calculosi fient. Hæc uitia sic emendantur. Feniculum & apium uino austero madefacito, uel etiam earum herbarum radices contere, & ex uini cyathis duobus, & tantundem aquæ calidæ accipe adsidue, uel dauci semen, & myrtum ex aqua calida sume: uel cicer album sume non arietinum, madefactum uino ut supra scripsi ebibe: uel radicem asparagi, uel eruum erraticum, uel serpillum decoque eiusq́ aquam uino mixtam bibe. Quæ qui negligunt, fiunt hydropici. Sequetur

quetur his iocinetis & renium & uesicæ dolor. Fient quoq; calculosi, stranguriam quoque sustinebunt, & uentris tumorem. Intueri autem oportet ægri uires quomodo possit sustinere medicinam, ut ita febri & cruditatati eius adhibeatur. fiunt ergo cataplasmata adhibenturq; quæ apta sint capiti, uentri, uesicæ, cruditati, frigori, calori, pro ut tempus exegerit. uti autem ad hæc oporter rosa, acero, uino, oleo irino, linguam quoque ægri asperam melle perfricari, uel mentæ folio. reliqua diligenti medico permittenda sunt, quia iuxta morbos debet adhibere medicinam. Quoniam ostendi corporis sani & imbecilli notas per urinam denunciati, & adieci curationum consilia, nunc & compositiones medicamentorum adijciam, unum ne nascantur corpori uitia, alterum ut emendatio sanitatem reducat. Aduersus autem omnes impetus morborum duo sunt remedia certissima: Primum est, decimo quoque die ut te abstineas à cibo & potione. Deinde postero die laueris ciboq; firmo uteris, qua re & obseruatione efficies, ne quid omnino uitij corpori tuo accidat, & perpetua sanitate sis tutus. Est & potio salubris quæ omne corporis uitium elimat, & ualetudine confirmar. Eius potionis iam tecum habes compositionem, per annos enim complures amicissime Mœcenas quum Cæsare nostro pariter nos motari meministi, quo tempore hæc obseruando nunquam in ullum corporis languorem incidisti. Quo tempore nec nostrum Augustum quicquam molestioris incommodi passum esse nosti. Ita enim me tecum habebis, si libellum meum legendo sæpius tractaris, qui plenius tibi me absente præstare consilium in omnibus poterit. Terentij Velpisti in ultimo libello leges dynames herbarum, quas ut crescentibus numeris Lunæ obserues dum tollis & componis curato. Si ita non feceris, & ad deminutionem Lunæ sustuleris minus ualebunt. Ipsum etiam mare per Lunam augeti & minui scimus, *Lunæ uires* cerebra etiam hominum augentur crescente Luna. Cum autem minuitur Luna, una quæque res deminutionem sentit, quod licet recognoscas ex his quibus cotidie uteris. Tamen & per me admonitus scies omnibus & minui augmentum & augeri per lunam. quod si ita est, in herbis quoq; legendis, componendisq; medicamentis uim eius & potestatē nos obseruare debere, ne dubites.

EPISTOLA PLINII SECVNDI AD AMICOS DE MEDICINA.

FREQVENTER mihi in peregrinationibus accidit ut propter meam aut meorũ infirmitatem uarias fraudes medicorũ experiter, quibusdam uilissima remedia ingentibus pretijs uendentibus, alijs ea quæ curare nesciebant cupiditatis causa suscipientibus, quosdam uero comperi hoc genere grassati, ut languentes qui paucissimis diebus uel etiam horis possint sanari, in longum tempus traherent, ut & ægros suos diu in reditu haberent, & sæuiores ipsis morbis existerent. Quapropter necessarium mihi uisum est undiq; ualetudinis auxilia contrahere, & ueluti in breuiarium colligere, ut quocunq; uenissem eiusmodi insidias uitare, & hac fiducia securior iter ingredi quirem, ut & sciam si quis mihi languor acciderit, non facturos medicos ex me uel ex meis reditum, nec taxaturos incommodorum occasionibus sanitates. Ante omnia autem puto in prompto habenda quæ subito desiderata difficillima uidentur inuentu, sicut oleum uetus, quod si ad manum non erit, celerrime fieri poterit. Deferuefactum enim, uel recentissimum, & odorem & uires uetustissimi præstat. Et si forte curatio exegerit aquam marinam in mediterraneo quæri, sollicitudini locus nõ erit, si ita prospiciatur: duo enim salis sextarij in quatuor aquæ sextarios missi, temperatissimã marini liquoris copiam facient. Oxymeli uero facile erit fieri, si in duobus cyathis mellis sextarius aceti addito pulegio & salis modico contemperetur. Polenta autem hoc modo fiet. Hordeũ aqua perfusum una nocte siccatur, deinde ad XX libras hordei adijciuntur tres libræ lini seminis, coriandri selibra, salis acetabulum. Tunc deinde hæc mixta torrentur, & mola franguntur. Omnibus autem curationibus mel optimum est in quo apes moriuntur, & lana sucida ea bona est quæ de ouis collo fuerit adtonsa. Cinerem auium uel aliorũ animalium desideratum sic fieri oportet: in ollam nouam mittitur auis, aut quodliber aliud animal quod putaueris exurendum, quod addito operculo, circũlitoq; argilla, in furno feruenti torrebitur, spiramẽto permodico facto. Gargarizationes uero omnes calidæ utendæ sunt, sicut & fomenta, ut medendi ratio & usus ostendit.

Oleum uetus · *Aqua marina* · *Oxymeli* · *Polenta* · *Mel optimũ* · *Lana succida* · *Vsturæ rerũ modus* · *Gargarismi* · *Fomenta*

Alia Epistola.

CORNELIVS CELSVS CAIO IVLIO CALISTO SALVTEM D.

INTER maximos quõdam habitus medicos Herophilus, Cai Iuli Caliste, fertur dixisse medicamenta deorum immortaliũ manus esse, non sine ratione, ut mea fert opinio: prorsus enim quod tactus diuinus efficere potest, id præstant medicamenta usus experientia comprobata. Animaduertimus itaq; sæpe inter deliberationes contentionesq; medicorum auctoritate præcedentium dum quæritũ quid nam faciendum, aut qua ratione succurrẽdum sit ægro, quosdam humiles

Hæc Epistola quæ latina Scribonij uomine circũfertur præfixa est, tanquam Scribonius eam ad Caium

miles quidem & alioqui ignotos, reuera peritiores, uel quod fateri pudet, longe summotos à disciplina medicinæ, & ne affines quidem eius professioni, medicamento efficaci dato, protinus uelut præsenti numine omni dolore periculoq́ue liberasse ægros. Quamobrem spernendi sunt quidem qui medicinam spoliare tentant usu medicamentorum, forsan non à medendo sed à potentia effectuq́ue medicamentorum ita appellatam. Probandi autem sunt qui omnimodo succurrere periclitantibus student. Ego certe aliquoties magnum scientiæ consequutus sum titulum ex usu prospere datorum medicamentorum, multosq́ue ex eadem causa non mediocrem gloriam tulisse memini. Est enim hæc pars medicinæ uel maxime necessaria, certe antiquissima, & ob hoc optimum celebrata atq́ue inlustrata. Siquidem uerum est antiquos herbis ac radicibus earum, corporis uitia curasse, quia timidum genus mortalium inter initia non facile se ferro igniq́ue committebat. Quod etiam nunc pleriq́ue faciunt, ne dicam omnes. Et nisi magna compulsi necessitate ipsius salutis, non patiuntur sibi fieri quæ sanis uix toleranda sunt. Cur ergo aliqui excludant medicinam de usu medicamentorum non inuenio, nisi ut detegant inprudentiam suam. siue enim nullum experimentum eius generis remediorum habent, merito accusandi sunt quod tam negligentes in tam necessaria parte artis fuerint: siue experti quidem sunt eorum utilitatem, denegant autem usum, magis culpandi sunt, quia crimine inuidentiæ flagrant: quod malum cum omnibus animantibus inuisum debeat esse, tum præcipue medicis, in quibus nisi plenus misericordiæ & humanitatis animus est, secundum ipsius professionis uoluntatem, hominibus dijsq́ue omnibus inuisi debent esse. Idcirco ne hostibus quidem malum medicamentum dabit qui sacramento medicinæ legitimè est obligatus. Sed persequetur eos quum res postulauerit ut militans & ciuis bonus omni modo, quia medicina non fortuna, neque personis æstimat homines, uerum æqualiter omnibus implorantibus auxilia sua, porrecturam & succursuram se pollicetur, nulliq́ue unquam nocituram profitetur.

Iuliũ Calistũ scripserit. Hic tamẽ lõge correctius à Marcello adducitur, & Corn. Celso adscribi tur, ut nõ prõptum sit hic pronunciare.

Medici mores quales esse debent

Hippocrates conditor nostræ professionis, initia disciplinæ à iureiurando tradidit, in quo sanctum est ut ne prægnati quidem medicamentũ quo conceptum excutitur, aut detur aut demonstretur à quoquam medico, uidelicet longe præformans animos discentium ad humanitatem. Qui enim nefas existimauerint spe dubia homines lædere, quãto scelestius perfecto iam nocere iudicabunt? Magni ergo æstimauit nomen decusq́ue medicinæ conseruare, pio sanctoq́ue animo quemq́ue secundũ ipsius propositum se gerentem. scientia enim sanandi non nocendi est medicina. quæ nisi omni parte sua plene excubat in auxilia laborantium, non præstat quam pollicetur hominibus misericordiam. Desinant ergo qui prodesse adflictis aut nolunt, aut non possunt, alios quoq́ue deterrere, negando ægris auxilia, quæ per uim medicamentorum frequenter exhibentur. Etenim quasi per

gradus

gradus quosdam medicina laborantibus succurrit. Nam primum cibis, ratione aptoq; tempore datis, tentat prodesse languentibus. Deinde si ad hos non responderit curatio, ad medicamentorum decurrit uim. Potentiora enim hæc & efficaciora quàm cibi. Post ubi ne ad hæc quidem cedunt difficultates aduersæ ualetudinis, tunc coacta ad sectionem uel ultimo ad ustionem uenit. At Asclepiades maximus autor medicinæ negauit ægris danda medicamenta. Quidam enim hoc mendacio etiam pro argumento utuntur. Poteram tamen si uerum id esset dicere, quid Asclepiades senserit, forsitan non omnino in hanc partem animum intendit. Homo sane fuit qui parum feliciter se in hoc negotio gessit. Itaq; non deterreor persona, cum re manifesta prodesse uideor. Nunc uero cum tam impudenter quidā de eo mala comminiscantur, quid possum ultra dicere, nisi quodammodo parricidium ac sacrilegium eos committere qui hæc dicunt. Ille enim febricitantibus uitijsq; præcipitibus correptis, quæ oxypathe Græci dicunt, negauit medicamenta danda, quia cibo uinoq; apte interdum dato, remediari tutius eos existimauit. Cæterum in libro qui Parasceuôn, id est, præparationum inscribitur contendit ultimæ sortis esse medicum, qui non ad singula quæq; uitia binas ternasq; compositiones & expertas & protinus paratas habeat. Vides ergo quàm non placeat Asclepiadi usus medicamentorum? cui nisi plura ad unum quodq; genus uitij medicamenta composita habeat, non uidetur dignus professione medicinæ. Sed ista licentia nomine tantummodo medicorum propter quorundam negligentiam latius processit. Raro enim aliquis priusq̃ se suosq; tradat medico, diligenter de eo iudicat: cum nemo ne imaginem quidem suam committat pingendam, nisi probato prius artifici per quædam experimēta, atq; electo: habeátne omnia pondera ac mensuras exactas, ne quid errorum in rebus necessarijs accidat, Videlicet quia sunt quidam qui pluris alia quàm seipsos æstiment. Ob quod sublata est unicuiq; studendi necessitas, & non solum antiquos autores per quos consumatur professio quidam ignorant, sed etiam comminisci falsa de his audent. Vbi enim delectus non est personarum, sed eo dem modo malus bonusq; habetur, disciplinæ ac sectæ obseruatio perit, quodq; sine labore potest contingere, & in quo dignitatis atq; utilitatis præstare uidetur æqualitas, id unusquisq; magis sequitur. Atq; ut quisq; uult, facit & medicinam. Quosdam enim à peruerso proposito nemo potest mouere, & sanè omnibus permisit liberum arbitrium magnitudo professionis eius. Multos itaq; animaduertimus unius infirmitatis sanādæ scientia, medici plenum nomē consequutos. Nos uero ab initio rectam uiam sequuti, nihil prius in totius artis perceptione, quàm homini permittitur, iudicauimus. Quia ex hac omnia commoda consequuturos nos existimabamus, non medius fidius tam pecuniæ aut gloriæ cupiditate, quàm ipsius artis scientiæ. Magnum enim & supra hominis naturam duximus, posse

Gradus medendi. *Asclepiadæ defensio.* *Dissimile.* *Contemptus gloriæ & pecuniæ in medico requiritur*

posse aliquem tueri, uel recuperare suam & unius cuiusque bonam ualetudinem: itaque ut cæteris partibus disciplinæ, ita huic quoque quæ per medicamenta uirtutem suam exhibet, curiose institimus, eo magis quod percipiebamus indies ex usu profectus eius, quos interdum supra fidem atq; opinionem plurimorum exhibebamus. Sed quid ultra opus est probare, necessarium usum esse medicamentorum? præcipue tibi qui quia percepisti utilitatem eorum, idcirco à me conpositiones quasdam petisti. Ego autem memor humanitatis tuæ, candorisq; animi tui, quem omnibus quidem hominibus plenissime, mihi etiam peculiariter præstas: non solum quæ desyderas remedia, uerumetiam si qua alia de expertis in præsenti habui, in hunc librum contuli quem ad te misi. Cupio enim mediusfidius qua possum tuæ in me tam perseueranti beniuolentiæ respondere, adiutus omni tempore à te, præcipue uero istis diebus: ut primum enim potuisti, non es passus cessare tuæ erga me pietatis officium, tradendo scripta mea Latina de medicinalibus nostro Cæsari. Quorum potestatem tibi feceram ut ipse prior legeres, simpliciterq; indicares mihi quid sentires de his. Plurimum enim iudicio tuo tribuo. Tu porrò candidissimo animo & erga me beniuolentissimo, dignos nomine editionis, non uerbis sed re probasti, periculumq; non minus tui iudicij quàm ego stili propter me adisti, quo tempore diuinis manibus ea tradendo consecrasti. Fateor itaque me gratias tibi agere, quod & prius quàm rogareris consummasti amicissimo affectu uota mea, & quod contigit mihi fauore tuo maturiorem percipere studij huius mei fructum ac uoluptatem. Ignosces autem si paucæ tibi uisæ fuerint compositiones & non ad omnia uitia scriptæ: sumus enim ut scis peregre, nec sequitur nos nisi necessarius admodum numerus libellorum. Postea autem si & tibi uidebitur ad singula quæque plures conpositiones colligemus. Oportet enim copiam quoque earum selectam habere, quoniam reuera quædam magis quibusdam, & non omnes omnibus conueniũt, propter differentiam scilicet corporum & affectionum quarum initium à capite faciemus: summum enim & quasi primum locum hoc obtinet: dantes operam, ut simplicia remedia prima quęque ponamus. Interdum enim hæc efficaciora sunt quàm ex pluribus conposita medicamenta. erit autem nota denarij pro Græca drachma, æque eñ in libra denarij LXXXIIII apud nos sunt, sicut drachmæ apud Græcos incurrunt.

Denarij & drachmæ conuenientia

c Alia

Alia Epistola eiusdem Cornelij Celsi.

CORNELIVS CELSVS PVLLIO NATALI SALVTEM D.

Hanc epistolã credideris esse Scribonij, aut eius qui Scribonij græca interpretatus est, eiusq; operi fuisse ab interprete ipso præmissam.

LEctis duobus libris compositionum Græcis Pulli Natalis, quos misisti mihi ut in Latinum sermonem conuerterem, libenter parui tuæ uoluntati, dignos eos existimans quibus operam impenderẽ, quos plenos utilitatis comperi: alioquin excusassem ni me propositũ haberet nihil non dignum sublimi Romanorum maiestate, de bono medicinæ artis splendidissime scribere, idq; perennitati & litteris mandare. Habebit ergo & præsens tempus & futura posteritas, in hoc perpetuæ uoluntatis meæ curæq; gratissimum munus: siquidem bona ualetudine nihil est pulchrius. dedi autem operam quantam potui ut ad uerbum transferrem, quæ in Græcis medicinalibus repperi, nec necessariam curam cultus orationis putaui, quia rectius duxi proprietates nominũ edere, & rem ueram sub herbarum peregrinarum uocabulis explicare. unum genus fateor me translationis de industria declinasse, quo ferè Græci utuntur in medicamentorũ scripturis, omnia ad secundam personam dirigentes. Ego uero in usum medicamentorum quæ edidi, ominis boni gratia nullam malui quàm infinitã inserere personam. Admoneremq;, nisi certum haberem te non ignorare, me huiusmodi bona utilitatis magis quàm delectationis causa scripsisse. Græci medici põdera medicamentorum ad drachmas redigunt, quæ quia ad denarium nostrum conueniunt, octoginta enim & quatuor in libram incurrunt, pro nota Græcæ drachmæ quæ est figura talis Z, notam denarij Latinam, quam nosti posui, id est hanc ⳩, & ad eius pondus Græcas drachmas rediges. & quando quæ uolui præfatus sum, nunc quæ desyderas explicabo.

Denarij & drachmæ conuenientia.

Epistola Vindiciani Comitis Archiatrorum, ad Valentinianum Imperatorem.

CVm sæpe sacratissime Imperator, humani generis fragilitas falsò de natura sua queratur, aliquando tamen potuimus redditis causis, ostensisq; remedijs, uanas & innumeras querimonias refrenare. Nam sicut rudis gubernator turbatum mare sulcans, incertus periculorum, dubius salutis cuncta rimatur, Ita & mortalium natura quæ perpetua sanitate optat frui, placida quæq; desiderat. Sed quia nec mare semper potest esse trãquillum, nec unus in diem uenti spiritus durat, nec securus nauta ratem potest scandere, cum equor mole fluctuum tollit: sic neq; mortales possunt semper esse ualidi aut uiuentes, sed pro ætatis & temporis uarietate diuersis morborum agunrur incommodis. Quæ cum ita sint, clementissime Imperator, magna laus est ueterum instituta scrutari, maior uero gloria inuenta seruare. Siquidem illi uiam laboribus suis uirtutibus aperuerũt, nobisq; iter intelligentiæ sua sapientia reliquerũt. Vnde cum

cum quidam febribus teneretur, & diu uentris duritia strangulatus, die duodecimo iam morti proximus uideretur, adhibitis ad curam multis & magnis medicis ut remedium consequeretur, hoc illis summum periclitanti præsidium uisum est, ut per intestinum dysterio ei curatio pararetur. cũ ille imminenti periculo æstuaret, & ueluti morti proximus curationis etiã extrema deposceret, ego pudoris & reuerentiæ modum seruans quem cũctis semper exhibui: prospexi ad tempus ne ueluti turpis cura fotti uiro adplicaretur. Cũ ergo uidissem physin eius, quam de colore collegi, & sic citate uiscerum fatigari eum penitus aduertissem, ilico infuso sale aquam frigidissimam obtuli eius ardori, qui cum desyderio recentis quo cruciabatur, totum quod ei oblatum fuerat, ebibisset, autores medicinæ magni qui id spectabant exclamauerunt, occidisti hominem. nec dum uox eorũ ab ore manauerat, euestigio eum somnus occupauit sudorq; perfudit. Quibus ego præsentibus, clementissime Imperator, tantis sudoris eius abstersionib. laboraui, ut si dici fas sit, Nilus ex eius corpore uideretur efflue re, uerum cum æger expergefactus, recreatum se extinctis febribus, & ab infirmitate leuiorem esse sensisset, uentris etiam cœpit desyderio uehementer urgeri. adlato itaq; uasculo omne alui onus quo grauabatur exposuit, ad tam dirum fœtorem, ut omnes qui illic aderant fugarentur, dicentibus egregijs medicis quod õnia eius interna putruisset. Post hæc à me æger ad balneas mittitur, ut lauacro eius siccitas humigetur. qui perũctus unguentis remediabilibus, cum post balneum uestimenta accepisset, sitire se dixit. statim eum absinthio, in quo libisticũ fuerat decoctum, progressum à balneo potaui, nequid causationis in corpusculo eius maneret, quo uesica scybalis uel lapidibus per uicina loca meantibus premeretur. Præcepi etiam ei escam fieri de minutalibus porcinis, id est, podocylijs & uentriculo, in quẽ uentriculum acetum cyminatum modico adiecto lasere mitti mandaui, ut omnino excocta caro etiam ossium duritiam emolliret, ut soluta eorum medulla cum iure ipso absorberetur. non dubium est autem optime Imperator, quod ex indigestione externarum crudissimarumq; crapularum, uel superfusa diuersi nimietate uini, repletis & plene tumentibus uenis, potus in uisceribus amarescunt, aufertur somnus, subsequitur calor, atq; occultarũ febrium pestis, & quædam phrenesis pulsu cerebrum inquietat: uenter durescit, qui iam dudum crudus repletus fuerat exuberantibus cibis, qui dum excoquuntur consumptis quæ humida sunt, inflammationes inportunissimas faciunt, quæ adiecta calida aqua amplius necesse est excitentur. Inde ergo uenter durescit, inflatur pulmo, splen distenditur. pinnæ etiam iecoris porriguntur. Quibus coangustatum & coartatum fel exprimitur, quo infuso tingitur corpus & fit luteum. Cum ergo peruenerit ad ea loca uenarum, in quæ pocula hausta descendunt, duo mala iuncta, id est, res acris ac dulcis, cito auferunt animam: sicuti petrarum humidarum sudor

Exemplum curationis ardẽtiss. febris

igni subiectus cito absorbetur ab igni. petra autem ipsa exusta & concremata, spongia efficitur, unde calx uel gypsum conficitur. ita calore febrium excoquitur uirium cruditatis, ciborumq; congestio. Quibus consumptis & exhaustis, frigida sine dubio superfundenda est ne penitus arescant. Nam nimirum æstimas o bone Imperator, calidam & frigidam mortalibus inclusam esse corporibus cum singulæ res propriam habeant naturam. Ignis ignem, aqua aquam desiderat. sed ad hotum iungendam societatem siue temperantiam procurandam, siluarum materies, lignúq; deposcitut, quod & nutrit ac suscitat & rapit ignem, & frigidam uertit in calidam. sed non ita in nobis est coæquandum. Accipe igitur serenissime Imperator, quod conueniens nobis putetur exemplum: thermarum scilicet ab se calidarum mixtio temperata, ubi nec ignis uidetur, nec lignum suggeritur, nisi uapor solus sponte conficitur, & aër calidus sine labore sentitur. nõne duo unum sunt? & diuersa atq; contraria inuicem prosunt? diuina prouidentia salubri permixtione ac temperie procurata, nonnullam corporibus abluendis sanitatem præstant, competentemq; medicinam præbentes, uarios languores à corporibus mortalium pellunt? Hæc cum ita sint, nihil aliud reor mortalibus præbendum, nisi id quod cum infirmi essent desiderauerunt, & oblatũ sibi profuisse senserunt. His ergo utamur quibus sumus bene experti, & quorum beneficio consequuti sumus optabilem sanitatem. Nam similiter quidam cum oculorum lachrymantium reumate carere non posset, productus est in medium conuentum multorum spectantium medicorum. Qui cum inspectus ab his fuisset, dixerunt ei palpebras incidi debere. combuti etiam hemicranium & raso capite uenas secari, quod Græci artetiotomon dicũt: inponi etiam escharas, & cum iam omnibus locis debilitatum & cauterizatum caput haberet, nihilq; ei tormenta, quæ desiderio sanitatis patienter tulerat profuissent, deflebat omnibus infelicitatem suam. In ultimum hæc ab egregijs medicis inuenta curatio est, ut cum dexter oculus lacrymã funderet, uena ei dextri brachij laxaretur, cum sinister similiter in sinistro brachio fieret. Quod cum pati cœpisset infirmus, flens & gemẽs illud Catonis sæpe dicebat; corporis exigua medico committe fideli. Ego autem dico & perito. Restiti igitur his nec laxari uenam permisi, magnoq; silentio facto auctores nostros in medium protuli ac recitaui, dixiq; ad eos: Si ex multifario tormentorum genere misetandus iste uel unam medelam fuisset adeptus, merito uos pateretur, sed cum neq; inunctione, neque incisione neq; combustione, inundationem lachrymarum reprimere potueritis, cur indocte uenas ei laxari præcepistis? cum hic iam semianimis, uisionẽ ipsam ferri perhorrescit. Vnde reddite mihi sapientissimi uiri hodiernæ causas curationis, cur fuerit desuper oculus incisus, cur rasum caput, cur meacula exusta uenarum: meatus enim inrigatio si uenerit ad ea loca in quibus

Frigidæ in febribus dandæ ratio

Exemplũ curatiõis lachrymantiũ oculorum infelix

Catonis uersus

quibus habebat receptaculum collectionis suæ, quo impetu exinde descendebat deorsum, recurrens rursum ad fontem cerebri, ibiq; coangustatus cũ feruere cœperit, uerendum est ne perforans cutem, ac pertundens cratem capitis, generet in eo uitia diuersa. aut ne iterum per aliquam uenarum erumpat ad aures, faciatq; hominem surdum, totum oppilans auditum, aut uermes in auribus generet, uel naribus polypos nutriat. aut oculis ægilopia excitet, aut dentibus sit molestus, & faciat hominem oris fœtidi, atq; corrupti: uel quod maxime cauendum est, ne per uuæ destillantis, aut exulceratæ uitium ipsa musice hominis corrupta languescat, pulmoniq; & stomacho plagam inferat: lumbos quoque renesq; dissoluat, & incipiat humor noxius per inguina & coxas, & crura decurrens, facere contractiones talorum atque neruorum: paulatimq; auferat gressus, totóque organo tabescente, uideamini potius consumpsisse hominem quàm curasse, cum uere uiolenta morte uideatur de hac luce migrare. Nam si ceparum acritudo aliquotiens nobis non manducantibus, nostris tamen oculis molesta est, aut sinapi ubi & mel miscetur, leniri penitus non potest, sed calore eius commotum cerebrum, ita desudat, ut oculos & nares acer humor infestet: quid putamus illi patiuntur, quibus circa oculos cura rursus aut igni adhibetur aut ferro? quare imperator fidem nostris auctoribus adhibentes, non credamus, quibuscunq; medicinis, nec uulneri uulnus superponendum putemus, sed ita ægris remedium porrigendum esse credamus, ut neq; grauibus tormentis, neq; intolerabili medicinæ curatione crucientur. Plura ergo de obseruatione medicinæ pietati tuæ ac posteris tuis, digna memoria tradidi, quæ homines docti de expertis remedijs prodiderunt, quæ tua diuina fere nitas oro suscipiat, & ad memoriam cæteris relinquat.

INCIPIT AD CAPITIS OMNES SVBITOS & diutinos, & multiplices dolores.

CAPVT I.

AD capitis dolorem etiam in febri, primis diebus incommodi. serpylli — I. rosæ aridæ — II. incoquuntur cum duobus sextarijs aceti acerrimi, donec ad dimidias perducantur. inde sumitur cyathus, & duobus rosæ cyathis bene cõmiscetur, frequenterq; curatur ex eo caput: ubi enim incaluit quod infusum est, nisi recẽs adijciatur, nocet. Item prodest eodem modo ruta per se uel cum hederæ baccis decocta, & capiti tepide infusa. Polygonos quoq; herba, quæ latine sanguinaria dicitur, & menta multis profuit eadem ratione decocta, & capiti tepide infusa. Dolorem capitis leuat spondylion, & agni semen, & platani pilulæ, similiter aceto incoctæ: rosa quoque duplici mensura, simplæ aceti commi

Rosa pro rosacco

commixta, ſicuti & polygonos ſuperius dicta debet excoqui, id eſt, ea quæ ſanguinaria dicitur. cum autem plurimis diebus manſerit dolor capitis, tum omnium ſupradictorum oportet uncias ſingulas ſumi, hiſq; admiſceri lauri baccarum, caſtorei, nucum amararum, pulegij, ſambuci foliorum, uncias ſingulas, & in aceti ſextarijs quatuor decoquere ad dimidias, & eodem modo roſa admixta dupliciter, ſed non tam frequenter caput curare. Ad omnem capitis dolorem efficaciter prodeſt medicamen tale. crocomagmatis — I. aluminis ſciſſi, uel gallæ — I. hæc teri ex acri aceto, & roſa duplicis ponderis uiciſſim adiecta oportet, uſq; dum mellis habeant ſpiſſitudinem, atq; inde frontem, & utrinq; tempora oblinere. Ad capitis dolorem, cum inueterauerit, bene facit hæc compoſitio. myrræ ⁎ I. croci ⁎ II. amygdalarum amararum ⁎ II. rutæ uiridis. ⁎ III. ſpondilij & panacis ⁎ ſingulos, lauri baccarũ ⁎ III. ſerpylli ⁎ II. caſtorei ⁎ I. teruntur hæc omnia cum aceto, & fiunt paſtilli, cũ opus eſt diluuntur aceto & roſa in mellis ſpiſſitudinem, atq; ita frons & tempora oblinuntur. Permanẽte uero capitis dolore, materiã quoq; humoris oportet detrahere ex eo per nares, uel per os, quæ res etiam auriculam uel dentem dolentibus prodeſt: nec minus his quibus ſubitę uertigines obuerſantur, quos ſcotomaticos græci dicunt. item comitiali morbo correptis prodeſt, ſed & caligine impeditos ex magna parte leuat. debent autem ij homines pridie abſtinere, & ſuperioribus diebus aquam potare. per nares ergo purgatur caput, his rebus infuſis per cornu, quod græce rhinenchytes uocatur. hederæ ſucco per ſe uel betæ ſucco cum exiguo flore æris, uel cyclaminis ſucco mixto lacte aut aqua, pari menſura. bene detrahit è naribus liquorem & hæc compoſitio. ſalis, nitri, aceti, olei ueteris, mellis, ſingularum rerum denarios binos, cyclamini, ſucci ſtaphidos agrias quam herbam peduncularíam, quod eos necat quidam appellant, ſingulorum denarios binos. hæc in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, uel pinna longiore nares interius perfricantur. cum ſatis uiſum fuerit fluxiſſe humoris aut ſanguinis, ut reprimatur aqua frigida pura nares diutius oblui oportet, uel croco macerato in eadem pridie.

Sed ſi per os magis detrahere humotis materiam uiſum fuerit, quia non ſine tormento quodam per nares ea deducitur, ſuadebimus pyretri radiculam commandùcare, atque ſubinde hiantem pati fluorem ſaliuæ. uel uuam paſſam cum piperis albi totidem granis dabimus commanducandam, & expuendam, æque enim & hæc deducunt pituitam. bene facit & ſinapi, ex acero tritum, ſed non excaſtratum gargarizare, trium cyathorum menſura admixta mellis libra una. detrahit enim & hæc compoſitio largiter pituitam. Cum uero diu caput dolet & adtonderi preſſius & adradi prodeſt, ut poſſit diutius fricari, & aqua calida foueri pura uel lauro incocta, quo tempore etiam ſternutamentũ concitare non alienum erit hoc

Sinapi non excaſtratum

medi-

medicamento quod ex his rebus componitur. ueratri albi, castorei, struthij, quod est radix lanaria, piperis albi, singulorum denarios singulos. hæc contusa tenuiter forato cribro transmittantur, cum opus fuerit per pinnam, aut calamum scriptorium naribus insufflentur, uel spicillo tincto in aqua & excusso, naribus inijciuntur: proderit autem ad sternutamentum etiam per se contusum, & eadem ratione iniectum ueratrum album: linguam enim siccam & aridam sternutatio statim inundat.

Capitis dolorem quamuis ueterem & intolerabilem protinus tollit, & in perpetuum remediat, torpedo nigra uiua imposita ei loco qui in dolore est, donec desinat dolere, & obtorpescat pars: quod cum primum senserit qui dolet, remoueatur remedium, ne sensus auferatur eius partis. plures autem parandæ sunt torpedines eiusdem generis: quia nonnunquam uix ad duas tresue respondet curatio, id est, torpor, quod signum est remediationis.

Ad capitis dolorem factum ex perustione prodest rosæ bonæ succus infusus capiti, sed cum succo de moris facto pari mensura admixto.

Ad capitis dolorem factum ex perfrictione satis prodest oleum irinum cum serpyllo & exiguo aceto infusum, magis autem si aut iridis radix aut peucedani succus prioribus admixtus fuerit. prodest & ruta cum oleo irino & exiguo aceto cocta, & tepide infusa capiti, nec minus prosunt folia lauri cum irino oleo & exiguo aceto trita & infusa capiti.

Ad capitis dolorem factum ex uino nimio prosunt quidem & ea quæ diximus proficere ad capitis dolorem ex perustione factum. prosunt & rutæ folia trita cum aceto admixta eis rosa & nuces amaræ eodem modo. faciunt & agni folia quæ nascuntur in uirgultis quibus Græci pro uiminibus utuntur, eademq; lygus appellant, cum iridis aridæ radice trita, mixta eis rosa atque aceto. *Ebrietas*

Ad capitis dolorem factum ex ictu aut casu è sublimi, prodest rosa & irinum oleum aceto decoctum: item rosæ aridæ folia macerata prius passo deinde cocta atque trita, & ita inposita, simili modo prosunt. & sertula campana similiter facta prodest, uel myrti folia tenera ex uino trita cum myrra & pulegium ex uino tritum. & mala cydonea uino cocta & trita atq; inposita capiti plurimum prosunt.

Medicamentum quod repellere possit ea quæ ad caput redundauerunt: castorei uictoriati tertiam partem, sphondilij ⚹ I. nucis amaræ ⚹ X. rutæ folia ⚹ II. sili massaliotici ⚹ II. cum aceto prius hæc teruntur diligēter, deinde rosæ admiscentur.

Ad diutinos capitis dolores, salis integri mensura quantū manus plena comprehendere poterit, coquitur ex oleo superfuso, ita ut superet salem, *Dolor diutinus*

deinde cum omnino nihil incurrerit de sale asperum, perungitur dolens capitis pars hoc oleo, superq́ lana succida eodem oleo tincta imponitur. Sertulæ cãpanæ coronæ quinq; ex passo & aqua frigida pari mensura coquuntur donec permadescanr, tunc teruntur admisceturq́ opij quod satis sit, uel papaueris lacryma quæ sopora à quibusdam appellatur, ad uictoriati pondus adijcitur. ex his pannus quantum satis est linitur, & utrinq; tempota tinguntur. Ad capitis dolorem omnem efficaciter prodest, bacca rum lauri denarij semissis. scamoniæ ⚹ I. croci uictoriati pondus, teruntur hæc optime ex aceto & rosa, cum opus est dolens pars capitis perungitur. hoc medicamentum successus mirificos habet. Ad dolores capitis puerorum maxime eius partis quam bregma Græci appellant. lini semen tritum ex aqua imponere oportet: uel oliuæ folia tenera trita cum uino adiecto uiridi oleo, simili modo superponere: uel opij quantum fabæ ægyptiæ magnitudo est; & salis duas partes, & pulegij partem unam terere oportet cum aceto, deinde adijcere ungentum supra scriptum, & sic perungi dolentem partem capitis. Ad ulcuscula in capite similia mammarum capitulis, ex quibus sanies manar, radi caput oportet, & ex nitro lauari. furfures quoque ex melle coctos imponere utile est, uel bulbos scillæ ex aqua coctos, ita ut aluminis liquidi tãtundem ponderis ammisceatur, & sic caput inlinatur. Ad ea quæ feruescunt in capite cum rubore, lini semen contusum, & melle conspar sum imponendum est. Ad capitis dolores in febri. rutæ siluaticæ seminis, uel rutæ noditis radicis, ex qua rhus nascitur, myrræ, pyrethri, aphronitri, salis ammoniaci, piperis longi, hederæ albæ foliorum uel baccarum, bdellij, galbani, balsami, iris illyricæ, singularum specierum denarios denos. castorei denarios quatuor. balani unguentariæ ⚹ II. rhamni ⚹ X. trita omnia in unum conijciuntur cum aceti scillitici quantum sit libra una. sed ita temperabitur medicamen donec spissitudinem mellis recipiat, atq; ita reponetur in uaso fictili. & cum opus fuerit inde sumetur quantum satis sit, quod in linteolo bene tenero spisso inlinatur, perunctumq́ rosaceo modico imponetur.

Vlcuscula capitis

Si uastior fuerit dolor capitis medicamentum tam spissum fiat infra scriptum, quàm est emplastrum, & linteolo denso imponatur: agni seminis & peucedani radicis. ⚹ IIII. iridis ⚹ II. aceto prius maceratas has species excoques uel contundes, & rosa dilues, atque ita raso capiti impones. Ad uehementes fœminarum capitis dolores, & suffocationes quæ de uulua ueniunt, quod genus ualitudinis Græci hysterícen pniga uocant, & ad eos qui caduci appellantur, & ad freneticos, & qui uertigines habenr. sphondylij denarios sex. castorei ⚹ VI. peucedani ⚹ II. nucum amararum ⚹ VI. hæc cum aceto & rosa bene trita & permixta capiti infunduntur. Ad diutinos capitis dolores, etiã ueternosos quos græci

Suffocatio de uulua

græci lethargicos uocant,& phreneticos,& ad omnia uitia quæ circa caput generantur,etiã ad podagram.ceræ ✻ LXXXIIII.olei ueteris ✻ LXXXIII. aluminis fissi ✻ VI. glutinis taurini ✻ X. peucedani ✻ XX. cassiæ ✻ X. resinæ terebinthinæ ✻ XX. picis liquidæ ✻ X. galbani ✻ XIIII. aloes ✻ XVI. taurinum gluten cum aceto ad ignem soluitur, peucedanum & cassia uino macerata conteruntur & taurino glutini commiscentur: cætera ad ignem liquidata dum calent suprascriptis admiscentur. Quæ bene subacta manu reponuntur. cum opus fuerit pondus inde denarij sumitur,& dilutũ aceto atq; rosa capiti infunditur,sed melius facit hoc medicamẽtum linteolo inductum raso capiti impositum. Ad capitis dolorem sine febri bene facit de experimento capitis derasio,aquæ potatio,cibi abstinentia,uentris solutio.sed tum etiam rosa atque aceto curandum caput. prodest etiam detrahere pituitam,sinapi aut hyssopo ex passo decocta.item herbæ pedunculariæ semine,quã græci staphida agrian uocant, trito cum pipere & melle,oleo admixto,aut ipsius herbę pedicularis semine per se melle admixto.

Permanente autem diutino capitis dolore prosunt ei huiusmodi perunctiones.ruta cum aceto & oleo calefacto.iridis radix cum aceto. salicis folia trita ex aqua. serpyllum aceto tritum & inferuefactum cum oleo & aceto. Millefolium quod græci polygonon appellant cum ruta tritum, admixto aceto & oleo.nuces amaræ purgatæ tritæ cum aceto & oleo,ita ut hæc inter dum uelut cerotum cum linteo fronti superponatur. similiter prodest & ruta siluatica trita cum aceto & oleo quasi cerotum frõti superposita.aut agni albi semen ex posca tritũ. aut ocimum uiride uel semen eius ex aqua tritum & impositum.aut hederę albę folia quatuor cum aqua mulsa,aut git,quod græci melanthion uocant,eodem modo fronti impositum aut naribus inie ctum prodest. Ad torridam aut constrictam eutem capitis bene facit castoreum,& balsamum,& peucedanum,incoctum simul & seorsum in uaso cum aceto & cum oleo capiti infusum. Faciunt etiam huiusmodi medicamenta capiti superposita quæ græci cataplasmata dicunt. iridis radices cõtusæ ✻ VI.& pusillũ rosæ siluaticæ seminis cũ farina hordeacea cocta,aut feniculi radices similiter coctæ cum farina hordeacia. Prodest etiam ad nimios dolores capitis constrictio eius per fasciolam non nimium latam,ita ut ea per mediam frontem & utraque tempora circundetur.bene facit & fomentum per spongias molles aquæ calidæ,decoctis in ea prius lauri folijs & capitibus papaueris adhibitum. & unctio capiti facta ex folijs lauri & agni & populi, tritis cum aceto & oleo. Ad ulcera quæ in capite efferuescunt cum humoris manatione prodest aqua calida bis térue die per spongiam sæpius super ulcera expressa, quod Græci catantlesin appellant. Perunctiones autem quas Græci synchrismata uocant & ea quæ superposita dolentibus partibus ijdem cataplasmata appellant, eiusmodi

Millefolium græcis polygonon

ciuſmodi proſunt. folia ſalicis ex aqua trita, aut uitis albæ radix aqua pura cocta, aut lenticula ex aqua cocta aut aſparagi radices ex melle coctæ.

Ad capitis dolorem, folia lauri uel baccas uel florem terere oportet cum aceto & irinum oleum illis admiſcere, atq; ita caput naresq; perungere. Facit & iridis radix cum malo cydoneo cocto ex aqua pariter inpoſita. Ad omnem capitis dolorem inter initia proſunt aquæ refrigerantes, & repellũt eum, interdum admixto pane, uel polentę polline conſperſo aceto. Plantaginis quoq; ſuccus & rubi aut lentiſci aut millefolij, aut herbæ urceolaris, aut rhus ſyriaci, aut maciæ, quam Græci anagallida apellant. itẽ mentæ ſuccus, uel intiborum, uel myrti, uel ſtaphidos agriæ infuſus capiti plurimum prodeſt. Ad diutinos capitis dolores prodeſt infuſum capiti oleum uetus cyprinum uel irinum cum peucedano, ſphondilio, & caſtoreo. imponi autem ſtatim oportet lini ſeminis farinam & hordeaceam in unũ coctam ex poſca, ſed poſtea prodeſt inpoſitum cerotum ex cyprino oleo factum cum ruta. Item benefacit cerotum ex irino aut ſyriacino oleo cum butyro dum modo calefacto medicamine caput perungatur. Opobalſamo autem cum ſerpyllo & roſa uel peucedano prodeſt etiam lethargicos perungi. Ad omnem capitis dolorem benefacit centaureæ tenuis ſuccus cũ aceto calido infuſus capiti. Ad capitis moleſtũ & diutinum dolorem medicamina infra ſcripta facies: hederæ nigræ folia trita admixto aceto, oleo, uino, æquis portionibus quod ſufficiat in uaſculo quolibet feruere facies, ac poſtea frontem & tempora lines. Cicutæ folia aut ſi folia non fuerint radicem eius teres & fronti inlines, aut in ſaccello lineo ad frontem ſuſpẽdes.

Macia Græcis anagallis

Aloes ℈ VI. croci ℈ VI. gummis ℈ VI. album oui & cocleas minutas numero V. hæc uniuerſa conteres in mortario marmoreo, & aceto admixto fronti inlines. Raſamẽ paſtæ quod in magide adhæret ℈ VI. & cretæ ℈ VI. & bulborum incoctorum ℈ III. tritos & medullam ſiue uitellum oui gallinacei, conteres pariter ex aceto, & fronti inlines. Muris cerebrum tolles & in uinum mittes, ac maceratum & tritum fronti inlines. Euforbij ℈ I. croci ℈ VI. permiſce cum aceto, & pariter bene tritum fronti inlines. Hederæ ſuccus denſus fronti & temporibus inlinitur, & cum ſiccatus fuerit iterum inlinitur, quo facto dolori capitis potenter ſubuenitur. Ad conpeſcendum capitis dolorem, pollinem thuris cum uiſci ſcrupulo pariter fronti inline, quod ſi dolore medium caput findi uidebitur, hederam cõtunde, ac ſucum eius oleo roſaceo miſce, & cum linteolo mundo fronti inducito, tempora quoque ex eo & nares perunge: quod ſi grauior dolor fuerit, etiam cerebro ſuperfunde. Limaci calculum quem in capite habet tolle, quod non facile facies, niſi ei dum in uia repit caput ſubito abſcideris: quem lapidem quamdiu tecum habueris nunquam ullum dolorem capitis nec ſenties nec patieris. Lauri baccas numero quinque ex aceto contere, aut ſeptem pilulas ſtercoris caprini ex aceto tere & frõti inline

Magidis inſtrumẽti piſtorij raſamen

Limacis calculus in capite

inline. Herba in capite statuæ cuiuslibet nasci solet.ea decrescente luna sublata, capitiq́ꝫ circumligata ,dolorem tollit. hemicraniæ etiam efficaciter medetur,si in panno rufo lino rufo ligata capiti uel temporibus alligetur. Radicem arractylidos herbæ quam nostri carduum uocant,uel eius ramum,uel florem acia ligatum & capiti circũdatum,dolori eius mederi cõstar. Nec minus herbam polygonon quam rubiam uocamus,circumdatam capiti dolorem tollere experti sumus. Ramus spinæ albæ alligatus capiti efficaciter medetur. Sinapi quoqꝫ cum ruta & aqua tritum & ad mellis crassitudinem redactum. Corona ex herba hierabotane,quam nos uerbenam dicimus facta,capitiq́ꝫ imposita dolores tollit. Cucurbitæ uiridis ramenta cerebro imposita, insanribus quoqꝫ qui ex dolore capitis nauseam patiuntur,ualidissime prosunt. Herba strumus contrita & cum oleo permixta impositaq́ꝫ temporibus,& toto corpori cum ipso oleo perducta,incredibiliter & capitis dolorem tollit, & languorem si quis fuerit corpore discutit. Radix cupressi tenuis capiti circundata dolorem eius leuat. Baccæ lauri inpari numero contritæ, & oleo adiecto calido fronti impositæ prosunt. Oleum ex nuce iuglande quæ manducatur expressum subitum capitis dolorem, si eo perfricetur,mire conpescit. Malum cydoneum,palmulæ quinque, papaueris caput unum , dempto semine, usqꝫ ad quatuor cyathos cum aqua ad tertias decoctum & cum mulsa aqua potui datum,ualde prodest. Folia mali punici diligenter contrita, & deinde succus eorum uel ipsa oleo permixta,potenter etiam inueteratos dolores persanant,si inde adsidue frons & tempora perfricentur. Cum intrabis urbem quamlibet , ante portam lapillos qui in uia iacebunt quot uolueris collige,dicens tecum ipse,ad capitis dolorem te remedium tollere, & ex his unum capiti alligato,cæteros post tergum iacta,nec retro respice.

Herba in capite statuæ

Rubia Græcis polygonon

Coronæ & amuleta

Creta quæ cimolia appellatur cocta ex aceto, fronti imposita potenter medetur. Sal cum ruta tritum adiecto melle fronti inlitum , certissimum remedium est. Fæcula qua infectores utuntur si spondam lecti priorem qua uir cubat perunxeris, & spondæ medio inligaueris , dolores capitis remediabis. Ex eadem aqua de qua bos aut asinus biberit paululũ sumptum & potatum tollit efficaciter capitis dolorem. Porri sectiui succum coclearia duo,& unum mellis,permixta ituro dormitum uel in nares uel in auriculam tepidum infunde, statim proderit. Pollinem siliginis admixto oui albo, & quidpiam salis confricato, & fronti inlinito, & fascia super ligato, mirabile est. Anethum ita ut de horto collectum fuerit decoquitur ex oleo , & succus eius capiti infunditur.

Si de capitis dolore difficilis somnus sit , amygdalino oleo caput petungi oportet. Si de sole caput doleat, cupressi folia contrita quum polenta de hordeo, uel amygdalis, & succo portulacæ fronti inlinuntur. Magnetes lapis qui antiphyson dicitur, qui ferrum trahit & abijcit

Magnetes duplex abijcit, & magnetes lapis qui ſanguinem emittit, & ferrum ad ſe trahit, collo alligati aut circa caput, dolori capitis medentur. Expertum eſt mihi pulegium in oleo coquere, eoq́ frontem & tempora & cerebrum perungere. Glebulas de limine uel ipſo cardine eraſas cum aceto ſimul permiſce eoq́ luto frontem inlines, quo caput confeſtim grauiſſimo dolore releuabis. Terra uiua in ouum mane coniecta, & ſub lectum ad caput con locata unice prodeſt. Duo folia lauri circumciſa rotundabis, reſinaq́ terebintina glutinabis & utriſq́ temporibus adfiges, niſi reddita ſanitate nõ decident. *Lapis in uētriculis hirūdinū* Hirundinum pulli lapillos in uentriculis habere conſuerunt, ex quibus qui albi maxime fuerint, ſi in manu etiam ſinguli teneantur, aut circa caput lino nectantur, ueterrimos & diutinos capitis mulcent dolores, *Terræ contactus amuletis nocens.* niſi contactu terræ lapillorum potentia minuatur. Cornicis cerebrum coctum & cibo ſumptum graues & inueteratos dolores capitis effectu mirabili pellit. Vulturis cerebro paululum cedri, ſi inmiſcueris, & nares inde intrinſecus caputq́ perfricueris, omnes dolores ſtatim minues.

Ex quacumque cauſa grauedinem capitis exortam quæ intempeſtiuum concitet ſomnum, ſine dolore diſcutit, ſi quis inpetigines in aſini cruribus naturaliter natas detrahat, eaſq́ in ſcobem delimatas, immixto aceto naribus penitus obſtipet. Si dolor ex cerebro gignetur, hederæ folia ſeptem & nudeos purgatos ex perſicis ſeptem, ex oleo & aceto decoques, paritero conteres atque inde tempora & frontem dolentis obduces.

Ruta trita aceto & oleo roſaceo mixta, mirifice dolorem capitis auertit, cerebro uel temporibus infuſa. Caput ocimi tritum cum roſaceo oleo aut myrteo & aceto, fronti rectiſſime inponitur. Serpyllum decoctum ex aceto & tritum recte inponitur temporibus & fronti. Corona de puleio prodeſt capiti inpoſita, ſi terram non tangat. Si difficilis ſomnus eſt ex dolore capitis, oleo amygdalino caput ungere oportet & tempora: nucleorum uero perſici farina cum melle & aceto fronte inlita prodeſt, nuclei quoque amygdalini triti utiliter inponuntur. Etiam in febribus baccæ lauri impari numero in oleo contritæ & capiti inlitæ, ſanant dolorem. Hederæ folia molliſſima trita ex aceto & roſaceo aduerſus omnem dolorem fronti inlinuntur. Panaceæ radix in oleo conteritur, & deinde capiti inſtillatur. Oſſa de capite uulturis alligari prodeſt capiti dolenti. Gallinaceus pullus inclufus abſtinetur nocte & die, deinde eius gallinacei pluma uel criſta alligatur ad collum aut dolentis caput, ac ſtatim medetur. Surculus ex nido milui puluino dolentis caput ſuperpoſitus prodeſt. Murenarum pellium exuſtarum cinis ex aceto fronti inlitus prodeſt. Cocleæ matutinum rorem paſcentis caput arundine præciditur, & in linteolo licio alligatur, colloq́ ſuſpenditur, continuo medetur.

Fracto

Fracto capiti tela aranei ex oleo & aceto inposita non recedit nisi sanauerit. Corni ceruini exusti cinis inlitus fronti ex aceto & rosaceo prodest. Fractū caput

Lanam ouiculæ de inter femora uelles & cōbutes, & in aceto intingues & super tempora dolentis ligabis. Lanam arietis de fronte uelles, & conbutes in operculo ollæ nouo, & in mottatio confricabis, atq; ex aceto fronti inlines. Sertulæ campanæ fasciculum ex aceto decoques, & fronti inlines. Caput si dolere cœperit, ouo cum melle mixto in balneo laua, statim cessabit dolor. Intybi contusi succum oleo rosaceo, & aceto acri, æquali mensura mixtum, capiti laborantis infunde. Betæ nigræ succus tēporibus dolentis inpositus, mirum remedium est. Serpyllum in aceto decoctū fronti laborantis infunde, uel temporibus imponito. & si somnus difficilis est, oleo amygdalino caput perunge. Rutam uiridem tritam cum aceto acerrimo & oleo rosaceo, æquali mensura, toto capiti laborantis infunde. Lauri baccas XXXV. piperis grana XXXV. tere, & tritas cū ouo albo temperabis, & fronti impones. Ossa de persicis etiam duracinis frāges, & nucleos eorum colliges & siccabis in umbra & cum necesse fuerit cū oui albo temperabis & fronti superimpones. Caput si quis sic doluerit ut medium findi uideatur, hederæ contusæ succum per linteolum delicatum mundum exprimat & oleo etiam rosaceo admisceat, & sic frontem & tempora perungat, & cerebro & naribus inde & auriculis infundat. Caput si ex frigore doluerit, ungentum irinum cum oleo laurino misce, & calefactū cerebro superfunde & insuper lanā unctam circa caput pone. Si cui nulla de causa subito caput & tempora doluerint, myrra ex uino crassius trita tempora oblinat, uel fabam fresam in aqua prius macetatam, postea in uino decoctam tritamq; inlinat fronti, uel baccas lauri impari numero conterat prius, deinde admixto oleo diligētius terat, ad instar collyrij, & postea in futili calefaciat, eoq; caput perfricet. Purgatio autem capitis ne supra scripta nascantur utilissima fertur hæc, si hyssopi aut origani summitatibus contritis, & ex mulsæ aquæ cotyla dimidia coctis, os adsidue conlueris. Collutiones

Capitis ulcerationes sanantur, si succo de beta è radice expresso caput in balneo perfricetur. Si cui in capite tubera nascuntur, cupressi baccas uirides in uino decoctas tritas tuberibus adponat, ita ut per dies quinq; in capite alligatum & signatum medicamen maneat, post diem quintum soluat ac renouet: & hoc si necesse fuerit ter aut quater faciat, intra diem uicesimū persanabit. Brassicæ succus naribus infusus capite purgato, dolorē quoque eius efficaciter adimit. Radix pytetri in sole diu commanducata, etiā pituitam expellit. Hiera maior faciens ad capitis nimium & ueterem dolorē, & ad phlegmata spissa & constricta laxanda et prouocanda, ex calida aqua ieiunis data, ad spleniticos ex posca, ad hepaticos ex uino græco, ad accessiones cotidianas ante suspitionem datur ex muria, quia & uentrem tēperat, maxime prodest etiam melancholicis & scotomaticis: danda autem Hiera maior

omnibus ieiunis & bene digestis ad modum nucis auellanæ, quæ cōstat ex speciebus his, stichados—I.϶.VI. agarici—I.϶.VI. colocyntidos, id est, cucurbitæ quod habet interius molle inter semina siccatum—I.϶ VI. opopanacis ϶ XV. sagapeni ϶ XV. petroselini ϶ XV. aristolochiæ rotundæ ϶ XV. piperis albi ϶ XV. cynamomi, spicæ nardi, myrræ troglodytis, folij, croci, uncias singulas, mellis uero optimi despumati tantum mittes quātum sufficiat pulueri specierum supra scriptarum colligendo ad spissitudinem cōgruentem, deinde confectum medicamen in uasculo uitreo aut fictili sub signaculo reponatur. Cupressi tenuissimi radice caput coronatum dolorē breui ponit. Pulegij florem destringes & teres ex aceti cyathis duobus, adijcies rutæ tantundem quantum pulegij, & unam cepam, & salis bolū. cum omnia trita erūt, adijcies olei boni cyathū, & tenuiter subcoques, ac bene permisce bis, atq; aduersus pilos caput ex eo diligenter perunges.

AD OMNES DOLORES HEMICRANII ET HETEROCRANIJ subitos & diutinos. CAPVT II.

Hemicrania HIRCINVM fimum tritum cum aceto scillitico misce, & fronti & temporibus inline. hoc ad dolorem hemicranij sedandum etiam in perpetuum prodest. Tus, & myrram, & ouum teres simul, & fronti induces uel temporibus subitus cum hemicranij dolor fuerit. Laser cyrenaicum cum aceto tere & inline frontem cum temporibus. Hemicranium statim curāt uermes terreni pari numero sinistra manu lecti, & in limine cum terra de limine eadem manu triti, & cum aceto optimo eadem manu fronti uel temporibus inliti cum dolor urgebit. Fimum uel cinerē coclearum & granum sinapis cum aceto ad ternos scripulos miscere, & temporibus inlinire prodest. Herba strumus & stercus murinum cōtrita, & ex aceto fronti inlita, celeriter dolores etiam

Heterocrania heterocranij abolent. Officula in capite porci duo naturaliter forata inueniuntur, id est unum in dextera parte, & aliud in sinistra, quæ reperta & reposita, & cum opus fuerit licio suspensa, me de lā capiti prout inuenta sunt præstant, id est dextrum dexteræ parti, & sinistrum sinistræ: sed preter te & ægrum officula tertius non contingat, quæ ad hanc necessitatem colligi diligenter & seruari debent. Piperis grana XXI. murini fimi pilulas XXI. sinapis quātum tribus digitis possis tollere, teres & aceto acri ad ceroti modum permiscebis, & ita frōti impones, & aluta desuper teges. Laseris granum medicinalibus digitis auri inijce ex ea parte qua caput dolebit, statim proderit. Herbæ meliloti interiora, & oui cocti uitellum cum uino modico tere diligenter, & inde hemicranium uel tempora quæ dolebunt inline, confestim sanabis. Pampinum continuò de uite lectum cum oleo coques atq; simul tritis diligenter tempora inlines. De muris fimo pilulas septem teres, & cum aceto fronti uel temporibus dolentibus inlines. Si

uir

uir aut adulescēs aut infans hemicraniam patietur, obseruet ut semper luna septimā,& septimadecima,& uicesima septima se tondeat. mirum remediū habebit, necq̧ curet si dies martis aut saturni in has lunas inciderit. Heterocraniam siue hemicraniam discutit hæc compositio, gallæ syriacæ — III. crocomagmatis — III. aloes — III. sed gallas prius tūdes & cribrabis, tum cætera similiter tunsa & cribrata miscebis, idq̧ medicamen in pyxide conditū seruabis, cumq̧ usus exegerit ex aceto temperatum parte frontis quæ dolebit impones. Terræ ægyptiacæ partes duas, crocomagmatis partem unam cum aceto diligentissime ac minutissime contere,& partem quæ dolebit inlinito. Opij — I. colophonij — I. myrræ — I. hyoscyami — I. peucedani — I. anethi — III. crocomagmatis — I. seorsum hæc tundes, & cribrata in mortario diutissime conteres,& ex aceto optimo de hoc puluere collyria formabis, cumq̧ opus fuerit, in cote ex aceto teres, & spissum parti frontis & temporum quæ dolebit ante diligenter detersæ frequenter induces. Grana hederæ & serpyllum pari pondere teres ex aceto,& inde totum uerticem perfricabis. Baccas lauri ex aceto tritas adiecto oleo fronti inpones aduersum heterocranij molestias. Peucedanus herba trita & ex aceto & oleo fronti inlita heterocraniam statim sedat. Herba uel hedera in capite statuæ cuiuslibet nasci solet, ea si in pāno rufo acia rufa, uel lino rufo ligata, capiti uel temporibus alligetur, mirum remedium hemicraniæ, uel heterocraniæ præstabit. Nouem grana piperis in uino optimo teres, atq̧ ex eo frontem & tempora inlines in ea parte capitis quæ de hemicrania dolebit. Succū de allio in eam aurē ex cuius parte dolor hemicranij fuerit infundes.

Septimarū lunarum uis

AD VERTIGINEM CAPITIS. CAPVT III.

AD uertiginem capitis quam Græci scotoma uocant: peucedani ✳ II. castorei ✳ I. spondilij ✳ I. baccarum lauri purgatarum ✳ I. terentur hæc omnia diligenter, & ex his componetur medicamentum, quod cum opus erit admiscebitur ei rosæ & aceti quod satis fit: est enim hoc mirabile medicamentum. Cerebri dolores ex quibus etiam subitę uertigines oriuntur discuties si planta ulmea caput circum ligaueris, atq̧ coronatus ita triduo dormieris: expertum est. Veteres dolores capitis & uertigines cito emendabis, si betę nigræ succo tempora perlinas: idem præstat intibi succus si cū rosaceo oleo & aceto mixtus caput inlinatur. Ad uertiginem abolendam efficacissimum est, si abrotonum tritum in uini potione tepidum bibatur, uel cum oximelle nō acri accipiatur. Quibus uertigines fiunt, aut quibus mens perturbatione capitis alienatur, cochleæ singulæ contritæ maiores cum suis testis ex calida passi uel defruti potione datæ diebus plurimis, prosunt si post triduum continuum interpositum, iterum plurimis diebus accipiantur. Qui unam cocleam maiorem

Vertigo Scotoma

Cochleæ remedium

semicoctā comederit die primo, sequēti duas, tertio tres, quarto duas, quinto unam, remedium experietur non solum ad uertiginē, sed etiam ad suspiria & uomitus prodest. Vertiginem capitis abolet uettonicæ fasciculus cū aqua nitida ad tertias excoctus, aut apij uiridis fasciculus cum ture similiter decoctus & ex mulsa aqua tepida potatus. Hyoscyami ramusculum in aquæ sextarijs tribus usq; ad tertias decoques, & dabis per triduum potui quartarios singulos, aut etiam minus pro habitudine, uel ætate, uel sexu.

Trifolium uisumarus — Trifolium herbam, quę gallice dicitur uisumarus, aqua frigida macerato, & eam aquam diebus decem bibito, sed ut herbam cotidie mutes. Misy libra una cum aceto acri contrita & fronti inlita, mirabiliter uertiginem sedat.

PITYRIASI, ET PORRIGINI, AC PRVRIGINI, ATQVE ulceribus, & lendibus, & pedunculis capitis. CAP. IIII.

Pityriasis — PITYRIASIN & porrigines capitis quę plerūq; in perniciem se conuertunt nisi occurratur, perungi oportet assidue bulbis tritis, sulfure uiuo, & uino bono in unum permixtis. Item prodest cedria tantum ungere caput, uel allio trito et aceto & nitro. Farina feniculi ex uino capiti inducta porrigines expurgat, furfures quoq; idem præstant, si caput inde assidue in balneo luatur. Oesypum ex oleo tritum & instillatum capiti, pityriasi medetur. Ex uino & oleo & cedria pruritum scabiemq; capitis tolli manifestum est, si ungatur assidue. Prurigines capitis discutit fel ouillum inlitum cum creta cimolia, donec arescat, mirum est. Nitrum alumini admixtum prurigines capitis tollit, si inde frequenter fricetur & lauetur. Vlcera in capite tāquam proprius morbus præcipue infantibus nascuntur, sed & uiros & mulieres grauiter molestant. hæc ergo felle taurino cum aceto tepefacto inlita, efficaci remedio sanantur. Seuū uituli cum sale subactū utilissime adhibetur pityriasi. Testarum muricū uel purpurarū exustarū cinerē ex melle ulceribus capitis imponi oportet. Allium cum sua ueste cōburitur cinisq; eius ex oleo capiti ulceroso imponitur. Oleum amygdalinū cū uino optimo permixtū expurgat capitis uitia. Folia rubi in quo mora nascuntur, arida contrita capiti insperguntur & desuper lana succida & charta superponitur. Malua erratica cum urina humana, id est puerili trita & inposita, ualde siccat capitis humores. Omnia autem capitis ulcera cum purgata sunt iucundissime ad cicatricem perducuntur sic. spumę argēti tunsæ selibra, & cæræ libra, cerussæ libra, olei rosacei libra, cum liquefacta & mixta & trita fuerint, hæc refrigerātur & adijciuntur his ouorum incoctorum quatuor lutea, id est uitella, & simul pistillo in mortario permiscentur, atq; inde inducitur caput, mirum remedium experieris. Nasturcij semen mixtū adipi anserinę tritumq; furfures capitis assidua lauatione depellit. Betæ uiridis contusæ expressæq; succo porriginosum caput frequēter in balneo lotum omni tabe purgatur.

Semine salicis contrito caput lautum furfures cito deijcit. Ouo gallinacco caput inlinito, postea aqua uel succo herbæ cyclaminis, quæ orbicularis dicitur, caput lauato, hoc pacto lendes necati ultra non renascuntur. *Cyclamen est orbicularis* *Lendes*

Puerile lotium nitro admixtum ulcera quæ erumpunt lauto capite mire deliniunt: expertum remedium. Cornu ceruinum in scobem limatum, & cum uino potum lendes enecat, renasciq; nō patitur. Stercus scrofinum uino inmixtum cum rosa liquida id est rosæ succo, lendes pedunculosq; discruciat. Felle uituli caput perunctum lendes exterminat. Axungię ueteris semūcia, seui caprini semuncia, resinæ perlucidę semuncia, aluminis infectorij semuncia. alumen teres in mortario, cætera igni resolues & cōfundes: ac sic leni uapore deficere uel excoqui facies, ut ex omni confectione uncia medicaminis restet. tum caput lautum diligēter, atq; siccatum hoc medicamine perunges, porriginemq; discuties. Scobem citream ex aqua deferuere facies nitrumq; asperges, atq; inde caput porriginosum oportet lauare. Fimo bubulo usto succum betæ admisceri, atq; inde caput porriginosum lauari oportet. Porriginem potentissime hac potione purgabis: rosmarinum teres, succumq; eius uino uel aqua scripulis tribus dabis potui, sed qui sumit supra limen adsistat idq; triduo faciat. Fraxineo cinere lixiuiam maturam nimis facies, eaq; caput lauabis in balneo: quod cum siccaueris, saponem & argenti spumam conteres, eoq; caput perfricabis porriginemq; exterminabis, si capiti lauto atq; siccato hoc medicamen addideris. *Lixiuia fraxinea matura* Cretæ cimoliæ P.I. nitri alexandrini P.I. sulphuris uiui P.I. hæc omnia tunduntur atq; cribrantur, & capiti porriginoso imponuntur. Mali punici corium ex aceto coquitur, & succus eius capiti porriginoso imponitur, & frequenter abluitur, ita ut & ipsum pomum excoctum teratur & sic exprimatur. Anethi surculi uruntur, eiusq; pulueris cribrati —I. cicharbæ —III. *Cicharba* remittes in olei 8.I. & adijcies gallæ tunsæ semunciam, inlinesq; eo porriginosum & ulcerosum capite, contra pilum, & postea lauabis in balneo. Compositio optima & experta ad uitia capitis omnia suprascripta: pumicis unciam, castorei —V. spumæ argenti uncias VI. cyperi —III. myrræ —III. myrobalani —IIII. sulphuris uiui —I. omnia tundes & cribrabis & permixtis pro aphronitro in balneo uteris. Adipis ueteris suillæ P.I. & picis cedriæ P.I. igne dissolues. tum staphidos agriæ tunsæ unciam miscebis: & & ante horam quàm ad balneum uadas ita caput uitijs supra scriptis laborantem contra pilum fricabis, ut insideat medicamen. quod non ante dilues quàm ad solium uenias. si autem medicamini huic adieceris ladani scripulum, capillum nutries pulchriorem. Furfures capitis extenuabuntur si stercore murino liquefacto in aceto caput in balneo perfricueris. Lotio taurino caput si laueris, porriginem uetustissimam tollit. Vetustam porriginem mire adimes, si herbæ cyclaminis, id est orbicularis succo sulphuris aliquantum miscueris, & fel scrofinum, atq; inde caput in balneo

bene perfricabis. Vlcera capitis subito nata sanantur si asini stercoris succo, & scillæ contritæ quantum satis uidebitur, & bubulæ adipis tantundem miscueris, atque ad capitis ulcera ueluti ceroto usus fueris. Fel taurinum mixtum cum nitro & uino & oleo quod satis sit, ulcera capitis uel feruescentem scabiem sanat. Vlcera recentia & uniuersa uitia ulcerum in capite sanant uermes qui in arbore caua uel putrida nascuntur triti & in panno impositi. Ijdem uermes combusti, & cum anetho sicco pari pondere triti & impositi sanant etiam carcinomata. Inula in oleo discocta & contrita & cum butyro ouillo & melle imposita, Cacoëthe maligna emendat: eadem ratione curantur & tubera, sed hoc uitij emplastri panno inlini debet. Vermes ulceribus capitis uel quibuscunque innati, ranarum felle tolluntur. ea uero quæ intrinsecus serpunt, salsamento uetere tunso in uicem emplastri imposito sanantur. Radix peponis contrita & adposita sanat ulceta quæ capiti in modum faui concrescunt. Semen rafani tritum & ex aqua adpositum, sistit omnia ulcera. Porrum capitatum contritum & ex melle impositum uniuersa ulcera optime purgat. Allium contritum cum sulphure & resina, ulcerum & fistularum quælibet uitia extrahit. Vetera ulcera etiam carcinosa foueri debent aqua calida in qua excocta sint holera diuersa. deinde ipsa holeta trita si imponantur ualde prosunt. Farina lini seminis, uel fatina erui, uel lenticulæ, decocta & ex melle adposita, suppurationes & pustulas ulcerum sanat. etiam genitalibus laborantibus bene adijciatur. Cinis uitium cum axungia uetere impositus pustulas omnes in qualibet parte corporis curat & sanat. Folia oliuæ commanducata & imposita ulceribus manantibus medentur. Oleastri cauliculi teneri decocti, & cum melle impositi, carnes supra oscula in uulneribus quælibet prohibent excrescere. Herba chelidonia cótrita & cum axungia uetere subacta & imposita ulcera uetusta & putria purgat & sanat. Nuces iuglandes peruetetes contritæ, uel quod melius est commanducatæ & impositæ, singulare remedium ulceribus præstant. Glandes de robore tritæ cum axungia & impositę duritias, quas Cacoethes medici uocant, emendant & reprimunt. Pix brutia cum melle trita & imposita ulcera omnia purgat & sanat. eadem pix ex uua passa purgata & cum axungia uetere imposita, ulceribus medetur. Aqua in qua lentiscum decoxeris, ulcera quæ serpunt utiliter fouebis. Hedera ex uino decocta ulceribus quibuscunq; imponitur prodest. Cinis ex ossibus agnorum recte adhibetur ulceribus quæ non trahunt cicatricem.

Vermes arboris putridæ · *Cacoethe* · *Vermes ulcerum* · *Vlcera faui modo* · *Duritiæ cacoethes*

Pulmo arietinus calidus adpositus carnes excrescentes in uulneribus exæquat & reprimit. Vim serpentium ulcerum coercet calx uiua ex aceto & oleo rosaceo temperata atque inlita: rosaceo autem & ceræ permixta mox perducit ad cicatricem. Carcinomata curantur coagulo leporis cum pari pondere capparis, quod utrunq; uino aspersum una teritur & sic adponitur

Vlcera serpentia · *Carcinomata*

nitur. Carcinomatis quæ serpunt circa ulcera,sel ursinum uel cinis de asi ni ungula exusta per pinnulam bene adponitur. Vlcera quæ sordidata sunt,fimi uitulini cinere & muliebri lacte purgantur. Vetustis ulceribus uetronica cum sale contrita & adposita medetur.Idem præstat farina lupini incocti, & sine cortice inspersa cum uino. Ad porrigines detergendas rutæ fasciculum & sulphur uiuum cum uino uetere simul decoque,& caput ex eo in balneo lauatante tamen aqua tepida sicut est consuetudinis, elue.

Ad papulas in capite efferuescentes,uel qualibet parte corporis,etiam ad ignem sacrum benefacit hoc medicamentum : rutæ uiridis P.I I'. spumæ argenti P. I S. aceti. ʒ I. olei uiridis ʒ I. cum aceti parte spuma & ruta terun tur,donec leuia fiant, postea quod super est aceti, uicissim cum oleo adijci tur,uel superfunditur medicamini dum teritur, & cum bene tritum & per mixtum fuerit,tum imponitur locis necessarijs. Ad pedunculos necan dos hoc medicamine uteris. oleum cum puluere cineris cuiuslibet de foco, sed bene creti,pariter miscebis:& ita teres ut fit ad spissitudinem mellis,atque inde cum opus fuerit,caput unge. Ad pedunculos in omni parte corpo ris necandos efficax hoc remediū est:ellebori radicis uncia,staphidos agriæ uncia,simul trita adiectoque oleo totum corpus perunctum,etiam in tunicis necabuntur. Nitri alexandrini,& staphidos agriæ,æquale pondus,aphro nitri quoque aliquam portionem, & sulphuris uiui particulam simul terito, ac decimo die in balneo corpus fricato,omnes pedunculos necabis. Se rum id est aquā lactis quæ remanet facto caseo, si quis adiecto aceto in po tione aliquotiens sumpserit, ita liberatur à pedunculis,ut penitus extirpen tur,nec postea in eo renascantur. Ceruini cornus scobes limatæ, & ex ui no potui datæ,pedunculos in capite lendesque nasci non sinunt. *Pedunculi*

AD CAPITIS REVMATA, ET PVRGATIONEM, ET AD PI tuitæ, & phlegmatis deductionem, & restrictionem Catarri.

CAPVT V.

AD reuma quod de capite descendit medicamentum facies tale. ni tri — V I.pyretri — I S.capparis — II. struthij — II. hæc omnia tun sa & in puluerem tenuissimum redacta permisce, atque in bal neo feruenti ita utere,ut tertiam partem pulueris de superscripta mensura specierum mittas in caput,& perfrices diu ac diligenter, ut per su dorem digeras:postea aqua tepida laues caput, & in frigidam mergas, & crasso sabano diligenter siccabis. Ad reumata capitis talpā in uaso fictili clauso ita in furno torreto,ut tenuissimum puluerem ex ea facias,cui addes puluerem piperis albi ex granis decem & octo,& cocleare unū de succo oci mi,de quo medicamine dabis cui medendū erit, in potione uini ueteris cali da cocleare unum : ita ut in balneo in quo nunquam lauit nec lauturus sit, *Sabanum pan nus crassus*

in folio remedium accipiat: & interposito biduo, alternis iterum accipiat: sed cui remedio opus est, XIX. ferme diebus porcina, liquamine, & holeribus abstineat. Ad idem trochiscus: croci drachmas duas. myrrae — II. calchanti — II. cymini — II. opij drachmas II. turis — I. Crocomagmatis drachmas II. aluminis scissi — I. haec omnia contrita austerissimo uino permiscebis, ut sint ad crassitudinem mellis, & inde frontem densissime superlines usque ad capillos, intermissa semita super nasum: praecluso enim itinere quod ad oculos humori patere consueuerat, uiam facies qua de cerebro per nares fluxus omnis emanat, & hinc perpetuus decursus fiet: quo humores oculorum ab omni inundatione siccentur. hac curatione in perpetuum lippitudo remouebitur, sed his quos nimium teuma humoris urgebit, ex aceto acri trochiscus supra scriptus imponatur. Ad distillationes perfrictionésque & grauedines, cydaminis herbae quae latine orbicularis dicitur radicem supra carbones cultello radito, fumumq; eius ramenti naribus trahito. Hyoscyami drachmas duas, apij seminis bene purgati drachmas quatuor, anethi bene purgati drachmam unam, opij pondus uictoriati argentei unius, haec omnia trita & cribrata permisceto, & ex aqua pastillos temperato, atque ex his singulos in aquae calidae cyathis duobus, cum dormitum ibit cui medendum erit, potui dato. eiusdem herbae radices si decoquantur, succusq; earum ad crassitudinem mellis missus in aquam naribus trahatur, omnem à capite pituitam detrahit mire.

Victoriatus argenteus

Creta cimolia ex aceto trita, & quàm densissime fronti imposita pituitam sistit. Mastichen cum pipere qui diu commanducauerit, calefacto cerebro humorem pituitae naribus effundit. Ad catarrum siue distillationem humoris ex capite, turis ℈. unum, piperis ℈. unum, conteres diligenter & uini nouelli quod sufficiat admiscebis, & naribus tepidum infundes, uel gargarizabis, sed utilius est naribus infundi. Ad caput leuiter purgandum, sinapi tritum ante diem in aceto infunde ad heminae mensuram, & ex eo intra os tene, & gargariza in sole calido ieiunus, & aperto ore postmodum sede ut humor decurrat. Staphidem agriam sumito, & pro modo sinapis granum, & uuam passam commisce cum betae seminae, & ex eo facito pastillos, quibus si opus fuerit adijcies acetum, & eos ieiunus in sole aut in balineo commanduca, & apertum os tene, ut humor defluat. Ad caput purgandum quod fuerit humorosum, staphidos agriae ℈.III. pyretri ℈.II. hyssopi ℈.IIII. pariter haec pro modo assidue in ore missa comminues & masticabis, incuruato capite ut humor ex masticatione defluat, quod facito aut ad solem, aut in loco tepido. Ad pituitam ex ore euocandam. aeris floris scripulus unus, & de succo hederae idem pondus in unum mixtum, & naribus infusum, euocant pituitam, & defluere compellunt. Radix pyretri in sole commanducata pituitam & humorem capitis patefacto ore depromit. Betae radicibus tunsis,

recte

recte succus eius naribus ducitur ad humorem capitis extrahēdum. Mellis & sinapis triti æqualiter mixtæ partes tepefiunt & humor multus è capite post longam gargarizationem deducitur. Ad catatrum restringendū mittes in ollam rudē pro modo ollæ heminam rosæ siccæ, & tres heminas aquæ mulsæ, & heminam sapæ, inhibe nucem pineam, hæc coques ad tertias et tepidum gargarizas. Rumicis acumina tenera colliges, siue rubi, & herbam quam alij burdunculum uocant, alij linguam bouis: addes etiā rosæ heminam, hæc omnia in ollam mittes, præterea addes surfuriculas in linteo ligatas, adhoc ut amaritudinem herbæ deliniant, & sic surfuriculæ ipsæ in saccello combulliant: hæc omnia ad tertias decoques & repidum gargarizabis. Experimentatum remedium aduersum ingruentem catarrum, ut cœna te abstineas, & ab holere, & à rebus salsis & liquaminosis. Nam indigestione cibi, & uitio cruditatis nascitur catarrus, abstinendum sanè ante omnia pinguibus cibis. Sed si de perfrictione fuerit catarrus: caldamentis adhibitis ilico sopietur: quod si de ctudita te, placabitur illa re sola ut nō cœnetur, donec penitus fluxus eius arescat. cum substrictus fuerit, ad consuetudinem cœnandi reuerteris. Ad catarrum restringendū sapæ heminas tres, & satureiæ fasciculum, & hysopi aliquantum feruere simul facies, quousque inde sextarius fiat, & sic gargarizabitur ter in die in loco tepido, aut ad solē, atque hoc tādiu facies, donec inhibeatur omnis catarrus: atque illis diebus quibus gargarizas abstinebis liquamine, & holere, & salsis ac pinguibus cibis. Ad catarrum restringendum quinque partes uini, & sextam mellis miscebis, ac tepefacies & sic gargarizabis.

Burdunculus est lingua bouis

ALOPECIIS, ET TINEIS, ET CAPILLO FLVENTI atque infirmo. CAPVT VI.

HERBA quæ dicitut trichomanes, uel adianton, eadem & callitrichos appellatur. contusa & cum oleo inlita uel incocta alopecias facile curat. Cepe longum quod cæputius nominatur super alopecias terito frequēter, quo facto capillos maturius excitabis. Nucis escariæ, id est iuglandis testa contusa, uel combusta, & minutatim trita atque adiecto oleo imposita infantū alopecijs, capilli nascūtur. Infantum alopeciarum uitia ansetinæ adipis perfrictione supplentur.

Nux escaria

Gallinaceorum stercus cum oleo utroque permixtum alopecijs utile est. Adeps ursina cum fungis qui in lichno lucernæ concrescunt subacta, & alopecijs perunctione imposita, pristino decori caput reuocato crine restituit. Stetcus murinum cum aceto tritū ad alopecias unctas forma priore mirabiliter crines commodat. Lac caprinū incoctum sed nō adulteratum aut uitiatū recte alopecijs infricatur: mirum est. Vitium capitis in quo sunt alopeciæ, prius raditur. post illic cæpa acetrima perfricatur, deinde hordeū cōbustū et in puluerē redactū cū ursina adipe petmixtū superinponitur.

Fungi lucernarum

ponitur. Herbā cardui agrestis in mortario usq; ad leuitatē terito, succoq; ei us expresso locū alopecię ix. dieb. oblinito: sed bis per dies singulos perūcti one renouata. Cum sinape nasturtium tritum alopecijs inlinitū efficaciter prodest. Cydonia mala discocta cū uino, dehinc trita ceræq; liquefactæ addita, & capiti imposita, capillū nutriunt. Opobalsamo operępretium est alopecias ungere, ut cito capilli nascātur. Nitri rubri ℈ VIII. pumicis ℈ II. salis amoniaci ℈ VIII. teres diligēter et postea miscebis: priusq; caput alcyonio & nitro cōmixto perfricabis, mox medicamē impones, quo facto capilli nascentur. Magnā fœditatē capiti adferūt alopecię quę sic emendātur. ex pelle uiperarū cinerē facies atq; assidue illic asperges: emendabis sine mora uitium. Fermentū sulphuris cōbusti quod à fullone factū fuerit, cū oleo rosaceo miscebis, & de pinnula capiti inlines. Roboris pilulæ quæ gallas simi lant, cū adipe ursina tritę emendant alopecias. Glandis quoq; faginę exustę cinis cū melle alopecijs inlitus prodest. Cupressi pilularū exustarū pul uis tritus ungularū muli uel mulę exustarū cinis, et oleū myrtinū, cinis quoq; uel fimus muriū tritus, & cinis exusti erinacei recētis uel fimus erinacei recēs, & sandaracha: hęc omnia cū aceto, & cū pice liquida mixta & imposita, etiā fluentes capillos cōtinent. Leporinæ lanæ exustę cinis cū oleo myrtino & felle taurino, & alumine trito miscetur, tepefactūq; medicamen inlitum ad modū prodest. Muscarum capita cōbusta & cū melle trita, capitiq; inlita, mire alopecias tollunt. Fimum columbinū si quis cū aceto tritum capiti imponat, alopecias & cicatrices omnes sanabit. Capilli & barbę nascētur etiā glabro, si lichenē asini, id est collectionē durā quæ est circa crura eius, cōburas & teras, & puluerē illum ex oleo uetere imponas. hoc ita ualidū est, ut si mulieri inde maxillā unxeris, barbas ei nasci scias. Erinacei caput & pellicu la cōbusta, cinisq; ei adiecto melle inlitus alopecijs cito prodest. caput autē eius per se combustum, & adiecta ipsius adipe cinis ille alopecijs inlitus, etiā cicatricosis facit pilos renasci. quod si totum ipsum quis exurat, & puluerem eius bene tritum cum adipe ursina caluo ad integrum capiti imponat, decorem pristinum restituet capillorum. Ad tineam curandam, sulphuris uiui ∸ II. salis fossicij — I. tunsa & cribrata hæc, raso capiti & loto in balneo confricabis, ita ut prius de oleo locus capitis tineosus perungatur, & sic puluis iste aspergatur, & diu fricetur quousq; liquefiat sudore capitis. hoc modo in tra sex dies curabitur tinea. facit hoc medicamen & ad scabiosos, prodest & his quibus pustulæ nascuntur in facie tanquam elephantiacæ rubentes.

Ad capillos qui post infirmitatē decidunt confirmandos cedria & oleo pari pondere mixto assidue eos unge & leuiter pectina, laudabis effectum.

Ad capillos decidentes cōfirmandos adipem ursinā cum ladano miscebis, & caput perunges, uel loca defluentium capillorum: aut ladani uncia una & œnelæi uncijs duabus, tritis & permixtis caput perunges. Ad fluentes capillos, scobē de cornu ceruino permisce cum semine myrti nigræ, adiecto butyro

Fermētum sulphuris

Lichen asini

Tinea capitis

Oenelæum

butyro oleoq́;,& capiti raso densissime obline, etiam ex infirmitate fluentes capillos efficaciter continebis. Sandaracha cum aceto incocta & emplastri more imposita, fluentem capillum ualidissime solidat. Si quis maleficijs capillos perdiderit, hac eos ad pristinam formam ratione reparabit: si lacertum salsum martensem cum suo capite, & lanæ purpureæ optime in conchylio tinctæ duas ligulas, & chartam cubitalis mensuræ separatim cōburat: cineremq́; permisceat conteratq́; cum oleo cedrino paulatim adiecto, ut crassitudinē uelut glutinis faciat: eoq́; medicamine glabrum locum perfricet, ita ut prius diu linteo asperiore detergeat. Aphronitri floris pilulas XXX. nucē pineam de qua propter uetustatem nuclei deciderint tunsam, saponis gallici selibram, uini aminei cyathos tres, simul permiscebis & conteres, & caput glabrum inlines, hoc medicamine etiam crispi capilli nascentur. Malua cum sua radice uehementer coquitur, ex cuius aqua capillus cui curatione opus est, in balneo assidue lauatur. Olei cicini — III. ladani — III. ladano trito paulatim admiscebis oleum, et cum mellis crassitudinem feceris, radices capillorum assidue inlines.

Lacertus martensis
Ligula

CAPILLO NIGRANDO, ET INCRISPANDO, HIS ADiecta sunt quæ phlegma, & perfrictiones capitis deducunt. CAP. VII.

CRISPANDO capillo cōpositionem huiusmodi facies: aphronitri floris tortulas numero XXX. nucem pineam de qua propter uetustatem nuclei delapsi sint, tunsam & in puluerem redactam, saponis gallici — III. & aminei uini cyathos III. atq́; inde caput inlines & in balneo lauabis: sphondilio quoq́; caput perungatur, sed prius radatur. Cornū arietis uratur: cinisq́; eius cū oleo conteratur, atq́; inde derasum caput frequenter ungatur. Capillis nigrandis infectio optima: hirundinum stercus quantum sufficiat cum aceti sextario, mitte in uas fictile, atq́; in fimo caballino per dies XXXV. suffossum habeto, ac sic macerato, atq́; hoc medicamento rasum caput inlinito in umbra per penicuIum pictoris: sed seuo ceruino faciem prius perunge, nequid inde destillet, & maculet, & dum siccatur infectio, oleum intra os teneto, ne & dentes inficiantur: ac postquam imposueris medicamen quarto die caput lauato. Medium lapidem conterito eiq́; admisceto nardi puri quantum satis uidebitur, quo medicamine si frequēter caput ungas prohibebis canos nasci, & in locum canorum nigri emicabunt capilli. Experieris uerum remedium si agnum candidissimi capitis decoxeris: atq́; inde caput eius quē canum esse nolis ungi præceperis. Hoc facito ne capilli canescant, radicem unam caulis quanto ampliorē & uetustiorem in furno siccabis, eamq́; minutissime cōcides, & in ollam rudem mittes, & aqua fontana recenti implebis, & ad mediū decoques operta olla, tū in balneo caput sapone optime lauabis. Cūq́; satis mundū effeceris, etiā ea aqua quā paraueris de radice caulis, caput ita confri-

Lapis medius

confricabis tanquam solū ex ea laues, mox capillum linteo inuolues, nec ulla supra aqua uteris & ita siccabis, hoc putus ages puris etiā ministris usus. Ad nigrandū capillū egregie facit, si oui coruini quæ sunt interiora impari numero in uas æreum mittas, atq; illic diu coagites, & raso capite in umbra per peniculū pictoris imponas: sed donec siccetur infectio, & oleū in ore teneri oportet, & seuo ceruino faciem perungi, ne distillantibus guttis maculetur. tanta enim solet esse uis eius, ut etiam dētes dum siccatur inficiat. quarto autem die caput lauari oportet post medicamen impositum. Vermium tetrenorum cinis, oleo adiectus quo uti fœminæ in pectēdo solent, capillos prohibet senectute mutari. Folia cupressi trita & ex aceto capiti inlita & inficiunt canos & in eorum locum nigros educunt capillos. Nuces iuglandes adhuc uirides & tenetas, & totidem glandes uelles ex arbore adhuc uitides, & necdum matutitate solidatas, atq; in pila cōtusas exprimes, earumq; succo, ad inficiendos canos dum caput pectis, pectinem tinges. Sanguisugarum sextarius duobus sextarijs nigri uini miscetur & xl. diebus in uasculo plumbeo diligenter clauso maceratur, postmodum cum ipso uino cōteruntur hirudines, & in sole calido, capiti deraso, ad permutandos capillos, earū succus imponitur, oleo ne dentes inficiantur, donec siccetur medicamen, in ore detento. Erui siliquæ priusquam arescant cum folijs & caule suo conteruntur, & raso capiti ut capilli nigrescant protinus inlinūtur. Herba quę græce chamæacte, latine ebulus, gallice odocos dicitur, exprimitur etiam cū suis granis, eiusq; succo cotidie inlito pectine, crines qui inficiendi sunt perducuntur. Pomorum de moro maturrimotum — III. acaciæ P. I. caricas, numero VII. quanto nigriores, pariter macerabis cœlesti aqua in uasculo æreo clauso, atq; inde capillos semper inlines & fricabis: sed quæ superfuerint in eodem uasculo permaneant, diuturnitate enim efficaciora sunt. Cōpositio efficax ad capillos inficiendos & confirmandos & specie augēdos: fœnogreci sextarium, lini seminis tantundem, calami aromatici P. I. schœni P. I. cassiæ P. I. gallæ trichidos P. I. ladani — III. Rhois coriarij P. I. aquæ fluuialis ȣ. XIX. omnia hæc in unum uas mittes & diebus XL. sub diuo positum iubebis cotidie per puerum uirginem commoueri. Ita ut si quādo puer ipse defuerit signetur, neq; à quoquam nisi à puero alio uirgine cōtingatur: postea recondes diligenter & sub signaculo habeto, & cotidie aqua eadem caput inrora, & pectine inde madefacto caput pecte. Ad phlegmata de capite & aqualiculo deducenda: scillæ libram unam in aquæ ȣ. III. infusam coques ad tertias. postea aceti optimi sextarium adijcies, & tamdiu iterum simul omnia excoques quamdiu ad sextariū perducas, tum colabis & adijcies mellis optimi P. II. Iterumq; omnia simul tam diu coques quamdiu ad mellis crassitudinem ueniāt. Compositio pulueris ad reuma totius corporis, sed maxime ad capitis, nec non & ad perfrictiones & constrictiones cerebri resoluendas: euforbij — II. piperis — IIII. bacarū lauri siccarū — IIII. samsuci

Ouum corui

Chamæacte est ebulus

ſanſuci — II. centaureæ — III. ariſtolochiæ longę — IIII. iris illyricæ — IIII. myrræ — IIII. bdellæ — IIII. cicidos — IIII. ſtypterię ſchiſtes — IIII. nitri alexandrini combuſti & uino uetere extincti — IIII. ſalis ammoniaci — IIII. hæc omnia contundenda, deinde cribranda & permixta in uaſculo uitreo habenda, cum neceſſe erit cōſpergendus in balineo capiti hic puluis uel mēbris dum adhuc ſicca ſunt, id eſt anteꝗ̄ ſudēt, & perfricanda diutiſſime poſtea quàm puluerem conſperſeris. dehinc lauandum caput in calote frigida aqua, & obſeruandum ne in calidam caput mergas. in frigidam ſanè quotiens uolueris merge, & poſtea ſabano diligenter exſicca.

Maluit hic elcidos & ſtypteriæ ſchiſtes Græcis quàm Latinis gallæ & aluminis ſciſſi appellationibus uti

Sabanum

CONFECTIO SIVE DISPOSITIO EMPLASTRI cui uocabulum eſt Dictamnos.

Dictamni part. XXV. chamæmeli part. XIIII. ſphagni part. IX. cyperi part. VII. polij part. XII. lapidis gagatæ part. VII. ceræ ruſæ part. XII. reſinæ terebinthinæ part. XIIII. ammoniacæ guttæ part. XXXV. propoleos part. XII. pſimmythij part. XII. chalcanthi part. XXIIII. galbani part. XXV. chamæpityos part. VIII. trifolij part. IIII. pentafolij part. IIII. ariſtolochiæ groſſæ part. XXXV. centaureæ aut gentianæ part. XII. lithargyrij part. CL. reſinæ colophoniæ part. L. terræ ampelitidos part. XXII. picis brutiæ uel ſiccæ ſi terra ampelitis non fuerit part. XII. lepidos chalci, id eſt, ſquamæ ferri part. XVIII. diphrygis part. VIII. aloes part. XVI. libani cādidiſſimi part. XII. opopanacis part. VII. chamædryos part. XII. marrubij part. XII. artemiſiæ part. IIII. iris illyricæ part. VII. libanitidos part. VI. olei ueteris part. XLVIII. reſinæ pityinæ part. XXII. chalcu cecaumenu part. XVIII. milti part. XII. chalcitidos part. X. myrræ part. VII. æruginis part. I.

Oleum uetus quantum mittendum fuerit pro modo ſpecierum ſupra ſcriptarum mittes in ollam nouam, & calefacies leni flamma uel potius igne: tunc mittes ſed paulatim de manu inſpergens lithargyrum bene tritum & adſidue ſpathomela agitabis, quouſq; oleum ita inficiatur ut colorē lithargyri trahat, & aliquantulū ſpiſſeſcat: poſtea aut picem brutiam tritā mittes, aut quod melius eſt, terram ampelitidem ſimiliter tritam: pro qua diximus picem brutiam mitti debere, quia terra ampelitis uera difficile inuenitur: his additis cum cœperit medicamen bene permixtum eſſe, ceram ruſam pro modo ut ſupra ſcriptum eſt, poſtea reſinam pityinam remiſſam adijcies, nec non & reſinam colophoniam: poſt hæc mittes ammonia cum thymiama, id eſt, guttam bene tritam & cribellatam: poſt addes lepidos chalcu, nec non & chalcu cecaumenu, deinde addes milton, deinde diphryges, deinde chalcitim, poſtea chalcanthū & pſimmythium: poſt hæc addes libanon leucon, id eſt thus album & myrram & aloen. ſuper his omnibus addes reſinam terebintinam & galbanum, & lac uel humorem panacis, id eſt, opopanacen. Sed omnes has ſpecies prædictas optime tritas & cribel

Spathomela

Terræ ampelitidis raritas

& cribellatas mittere debebis ad mensuram uel partes supra scriptas, prout uolueris conficere medicaminis copiam. quæ cum omnia bene mixta fuerint & bene agitata, ollam tolle de foco, et deinde calido adhuc medicamini herbas supra scriptas bene tritas & cribellatas infundes. immo manu uel digitis modctantibus paulatim insperges, & adsidue spathomela commouebis & pcrmiscebis. post hæc omnia mittes chamæmelum, & iterum igni nõ nimio adposita olla lente & paulatim decoques medicamen, ita ut illud manu non contingas, sed spathomela agites: confecto autem medicamine uteris sic. ad dolorem tempotum uel hemicranīj linteo spisso induces medicamentum, & sic fronti uel temporibus adpones. Si ueto humote capitis reumatizantis oculi grauabuntur, per totam frontem emplasttum inductum linteo similiter impones. Si in naribus uel in auribus dolor aut uulnus fuerit, siue carnulentæ erunt, aut humor inde manabit, oleo tosaceo solutũ medicamẽ immittes. Si fauces angina uel glandulę & patotides occupauerint, aut inguina paniculæ tcntauerint, in initio doloris medicamen linteo inductum, sed siccum adpones. facit & ad splenis dolorem aluta inductum et adpositum, nec non & laterum dolori prodest similiter impositum. Empyicis uel hæmoptoicis, id est, qui sanguinem de uisceribus per os eiectant prodierit, si thoraci inductum aluta imponatur. facit & ad thraumata, & ad arthritim pro malagmate adpositum: ptottahit & sagittas & sudes, & si qua corpori inhæserint similiter adpositum. ad loca uero pudenda, id est, ad penem siue ad podicem, cum aliquod illic uulnus fuerit, solutum medicamentum cera et oleo myrtino adponitur. Si ueto muliebribus causis fuerit necessatium, id est, si uulua dolorem uel catcinomata contraxerit, ponetur cum olco susinato, ita ut emplastrum contra illum locum qui in causa est adponatur. ad carbũculos sanè & anthracas & escharas aliaq; reumatizantia, uel ad strumas & apostemata, mcdicamen solutum aliquantulum melle debebis adponcre. cum autem purgatę fuerint pustulę uel collectiones & uulnera, tum sine melle emplastrum cum puro mcdicamine adpones. facit & ad furunculos similiter siccum adpositum, & ad omnem pustulam & maculam curandam. Rumpit enim quæ concreta sunt, & purgat, & cicatricat.

Paniculæ *Thraumata* *Eschare*

Cum autem uulnus est de quo immodicus sanguis erumpit, adpositũ hoc medicamentum ilico & sanguinem sistit, & uulnus curat, & cutem constringit, & cicatricem tenuem facit. Resolutio autem uel compositio adponendi uulneribus mcdicaminis talis est. mittes huius medicaminis — III. & adijcies cetæ — I. olei ueteris — VI. his uero qui habent aut in capite aut in auribus, aut in naribus causas et uulnera, adponendum sic resolues medicamen sine cera, oleũ sanè pro tẽpore id est, si æstas fuerit minus adijcies, si hyems amplius infundes. facit & ad morsus serpentium & ferarũ omniũ, & ad morsus hominis, & canis rabidi. neruorũ quoq; incisiones uel collisiones salubriter curat. quibus cum medendũ fuerit addes oleũ tosaceũ cũ modico aceto lanę

succidæ

succidæ infuso. Cum autem adposueris his causis hoc medicamẽtum, post triduum aut post dies quinq; ligaturã quã feceris solues. si uero ictu aliquo caput fractum fuerit & testa conlisa, medicamen rosaceo oleo liquefacies, & sic ipsi fracturæ uel uulneribus infundes. infuso uero interius medicamine nihilominus desuper solũ medicamen linteo inductũ adpones, & supra ligabis lanam succidã oleo & aceto modico infectã. de ipso aũt medicamine si succenderis in cubiculo, uel in domo, fugabis serpẽtes, & si qua illic mala sunt foras eijcies. hoc ipso medicamine incenso suffita mulier facile purgabitur, etiam si pecus intra uterum habuerit immortuum: saluberrimum aũt esse omnibus & uirilibus & fœmineis causis ne dubites, si primũ diligenter ac sollicite conficias, deinde ut supra scriptum est, scienter utaris. *Pecus utero immortuum*

AD OMNES ET MVLTIPLICES OCVLORVM DOLORES collyria & remedia diuersa etiam physica de probabilibus experimentis. CAPVT VIII.

AD conturbationes & lippitudines subitas epiphorasq; oculorũ scio multa collyria, tametsi tarde, magnos tamẽ effectus habere. sed nulli collyriorũ tantum tribuo, quantum lycio indico uel per se: hoc em inter initia, si quis ut collyrio inungat, protinus & dolore præsenti, & futuro tumore liberabitur: superuacuũ est aũt nũc laudes eius referre, in alijs enim expertus, intelliges simplicis rei uix credendos effectus. oportet ergo ut minime quater quinquiésue ex interuallo lippientẽ inungi. deinde cũ cõbiberint oculi, ad singulas inũctiones, ex aqua quàm poterint sustinere calidissima spongijs expressis uaporari diutius, eodemq; die in balineũ duci eũ qui inũctus fuerit ita ut cũ cętero corpore caput quoq; & faciẽ calidæ immergat, & foueat, uinumq; post balineũ ita ut adsuetus est sumat. postero die si qua uestigia epiphorę remanserint, inungi collyrio aliquo acriore aquato sub uespere debet, & rursus in balneũ duci, & uinum bibere. hoc modo uno ferme die tolletur epiphora, præcipue incipiẽs, neq; adhuc alio medicamento tacta. sed si ea uis fuerit epiphoræ, ut nõ cõcedat uno die, exspectari oportebit donec impetus eius sedetur, & ita æger in balneũ ducatur, cæteraq; fiant quæ præcepimus fieri. idem hoc medicamentũ etiã supra oculos inlitũ tardius quidẽ sed eosdẽ effectus pręstat, maxime in teneris corporibus, ut mulierũ & puerorũ, quorũ oculi nullius medicamẽti uim sustinere possunt. triduo aũt aut quatriduo plerũq; tollit dolorẽ adiutũ oui infusione, & aquę calidę uapore. Cõpositio collyriorũ quã maxime probo ad recẽtes epiphoras uel cõturbationes oculorũ tumoresq; & dolores. plãtaginis tritę succi cyathos II. teri oportebit cũ croco quod sufficiat, id est ✳ II. deinde cætera quę infra scripta sunt admisceri pridie macerata cum succo herbæ supra scriptæ, id est, aloes indicę ✳ III. gummis ✳ IIII. postea eiusdẽ plantaginis succi cyathos duos addi, ut cũ spissata fuerit commixtio, *Lyciũ indicũ* *Epiphora*

collyria fingantur. Vtrunq; aũt genus medicamenti eximie prodesse iudico, proprietate quadã, sed præcipue quod nullã in se asperitudinẽ habet, ut pleraq; quibus ferè inungũtur homines. nam quæ ex cadmia, aut ære usto, eiusdẽq; generis pigmentis cõponuntur, quãuis curiose terantur, naturã tamen suã amittere nõ possunt. nunquã enim ut succus diluuntur, sed cum ad summã subtilitatẽ perducta sunt, tamen quasi puluerulenta necesse est maneant, quæ oculorũ partes uelut cõfigunt. certe exterius pungunt foramina prima, & tuniculæ oculi ab initijs adhibita interdũ molestiorẽ futurã concitant epiphorã. Quo nomine etiam quod dia glauciu dicitur probo ininitijs: nãq; prodest hoc genere quod ex eadẽ materia cõstat, quæ nullã asperitudinẽ habet, quandoquidẽ cõponitur ex croci ⚹ v. sarcocollæ ⚹ x. glaucij succi ⚹ xx. tragacãthi ⚹ v. & opij ⚹ v. hoc enĩ ego adijcio, & ita melius respondet, sed opiũ & in hoc, & in omni collyrio medicamentoq;, uerũ adijci oportet: quod ex lacte ipso papaueris siluatici capitum fit, non ex succo foliorũ eius, ut institores huiusce rei cõpendij & lucri causa faciunt. illud enim cum magno labore & exiguũ conficitur, hoc sine molestia & abundanter teritur. ante omnia crocũ aqua pluuiali infusum macerari debet. deinde adijci- *Opium uerum* atur illi sarcocolla, glaucium, opiũ, tragacãthũ: prius enim omnia seorsum macerari oportet, non multa eius generis aqua, id est pluuiali, ut quàm primum, id est, si fieri poterit, eodem die fingantur collyria, solet enim hoc diu neglectũ mortario inacescere: his ferè utor primis diebus, collyrijs, non sine cæteris auxilijs prout res postulat, abstinentia dico, & sanguinis detractione, meliusq; ea cęteris proficere adfirmo. Cum uero pluribus quis diebus uexatus fuerit epiphora, & perseuerantia humoris, atq; pituita ipso calore oculorum glutinosior uisa fuerit, quod ferè sexto septimóue die accidere solet: tunc proderunt & ea collyria quorũ genus superius improbauimus, cõposita ex rebus metallicis: facilius enim tum patientur oculi, si modo exulcerati nõ fuerint, iniuriã: quorũ præcipue hoc mihi placet, quod à colore phæon dicitur. *Collyria metallica quando prosunt* accipit aũt hæc, æris usti ⚹ xii. cadmiæ ustæ ⚹ xii. stibij cocti ⚹ vi. acaciæ ehylismatis ⚹ vi. croci ⚹ iiii. aloes ⚹ iii. opij ⚹ ii. castorei uictoriati pondus, myrræ, lycij, idem ponderis. gummis ⚹ xviii. aqua pluuiali quæ sunt dura macerãtur, & diu teruntur donec leuissima fiant, postea cætera alio mortario singula trita admiscentur. eum tollendũ est, id est, cum sunt fingenda collyria, gummi adijcitur. hoc quidã etiã in initijs utuntur cũ oui aquato liquore per se. Necnon & hoc collyrio quidam in initijs utuntur quod à cinereo colore spodiaeon appellatur. Componitur autẽ ex his, cadmiæ botryitidos ustæ super testa donec candescat, & uino falerno extinctæ ⚹ xl. cretæ samiæ quã astera uocant ⚹ lxxx. stibij cocti ⚹ xx. opij ⚹ v. gũmis alexandrinæ ⚹ xx. terunt hæc omnia pluuiali aqua macerata, ultimũ gummi adijcitur. ante sanè cætera ad leuitatẽ summã terantur, & ne prima tunicula oculi exesa aliásue exulcerata sit, ut purum ulcus sit, diluitur

oui

oui albo, quod est ferè tenuissimum. Collyrium psittacinũ à colore ita dictum, facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lacrima existunt. item ad ustiones & solutas cicatrices & uastũ tumorẽ, quod quia loco interdũ uidetur propellere oculũ, proptosin uocant, cũ oui albo, quod est tenue imponitur. sed præcipue facit cũ quasi sanguine suffusi sunt oculi, & ob id nullum nisi lenissimum collyriũ patiuntur: recipit aũt hæc, croci ✱ IIII. cadmiæ lotæ, ✱ IIII. stibij ✱ IIII. opij ✱ II. gummis ✱ II. amyli recẽtis & dulcissimi ✱ IIII. eodẽ ordine quo scripta sunt, in mortario debent teri ex aqua pluuiali, amylum aũt cũ iam fingẽdum erit collyrium adijcietur. interdũ aũt & hoc super inungantur qui prius Athenippio curati sunt. his ferè collyrijs lenibus, omnia quę cũ tumore & dolore fiunt circa oculos remediamus. Perunctiones oculorũ lippientium siue inunctiones quæ appellantur galacticę huiusmodi sunt. crocomagmatis ✱ I. myrræ & croci ✱ VII. aluminis fissi ✱ VI. turis ✱ VI. gummis ✱ VI. rosæ floris ✱ VI. uino chio non salso conspersa teruntur hæc omnia diligenter. deinde confecta in collyrijs aut pilulis reponũtur. Perunctio oculorũ ad omnem epiphorã satis utilis. croci — I. myrræ — I. crocomagmatis — I. æris floris — I. aluminis fissi — I. turis ɛ. ex uino teruntur hæc optime: his cosmus medicus adijcere solitus erat etiam mandragoræ succi — I. & lentisci succi — I. ac deinde permixtis omnibus formare collyria uel pastillos, aut in uas stanneum recondere, & cum opus esset uti, ad inungẽdum uel superliniendum. Est huiusmodi medicamentũ quod perichristarion uocãt græci, quod medicamentũ satis efficax est, quo ita uti oportet, ut palpebræ subtiliter inde superlinantur, ne quid intra oculũ fluat. recipit autem hæc, croci siculi ✱ III. magmatis croci ✱ XII. turis ✱ III. aluminis rotundi ✱ VI. opij ✱ II. myrræ ✱ II. gummis ✱ III. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur. & cum bene leuia facta sunt ad crassitudinẽ boni mellis spissantur, adijcitur postea passi cretici ✱ I. & reponitur in pyxide stannea. cũ enim passum adiectũ fuerit collyriũ erit, nã ex ipso superlini debet. Benefacit hoc medicamẽtũ ad superliniendos oculos, quo Augustus usus est. aluminis fissi ✱ XL. turis ✱ X. aloes ✱ XV. croci ✱ XV. opij ✱ II. gallæ ✱ X. rosæ foliorum aridorũ ✱ X. plantaginis succi uel seminis ✱ X. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur, & cũ leuia facta sunt, ac mellis spissitudinem habẽt, adijciuntur his passi sextarius, uel quod sufficiat, & reponitur in uaso stanneo uel argẽteo. Collyrium nigrum ab Antigono repertũ, ad omnia intacta faciens, accipit cadmiæ ✱ XXXV. S. stibis ✱ XXIIII. piperis ✱ VIII. æruginis rasæ ✱ VIII. gũmis ✱ XXIIII. teritur ex aqua pluuiatica atq; conficitur. Cosmus adiecit huic collyrio centaureę tenuis succi ✱ X. quod recte factũ reor. Collyrium quod ad omnem epiphorãm & inquietationem & tumorem facit sedãdum siue dolorẽ. accipit hæc, pompholygis ✱ VIII. cicutæ succi aridi id est siccati ✱ VI. opij ✱ IIII. mandragoræ succi aridi ✱ V. acaciæ ✱ VI. gummis ✱ V. teritur ex coriandri teneri

succo. hoc collyrium prodest etiam extra oculos perunctum, id est circumlitum. Collyrium ab Asclepiade ad epiphoras speciatim repertum. cretæ samiæ denarios undecim, opij denarios decem, stibij denarios XL. gummis denarios uiginti, aloes denarios decem: teruntur hæc & conficiuntur ex aqua pluuiali. Collyrium quod habuit Cosmus medicus inter arcana, mirificum ad omnia oculorum uitia. acaciæ ✳ XL. spumæ argenti tritæ bene & lotæ donec candissima & leuissima fiat ✳ XII. plumbi usti & loti ✳ XVI. stibij ✳ XI. cretæ samiæ denarios duodecim, cerussæ ✳ XVIII. cornuum ceruinorum ustorum & lotorum quod erit candidissimũ ✳ VIII. squamæ æris denarios quatuor, opij ✳ IIII. æruginis rasæ denarios septem, cardamomi interiora ✳ duos, lapidis hæmatitæ ✳ quatuor, lapidis fissi ✳ quatuor, tamaricæ seminis ✳ IIII. croci ✳ IIII. turis denarios quatuor, myrrę ✳ quatuor, opobalsami ✳ quatuor, lycij ✳ quatuor, aloes ✳ quatuor, costi ✳ quatuor, piperis albi ✳ duos, cicutæ succi aridi ✳ VIII. ammoniaci guttarum ✳ VIII. bdellæ ✳ octo, saliuncæ purgatæ ✳ sex, gummis ✳ XXV. teruntur hæc omnia diligenter ex uino chio non salso austero, uel ex uino falerno, ac deinde confestim collyria finguntur & in umbra siccantur, quod & de alijs omnibus collyrijs obseruari oportet. Collyrium acharistum theodotium ab Antigono inuentum ad omnem epiphoram & omne uitium oculorum, accipit hæc, acaciæ ✳ XX. stibij ✳ X. croci ✳ I. S. aloes ✳ duos, myrrę ✳ duos, cadmię ✳ octo, castorei uictoriati duas tertias partes, opij ✳ unum, lycij ✳ duos, ęris usti ✳ octo, cerussæ ✳ quatuor, nardispicæ ✳ unum, & tertias eius, gummis denarios uiginti, palmarum ossa, siue nucleos ustos, denarios triginta. trita hæc ex aqua pluuiatica conficiuntur. Monemerum collyrium dicitur, quod dolores in impetu statim tollit, conficitur sic. lepidos unciã unam, æris usti semunciam, hæmatitæ — unam, myrræ unciã unam, opij semunciam. unum hoc collyrium mirabiliter prodest, his qui cicatrices nõ habebunt ex ouo infusum, & leui admodũ agitatione contritum. Ad suffusiones oculorum quas Græci hypochymata dicunt: fœniculi succi liquidi ✳ tres, opobalsami ✳ tres, mellis attici ✳ tres, olei uiridis ✳ tres, hyenæ fellis ✳ unum, euphorbij ✳ unum. hoc oleo diluitur, & ita admiscetur cæteris. aquato uti oportebit hoc medicamento, est enim acerrimum & undiq; humores trahit: quamobrem non sunt inungendi qui capitis dolorem aut grauedinem habent, & ante biduũ aut triduum aquam bibant quos destinaueris eo inungere, quanquam melius facient si etiam perseueranter aquam potauerint, uitio enim molestissimo facilius inter initia carebunt. non autem præterit me habere te prudentes ocularios, quibus si nomina dixeris collyriorum hoc in libro scriptorũ, contendent forsan se quoq; habere eadem composita: sed si pondera aut effectus comparare uoles, longe diuersos inuenies. ego enim ipse eodem nomine multa composita, non ijsdem ponderibus & rebus interdum habeo,

Collyrium Cosmi

Acharistum

Monemeron

Hypochymata

sed maxime probatis utor. nec utiq; adfirmo non posse & alios eadem habere, nam & ipse ab alijs accepi: sed raro scio oculariorum quosdam simpliciter tradere compositiones, me<q;> multum elaborasse, ut ueras & incorruptas acciperem conscius sum mihi. neque illud rursus dico, nouas omnis & non aliquibus notas me in hoc libro congesturum compositiones: uerum etiam quasdam uulgatas, & ut ita dicam publicatas. cuiusmodi enim quia efficaces sunt etiam plurimis in noticiam ueniunt. Collyrium efficacissimum ad tumorem oculorum & lacrymarum nimium fluorem, etiam supra perunctum uel inlitum efficax est, accipit, acaciæ ⚹ XVI. cadmiæ ⚹ duodecim, aloes ⚹ duos, croci, myrræ, opij lecti, singulorum denarios binos, castorei ⚹ unum, gummis ⚹ octo. teruntur hæc omnia diligenter & ex aqua permiscentur, atque inde statim collyria formantur ex aqua, quæ sunt omnino mirifica. Xerocollyrium optimum, ad epiphoras acres, & initia lippitudinis, croci ℈ duo, sarcocollæ ℈ duo, aloes hepatitidos ℈ unũ, glauci ℈ unum: hęc omnia diligēter trita simul recondes in pyxide cuprea, & pro xerocollyrio uteris. *Xerocollyriũ*

AD EPIPHORAS ET LIPPITVDINES OCVLOrum remedia de experimento & physica diuersa.

Ad lacrymas & tumores oculorum lippientium restringēdos, atramentum sutorium, id est chalcantum uiride, cyprinum, tundes & cribrabis, & factum mollissimum puluerem ex oui incocti albo, id est lacryma consperges, & facies collyria, quæ in umbra siccabis atque inde palpebras inunges & tempora inlines. Si ex reumate lacryma abundans est, oui albo collyrium temperabis. Si lippitudo & sanguinis infusio est, ex aceto temperabis, & desuper oculos circumlines, ita ut nihil interius de medicamine ingrediatur. tempora quoque dolentis eodem superlines.

Brassica cruda trita cum pane candido madefacto subacta, ac fronti inlita, dolorem oculorum plurimum releuat. Medicamen ad oculum diutina lippitudine uel epiphora laborantem intrinsecus curandum. lapidis gagatis scripula sex, tundes, cribrabis & aqua pluuiali, uel fontana conspersum puluerem liquidum facies. deinde in ampulla uitrea repones. cum necesse fuerit pinna aquilina uel columbina laborantem oculum inunges: quo facto & caliginem & infusum sanguinem absterges, clariorem que uisum restitues. Dolores oculorum tempore hyemis frigore contractos qualiter curare debeas. Concham æream de melle albo abintus perunge totam, eandemque supra gastrum lotij uirilis ex ea parte qua melle inlita est, superpone ad lotium uersus, & per dies triginta bis in die lotium agitari facito, ut omnis odor uel acritudo lotij, & uirtus eius ad mel in concha hæreat. postea rades concham ipsam, id est, *Gastrum*

e 4 quod

quod melle inlitum fuetat, & rasuram tundes in mortario & cribrabis diu, & repones in ampulla, uel uitrea uel cuprea: cum necesse fuerit, ex melle temperabis, & intrinsecus oculum perūges, mirabile remedium experieris in omnibus fermè oculorum etiam grauioribus causis. Gramē quod in summo trisulcum habebit decrescente luna radicitus sublatū quam plurimū repone. deinde ex multis unum auspicante lippitudine ad collum subliga, celeriter incumbentem epiphoram discuties. Si impetus oculorū eruperit huiusmodi remedium confestim adhibebis, atramenti sutoricij —I. in aquā mundam defundes, idq; acriter feruere facies: tum operies ut feruor paululum conquiescat, atque ubi modicum intepuerit in concham transfundes, ibique faciem demerges & oculos patefacies intra ipsam aquam: paululum quidem admordebit, sed certissimo experimento dolorem incumbentem auertet. Colophoniæ modicum phœnicio inliga & collo lippientis suspende, statim proderit. Dolorem oculorum ut anno integro non patiaris, cum primum cerasia erunt idonea esui, id est, quasi matura, de tribus cerasijs lapillos pertūdes & gaitano lino inserto pro phylacterio uteris, uoto prius facto contra solem orientē, quod eo anno cerasia non sis mãducaturus. Herbam quæ appellatur peristerion, discoques ut madescat ex aqua fontana ad tertias, & inde oculos fouebis impetu laborantes, intra triduum persanabis. Vitandæ perpetuo lippitudinis gratia obserua, ut kalēn. Ianua. eo tēpore quo kalēn. solis die fuerint, & etiā hora prima uel octaua, & deinceps alio die solis, & tertio solis die similiter, collyrio tenui inungaris, dum conuersus ad orientem rogabis deum ut eo anno dolere oculos tuos non sinat. Cum primum hirundinem audieris aut uideris, tacitus ilico ad fontē decurres uel ad puteum & inde aqua oculos fouebis, & rogabis deum, ut eo anno non lippias, doloremq; omnem oculorū tuorum hirundines auferant. Expertum remedium ad lippitudinem ne unquam tentetur si quis obseruet sine intermissione aut obliuione, ut quotiens lauerit deducta utrisq; manibus ad pedes infimos aqua, statim manus ambas ad oculos referat, atq; ad angulos eorum utraq; manu perfricet, & hoc ter facere debebis. Aduersus humores & subitos impetus oculorū & epiphoras, radices betæ maxime nigræ ex aqua tepida lauabis & expressas sabano siccabis. deinde tundes in pisone marmoreo & succū inde linteo intorto exprimes. tum leuiter ad carbones despumatum tepefacies, & naribus infundes. ita ut is cui medeberis, aquam tepidam in ore contineat: & si unus oculus laborabit diuersæ partis nares infundes, & melle attico continges. Si tamen uideris oculos succi illius infusione turbatos, herbæ quā quidā cerebellū canis appellāt, radix ex aqua decoquitˊ, eoq; humore oculi aduersus epiphoras utiliter fouentˊ. Farina ordeacea et galla cōtusa cū aqua permixta & collecta, oculis cū tepore inposita, tumores doloresq; sedabis. Coriādrū uiride tritū lactiq; mulieris inmixtū, & tumentibus uel dolentibus oculis ad-

Cerebellum canis herba

lis adpositum statim prodest. idem & apium præstat similiter impositum.

Ros cœleste manu munda collectum & rutæ siluaticæ contusæ succo ad mixtũ in plumbea pyxide recõditum, cũ opus fuerit aduersum epiphoras oculorum fronti & superciliis impones. Vino in quo laurus fuerit decoctus oculi foti dolore potentissime leuabuntur. Spina alba combusta & bene trita cum ouo superinlita, uel inuncta, sedat mirifice dolores oculorũ.

Gallæ contritæ turisq́; pari modo puluis uino permixtus & frõti inlitus, tumorem oculorum doloremq́; sedat. Crebro lacrymantes oculos ut ex sicces, lucernam oleo cedrino repleram accensamq́; superposito uel iuxta su spenso æneo uasculo permitte cõsumi, inde fuliginem collectam in pyxide cyprina reconde, & cum opus fuerit inunge, miraberis efficaciam medicamenti. Caprinus caseus recens coagulatus supra oculos positus dolores cito lenit. Rumicis syluatici radicem luna decrescẽte collige, & tecum habeto nitidissime, quandiu eam tecum habueris non lippies. Democritus adfirmat felle hyenæ si frons perfricetur, epiphoras incipientes & omnem oculorum dolorem posse sedari. Si mulieris saliua, quæ pueros non puellas ediderit, & abstinuerit se pridie uino & cibis acrioribus, & imprimis si pura & nitida erit, angulos oculorũ tetigeris, omnẽ acritudinẽ lippitudinis lenies humoremq́; siccabis. Chelidonia herba in hirundinum stercore nascitur, quę oculis plurimum suffragatur: maxime aũt caliginem deterget, si paulatim inde oculi suffundantur, quos cito in pristinam formã reuocato uigore reparabit. Hirundinis uentriculo scisso albi ac nigri lapilculi inueniuntur, qui si lupino aureo includantur, & collo suspendantur, omnem dolorem oculorum perpetuo auertent. sed & contra quartanas prosunt, croceo linteo uel panno inuoluti linoq́; ad collum ualidiore suspensi. Mel in quo apes fuerint mortuæ, utilissimum est oculis si nitidum ac purum oportune & paulatim infundatur. Qui ciconiæ pullum elixatum comederit, negatur multis annis continuis posse lippire. Hirundinum pulli plena luna excæcantur, restituraq́; eorum acie capita comburuntur: horũ cinere cum melle mixto recte usus fueris ad reparandam oculorum claritudinem. Lacertam uiridem excæcatã acu cuprea in uas uitreum mittes, cũ anulis aureis, argẽteis, ferreis, & electrinis, si fuerint, aut etiã cupreis, deinde uas gypsabis, aut claudes diligẽter atq; signabis. & post quintũ uel septimũ diem aperies, lacertãq́; sanis luminibus inuenies: quam uiuam dimittes, anulis uero ad lippitudinẽ ita uteris, ut nõ solum digito gestentur, sed etiã oculis crebrius adplicentur, ita ut per foramẽ anuli uisus transmittatur. obseruãdũ sanè imprimis ut in loco nitido atq; herbido deponatur ampulla, & cũ lacerta discesserit, tum anuli colligantur. obseruandum etiam ut luna uetere id est à luna nonadecima in uicesimã quintã, die iouis, septembri mense capiatur lacerta, atq; ita remediũ fiat, sed ab homine maxime puro atq; casto.

Lapilli in uentre hirundinũ

Lacerta excæcata ut uisum recipit

Lacerti uiridis quem ceperis die iouis, luna uetere, mense septembri, aut etiam

etiã quocũq; alio, oculos erues acu cuprea,& intra bullã uel lupinum aureũ claudes,colloq́; ſuſpendes:quod remedium quãdiu tecum habueris oculos nõ dolebis.lacertũ ſanè eodẽ loco in quo ceperis dimittes.uel etiã ſi ſanguinem de oculis eius lana munda excipias,eãq; phœnicio conuoluas,colloq́; ſuſpẽdas,uteris efficaciſſimo aduerſum oculorũ dolorẽ remedio. Cancri oculus ſubtiliter ſublatus & in phœnicio cõligatus colloq́; ſuſpẽſus,lippitudini incipienti medetur,ſi tamẽ remediũ à caſto homine fiat. De manu ſi niſtra muſcam capies,& dũ capies dicere debebis nomẽ eius cui remediũ facturus es,te ad curãdos oculos eius muſcã prendere. tũ uiuã eam ligabis in linteo,& ſuſpendes collo dolentis,nec retro reſpicies. Ad epiphoras oculorũ ſedandas,limaces cõplures tere in mortario nouo uel nitido , & adijce ibi ouũ gallinaceũ incoctũ,& tinge illic lanã ſuccidã,& fronti impone. Ad epiphoras oculorũ pultẽ fabaceam ſine ſale,ſine ullo uncto , tepidã linteolo inline , & oculis de nocte inpone,ita ut nõ alliges,cõtinuo feruor recedit. Vt omnino non lippias,cũ ſtellam cadere uel tranſcurrere uideris numera, & celeriter numera,donec ſe condat , tot enim annis quot numeraueris nõ lippies. Ad lippitudinẽ inter principia ſedandã:in chartã uirginem ſcribe ουβαιν,& licio quod in tela fuerit collo lippiẽtis innecte. Incipiens lippitudo mirifice & ſine dubitatiõe depelletur,ſi in charta uirgine ſcribas,& collo dolẽtis licio ſuſpendas, φυρφαραρ,& hoc prӕligamẽ purus caſtus facias. Hoc etiã remediũ indubitate impetus oculorũ ſi prӕuenias prohibebit,ſcriptũ in charta uirgine. ρουβρς. ρυονειρας ρηκλιος ως. κανταφορα. και παντες κακοτει,quod ad collũ dolẽtis licio ſuſpendi debet.ſed & cœptã atq; inueteratã lippitudinẽ ſedat , ſi in faciendo ac ſuſcipiendo prӕligamine caſtimonia ab utroq; ſeruetur. In lamella aurea acu cuprea ſcribes, ορυω ουρωδιη,& dabis uel ſuſpẽdes ex licio collo geſtãdũ prӕligamen ei qui lippiet,quod potenter & diu ualebit ſi obſeruata caſtitate die lunӕ illud facias & ponas.

Ne anno perpetuo lippias,de acinis nouẽ uuӕ albӕ antequã uuã guſtes,nouies te inunges,ita ut intra oculos tuos grana ſingula ſingulis uicibus infundas. Stercus caprinũ uino cõſperſum tritũq; & inpoſitũ oculis atq; obligatũ,omnẽ dolorẽ tumorẽq; detergit. Oculos cũ dolere quis cœperit,ilico ei ſubuenies , ſi quot literas nomẽ eius habuerit,nominãs eaſdẽ,totidẽ nodos in rudi lino ſtringas,& circa collũ dolẽtis innectas. Si impetus dolorẽ prӕuenerit,abſinthiũ uetus & fuliginẽ cõteres diligenter, tũ mellis quantũ ſatis uidebitur adijcies,& denuo teres,atq; ex eo oculos inlines, ualidiſſime proderit. Ne anno perpetuo lippias,cũ primũ cucumerẽ nactus fueris,in fontana aqua eum per triduũ eſſe in uaſculo mundo permittes. deinde oculis adapertis faciẽ tuã ea aqua fouere curabis. Qui crebro lippitudinis uitio laborabit , millefolium herbam radicitus uellat , & ex ea circulum faciat, ut per illum aſpiciat, & dicat ter , excicumacrioſos , & totiens ad os ſibi circulum illum admoueat , & per medium expuat , & herbam rurſus plantet.

Quӕ

Quæ si reuixerit, nunquam is qui remedium fecerit uexabitur oculorũ dolore. ad utrunq; oculum hoc facito. quæ si minus reuixerit, ex alia iterum faciat. oportet autem dari operam ut non nimis herba constringatur, quo facilius plantata consurgat. Cæpę longę succus opobalsamo mixtus, & succo feniculi, adiecta adipe anserina, incipientes hypochyses discutit, caliginesq; extenuat. Accipitrem si decoquas in oleo susino donec caro eius resoluatur, & ex eo oculos frequenter inungas, & hypochysim et caliginem discuties. Chamęleontis fel tantam uim habere creditur, ut hypochyses intra triduum inunctionibus sanet. Lupi fimus diu perfrictus ad summã leuitatem, cum melle mixtus & inunctione adhibitus oculorum hypochysis discutit, & ad summam claritudinem eos perducit suffusione siccata. *Hypochyses*

XEROCOLLYRIA, ET REMEDIA PHYSICA DIVERSA ad xerophthalmiam, & caliginem, & aspritudinem detergendam.

AD caliginem & aspritudinem oculorum siccamq; perturbationem, sine tumore quam xerophthalmiam gręci appellant, facit hoc collyriũ quod psoricõ dicitur, accipit autem hæc. croci ⁜ XII. psotici ⁜ XI: II. psimythij ⁜ IIII. opij idem, piperis albi idem, gummis ⁜ II. cum aqua pluuiali teruntur hæc, collyria statim inde finguntur, ne confectio dilata uanescat. *Xerophthalmia* *Psoricon*
Collyrium ad caliginem & aspritudinem quod stratioticon dicitur, recipit hæc, psimythij ⁜ VI. piperis albi ⁜ I. omphacij ⁜ II. cadmiæ ⁜ III. opobalsami ⁜ II. opij ⁜ I. gummis ⁜ II. ex aqua pluuiali hoc teritur atq; conficitur, quod melius superiore ad caligines facit. Collyriũ quod stacton uocant græci, ad eadem ferè quæ supra scripta sunt utile, sed magis mulieribus prodest, accipit hęc. Cadmiæ ⁜ II. stibij ⁜ VI. piperis albi ⁜ II. æruginis rasæ, & misyos donec puniceũ fiat usti ⁜ singulos S. æris floris ⁜ I. S. gũmis ⁜ V. quidã his addunt, opobalsami ⁜ II. trita hæc diligenter pluuiali aqua asperguntur, & in collyria colliguntur. Collyrium acre ad extenuandas cicatrices quamuis ueteres, caliginesq; angulorum, quod semel inunctũ plurimis diebus effectum pręstat. oportet autem eo aquato uti, diu enim tenet morsum: accipit hæc. ammoniaci guttæ quæ sit sine sorde P. I. æruginis P. S. gummis P. I. primum cum aqua pluuiali teritur ærugo, postea cætera adijciuntur macerata aqua pluuiali, & tum collyria finguntur. Fel testudinis cũ melle optimo mixtũ & diu coagitatum mire caliginẽ tollit, si oculi inde adsidue circumlinantur, aut subtiliter suffundantur. Calliblepharium xerocollyrium primum, accipit hæc. æs ustum, stibium, cadmiam, æquis ponderibus miscebis, teresq; diligenter, & donec spumam nõ faciant, neq; ctescãt ad ignẽ lentũ agitabis in uaso æreo, ibiq; tãdiu esse patieris donec refrigerẽtur atq; siccentur, quæ postea ad mortariũ nitidissimũ trãsferes, atq; illic iterum ex uino uetere optimo teres, tãdiu quousq; siccẽtur, de quib. puluerẽ tenuissimũ factũ, intra pyxidẽ ęreã cõdes, eoq; uelut stibio cũ uoluetis uteris. *Stratioticon* *Stacton* *Calliblefariũ*

Xero

Xerocollyrium optimum cōficitur sic,lapidis phrygij — II. croci — I. salis ammoniaci ϶ II. folij ϶ II. æris usti ϶ IIII. piperis albi ϶ I. omnia seorsum diutissime & diligentissime teres,ut puluerē tenuissimū facias,quem permixtum recondes in doliolo uitreo,& cum uolueris puluere ipso pro ut uolueris uteris. Xerocollyrium optimum & ad initia lippitudinis probatum constat ex his:croci ϶ II. sarcollæ ϶ II. aloes hepatitidos ϶ I. glaucij ϶ I. teres hæc omnia diligenter,& puluerem tenuissimum in pyxide cuprea recōdes, & cum opus fuerit & intra oculos & ad superliniendos utetis. Capilli mulliebres super testam cōbusti & cum spuma argenti contriti atq; ad summā leuitatem redacti,xerophtalmias & prurigines oculorum efficaciter sanāt si inde inungantur. Ad caliginem abolendam de experimento uteris hoc remedio:salem ammoniacum exustum tere & permisce cum lotio pueri inuestis,atq; inde adsidue oculos inunge uel superline. Naturalem succum argemoniæ, succum millefolij,& succum arnoglossæ,id est plantaginis,colliges diligenter ac nitide æquali mensura,& de succo marrubij,rutæ,serpylli, euforbij,exprimes per linteum delicatum & admiscebis ϶ binos,hisq; adijcies mellis optimi despumati libram unam,atq; omnia simul diu conteres. deinde iterum colabis tenui linteo,& recondes in uasculo uitreo,atq; uteris cum opus fuerit ad suffundendos & superliniendos oculos caligine laborātes,quibus hoc remedio cito aciem acutissimam reddes. Maluæ succus expressus cum farina tenui miscetur ac diutissime teritur,postea adijcitur mellis despumati aliquid,ac uini uti liquidius fiat:potenter inde inunguntur oculi caligine laborantes. Ros nocturnum colliges nitidissime in prato,& in ampullam mittes,atq; adijcies illi mellis attici ϶ XII. & opobalsami ϶ VI. ac pariter utrūq; miscebis, & sic uteris ad inungendū uel superliniendū: mirum remedium experieris. Succum uettonicæ tenuissimum oculis infunde: clariores eos facies,& importunam lacrymarum destillationē cito siccabis. Fel cameli solū per se fronti inlitū prodest aduersum caliginē,sed ne omnino lippiat decoctū cum mellis optimi cyathis tribus,& croci uncia in unum miscebis,& sic suffusionē ad oculos facies, uel etiā superlines inde caligantes & lippiētes oculos. hoc medicamine etiā excrescentes carnes in oculis & cicatrices curant. Ad caligines oculorum detergendas medicamen ualde efficax:rosæ siccæ pugnos duos plenos,cum radice fœniculi diligenter purgati,& fœni græci pugnum unum plenum in ollam nouam mittes,& decocta prima aqua effusa,sic postea decoques ut spissescat:deinde mellis attici unciā supermittes, & piperis scripulum bene tri[illegible]: addes etiam passi cretici aliquātulum ut liquidius facias, deinde per linteolum delicatum colabis,& ad suffusionem uel superlinitionem oculorum uteris. Perdicis fel mixtū melli attico caliginē tollit,si oculis adsidue infundatur,sed cum modo & æquali mensura. Aquilæ fel cum melle attico,myrra uera, & nitro albo,singulis uncijs mixtum oculis uisionē acutissimam præstat,si cum modo infundatur

Pueri inuestis lotium.

Pugni mensura

datur. Vt acie certiore intueri omnia possis, ficus africanæ etiã ueteris, dum modo pinguissimæ ad ignem calefactæ succo expresso, uinoq; diluto, oculos inunge, gratulaberis remedio. Vipera uiua mittitur in uas nouum fictile, & adijcitur ei succi fœniculi cyathus unus, & turis granum unũ. deinde uas obturatur argilla, & circumlinitur, & in furnũ feruentẽ mittitur, atq; illic excoquitur donec cinis fiat. hoc de experimẽto hypochyses caliginesq; po tẽter atq; mirifice purgat. Anagallidos herbę flos purpureus ad mẽsurã obolorum trium diligenter tritus, & cum pauxillo uini ueteris mixtus inunctioni caligãtium oculorum mirabiliter prodest. Lacertas pissinnas quæ in segetibus morantur, quas Græci aruras uocant, comburito & ad tenuissimum puluerem redigito: atq; ex eo cũ uino aut melle optimo caligantes oculos inunge, ualde prodeut. Centaureæ minoris succo oculi ex melle in uncti, caligine cito deposita, tenuissimam aciem resumunt. Fœniculi radicis contusæ succo, tantundem mellis optimi despumati, utinam attici, misceto, eaq; lẽto igne ad mellis crassitudinem discoquito, repositaq; in pyxide etiam ærea habeto: cum erit opus, cum aqua cisternina aut muliebri lacte inungito, quamuis crassas caligines cito discuties. Fœniculi radicis decoctæ aqua oculos adsidue foueto, cito omnem caliginem tolles. Caligi nãtibus oculis, uisus acutior restituetur, neq; facile in hoc uitium incider, qui usus fuerit remedio tali, ut centaureæ manipulum nitidum in uini optimi, sed nouellastri congium mittat, aut etiam excoquat, ac triduo in uasculo clauso uel operto macerari faciat. Deinde post triduum heminam eius uini mixtam cum calida aqua, adiecto melle ieiunus manente illic centaurea cotidie bibat. Lauri folia xx. leuiter contrita passo diluito, & linteo colato & in caccabulo decoquito ad crassitudinem mellis, atq; ex eo inungito, efficaciter caliginem discuties. Baccæ myrti supra carbones uiuos ad suffumigandum positæ, caliginem extenuant, si oculis apertis fumum earum patienter exceperis. Pulli hirũdinum uel assi, uel elixi, in cibo sæpius sumpti, oculis caliginantibus efficaciter prosunt. Lapidẽ bostrychiten tecum semper habeto, quia ad aciem oculorum excitandam efficaciter prodest. Muris agrestis, id est, qui in campis inuenitur, combusti cinis cõtritus, & cũ melle assidue inlitus, aciem oculorum caligine extenuata confirmat. Scarabæus coloris smaragdini tantum beneficij oculis præstare dicitur, ut uisionem ei acutissimã reddat, qui eum contemplatus fuerit assidue. Cocleas africanas ueras super spissam craticulã dispositas ponito, & carbones acres adsidue suggerito, ut æqualiter comburantur: deinde mortario terito ut tenuissimum ex his puluerem facias, adiectaq; mellis attici cotyla una, iterũ ualidissime terito, & postmodum in uasculo fictili repone, & signa: & cum alicui mederi uoles, spicillo inde eum inunge, intra paucos dies integram aciem eius claramq; restitues. Fit ex uipera collyrium ad caligines oculorum adaperiendas discutiendasq; mirificum. comprehensam igitur occi-

Ficus Africanæ
Vipera uiua usta
Lacertæ pissinnæ Aruræ
Lapis bostrychites
Scarabæus uiridis

famq; uiperam in uaso fictili repones, eamq; illic putrescere permittes, donec ex ea uermiculi nascatur, hos eliges & conteres & adijcies his croci paululum & iterum teres, atq; inde collyria facies, & sic cum melle attico, aut lacte muliebri oculis inunges. idem præstat & cinis uiperæ combustæ sicut supra scriptum est, sed cum his quæ hic adiecta sunt temperatus. Salem quàm candidissimum ieiunus si cotidie gustaueris, omnem oculorum caliginem cito extenuabis. Fel utsinum atq; hyenæ cum melle optimo mixtum & diu coagitatum caligines eximit, si adsidue inde oculi suffundantur, aut superlinantur. Adipes omnium fluuialium piscium in sole liquefactæ adiunctoq; melle inunctioni adhibitæ, mirifice oculis caliganribus prosunt. Herbæ chelidoniæ succum, fœniculi succum, ad quartarios singulos misce cum mellis optimi quartarijs quatuor, & oculos grauedine & aspritudine laborantes inunge, mire proderit, sed simul omnia decoque in uaso æreo, & sic inunctioni reserua. Lapis medius in lupina pellicula subligatus collo, atq; ita diu portatus, sed prius muliebri lacte pertractatus, non tantum caligines tenuare, uerum etiam hypochysim discutere, & obductam aciem aperire consueuit. Hygra quæ prodest ualde ad caliginem detergendam, conficitur sic. croci –II. piperis albi unciam, aphronitri unciam, myrræ unciam, mellis attici unciam. crocum & piper ex uino teres. nouissime aphronitrum & myrram seorsum conteres, & sic uniuersa coniunges, atq; ad suffundendum uteris ex melle. Hygra mitifica quæ & caligines abigit, & oculis suffusis lumen instaurat, accipit hæc. opobalsami ℈. III. myrræ ℈. III. opopanacis ℈. I. S. mellis attici selibram. opopanacem primum ex uino teres diligenter, tum myrram adijcies & teres, postremum opobalsamum addes, atque omnia communiter terendo admiscebis & postea ad inungendum ureris. Fellis gallinacei uel uulturini, quod longe magis prodest, scripulum & mellis optimi unciam, bene trita coniunges, atq; in pyxide cuprea habebis, & opottune ad inungendū uteris, hoc nihil potentius caliginem releuat. Ros matutinum quod inhæserit rutæ, & succum chelidoniæ, & mel optimum despumatum pari mensura permisce, atque ad tertias decoque, & in pyxide cuprea reconde, & caligantes oculos infunde. Fellis terræ, & chelidoniæ, utriusq; herbæ succum, cum mellis optimi despumati pari mensura permisce, atq; ex eo caligantes oculos inunge, efficacissimo medicamine uteris. Satureiæ uiridis succo tenuissimo si adsidue angulos oculorum contingas, caliginem cito discuties. Idem præstat & rutæ succus per linteum tenue expressus, in pyxide ærea conditus, atque angulis oculotum caligantium adpositus. hoc cuiuslibet ætatis hominem infirmissimi uisus mirabiliter curat, certe si aliquid mellis attici fuerit admixtum.

Vermes ex uipera putrefacta *Lapis medius* *Hygra*

Remedium

REMEDIVM AD TVMOREM OCVLORVM uel nimiam destillationem.

PVlegij flores destringe, eosq; madefacito ex aqua frigida, & cōtere bene, atq; ex eo panni tenuissimi partem dimidiam line, ut ex altera parte panni integas oculos, & cum ibit dormitum cui medendum erit, supra oculos pones, ipsa nocte tumorem humoremq; oculorum eius sedabis.

Ad oculorum subitum impetum uel dolorem remedium efficax sic. succum cardonis, succum urticæ alexandrinæ, succum bugillonis, crocum, atramentum sutoritum, æquis mensuris ista coniunges, & addes his sapæ modicum, & aceti quantum sufficiat, & decoques ad spissitudinem mellis liquidi, atq; ita oculos inde superlines, ut modicum ingrediatur eos, & delacryment: continuo sanabuntur.

AD VVLNERA VLCERAQVE, ET CICATRICES atq; carbunculos, crustasq; oculorum, & glaucomata atq; albugines detergendas, & palpebras componendas, collyria & remedia de experimentis physica & rationabilia diuersa.

AD sordida ulcera oculorū crustasq; habētia quas medici escharas uocant, & ad carbūculos oculorū, quos anthracas dicūt, facit bene & per se mel atticum purum pyxide cuprea cōditum, & repositum sub signaculo mensibus ferme duobus: quanto enim diutius in pyxide ea manserit efficacius fiet. sed præcipue hoc quod quidā diasmyrnon, non nulli euodes quia boni odoris est nomināt: quod etiam ad pustulas papulasq; & suppurationes oculorum, & ad cicatrices non ueteres, & ad palpebrarū recētem etiam in corporibus tenerioribus aspritudinem facit: oportet autē eo ad sordida ulcera diluto oui albo id est aquatissimo uti, deinde cum lacrymę fluere desierint, cineraceo collyrio super inungi: item ad pustulas ex ouo tritum facit ad papulas uero & ad dolores cū rubore & distensione oculi sicca, bene imponitur cū lacte mulieris. ex aqua aūt ad cicatrices recentes extenuandas & palpebrarū aspritudinem tollēdam teri debet: & subiecto specillo, aut inuersa palpebra oculis inseri. cōponitur autem ex his rebus: pompholygis lotæ ⚹ VIII. æris usti ⚹ VIII. croci ⚹ IIII. myrræ ⚹ IIII. nardi spicæ ⚹ I. & pōdus uictoriati, lapidis hematitæ ⚹ IIS. piperis albi grana X. opij ⚹ I. & pondus unius uictoriati. gummis ⚹ X. teruntur hæc cum chio uino, & confestim collyria finguntur atq; in umbra siccantur. Acriore autem collyrio ad cicatrices extenuandas & ad palpebras asperas utimur, quod quia ex quatuor rebus, ut quadriga equis constat, & celeres effectus habet, harma dicitur. recipit hæc: æris usti ⚹ IIII. turæ arboris corticis ⚹ IIII. ammoniaci guttæ ⚹ IIII. gummis ⚹ IIII. teruntur hæc ex aqua pluuiali. hoc etiam super unctum ad puerorum epiphoras & qui non sufferunt unctionem optime facit. Collyrium quod proprie facit ad aspritudinem palpebrarū & callositatem,

Diasmyrnon Euodes

tatem. oportet aũt aut subijcere spicillũ palpebræ, aut inuertere ipsam palpebram, & sic inungere. recipit æris usti ⚹ XIIII. eruginis ⚹ VI. croci ⚹ X. myrræ ⚹ I. cassiæ rufæ fistularum uictoriati pondus, piperis albi grana XLV. gummis denarios nouem, cum uino chio hæc teruntur, & sic colliguntur. Ad palpebrarum ueterrimam aspritudinem, & excrescentem carnem, quam sycosim Græci uocant, in qua est callum durissimum. est autem liquidum medicamentum, quod ideo hygra appellatur, quod etiam carnem ex palpebris tollit sine magno dolore. Recipit hæc: myrrę, turis, croci, misyos singularum specierum denarios ternos, chalcitidis ⚹ VI. hæc teruntur diligenter ex aceto acri: ubi leuia facta erunt, & habebunt spissitudinem passi, miscetur his mellis attici P. I. deinde in patella æris cyprij super carbones posita inferuescit, donec mellis habeat non nimium liquidi spissitudinem, atque ita reponitur in pyxide æris cyprij. Cum opus est, inuertitur palpebra & per spicillum adponitur, quod medicamentum su ffricatur curiose in oculo ad delacrymationem: & ubi desierit mordere, rursus inuerti oportebit palpebram, atque ita pollice inpresso membranas in nãtes adducere, quæ facile subsequentur, post hoc cinereo collyrio ex aqua inungendi erunt oculi crassius: hoc medicamentum multorum annorum callos & aspritudines palpebrarum desperatas à quibusdam medicis ocularijs, paucis diebus tollit. Collyrium ad ulcera papulas & epiphoras. cadmiæ ⚹ VIII. cerussæ ⚹ IIII. amyli ⚹ III. opij ⚹ II. acaciæ ⚹ I. gummis denarios duos. tragacanthi denariũ unum. ouorum semicoctorum uitellos duos, fabæ sine cortice, id est, purgatæ modicum, quæ ante diem ex aqua macerari debet cum tragacantho, atq; ita teri, tum formari collyria, quæ lachrymarum impetum & iugitatem potentissime sedant ac repriment. Collyrium dionysianum quod appellatur theodotion ad lacrymam tenuem restringendam, & ad ulcera & aspritudines palpebrarum & ad cicatrices recentes efficacissimum conficitur sic. cadmiæ ⚹ II. æris usti & loti ⚹ VIII. crocomagmatis ⚹ VIII. stibij ⚹ IIII. opij ⚹ IIII. castorei ⚹ IIII. nardi syriaci ⚹ IIII. lycij ⚹ IIII. acaciæ ⚹ XVI. croci ⚹ VIII. myrræ ⚹ VIII. palmularũ ossa uel nucleos ustos, numero XII. gummis ⚹ VI. uini austeri ueteris bene odorati sextariũ unum. teruntur hæc diligenter & confestim ex his collyria finguntur, atq; in umbra siccantur. Collyrium stratioticum facit ad tumores oculorum & lacrymam acrem compescendam atque ad palpebras asperas & ad caligines & cicatrices ex itinere & puluere & fumo collectas. cadmiæ denarios octo. cerussæ ⚹ VIII. crocodili stercorum ⚹ IIII. æruginis rasæ ⚹ II. castorei ⚹ S. omphacij aridi aluminis fissi atque usti denariũ unum. piperis albi ⚹ V. opij ⚹ I S. gummis ⚹ VI. teruntur hæc diligenter & ex uino falerno colliguntur, atq; inde collyria formantur. Collyrium quod appellatur sphragis ab Antigono medico inuentum, facit ad omne ulcus & ad omnem ustionem & plagam & ruptionem tunicæ

Lacrymas restringens

Sphragis antigoni

tunicularum oculi,& ad omnia oculorum uitia,præter epiphoram incipientem, accipit hæc, cadmiæ ✳ IIII. pompholygis ✳ X.opij ✳ IIII. amyli ✳ III.acaciæ ✳ IIII. tragacanthi ✳ IIII. gummis ✳ II.teruntur diligenter hæ species,& ex aqua pluuiatica collyria componuntur. Collyrium stratioticum psoricum compositum ex cadmiæ ✳ XIII. s. croci ✳ XII. piperis albi ✳ XV. cerussæ ✳ II.opij ✳ II.gummis ✳ IIII. chalcitidis ✳ I. componitur autem psoricum sic, teruntur hæc seorsum singula bene siccata. deinde in unum collecta aceto consperguntur,ac postea in ollam fictilem nouam coniiciuntur cum ipso aceto,quam bene opertam in equino stercore obrui oportet,atque illic haberi per dies XL.postea hæc permixtio in sole arefieri debet, ac deinde teri, & tum aqua pluuiali collyria formari conuenit, de quibus & inungi oculos, ut supra scriptum est causis grauibus laborantes, & superlini optimum est. Ad oculorum omnem dolorem & præsentem & ueterem,& ad caliginem atq; albuginem, & pruritum atq; antiquã, ut ita dixerim, cæcitatem. Nam ut auctori huius remedij de experimento credamus, duodecim annorum cæco intra dies uiginti uisum restituisse se dicit: quanto autem recentior ualitudo fuerit oculorum, tanto uelocius curabitur medicamine tali.collyria multi generis,id est,uel decem confectionum æquali uel numero uel pondere, infundes in lotium pueri uirginis, & ad uncias singulas collyriorum quæ infuderis, septena grana piperis in mortario nitido diligentissime teres, ut puluerem subtilissimum facias, & cum mellis optimi despumati coclearibus tribus miscebis, & iterum diligenter teres, postea simul confundes omnia, id est, collyria,lotium, & piper illud cum melle, & iterum diutissime ac diligentissime teres, collectumq; nitide in pyxide cuprea recondes, atque ex eo quemlibet oculorum causarium intus, id est, intra oculos inunges. quod si per tempus medicamen spissatum fuerit, lotium puerile infantis quantum opus fuerit, ut more collyrij liquidum fiat, infundes & sic sub cilio & palpebris, id est, intra oculos sicut diximus, sollicite inunges. hoc medicamine multis experimentis probato,constat nihil esse præstantius, si quis eo castus & purus utatur. Medicamen barbaricum ad omnis oculorum causas uel impetus, siue sint scabri & lacrymosi, siue etiam uermiculos habeant aut brigantes qui cilia arare & exulcerare solent. in ollam rudem mittes tres sextarios aceti acerrimi & ferrum, id est, clauos ueteres minutos, uel alia minutalia ferri uetusta: & claudes ollam diligenter : operculum tenuiter pertundes, & in illo foramine pones aut cannam, aut sambucum perforatam, unde habeat spiramentum: mittes tamen in eandem ollam cum aceto & ferro, rosæ siccæ unciam unam semis. ac postea ollam ipsam cooperies fimo caballino recenti, ita ut spiramen illud ollæ per calamum liberum sit,hoc est ut supra molem illã fimi caballini quo fuerit olla constricta uel operta, solum spiramen emineat, ut semper habeat anhelitum, quin-

Cæcis uisum restituens

Barbaricum

decim diebus, quibus necesse est ut in fimo illo perseueret, nam omnino ob seruabis ne unquam illis xv. diebus deo periatur. sextadecima die tolles ollam de stercore illo, & diligenter mundabis ne quid illic sordidum hæreat, & cum patefeceris ollam, mittes in eam fœniculi uiridis succum quanta est mensura bonæ potionis in uino. deinde agitabis diu & colabis linteo tenui & mittes in bucculare rude uel diligenter nitidatum: deinde lento igne decoques & semper agitabis: cum aliquantulum coxerit, addes in sextarium medicaminis tria coclearia mellis optimi despumati, & iterum diligenter coagitatum repones in ampulla uitrea, aut pyxide cuprea, ac sub signaculo habebis, & cum opus fuerit ad caliginem & albuginem detergendam interius oculos inunges. Ad præsentem autem impetum uel dolorem quamuis uehemens sit desuper oculos inlines. quod si grandis feruor oculorum & acres uel frequentes lacrymæ erunt, etiam tempora & frontem medicamine inlines, ita ut in die uel quater superlinas: & cum siccata fuerit superlitio ipsa, nō elues eam, sed semper addes nouam inductionem. quod si scabri oculi fuerint, aut uermes qui palpebras exarent, & inde sit tumor inuectus, cilia superiora & inferiora, id est, palpebras ipsas, ubi causa ualitudinis est, inunges: experieris ad omnia ferè oculorum uitia mirificum medicamentum, si castus & purus eo utaris, de quo tamen dum in fimo est, uix tertia, aut certe media pars remanere debet. ita enim melius fiet: nam quanto plus consumitur uapore fimi illius, tanto magis confortatur: & ideo maior olla esse debet, ut propensius medicamen fiat, quod & diu seruari oportet, & multis necessarium est. Ad oculos scabros & palpebras perforatas hu more uetusto, uel pedunculis excisas, remedium præsens barbaricum quidem, sed multis probatum. Scarabæum pilosum, qui similis est scarabęo uero, in sepibus uetustis lapidosis aut in fossatis sepium requires, qui cutiones sunt, colore pseudoflauo quasi leonino, pilosi lucētes. ante ergo quam illum cutionem tollas, folium caulis primo mane cum suo sibi rore uel guttra conclusa in eodem folio teneatur, ut ubi cutionē illum inueneris digitisq; pollice & medicinali adprehenderis, confestim supra folium illud caulis teneas, ut supra guttā illam lotium eius excipias, quia ubi manu adprehensus fuerit, statim se submeiit. prouidendum ergo ut uelocius supra folium illud caulis ponatur, ne lotium eius quod cito effundit, alibi excidat, quod cōmixtū cū illo rore caulis per spicillū palpebris inpones, & loca scabra, uel exesa inter pilos perūges, effectum rei cito miraberis. quod si casu uno in loco uel in diuersis plures istos cutiones inueneris, omnium lotium uel humorē quē admodū diximus, in folio caulis humidi statim de horto suscipere debebis. & adiectis guttis aliorum de caule foliorum in uasculo uitreo recondere, ut cum opus fuerit præsto habeas, quia difficulter huiusmodi bestiolæ inueniuntur. Ad albuginem oculorū detergendam efficax hoc remediū. uulpē uiuam capies, eiq; linguam præcides, ipsamq; uiuā dimittes, linguam autē

Barbaricum aliud — *Lingua uulpis*

eius

eius atefactam, phœnicio ligabis, & collo eius qui albuginẽ patietur suspẽdes. Herbæ symphoniacæ surculum collo eius qui albuginem patitur lino suspendes, ita ut per dies triginta illic sit: quanto recentior albugo fuerit, tanto citius sanabitur. Rosmarinum combure & puluerem eius cum melle attico diligenter tere ac permisce, atq; inde inunge, cõfestim subuenies ei qui albuginem patitur. Fabam fractam purgatã atq; ustam ad summã leuitatem teres, & oculos inde albugine occupatos adsidue ex aqua circũlines, miro remedio subuenies. Piscis marini felle qui scorpios dicitur, oculi inuncti caligine atq; albugine quamuis crassa cito liberabũtur. Sanguis columbarũ de loco pinnarũ eo momento quo pinna auellitur, oculis dũ ad huc tepet debet infundi, qui ictu aliquo uulnerati aut sanguine suffusi fuerint: albũ quoq; oui incocti cũ croco trito oculis superpositũ, & lana alba succida inuolutũ medetur. Ranã de lacu prendes, & spina oculos ei subtiliter erues, atq; in panno coccineo de licio ligatos oculis interius cruẽtis superpones, cito medeberis. Mel atticum & stercus infantis quod primũ dimittit, statim ex lacte mulieris quæ puerũ allactat permiscebis, & sic inunges: sed prius eũ qui curãdus est erectũ ad scalã alligabis, quia tãta uis medicaminis est, ut eã nisi alligatus patiẽter ferre nõ possit, cuius beneficiũ tã præsens est ut tertio die abstersa omni macula, mirifice uisum reddat incolumẽ. Ad cicatricẽ uel plumbũ extenuandũ, & aspritudinẽ pruriginẽq; oculorũ purgandã, & humorẽ siccandũ, & ad scabras ac scabidas palpebras, atq; alia oculorũ uitia, unũ hoc remediũ uel præcipuũ est. folia oleagina cõmanducato diligenter, eorũq; succo quẽ in ore collegeris, cotidie ieiunus oculos ablingito, uel inlinito per linguã: celeriter uitia suprascripta discuties. Ex hirundinum pullis fit calliblephariõ bonũ quod aspritudinẽ pruriginẽq; oculorũ potenter expurgat, nec patitur quicquã in his molestiæ cõcrescẽte: humidos quoq; naturaliter oculos exsiccat, quod hoc modo componitur: capita pullorũ quam plurima igne lentissimo comburuntur, & trita in puluerem tenuissimum rediguntur, quæ admixta recenti adipe gallinæ inunctioni maxime prosunt. Intibi rustici, de quo nascuntur cauliculi complures, contriti succus in oculum instillatus celeriter cicatrices & plumbum oculorum eximit. Caput stellionis combustum, & tritum, & melli attico admixtũ, oculos lacrymosos inunctione adsidua siccat & sanat. Pulmonis hedini cõbusti cinis prurigines oculorum discutit, & scabras palpebras emendat, si quasi stibiũ imponatur. Felle catelli dierum septem, oculi ex melle inuncti cito à leucomate liberabuntur. quidam etiam adfirmant efficacissimum remedium esse ad detergẽda glaucomata, si catello dierum septem caput uiuenti diffindatur, & de dextra parte cerebri oculus dexter, de sinistra sinister, intincto illic spicillo inungatur.

Scorpij piscis fel · *Stercus infantis primum* · *Plumbum oculorum*

Vt leucomata & albuginem quamuis densam ex oculo detergeas, turam & anturam herbas uirentes nitidissime collectas contundes, & per linteum *Tura & antura herbæ*

tenue succum earum exprime, eoq; oculos inunge. Leucomata ut extenues & discutias, utere medicamine quod conficitur sic: pumicis combusti triti ʒ. XIIII. chalcitidis ʒ.VIII. gummis ʒ. quatuor, & sinapis pusillum ut toleretur adijcies, hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta in unum permisce, & ex aqua fontana facito collyria crassiora: quibus sic uteris ut circundetur tribus partibus cera collytium, sed extremum collyrij sit leue ac tenue, quod in ipsum leucoma inponas, et iube oculū adopetiri paulisper ne excidat collyriū, quod si exciderit, iterū reponatur: post hæc inunge oculum leni collyrio, statim emittet quasi squamam. si ergo magnum leucoma fuerit & crassum ita curabis: sin autem tenue, cū inposueris medicamen maturius tolles: postea uero urere ad inunctionem collyrio quod græco uocabulo diacopon appellatur, etenim apud medicos hoc collyrij genus magnā habet effectus sui dignitatem. Turturis fimus ad summam leuitatem tritus & cum melle attico, aut etiam alterius generis, dummodo optimo & despumato inunctus, leucomata oculorum potenter extenuat.

Diacopon forte diarodō aut diacrocon legendum

Galli gallinacei maxime albi fel ex aqua dilutū, & inunctione adhibitum, leucomata oculorum & hypochyses sanat, & aciem luminum confirmat. Stercus quoq; gallinaceum album cum oleo uetere tenuissime tritum & ad positum, idem oculis remedij præstat. Fel uituli diligenter collectum ad cotylæ mensuram in uas æreum mittitur, tenuiq; igne admoto ita excoquitur ut spissetur, deinde mellis boni tantum mittitur, quantum fellis illius decocti remanserit: adijciuntur postea myrræ tritæ drachmæ duæ, & croci una, & æris flos pauxillum, ac postea simul omnia diu coagitata ad tertias decoquuntur, quod medicamen in pyxide ærea debet reponi, satis utile & leucomatis & cicatricibus, & omnibus uitijs oculorum, si adsidue inde & oportune inunguntur. Vt leucomata oculorum efficaciter discutias, ungulas asini uiuentis lima, & scobe earum quàm tenuissimo qui leuitate sua oculos non offendat, cum lacte muliebri mixto, frequenter inungito. Araneus albus cruribus longissimis ac tenuissimis cum oleo uetere contritus, per inunctionem adsiduam leucomata eximit, & ideo plures cum oleo sufficienti teri oportet, ne ante confirmatam sanitatem medicamen necessarium desit. Cæpa longa contusa exprimitur eiusq; succus opobalsamo, uel quod efficacius est, lacti mulieris admixtus, leucomata & cicatrices & quæ græci argemata appellāt miro effectu inunctiōe adhibita extenuat atq; persanat. Anemone dicitur à Græcis herba, quæ tantam uim remedij habere creditur, ut portata ab eo uel subligata collo eius, qui glaucoma patitur, intra dies quadragintaquinq; eum sanissimum reddat.

Vt glaucoma incipiens celeriter discutiatur, herbam serpyllum decoque, & eius aqua oculos adsidue foue: postea pice liquida pura ac nitida uelut collyrio inunge, cito recipies sanitatem. Perdicis unius fel, opobalsami cyathum unum, cyperi sidonij cyathi partem dimidiam, trita

hæc

hæc & ad summã leuitatẽ perducta, permixtaq; in pyxide plũbea repones & inunctione aduersum glaucomata et hypochyses, & caliginẽ mire uteris. Corui marini fel inunctione adhibitum, caligines tollit, albugines & cicatrices extenuat, carnes excrescentes compescit, fluoresq; oculorum reprimit. Pisciculi qui equum marinum similat fel, ouorum albumini mixtum & cum lana succida oculis adpositum, melius remedium suprascriptis oculorum causis, quàm ullum aliud medicamen præstare manifestũ est. Scrofina adipe recenti si quis contritos angulos oculorum, quos græci canthus uocant, interius exteriusq; inunxerit, uermiculos qui noxij sunt oculis potenter educit. Sepiæ testa interior quæ mollis est, diligentissime trita, & muliebri lacte permixta, atq; inunctioni adhibita, supradictis oculorũ causis plurimum prodest. Nardi indici uel syriaci ex uino uetere triti siccatiq; puluis, pro xerocollyrio oculis impositus mirabiliter prodest ad ualitudines supra scriptas. Mel optimum despumabis ut bene purum sit, & admiscebis pari mẽsura succum rutæ & herbæ chelidoniæ, atq; ad tertias decoques, & cũ omnia bene permiscueris, in ampulla uitrea sub signaculo seruabis, & uteris miro medicamine ad scabros & lippos oculos inungendos.

ITEM AD OCVLORVM CAVSAS REMEDIA PHYSICA & rationabilia diuersa, id est, oculis ictu læsis, & si quid subito eos fuerit ingressum, & aduersum molestias pilorum, & ad ægilopas & ad nyctalopas, & ad uarulos, id est ordeolos oculis infestos, his additæ infra collyriorum diuersorum confectiones.

QVocunq; ictu læsus oculus, si sanguinolentus uidebitur, palumbinus ei uel perdicis, uel turturis sanguis, aut si hęc animalia non erunt, columbinus de pinna sublatus statim, id est adhuc calens infundatur. Bitumine, sulphure, & ture permixtis, oculos ictu læsos suffumigato, statim sanabis si frequenter id feceris. Herba quam græci sarcocollam, nos argemoniam appellamus, si uiridis erit trita, sin arida calida aqua macerata, quo facilius teri possit, inlita oculis sugillationes liuoresq; eorum mature discutit. Sanguine hirundinis recenti ac tepido inunctus oculus ictu læsus & cruore suffusus statim sanabitur. Radix rutæ trita & inlita oculis cruore suffusis, etiam commansa & adsidue posita plurimũ prodest: uinũ quoq; in quo ruta diu fuerit macerata rationabiliter infunditur.

Argemonia græcis Sarcocolla

Mulieris primiparæ puræ ac nitidę saliua ieiunis instillata oculis liuorem suffusionemq; quamlibet cruentam, efficaciter adimit. Herbæ uettonicę folia teres, & salis triti modicum adijcies, & super ictu percussum uel cruoribus suffusum oculum conligabis, mire proderit. nam quãdo ei id solueris, uidebis ex eo sanguinẽ distillare, ita omnem causam extrahet. Lana succida madefacta oleo uinoq; permixto ac tepens oculis superposita, optime uitia suprascripta persanat. Ad eijciendũ quę casu oculũ intrauerint, herbã

artemisiam uelles radicitus, & inde coronam factam capiti impones. sed is cui medendum erit, dum coronam illam in capite habet, quantum fieri potest oculos apertos habeat. Digitis quinque manus eiusdē cuius partis oculum sordicula aliqua fuerit ingressa, percurrens & pertractans oculum, ter dices: tetunc resonco, bregan, gresso. ter deinde spues, terque facies. Item ipso oculo clauso qui carminatus erit, patientem perfricabis, & ter carmen hoc dices, & totiens spues, inmon dercomarcos axatison. scito remedium hoc in huiusmodi casibus esse mirificum. Si arista uel quælibet sordicula oculum fuerit ingressa, obcluso alio oculo, ipsoque qui dolet patefacto, & digitis medicinali ac pollice leuiter pertractato, ter per singula despuens dices: os gorgonis basio. hoc item carmen si ter nouies dicatur, etiam de faucibus hominis uel iumenti os, aut si quid aliud hæserit, potenter eximit.

Incantationes superstitiosissimæ

Leporem marinum, uel eius sanguinem cum oleo tere, atque ex eo uulsorum de oculis pilorū loca frequenter perunge, post quod & si renascētur pili, molliores erunt, quibus iterum euulsis, supradictū medicamen inducitur, tū uero nō renascentur. Si autem etiam lacrymas oculi destillantes adsidue, uitare uis, hederam & uitem exustas & in puluerē tenuissimū redactas, pari mensura cū suprascriptis permisce ad spissitudinē mellis, atque inde inducito uel superlinē frequēter oculos, & confestim defluet humor noxius, & aduersum uulsos palpebrarū pilos proderit. Si felle hyenę loca quibus molesti sunt pili in palpebris nati adsidue tangātur, cōfestim tabescent, certe si prius uulsis superducatur, nō renascētur. Pilos oculis molestos si exstirpare penitus uolueris, loca eorū cū prius eos euulseris, ranæ marinæ felle continge: quod si fel eius repositū aruerit, aquā marinam ei modice admisce. Sicui uolueris pilos uulsos non solum in oculis, sed etiam in locis uerecūdioribus non renasci, lacte mulieris eo die expresso quo peperit continge crebrius loca de quibus pilos tuleris. Pili si oculis molesti erunt, potenter uteris hoc medicamine. lacertæ uiridis fel misce cum uino albo quantum sufficere existimaueris, & mitte in uas æreum, positumque ad solem tam diu agita donec crassitudinem mellis habeat, atque ex eo loca pilorum uulsorum ungue. Lucernam fictilem de papyro & medulla uaccina concinnato, atque eius fumo, siue fuligine uel ligny, pro calliblephario utere, quo palpebras exesas & glabras sępius inungendo, decentissimas facies. Glabris palpebris pilos induces, si œsypo quod sub armis ouium nascitur, adiecta myrra, pariterque in mortario trita, spicillo calido loca pilis nuda perduxeris. Pilos oculis molestos diligentissime uelles, atque eorum loca hircino sanguine recēti, aut leporis, aut uespertilionis inlines, uel canino lacte cōtinges, aut acu cuprea calido aceto sæpius delibuta perduces. Capnos nomine est herba cuius succus uino mixtus atque inlitus locis de quibus pili ab oculis fuerint exstirpati, renasci eos nō permittit. Ranunculum uiridem cōprehensum acu cuprea pungito, & sanguine eius excepto palpebras de quibus pilos

Pilis noxijs palpebrarū extirpandis

Calliblepharion ex ligny siue fuligine

pilos tuleris subinde continge, nunquam renascentur. Sanguisugarum in olla combustarum tritus delicatissime cinis, & uulsis pilis palpebrarum impositus uel inspersus, renasci eos non finit. Adipe uituli si palpebras crassiores perunxeris, extenuabis eas & ad sanitatem perduces. eiusdem medulla cum cera & oleo rosaceo æquis ponderibus liquefacta & permixta, & ad emplastri modum imposita, duritias palpebrarum & si quâ illic in modum pilularum nascuntur commollit ac discutit. Ægilopia emendat fimus columbinus ex aceto coctus & inlitus. cicatrices quoque oculorum & albugines mire detergit. Inulæ rusticæ radix ualide commanducata & cum succo suo imposita, ægilopas potenter emēdat. quæ quia ubi aruerit cadit, recentior donec persanet assidue debet imponi. Ad nyctalopas abolendas lychniten lapidem quem nos carbunculum dicimus, tecum habeto, magno remedio uteris: quem ut uerum esse scias, sic experire, si festucas leues admotas ad se rapit, sicut lapis magnes ferrum rapere consueuit. Iecur ouillum, id est, ouis candidæ discoctum, cum aqua madefactum contritumque & oculis superpositum nyctalopas purgat. Varulis id est, hordeolis oculorum remediū tale facies. anulos digitis eximes, & sinistræ manus digitis tribus, oculum circum tenebis, & ter despues, terque dices, rica, rica, soro. Si in dextro oculo uarulus erit natus, manu sinistra digitis tribus sub diuo orientem spectans uarulum tenebis & dices. nec mula parit, nec lapis lanam fert, nec huic morbo caput crescat, aut si creuerit, tabescat. cum hæc dixeris, iisdem tribus digitis terram tanges, & despues idque ter facies. Efficax hoc remedium hordeolis: nouem grana hordei sumes & de singulis uarū punges, perque singula puncta carmen dices: & proiectis nouem granis, septem alia corripies, & similiter de singulis punges, & carmē septies dices. abiectis etiam his, quinque sumes, & idem quinquies facies. idem de tribus granis similiter. idem de uno similiter. carmen autem hoc dices. κυρια, κυρια, κασσαρια, σουρωρβι. Item hoc remedium efficax, grana nouem hordei sumes, & de eorum acumine uarolū punges, & per punctorum singulas uices, carmen hoc dices. φεῦγε φεῦγε, κριθή σε διώκει. Item digito medicinali uarum contingens dices ter. uigaria, gasaria, uarumque grano hordei ardenti, aut stipula fœni, aut palea ures.

Aegilopia

Nyctalopes

Lychnites

Carbunculus

Varuli

Hordeoli

Superstitiosa carmina

CONFECTIONES COLLYRIORVM DIVERSORUM DE EXPETIMENTIS SIC.

COllyrium factum ad recentes caligines, & cœptas suffusiones oculorum, conficitur sic. cadmiæ ✳ VII s. nardi celticæ ✳ IIII. acaciæ ✳ IS. æris usti ✳ IS. stibij cocti ✳ IS. myrræ ✳ I. lycij ✳ I. croci ✳ I. cerussæ ✳ I. aloes ✳ I. æruginis ✳ I. lepidos cypriæ ✳ I. opij ✳ IS. piperis grana uiginti. castorei ✳ IS. gummis ✳ VII. hæc omnia in puluerem tenuissimum redacta aqua pluuiali colliges & collyria inde formabis,

quæ

Monemerum quæ in umbra ficcentur. Collyrium nomine monemeron,facit ad impetus lippitudinis ex ouo inunctum: ita ut cum oui liquidissimo inunxeris lipientem,pusillum sustineat,& iterum eum inunges: quē cum bis aut ter inunxeris eadē die iube bis lauari.hoc collyrium facit ad scabritudines,& diatheses tollendas ex aqua inunctum,recipit autem hæc. Lapidis hæmatitis ✳.XII. pōpholygis ✳ XII.croci ✳.XII. myrræ ✳.XII.æris usti ✳VI.Nardi syriaci ✳ XII.piperis albi grana XX.opij ✳VI.Gummis ✳IX.hæc uniuersa in puluerem tenuissimum redacta,postea cum falerno uino cōteres, atq; inde collyria facies, quæ diu in umbra siccentur. Collyrium dialibanos,

Dialibanos ad supputationes oculorum,conficitur sic. cadmiæ ✳ S.cerussæ ✳ XII.opij ✳I.gummis ✳ S. rosæ siccæ ✳ I.gentianæ ✳ S. puluerem tenuissimum ex his factum cum aqua pluuiali teres, & ita collyria qualia uolueris effinges.

Dialepidos Collyrium dialepidos accipit hæc.Croci ✳ III.spicænardi ✳ V. cadmiæ ✳ IS.hæmatitidos ✳ I.piperis grana V.myrræ ✳ I. æris usti ✳ S. lepidos ✳ I. gummis ✳ I. rosæ uiridis foliorum purgatorum ✳ II. hæc ut supra de alijs collyrijs scriptum est,trita aqua pluuiali subiges, & ita collyria formabis.

Collyrium ad lippitudines & primos impetus oculorum,conficitur sic. Acaciæ ✳ X.cadmiæ combustæ & de lacte caprino aut muliebri,quod melius est extinctæ & tunsæ & cribratæ & lotæ bene,donec aqua eius limpida sit ✳ X.hoc quoq; pluuiali aqua colliges,& ita collyria formabis. Col-

Diamisyos lyrium diamisyos, quod facit ad aspritudines oculorum tollendas & ad lacrymas substringendas,componitur sic. misy combures hoc more: conijci-

Pultarium es illud in pultarium & purgabis & in furnum mittes, ut tamdiu coquatur donec sit sanguineum. huius ergo ✳ V. spicęnardi ✳ V. croci ✳ II. cadmiæ ✳ S.æris usti ✳ S.opij ✳ S.myrræ ✳ S, lepidos cypriæ ✳ S. gummis ✳ I.S.hęc tunsa & cribrata cum uino optimo teres atq; inde collyria formabis. Quidam adijciunt huic collyrio uiperam siccam & arefactam bene in sole, tanquam si sit salita. hanc ergo si uolueris adijcere, exossabis prius & linteolo inuolues, atq; ita super eam uinum unde collyrium hoc temperandum est defundes, sed prius eam sic præcantabis:ne lacrymus exeat,ne

Viperæ incantatio extillet, ne noceat. dices autem: quomodo tu non uides, sic & tuus succus gustatus nulli noceat,sed ob rem propter quā adiecta es proficias bene cu-

Delacrymatorium ratione precor. Collyrium liquidum delacrymatorium accipit hæc. chelidoniæ herbæ succi ✳ S. mellis attici ✳ I. opobalsami ✳ S. succi porri ✳ S. hæc mixta de ipso succo colliges,uel de aqua fontana, atq; ita collyria formabis. Collyrium siccum oculis siccandis utile,conficitur sic:cadmię ✳ I. æris usti ✳ I. stibij ✳ I. adijcies huic collyrio si acrius illud facere uolueris, stactes ✳ S. & tundes atq; cribrabis per tenuissimum cribrum,& sicco puluere uteris. Aliud siccum collyrium ad idem efficax, sic.cadmiæ ✳ VIII. salis ammoniaci ✳ VII. piperis ✳ V.cassiæ ✳ V.tundes hæc atq; in puluerē tenuissimum rediges,& sic uteris. Collyrium siccum calliblepharon conficitur

ficitur sic.stibij conbusti ✱ I.piperis albi ✱ s.folij capitulum I.stibium com
bures & lotio pueri inpubis extingues & siccabis & tũdes & cribrabis & sic
uteris. Collyriũ dioxus ad aspritudines oculorũ tollendas conficitur,cad *Collyrium*
miæ ✱ XII. æris usti ✱ X. hæmatitis ✱ V. myrræ ✱ IIII. gummis ✱ VII. *Dioxus*
hæc in puluerem redacta aceto optimo colliges, & deinde collyria forma/
bis. Collyrium stactum accipit hæc:piperis albi ✱ II. cadmiæ ✱ VII. s. *Stactum*
cerussæ ✱ V.s.indici ✱ V.s. opobalsami ✱ s. gummis ✱ VIII. hæc in pul/
uerem redacta falerno uino temperabis & colliges. Collyrium diapso/ *Diapsoricum*
ricum accipit hæc. piperis albi ✱ I. croci siculi ✱ I. myrræ ✱ II. amyli ✱ I.
opij ✱ s. opobalsami ✱ s. gummis ✱ II. aqua pluuiali hæc colliges tunsa
atqꝫ cribrata atqꝫ inde collyria facies. Collyrium dialibanum,cadmiæ *Dialibanum*
✱ I s. cerussæ ✱ I. turis masculi ✱ I. opij ✱ I. gummis ✱ I.aqua pluuiali
colliges hæc similiter tunsa atqꝫ cribrata atqꝫ ita collyria formabis.

Hygra ad suppurationes oculorum conficitur sic. croci siculi denarium *Hygra*
unum, turis masculi ✱ I. ex melle optimo despumato hæc bene trita colli/
ges,& cũ eo prius bene permiscebis, & sic collyria facies. Collyrium idem
id est,hygra recipit hæc, croci ✱ III. æris usti ✱ V. cadmiæ ✱ II. hæma/
titis ✱ V.s. folij ✱ I. amomi ✱ I. stibij ✱ I. cerussæ ✱ I. myrræ ✱ I. opij
✱ I.piperis albi ✱ I. gummis ✱ II.s.uino amineo tunsa & cribrata hæc col/
liges atqꝫ ita collyria formabis. Collyrium dialoes conficitur sic,cadmiæ
✱ I.s.hęmatitis ✱ V.ammoniaci ✱ I.s.opij ✱ s.æris usti ✱ s.aloes ✱ II.ęru
ginis ✱ s.opopanacis ✱ s, salis ammoniaci ✱ I.galbani ✱ s. myrræ ✱ s.
fellis taurini ✱ s. lepidos ✱ s. gummis ✱ I.s. cum aqua pluuiali hæc in
puluerem redacta teres, & formabis. Collyrium diasmyrnes recipit *Diasmyrnes*
hæc. croci denarium unum, cadmiæ ✱ s. hæmatitis denarium unum,
myrræ ✱ s. misui ✱ s. piperis ✱ s. opij ✱ s.gummis ✱ s. puluerem
tenuissimum harum specierum cum uino uetere teres, sed collyria inde
formabis. Hygra ad suppurationes oculorum recipit hæc, cadmiæ ✱
VIII. spodi ✱ IIII. stibij ✱ VII. croci siculi ✱ VII. amyli ✱ VII. opij ✱
IIII. gummis ✱ IIII. hæc in puluerem subtilissimum redacta cum aqua
pluuiali teres & formabis. Descriptio xerocollyrij quod calliblepha/
ron dicitur, piperis — I. stibij — I. folij — I. lapidis phtygij P. I. quem lapi/
dem diuides in partes septem & combures, combustum extingues hoc mo
do,unam partem in balsamo, alteram in omphacio,tertiam in lacte mulie
bri, quartam in uino, quintam in urina infantis, sextam in butyro, septi/
mam in melle attico,quę omnia in minutissimum puluerem redacta cribra
tacꝫ miscebis: quod si acrius esse uolueris, adijcies balsami unciam, piperis
semunciam. Descriptio acharisti collyrij: æris usti & loti unc. II. cad/ *Acharistum*
miæ lotæ — II.& ʒ VI. croci — I. opij — I.& ʒ VI.myrræ troglodytidis ʒ III.
turis VI. gummis ʒ XVIII. uini optimi quod sufficiat quo omnia colligan/
tur & collyria fingantur. Descriptio trachomatici collyrij: æris usti *Trachomati/*
g & loti *cum*

& loti ℈ XVIII. cadmiæ lotæ ℈ XVIII. lapidis hæmatitis uncia una, chalcitis ustæ ℈ XVI. æruginis ℈ IX. opij ℈ VI. gummis ℈ VI. aquæ pluuialis quantum satis sit ad colligendum puluerem, & collyria formanda miscebis.

Descriptio musæ collyrij: aluminis schisti ℈ XVIII. aloes ℈ XVIII. myrræ ℈ XVIII. croci ℈ IX. crocomagmatis ℈ IX. chalcanthi ℈ XVIII. mali granati caliculorum semunciam, quæ trita diligenter œnomelite confundes, & colliges, & formabis.

Rosaceum Descriptio rosacei collyrij, rosæ unc. nouem, cadmiæ lotæ unciæ tres, æris usti scripula septem, croci scripula XII. stibij ℈ nouem, æruginis ℈ septem, spicænardi ℈ septem, myrræ ℈ septem, opij ℈ duodecim, gummis unciæ tres, aquæ pluuialis adijcies quantum sufficiat ad colligenda & formanda collyria.

Stactum Descriptio stacti collyrij, cadmiæ P. unum, stibij P. S. æris floris unc. tres, misyos unc. IIII. piperis unc. tres, æruginis — II. opij — II. balsami — II. gummis selibram: hæc omnia diligenter trita & cribrata aqua pluuiali colliges & formabis.

Proteus Collyrium quod proteus dicitur, facit ad oculorum suffusiones & ad omnem caliginem & albugines detergendas, conficitur sic. cadmiæ ustæ & lotæ — V. psimythij loti — V. chalcitis non ustæ — V. auripigmenti loti — II. piperis albi — tres, & ℈ XVIII. croci uino infusi & triti — II. myrræ troglodytidis — I. S. guttæ ammoniaci — II. S. rosæ siccæ — V. omnia hæc diligentissime teres ad summam leuitatem, tum addes sagapeni — III. laseris — II. S. opopanacis — II. S. opij — IS. gummis — II. S. balsami — II. quæ permixta atque confusa cœlesti aqua colligentur, atque ita collyria formabuntur.

AD AVRIVM DOLORES VNIVERSOS ET VITIA omnia & surdiginem.

CAPVT IX.

Strigil

FELLIS caprini ℈ unum, mellis ℈ unum, conteres & in strigili calefacies & infundes, & lana obcludes aurem. Nihil hoc medicamine potentius neque certius, etiam si intrinsecus cancerauerint aures. *Porri uirgines* Porros uirgines, id est non plantatos, impari numero, & lumbricos terrenos impari numero capies, & simul ex oleo optimo ad tertias decoques, & tepidum inde quod sufficiat infundes auriculæ.

Laser cum lacte caprino incocto recenti miscebis, & inde aures prius dilues, ac postea fel taurinum & oleum cedrinum æquis portionibus mixtum tepens infundes: hoc dolores mire mulcet, & dubium auditum confirmat, & pus collectum expurgat. Coriandrum uiride teres & in uini cyatho miscebis & colabis, & lana molli in aurem instillabis, & eadem lana obstrues aurem.

Ad aures

Ad aures quę grauiter dolent & uetera uulnera intrinsecus habent, mellis optimi unam partē aceti acerrimi duas partes confusas decoques feruoribus tribus, & longius ea ab igne remouebis, donec commotus feruor conquiescat. tum nitrum addes eo usq; donec ex uapore agnoscas nitrum resedisse, & iterum leni igne recoques, ne efferueat: tunc addes fel hircinum, uel aprugnum, uel uerrinum aut porcinum, dum modo non de scrofa, & commouebis & iterum concoques, ac tepefacies, & inde quantum satis est, auribus infunde. Adeps ranarum palustrium liquefacta si tepens in aures infundatur, dolores nimios mitigabit. Dolor aurium sedatur etiam canino lacte & ursino, si recens instilletur. Terreni uermes cū anseris adipe uel cū oleo decocti sine dubio medentur auribus purulentis. Vrina apri seruatur in uitro sed melius cum uesica ipsius, quo modo ei sublata fuerit, hæc tepens infusa auribus unice prodest. Bestiolæ multipedes quę contractæ in globulos complicantur in oleo excoctæ in fusæq; auribus statim prosunt. Tres araneæ uiuentes in oleo si ferueant ad focum positæ, atq; inde tepidū auribus quod sufficiat instilletur, cito medebuntur. Seuum uitulinū adipe anseris mixtū adiecto ocimi succo, tepidum auribus infusum optime sanat. Raphani quoq;, id est, radicis quæ manducatur succus infusus auriculę dolenti, infinitum prodest. Gari excellentis cyathum, & aceti optimi cyathum, & mellis dimidiū cyathum, super aquam feruentem in alio uaso coques & frequenter despumabis de pinnula, tepidoq; medicamine aures inrorabis & conchyliata lanula claudes: ualde hoc remedium inter experimenta laudatur. Fraxini tenerrima folia tundes & exprimes succum eorum, atq; auribus dolentibus tepidum infundes. Fraxini recentem surculum, id est, humore proprio adhuc madentem, ex una parte in foco pones, & cum per aliam partē succus ebulliet suscipies eum diligenter, & oleo addito tepefactum auribus instillabis. Cardui siluatici semen ex oleo coques ita leniter ne uratur, quod postea cōlabis per linteolum, & tepidū infundes dolenti auriculæ, ac deinde lana purpurea obturabis. Croci, myrræ, turis, uncias quaternas conteres & adijcies mel atticum quantum sufficere putaueris, ac decoctum medicamen auriculæ infundes. Galbanum cum oleo rosaceo remissum & ter aut quater infusum auribus mire dolores tollit. Aluminis liquidi — IIII. mellis — III. aceti quartarios tres: alumen cum aceto teres & simul omnia concoques ad tertias: hoc medicamen tepidum auriculæ infusum, pus optime purgat, uermes necat, aquam etiam si intrauerit educit. Herbę polygoni, quam nos sanguinalem dicimus, succus expressus & infusus, mira efficacia dolorē ulceraq; aurium sanat. Adeps anseris miscetur croci succo, & allij contusi succo, quæ infusa auribus incommodos sonitus tinnitusq; earum proprie & unice tollunt. Pueri inuestis urina recens auriculæ dolenti & ulcerosæ instillata, omni humore siccato, & dolorem tollit, & ulcera mira ce-

Ranarū adeps

Polygonum sanguinalis

letitate persanat. Lotio humano uetere si quis iam desperatum aurium uitium eluerit, saluti integre lenito dolore restituet.

Fel ouillum mulso mixtum si clysterio addideris, & inde auriculas inrigaueris, expurgatis ulceribus certissimam sanitatem consequeris. idem fel cum lacte mulieris instillatum, etiam ruptas interius auriculas certissime sanat. Coriandri uiridis succus cum lacte muliebri mixtus infusus auriculæ, dolorem omnem potenter aufert. Cannabi seminis uiridis succus tepens instillatus auribus dolorem apptime tollit.

Senecionis herbæ succus itidem auribus insertus, eandem efficaciam pręstat, quod ab experto scriptum & proditum est. Si auricula aliquo pacto uitiata fuerit, anserina adipe infusa diligenter expurgabitur, sanitatiq; reddetur. Compositio medicaminis ad omnia ferè aurium uitia, sic: mellis sextarium, aceti bene acris heminam, radices quæ manducantur tres, mittes in ollam rudem bene lotam, sed mundatas & integras radices mittes & pariter decoques. sed ut ne refrigeretur medicamen, citato igne usq; ad modum luti aquatioris decoquatur: deinde cum refrigeratum fuerit, condes illud in uasculo uitreo, ac tepefactum quamdiu dolorem & tinnitum, uel sonitum auriculæ perleniat, in autem de spicillo infundes.

Picis flos, pisselæon Infirmatis auribus prodest præcipue picis flos, quem pisselæon Græci uocant, cum oleo communi mixtus, ita ut tertia pars sit olei: nam & dolorem sedat, & nō patietur suppurationem fieri, & si facta fuerit, eodem medicamine persanatur. ad summam, ego ipse diu uexatus auris tædio, cum multis frustra usus essem medicamentis, ab hoc sum persanatus & alios complures sanaui. florem autem picis appello, qui excipitur dum ea coquitur, lana superposita eius uapori. hoc etiam grauem odorem de aure protinus tollit.

Ad auriculæ tumorem & dolorem sine ulcere, prodest herbæ urceolaris aut cucurbitæ ramentorum succus recens ac tepens per strigilem in foramen auris dolentis infusus.

Cutiones bestiolæ sunt multipedes, cute dura & solida, quæ tactæ complicant se in orbem pilulæ rotundissimæ, polypodas Græci appellant. hæ complures coctæ cum oleo molli in uaso ferreo, remedio sunt auribus laborantibus, si inde curentur.

Gliris pingue, & gallinæ adeps, & medulla bubulina uel taurina liquefacta tepensq; infusa auribus plurimum prodest. Benefacit hoc medicamentum & ad tumorem & ad exulcerationem aurium: aceti acris sextarijs duobus incoquuntur mala granata duo, quibus coriarij utuntur, & quia semper acida sunt nec unquam maturescunt rhoas oxias

hæc

hæc græci dicunt. Tum deinde adijciuntur his & admiſcentur aluminis fiſſi — II. acaciæ ſuci — II. & cum bene permixta hæc & coagitata fuerint, reponitur medicamentum in ampulla uitrea: cum opus eſt, ad tumorem, calidũ per ſtrigilem infunditur, & foramen ſummum auriculæ lana ſuccida tegitur, ad ulcus autem frigidius medicamen per eiuſdem generis lanam & auriſcalpium inijcitur. Aliud medicamentum ad tumorem aurium & ex ulceratione m: mellis cyathi III. aceti actis cyathus I. S. miſcentur, poſtea adijcitur gari optimi cyathus unus, deinde carbonibus inferueſcit, cuius ſpuma ſurgens pinnula abijcitur, & tam diu coquitur uel agitatur, donec habeat ſpiſſitudinem, hoc calido ad tumorem, frigido ad ulcus, cum oportebit uteris. Item benefaciet hæc compoſitio etiam ad ueterem aurium dolorem: aluminis P. I. mellis P. II. hæc in mortario prius bene permiſceri oportet, deinde olla noua excoqui, donec habeant mellis ſpiſſitudinem, cum opus eſt infunditur in auriculam ex lana conchyliata, eaq; clauditur. hoc & combuſtum locum ſanum reddit, ſine dolore & ſine cicatrice, ſi ei protinus imponatur. Si caro excreuerit in foramine auris comprimetur ſine dolore aut ferro, hoc paſtillo qui conficitur ſic, aluminis fiſſi P. II. æruginis P. II miſyos uſti P. II. rubricæ ſinopidis P. II. gummis P. I. teruntur ſpecies priores ex aceto acri, donec quaſi collyrij confectio leues fiant: ultimum gummi adijcitur, & finguntur paſtilli, qui ad omnia ulcera faciunt aqua diluti, emplaſtri more impoſiti, cum aut tumores compeſcendi ſunt, aut cicatrices ſedandę, ſed aquatioribus his uti oportet cum cicatrix ducenda eſt, ut facilius auriculæ inſerantur. benefaciunt ijdem & ad nares, qualibet cauſa exulceratas & grauiter olentes. Araneas uiuentes in aceto macerabis, & ſic conteres atq; inde aurem elues, ſtatim proderit. Mel, butyrum, & oleum roſaceum, pari menſura permiſce, ac tepidum auriculæ dolentis infunde.

Fel aprugnum, & oleum amygdalinum pari menſura permiſce, tepidũq; laboranti auriculæ inſtilla. Putorem ſordesq; auriculę optime curat cucurbitæ uiridis ſuccus, & porrus capitatus cum oleo decoctus atq; infuſus. *Sordes auriũ*

Ad auriculæ dolorem haſtulæ regiæ radicis ſuccus cum melle uel uino infunditur, interdum admiſceri oportet turis & myrræ partem, uel capparis foliorum ſuccum infundere, uel rutæ ſuccum, aut eius ſemen tritum cum roſa, & lentiſci ſuccum cum roſa aut amygdalino, uino admixto infundi oportet. Si pus aut ſanies manabit ex aure, maluæ ſuccum uino & amygdalino immixtum, uel ſucco roſæ uel roſaceo, tepefactum inſtillari oportet: protinus effectum exhibebit. Draconteæ ſuccus aut ſemen tritum cum roſa aut amygdalino, & uino infuſum, purulentæ auriculæ ſanitatem maturimam præſtat. Crocum tritum cum lacte muliebri, ſi inſtilletur tumori auris plurimum prodeſt. Hyſſopum contuſum & cribratum cum aceto & nitro & melle infuſum, bene facit ad tinnitus aurium atq; inflationes, ſed melius ſi cyprinum oleum admixtum fuerit. Ad tumores &

ad dolores auris prodeſt, croci & opij par pondus ex aqua tritum, aut ex uino tenui infuſum. Opopanax cum roſa & amygdalino, & uino trita recte laborantibus auribus inſtillatur. Allium rotundum tritum cum aceto, repoſitum in pyxide plumbea, & cum opus fuerit cum aceto & roſa infuſum auribus prodeſt. Opobalſami, roſæ, croci unguentarij, opij, ſingulorum æqua pōdera, trita, tepefacta, infuſa auribus proſunt. Virentis papaueris ſuccus cum roſa uel amygdalino, & uino, uel porri ſeminis ſuccus cũ lacte muliebri, uel ueratrum album tritum cum amygdalino oleo aut roſaceo, uel ſuccus granorũ punici mali cũ roſa aut oleo amygdalino infuſus dolentibus auribus prodeſt. Croci ✱ VII. nucis amarę ✱ VII. mellis boni cyathos III. aceti boni quod ſatis erit, mittes ut ſpiſſitudinē habeat medicamentum mellis liquidi, & ſimul permixtum atq; excoctũ dolentibus auribus inſtillabis. Myrræ, croci, opij, nardi ſpicæ, turis corticis, mali punici atidi, fabæ ægyptiacæ pulpam, nucum amararum interiora, mellis boni, ſingulorũ ✱ IIII. caſtorei ✱ II. aluminis ſiſſi ✱ II. piperis longi ✱ I. tritis his omnibus diligenter & cum aceto acerrimo mixtis atq; excoctis, fieri oportet medicamentum tam temperatum ut ſimile ſit paſſo. hoc tepefactum inſtilletur, etiam exulceratis auribus mire prodeſt. Ad incipientes dolores autium & exulceratas aures hoc medicamen facies, turis ✱ IIII. mellis — III. uini auſteri cyathos II. aceti acerrimi cyathum I. nardi ſyriaci ✱ II. myrræ ✱ IS. croci ✱ I. S. nuces amaras numero III. aphronitrum uictoriati pondus. piperis longi. ✱ I. fabæ ægyptiacæ grana purgata IIII. hæc omnia primum per ſe, deinde in unum mixta teruntur, & tepida dolentibus auribus inſtillantur. Caſtorei obolos II. id eſt, duas partes uictoriati, radicis lanariæ, ſalis ammoniaci, ueratri albi idem ponderis, quibus ſuperadijcies croci uictoriati pondus, olei irini & mellis pari menſura, id eſt, ſingulorum ✱ XVI. ea ſeorſum prius ſingula trita miſcentur in unum, faciunt bene ad dolorem & ulcera aurium tepide inſerta. Dolenti auriculæ oportet farinam ordeaceam per ſe coctam ex aqua mulſa cataplaſmatis more à foris inponere, uel farinam lini ſeminis & fœnogræci in unum coctam, uel alteram earum cum farina ordeacea, ſimiliter ex aqua mulſa coctam: oportet etiam extra adhiberi ſpongias molles & aqua calida bene expreſſas, deinde tepidum inſtillare amygdalinum oleum uel laurinum ſæpius in die. Prodeſt bene auribus infirmis huiuſmodi medicamentum: myrræ denariũ I. croci ✱ I. ſtyracis globulos nō ampliores quàm cicer eſt, numero XXX. piperis longi grana XXX. nuces amaras numero XXX. cũ aceto hęc terũtur, tādiu donec habeāt ſpiſſitudinē paſſi, atq; ita reponũtur in pyxide cuprea aut in doliolo uitreo: cũ opus fuerit medicamētũ roſa admixta liquefactũ tepidum fiet, quod in lana ſuccida auribus inſtillabitur. Nardi ſyriaci ✱ VI. aphronitri ✱ VI. myrræ ✱ IIII. piperis longi & turis ✱ IIII. mellis attici denarios quatuor, balani qua unguentarij utuntur in pilulis ✱ VII. fabæ ægy-

Fabæ purgatæ grana

Victoriati pōdus obolorum trium

bæ ægyptiacæ interiora quæ sunt amara ⚹ VII. diligenter & seorsum trita prius hæc postea permixta cum aceto leuigantur, & cum res postulauerit rosacei olei quod satis sit admiscebitur, atq; ita tepens instillabitur hoc medicamētum, quod protinus omnes aurium sedabit dolores. Hæc quoq; compositio statim dolores aurium sedat. centauricæ succo, si non sordidum ulcus fuerit ex aqua uti opottebit, cum autem multum puris etit, uinum ad miscebitur. Supra opinionem efficax auribus hoc medicamentum repetitur: myrtę, croci, opij, nardi syriaci, turis corticis, mali punici aridi, fabæ ægyptiacæ quæ sunt interiora, nucum amaratum itidem, mellis boni, singulorū ⚹ quaternos, castorei ⚹ II. aluminis fissi ⚹ III. piperis longi ⚹ I. omnia prius seorsum diligentet teruntur, posteà cum aceto acerrimo mixta teruntur tandiu donec habeant spissitudinem passi. cum opus fuetit medicamētum instillatur tepidum: idem facit egregiè & ad ulcera aurium sanāda atq; purganda. His qui surdi sunt & quorum aures sonant succus uuæ inmaturę & tosæ pondere pari admixtus tepideq; infusus plurimum prodest.

Faciunt bene ad auriū uitia, & emplastra quæ scripta sunt in libro secundo, plurima rosa, uel amygdalino, & uino diluta, præcipue quæ inscribuntur, Cyzicena. Terteni uetmes cū adipe anseris decocti infunduntur autibus etiam ad iam deplorata uitia. Spumæ argēti ℈ VI. olei lautini libram teres in mortario, & coques ad spissitudinem mellis, & auriculæ dolenti infundes. si autem & cætera quæ infra scripta sunt habueris eadem medicamine admiscebis, ctoci ℈ I. mytræ ℈ II. rosæ siccæ ℈ II. hæc uniuersa pariter miscebis, & auriculæ dolenti infundes, qua re curabis & concretionem siue hypersarcosim auriū, si addes & aluminis schisti ℈ II. olei cedrini cyathos IIII. *Liber secūdus Marcelli Cyzicena emplastra*

Aduersus grauitatem audiendi, fel bubulum cum urina hirci, auriculæ quæ molestiam surdiginis patitur instillabis, statimq; subuenies.

Auribus purulentis nittum uino liquefactum recte infunditur, quia statim prodest. Ad aurium dolorem quæ pus emittent, laridum uetustissimum teres in mortario, & succum illum lana delicata collectum in auriculam inmittes, & subinde aqua calida fouebis, & iterum succum illum infundes, mira uelocitate sanabis. Pullinum sanguinem tepidum in eam aurē quæ obtusior erit uel dolebit, infundes. Lotium caprinū sub eo momēto quo egeritur, tepidum auri obtunsę infundes. Apri etiam lotium in fumo siccatū & melle liquefactum auri infunditur, & remediat surdiginē uel dolorem. Ad auris dolorem mel stillatitiū opus est, quod ita facies. fauū cō tundes & suspendes in linteo nitido & denso, & quod decurrerit suscipies in calice, quem calicem postea pones in ollula fabri cum calida feruentissima, quantum calix sufferre possit, atque inde medicinali spicillo in aurem infundes quæ dolebit, quam lana claudes. iacete autem debet in alio latere is cui medendū est, tādiu donec cōbibat mel quod infusum fuerit. Sābuci uuā matutā exprimes & pones ut cōsidant sordes, & post hęc colabis, ut sit liquidissi

liquidissimus succus:de hoc liquore duas partes mittes & unam mellis stillaticij aut certe attici optimi, & sic decoques in uase duplici ad tertias, tum decoctum recōdes,& cum opus fuerit,calidum per spicillum medicinale in aurem infundes, ita ut postmodum ipsam de lana marino conchylio infecta claudas. Cunilæ uiridis succus expressus atque auriculæ infusus, unice dolorem tollit. Vettonicæ herbæ uiridis & recentis folia uel per se uel in aqua madefacta terito,succumq; eorum excipito,deinde adiecto rosę succo aut rosaceo oleo tepido,in aurem instillato,lanaq; claudito,mirum est. Si auricula interius ulcerosa erit:porri sectiui succum s.I. cum mellis hemina ad tertias decoquito, & per lanam tepidum in aurem instillato.

Lana marino conchylio infecta

Cannabis foliorum succus auriculæ instillatus uermes innatos necabit, & si quod aliud animal inrepserit interficiet. Eiusdem seminis uiridis succus instillatus dolorem omnem auriculæ potenter auertit. Cæpę succus cum melle permixtus, & auriculæ instillatus, grauiter audientes emendat,dolorem sedat,purulēta expurgat,uermes enecat. aquam etiam quæ ingressa fuerit & omnem humorem educit. Cyminum siluestre cōtritum & succo rutæ inmixtum,instillatumq; auriculæ dolorem lenit: uentos quoque interius sonantes remouet atq; omne uitium potenter emendat. Herbam quam græci polygonon,nos aliquot uocabulis sed præcipue sanguinalem dicimus, mira efficacia dolores aurium discutere, etiam nos experti sumus,si expressus succus eius tepefactus auribus instilletur. Senecionis herbæ succus cum liquido nardo instillatus,& dolores & ulcera aurium sanat. Oleum laurinum strigili ferreæ inditum atq; ita calefactum infusumq; auriculæ dolorem sedat. Vermes ex qualiber arbore rubri coloris contriti cum oleo & infusi,dolores aurium sedant. Aqua ingressa auriculam si dolorem faciet, rubi teneri succus expressus & infusus sine dubitatione sanabit. Salicis succus foliorum cum rosæ succo aut rosaceo oleo,in cortice mali punici calefactus, & auriculæ inditus, mire succurrit.

Polygonon multa uocabula latia habet

Nardum liquidum,est nardinum

Gallæ ex uino decoctæ humor instillatus auriculæ ex qua sanies fluit, etiam quæ fuerint purulenta purgabit. Resina terebintina remissa adiecto muliebri lacte instillata, ruptas auriculas potenter sanat. Nucis iuglandis foliorum succus tepidus instillatus,dolenti auriculæ mire proderit.

Myrræ tritæ uictoriati argentei pondus,& lanæ succidæ nō carptę cōbustæ pulueris tantundē, infuso passo cretico simul terito donec ad crassitudinē mellis redigas,tum calefactū per triduum auriculæ infundito, quarta die sanam efficies,& mirabere magnum remedium. Turis masculi,myrræ troglodyticæ,croci corycij, tantundem ponderis,nucum quoq; amararum tantundem miscebis, sed omnia ad summam leuitatem contrita adiecto aceto temperabis, ita ut medicamē ad crassitudinem liquidi mellis adducas: rum in pyxidem plumbeam transfundito, atq; illic sub signaculo conditū habeto:cum opus erit purgata prius auricula utere, ita ut ex eo lanulā madefactam

defactam inferas: hoc auxilio usq; ad perfectam sanitatē uti poteris, nanq; non solum dolores aurium, sed & uetera & purulenta uitia potentissime expurgat & sanat. Galbanum rosa liquida aut unguento nardino dilutum instillatumq;, dolorem aurium lenit. Alumen mulso optimo dilutum & lana instillatum, dolorem aurium sanat. Gallinæ adeps liquefacta & tepide instillata, quodlibet uitium aurium sanat. Galli gallinacei ex uentriculo interiore membrana, quæ proijci solet, arefacta tritaq; ex uino, adiecto paululo opij, medicamen auribus utilissimum facit, quod calefactum infusum suppurationem eius expurgat & sanat. *Membrana ex uentriculo gallinacei*

Adeps anserina cum croci succo mixta & tepefacta ac sic infusa, aquam & omnem humorem de auriculis euocat & persanat. quod si ex ictu alióue casu auricula uitiata fuerit, tum per se anserina adeps sola diligenter expurgata, leniq; igne liquefacta, infusa auriculæ, & dolorem tollit, & uitium persanat. eadem adeps adiecto ocimi succo tepefacta instillataq; dolores auricularum infantilium leuat. Aranei triti humor expressus & rosæ liquidæ quantum uidebitur immixtus, lanaq; molli madefacta auriculæ insertus, continuo dolorem releuat. Spuma equi recens detracta & cum oleo roseo infusa, auricularū quamuis uehementes dolores resoluit.

Verrinū fel in mali punici cute sicca tepefactū infusumq; putulētas auriculas expurgat. Verris cū scrofam saliet priusquā in terrā destillet de uerēdis eius uirus, exceptū tepefactumq; & cum aquæ modico auriculæ inditū, quāuis molestos dolores releuat, quod etiā circa auriculā illitum plurimū prodest. Apri lotiū infusum auriculæ ualdé medetur, quod quia uetustū magis prodest, collectum seruari debet in uaso uitreo, ut sit ad remedia pręparatū. Cū felle uitulino & aceto pari mēsura serpentis senectus id est exuuiæ decoctæ, & lanula madefacta medicamentū auriculę insertū, maximę utilitatis esse creditur, si prius feruenti aqua de spōgia aurē foueris. Vituli adipem resolutā succo ocimi adiecto, si pariter tepefactā auriculę infuderis, amarissimo incommodo laborantem continuo liberabis. Medulla eiusdem uituli recens cum cymino contrita infusaq;, quamuis magnos dolores auriculæ statim releuat, & intra triduum tollit. Lotium caprinum instillatum dolorem sedat, quod magis prodesse suppuratis auribus adfirmatur, ob quam causam pręsentis auxilij plures exceptum & cornu caprino inditum, in fumo suspensum, diligenter ad necessarias medelas reseruant.

Pueri inpubis mingentis lotium exceptum & recens ac tepidum auriculæ suppuratæ instillatum, humore exsiccato dolorem tollit, & mira celeritate ulcera ad sanitatem perducit. Saliua hominis ieiuni auriculæ indita, uermes si qui erunt erumpere ex ea constat. *Saliua hominis*

Butyrum recens instillatum, humores doloresq; aurium sedat.

Terrestres lumbrici combusti ac triti, & cum rosa liquida mixti, infusiq;

infusicq;aurium dolores citissime sedant. Lac muliebre mixtum cum sulphure auriculæ infusum dolorem lenit.epiphoras quoq; earũ resoluit, hoc potentius si etiam extrinsecus eodem lacte aures perunxeris. Si dextram aurem aquam ingressa fuerit sinistro pede insistes, & caput in dextram partem inclinabis,similiter facies ediuerso si sinistra auricula aquam acceperit. Gari optimi cyathum unum, mellis optimi dimidium cyathum,aceti optimi cyathum. hæc mixta in calice nouo denso super aquam feruẽtem quam leni pruna feruere facies. ita despumabis ut pinnula omnis spumas eijcias, deinde cum bene fuerit despumatum medicamẽ recondes, & cum uti uolueris tepefacies,& tenuiter infundes,& madefacta lanula aurem claudes.hoc medicamento ad omne uitium aurium mirifice uteris. sed si tumor auriculæ erit succum coriandri uiridis tepidum prius infundes. deinde supra scriptum medicamen cum tumor desiderit instillabis. Purulentæ & obtunsæ auriculæ & dolorem tolles & auditum confirmatissimũ reddes, si prius eluas eam lasere cum recenti caprino aut mulieris lacte permixto,deinde instilles tepidum fel taurinum cum oleo cedrino æquis portionibus mixto. Fellis aut lactis canini ℈ unum,mellis optimi ℈ unum, miscebis, conteres, & instrigili calefacies, & auriculæ infundes, & lana obcludes,nihil potentius neq; certius hoc medicamine etiam si intrinsecus cancerauerint aures. Cardui siluatici semen ex oleo coques,ita lente ne uratur,id colabis per linteum & tepidum infundes, & purpura aurem obturabis. Herba leucadion cum uinaceis in unum trita, adiectoq; aceto & aqua commixta,expresso per linteum succo eius,& cum lana alba auribus inserto,post tertium diem exempta,auditum restituete adfirmatur. Cardamum,id est,nasturcium tritum cum fico,atq; auriculæ inditũ, his qui grauius audiunt prodesse fertur. Oleum ex nuce iuglande instillatum auriculæ,grauius audienti ualde prodest. Cedri resina hyssopi decocti aqua diluta, & auriculæ indita, sonitus tinnitusq; omnis discutiet, & auertet dolorem. Oua formicarum contrita & auribus instillata,quamuis obtunsos auditus adaperire creduntur. Canis adeps cum oleo uetere & succo absinthij auribus instillata quacunq; ex causa exsurdatas aures, miro modo reparare creditur. Aphronitrum delicatissimum,& mel optimum,& acetum acerrimum,conteres pariter usq; ad summam leuitatem et auriculæ infundes: non solum auditum restitues, sed & dolorem emendabit. Parum audientes acetum utiliter gargarizant. Si aliquod animal aurem intrauerit,præcipuum remedium est, murinum fel aceto dilutũ instillare. Gliri seu blattæ pellis detrahitur, & intestina eius decoquuntur in uaso æreo nouo cum mellis heminis tribus usq; ad tertias,atq; ita seruatur,ut cum opus est strigili medicamentum tepefactum auribus infundatur. Si caro creuerit in auriculæ foramine comprimetur sine ferro & dolore,medicamine tali:aluminis unciam semissem,misyos usti — s.sinopidis rubricæ

rubricæ — s. gummis — s. tritis cæteris ex aceto acri & ad instar collyrij leuigatis, gummi admisceatur ut pastilli corpus efficiat, & sicut collyrium tritum superponitur, aut infu... litur: hoc & dolori, & putori, & uulneri medetur auriculæ. Corticem de fraxino uiridi contunde, ac succum eius tepidum auriculæ adsidue infunde donec persanetur. Mel, myrram, acetum, in se coques, & in aurem tepidum mittes. Aphronitrum delicatissimum, & mel optimum, & acetũ acerrimũ conteres pariter usq; ad leuitatẽ, & tepefactum auriculę infundes. propter effectũ medicamen iterum scripsimus. Porri sectiui succum & lotium apri, & oleũ cyprinũ pari pondere coniunges, & tepefactũ auribus instillabis. Herbã, quæ gallice uernetus dicitur, cõteres & exprimes, & succũ eius auriculæ nõ audiẽtis infundes, hoc remedium etiã dolorem emendat. Herbã quæ gallice dicitur blutthagio, nascitur locis humidis, eam teres succumq; eius etiã si modicus fuerit, cum modico aceti confundes, & pariter teres, colatumq; ac tepefactum auribus instillabis. Radicis syriacæ succum in aurem quæ auditu difficili erit infunde, gratulaberis remedium.

AD OMNIA VITIA NARIVM ET AD PITVITAM REMEDIA PHYSICA & RATIONABILIA DIUERSA, DE EXPERIMENTIS MULTORUM. CAPVT X.

PLERVNQVE erumpit nimium è naribus sanguis, qui cum abũdanter fluxit nisi celerius supprimatur periculum adfert: proderit ergo aqua frigida uel posca subinde totam faciem per spõgiam refrigerare. Acetum acre infundere in aurem prodest, cuius è regione sanguis fluit, aut in utrãq; mittere, si ex utraq; nare manabit. Gypso totam faciem cum fronte, & maxime nares, crassius oblinere prodest, & caput frigida aqua multa perfundere, Cucurbitam quoq; medicinalem occipitio adfigere plurimum prodest. Inijcere autem intus in narem oportebit cocleæ uiuæ carnem per se, aut cum turis polline tritam. Verbenam herbã, quæ quia multa est & ubiq; nascitur polygonos appellat̃, inseri naribus prodest. Similiter facit & lysimachios herba trita imposita. Eodem genere proderit & spongiæ particulam præsectam apte forfice, & ad amplitudinem narium figuratam inijcere paulò pressius, aceto infectam, & interdum eodem inspersam. Gallæ & chalcitidis puluis curiose tritus, atq; in unum æquis põderibus mixtus, insertusq; naribus optime sanguinem sistit. Bene supprimit & hoc medicamentum sanguinem de naribus profluentem: mali corticis quo coriarij utuntur P. I. aluminis ægyptij P. I. chalcitidis P. I. diligenter trita hæc & in unũ permixta per sucidam lanam inijci naribus oportebit: facit autem etiam ad omnem ex qualibet parte corporis, uel ex quolibet uulnere sanguinis eruptionem.

Verbena polygonos

Quoniam interdum ita ut diximus minus curati, naris uitio pręfocari uidentur,

dentur, maxime cum obturato utroq; foramine narium, spirãdi facultas eri pitur: non alienum est scire qua ratione utrunq; prestari possit, ut neq; spiratio impediatur, nec remedium efficacissimum, per quod opitulatio naribus efficitur, excludatur. oportebit ergo sumere pinnam anseris quam maximam, uel calami scriptorij fistulam modice pleniorem. deinde aptare ad lõgitudinem nasi, atq; ita pręcidere ut ex utraq; parte perforata sit, atq; inuoluere eam fasciola tenui lintea quasi instita, & explere circuitum eius, donec uideatur in narem cum cunctatione quadam recipi posse, atq; ita ut est circumuoluta immergere eam naso, aceto acri infectam, & per eam inijcere interdum acetum acre, uel succum supra dictorum medicamentorum, hoc autem remedio magis uti oportebit cũ per utrasq; nares fluxerit sanguinis abundantia.

Cautio in sanguine narium sistendo

Si quando ulcuscula in naribus fuerint, sanabuntur fomento aquæ puræ calidæ per molles spongias, & medicamentorum infra scriptorum perunctione, id est, succo de moris cum uino tepefacto permixto composito ad spissitudinem mellis. Rosæ aridæ uel recentis folijs tritis ex uino melle adiecto, infici nares utile est. Vuæ inmaturæ succo eodem modo composito quo succum de moris componi debere supra diximus, nares fluentes repleri percommodum est. Malorum punicorum dulcium atque acidorum succo eodem modo composito, nares stipandę sunt.

Myrti baccis atque folijs tritis ex uino in mellis spissitudinem, uti ut supra scriptum est conuenit. De terebinthi, lentisci, rubi, fruticibus & folijs succo similiter composito uti debebis. Sertula campana ex passo decocta & infusa naribus prodest. Mel per se coctum & cum galla syriaca contusa, ac tenui cribro transmissa permixtum, atque infusum naribus prodest. Grauedines narium sedabuntur quæ ex sole aut perfrictione generantur, abstinentia ciborum salsorum & inter initia uino remoto, aqua largiore potata, capite & naribus, nec minus ore diligenter operto. nec non fomentum ex aquæ calidæ uapore, per spongias molles adhibere extra oportebit. subinde etiam gargarizare lac tepidum, aut humorem ptisanæ, aut aquam in qua furfures siliginis deferbuerint, uel aquam ex fœno græco decoctam. Sorbitiunculæ quoque prosunt quæ fiunt ex amylo, uel ptisana, uel oryza. Ad ulcera in naribus sedanda plumbi stercus, quod scoriam dicũt, ex uino, myrteo oleo uicibus adiecto teri oportet, donec spissum fiat, & ita naribus infundatur. Facit & hoc medicamentum bene grauedini narium. pompholygis ⚹ III. uino falerno & rosa uicibus adiecta teruntur, donec medicamentum mellis habeat temperationem, & ita naribus paulatim infunditur. Ad grauem odorem narium (ozenam Græci hoc uitium uocant) prodest egregie hoc medicamentum: æruginis P. I. aut squamæ æris P. I. in mellis P. I. coqui oportebit, & eo uti adsidua infusione. Ad polypos sanandos, misy ustum, chalcitidem ustam, æs ustum, ęris squamã, paribus ponderibus siccata hęc bene teres, & eo puluere uteris adsidue.

adſidue. Quia uero plerunq; uexantur nares grauedine, quæ ex humore earum efficitur, nõ alienũ eſt ſcire eius quoq; rei remedia, prodeſt igitur qui es unius diei, & ab omni re abſtinentia, petungẽdę nihilominus nares erũt, bitumine liquido, aut myrra ſtacta, uel pice liquida, poſtero autem die paſtillus infraſcriptus in noctem ſuper cibum dandus erit, & ſi opus fuerit per triduum continuum eodẽ tempore dabitur, qui recipit hæc, apij ſeminis ✳ IIII. aniſi ✳ III. alterci ſeminis, quod hyoſcyamos dicitur ✳ II. opij denariũ dimidiũ. fiunt aũt paſtilli ponderis uictoriati, & alij tertia parte detracta, dantur cum aquę cyathis III. faciunt autem & ad oculorũ epiphoras, & ſtomachi nauſeam, & eiectiunculas, & ad omnem fluorem. Siſtet ſanguinem ſeuum ex omento pecoris natibus inlitum, cocleæ contritæ & fronti inlitæ ſimiliter proſunt. Aranei tela ſicca adpoſita ſubuenit nariũ cruentis fluoribus: ex feruenti aqua uapor naribus tractus medetur earum grauedini.

Gallinacei cerebrum uel ſanguis columbinus ob id ſeruatus remedioq; adhibitus, naribus prodeſt. ſed ſi ex uulnere inmodice fluat ſanguis, fimus caballinus quomodo egeritur adpoſitus ſtatim ſubuenit. De potro ſectiuo trito nares fluentes recte obturantur. Lana ſuccida conijcitur in nares cum oleo roſaceo, & auriculæ de lana ſuccida obturantur, & ita ſanguis profluens continetur. Coagulum agninum ex aqua ſubactum & infuſum naribus fluentibus mire prodeſt. Adeps de anſeribus cum butyro pari pondere infuſus profluuium narium ſiſtit. Terra uel argilla de camino, uel de furno antiquo teritur, & ex aceto temporibus & cerebro naribus quoq; inlinitur uel infunditur, quæ res profluentem nimie ſanguinem ſiſtit. Tus & reſina in farinam redacta naribus induntur, quod remedium etiam ex ore manantem ſanguinem cohibet. De ſanguine ipſo qui fluit nomen eius in fronte ſcribe cui medẽdum eſt aduerſum profluuium nariũ, ſtatim ſubuenies. Scribes carmen hoc in charta uirgine, & linteo ligabis, & medium cinges eum uel eam, quæ patietur de qualibet parte corporis ſanguinis fluxum. ſicycuma, cucuma, ucuma, cuma, uma, maa. Item carmen hoc utile profluuio muliebri. ſtupidus in monte ibat, ſtupidus ſtupuit. adiuro te mattis ne hoc iracunda ſuſcipias. pari ratione ſcriptum ligabis. Myrram cum nardo puro contere & inde nares tange, mane & ueſpera, ſubuenies ſanguini nimium profluenti. Veru ferreum candens in aceto aſſidue extingue, & fumum eius natibus ducito.

Vulnerum ſanguini ſiſtendo

Nardum pro nardino

Veru ferreũ

Ruta ſæpius olefactata, uel trita inlita, ſanguinem ex naribus nimis fluentem retundit. Radix urticæ capiti impoſita, ſi manibus utriſque ſupra caput contineatur, mire prodeſt aduetſum profluuium narium.

Herbæ polygoni corona capiti impoſita naribus profluentibus mirabiliter medetur. Coſtum contuſum & cribratum naribus infricato, & profluuium ſiſtet, & ulcera ſanabit. Ranæ rubetæ occiſæ in fumo areſactæ particula quanta uidebitur, in linteolo inuoluta, & ex licio collo ſu-

Rana rubetã

h ſpenſa

ſpenſa eius cui nares fluunt mire prodeſt. Linũ uel papyrus ligata ſummitati uetetri uirilis, ſanguinem profluentem naribus mire reprimit. Pili caprini combuſti,adiecta pice & aceto inſerti naribus cito ſanguinẽ ſiſtunt.

Lana ſuccida ex oue fœmina decerpta,atq; intorta,madefactaq; roſa liquida,& naribus indita ſanguinis abũdantiã reprimit. Cocleę tritę cũ aceto narib.inditæ,quãuis magnos fluores ſanguinis cõpeſcunt. Si fœminę ſanguis ex naribus nimie defluat, mãmillæ eius uinciãtur corrigio caprino. Pilos ſub uẽtre uiuo lepori cãdidos uelles,& ſeruabis,& cũ uſus exegerit intortos naribus fluẽtibus fulcies. Specularia cõbuſta ex aceto tẽperantur & frõti eius inlinũtur,cui nares fluũt. Spõgię africanæ cõbuſtæ cinis ſi naribus hauriaẽ plurimũ prodeſt. Si & per nares & per os ſanguis fluat,herba uerbena quã græci hierobotanen dicũt,cũ ſuis radicib. ex aqua decocta & percolata potatur. Porrũ ſectiuũ tere,& ſuccũ cerebro eius infunde,qui profluuio nariũ laborat,ſtatim medebere. Millefoliũ ex aceto teritur, & naribus hauritur,cõtinuo quãuis nimiũ ſanguinẽ ſiſtit. Si ex una nare ſanguis defluit,diuerſam auriculã cera obturabis. Carmẽ ad profluuiũ ſanguinis ex quocũq; mẽbro manãtis.locũ ex quo defluit,digito medicinali tãges & uicies ſepties dices,et quotiẽs uolueris repetes,donec fluorẽ peruincas,ſoc non ſocnõ: mire prodeſt. Pollicẽ & medicinalẽ digitũ à frõte uſq; ad cerebrũ,& idẽ uſq; ad ceruicẽ duces,& nonagies nouies dices, firmio,firmio.q̃d ad aurẽ eius partis dici oportet de qua nare ſanguis propẽſius fluit. Herbã uettonicã teres,cui paululũ ſalis quantũ duob.digitis pollice & medicinali capere potueris,adijcies,& formatã pilulã tocundã narib.inferes & oĩbus uitijs porgatas nares cito ad ſanitatẽ perduces. Polypũ emẽdat herba proſerpinalis,quæ græce dracõtiũ, gallice gigarus appellaẽ,uel ſi ſuccus eius naribus infundaẽ,uel ſi papyrus inde infecta,& ſpicillo inuoluta narib.inſeratur,& poſtera die educatur.oĩs eñ morbi radices extrahi eius iniectiõe manifeſtũ eſt. Nares grauiter olẽtes emẽdat ſuccus hederę frequẽter infuſus. Cuius nares fœtebũt remediabitur ſi nares muli oſculetur. ſimiliter ꝑderit mulieri ſi nares mulę baſiauerit. Qui polypũ patitur,braſſicæ erraticæ radicẽ cõterat,& eius ſuccũ adſidue narib.quantũ potuerit ducat, intra triduũ remediabitur. Succũ hederę & ariſtolochiã,& cyperũ,& dracõteæ ſemẽ, & melilotum, æquis menſuris contere ac naribus infunde,quo facto non ſolum fetorem, ſed etiam carcinoma narium curabis. Naſo grauiter olente ſuccus hederæ frequenter infunditur, dracontei quoq; ſuccus cum melle inditur,quæ res etiã carcinomata extirpat. Ficus etiã ueteres contritæ & in olla cũ poſca coctæ naribus inſtipantur. hoc omnia narium uitia emendat.

Ruta ex aceto acri cõteritur,atq; inde pinnula intingitur.ea in nares cõiecta ſanguinem fluentẽ efficaciter cohibet. Stercus aſinæ aridũ naribus inſrictũ ſanguinẽ ſine intermiſſione fluentẽ cito cõpeſcit. Stercus caballinũ exprimiẽ dũ recẽs eſt eiuſq; ſuccus narib.trahiẽ ab eo cui importunius fluit.

Corrigium caprinum · *Pili leporis* · *Verbena* · *Hierobotane* · *Proſerpinalis* · *Dracontion* · *Gigarus* · *Fœtor nariũ* · *Stercus aſinæ* · *Caballi*

Radicem

Radicem ſymphyti quod halum gallice dicunt,cõmanducet & glutiat qui profluuio narium laborat. Ad aurem eiuſdem partis de qua per narẽ ſanguis fluit dici oportet ter nouies. σοκοσοκαμ,συκυμα. etiã poſtea ſimili ter dices. Scribes in charta uirgine & collo ſuſpẽdes lino rudi ligatũ trib. nodis ei qui profluuio ſanguinis laborat. Yα Yε Yκ Yε Yκ Yα Yε. Si in manu dextra duo digiti medij lino ſimul copulẽtur, ſtatim proderit aduerſum pituitã,& grauedinẽ & diſtillationẽ nariũ. Cinis teſtarũ ex oſtreis ſi in morẽ ſalis,pane colligatur,& uoretur,ſtatim ad remouẽdã grauedinẽ nariũ proficit.porri quoq; capitati folia incocta,ſi ſine pane manducẽtᵉ pluri mũ prodeſt. Corrigio canino rudi,nec unq̃ uincto,quilibet digitus in quauis manu ligatus,remediũ deſtillãtibus naribus pręſtat. Oleũ calidũ eunti dormitũ ei qui grauedinẽ nariũ patitur, in cerebrũ infunditur & in aures im mittitᵉ:ilico prodeſt. Oſtrea ita ut lecta ſunt adhuc teſtis ſuis clauſa,in car bonibus coquuntur,atq; ita cibo dãtur ei qui nariũ grauedinẽ patitur. creta quoq; cimolia ex aceto tuſa q̃ denſiſſima frõti eius imponitᵉ cui ſanguis uel pituita deſcẽdit. Maſtichẽ cũ pipere mixtã qui diu cõmanducauerit,cale facto cerebro oẽm humorẽ nariũ cohibet. Git calidũ toſtũ in linteolo cõ ligatũ & ſępe odoratũ,grauedinẽ nariũ & pituitã depellit.tunicæ quoq; ueteris cõbuſtæ fumus frequẽter narib.admotus idẽ pręſtat. Proderit ei plu rimũ qui grauedinẽ nariũ patitur,ſi in charta ſe emũgat,eãq; alligatã epiſtolæ modo in publicũ abijciat:& ſi in cinerẽ ſe emũgat,æque proficiet ad ſani tatẽ. Salẽ torreat & in noctẽ ſibi ad cerebrũ in ſacco liget,qui pituitam pa titur. Cœpã afrã cõditoriã contuſam cũ aceto acerrimo cõmiſcebis,& adpones naribus eius cui ſanguis fluit,ut ad ſe naribus trahat et quaſi ſorbeat, ſtatim ceſſabit ſanies,& fluxus inhibetur. Radicẽ cãnabis brachio dextro ligato:ſi totũ brachiũ cinxeris de ipſa radice,melius erit:ſin uero partem ha bueris, collo ſuſpẽde ligatã licio quod in tela fuerit. & ut ſcias quanta uis ſit huius remedij,ubi alligaueris hãc radicẽ ſtatim ſanguis perſtringetur,cũ ſol ueris & remoueris,fluet. Caprificũ quæ in lapide naſcitur colliges ſiue ſiccã,ſeu uiridẽ,id eſt ipſum pomũ,& in pelle caprina inuolutũ ligabis de licio quod in tela fuerit,& ei loco adpones unde erit ſanguinis fluxio, ſtatim cohibebitur,ſiue uiro de naribus, ſiue mulieri de locis uerecundioribus fluat.

VITIIS LABIORVM ET GINGIVIS ET OS CEDINI ET oris ulceribus,& fœtori, & linguæ puſtulis,& palati exulcerationi, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis. CAPVT XI.

VITIA oris & faucium & ulcera quę in ore fiũt,& celeriter nigreſcũt inter initia oportet rebus ſimplicibus, id eſt aqua calida per ſe uel mulſa, poſtea uero decocta aqua cũ lenticula, uel palmulis, uel capreolis id eſt ſummitatibus uitiũ, uel malis cydoneis, aut piris ſyriaticis,aut roſæ folijs,adiecto melle curari. Adeps anſerinus aut

gallinaceus rimas labiorum egregie curat impositus. Nigrescentibus ulceribus proderit colluere os aqua in qua coctū sit lentiscū, uel rubus, uel myrtus, uel rhus syriacus, uel oleastrū, uel iunci radix, quā græci cyperon uocāt, aut similiter adiecta p se, & decocta galla syriaca cōtusa. oportebit aūt perūgere adsidue ulcera succo rubi, lentisci, oleastri, rosæ uiridis foliorum. facit bene & sal tritum cum melle inculcatū copiose ad nigredinē talium ulcerū eruendā. Labia rupta uel exulcerata mira celeritate sanabis, si ceram in oleo rosaceo ad ceroti modum liquefeceris, cumq; in caccabo uel acetabulo cōferbuerit, anchusæ radices adieceris, & refrigerato unguine in noctem labia inleueris. In oui testa membrana quæ hæret, ruptis labijs recte adponitur. Alga marina sicca candidaq; adposita, labijs ruptis efficaciter prodest. Allij tunicula uel operimentū pari modo labijs profuturum ut hæ rescat inprimitur. Seuum bouis uel uituli cum adipe anserino impositum, rimas scissurasq; oris optime iungit. Fagi folia commanducata prosunt exulceratis labijs & gingiuis, si cum humore saliuæ inponantur. Serpillū herbam quam galli gilarum dicunt ieiunus diu commanducet cui os fœtebit & glutiat. Murinus cinis, id est puluis exusti muris, cum melle dentibus infrictus halitum fœtidi oris emendat. Folia myrti & lentisci pari pondere & gallæ syriacæ dimidium pondus una teri oportet, & sparsa uino mane à ieiuno commanducari, uel ori fœtido imponi. Capitis leporini exusti cinis cum nardo uel cum melle impositus, lenit graue olentia oris ulcera. Acorum ponticum ieiunus uice mastiches mandat, qui emendari uoluerit oris fœtorē. Contra oris fœtorē origanū & salē pari mensura conteres, & inde mane ac uespera gingiuas fricabis, ut uero os tuū semper bene oleat cyperum commanduca, uel intra os tene. Oscedinē herba britānica uiridis, sumpta in cibo lactucæ modo sanat, tritæ etiam atq; expressæ succus si ore contineatur, mire prodest. quod si uiridem non habueris, aridam infunde uino & deinde sume eam & exprime, illumq; succum intra os adsidue tene, aut etiam gargariza: mire prodest. Cicer columbinum maceratum tritumq; & gingiuis inlitum prodest. Vlcera gingiuarum, tonsillarumq; carbunculos, hac ratione curabis: polētæ partes duas, & salis partem unam, bene contusam conspargito ex mulso, deinde ex his panes tenues facito, eosq; furno aut clibano pistoris coquito: & cum opus fuerit, bene contritos ex aqua gingiuis inlinito, cōtinuo sanabuntur. Arboris pruni folia cū uino decoquuntur: eorū succus expressus intra os retentus plurimū prodest. Galbanū melle dilutū ulcera in ore, quę græci aphthas uocāt, inlitū sanat. Puluis tenuissimus costi, ulceribus quę in ore erūt adpositus, mire prodest. Linguę ulcera uel pustulæ bene accipiunt, si oleæ uel oleastri succo foliorū & sulphure tritis, adsidue pfricent. Rosæ flos luteus, alumen scissum, galla, iris, pari pondere omnia diligenter teruntur, & oris ac linguæ uitia frequenter eo puluere perfricantur. Cyclaminis succus melli

Aphthæ

mellj lycio æqualiter mixtus, linguam & totius oris ulcera potentiſſime ſanat, humorem quoq; & pituitam largiter infuſam deducit. Puſtulæ cum ſubito in lingua naſcuntur, priuſquam idem loquaris, extremæ tunicæ qua ueſtiris ora puſtulam tanges, & ter dices, tam extremus ſit qui me male nominat, & totiens ſpuës ad terram, ſtatim ſanabere. Solent gingiuæ quorundam fluore infeſtari, quas prægnantes quidam uocant. proſunt his lentiſci folia arida cõtuſa & cribrata tenuiter perforato cribro: facit & cinis eiuſdem lentiſci foliorum exuſtorum impoſitus, & aqua eiuſdem decocti os elutum iuuatur. Compoſitum hoc medicamentũ prodeſt gingiuis, & ad omnia ulcera quæ in ore fiunt utile eſt, quod anthera à Græcis appellatur. recipit hæc, aluminis fiſſi ✳ III. myrræ ✳ II. croci ✳ II. cyperi id eſt, iunci radicis ✳ tres, gallæ ✳ II. roſæ lutei floris ✳ II. ſandarachæ ponticæ ✳ III. turis maſculi ✳ II. hoc medicamine arido uti oportebit, uel etiam cum melle mixto, ad parulidas aut epulidas, id eſt, ubi ex tranſuerſo gingiua ſuppuratur, uel ubi ſuper extremum molarem increſcit. Moleſte interdum gingiuis & cancer per os ſerpit, qui inter initia neglectus, breui temporis ſpatio mortis cauſa eſt. oportet ergo cum primum uiſus fuerit, antequam latius ſerpat, faucesq; occupet, miſyi uſto quã plurimo cum melle uti ſæpius, ſed ante dentes & os collui debent oleaſtri aqua decocti, aut corticis malignanati.

Mel lycium

Anthera compoſitio

Prodeſt & hoc medicamentum etiam in omni parte corporis poſitum contra cancerem, quod uocatur andronios. recipit autem hæc, maligranati corticis ✳ X. terræ mali ✳ IX. aloes ✳ quatuor, myrrhæ ✳ II. gallæ ✳ VII. aluminis fiſſi ✳ quatuor, æris floris ✳ II. teruntur hęc ſiccata curioſe, deinde admiſcetur paſſum creticum, ut habeat ſpiſſitudinem mellis: cum opus eſt, uino auſtero diluitur & ſoluitur. facit hoc medicamentum & ad carbunculos, & ad ignem ſacrum, & ad zonam quam Græci herpetem dicunt.

Coclearum inanium exuſtarum cinis cum melle gingiuis impoſitus, mire prodeſt, ſi ſit hæc adſidue curatio. Gingiuas humidas & fetentes hoc medicamine mire ſanabis: alumen ſciſſum, tus maſculum, aloen epatitidem pari pondere: hæc in puluerem tenuiſſimum rediges, & ſimul permixtis uteris, ita ut prius os uino uetere conluas, & ſic gingiuis digito medicamen adponas. utile eſt interdum admixto huic pulueri melle deſpumato, gingiuas contingere. Ad gingiuarum nimium tumorem, & fetorem, & carcinomata, medicamen hoc facies decreſcente luna, die iouis, ſic: piperis grana nouem teres cum modico laſere, & cucurbitam ſiccam combures, & caput ſardę combures, ac ſeparatim omnia diligentiſſime teres, ita ut in puluerem tenuiſſimum redigantur, eoq; ſicco gingiuas aſperges uel continges, & cũ iterum adhibere uolucris medicamentum, uino uetere bono os elues. ſed illis diebus quibus adhibes curationem olcum & porcinam non manducabis, quo facto facile te abſolues ſupra ſcripta omni moleſtia gingiuarum. Ad ulcera quæ naſcuntur pueris uel infantibus utriuſq; ſexus in

ore aut in gutture, aut in stomacho, quæ pluribus uno tempore solent acci-
Vlcera pestilentiosa dere, & ideo pestilentiosa appellantur, ualde utile est adhibere medicamen huiusmodi. myrræ, nardi syriaci, aluminis sissi, costi, gallę syriacę inmaturæ, carnis agninæ aridæ, corticis malorũ punicorum, omnium paria pondera seorsum cõtunduntur, & postea in unum miscentur, atq; inde dantur ad diẽ duæ drachmę cũ uini austeri cyatho uno. Mali punici floris ✳ II. myrræ ✳ II. aluminis sissi ✳ II. croci ✳ II. puluis ex his tenuissimus factus insuflatur per arundinem quod satis sit faucibus uel gingiuis, quod factum & intrinsecus & forinsecus omnibus uitijs oris infantum statim medebitur. Medicamentum quod facit ad omnia, præcipue aũt ad ea uitia quę in ore subsistunt & abalienationes auditus, & ad tumores auriũ, & puris inde manationẽ, & dolorem, & ad palpebras asperas, & ad ulcera sordida in oculis, atq; in ano & ueretro, nec non & ad carbunculos. uti aũt eo oportet cũ resoluendũ & eliquandũ est aliquid ulceris cũ melle, cum aũt constringendũ, cũ uino austero: sed ubi ulcera cicatricẽ ducere oportebit, aut sordida & tetri odoris expurgari, cum ceroto ex rosa facto. proficit autẽ & ad tumentes atq; compressas fœminę uuluas, prope os ipsius uuluæ adhibitũ, est enim ad omnia muliebria utile, cũ rosaceo oleo adpositũ. facit etiã ad nariũ uitia & polypos & cętera ulcera, daturq; his qui saguinẽ eijciunt quantũ faba est, cum aquæ duobus cyathis tepidæ: recipit aũt hæc, crocomagmatis optimi ✳ VI. misyos usti ✳ V. aluminis rotundi ✳ VIII. rosæ aridæ ✳ III. æris floris ✳ IIII. gallæ syriacæ ✳ XV. omphacijaridi ✳ VIII. squamæ æris ✳ VI. chalcitidis ustæ ✳ VII. mellis despumati S. I. hæc omnia seorsum prius & in unum postea cũ uino trita, admixto passo atq; melle, coquuntur molli pruna in uaso
Vas æris rubri rubri ęris id est cupreo, ita ut subinde agitetur & coquatur lentissime, donec mellis spissitudinẽ habeat, quod medicamentũ recondi debet in pyxide cuprea, & signari. Ad ea quæ in ore subsistunt, & ad puerulorũ uel infantũ ulcera pestilẽtiosa, croci ✳ IIII, myrræ ✳ VI. gallæ syriacę ✳ IIII. aluminis sissi ✳ II. ruris ✳ II. rosæ floris ✳ VI. glycyrizæ succi ✳ VIII. iris ✳ VI. crocomagmatis ✳ VI. nardi syriaci ✳ V. piperis ✳ IS. & eius tertias, costi ✳ III. cinnami ✳ VI. cassiæ ✳ VI. polij ✳ II. mellis quod satis sit. hæc trita diligenter concorporãtur, & in uasculo ęreo aut uitreo custodiũtur, & cum opus est uitijs oris & faucium remedio adhibentur. Anthera ad ulcera & sanguinis eruptiones, & ad eminentias quasi callosas circa angulos geusiarum, & radices dentium: facit & ad uetera, & ad longioris temporis fissuras in ano, quas græci rhagadas appellant. charræ ustæ, plumbi usti, squamæ rubri æris, auri pigmenti ✳ binos. sulphuris uiui ✳ I. siccis his & bene tritis uti oportet, est enĩ efficacissimũ omnibus suprascriptis medicamentum. Anthera ad gingiuas tumentes & ad ulcera abalienata in ueretris, & ad ea in quibus nimium caro uitiosa excreuerit: cyperi denarios duos, croci denarios duos, myrræ ✳ I. aluminis sissi denarios duos, sandaracæ denarium unum: hęc trita seorsum

sum & in unum mixta reponuntur, & sicca supra dictis uitijs adhibentur.

DENTIVM DOLORIBVS ET VITIIS EORVM uniuersis, remedia physica & rationabilia diuersa, de experimentis.

CAPVT XII.

D dentium dolorem quamuis plurimi dicant forficem reme- dium esse optimum, multa tamen citra hanc necessitatem scio profuisse. itaque cum exesus est aliqua ex parte dens, non sua- deo protinus tollendum, sed excidendum scalpro medicinali qua cauatus est, quod sine ullo fit dolore: reliqua enim solida pars eius & speciem & usum dētis præstabit. sed cum dolor urgebit uarie sedandus est partim collutione quorundam, partim commanducatione, nonnunquam suffitione, aut impositione aliquorum remediorum. prodest ergo collue- re os frequenter radice herbæ quinquefoliæ incoctæ uino. itē herba urceola ri & cupressi baccis aqua incoctis. alterci quoque radix bene accipit, aut eius- dem semen linteolo spisso inligatum, & aqua sæpius inferuefactum: etiam succus eius tepens dentibus adhibitus plurimum prodest. Suffiri aūt den tes oportet ore adaperto alterci semine carbonibus adposito, atque subinde os colluere aqua calida in qua radix eius fuerit incocta: interdū enim è den tibus quasi uermiculi quidam eijciuntur. leuat dolorem dentium & bitumē suffitum. item commanducare proderit mentastrum uel radicem cotyledo- nis, quæ herba similia folia cymbalis habet, nasciturque ferè in parietibus humidis. pyretri quoque radix commanducata multorum leuauit dolo- rem. nec minus alumen fissum linteolo spisso circundatum, & ita diutius dolentibus impressum dentibus medetur. imponere uero ipsi dolenti opor tet denti totum hoc medicamētum, quasi emplastrum, quod conficitur sic. peucedani succi ⚹ III. opopanacis ⚹ unum, turis denarios duos, uuæ passæ sine granis ⚹ I. hæc omnia per se contundi iubebis, deinde ceram commis- ceri, & ceroti modo emplastrum fieri. ubi fuerit grauior dolor dentis, au- riscalpium lana molli inuoluitur: deinde tinguitur feruentissimo oleo, at- que ita denti proximisque gingiuis superponitur, post hoc medicamento dens operitur. si repetierit aut permanserit dolor nihilominus, iterum au- riscalpium cum lana inuolutum ex oleo candenti eodem modo imponi sæ- pius oportebit, donec dolor omnis adimatur.

Forficis reme- dium

Vermiculi dentium

Si quando mouebuntur dentes, confirmandi erunt alumine quo infe- ctores utuntur & melle attico, ita ut duæ partes sint mellis, tertia alu- minis. hæc misceri & teri oportet in mortario: deinde in patella fictili feruefieri ut spissentur, atque ita recondi in quolibet uaso, dum ne æneo. hoc medicamentum primum austerum est, & nimis constringit dentes, postea remissius uidetur. Proderit motis dentibus & hoc medicamen-

tum:aceti acerrimi. 8.1. cedriæ 8 1. aluminis fissi p.11. teritur alumen cum aceto, miscetur deinde cedria, & unà omnia uaso æneo coquuntur, tęda pingui mota, donec in mellis spissitudinem temperatam redigantur. hoc medicamento si quis ter in mense dentes perfricuerit, dolorem eorum non experietur. Ad dentium dolorem bene facit muria ex piscibus lacertis ueteribus, si quis ea subinde os colluat: uel herbam peduncularíam si quis cõmanducet, & subinde pituitam, id est humorem noxium expuat: uel marrubio sicco contuso & cribrato, si quis dentem cum gingiuis tegat. Facit bene & aqua in qua marrubium coctum est, cum os aliquis inde colluerit. Item millefolium commanducatum, uel anemones herbæ radix cum pari pondere fici commanducata, pituitam dentium detrahit. Cornum ceruinũ combustum tritum cum aceto, dentibus adpositum prodest. Radix lapathi cum uino cocta, uel tæda pinguis incocta aceto, uel papaueris capita, & cortex malipunici pari pondere uino incocta, uel tithymali radix similiter cum uino cocta, uel colocynthidos interiora cũ lacte & aceto pari mensura trita atq; permixta, uel alterci radix cũ aceto cocta, uel capparis radix cocta cum aceto uetere, uel iunci radix quam græci cyperum appellant, uel cucurbitæ radix quam ijdem sonchon appellant, uel pyretrum commandu catum, aduersum dolorem dentium plurimum prosunt, si & aqua ipsa qua incoquuntur ore teneatur. Rosæ floris quod est luteum ✳ VII. crocomagmatis ✳ octo, myrræ ✳ octo, gallæ syriacę ✳ IIII. his in unum mixtis & tritis uti oportet siccis, ut hoc ex puluere gingiuæ assidue dentesq; tãgantur. Rosæ lapillos uel grana quæ in folliculis eius postea quam esse desierit inueniuntur, assabis & in puluerem rediges ad ✳ III. floris quoque eius sicci ✳ II. myrræ ✳ I. teri facies & sicco puluere aduersum dolorem dentis uteris: ita ut prius os colluas aceto salso tepido. Rosæ caninæ succi quam Græci cynocytidam uocant, uel ipsius herbæ radicis ✳ II. lycij ✳ I. cum uino austero coqui facies, & adijcies aluminis ✳ IIII. myrræ ✳ I. & de sepiarum testis quæ sunt interiora ✳ II. his tritis & in unum concorporatis, dentes & gingiuas continges, post hoc uino austero os collues. Cyperi ✳ VIII. sandarachæ ✳ VII. gallæ duas partes, piperis albi ✳ I. aluminis fissi ✳ II. myrræ ✳ II. & huius medicamenti similis est usus sicut superioris, ut sicco puluere gingiuæ & dentes tangantur adsidue, & post uino uetere os eluatur. Sinapis grani ✳ III. piperis ✳ I. herbæ peduncularię siccæ ✳ VI. cyperi idem, nitri ✳ II. pyretri ✳ IIII. origani ✳ III. lauri foliorum tenerorum ✳ I. bituminis aridi ✳ VI. in sole hæc omnia teruntur, & ex aqua deinde pastilli fiunt, quorum unus ad diem datur commanducandus dentiũ causa. Piperis ✳ II. sinapis in grano ✳ XII. anesi ✳ VI. uuæ passæ pinguis exgranatæ ✳ XXIIII. pyretri ✳ IIII. herbæ peduncularíæ ✳ IIII. hyssopi de denario duas partes, lauri folia numero X. æris floris ✳ II. hæc cum melle decoquuntur, atq; inde pastilli facti ob salubritatẽ dentium comman-

Muria lacertorum

Cyperus iuncus

Cucurbita Sonchos

commanduntur. Emplastra aũt dentibus dolentibus poni oportet eiusmodi:aphronitri ✳ II.piperis ✳ III.herbæ peduncularíæ ✳ v. resinæ terebinthinæ tantundẽ,hæc colliguntur,& inlita linteolo,uel aluta,dolenti maxillæ imponuntur,sed si excauatus fuerit dens iniicitur in cauernã eius quantũ sit satis medicamenti,ad explendũ locũ,tũ cera tegitur exterior pars foraminis. Itẽ emplastrũ alio modo cõficiendũ aduersum dẽtiũ uitia,pyretri ✳ IIII.cedriæ ✳ IIII.amurcæ coctæ ✳ XVI.sulfuris uiui ✳ XVI.picis liquidæ ✳ XII.bituminis aridi ✳ VII.æstiuis tẽporib.cõfici oportet hoc medicamentũ, ita ut sub ortu sideris canis hæc terãtur in sole calidissimo,donec habeãt ceroti teneri spissitudinẽ. Itẽ aliud emplastrũ aduersũ dẽtiũ dolores,piperis, pyretti,sulphuris uiui,soteos,singulorum ✳ IIII.amurcæ ✳ VI.arboris mori lacrymę ✳ v.picis liquidæ ✳ II aluminis fissi ✳ IIII.cedriæ ✳ x.bituminis aridi ✳ VI.herbæ pedũculariæ ✳ II.similiter sub ortu canis componitur hoc emplastrum,& ut suprascriptũ est,adhibetur maxillæ in qua dens dolet,linteolo dẽso uel alutæ inlitũ. Itẽ aliud emplastrũ,piperis,opij,oliuæ æthiopicæ,lacrimæ mori,myrræ,singulorũ ✳ binos,hederæ nigræ bacarũ ✳ IIII. betæ nigrę radicis succũ,uel eiusdẽ foliorũ succũ ✳ IIII.omnia trita in unũ cõspargũtur & cõcorporãtur,& melle colligũtur,atq; ita ut supra scriptũ est,affectæ maxillæ ad sedandũ dolorẽ dentiũ,& gingiuarũ,& geusiarũ adhibẽtur. Dentiũ dolorẽ sedabit si quis gramẽ masticet patiẽter & in doloris locũ cõlocet. Cauos dẽtes cinis murini fimi inpositus sanat & supplet.dicunt dẽtes ei nõ putrescere nec uacillare, qui mane ieiunus sub lingua salem assidue cõtinuerit. Dentẽ cũ dolebis si circa eũ gingiua suppurabit scalpellabis & herbæ millefolię radices teneras cõmasticabis,tũ succũ eius in ea parte in qua dẽs dolet tenebis. Papaueris succũ tritũ cũ lacte muliebri,dẽti causario infundes,statim prodest.Carmẽ ad dentiũ dolorẽ mirificũ de expetimẽto. luna decrescẽte die martis,siue die iouis,hęc uerba dices septies,argidã,margidã,sturgidã . dolorẽ rũpes etiã,si calciatus sub diuo,supra terrã uiuã stãs caput ranæ adprehendes, & os aperies,& spues intra os eius , & rogabis eã ut dẽtiũ dolores secũ ferat,& tũ uiuã dimittes,& hoc die bono & hora bona facies.Vermiculus in cardone herba inuẽtus,phœnicio inligatus colloq; suspẽsus,dolori dentiũ medet. Cucurbitæ satiuæ coctæ succus in linteo expressus,& in ore tentus,& dolorẽ inhibet dentium, & coheret mobilitatẽ. Acetũ tepidũ scilliticũ in ore tẽtũ, & gingiuas tumẽtes cõstringet,& cõtinet dẽtes uacillãtes. Caprifici radix uino decocta tritaq; maxillæ inponitur, ac desuper ligatur,& illud uinũ in ore diu tenetur , ualde remedio est dẽtib. Ruborũ cymæ teneræ ex uino uetere coquuntur,& id uinũ sæpius ore continetur,interdũ & gargarizatur:quod statim gingiuis, uuæ,& dentibus prodest.Quinq;foliũ in quo fraga nascuntur,colluitur ex aqua marina,deinde ad tertias decoquitur ex uino aut aceto,idq; in ore diutius continetur:etiam exustæ eius herbæ cinis prodest , si eo dentes infricentur. Vermes terreni id est lumbrici decocti in oleo & triti,infunduntut auriculæ ab ea parte

Geusiæ

qua dentes dolent: eorundem exustorum uermium cinis dẽtibus cauis uel dolentibus insertus,& cera opertus,facile cadere eos cogit, comburi autem debent testa candenti. Ossium ex ungulis porcinis combustorum cinis, pro dentifricio habitus,plurimum confirmandis dentibus prodest.

Ad dentes cauos & exesos ne penitus exedantur aut excidant,facies hoc gummi quod in hedera nascitur cauo denti inserito. Harenula quæ in cocleis inuenitur denti cauo & dolenti inserta statim prodest.

Gummi cupressi optime facit, si insertũ die ac nocte in cauo dente permanserit. Vt labantes dentes confirmes, cedrum quo libri perunguntur in ore quam diutissime tene,& subinde recentius sumito,non solum dentes confirmabis,uerumetiam dolorem eorum auertes. Sepiæ os,uel ipsius combustæ & ex melle contritæ puluis, adiecta gutta ammoniaci, gingiuis & dentibus prodest,si ita perfricentur ut ex eo nihil in fauces descendat.

Caprino lacte recenti sicut mulsum fuerit os assidue collutum laborãtes ex ictu dentes confirmat. Lentisci decocti aqua intra os frequenter detenta,dentes confirmat. idem prestat asparagi siluatici succus.idem & omphacinum oleum, id est bonũ uiride, si calidum in ore teneatur:idem & inula à ieiuno commanducata prestabit. Vt labantes & dolentes dentes facile excutias, succum hederæ nigræ adiecto pauxillo olei uiridis habeto repositum ac præparatum,ut cum opus fuerit nares ex eo contingas digito uel perfrices:quo facto spiritum aliquandiu introrsum trahes,deinde calculo dentibus comprehenso,hianti ore humorem omnem qui ex pituita contractus erit,defluere permittes. infinitus enim decurret usque ad trium heminarũ mensurã.post quod oleo puro naribus perfricto,& uino ore eluto, dentes sine dolore erunt, & facile extrahentur. Ad epiphoras dentium & pituitam, si in dentes inciderit,quam epiphoram Græci appellant.

Epiphora dentium

Ligustri folia commanducato, finitoq́ue egeri pituitam saliua irritatam, quæ dum hianti ore decurrit,dolor desinet.sine dolore autem qui caui & inutiles sunt decident medicamine tali:piperis grana numero v. gallæ & galbani,& aphronitri,æquale pondus ad fabę magnitudinem,unà contundes & contusis mel admiscebis,& subiges donec redigas ad ceræ lentitudinem, eoq́ue medicamento dentem cauum & dolentem implebis, ita ut prius eum calida foueas,sine dolore excidet. Ad dentes mobiles & dolẽtes,& gingiuarum tumorem,remedium sic.cornus ceruini combusti — II.folij ℈ I. salis ammoniaci ℈ I.piperis grana IX.iris illyricæ ℈ IX.ex his puluerem tenuissimum facies,& eo dentes cotidie perfricabis:si mobiles erunt & dolebũt, facile cadent:& si sine dolore ualidi sunt,confirmabuntur,& candidiores & odorariores erunt:melius aũt proficiẽt, si in iũcturis,aut radicibus,aut cauaturis eorũ de hoc ipso dentifricio aliquid resederit. Ramenta cornus ceruini uel scobẽ eius lima factã cũ uino uetere ad tertias coque, & inde adsiduos elue: mire proderit roborandis. Portulaca adsidue cõmanducata stri-

dorem dentium tollit. Africanam spongiã siccabis,& lana inuolues,atq; inde radicẽ dentis perfricabis,sed caue ne aliũ pro alio tãgas. nam cõtactus post triduũ cadet,si eñ puttidus fuerit & dolebit,facile excidet. Cũ primũ hirundinẽ uideris tacebis,& ad aquã nitidã accedes,atq; inde in os tuũ mittes.deinde digito obsceno,id est medio, tã manus dextræ q̃ sinistræ dẽtes fricabis,& dices.hirũdo tibi dico quõ hoc in rostro iterũ nõ erit,sic mihi dẽtes nõ doleant toto anno.Iterũ aliũ annũ & deinceps sequentib.similiter facies,si uolueris remedij huius quotannis manere beneficiũ. Cocleas nostrates minutas etiã inanes collige,& in mortario marmoreo diligẽter tere, deinde puluere ipso mollissimo dẽtes tibi perfrica,quo facto dolorem sedabis. Si tibi partis sinistrę dẽs dolebit,cubito dextro calidã fabã coctã tritã inpone & diligẽter liga.Si uero partis dextrę siue superior siue inferior dẽs dolebit,cubito sinistro ligato similiter fabã,& hoc per triduũ facito. Dolorẽ dentiũ & gingiuarũ hac maxime curatione cõpesces,si mellis —I.aluminis infectorij —III.subferuefacias in pultario & agites ac misceas,tepefactũq; medicamẽ ore cõtineas. Acorũ põticũ cũ aceto & cũ tęda usq; ad quartas decoctũ rectissime aduersum dolores dentiũ gargarizatur. Succus cyclaminis & mel lyciũ æquis portionibus miscẽtur atq; inde dolor dentiũ cõfricatur. Lapathi radix in aceto acerrimo coquitur,atq; eo aceto dẽtes cõluũtur,uel fouẽtur. Millefolij radix sub primo dolore dẽtiũ cõmãducabitur,& ijsdẽ dẽtibus qui dolebũt diu cõmanducata retinebitur, intolerandã molestiã pręsentissimo remedio coercebit. Oleũ cũ aceto ex tertio decoctũ dũ adhuc calet recte ad sedandos dentiũ dolores ore retinebitur,ita ut plus aceti quàm olei mittatur. Radix terræ mali surculo eruta & cõmãducata, si ore cõtineatur inter initia quidẽ excãdescere facit dolorẽ dentiũ,sed mox eũ potẽter extinguet. Porcelli lactẽtis uẽtriculo,id est aqualiculo exẽpto,q̃d in interiore cute luteũ adhæret lanæ cõiunges,madefactaq; ea,illũ humorẽ auriculę inferes,cuius è diuersa parte dẽs dolebit,certissimo remedio statim subuenies. Mori radix tẽpore messis inciditur,ea succũ aptissimũ inhibendo dolori dentiũ emittit,quẽ ideo colligi et seruari oportet,ut cũ opus fuerit dẽtibus inponatur. *Mori radicis succus* Nucleus gallę cõmãducatus medetur dolori humoriq; dẽtiũ. Hyoscyami radix mixta uel madefacta aceto & cõmãducata,mire dentib.medetur. Plãtaginis radix recte mãditur,eiusdẽq; succo in aceto de cocto salubriter dẽtes cõluũtur. Fimus corui lanula obuolutus dẽti cauo infulcitur minutatim,ac sine dolore eum discutiet. Veretrum id est bulbus quod est genus cepæ in aceto decoquitur, idq; acetum ore continetur, ut mobilitas dentium sistatur. Rumicum in quibus mora nascuntur,pampini decoquuntur in uino austero, quod uinum adsidue ore detentum,uel ipsa folia commanducata dentes labantes confirmant. *Rumex mora ferens* Bestiola quæ brassicæ innascitur,dens uitiosus sæpius confricatus,intra dies paucos eijcitur. Æris florẽ floresq; hederæ pati põdere in unũ terito,uinoq; misceto

ac naribus

ac naribus moderate cum dentium dolor fuerit infunde, statim omnis molestia dentium compescitur & sanatur.

DENTIFRICIA DIVERSA DE EXPERIMENTIS.
CAPVT XIII.

DENTIfricium quod splendidos facit dentes conficitur sic. farinę hordeaceæ ȝ.I. conspargi oportet aceto cum melle mixto, & subigi diutius, atque ita in globulos diuidi sex, quibus dilatatis admisceri salis fossicij semunciā, deinde furno coqui, donec in carbonem redigantur. tunc teri oportebit eadem, & admisceri spicæ nardi, uel folij quod satis uidebitur ad odorem faciendum: hoc Octauia Augusti soror usa est. Dentibus curandis benefacit radicis edulis, id est quæ manducatur, cortex arefacta & contusa cribratać pro dentifricio adhibita. Vitrum candidum quod simile est crystallo diligenter tritum admixta spicanardi, pro dentifricio adhibitum plurimum prodest. Vtuntur plerique etiam huiusmodi dentifricio, herbam urceolarem quam plurimam cum radice colligunt, deinde lotam uno die siccant, post diem recenti muria macerant, tertio die expressam in olla noua componunt, subinde salis fossicij quasi tabulata interponentes, atque ita percoquunt fornace balneari, donec in carbonē redigatur, postea tritæ admiscent spicænardi quod satis sit, quia & candidos facit dentes & confirmat. Augustam constat hoc usam Messalinā. deinde aliorum Cæsarum matrimonia hoc dentifricio usa sunt. Cornuum ceruinorum ustorum in olla, & ad cinerem redactorum. ȝ.I. mastiches chiæ ⚹ VIII. salis ammoniaci semunciam, diligenter hęc trita in unum concorporantur, & perfricandis dentibus adhibentur.

Folij — I. costi — I. piperis ȝ VIII. mastiches grani — II. hordei farinæ nitidæ. ȝ. VIII. singulatim singulas species tundi uel teri facies, & cerni tenuissimo cribro. farinam uero hordei in ollam grandem nouam mittes & adijcies mellis optimi quātum sufficiat, ut neq; sicca sit, neq; supernatet farina. postea simul speciebus omnibus in ollam missis, adijcies fasciculos septem herbę parietalis, ita ut folia huius herbæ sint in fasciculis, nō uirgulę: deinde operculo superposito & clauso, uel gypsato diligenter de argilla, mittes in furnum calidum, ita ut usq; in alteram diem furni feruor duret, donec exurantur omnia quæ sunt in olla. quæ cum exusta fuerint, simul uniuersa diligenter tundes uel teres & cribrabis, & puluere eo cotidie ureris, ad candorē dentium faciendum, & gingiuas firmandas, & catarrum restringendum.

Dentifricium ad dentes nigros emendandos, hordei farinam delicatam, & sal tritum cum melle confricato donec sibi cohereāt, & postea pastā ipsam linteo inuolutam comburito, ac puluerem tenuissimum facito, atque eo dentes mane ac uespere confricato, cito candidissimos facies. Lapis parius tritus ad summam leuitatem & pro dentifricio adhibitus, intra diem decimum

decimum quamlibet nigros uel pallidos dentes purgabit. Nitro cocto atque contrito uelut dentifricio, utere ad dentes purgandos. Porci ungularum ossa conbusta tritaq; & cribrata, adiecto nardo, & folio, frictione frequenti dentes candidissimos præstant. Lana succida melle inlita dentes perfricti miro modo candorem maximum consequuntur. Dentifricium optimum ac saluberrimum sic. cyperi — II. salis ammoniaci — II. pumicis uncias tres, marmoris candidi uncias tres, schœni anthos, uncias quatuor, cassiæ uncias II. folij unciam I. piperis albi unc. I. specularis usti — I. corni ceruini usti — I. ostrei testarum ustarum — I. aluminis scissi — I. mastiches — I. turis optimi — I. myrræ — I. tunsis cribratisq; his omnibus & in puluerem tenuissimum redactis, atque permixtis ad incolumitatem & nitorem dentium uteris. Pernæ scrofinæ os quod est amplissimum combustum tritumq; optimum & salubre dentifricium præstat, gingiuas enim siccat & adstringit, dentesq; ab humoris iniuria & tumore defendit. Cybium optimum ac uetustissimum ollæ inditur, atq; argilla circumlinitur, & furno ardenti obijcitur, ut ad cinerem cybium excoquatur. tunc adiecto patio lapide contuso, salsamenti supra dicti fauilla conteritur, hoc dentifricium ita bonum est, ut ad inanitatem dentes non sinat peruenire. Mastiches — I. turis optimi uncia una, myrræ unc. I. folij unc. I. iris illyricæ uncia I. cassiæ unc. I. tere hæc diligenter atq; permisce, & dentifricium facito, quod mirabere. Nardi spicæ — I. amomi — I. piperis — I. his tunsis cribratisq; ad incolumitatem dentium utendum esse de experimentis suademus.

Compositio dentifricij, quam Artemius Dianio ostendit, contra dentium stridorem. panem candidum siccum uetustum qui teri possit, salem, piper, folium, costum, cornu ceruinum, hæc æquis ponderibus teres ad maximam leuitatem, & cotidie inde dentes curabis, quo facto stridorem eorum omnem humoremque depelles. Ad colorem nitidum reducit dentes, nitrum cum porro rudi coctum, & pro dentifricio sumptum. Ad dentes nigros purgandos, panem candidum & pumicem pari pondere conbure & tere, atque adsidue hoc dentifricio utere. De sepiarum ossibus, quod est molle, unc. quatuor, salis ammoniaci uncias II. marmoris candidi — II. schœni anthus unc. IIII. cassiæ unc. II. folij unc I. piperis albi semunciam, herbæ cyclaminis succum & mel lycium quantum sufficiat, æquali mensura permisce, quibus rebus dentifricium egregium facies, quod dolorem dentium sedat, eosque confirmat & candidissimos reddit, sed quæ terenda sunt diligentissime terantur, atque cribrentur, & sic omnia misceantur, quod dentifricium nec non & alia omnia supradicta, in pyxidibus ligneis aut corneis debent recondi.

VVAE ET FAVCIBVS ET ARTERIIS ET RAVCEdini,remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XIIII.

D faucium uuæq; tumorem, hac ferè omnes compositione uti debēt,quæ nullam aspritudinem habet,& satis efficax est.uuæ amineæ acerbæ cum primum granū eius incipit perlucere succi, 8.IIII.mellis attici 8.I.misceto in unum,atq; in æneo uaso coquito,subinde mouens donec mellis habeat spissitudinem,atq; inde fauces cōtinges. Altera ad eiusmodi molestias compositio,cum diutius uexatæ sunt partes supradictæ,ut facile placentur: aluminis fissi denarios II. gallæ tunsæ ⚹ II.omphacij atidi ⚹ I.croci ⚹ I.passi cretici 8.I. hoc decoquitur uaso fictili ad medias,ita ut quæ terenda sunt diligenter trita admisceantur, utrunq; autem medicamentum signatum stanneo teponendum est uasculo,& uua uel fauces adsiduc inde tangendæ. Vbi suppuratio faucium suspecta est diutius permanente eatum tumore,& interdum febriculis non sine horrore incurrentibus,oportebit quidem gargatizare aquam mulsam, uel cum ficis aridis decoctam,sed perungi fauces utile est hoc medicamēto, quantum tactus sustinere poterit paulo pressius,quod conficitur sic. mellis boni despumati heminam.resinę terebintinæ P.I.rosæ succi cyathos V. resinam cum rosa duplici uaso,ut solent unguentarij uti,liquefieri oportet, deinde admisceri mel,& coqui donec spissum fiat medicamentum . hoc etiam cum eruperit suppuratio uti oportebit, expurgat enim & explet omnia. Vuam supprimit diu iacentem, sal & galla contusa ęquis ponderibus,admixta,& ita pet cocleare adposita. Item gallę ⚹ II.æris floris ⚹ II.menarum sine ouis,id est piscium salsorum capita X. hæc comburuntur,& ita cæteris bene tritis trita admiscentur, sed postea nihilominus in unum diutius teruntur.oportet autem tangi digito humido medicamentum,& sic uuā ab imo rectam diu supprimi sursum uersus. Ad arteriam exasperatam simplicia quidem hæc faciunt,gummi alexandtinum, uel tragacanthū pet se sub lingua retentum,sed composita hæc ad tumorem arterię maxime prosunt:pa pa ueris siluatici iam maturi uiridis tamē adhuc, capita quam plutima uaso fictili conijciuntur, atq; aqua superfundit̄ tanta ut supersint de uasculo duo uel tres digiti.hæc ubi triduo macerata fuerint,eodē uaso incoquūtur donec madescant,postea exprimuntur omnisq; aquæ percolatæ prius diligenter mēsura capitur,ad cuius soliditatē mellis attici quarta pars miscetur. deinde in duplici uaso tam diu coquitur,donec mellis habeat spissitudinē.hoc medicāentū & ad auriculæ tumorē & ad tussim facit. Altera arteriace ad fluorē arteriæ,& ad raucitatē,& ad tussim,& ad spissum sonū uocis. accipit hæc, tragacanthi ⚹ VI. gummis acanthini quod ex uermiculis qui illic sunt uerū

doctur

docetur, denarios sex, myrræ denarium I. turis denarios II. croci ⚹ I. piperis albi grana XX. cariotarum recentium trium pulpas medias, detracta exteriore cute, uuę passæ incorruptæ purgatis interioribus granis, denarios VIII. gummi & tragacanthum passo cretico uno die & una nocte macerari oportet, postero die pilo mundo contundi, & cætera trita mortario curiose admisceri. inde dari debet fabæ magnitudinis globulus, & sub lingua teneri, & deuorari statim quod liquefactum fuerit. hoc medicamentum pipere detracto & ad tumorem arteriæ facit, seruandum autem est pyxide buxea. Arteriace qua melior non est, refertur autem in Asclepiaden medicum optimum, facit ad omnia superius dicta, & quidquid in arteria uitij est efficaciter curat. constat ex his, myrræ optimæ pinguis denarios XXIIII. tragacanthi candidi denarios XXXVIII. glycyrizæ radicis denarios XVIII. resinæ terebintinæ ueræ denarios XXXVI. tragacanthum sicut est contundi & percribrari tenui foramine oportet. deinde myrram tritam seorsum admisceri, & rursus utraque in unum diu teri, atque ita in pilam conijci, & ibi cum concaluerint omnia ictu pilæ assiduo, terebintinam paulatim misceri, donec omnium unitas fiat. postea glycyrizam contusam & cribratam, mortarioque nihilominus diligenter tritam, sensim adspergi conuenit. sed ubi hæc bene mixta fuerint, dum calet medicamentum plures accedant & pilulas faciant uitiæ magnitudine, fit enim cito durissima hæc arteriace, & hoc ipso præcedit cæteras quia linguæ subiecta non facile soluitur, & ita diutius exhibet salubritatis effectum. Brassicæ crudæ folium leuissime terito, ex eo succum exprimito, quo uua contacta potenter subleuatur.

Asclepiadæ arteriace

Pruni folia siue satiui seu siluestris ex uino decocta, & sæpius gargarizata, uuam resilire compellunt. Gallæ tritæ puluere uua contacta, eodem die resilit, si ter ei interiectis horis medicamen fuerit adpositum.

Capitis summi uerticem si quis uuam laboranti mordeat inopino, omni eum molestia liberabit. In principio doloris uua bene subleuatur, si aqua frigida uel posca adsidue gargarizetur. Lotium uetus humanum adiecto croco ab inscio ne fastidiat epotum, uel gargarizatum, mirum in modum uuam reprimit & consumit. Cinis testarum ustarum ex ostreis cum melle tenuissime contritus uuæ inlitus prodest. Rubi coliculi teneri discoquūtur ex uino, idque uinum gargarizatur, quod confestim unam prominentem coercet. Folia rubi arefacta in umbra in cinerem concremantur, is cinis in coleari uuæ subiectus, præsentaneo remedio eam contrahit. Hirundinum exustarum cinis usque ad periculum laboranti uuę, cum melle mixtus potenter inlinitur. Alumen scissum leuiter tritum uel tunsum, uuæ subditum prodest. Chalcitidis scripulum unum, turis scripulos tres, calcis uiuæ denarium, misyos, nardi, folij scripulos binos, croci sicci, scripulos duos, omnia tunsa & cribrata in unum miscebis, déque eo puluere in cocleari posito uuam tanges, ter mane, ter ante bal-

Vertilis morsus improuisus

 neum,

neum,certum experieris remedium. Salis granum, panis micam,carbonem mortuum in phœnicio alligabis, & lino circa collum uuam dolenti suspendes. Succo uel lacte caprifici in cocleari posito uua optime subleuatur. Vrtica teritur eiusque succus expressus & repefactus ab eo qui uuam dolet salubriter gargarizatur. Lapillus qui in spongia africana inuenitur phœnicio obuolutus, linóque ligatus collo suspenditur eius qui uuæ uitio laborat. Carmen ad uuæ dolorem quod ipse sibi qui dolet præcantet, & manus supinas à gutture usque ad cerebrum coniunctis digitis ducens,dicat.crissi, crasi,cancrasi. quibus dictis rursum manus à gutture ducat, & ter hoc faciat. Laboranti uuæ diuturno labore hæc cura succurrit. hirundinem uiuā testa africanæ cochleæ includes, eamq; phœnicio inuolutam, lino circa collum subligabis,intraq; diem nonum omni molestia liberaberis. De uua passa eliges granum quod unum intrinsecus nucleum habeat,eumque in phœnicio alligabis, & faucibus,id est, in regione uuæ inseres & tenebis, & dices, uua uuam emendat, mox ipsum phœnicium supra uerticem eius tenebis,& idem dices, cumq; ter ipsum feceris, & carmen dixeris, collo dolentis subligabis. Rosæ siccæ partes duas, myrti partem unam, cum aqua mulsa decoques, & laboranti de uua dabis gargarizandum. Lenticulam, ficus siccas,& furfures, cum aqua mulsa decoques, & pro gargarismatio uteris ad uuam reparandam. Allium cum sale tritum, in cocleari adpositum uuæ, uehementer eam releuat. Allij umbilicum quo grana continentur,atque ubi radices inhærent, cum ipsis radicibus in phœnicio conliga, & laboranti de uua, luna septima phylacterij more suspendes.

Amuletum

Phylacterium

Ouum exinanitum completum uiua terra,loco clauso si absconda tur ab eo qui de faucibus & arteria laborabit, remedio præsenti sibi subuenit. Olei ueteris quod satis erit infusum naribus tumorem arteriarum represso periculo suffocationis euincit. Fimum columbinum, ficus aridas, & nitrum tundes, eáque mixta extrinsecus adpones. hoc medicamentum asperitatem faucium mollit, destillationemq; castigat. Codeæ terra tantum excussa, inlotæ coquuntur, dehinc tritæ cum passo cretico aduersum faucium molestias hauriuntur. Vt faucium duritiam lenias, medicamen facies tale. myrræ uncias III.croci unc.I. tragacanthi uncias tres,ammoniaci uncias tres,mellis quod satis sit.omnia hæc trita atque permixta recondes, & parato certóque subsidio, ad arterias crassiores & ad difficultatem uocis uteris. Ad tumores uuæ & faucium reprimendos, gargarizari oportet tepidam aquam mulsam cum humore ptisanæ & cum melle decoctam. passum quoque cum glycyriza ,uel hyssopo, uel fœnogræco, uel lini semine decoctum iuuat, nec non & aqua maluarum illic incoctarum gargarizationi plurimum prodest. Bene opitulatur & fomentum per spongiam adhibitum,

adhibitum ex aqua calida arteriæ & faucibus, quas partes postea tegi oportebit lana succida pura. Sedant tumores faucium & uuæ perunctiones quædam, ut succus de moris coctus in mellis spissitudinem. Item mali punici granorum succus. Item uuæ acerbæ succus eodẽ modo decoctus. prodest & lentisci & terebinthi, & rhus syriaci, & myrti & rubi, & rosæ succus, si cum melle hæc omnia decoquantur: pruna quoq; prosunt matura, si aqua in qua cocta fuerint, gargarizetur, aut os ex ea colluatur. hæc omnia prosunt etiam anginam habentibus & cætera uitia in ore nata efficaciter curant. Non desinente faucium tumore prosunt non solum fomenta molliter adhibita faucibus atque arterijs per spongias aquæ calidæ, sed etiam cataplasmata uel fomenta de farinis. itaq; imponi oportebit ijsdem partibus, farinam ordeaceam ex aqua pura, uel mulsa coctam, uel lini seminis farinã, uel fœnograeci farinam similiter coctam. sed mirifice prosunt pulli hirundinini pingues saliti, uel recentes assi, in cibo sumpti, protinus enim omnem præfocationem, & tumorem faucium tollunt, uerum si purare fauces uidebuntur, oportebit sæpius gargatizare aquam cum ficis aridis coctam, uel aquam mulsam cum supra scriptorum admixtione: quod si tantus fuerit tumor ut etiam præfocari aut strangulari fauces uideãtur, aluum subtrahere clysterio oportebit, aut sanguinem emittere de brachio, uel sub lingua uenam præcidere. Thymbræ ex aqua coctæ, uel aceti uapor, per arundinem ore receptus prodest ad tumores oris, & gutturis, & faucium.

Perunctiones stomaticæ

Origanum tritum cum melle impositum ulcera oris purgat, nec patitur ea longius serpere, coctum uero cum aqua & arida ficu, atque adsidue gargarizatum, facit & ad alia uitia, id est & ad anginam, & linguam sideratam quod genus morbi Græci paralysin uocant. Sorbitionibus uti oportebit eos qui de uua & faucibus laborant, factis examylo, ptisana, oryza, alica, farina triticea, faba alba, urtica tenera cum lacte decocta, deinde cum ex aliqua parte releuati fuerint, tum uti ouis sorbilibus debent.

Lingua syderata

Paralysis linguæ

Ad uuas callosas & nimium tumentes, mirifica hæc compositio est, facit & ad cætera faucium & oris uitia, est autem hæc: æris floris ✠ II. chalcitidis ✠ II. picis liquidæ cyathum. coquitur pix donec amittat odorem, deinde adijciuntur ei mellis cyati sex. atque iterum utraq; mixta inferuescunt. post hoc adijcitur uini aminei sextarius, & rursum coquitur, ubi autem bene decoctum fuerit, cætera suprascripta quæ sicca sunt trita adijciuntur: iterumq; decoquitur medicamentum donec sit spissum uelut mel. Rhus quo coriarij utuntur foliorum tenerorum collectorum æstate, priusquam semen arbusculæ eorum habeant ✠ XXIIII. macerantnr in aquæ nitidæ cõgijs tribus totidem diebus, totidemq; noctibus, deinde expressa folia abijciuntur, aqua in qua macerata fuerant transfunditur in uas æreum & coquitur donec in mellis spissitudinem redigatur: oportet autem moueri aquam ipsam rudicula, uel spathomela æris rubri. postea adijci debent trita hæc.

myrræ,turis,nardi syriacæ,cinnami,cassiæ,singulorum denarij bini. deinde bis terue feruefieri medicamentum, & reponi in pyxide cuprea. facit ad omnia uitia quæ in ore nascũtur, & ad uuam, & arterias, & anginam, & ad auriculas ex quibus puris multum fluit, & ad ueretra & ad nigredinem carbũculorum, crustas quoque & papulas omnes, & maxime ea humoris uitia quæ in nocte concitantur expurgat. sed si uetustare medicamentum inarue rit, remittitur & temperatur uino austero bene calido. Remedium Cosmi medici ad anginam, & ad omnia uitia quæ in ore nascuntur, & ad aures pure manantes, & ad carbunculos atque ad ueretra quæ nigredinem duxerint; & ad crustas, & ad ulcera in pedibus subtrita calciamentis: thus syriaci ⚹ II. myrræ ⚹ IIII. cassiæ ⚹ II. croci ⚹ II. mellis attici cyathos II. coquitur medicamentum lente in cinere calido, donec spissum fiat, reponitur in uaso æreo. Arteriace ad grauedines oris & capitis, & ad pleuriticos, & per tussem sanguinem eijcientes. cõficitur sic, passi cretici sextarij duo decoquũtur ad tertias. deinde admiscetur turis uictoriati duæ tertiæ partes, myrræ dimidia, croci una, tragacanthi denarius unus, gummis ⚹ I. piperis grana numero uiginti, glycyrizæ succi ⚹ III. cariotarum pinguium succi exemptis interaneis ⚹ III. gummi & tragacanthum in aqua mulsa maceratur. deinde utraq; trita cæteris bene tritis & leuigatis admiscentur: post hoc globuli finguntur ad fabæ magnitudinem quos sub lingua teneri oportet, & quod de his liquefactum fuerit statim deuorari. hæc compositio facit ad omnia arteriæ uitia & thoracis, & ad uocis interceptionem. Compositio quæ dicitur stomatice, facit ad tonsillas & uuas tumentes, & ad uulnera & ulcera in auriculis uetera, excepta ex libris Ptolemæi regis, qui Euergetes appellatus est, accipit hæc, succi ex moris facti & in sole cocti ꞩ. unũ semis, glycyrizæ succi ⚹ II. corticis lycij ⚹ S. myrræ troglodyticæ ⚹ I. aluminis scissi ⚹ I. nardi indici ⚹ S. mellis attici cyathos IIII. uini malei cyathum I. quæ arida sunt seorsum teruntur, & in unum cum uino temperantur. deinde passum his admiscetur, & coquuntur omnia in cinere calido, donec mellis spissitudinem habeant. non oportet autem ignorare, utiles esse arteriam imbecillam habentibus gestationes, deambulationes, corporis uocisq; exercitationes, contraria autem balnea, & omnia quæ uidentur caput implere, uel humores excitare. Vuæ & faucium dolori, fimus agnorum priusquam herbam gustent in umbra arefactus & constrictus atq; emplastri more adpositus medetur. Succo cocleæ acu transfossæ inlita uua sanatur, ita ut ipsa coclea in fumo postea suspendatur. Vuæ destillationi quæ omnibus ferè periculosa est (nam & phthisin, & syntexin, & alias molestas ualitudines creat) prosunt porri sectiui folia non cocta sine pane adsidue manducata. Oleum calidum ei qui de uua & arterijs laborat, eunti dormitum in cerebrum & in aures infundi utile est. Vuam toto anno non dolebit qui cum primum uuam uiderit procedentem, sinistra manu

digito

digito medicinali & pollice granum uulsum sic transglutierit, ut dentibus non contingat. Stercus caballinum recens colliges & in furno cale facies, tunc oleum medio capiti infundes contra uuam, & sic stercus prædictum in panno uel in linteo spisso capiti superligabis in noctem.

Frumenti grana super candentem tegulam pones & disperges ea, & cum uideris ex his humorem nigrum exire de coclea rio colliges, & subinde uuæ adpones, statim remediabis. Ad fauces & arteriam impeditam, remedium utile sic.croci drachmas octo, nardi drachmas duas, schœni anthus drachmam unam, amyli drachmã I.S. rosæ seminis drachmam unam, mellis attici cyathum unum, cum tenuissimo puluere specierum supra dictarum miscebis, & decoques tenuiter, & ad perunctionem faucium uteris. Lac bubulum recens mulsum & lento igne calefactum gargarizatumque arteriam constrictam infuso catarro, & fauces exasperaras, pristinæ sanitati restituta persanat. Vuæ dolenti & destillanti medicamentum præsentaneum, sic: gallæ rufæ semunciam, aluminis scissi scripulos IX. myrrhæ pinguissimæ scripulos. IX. cunicularis herbæ aridæ super mundam regulam combustæ cineris semunciam. hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta, & in unum permixta seruantur uaso uitreo, & per triduum cocleare semiplenum ieiuno, & bene digesto intra os inseritur, ut uuam contingat & inlinat. Causticum ad uuam penitus minuendam uel consumendam sic, fœniculi drachmam I. calcis uiuæ drachmam I. aphronitri drach. II. chalcanthi drachmas II. ioni drachmas II. contusa hæc & in puluerem redacta permisce, & subige cum cinere lixiuij ficulnei, & impone siccum ita ut hæreat uuæ uel faucibus. Raucis & grauedini uocis plurimum prodest, tragacanthum si sub lingua diu teneatur, aut piper, & paulatim saliua quæ collecta fuerit sorbeatur. Raucus si oua incocta recentia singula per triduum ieiunus hauserit statim remediabitur. Raucis si in balineo clament & aërem calidum intra fauces recipiant, satis utile est.oleum quoq; uiride in ore tepidum teneant, & assidue gargarizent, etiã in balneo plurimũ prodest. Ad uocem clarificandã radicẽ edulem quæ incocta mãducatur, cũ mulso coque, & deinceps ipsum mulsum bibe, & radicẽ ipsam mãduca. Ad uuã destillantẽ platani pilulã quam singularem inueneris lino traiectam suspende collo laborantis. Vuam caniculatam & cocleam germanã conbure & contere, atq; ex eo puluere mixto, pollice summo uel certe cocleario, uuã ieiuno tange per triduũ.

Herbæ cymbalitis radicem ante solis ortum colliges sinistræ manus digitis pollice & medicinali in nomine eius qui uuam dolebit, & licio conligatam collo eius suspende. Picem mollem cerebro eius impone qui uuã dolebit, & præcipue ut super limen stans superiori limiti ipsam picẽ capite suo adfigat. Ad dolorem uuæ scribes in charta, & collo laborantis in linteolo suspẽdes, formica sanguinẽ nõ habet nec fel, fuge uua ne cãcer te comedat.

Caustica

Araneam quæ ſurſum uerſus ſubit & texit prendes, & nomen eius dices cui medendũ erit,& adijcies,ſic cito ſubeat uua eius quem nomino quomodo aranea hæc ſurſum repit & texit, tum ipſam araneam in chartam uirginem lino ligabis,& collo laborantis ſuſpendes die iouis, ſed dum prẽdes araneam,uel phylacterium alligas,ter in tertam ſpues. Medicamen cauſticum ad uuam ſine ferro tollendam,de quo etiam iſchiadici curantur, calcis uiuæ — I.ſaponis albi pilulas tres, ſinopidis hoc eſt minij,modicum,lixiuium unde operantur coactiliarij aliquantum,in unum miſcebis hæc, & coagitabis diu, & repoſitum habebis,ut cum opus fuerit utaris. Deſcriptio trochiſci plurimis rebus ſatis utilis,id eſt; ad uetuſtas tuſſes & reumata,quę in arterijs conſurgant,ad paralyticos,ad eos qui ex incommodo tremunt:ad ueſicam,ad hydropicos,ad opiſthotonicos , ad pedũ ſubitos dolores uel grauedines,ad longas uiſcerum cauſas uel dolores, ad phthiſicos, ad inediam,ad lienis,ad hepatis,& ad inteſtinorum dolores,ad duritiã quoque hepatis reſoluendam, ad partus extrahẽdos qui ante maturitatem fuerint enecati,& ſi quid poſt partum reſederit euocandum,quod medicamentum ab Eutychiano archiatro primum traditum fertur,cuius deſcriptio talis.ſtyracis ⚹. IIII.iris illyricæ denarios . IIII. hyoſcyami . ⚹ I. opopanacis. ⚹ IIII.myrræ troglodytidis ⚹ IIII.reſinæ terebinthinæ ⚹.II.piperis albi ⚹ XII. aphronitri ⚹ XI.opij ⚹ XI.galbani ⚹ IIII.hæc omnia diligẽtiſſime tunſa cribrata & trita,ut permiſceri interſe poſſint , aqua nitida in unũ colliges, ita ut ſtyracem & galbanum ſeparatim ante contundas,quæ ſimul conſuſa aqua colliges , & trochiſcos ad menſuram oboli facies , & cum neceſſarium fuerit ex aqua calida bibendos dabis,cum cyathis tribus ternos,pro ut ętas aut uirtus fuerit.

Lixiuium coactiliariorum

Eutychianus Archiatrus

AD ANGINAM VEL SYNANCHEN, ET STRVMAS, ET parotidas, & reumata , & glandulas , uel tonſillas , & ad ea quæ faucibus hæſerint euocanda,remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis. CAPVT XV.

NGINAE prodeſt ſanguinis detractio, cucurbitarum adhibitio, cæteraq; auxilia quibus medici efficacius utuntur , medicaměta aũt ſimplicia hæc recte faciunt. laſer cyrenaicum aqua dilutum craſſius per pinnam faucibus adhibetur , uel euphorbiũ aqua dilutum ſimiliter impoſitum . compoſitionum autem hæc ſunt apta, fellis taurini,ſalis,aceti,mellis,olei ueteris, æquas partes in unũ miſceri oportet,& cum opus fuerit pinna perfricare fauces diutius laborantes. Item bene facit & hoc medicamentum compoſitum ſic.git fricti ⚹ II.pyretri ⚹ I. ſagapeni uictoriati pondus,trita hæc cum melle miſcẽtur,& ita faucibus adhibentur. Facit bene & medicamentum hoc compoſitum ſic.fellis taurini ⚹ II.ſucci cucumeris ſiluatici ⚹ I. cachryos & miſyos animati ⚹ ſingulos,

Laſer cyrenaicum

los.mitâ hæc melle admixto reponuntur,cum opus est aqua tepida diluun tur,& fauces exinde perunguntur,coguntur'q; inde quam plurimum deuorare qui faucium dolore uexantur,soluit enim uentrem & ita uehementissime prodest. Item benefacit & hoc medicamentum.hirundininorum pullorum exustorum cineris ✱ I. hyssopi ✱ I. nitri ✱ I. piperis denarij semissem,laseris ✱ II. hoc medicamento & sæpius fauces & ptessius fricari oportet. Multis & hoc profuit medicamentum.costi, opij, anesi, schœni, cassiæ rufæ, singulorum denarios binos, git denarium unum, amomi uictoriati pondus,asari quod est semen,✱ II.aluminis fissi ✱ I.gallæ quod est medium magnitudine ciceris pilulas numero quinq;, croci denarios II. crocomagmatis uictoriati pondus, myrrae uictoriati pondus, aristolochiæ Græcæ denarios IIII.cinnami denarios tres, hirundinum siluestrium exustorum pullorum cineris denarios V. nardispicæ uictoriati pondus,mel le attico despumato comprehenduntur hæc omnia diligenter trita:cum autem opus fuerit reparari hoc medicamentum, adijcietur quod satis erit eiusdem mellis & sic faucibus inferetur. hoc Liuia Augusta semper compositum habuit, & reconditum in uasculo uitreo, facit enim mirifice aduersum anginam & synanchen. Medicamentum ad anginam quod deuoratur quantum digito uno tolli uel colligi potest, componitur ex his, rhus syriaci denarij semissem, hyssopi tantundem, cæparum cypriarum capita tria, laseris cyrenaici quantum erui granum est, uini bene odorati cyathos tres. cum uino cepæ ita teruntur ut soluantur, deinde mittuntur in uas æris rubri atque adijciuntur cætera, & coquuntur ad mellis crassitudinem.hinc dabitur bis uel ter digito lingere ei cui medendum est.

Gallæ mediũ & interna pilula

Ad synanches molestiam, & faucium dolorem periculosum, efficax medicamen, conficitur diligenter, & reconditum in præsidio habetur. ius in quo hirundinum pulli eocti fuerint accipitur tepens, & intra fauces continetur, atque aliquid inde transmittitur. Sed præcipue contra synanchen prodest, si hirundininos pullos uiuos in nido prendas,& uiuos incendas, ut puluis ex his fiat, die iouis, luna uetere. sed obserua ut inpares in nido inuenias,& quanti fuerint exuras.horum in calida aqua puluerem bibendum dabis,& de ipso puluere digito locum synanches ab intro continges, miraberis remedium, sed inlotis manibus remedium facies.

Rutam, allium, laser, æquali mensura trita, si ex uino gargarizet qui synanchen patitur,certum & præsens remedium sentiet. Præcantabis ieiunus ieiunum, tenens locum qui erit in causa, digitis tribus, id est medio,pollice,& medicinali,residuis duobus eleuatis dices:exi hodie nata,si ante nata,si hodie creata,si ante creata, hãc pestẽ,hanc pestilentiã, hũc dolorẽ,hunc tumorẽ,hunc ruborem,has tolles,has tonsillas,hunc panum, has paniculas, hanc strumam, hanc strumellam, hanc relegionem, euoco, educo, excanto, de istis membris, medullis. Ad tonsillas herbæ quæ lingua

lingua bubula dicitur radix, circa collum inligata plurimum prodest.

Gladioli folium medium diuisum, & in similitudinem coronę in se cōnexum, ac pro torque circa collum habitum, tonsillas sedat. Pruni arboris folia ex uino decocta & gargarizata tonsillas molliunt. Turis manna & myrra & cinnamomum & galbanum æquis ponderibus separatim ad leuitatem contusa, cribrataq; & cū resina terebintina ceraq; decocta plurimum, atq; emplastri modo adposita, sanant tonsillas. Si adipe leonina tonsillæ intetius perungantur, eodem die sanabuntur. Lac caprinum uel bubulum, uel ouillum recens mulsum dum calet. uel etiam calefactum gargarizatum, tonsillarum dolores & tumores cito sedat. Plantago uel eius radix diligentissime contrita, cum axungia uetere imposita in panno uel linteo, prodest anginæ, uel tonsillis. Cyclaminis succum & mel lycium æquis portionibus miscebis & eo gargarismatio ad omnia faucium uitia potenter uteris. Pulticulam ex alica facies, in quam capita porrorum contusa mittes, & simul decoques, & deinde colabis, & sorbitione ea contra faucium molestias cum uolueris uteris. Si quis grillum manu contriuerit, & ad tonsillas uel suas uel alterius tenens ter adplicuerit, tactu illo tumorem sanabit. Tonsillis renes uulturini aridi in melle triti uel decocti, mirum remedium præstant, si pro emplastro adponantur.

Venula sub lingua

Cæpæ longæ conditoriæ succo, adiecto melle permixto, interiora faucium pertractantur, quo facto angina laborantem à periculo liberabis: resina quoque uel liquore cedri arboris angina adsidue peruncta sanatur.

Myrti foliorum succus gargarizatus uel etiam transmissus, anginæ plurimum prodest. Myrram conrritam ex aqua tepida constanter absorbendam dato ei qui anginæ periculo laborat, statim eum liberabis.

Hirundinum combustarum cinis cum melle attico mixtus, faucibusq; inditus, & anginam reprimet, & ulcera si qua arterijs inerunt contacta purgabit sanabitq;. Taurinum fel melle permixtum, & extrinsecus faucibus adpositum, uel pro unguine inductum, anginas efficaciter sanat. Idem præstat & caprinum fel similiter adpositum. Si subita angina ita fauces præfocabuntur, ut nullum auxilium celeriter inueniri possit, ferro quàm acutissimo ex uenula quę sub lingua est, in parte sinistra, quę statim de hoc morbo pallescit, sanguis emittatur, continuo subuenietur. Herbæ proserpinalis quæ dracontion dicitur, contritæ succo admisceto salsam aquam & olei parum, atque inde linguam & quæ sunt circa linguam & fauces perfricato, donec uomat cui medebere, cito sanabitur. Alumen tritum ex posca gargarizatum, anginæ molestijs prodest. Lini semen & anethum cum sale & oleo & aceto decoctum, bene contra faucium dolores gargarizabitur. Nucis iuglandis nuclei triti cum ruta & oleo impositi, faucibus prosunt. Ruborum caules teneri teruntur succusq; eorum expressus & in sole coagitatus donec spissetur ad crassitudinem mellis, ab interiore parte

faucibus

faucibus & gingiuis inlitus, plurimum prodest. Pullus hirundinis silue-stris, uel melius si ripariolæ, certè etiã domesticæ, assus uel elixus comestus, anginam uelocissime certissimeq; sanat. adeo ut hominem ab hoc morbo per totum annum tutissimum præstet. Ad parotidas sedandas, aspho deli herbę radix inuoluta lana fusca, & circa collũ suspẽsa, remedio plurimũ erit. Brassicę stirpes siue stipites arefactæ uel conbustæ, & in puluerẽ reda ctę, & cũ axungia uetere subactæ, atq; emplastro alutario parotidib. inposi tæ, satis prosunt. Lupino crudo deme folliculos atq; ex eo farinã tenuissi mã facito, quã melle subactã, uice malagmatis parotidib. adponas, cõtinuo dolores tumoresq; sedabis: idẽ præstat & cũ aceto decoctus similiterq; ad-positus. Herba uerbena cũ plãtagine in ore cõtrita, adiecto modico salis pro emplastro adposita, parotidas mire discutit: quas cũ aperuerit, detracto sale sola cõtrita & imposita, celeriter sanabit, nec cicatricem magnam faciet. Noctuæ iecur diligẽter seruatũ, atq; ex unguẽto nardino trito auriculis sub inde infusum, celeriter parotidũ uitiũ omne persanat. Ostrei testarũ cõbu starum cinis cum melle impositus parotidas cito soluit. Aqua marina te pida uel ex marino sale infecta, parotidas spõgia prius elue, tum calcem cũ axungia uetere subactã inponito, confestim sanabis. Spumæ argenti P. I. olei ueteris P. II. salis ammoniaci P. II. galbani P. II. simul hęc omnia permis-cebis, ita ut spumam argẽti in oleo decoquas usq; ad crassitudinem mellis: tum adiicies salem, & pones ut ferueat. item galbanum addes & rursum po nes ut ferueat. postea simul omnia colabis & recondes, & cum opus fuerit more emplastri miro remedio sedandis parotidibus uteris. Vitium ex-ustarum cinis cum cera & resina paribus ponderibus adpositus parotidis prodest, sed unà decoctus. Stercus columbinum tritum cum farina or deacia ex melle subactum & calide adpositum, nascẽtes parotidas compri-mit. Adeps ursina pari pondere cum seuo taurino & cera permixta at-que adposita, parotidibus mirum remedium est. Pingue laridi quod inter cutem & carnem macram est, si parotidibus adponatur, & illic ligetur, cito sanabuntur. Mus araneus si in orbitam inciderit, naturali fato illic detentus emoritur. hunc illic inuentum, argilla, aut linteo, aut phœnicio in-uolue, & ex eo ter circunscribe parotidas, quę in corpore subito turgebunt, mira celeritate sanabis. Maluæ radice lino uel licio traiecta, aut ar-noglossæ, id est plantaginis radice similiter collo circundata strumas sanarĩ manifestum est. Mentastri succus cum uino gargarizatus fre-quenter, strumas tumoresque discutiet. Farina hordeacea, pix li-quida, cum cera & oleo mixta percoctaq;, adiecto puerili lotio subacta, mo re emplastri inposita, strumas utiliter sanabit. Galbanum inpositum su-per strumas facile eas discutit. idẽ præstat & sal ammoniacus adpositus, uel densiore liquore inditus aut inlitus. Cõtra omnes strumas & fœminis & maribus utilissimum est, si cor lacertæ uiridis lupino argenteo clausum in collo

collo suspensum semper habeant. Fel bubulum uel caprinum ad incipientes strumas optime facere experimenta docuerunt, nam pœnitus crescere non sinentur, si eo adsidue tangantur. Cancri fluuiales combusti triti & cum melle adpositi strumas discutiunt. idem præstant & testę echinorum ex aceto tritæ & adpositæ. Si uolueris explorare utrum struma sit loci illius qui tumebit, antequam medicinam adhibeas lumbricum terrestrem ad tumorem adplica, & postea super folium pone: si struma erit, lumbricus terra fiet: si non erit struma, integer atque inlæsus permanebit. Sepiæ testa minutissime contusa cum axungia uetere subacta & imposita, strumis medetur. Nasturcium cum alumine contritum inlitum uel impositum, strumis opitulabitur. Talparum capita recisa cum terra sua contunduntur, & pro emplastro adponuntur strumis, utiliter prosunt, ob quod pastilli inde facti in pyxide stagnea reponi debent, ut presto sint cũ opus est. Calx uiua cum resina liquida & adipe suilla subacta, & addito melle imposita, strumis mire medetur. Vngularum equinarum exustarum cinis cum oleo impositus uel inlitus strumis medetur. Acu ossea id est spiculo trygonis quę pastinaca dicitur, strumam sępius punge: statim arescit. Ad strumam sedandam buxi tenera & cicutam teres uel cõtundes, & cum axungia subiges, & in panno tenui inductum medicamen adpones. Virgulas teneras buxi, manipulum tenerum urticæ unipeciæ in ollam rudem bisextialem cum aqua mittes, & ad medias decoques. postea de aqua ipsa dormitum eunti strumoso calidum quantũ pati possit sorbendum dabis, non transmittendũ, sed ad eum locum qui dolet intra os tenendum. quanto autẽ diutius aut calidius tenuerit, tanto citius sanabitur. sufficit autem ut ternas sorbitiones singulis noctibus intra os teneat. Medicamen ad fauces curandas sic. rutæ ℈ VII. mentæ semunciam, folij semunciam anethi tantundem, apij idem, coliculi seminis idem, cucurbitæ & marrubij idem, teres diligẽter hæc omnia & permiscebis, & cum opus fuerit fauces inde tanges. Item puluerem ad idem, uel quæ intra os dolent, conficies sic. piperis — I. folij — I. spicæ nardi ℈ XII. myrræ ℈ XII. costi ℈ XII. cassię fistulæ ℈ XII. aloes ℈ IIII. guttæ ammoniaci — I. dactylorum ossa exustorum ℈ XII. salsarum sardarũ capita trita ℈ XII. rutæ seminis ℈ XII. mentæ ℈ XII. pulegij ℈ XII. anethi, apij, coliculi, cucurbitæ, marrubij scripula duodena. omnia tundes & cernes, & quæ urenda sunt super testam combures & teres, atq; in uaso uitreo repones, & cum opus fuerit sicco eo uteris. Ad synanchen remedium sic. cuniculum uiuum in olla rudi combures, & puluerẽ de ipso cum costo & folio æquis ponderibus miscebis, & sic in potione plenum cocleare de hoc puluere cum uino dabis, atq; etiam fauces inde perfricabis. Caput uiperæ linteolo conligatum, colloq; suspensum, tolles optime sanat, aut prohibet innasci. Lac caprinum cum malua & exiguo sale decoctum gargarizatumq; tonsillis prime medetur. Menatum salsarum

Talparum capita

Synanche

sarum ustarum de capitibus cinis ex melle inlitus faucibus anginā cohibet.

Aqua in qua mus coctus fuerit, aduersum anginas salubriter inscio propinatur. Caninæ cutis corrigium ter collo circundatum, mire anginam releuat. Multipedes cutiones qui in stercore nascuntur, quicq̄ contacti in globulis complicantur, adiecta tertia parte resinæ, ualidissime triti & malagmatis uice impositi, incipientes parotidas aperiunt & expurgant, maturatas uero persanant. Axungia uetus cum testa uasi salsamentarij contusa subactaq; & adposita, collectionem parotidum laudabiliter discutit.

Vulpinis testiculis recentibus parotides perunctæ, cito discutiuntur.

Muricum testæ uruntur, earumq; cinis cum melle parotidibus salubriter inponitur. Fimo capræ axungia uetus permixta & subacta, atq; ut emplastrum adposita, parotidas persanat. Calcis floris scripula III. allij spicas duas cū axungia tundes & impones parotidibus malagmatis more.

Nasturcium cum lomento contritum sanat strumas, etiam marrubium cum adipe mixtū adpositumq; prodest. Exulceratis strumis mustelæ sanguis recte inlinitur, uel ipsa in uino decocta salubriter imponitur. Cocleæ quæ salinis inhærent, cum testis suis tunsæ atq; inpositæ strumis efficaciter prosunt. Talpæ cinis ex melle inlitus strumis, uel iecur eius inter manus tritū adpositū, plurimū prodest. Strumæ optime medetur radix uerbenæ si eam transuersam reseces, extremamq; eius partem laborantis collo subnectas, priorē aūt partē in fumo suspēdas: arescēte enim ea, strumæ quo que siccabuntur, & omnis earū humor arescet. cū sanus fuerit quē curaris, si tibi ingratus extiterit, utrāq; partē in aquam conijcito, strumæ renascentur. *Strumosorum ingratorum talio*

Vrticæ radices cū aceto coctæ cōtusæq; ac subactæ manibus tepidę imponuntur, incipientes strumas cōtinuo cōprimunt. hæc aūt cura non solū discutiet prorumpētes strumas, sed & maturas ita aperiet ut omnib. radicibus penitus extractis, ad certissimam sanitatem sine ulla cunctatione perducat.

Adeps caprina cū calce subacta & apposita, strumas statim dissoluit & sanat. Lupus marinus, id est piscis tantę efficaciæ est aduersum strumas, ut ad quamlibet partem corporis admotus, strumarum uitium omne persanet. Aduersus languorem faucium expertum medicamen hoc facies. piperis albi ⸗ I. naporū seminis ⸗ IIII. rutæ uiridis ℈ VI. absynthij gallici ℈ VI. laseris optimi ℈ VI. mellis optimi sextarium. de his tritis commixtis in unū, coclearium plenum dabis ieiuno uorandū, uel fauces inde cōtinges. Apij seminis quantum tribus digitis cōprehendas, tantundem & salis, & sinapis alexandrini, adijcies rutæ quoq; uiridis pusillum, addes & allij spicas V. hęc teres diligenter, & adiunges aceti boni quattarium, & dabis bibere ex aqua calida, si iam per dolorem faucium manducare non poterit. Adipis ueteris ⸗ I. rutis grana III. laseris grana III. satureiæ pusillum, allij spicas XI. teres & calefacies flammula tenui, atq; inde collum eius & fauces diligentissime perfricabis qui de talibus laborabit. Remedium ualde certum & utile

faucium doloribus ſic.ſcribas in charta hæc.

Εἶδον τριμόρφῃ χρύσεον Τοάνακδυν,
Καὶ περίπαρχυ ἀλιεσιν Τοσάνακδυν.
Σῶσόν με σέμνε νόρτ στρώων ὑπόρτατε.

quam chartam in phœnicio obuolutam lino conligabis, colloq; ſuſpendes, memineriſq; ut mundus hæc facias, & ne tertia manu ſcriptura tangatur.

Gallam tunſam & cribratam atq; alumen utrumq; æquis portionibus ſumes, & prius in ollam nouam mittes, & mel bonum atq; alumen utrunq; adijcies, & in unum decoques, atq; inde orificia geuſiarum & fauces intrinſecus perfricabis. Vettonicam, argemoniam, uerbenam, rubum, ſenecionem, mentam, cucurbitam ſiccam, hinc amplius mittes ſardæ caput aſſatum, piperis modicum, teres hęc omnia diligenter & miſcebis, & ſic etiam per pinnulam delicatam faucibus inſeres, mire hoc remedio carbunculum & quidquid mali intra fauces erit curabis. Olei boni cyathum unum, & ſuccinum uerum, in ollam nouam mittes atq; ad medias decoques. deinde ſuccinũ tolles & combures & teres & puluerẽ eius in oleũ ſupra ſcriptum mittes, & unà iterum diligẽter teres, atq; inde tollibus quotiens opus fuerit adpones, experieris magnũ remediũ. Ad parotidas conuenit noctuæ cerebellũ butyro mixtũ adponi, diſcutit enim ferè eas ſine dolore & moleſtia: oportet autem per aquam marinam feruentem, nouis ſpongijs illic demerſis, & linteo uel ſabano intorto, utrinq; expreſſis, uaporare eas, atq; ita oblinire hoc medicamentum, ſuperq; tegere lana ſulphurata totam maxillam. Bene diſcutit parotidas iris illyrica cõtuſa cocta ex paſſo, & more cataplaſmatis farinę hordeacez, calida bis uel ter in die inpoſita. Diſcutit & hoc medicamentũ parotidas antequã ſuppurent, quod conficitur ſic. ſpumæ argẽti P.II. ceruſſę P.I. ſalis am̃oniaci P.I. ęris floris P.I. aceti S.I. olei ueteris S.II. ſpumam, ceruſſam, ſalẽ, per ſe & cum aceto terere te oportet mortario marmoreo, deinde oleo admixto traijcere in caccabũ amplũ, ne extra effundatur, & ad ignẽ ponere, efferueſcet enim ualde. cũ hęc ſuper ignem poſita habuerint emplaſtri mollis temperaturã, deponi oportebit caccabũ: cum uero deſierit feruere, paulatim aſpergere æris florẽ, & mouere ſpathula medicamentũ, ne extra fundatur, & rurſus coquere donec habeat emplaſtri ſpiſſitudinẽ debebis. Ad ſtrumas benefacit radix cucumeris ſiluatici cocta ex aqua mulſa & trita, atq; ita inpoſita. hibiſcum quoq; eodem modo coctũ & inpoſitũ melius facit. Marini lepores oleo ueteri iniecti benefaciũt diſcutiendis ſtrumis, ſed cũ ipſo oleo in plumbea pyxide cluſi, quã dieb. xl. diligenter alligatã oportet haberi. poſtea ex eo pinnula oblinendæ ſunt ſtrumę, ſuperq; eas pellis lanata non nimiũ tonſa, tegendi gratia inponẽda eſt. præcipi aũt oportet, ne quis hoc medicamento manus inquinet, aut inquinatas priuſquam bene eluerit, ad os referat. Ad ſtrumas, & ad duritias mammarum, mirifice facit hoc medicamentum, antequã ſuppurent, & poſt ſuppurationem nihilominus utile eſt, accipit hæc. olei ueteris P. I. ſpumæ argenti P. unum, gallæ

gallæ syriacæ P. II. mannæ P. I. & unciam, galbani P. I. cum oleo coquitur spuma donec ceroti spissi habeat temperaturam, deinde admiscetur ei galla, & secundum hanc manna. cum emplastri habuerit spissitudinem, tollitur ab igni medicamentum, & cum desierit feruere paulatim galbanum miscetur: deinde linitur in aluta cum opus est adponi, tertio uel quarto die soluitur, si non suppurauerint strumæ: sed si apertæ fuerint, hyeme alternis soluetur, æstate cotidie. Malagma ad strumas & ad omnem duritiam relaxandam mirificum, sic: resinæ terebinthinæ P. II. ceræ selibram, propolis quam quidam ceram sacram uocant P. I. galbani P. I. olei ueteris selibram, hæc omnia cum oleo ad ignem liquefieri oportet, & postea misceri uisci de quercu P. I. xiphij radicis quod nos gladiolum appellamus. P. I. feculæ putris. P. I. aphronitri libræ quadrantem, opopanacis P. I. hæc omnia ordine quo scripta sunt trita cribrataq́ in cacabum coniiciuntur, opopanax oleo diluitur & soluitur, ubi temperatum est medicamentum, manibus subigitur, linitur cum opus est aluta, & sic adponitur. Glandulis facies remedium sic: farinam, mel, crocum & caricas, simul misce & contere atq; unum corpus facito, & ita linteo inline, & super glandulas pone. Carmen mirum ad glandulas sic: albula glandula, nec doleas, nec noceas, nec paniculas facias, sed liquescas tanquam salis in aqua: hoc ter nouies dicens, spues ad terram, & glandulas ipsas pollice & digito medicinali perduces, dum carmen dicis, sed ante solis ortum, & post occasum, facies id, prout dies aut nox minuetur. Glandulas mane carminabis, si dies minuetur, si nox ad uesperam: & digito medicinali ac pollice cōtinens eas, dices: nouem glandulæ sorores, octo glandulæ sorores, septem glandulæ sorores, sex glandulæ sorores, quinque glandulæ sorores, quatuor glandulæ sorores, tres glandulæ sorores, duæ glandulæ sorores, una glandula soror, nouem fiunt glandulæ, octo fiunt glandulæ, septem fiunt glandulæ, sex fiunt glandulæ, quinque fiunt glandulæ, quatuor fiunt glādulæ, tres fiunt glandulæ, duæ fiunt glandulæ, una fit glandula, nulla fit glandula. Ad ea quæ faucibus inhærebunt remedium, si os aut arista hæserit gulæ, uel ipse cui acciderit, uel alius, confestim ad focum adcurrat, & titionem uerset, ita ut pars eius quæ ardebat forinsecus emineat, illa uero quæ igni carebat flammæ inseratur, conuertens uero titionem ter dices remedij gratia te facere, uti illud quod hæserit in faucibus tuis, uel illius quē peperit illa, sine mora & molestia eximatur. hoc inter certissima remedia subnotatum est. Herba appellatur uincaperuinca, ex qua si fauces obligaueris dormitum eunti eius cui aliquid ex his inhæserit, mane sanus consurget. Omnia quæ hæserint faucibus hoc carmen expellet: Heilen prosaggeri uome sipolla nabuliet onodieni iden eliton. hoc ter dices & ad singula expues. Item fauces quibus aliquid inhæserit confricans, dices: xi exucricone, xu, crigrionaisus scrisumiouelor, exugri conexu, gtilau.

Strumæ. *Propolis* *Cera sacra* *Fecula.* *Glandulæ* *Vincaperuinca*

Si de piſce os faucibus hæſerit, ſpinam mediam eiuſdem piſcis infrin/ges, & aliquam partem ex ea pollice & medicinali digito ſuper uerticem eius cui os uel ſpina hærebit adpones, ſed utilius erit ſi neſcienti id facias.

Ad os, ſiue quid aliud hæſerit faucibus, hi uerſus uel dicendi in aurem eius qui offocabitur, uel ſcribendi in charta, quæ ad collum eius lino alligetur, quo remedio nihil eſt præſtantius.

μή μοι γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου
ἐξ ἀΐδος πέμψειεν ἐπαινὴ περσεφόνεια

Ad reumaticos efficax remedium ſic, muſtela die iouis, luna uetere ca/pta, uiua in olla rudi ita excoquitur ut teri poſſit, & in puluerem redigi, qui puluis collectus ex melle & bene contemperatus, ieiuno reumatico ad di/em per cocleare dabitur, ſed unius ligulæ menſura mire proderit. Ad ſy/nanchen remedium efficax ſic. rapæ ſeminis heminam, caulium ſeminis heminam, opopanacis ſemunciam, laſeris ℈ IIII. allij modicum, ſalis mon/tani modicum, omnia hæc diligentiſſime trita, & melle collecta, laboranti dabuntur menſura ac ratione, ita ut terna cochlearia ieiunus accipiat.

Ligulæ menſuræ

AD OMNES MOLESTIAS TVSSIS ET SVBITAE ET DIutinæ, ac uetuſtæ, & ſiccæ atq; humidæ. & ad phthiſicos, atq; eos qui ſanguinolentum & purulentum excreant, & ad empyicos, uel pleumoniacos, atq; eos quibus caſu ſanguiſugæ intra ſto/machum inteperſerint, nec non & ad ſtomachi ſtrido/rem, & ne media doleant, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de expe/rimentis.

CAPVT XVI.

PAſtillus ad tuſſem & deſtillationem pectoris, & pulmonis, & ad epiphoras oculorũ, & ueſicæ dolorem, & quibus tubus ſtrã/gulatur ſępius & non ſine cruciatu urinam faciunt. Item ad eos qui ſanguinem ore eijciunt, aut per urinam reddũt: ad deiecti/onem quoq; alui, & ad tormina, & grauedinem uentris, & choleram, & ſto/machi crebram nauſeam quæ cum uomitu ſine febri excitatur utilis eſt, & quicquid reprimi & ſiccari oportet optime compeſcit: præterea facit & ad omnium partium corporis dolorem, pręter capitis: quin etiam ſi quando alicuius rei cauſa datum fuerit, aliæ rei uitio non erit hoc medicamentum. Cum autem ad omnia quæ ſupra dixi manifeſte profit, tum præcipue ad initia phthiſeos benefacit. multos enim eripuit ex magno periculo, inter/dum bis terúe datus hic paſtillus. recipit autem hæc, myrræ troglo/dytidos ✻ VI. croci ✻ V. thuris ✻ V. opij ✻ IIII. alterci albi ſeminis ✻ IIII.

Tubi ſtran/gulatio

denarios IIII. apollinaris herbæ radicis corticis ✳ IIII. contunditur hic cortex per se & cribratur tenui cribro. deinde crocum, postea altercum, deinde myrra & thus, quibus miscetur opium pridie in aqua maceratum, & subinde aquæ exiguum adijcitur, donec fingi pastilli possint ad pondus denarij semissis, licet alij tertia huius ponderis detracta faciant pastillos. dantur in noctem ex aqua, cyathis tribus. somnum faciunt, dolorem omnem sedant ut superius dixi. oportet autem ex eo etiam catapotia fieri. quidam enim facilius ea quàm potionem sumunt, & non multum ad medendum interest.

Catapotium, id est medicamentum quod nō diluitur, sed ita ut est uoratur, ad tussim cum sine modo defluit, conficitur sic. croci ✳ III. myrræ ✳ II. opij ✳ I. contunditur crocum siccum & cribratur. cōtusæ & cribratæ myrrę opium admiscetur aqua exigua dilutum, postea adijcitur crocum, & cum in unum omnia bene mixta sunt, fingūtur erui magnitudinis pilulæ. dantur in noctē ternæ uel quaternæ, & si siccæ nō potuerint transmitti ex aqua calida modica dabunt, & formabunt ex aqua. Catapotiū alterū ad tussim aridam sic. myrræ, piperis, castorei, galbani, styracis, opij, singulorum idem ponderis. Castoreum & piper contunduntur & cribrantur. deinde myrra ante contrita, cæteris contusis & cribratis admiscetur: ubi omniū unitas facta est, formantur pilulæ ex aqua uitiæ magnitudinis. dantur cum caldæ aquæ modico ternæ uel quaternæ in noctem, sed digestis. Aliud catapotium ad tussim ueterem, quod & suspirio & phthisi tentatos, & lienosos, & iecur durum habentes sanat, idem inflationem tollit, & purgat mulierum si qua ex partu sordida resederint, conficitur sic. styracis ✳ VI. myrræ ✳ II. S. opopanacis ✳ V. resinæ terebinthinæ ✳ IIII. alterci seminis ✳ I. iris illyricæ ✳ I. nitri ✳ I. piperis albi ✳ II. galbani ✳ II. opij ✳ I. irim, altercum, piper, contundere oportet & cribrare. nitrum mortario terere, cætera pilo cōminuere, & postea omnia permiscere, ac facere catapotia magnitudinis fabæ. inde terna uel quaterna in noctem, uel sicca, uel ex calda aqua dare, quę & ad inflationes, distensionesq́ue cum aquæ calidę cyathis tribus utiliter dātur. Ad eam rem remissior quidem pastillus, sed non contemnendus, accipit hæc. croci, myrræ, alterci, opij, pondera paria contusa miscentur despumato attico melli, fiunt pastilli eiusdem ponderis ut supra scriptum est, dantur iuxta ætatem & uires in noctē: licet & hinc catapotia facere propter eandem causam utile sit, sed tunc aquæ mel adijcitur. Pastillus ad tussim, & ad sanguinem reijcientes, & ad stomachum solutum habentes, facit & ad deiectionem uentris, & uesicę dolorem. accipit hæc: apij seminis ✳ VI. rosæ foliorum arefactorum in umbra ✳ XII. myrræ ✳ XII. croci ✳ XI. opij ✳ IIII. apij semen & crocum & folia rosę contunduntur cribrāturq́ue, myrra teritur, opium aqua maceratur: omnia deinde in unum miscentur, aqua adiecta fiunt pastilli ad pondus denarij semissis, aut tertia parte detracta, dantur stomachum imbecillum habentibus, & sanguinem reijcientibus

Catapotium

 bus

bus ex aquæ frigidæ cyathis duobus, cæteris ex calidæ totidem cyathis dari debet. Pastillus ex odoribus qui benefacit ad omnem internum dolorem, proprie autem ad tussim, & pectoris destillationem, & oculorum epiphoras, facit & ad suspirium & ad lateris dolorem, & ad phthisicos, uesica quoq; uel renibus laborantibus, uel sanguinē ex urina reddentibus cum dolore, utiliter datur, accipit hæc. cinnami, cassiæ, croci, singulorū ✳ ternos, alterci seminis & apollinaris herbæ radicis singulorum denarios quaternos, piperis denarios II. opij denarios II. turis denarios III. nardispicæ ✳ II. uino faletno contusa & trita hæc ut debet consparguntur, fiunt pastilli ad pondus denarij semissis, aut tertia parte detracta, dantur in noctem pro ut ægri uires sunt cum aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus. Medicamentum quod per coclearium deuoratur, benefacit ad tussem aridam, & eos qui difficulter glutinosa excreant, & præfocari uidentur interdum. sed præcipue prodest his qui dolorem lateris cum febre sentiunt quos Græci pleuriticos dicūt. liberat enim omni periculo eos. hoc medicamentum Apulei Celsi fuit, & præceptoris nostri Valentis, nec unquā ulli uiuus compositionem eius dedit, quia magnitudinem opinionis ex ea traxerat, est autem hæc. mellis attici libram, piperis nigri denarios duos, myrræ troglodytidis, & cassiæ denarios singulos, stachyos nardi denarium I. cinnamomi hemiobolum, quod si non habueris cinnamomum, duplicem cassiam conijcies. piper cōtunditur diligenter & cribratur, myrra teritur mortario marmoreo. postea utraq; in unum miscentur, deinde mellis optimi despumati adijcitur quantū sufficiat, ut sit pseudoliquidum. dantur inde phthisicis coclearia quina uel sena, pleuriticis etiā plura & sæpius, sed interuallo, hoc est non simul omnia dari oportet. & tum maxime cum tussiunt, & præfocari uidentur, difficulterq; spirant, siue etiam non tussiunt & phlegma illis interius coquitur dari debet, protinus enim exscreant quæ optant, & transitum spiritus habent, & tussire desinunt. Alterum medicamentum ad tussem aridam conficitur sic. Nasturcij animati seminis unciam, alterci seminis unciam, opij ✳ I. myrrę semunciam, sulphuris uiui semunciam, piperis albi —. I melle colligitur hoc medicamentum, datur fabæ ægyptiacæ magnitudine ex cyathis aquæ calidæ III. in noctem: facit autem hoc medicamentum & ad lateris dolorem, & ad stomachi inflationem grauedinémque: cœliacis quoque qui subito uniuersa deijciunt, prodest: & dolenti superpositum uel circundatum denti, & si exesus est in cauernam eius insertum, utile est. præterea adhorrores febrem præcedentes, quæ circuitum habent, datum ante horā accessionis, utilissimum est, sed prius corpore perfricato oleo calido. prodest & his qui sine horrore circuitu febrium uexantur, quamobrem lexipyretos hæc compositio dicitur. Alia compositio ad tussem aridam, & glutinosam, & difficulter excreantibus: purgat etiam interanea, uomicas & suppurationes, accipit hæc: lini seminis, urticæ seminis, nasturcij seminis, iris illyricæ

Pastillus ex odoribus

Pleuritici

Nasturcium animatum

illyricæ radicis æquis ponderibus. hæc in puluerem redigi & misceri oportet cum melle, & frequẽter ieiuno per coclearium dari. Stercus porcinum siccum inligatum phœnicio, & collo suspensum, tussem molestissimam sedat. Hyssopi — I. mentę siccæ — I. pulegij sicci — I. mellis decocti — II. marrubij — I. papaueris — I. sunt qui addunt & sulphuris uiui semunciam, hęc trita permiscentur ut pseudoliquida sint, & per cocleare dãtur, ita ut per triduũ coclearia singula qui tussit ieiunus accipiat. Hederæ folia tria cum tribus granis piperis ex uini cyatho, & aquæ calidæ quãtum sufficiat, prima die dabis, sequenti die folia quinq; cũ granis quinq;, similiter ut supra, tertia die folia VII. cum granis VII. similiter ut supra, sed infirmo ex calda aqua dabis, mirabiliter tussem quamuis molestam, & uetustam sedabis. Ad diutinam tussem quæ nunquam desinit, & satis molesta est, medicamen faciess sic. laricis — I. piperis — I. croci — I. myrræ — I. marrubij tunsi succi quartariũ, ficus siccas tres, mellis optimi quod satis esse æstimaueris. coques hæc pariter miscebis & conteres, ac sic ieiuno triduo cõtinuo coclearia singula dabis, miraberis remediũ, sed si necesse fuerit, intermissis diebus iterũ ac sæpius dabis, hoc etiã phthisicos sanat. Ad tussem ex perfrictione collectã medicamen hoc utile est. aceti optimi heminã, aquę heminã, hyssopi ℈ VI. tandiu coques donec ad medietatẽ decoquantur. tum heminam mellis boni despumati adijcies, & lento igne decoques ut spissescat: ante tamẽ quàm mel adijcias, supra scripta colare debes, inde terna coclearia ieiunus & post cœnam accipies. Ad tussem remedium utile. resinam terebinthinam & mel despumatum pari pondere permixta cum ouo leuiter decocto, debebis ieiunus haurire.

Pulegium siccum ad mensurã cyathi & nasturcij tantundẽ in puluerem tenuissimũ redige, & mellis optimi adijce quod sufficiat, ac decoque, & mane ac uespere coclearia inde singula accipe, miro aduersus tussem quamuis molestam remedio uteris. Ad tussem nocturnam & stomachi confirmationem remedium probatissimum sic. caricas tres pinguissimas Africanas prima nocte accipies assatas super carbones, ita ut singulis caricis inseras piperis grana nouena lecta, & pulegij quod non fuerit in fumo aliquantulum: sed caricas sic assare debes ne comburantur penitus, sed ut resoluantur, & ea hora qua te in lecto posueris, tum eas accipe & obserua ne quicquam postea loquaris, aut quemquam appelles, antequam obdormias: hoc obseruans per tres noctes facies. Ad tussem præsentaneum remedium sic. radices rumicis minutæ eius quæ per campum se sternit, & mora fert paruula, colliges sine ferro, & earum P. III. in aquæ ℥. XX. lento igne usque ad tertias decoques. deinde radicibus separatis, ponderabis aquam, & quantum separata aqua pensauerit, tantum mellis optimi despumati admiscere debebis, & rursus utrumque mixtum tamdiu decoques donec mellis spissitudinem habeat. deinde admiscebis Caricæ Africanæ

piperis optimi triti quantum æſtimes poſſe ſufficere ut ſine moleſtia accipiatur,atq; ex eo medicamine mane & ſero terna coclearia ſumes. Marrubij faſciculum bonum in aquæ congio ad medias decoque, & ex ea aqua adiecto mellis aliquantulo, ieiunus cotidie ſingulos cyathos donec tuſſire deſinas bibe. omne genus tuſſis efficaciter curabis. Fœniculi radicem uiridem nitidam in pila lignea conrunde,atque eius ſuccum ieiunus cum uino uetere per dies cōtinuos nouem in limine ſtans bibe, ualidiſſime aduerſum tuſſim quamlibet moleſtam tibi prodetit. itidem proderit & puluis ex eadem radice ſicca factus,ſimiliter potus. Porri contuſi ſuccus expreſſus cum oleo decoctus & epotus, plurimum tuſſientibus præſtat. Verbenæ herbæ areſactæ tunſæ atq; cribratæ tenuiſſimi pulueris coclearia quinque maiora maioribus,minoribus pro ætate minora,ſed ſinceri ex uini amici ueteris cyathis totidem, per dies quinq; potanda dabis, febricitantibus ex aqua dari oportebit,mire tuſſientibus proderit. Scillæ interioris medullæ teneræ contritæ ſuccum cum mellis pari menſuta decoque,& inde etiam ſi minimum, quantum ſummus digitus recipere poſſit, ieiunus cotidie mane guſtaueris,tuſſis moleſtia mire carebis. Tuſſis moleſtia cito liberabere ſi obſeruaueris remedium tale.piperis albi grana III. baccarum lauri grana III.in unum conrunde, & adiectis aquæ calidæ cyathis duobus ieiunus bibe.deinde piperis grana V.& lauri baccas V.ex aquæ ut ſupra cyathis duobus bibe,deinde VII.& VII.ex aquæ duobus,deinde IX.& IX.ex aquæ duobus. & ſi tam moleſta tuſſis fuerit ut non ſtatim deſinat, iterum deminuendo ſimiliter facies,ut IX.& IX. & deinde VII.& VII. V. & V. III. & III.cū aquæ calidæ binis cyathis bibas. Cupreſſi baccæ numeto impares quàm minutiſſime tritæ & ex uino uetere ieiuno potui datæ, tuſſem potentiſſime leniunt.eiuſdem tenera cauliculorum à ieiuno commanducata,ita ut ſuccus transglutiatur,mire ſanant tuſſientem,ſi id adiectis ſempet impari numero cauliculis per triduum fiat. Myrræ,ſtyracis,opij,ctoci,pares menſuras conterito, & de contritis ac permixtis ſpeciebus globulos ex aqua cicereuli magnitudine facito,ac prius quàm dormitum eat tuſſienti tria catapotia deuoranda,id eſt transglutiēda dato,ſuper quæ tres aquæ calidæ cyathos potandos adijcito.hoc remedio nocturna tuſſi laborantem cito liberabis.

Numerus impar (margin)

Vētriculi gallinacei membrana (margin)

Ventriculi gallinacei membranulam qua ſordes aqualiculi continentur, areſactam terito diligenter,& cum uino potui dato, humidam tuſſim ſedabis. Tuſſem quamuis grauem maiorum natu intra quinq; dies, paruulorum etiam intra triduum ſanat, qui ſulphuris triti quantum tribus digitis capere poteſt, in ouo ſemicocto ſorbili per triduum ieiuno,aut per quinq; dies dederit. Hyoſcyami — I.ſulphuris ſemunciam,fellis terræ — I. piperis — I.gentianæ — I.opij ʒ II.marrubij — I.mellis deſpumati quantū ſufficiat ſupra dictis ſpeciebus , tritis cribratisq; miſcebis , ac leuiter decoques; inde ſi quis tuſſi grauiter conflictabitur, paſtillum ad magnitudinem fabæ ieiunus

ieiunus mane hauriat,& in noctem cum calda aqua alium pastillum bibat, bonum ualde & utile remedium experietur. Scillæ bulbum unum purgatū tribus feruoribus in aqua decoques, & ex eo quod fuerit tenerrimum sumes — IIII. panacis & iris illyricæ, drachmas quaternas, ammoniaci — II. hæc omnia diligenter teres, sed scillam seorsum confricabis, tum omnia confundes, & mellis optimi despumati ad colligendum in unum medicamen quod sufficiat mittes, atq; inde laborāti per cocleare bis uel ter diebus singulis dabis, intra dies VII. etiā sanguinē excreantē & uetustę tussis molestia liberabis, dū aut deorsum purgatur, aut per uomitū pituitæ interius collectæ humor effunditur. Folia ulmi quæ orientem spectant, cum piperis granis totidē, sed impari numero trita, & cum falerno uino à ieiuno sumpta etiam purulentas tusses potenter emendant. Salis quantum intra palmā tenere potest, qui tussiet in potionē ceruisæ aut curmi mittat & calidū bibat cum dormitum uadit, neq; postea loquatur, sed tacitus somnū capiat, cito sanabitur si hoc uel triduo fecerit. Millefolium tritum ex aceto potum tussientibus atq; etiam stomacho ruptis & sanguinē excreantibus prodest. similiter prodest quinq; folium tritū, atq; ex aqua potui datum. Quinq; ouorum incoctorū uitelli cū uini ueteris aut mulsi cyathis tribus permixti, & calide per triduum poti, excreationes cruentas emendant. Nuces pineæ inanes contusæ in ollam mittuntur, & quot fuerint nuces, tot hyoscyami unciæ & aquæ sextarij adijciuntur, hæc ad medias decoquuntur, atq; inde ad tussis remedium etiam phthisico bibenda ieiuno cotidie potio, etiam ex uino, si non erunt febres, salubriter dabitur. Si de tussi stomachū quis aut latera dolebit, herbæ uettonicę fasciculum cum suis radicibus in olla noua decoquat, cum aquæ lixiuæ ℥. duobus, donec ad tertias consummantur, atq; inde dimidium cyathum frigidum cum dolore urgebitur bibat. Vettonicam, nepetam, pulegium, æquali mensura cum uini ℥. duobus & salis pusillo, ad heminā decoques, atq; inde laboranti tussi & doloribus stomachi cyathos singulos ieiuno ut per cocleare paulatim infundas per triduū dabis. Si quē tussis intolerabilis uexat, de lupi iecore arido uel exusto quantū uoluerit cōterat, adijciatq; uinū mel & aquā tepidā, atq; inde ad diē cyathū ieiunus bibat, intra paucos dies mire sanabitur. Inuenta cāsu in uia portio de cribro impari numero foraminū collo inligata, tussi & suspirio remediū est. Ad tussem nimiā & ueterē remediū sic. marrubij sicci P. III. in ollā nouā fictilē mittes, & aquę fontanę ℥. XVIII. & decoques ad tertias. deinde ipsam aquā colabis, & in rudē ollā alterā mittes, atq; addes illic mellis optimi ℥. I. piperis triti semunciā, & iterū ad tertias decoques, ut spissum fiat. deinde diligenter in uaso uitreo repones, atq; ex eo ieiunus terna coclearia cotidie sumes. ęque prodest marrubij uiridis succus cū mellis despumati pari mēsura decoctus, & cocleare pleno mane sumptus & uespere. Herba argemonia contrita, & ex uino uetere diluta potui data, unice tussientibus prodest, tamen

Folia ulmi

Cribri portio

tamen ut dixi qui remediandus est ieiunus accipiat. Betæ radix pipere adiecto conteritur, & ex eo ad piperis magnitudinem catapotia fiunt. inde bina ieiuno data deuorantur, donec tussis uitium consenescat. Fabæ solidæ granum infusum in aqua, adeoq; inflatum ut plus humoris nequeat haurire, subito deuoratum, tussem mire tollit. Lotium humanum uetus adiecto croco ut odor eius occulatur exhaustum, ueteres tusses, & eos qui crassa pituita uexantur emendat. Si cui saliua resiliens tussem mouerit, aliquis ei in frontem sufflet, statim desinit. Ex ouo ducto interius quod est, passo intritum adiectis aquæ calidæ cyathis duobus si antequã cubitum eas biberis, quietiorem à tussi maiorem partem noctis habebis, & eius potionis adsiduitate sanabere. Faba fresa tussientibus in qua allium coctum fuerit, maxime prodest, uel ex melle in cibo sumpta, efficaciter remedium præstat. sed & purulentas excreationes cohibet & sanat.

Ficus siccæ tres cum hyssopi modico, & paruo rutæ fasciculo, & quartario fœnogræci purgati, cum aquæ nitidæ sextario propensæ in olla rudi ad medias decoquuntur & colãtur, inde tres potiones per triduum tussi nimia laborantibus dantur, mirum remedium est. Seuum ouium decoctum & cum uino austero depotum, tussi medetur. Sandaracha quoq; cum resina terebinthina ex ouo sorbili sumpta, tussem remediat. Vettonicæ pollinis drach. II. in passi cretici cyathis duobus permixtę aqua calida utiliter aduersum tussem bibuntur. Palmare remedium ad tussem sic. fœniculi sicci triti ℈ IX. anethi similiter ℈ IX. opij hispani ℈ II. hęc iuncta ex melle optimo temperabis, & ex eo nucis auellanæ magnitudine cum aqua calida mane ieiuno, uel etiam digesto ad uesperam dabis. Valde bonum & utile ad tussem qualemlibet hoc remedium est: apij seminis ℈ IIII. hyosciami ℈ II. anethi ℈ IIII. opij ℈ II. mellis quod ad colligendas & glutinandas species supradictas sufficiat, cum in puluerem fuerint redactæ. Tussi & cruditati medetur hoc medicamen. costi — III. cinnami — II. piperis ℈ V. item piperis longi ℈ V. opij ℈ II. croci — I. mellis quod satis ad hæc trita temperanda & catapotia facienda, quæ cum calda aqua & mane, & sero, sed interiectis uicibus dari oportet, quod similiter & de supra scripto medicamine fieri debet. Aquam in qua rutam, & hyssopum, & rosam siccam, decoxeris uino inmisce, & ita bibendam ieiuno offer tussienti, cito subuenies.

In ouum sorbile mastichę puluerem mittes, sed opus est ut mox coagitatum statim sorbeas, ne dilatione fiat crusta: quo exhausto facile tussem sedabis, si id sæpius feceris. Fabæ grana quinquaginta tosta in furno, piperis totidem, tundes & cribrabis, & pulegij tantundem mensuræ quantum fabæ est in puluerem rediges, ac simul melle consparges, & coques in olla rudi atq; agitabis ne conburatur. postea de tepefacto medicamine per septem dies singula coclearia, siue mane, siue seto, tussi laborantibus dabis, cito subuenies. Herba centauria trita ex uino dulci bibitur, mire prodest

etiam

etiam his qui ſanguinolentum aut purulentum extuſſiunt, quos phthiſicos dicunt. Vuam paſſam enucleabis ad ponderis libræ ſextantem,& diligenter teres, adijcies ſinapis optime ſeparatim triti libræ ſextantem, ac deinde adiecto aceto ſcillite cum mellis modico teres et miſcebis, ita ut eam ſpiſſitudinẽ habeat, ut paſtilluli fieri poſſint, nõ tamẽ grãdes, inde qui phthiſi & diutina tuſſi laborãt, ſingulos cũ calda aqua ieiunus mane, & ſimiliter dormitũ uadẽs ad ueſperã ſumat. Cerui pulmones cũ ſuis gurgulionib. uirgulis tenſos, in fumo donec areſcãt ſuſpende, & ex his aliquid cõtuſum tritũq; diligenter adiecto melle, ecligmatis modo phthiſico dato, quẽ ſanari citiſſime uoles. Lacerta uiridis uiua immiſſa in uas fictile nouũ, & cũ uini ℥.III. decocta ad cyathũ unũ, incredibiliter phthiſico ꝓdeſt, ſi ex uino eo mane ieiunus bibat cocleare unũ. Qui phthiſi laborabit, laſer tritũ in aqua tepida ieiunus cotidie bibat, potẽter remediabitur. Cãcros marinos impari numero exuſtos uel aridos tritos, & baccas laureas impari numero tritas, adiecto melle atq; adipe anſerina remiſſa, æquis põderibus, uniuerſa permixta unum corpus facies, atque æqualiter in duodecim partes diuides, & in cibo aut in potione laboranti phthiſico dabis, mire prodeſit. Oua incocta duo in calice diffundes, & deijce olei optimi ℈ II. & axungiæ uetuſtiſſimæ in trulla ad calidã remiſſæ ℈ II. & coagitato ac permixtum phthiſico tepidũ cotidie da bibendum, donec ſanẽt, ualde proderit. Qui phthiſi adficiũtur, maritima loca uitare debent, atq; illic maxime ubi pix conficitur commorari, ibiq; codearum carne cum uino excoctarum adſidue ueſci. *Phthiſicorum habitatio* Picem præcoquã, ſiue quam uiſcoſam uocant, & rubricam ſcythicam, quam alij piſſaſphaltum uocãt cum ſeui ceruini remiſſi cyatho uno & lactis bubuli uel ouilli pari menſura, ſi quis iam peticlitanti phthiſico in potu uel in cibo cotidie dederit, mire ei ſubueniet. Mus gliris degluptus & cum oleo ac ſale aſſatus pleumoniticis uel empyicis cibo datus, mire ſuccurrit, eos quoque qui purulenta excreant celerrime ſanat. Marrubij uiridis faſciculum, & ambroſiæ faſciculũ, & abrotani faſciculum, mitte in ollam ſemodialem nouam, & uini ℥.IIII. & decoque ad ſextarium, tum exprime herbas, & cola, & adijce in ollam mellis optimi ſextarium & poſtea decoque ad craſſitudinẽ mellis, ex eo uteris ieiunus cotidie plena ligula ad ſanguinis reiectionem ſedandam, & ad ſtomachum confirmandum. Butyrum nitidum & tantundem mellis optimi deſpumati coquito donec color rufus ſit, & in pyxide cornea recõde, atq; inde mane ieiuno ſingula coclearia dato, qui pulmonis exulcerati uitio fœtidum olet, uel purulentum & fœtidum excreat.

Axungiæ ſuillæ uetuſtæ unciæ tres, ex uini uetuſtiſſimi cotyla una decoctæ, potui phthiſicis daræ potenter remediantur. Anethi ſicci ueteris puluerẽ, & reſinæ pityinæ puluerẽ, cũ adipe uetere anſerino aut gallinaceo, edendum mane ieiuno empyico coclearia tria, & ueſpere tãtundem dabis, mire ſubuenies. Ad eos qui ſanguinem excreant remedium efficax ſic.

tutis

turis masculi diligenter triti, drach II. ammoniaci unam, cum aceti hemina si mul contemperabis, ita ut bibi possit & laboranti ieiuno hæmoptoico dabis. Si quis purulentum tussit, ouum crudum cum pari mensura succi de porro sectiuo expressi, tantūdemq; optimi mellis permixtū, calefactum ieiunus sorbeat. Ad excreationem cruentam remedium sic. codeæ elixatæ teruntur, & ex aqua calida à ieiuno bibuntur, nec nón ad idem codeæ inlotæ ex aqua marina coquuntur & deuorantur. Phthisicis & empyicis prodest aqua in qua cydonea mala cocta fuerint, adsidue propinata. ipsa etiam si incocta manducentur iuuent. Spongiæ africanæ exustæ cinis cum succo porri sectiui, haustus empyicos sanat. Rafani cocti cibo sumpti sanguinolentas excreationes celeriter emendant. Gummi optimum in ore solutum & deglutitum, summo empyicis remedio est.

Ruborum in quibus mora nascuntur cauliculi teneri tunduntur, ex his succus exprimitur, qui in sole ad crassitudinem mellis spissatur agitatus, hic haustus sanguinolentam excreationem efficacissime eludit. eorundem ruborum cauliculi teneri ex uino austero discocti eduntur. idq; uinum etiam merum potatum sanguinolenta excreantibus prodest. Coagulum ceruinum, siue leporinum, siue hedinum, in potione solutum bibitur utiliter ab empyicis uel hæmoptoicis. ceruini quoq; cornus exusti cinis in potione datus similiter medetur. Bubulus sanguis uel hædinus sanguis recens cū pari mensura aceti discoctus sanguinem excreantibus prodest si per codea re adsidue degustetur. Glutinum quo charta glutinatur calidum in modum sorbitionis hauritur, uel ex aqua calida sanguinem excreātibus datur.

Glutinū chartarum

Nuclei amygdalarum, triticum, amylon, & menta, trita in qualibet po tione utiliter ab hæmoptoicis uel empyicis hauriuntur. Semen salicis tritum, & ex uino austero sumptum, sanguinem tussientes sistit, & uitiū potenter emendat. Hederæ baccæ quæ sunt luteæ in pari numero tritæ & ex aqua tepida potæ phthisicos sanant. Herbæ uettonicę folia in umbra arefacta & tunsa cribrataq; reponito, atq; inde laboranti uulso uictoriati argentei pondus ex passo bibendum sæpe præbeto. quidam quo potentius herbæ huius auxilium facerent, adiecto melle cribratum puluerem cōprehenderunt, atq; inde fabæ magnitudine dederunt laborantib. phthisicis, uulsis, & reumaticis, eosq; qui etiam purulenta excreabant incolumitati solidæ reddiderunt. Ad phthisicos remedium & præsens & maximū, nam etiam uitæ dubios sanat, & quibus spes superesse nulla uideatur. equi saliuam uel spumam cum aqua calida bibendam per triduum dabis, etiam quem tussi intoleranda & diutina laborare uideris, hoc remedio liberabis: ægrum quidem sine cunctatione sanabis, sed equum mors subita consequi tur. Oua cruda duo in calicem uerguntur, eo adijciuntur olei optimi — v. gari floris — v. passi cretici — v. cumq; hæc in calicem conieceris, axungiæ uetustissimæ — v. in uase igne dissolues, eundemq; liquorem calidū cæteris rebus

Equi saliua

rebus adijcies, omniaq́ pariter supet aquam feruentem remittes, & calida phthisicis bibenda præbebis. Herbæ senecionis uiridis contusæ & expressę succus ad mensurã cyathi unius per dies singulos potui datus, phthisicis miro remedio est, si interiectis diebus uel septies propinetur. Rutę teneræ contritæ cum ramusculis suis & expressæ succus, cum aliquantulo bitumine, ex uino uetere calido, phthisicis celeriter, similiter & empyicis in potu medetur. Antidotũ phthisicis incõparabile sic. piperis albi ℈ III. myrræ ℥ I. opopanacis ℈ I. turis masculi ℈ I. opij ℈ I. croci siculi ℈ I. zingiberis ℈ II. laseris ℈ I. rutæ siccæ ℈ II. abrotani ℈ II. narcissi ℈ II. uettonicæ ℈ II. marrubij ℈ II. pulegij ℈ III. mellis despumati optimi ℥. I. uini aminei quartariũ, papaueris triti ℈ I. ex quocũq; liquore hoc phthisicis propinatum ualde prodesse memoratur, ita ut de cõtritis diligenter mixtisq́; speciebus catapotia fiant magnitudine fabæ, quę aut integra hauriẽda, aut liquefacta detur & mane & uespera.

Trochiscus dielectru prestãtissimus ad hæmoptoicos, id est sanguinẽ uel excreãtes uel uomẽtes, uel eos qui maxime cũ tussi sanguinẽ iactant, huius cõfectio sic. croci ℈ XV. succini ℈ XV. masticheæ chiæ ℈ XV. iris illyricæ ℈ XV. opij ⚹ IIS. psyllij quod est semen nigrum minutum pulicibus simile — IIS. hoc semen coques in hemina aquæ, donec densa fiat, quemadmodũ de lini semine, quam colabis postea, & reliqua omnia trita ex hac aqua colliges, & formabis trochiscos habẽtes maximos ℈ IIII. S. alios ℈ IIS. minimos usq; ad ℈ I. S. Ita ergo facies ut pro ætate unusquisq; & pro corporis firmitate accipere possit. *Trochiscus dielectru* Ad eos qui sanguisugas inscij deuorant, cimicum in carbonibus positorum fumus remedio est, si ore hianti & faucibus apertis excipiatur, ejci enim & expelli deuoratas sanguisugas hac ratione certissimum est. *Sanguisugæ uoratæ* In eo aceto in quo prius ferrum feruens sit extinctum, butyrum missum & calefactum paulatim, si absorbeatur ejciet de stomacho sanguisugas. Ad stridorem pectoris deponendum sinapis optimi triti cyathos duos, & mellis optimi despumati cyathum miscebis, & ieiunus die calido, aut in loco tepido gargarizabis, & sines patenti ore humorem decurrere.

Ne media doleant, luna septimadecima semper allij incocti terna grana purgata transgluti, mire proderit. Corallium tritũ ex aqua potui datũ, reiectionẽ sanguinis reprimit. cui rei & castaneæ medentur si coctæ quam plurimæ mãducentur. Ad tussem Vindiciani medici remedium singulare. sulphur uiuum teres, & inuolues de axungia porci uetustissima, & dabis ut transglutiat tres pilulas prima die, secunda duas, tertia. I. tales autem pilulæ erunt ut facile transuorari possint, hoc remedium etiam equis tussientibus prodest. Ad tussem remediũ efficax: herba quæ gallice calliomarcus, latine equi ungula uocatur, collecta luna uetere liduna die iouis, siccata prius in ollã nouã mittitur cũ prunis ardentibus quæ intra ollam mitti debent, superficies sane eius argilla diligenter claudi debet, & calamus inseri, per quẽ humor uel fumus caloris hauriatur intra os, donec arteriã omnẽ & stomachũ

penetret. Compositio ad tussem. mellis despumati P.I. anethi seminis — III. piperis — I. hæc diligentissime trita miscentur melli, ut cum usus exegerit bis in die terna coclearia qui tussi laborabit accipiat. Compositio eclig ma tij ad pulmonem corruptum reparandũ. marrubij fasciculum unum, hysso pi fasciculũ I. glycyrizæ — III. iris illyricæ — III. inulæ — III. nuces pineas resinosas V. aquæ S. VI. mellis P. V. omnia hæc in aquã nitidã infundes, ita ut ad tertias coquantur, hoc est ut simul uniuersa ad trisextium ueniant, posteaq; addideris suprascriptũ mellis pondus, ut ad mellis ueniant densitatẽ, de quibus colatis & in uitro cõditis, terna mane coclearia, terna uespere, qui supradicta ualitudine laborabit accipiet. Descriptio eclig matij ad pulmonẽ curandũ. herbæ gladiatoriciæ succus, lilij siluatici succus, marrubij succus, ęquis mensuris parabitur. deinde quantũ de tribus specieb. fuerit succi, tantũ mellis mittetur, ita ut postea in sextarium huius permixtionis tria coclearia olei uiridis mittantur, quod tandiu postea coquetur, quãdiu medicamen ad mẽsuram mellis ueniat. ex hoc ieiunus accipiat terna coclearia, & post cœnã terna, qui pulmonis uitio laborabit. Confectio unctionis ad ipsam pulmonis causam, olei mollis S. I. cymini quartariũ, lento igni tam diu coques, quã diu cyminum percoquatur, quod postea colabis, & addes olei chamæmelini heminã, olei anethini quartarium, olei rosei quartarium, olei ranacei heminam, medullæ ceruinæ recentis — III. adipis anserinæ atq; porcinæ recentis — VI. butyri recentis sine sale — VI. ceræ punicæ — III. hæc omnia ad uaporem soluta miscentur, & quãdo æger ungi debet, tolles ex eo — VI. ad tridua nam unctionẽ, & addes illic succi de fœnogræco — II. febri fugiæ — II. lactis humani quartarium, quod lac sub hora qua ęger ungẽdus est mittatur, nec calefaciat cum cęteris speciebus, & iacens in lecto ungatur lenta satis manu, sed ante lucẽ postquã unctus fuerit statim lac uaccinum bibat eadem hora mulsum, nõ coctum dum calet.

AD SVSPIRIOSOS VEL AD DYSPNOICOS, ET omnes causas arteriarum, de quibus ruptis sanguis emanat, & ad uomitus restringendos, & prouocandos, & ad sitim arcendam, & ad singultus inhibendos, & ad reumaticos & uulsos, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis. CAPVT XVII.

D suspirium facit bene acetum quod scilliticum uocant, cocleario ter quatérue sumptum ad diem. prodest & scilla argilla circundata & furno cocta purgatis exterioribus putaminibus, & quod eius tenerrimum est tritum, adiectis mellis attici duabus partibus & aceti boni una parte, atque ita decocta & per ligulam unam semel in die sumpta. Profuit multis ad suspirium uel dispnœam depellẽdam, pulmo uulpis uel iecur in olla fictili exustum, atq; ad cinerẽ redactũ & datũ ad diẽ ieiuno, mẽsura cocleariorũ triũ, cũ aquæ cyathis tribus si febri

Vulpis pulmo

si febricitabit, si sincerus erit ex uino uetere. profuit & pulmo cerui eodē modo arefactus & datus. Prodest suspiriosis hoc medicamentum euidēter, aluminis fissi ⚹ VI. opij ⚹ I. aqua exigua opiū diluitur, miscetur alumini ante trito. fiunt globuli ciceris magnitudine, datur ieiuno ante cibum quaterni aut quini. hoc medicamentum & ad sanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit, & ad ueterem tussem, & ad phthisicos, uel purulenta excreantes. Hoc quoq; medicamentum ad suspirium satis commode facit, sulphuris ⚹ I. nitri ⚹ I. abrotani quod tribus digitis cōprehendi possit. hęc contunduntur & teruntur curiose, cum opus est dantur ex his ieiuno coclearia duo cū duob. cyathis aceti calidi. Aliud medicamentum strumis & suspirio efficax, facit aūt & ad lumborum diutinum dolorem, & ad paralysin, & ad hydropicos, & ad lienosos, conficitur sic. brioniæ, id est albæ uitis radicis, ⚹ XII. iris illyricæ ⚹ XII. ammoniaci guttę ⚹ XII. asparagi radicis ⚹ VI. scillę bulbi crudi tenerū ex interiore parte ⚹ XII. tragacāthi ⚹ VI. his mellis miscetur quod sufficiat, sed prius contusis diligēter & tritis donec ceroti habeant temperatutā. inde cum opus est datur ieiuno ⚹ I. cum aquæ mulsæ cyathis tribus. Balsami semen tritum potum ex uino prodest suspiriosis, caducis, phreniticis, pleuriticis, & ad omnia uitia quę in thorace subsistūt, pulmonis & suspirij causis medetur. Thymū tritū potū ex uino extenuat & calefacit quæ sunt in stomacho grauia, unde suspiriū nascitur, uentrem quoq; releuat, sanguinē extenuat, & quæ sunt glutinosa & hęrentia in thorace & faucibus detrahit. Origanum cum croco tritū, potatūq; cum uino suspiriosis prodest. Hyssopū quoq; aridum contusum & cretum ex aqua, aut uino, aut aceto, aut melle datum, aut decoctū cum aliquo supradictorū liquorū, suspiriosis medetur. Marrubiū aridum tritū cū mellis cocleario sumptū, uel succus eius potus, æque suspiriosis remedio erit. Chamędrys extenuata tritaq; & pota prodest suspiriosis, quæ propter crassitudinē suā liquore aliquo etiā aqua extenuari debet, & sic accipi. Herba tiniatica contusa & ex melle cocleario sumpta suspiriosos curat. rutę quoq; atq; herbę blattarię succus per se datus, aut radices earū incoctę aqua, & potui datę similiter prosunt. nec nō & capparis radices idē præstāt, si ut supra scriptū est accipiātur.

Resina terebinthina deuotatur ad magnitudinē fabæ ægyptiacæ ab eo qui suspirio laborat uini cyatho supersumpto, quæ res magno remedio est.

Centaureæ tenuis succus quantum nux auellana recipit cum aqua mulsa datus, uel ianthidis herbæ quæ humidis locis nascitur unius fruticis, folia trita cū cyatho aquæ data, suspiriosis plurimū prosunt. uino uti oportet suspiriosos in q̄ cētaureæ, absinthij, origani, & tragorigani, & hysopi, & thymi, & pulegij, & rutæ fasciculi retracti fuerint decocti. Cupressi pilulæ tritæ potæ ex uino faciunt bene, non solum ad suspirium sed & ad iocineris & pectoris & uuluæ dolorem, si fœminis dētur: folia aūt eiusdem cū ruta trita & pota pectoris tollunt dolorem. similiter cortex & radix cupressi decocta

ad eadem prosunt, sed faciunt & ad phalangiorum morsum, si extrinsecus imponantur emplastri more composita. Acetum ex scillæ bulbo factum mirifice prodest suspiriosis: similiter acetum ex thymo, origano, pulegioq; confectũ prodest, si adsidue degustetur. utiles sunt inter initia quãuis molesta, suspiriosis sorbitiones de porro capitato factæ, & ex urtica atq; nasturcij semine. perungi aũt eos oportet rebus calefaciẽtib. certe pyretro cum oleo decocto. gestationes quoq; per uiam myrteam prosunt, & si super lectum suspendatur illis myrtus, remedio erit. Ad suspiriosos remedium salutare, spumam de ore mulæ collige, & in calicem mitte, atq; ex aqua calida siue uiro seu fœminæ quæ hanc molestiã patitur continuo da bibendã, homo statim sanabitur, sed mula morietur. Ad suspiriosos sanandos fel ursinum aqua dilutum bibendum optime datur, intra paucos enim dies potenter medetur. Ad suspiriosos remedium potens. herbæ salutaris fasciculum, & ficorum africanorum aridorum selibram, ex aquæ fluuialis heminis tribus decoquito ad heminam, eamq; potui dato per triduum.

Ad sanguinis eruptionem siue ex arteria siue ex pulmone uel pectore, benefacit symphyti radix, quam quidam inulam rusticam, quidam alum gallicum uocant, lota hac aqua frigida & rasa cultello eburneo uel osseo. datur sextans libræ ex ea, aut eo amplius, uel quantum potuerit debet manducare & deuorare cui opus est, neq; enim amara est. oportet autem eo die acetum non gustet quod interdum per se solum magnifice solet prodesse, sed huius radicis effectum resoluit si cum ea detur. Benefacit ad arteriæ eruptionem polygoni succus cyathorum duum aut trium per triduum datus. & plantaginis tritæ eodem modo datus succus, plurimum prodest. cretæ quoque samiæ denarius unus, sumptus ex aquæ frigidæ rigore detracto, cyathis tribus ualidissime iuuat. herbæ etiam polygoni, quæ ut opinor tiniaria uocatur, fasciculus quantus manu comprehendi possit, in tribus heminis aquæ decoctus ad tertias, recte medetur eruptioni sanguinis ex arterijs, si quis inde laboranti cyathos tres ieiuno per triduum dederit. oportet autem sentienti uulnus interius, loco ipso sed à foris spongiam cum aqua frigida recenti imponere, uel ex aceto acri, sed frequenter mutare, ne concalefacta noceat, & uetare artus constringi quod plerique medicorum faciunt, ignorantes quia incitatur sanguinis eruptio musculorum compressione. quandoquidem omnis constrictio in utranque partem exprimit uenam. Faciunt & composita medicamenta ad sanguinis eruptionem quorum hoc est præcipuum: acaciæ succi uncia, hypocystidos qui est succus rosæ siluaticæ, quam caninam quidam uocant, uncia, balaustij qui est flos mali granati quo coriarij utuntur, uncia, opij semuncia. balaustium cõtunditur & cribratur, uel siccũ in mortario teritur, cætera pridie macerata in aqua commiscentur diligenter, & pastilli inde fingũtur quidam maiores, quidam ad denarij semissem:

dantur

dantur resoluti iuxta ætatem uel uirtutem infirmi ex aquæ frigidæ cyathis tribus aut duobus. hic pastillus benefacit & ad dysentericos & ad torminosos. Alter pastillus ad sanguinis eruptionem mirifice faciens. accipit hæc: tragacanthi ⚹ IX. samiæ cretæ ⚹ VII. rutæ ponticæ ⚹ IX. glycyrizæ succi ⚹ V. symphyti succi ⚹ VII. gũmis ⚹ IIII. hypocystidos succi ⚹ VII. turis ⚹ V. aluminis liquidi ⚹ V. opij ⚹ V. amyli ⚹ VI. myrræ ⚹ V. croci ⚹ VII. plantaginis succi ⚹ III. & passi myconij quod satis erit, tritis diligenter supra scriptis speciebus miscebitur. fient pastilli ad denarios singulos & ad semisses, qui pro ætate aut uiribus infirmi ex aquæ tepidæ cyathis tribus ieiuno dabuntur. Ad reiectionem sanguinis ex ore manantis symphyti radix in uino decocta salubriter bibitur. ligustri quoque succum ieiuno per triduum dato, statim subuenies, quæ res & torminosis & dysentericis est salubris. Si ex quocunque corporis loco sanguis per abundantiam nimiam exuberet, & fluat, herbæ sabinæ succus quantus uidebitur, siue uiridis, siue siccæ contritæ, ex uino picato uetere optimo ieiuno per triduum dabitur, sanabit hæc potio etiam in uitæ discrimine constitutum. facit autem & ad colicos & ad dysentericos, quibus tamen decocta datur. Qui subito sanguinis uomitu laborat, coralliũ contusum & in puluerem redactum ex potione mixta calida bibat. Ad uomitum nimium reprimendum sulphuris uiui pusillum & ramenti de cornu cetui tantundem, in ouo sorbili tritum & permixtum bibi utile est. His qui cibum non continent, aloes minimum cum frigida aqua potui datum, plurimum prodest. Personaceæ herbæ radix contusa adiecto modico sale & uino sparsa, & cotidie recens imposita super tumorem stomachi uomicas omnis per sudorem emanationesque occultas potenter expurgat. Mandragoræ drach. hyoscyami tantundem, opopanacis idem, croci siculi tantundem, myrræ atque turis similiter, gummis itidem, omnium specierum pares mensuras tere diligẽter & in puluerem tenuissimum redige, atque ex uino uetere collige, paulo crassius quàm spissitudo sit mellis, ex eo medicamento ad mensuram uictoriati, id est dimidium drach. dabis ruptum & infirmum stomachum habẽti in tribus cyathis aquæ calidæ eunti dormitum, beneficium remedij prima statim potione sentitur, secunda incredibilis profectus est, tertia curatio omnis potentissime explicatur. *Victoriatus dimidium drac.* Ouum incoctum in calicem defunditur, & testa eius succo marrubij impletur, & in ipsum calicẽ defunditur, & mellis optimi despumati tantundem, omnia hæc in se permiscẽtur, ac tepefacta hauriuntur, miromodo uomicas rumpunt, & ad sanitatem laborantẽ stomachum perducunt. In ouo sorbili cimicem unum contritum ieiunus ignorans qui sorbeat, desinet uomere, hoc sæpe expertum est. Compositio medicaminis ad arteriam sanandã sic. costi ℈ III. spicænardi ℈ III. piperis ℈ III. radicis lappæ maioris, id est herbæ personaceæ ℈ III. hæc omnia simul teres & ieiuno in balneo ex uino candido bibenda protinus dabis. Herbæ uettonicæ

nicæ folia arefactã cõtusa cribrataq́ꝫ prosunt suspiriosis si ex eo puluere co clearia singula ex aquæ calidæ cyathis duobus ieiuni interiectis diebus, donec sanentur biberint. Aqua quę in arborum lacunis cauisq́ꝫ corticib. consistere cõsueuit, suspirioso potui data celeriter eũ sanabit, atqꝫ omni periculo liberabit, si adsidue uel ipsa pura calida uel mixta potetur.

Siti sedandæ Sitim quamlibet molestam reprimes, si aquam tepidã cum oleo permixtam biberis & cõtinuo uomueris, denuoq́ꝫ si necesse fuerit id facies, quo sitis maxima cõsenescit. Gallinacei oui uitellũ semicoctũ oleoq́ꝫ permixtũ si quis sorbeat sitire desinet. Lapidẽ de aqua fontana sublatũ statim sub lingua pone, & illic aliquandiu tene, sitire desines. Glycyrizæ surculũ paruum sub lingua habeto, & saliuã quæ creuerit trãsglutito, quo facto neqꝫ sities, neqꝫ os tibi inarescet.

Singultus Ad singultus inhibẽdos, festucã quã bibẽs in calice acceperis protinus supercilio sinistro imponito, continuo remediũ experieris. In aquã calidam manus missæ, diuq́ꝫ illic retentæ singultus crebriores inhibere dicũtur. Anulus in sinistra manu in medio digito positus, uel ibidem translatus, singultus statim compescit. Si quis singultiens aceti scillitici cocleare plenum acceperit, statim singultire desinet, idẽ præstat & aquæ satis frigidę adsiduus gustatus, & si quis spiritum introrsum reuocet & aliquandiu contineat, similiter remediabitur, nec minus huic rei prodest sternutamentũ in tẽpore excitatũ. Herbæ trixaginis contusæ in lignea pila succus expressus cum uino calido potui datus, ruptos siue uulsos & reumaticos efficaciter sanat. Asparagorum radix ad pondus denariorum duorum, & brassicæ folia tantundem mensuræ contrita atqꝫ ex uino nigro uel austero potui data, uulsis & reumaticis mirifice prosunt. In pila in qua frumentum tunditur quantulumcunqꝫ sordium aut pulueris inueneris collige. itemq́ꝫ in eo loco uel foramine in quo ianuæ pessuli descendunt quidquid reppereris collige, & in unum permisce & tacite uel occulto loco in potionẽ aut cibum uulsi laborantis insperge, continuo malũ dolorq́ꝫ sedabitur. Serpentis senectus id est exuuiæ licio alligatæ, & uulso circundatę mire prosunt. Stercus ueris primo uere collectum arefactumq́ꝫ & tritum in potione datum efficacissime uulsos & reumaticos sanat. Ad eos qui sanguinẽ per os proijciũt remediũ tale. testę nucis maioris cõbustę diligenter terãtur & cũ aceto dentur: sed si febricitat cui medẽdũ est, cũ posca accipiat pro modo ut causæ sũt, aut ætas uniuscuiusqꝫ patitur, id est ut unius nucis testæ, aut duarũ, uel etiã triũ dent. Cõpositio edigmatij q̃d facit ad phthisicos & ad eos quib. pulmo per distillationẽ uuæ uulneratus est, iris illyricę —I. spicæ celticæ —I. hysopi cretici —I. ameos —II. resinæ terebinthinæ —II. piperis —II. erui russei —II. butyri —VI. mellis despumati. P. III. & — IX. ea quæ in puluerem redigẽda sunt tundes & diligẽtissime cernes, resinã uero & butyrum liquefacies lẽto igne: postea melle permixtũ totum suprascriptarum specierum puluerẽ colliges, & simul commaceratum in doliolo uitreo repones, utendum cum usus exegerit, ita ut mature ieiunis terna coclearia dentur.

HVMERORVM ET CERVICVM DOLORIBVS ET OPIS thotonicis, & hircosis, & unguibus & paronychijs, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis. CAPVT XVIII.

Hvmeri dolorē mustelę exustę cinis tritus, & cū cera permixtus ac subactus, & ceroti more inpositus, mire sanat. Ad ceruices & neruorum subitos aut ueteres dolores & cōtusiones, medicamentū ualde necessariū, quod diasteaton dicitur sic, masticheS Diasteaton —III. olei rosei librā, olei gremialis selibrā, uel quod sufficiat. ceræ ponticæ librā, seui ceruini librā, medullæ ceruinæ librā, adipis pullinæ lib. adipis anserinæ lib. adipis scrofinæ P. II. fœnogræci succi heminā, lini seminis succi heminam, ibisci succi heminā, chamæmeli fasciculū, anethi surculos VII. mastiche cū oleo rosaceo in mortario conteratur. species uero suprascriptæ lento igne decoquātur, & succi cum cera seorsum misceantur, & omnia mixta colentur. sic postea mastiche cū oleo supermittatur, & misceantur omnia diligenter, mixtaq; coagitentur ad focum, & refrigerata in dolio uitreo reponātur, quibus cum opus fuerit ceroti more uteris. Ceruicis dolor inflexibilis, quem opisthotonon græci uocāt, leuatur urina capræ aurib. infusa, aut bulbo trito cū fimo eiusdē capræ ceruici inlito, sed nihil utilius est medicamēto diasteaton de adipe diuersa facto quod suprascriptū est. Ad ceruicū dolores remediū physicū sic. ieiunus dextrā manū saliua tāge, & dextrum poplitē perfrica, deinde sinistra manu sinistrū, & hoc ter per singulos poplites facito, statim remediabis. Butyro & adipe ursina perunctæ ceruices statim sanabuntur. Ceræ selibrā, olei cyprini selib. absinthij uiridis cōtusi — II. simul ad ignē permisce, & pro ceroto utere ad omēs ceruicū dolores. Rigor ceruicis adipe anserina uel potius gruina perunctus, uelocissime mollietur. Fici folia & poma eiusdem immatura contrita & inposita ceruici subueniūt. Neruorū omniū rigori & perfrictionib. cito subuenit malagmate tali: olei laurini P. I. resinæ terebinthinæ P. I. picis liquidę P. I. axūgiæ ueteris P. I. decoctis & pmixtis unà his specieb. nerui rigētes et offensi salubriter perfricātur.

Opisthotonicis & tetanicis lotium caprinū cū aqua mixtū efficaciter prodest, si ieiunis potui det. Summū opisthotonicis & arhriticis remediū & multis experimētis pbatū cōficit sic. castorei, piperis albi, petroselini, æquales portiōes simul tūdes & cribrabis, atq; inde cocleare unū cū uno cocleari mellis & aquæ calidæ cyathis duob. ieiuno ad diē dabis. Farina lini seminis addito nitro ex uino calido in modū malagmatis tēperat, & imponitur ceruicum dolori, statim medetur. Farina quoq; hordei cū ficu arida tunsa permixta & imposita idē pręstat. Lenticula in aceto discocta, ceruicib. malagmatis more adposita, dolores earum mitigat. Ad ceruicum tumores sedandos, ouorū uitelli cocti cum adipe anserina inliniuntur, felle caprino ęquis pōderibus permixto, atq; inde ceruices fricātur. Rigores ceruicū seuo bubulo optime perfricātur, nā cōtinuo mollescūt, & dolor ois abscedit

Herbæ uettonicæ contritæ succus ad scripulos duos adiecto mulso potui datus, dolorem ceruicum leniet, sed febricitāti ex aqua calida dari oportet. Sal in sacco calefactus impositusq; humeris, omnē dolorem optime discutit, si adsidue commutetur ut calidior ponatur: lana quoq; succida ex oleo calido humeris adposita medetur. Spongia leuiter mucrone quo homo occisus est adtacta, & calida humeris adposita medetur, cætera uero quæ sunt in lacertis brachiorum & cubitis, & digitis, ac neruis & articulis causaria, acopis & calefactorijs & remedijs diuersis curantur quæ uarijs locis sunt adscripta. Ad hircos & alas fœtentes remedium sic. hirci maturioris cornu rasum uel exustum cum felle hirci miscetur, & pondere æquo myrra adijcitur, atq; inde ascellæ demptis prius pilis adsidue perfricantur.

Hircus alarū fœtor

Alumen scissum styraci mixtum, si in unum conteras, atq; alas fœtidas adsidue perfrices, bonum illis halitum excluso tetro odore præstabis.

Caro uitulina recens cum aceto cocta, madidaq; alis imposita, fœtorem hirci teterrimum tollit. Myrra sicca tunsa adsidue alas confrica, uitium fœtoris mire emendabis. Laserpitiū uetustissimū tunde cribra, atq; inde alas perfrica, similiter proderit. Nitro ex aqua diluto, uel alumine uino remisso utere quam sæpissime ad alarum fœtentium emendationem.

Ad paronychiam & suppurationes unguiculorum glandem tritā cum sapone adpone, ibiscum quoq; cum axungia & pane trito impone. Vt excussi ungues cito resurgant, quinqfolium cum adipe qualibet tritum imponitur, oleastri quoq; folia commanducata recentibus unguium uulneribus recte imponuntur. Paronychiæ stercus ex auriculis impone, & linteolum super alliga, mirabere remedium. Ad idem uuam passam enucleatam cum ture trito subactā sicut cerotum linteolo inductam imponi oportet. De paronychia parietem continges, & rursum digitum ducens dices ter, pu pu pu, nunquam ego te uideam per parietem repere.

Ad digitorum & articulorum subluuium uel suppurationem sedandā, atramentum scriptorum ex aceto tempera, & de pinnula inline digitum uel articulum dolentem, lucernæ quoq; fungum contere & impone paronychiæ uel digito contuso. Ad cubiti uitium uel dolorem spuma argenti trita cum oleo rosaceo, emplastri modo utiliter admouetur.

AD LICHENEM SIVE MENTAGRAM VEL IMPETIGInem & ad elephantiasim, & lepram, & exanthemata, & maculas, & liuores, tumoresq; de facie abolendos, & ad genas scabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines, & stigmata delenda, uerrucasq; tollendas, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis.

CAPVT XIX.

Ad li-

AD lichenem sine mentagram, quod uitium neglectum solet per totam faciem & per totum corpus serpere & plures homines inquinare. nam Soranus medicus quondam ducentis hominibus hoc morbo laborantibus curandis in Aquitania se locauit. huic ergo ualitudini maxime medentur canthatides tritæ & illitæ cum succo uuæ amineæ, & cum seuo ouis uel capræ, sed prius facie lota & nitro diligenter curata medicamen imponitur. Lichen Mentagra

Adeps uituli marini inposita mentagræ plurimum prodest.

Ficulni caules teneri in aceto excocti triti & inliti mentagræ medentur. Idem præstat ibisci radix cum lupino & aceto ad tertias cocta & adposita.

Flos uisci cum calce subactus & adpositus mentagræ ualde est utilis.

Ad impetigines detergendas farina ęri mixtam, cum aceto frequenter inducito. Olei myrtini uncias VI. olei schinini aut mastichini uncias quatuor. lithargyri uncias III. psimmythij uncias duas. cum uino uetere simul teres, & oleum statim postea mittes & diligenter permiscebis, & sic uteris ad inpetigines abolẽdas. Ad impetigines detergendas lapathi radices cũ aceto coques ad tertias, & in eo iure iterũ oryzã discoques, & sic ad perducẽdũ corpus uteris. Cucumetis siluatici radices ad tertias discoques, easq; decoctas teres diligẽter, & addes lithargyrũ ac sulphur æquali mensura, & cerę parũ, atq; inde loca quę impetigo ceperit perfricabis. Ad scabidã inpetiginẽ scillã albã sumito & bene cõtundito, eaq; inpetiginẽ inlinito, & ad siccatã aceto acri mixto sale eluito, deinde spuma argẽti cõtusa & rosa liquida perungito. & cũ adsiccatũ fuerit medicamentũ, rursum ut supra diximus aceto salso abluito, atq; iterũ eadẽ ratione scillã tritã inlinito, idq; remediũ frequẽter iterato, donec ad sanitatẽ perducas. Picis liquidæ optimę acetabulo uni, adijce farinã ordeaceã & nitrũ & apiũ tritũ & sulphur æquis põderibus ac superfunde aceti albi acerrimi acetabula duo & inpatina decoq; simul, ac postea calidũ medicamẽ linteo inducito, & sic corpori adponito, nõ solũ impetiginẽ hoc remedio, sed & leprã sedabis & scabiẽ. Impetiginẽ q̃uis inueteratã cito abolebis, si fecula uini qua tinctores utũtur cũ aqua permixta locum perunxeris, ita ut dum quinquaginta numeras illic esse permittas, & cõtinuo destringas. nam si diutius fuerit, altius uis eius insidet, & ulcus grãde faciet. Glutinum taurinũ aceto remissum, adiecto sulfure uiuo leni igne decoctum, ita ut ad mellis crassitudinem perducatur, surculoq; ficulno dum coquitur agitatum ac bis per diem impositum impetigines quãs gręci agrias uocant potentissime sanat. Formiculas quæ herculaneę nominantur, cõtritas modico sale adiecto, impetigini adpone, miraberis remedium, nam celeriter expurgant. Impetigines & lepras hæc cõpositio potẽtissime extirpat: turis masculi, nitri, argenti spumæ, sulphuris, æqua pondera, cũ aceto acri teruntur & pinnula imponuntur, siccatumq; medicamen eluitur, & rursum inlinitur, adsidue elutum atq; siccatum. Fecula Formicæ herculaneæ

Si locum

Si locum quem impetigo adludit auro circumscribas,postea eum omnino non adpetet. Loco quem mentagra obsederit,fimum murinum tritum ex aceto oportet imponi, uel eiusdem muris exusti cinerem cum oleo
Elephantiasis adponi salubre est. Aduersum elephãtiasim quod malum plerunq; à facie auspicatur,primũq; oritur quasi lẽticulis uarijs & inæqualibus,cute alba alibi crassa,alibi tenui,plerisq; locis dura & quasi scabida:& ad postremum sic increscit,ut ossibus caro adstricta,tumescentibus primum digitis atq; articulis indurescat. hic morbus peculiariter ægyptiorum populis notus est, nec solum in uulgus extremum,sed etiam in reges ipsos frequenter inrepsit. unde aduersus hoc malum solia ipsis in balneo repleta humano sanguine parabantur. mustelæ igitur exustæ cinis & eiusdem beluæ,id est elephantis sanguis inmixtus & inlitus huiusmodi corporibus medetur. Nitrũ cotritũ & ex melle & lacte bubulo impositum elephantiosis prodest. Radix asparagi decocta in aceto & trita elephantiosis rationabiliter inponitur.

Mentastri folia commanducata uel contrita adposita elephantiosis medentur,cedro quoq; tabes illa adsidue peruncta sanatur. Fel ursinum leprosos admodum sanat si eo adsidue perlinantur, adeps quoq; eius liuores & maculas eximit. Apij semen & anethi conteres & cum melle miscebis,atque inde malandriosis quantum sufficiat adpones. Inula contrita impositaq; primo quidem exulcerabit, deinde expurgata omni lepra, detersaq; putri & tabida cute,nouam similemq; cætero corpori reddet nec cicatrices fœdas esse permitrit. Allij decocti aqua crura ulcerosa adsi
Britannica due fota celeriter sanabuntur. Herba quæ britannice dicitur,cibo uel potui sumpta,intra diem sextum lepræ molestiam tollit. Lapati agrestis radices surculo erue,easq; sine ferro contunde,adiectoq; acri aceto subige, & parum salis misce,atq; ex eo omnem corporis asperitatem in balneo cũ sudore confrica, cito sanat. Glutẽ uitulinum aceto remissum admixta modica calce uiua,ut crassitudinem mellis habeat,inlines locis leprosis atq; illic siccari medicamen permittes,efficaciter proderit. Vulpis stercus cum aceto tere & perũge lepram,cito subuenies. omnem autem lepram inlitus hir
Exanthemata cinus sanguis emendat. Ad exanthemata curanda oui cocti uitellus cum melle & psimmythio tritus rectissime adhibetur. Pelliculæ caprinę ramenta cum punice trita,acetoq; permixta exanthematis prosunt. Lotio humano si nitrum admiscueris,eoq; exanthemata frequenter eluetis,repriimentur. Oesypum cum melle corsicano tritum & adpositum abolet de facie omnes maculas,quidam & butyrum addunt.si uero & uituli fimus & fel caninum misceatur medicamen utilius erit, ita ut pariter tẽperata omnia decoquantur. Coclearum minutarum quę passim inueniuntur exustarum cinis cum melle permixtus,tollit ex facie uitia omnia,lentigines quoq; & liuores abolet. Stigmata delentur columbino fimo trito & ex aceto imposito,ita ut adsidue medicamen super ducatur. De tinctutis uel maculis

culis corporis abolendis remedium sic. oculos uel oua sæpię in aqua solue & cum melle permisce, atq; inde maculas perfrica, cito abolebuntur. Lac mulieris puellam nutrientis cum melle & oleo permixtũ omnes etiam ustionum maculas tollit. Si nitrum cum oleo misceas ad spissitudinẽ mellis, atq; inde maculas inducas, mire detergẽtur. sanguine quoq; caprino maculæ cõtactæ abluuntur. Si aũt nescias unde sit macula, ex cepæ succo locum perfricabis, & dulci aqua elues, sesamũq; cõmanducatũ super impones, uel bulbũ africanũ tritũ cum aceto impones. Ne cicatrices appareant etiã de usturis, & ut pili renascãtur, facies tale medicamẽ. calcis uiuę—III. adipis porcinæ coctæ & colatæ librã permisce, & quãto diligẽtius tere uel cõfrica, atq; in modũ cataplasmatis adpone. Mastichen, personatam, saponem gallicum, cetam ponticam, oleum uetus, spumã argenti, æquis ponderibus miscebis & coques ad spissitudinem liparæ, atq; inde emplastrũ maculis in facie, uel pustulis, & ulcetibus adpones. Ad nigredinem & maculas colli & uultus purgandas, farinam de faba cũ humore peponis id est succo eius interiore miscebis, & facies trochiscos octo, & siccabis in umbra. ex octo illis quantum sufficiat teres cum aqua & inlines maculas, atq; ita uteris ante balneum ut siccetur inlitio, & sic ingredieris, & cum humorem acceperis in calore, tum perfricabis & elues. Ad tumorem siue liuorem de facie tollendum, herbam rhodiam ex aceto tritam inline, & siccare permitte, atque ita elue. Vrticæ folia contere & ipsa tantummodo cum succo suo cohibendis tumoribus uel abolendis liuoribus frequenter adpone. Ad genas scabtas & cicatrices maxillarum remediũ sic. chalcitidis drachmas XX. misyos drach. X. croci drach. VI. turis drachmas X. myrræ drachmas V. opopanacis drachmas V. aceti ℥. V. mellis optimi ℥. IIS. quæ sicca sunt tundes & in puluetem rediges, & ex eo coques cum aceto, & postea melle admixto simul omnia teres, donec sufficientet medicamen sit spissum uel liquidum, & in pyxide ærea pones, & cum opus fuerit uteris ad perungenda uel superlinienda quæ sunt. Ad genas scabras & scabidas & ueteres cicatrices remedium sic. æris usti & loti, myrtæ, opij, drachmas ternas, cadmiæ ustæ, & extinctæ uino drachmas octo, hæc in puluerem redacta ex aqua fontana uel cælesti teres donec leuia sint, & cum glutinosa fuerint, superaddes mellis optimi despumati cotylam unam, deinde perfricando uel terendo concorporabis omnia, & in pyxide ærea condes, & cum uolueris uteris ad superlinienda quæ sunt. Spongia noua cum aqua salsa calida sæpius imposita suggillationes liuoresque detergit.

Fimus suillus in testa arefactus & ttitus & cum oleo impositus, mire sanat liuores. Apium uiride subtiliter tritum cum oui albo inlitum, liuoribus prodest. Malua erratica trita & calida panno inducta, & oleo peruncta, & sic adposita recentibus suggillationibus ac tumoribus & uexationibus neruotum ualde medetur.

Ad pustulas

Ad pustulas papulásue de facie tollendas medicamen compones sic. sagapeni — II.scobis eburnæ delicatissimæ IX.myrræ II S.aphronitri IIS.tragacanthi — VI. tunsa hæc & cribrata cum melle liquidissimo & cādidissimo teruntur,ita ut crassitudinem habeant mellis défioris.ex eo in balneo uel ante horam lauandi facies diligenter inlinitur, & post balneum eluitur.

Vt liuorem de facie tollas,gladiolum herbam palustrem harundine aut osse acuto radicitus auelles, obseruans prorsus ne ferro eam contingas, huius radices tunsæ & subactæ atq; emplastri more adpositæ, liuores potenter emendant. Radicis quæ manducatur,id est rafani cortex tritus diligenter & cum melle permixtus inlitusq;, suggillationes atq; liuores qui ex ictibus eueniunt celeriter absterget. Origanum ad summam leuitatem tritum in linteolo udo adpositum, liuores de quo uolueris loco statim tollit,mentastri quoque folia trita & adposita idem præstant. Nitrum ex melle & lacte bubulo tritum atque permixtum adpositumq;, ulceribus in facie natis aut factis citissime medetur. ipsum etiam nitrum cū puluere opij & succo tapsiæ tritum adpositumq; liuores statim eximit. Caseus caprinus mollis idest recens cum melle subactus impositusq; & panno desuper tectus aut linteo,suggillationes liuoresq; celeriter absterget. Mali id est pomi quod manducatur, uel etiam punici corium contusum admixta polenta impositum,& liuores abolet,& dolores sedat. Lauribaccarum quartarium unum,myrobalani semunciam, fœnograeci heminam, serpylli non multum,tunsis quę tundi oportet,atque omnibus in unum permixtis, medicamen utile abolendis liuoribus facies, quo per triduum continuum si ita necesse fuerit uteris. Pulmo ouillus quam recentissimus protinus dum adhuc tepet adpositus,continuo discutit & expurgat liuores. Alni folia quam plurima & recentia superimpone & alliga,medeberis tumori,liuorem ueto etiam eum qui de sanguine collectus uidebitur tolles. Absinthium tritum & cum melle diligentissime subactum malagmatis modo impositum,liuores cito eximet. Vitelli ouorum incoctorum coagitati & inliti liuores qui ex tumore aut conlisione aliqua facti erunt, etiam ueteres, extenuant.

Lentigines Ad lentigines de facie tollendas, léticulam cum scobe tenui de corno ceruino,& seuum ceruinum pariter diuide,coque,& tere,atq; inde faciem uel ante horam balnei,uel etiam in balneo frequenter inlinito,ita ut quasi pro pane molli utaris.efficacissimum medicamen experieris, sed lenticulæ maior pars sit,cornus & seui æqualis mensura.

Verrucaria heliotropium Herbam uerrucariā,id est heliotropium contusam & subactam, adiecta salis mica, adpositamq; malandriosis,uel his qui uerrucas patiuntur,prodesse plurimum cōstat. Verrucarum genera omnia fimi canini exusti cinis curat impositus.urina quoq; canis cum suo recenti luto inlita plurimum prodest.

Sanguis recens muris occisi,uel ipse mus diuisus atq; adpositus,sanat & abolet uerrucas. Fimus ouillus recens manibus subactus, & emplastri

more

more adpositus, deterget uerrucas. Ad lichenem fabæ farinæ unciam I. fœnigræci farinæ unc. I. samsuci unciam I. farinæ hordei unciam unam, aphronitri unciam s. sulphuris unc. s. erui farinæ unc. s. hæc omnia in pollinem tenuissimum redacta aceto colliges, & permiscebis, & ita licheni adpones.

AD OMMIA STOMACHI VITIA, ET AD OMNES eius causas & dolores, & ad omnem cruditatem atque indigeriem depellendam, & ad omnem uiscerum atque aqualiculi confirmationem, antidota, epithematia, potiones, oxyporia, unctiones, aliaque nonnulla rationabilia & physica remedia diuersa, experimentis probata, usuq; collecta.

CAPVT XX.

PRINCIPALE atque unicum remedium ad stomachi & lateris dolorem, aliaq; nonnulla interni corporis mala, seu cum febre, siue sine febre fuerint. est enim compositio mirifica, multis omnino necessaria infrascriptis causis, non ignorata quidem antiquioribus medicis propter effectuum probitatem, sed præcipue à Paccio Antiocho auditore Philonidis Catiniensis usu inlustrata. fecit enim magnos quæstus ex ea, propter crebros successus in uitijs difficillimis, sed ne hic quidem unquam ulli uiuus uiuo compositionem istam ostendit. post mortem Tiberio Cæsari per libellum scriptum data est, & per eum in bibliothecis publicis posita, uenit in manus nostras, quam ante nullo modo extrahere potuimus, quamuis omnia fecerimus ut sciremus quæ esset. ipse enim clausus componebat eam, nec ullis suorum committebat, pluraq; quàm recipit pigmenta emi & contundi iubebat, fallendi suos causa. & sanè in libello ipse fatetur non à se inuentam, sed usu exactiore comprobatam, ad quæ uitia, & cum quibus & quemadmodum data proficeret. est enim non ignota. ponderibus tamen antiquis aut adiecit, aut detraxit aliquid, & res quæ in hac compositione sunt non utique conueniunt ad antiquitatem. interdum enim earum quædam & non tam multa, quædam minus & pondere & numero specierum accipiunt, atque ideo non idem omni-

bus præstant, cum interim hæc mirifica tempetatura composita mirificos effectus habeat. facit uero hoc medicamentum non solum ad stomachi & lateris dolorem, sed etiam ad plura uitia efficaciter. quamobrem semper habendum est compositum. Percurram autem quàm breuissime ad quæ uitia qualiter datum prosit, ut & in libello eius scriptum est, & ego ex magna parte expertus sum. Sanat ergo morbo comitiali correptos quos Epilepticos Græci uocant, & furiosos quos mænomenos dicunt.

Item sanat quibus subito tenebræ obuersantur in oculis cum uertigine quadam, scotomaticos hos Græci appellant: nec minus diutino correptis capitis dolore, quem cephalæam appellant, prodest, data denarijs duobus ex aquæ mulsæ cyathis quatuor, cum remissi fuerint, & si frequenter quibus necessaria est corripientur, post binas tertianasue accessiones danda erit. Hæc antidotos Hiera dicitur. hoc enim nomen tribuit ei propter duas causas ut existimo, unam ne nomen eius uerum dicendo, ostenderet quæ esset. Dicitur enim
Hiera picra à quibusdam picra, quia amara est, à quibusdam diacolocynthidos. alteram quod ideo inditum est, quo magis sub tanta specie nominis commendaret medicamentum. Sed si longo ex interuallo accessionibus supra scriptis, quibus medendum est uexabuntur, in remissione earum & in alio atque alio dolore sæpius dandum erit medicamentum.

Ita enim aut ex toto remediabitur, aut certe minuetur impetus uitiorum & sedabitur, interuallaque maiora accipiet. Dari autem oportebit secundum purgationem bilis. nam fellita & spumosa & glutinosa deijciunt qui acceperint, cum ptisanæ cremore, aut cum holere leui ex urtica & lapatho & malua facto. facit bene hæc compositio & ad suspirium, & ad uocis abscissionem, & ad subitas præfocationes, ex qualibet causa ottas. & ad eos qui sæpe existimant se ab incubone inludi,
Incubo qui usque eo hac molestia uexantur ut interdum & uitæ periculum adeant. est enim uitium non contemnendum, maxime in processu ætatis: quibus dandum erit medicamentum proximo die eius noctis qua incubonem pertulerint, cum interuallum à somno fecerint, & quod satis sit deambulauerint. dari debet ex aquæ in qua hysopum aut marrubium fuerit incoctum cyathis quatuor uel quinque, ad pondus denarij unius uel uictoriati, pro ut res aut ætas postulauerit. Deinde post horas tres uel quatuor cremor ptisanæ aut altera sorbitio leuis detur. facit hoc medicamentum ad eos quorum musculi maxillares cum maximo dolore tensi sunt, adeo ut aperire os nullo modo possint. tetanon hoc uitium Græci dicunt.

Item facit ad deptauatam faciem in utram libet partem, cynicon

cynicon spasmon hoc ijdem appellant genus morbi, præcipue uero ad pectoris laterisque dolores prodest, ex qualibet causa factos, siue latenti, siue manifesta, aut ex casu aliquo, aut supra uires & supra modum ponderis portati, uel ex contusione quæ frequenter gladiatoribus accidere in prælusionibus solet. Nec minus eorum maxime sanitati conuenit qui arbore alta delapsi sunt, uel scalis deuoluti, aut excussi rheda uel curriculo tracti. Sed his, id est ex manifesta causa uexatis, cum aceti cyathis tribus uel quatuor danda erit antidotus. his uero qui ex occulta causa laborant, ex aqua mulsa proderit data. Præterea neruorum tensionibus, & contractionibus, atque doloribus omnibus mirifice conuenit. Quamobrem facit & ad tremulos, & ad sideratione tentatos utralibet, una enim cum contractione, altera cum remissione neruorum conspicitur. *Sideratio duplex*

Paralysim hoc utrunque uitium Græci appellant. ad quod etiam cum correpti sunt, prodest ex aquæ mulsæ cyathis tribus quatuórue datum ad pondus denarij unius aut uictoriati, admixto castorei denarij semisse. prodest & ad articularem morbum quem arthritim Græci appellant, & ad spinæ totius lumborumque dolorem ex aqua mulsa datum iuxta uires cuiusque. Item ad podagram benefacit: nam & in præsentia detractione doloris releuat, & in futurum omni molestia liberat. dimidio enim celerius sanantur qui acceperunt hoc medicamentum quàm prius solebant sanari. quid dicam quemadmodum prosit ad duritias mammarum muliebrium, quæ cum dolore magno solent nasci, quasque nullum aliud medicamentum releuat, nam has & ad præsens admodum curat, & in perpetuum ex toto interdum sanat, quas quidem causas plerique medicorum insanabiles adfirmant. carcinomata enim & cacoethes hæc uitia sequuntur. sed ego honestas fœminas quasdam sæpissime hoc medicamento adfirmo sanatas. illud uero supra omnium opinionem est, quod stomachicis euidenter conuenit, cum sit uirosissimum amarissimumque medicamentum, & stomachus ne aduersum leuia quidem & simplicia medicamenta aptus sit. Sed dispofuimus in huiusmodi rebus potentiorem usus rationem sequi. expertus enim quisque intelliget stomacho quoque hoc medicamentum eximie prodesse. Remediat enim eos quibus frequenter inacescit cibus, & eos qui stomachi inflationibus urgentur, uel doloribus uexantur adsidue, & uel nauseant, uel nimia saliua abundant, uel inedia consumuntur, stomachumque ita solutum habent, ut ex eo uarios liquores subinde reijciant, consentiente capite, ut nullum genus cibi continere possint.

Item ad bilem atram generantes, quos melancholicos uocant benefacir. oportet autem non continentibus cibos secundum uomitum protinus oleo perunctis, & diutius presse fricatis dari medicamenti denarium

unum ex aquæ cyathis tribus. deinde artus eorũ constringere, & interdum olfactarijs reficere, & commanducatione oliuarum contusarum, earumq́ rerum quæ stomachum constringere solent, suberectos recubantesque alere, deinde ubi deiecerint solutis uinculis rursum perungere, & fricare totum corpus, atque ita uarietate ciborum & perunctionis, stomachum proritare, ita ut reficiantur halica ex mulso, aut malorum cydoneorum succo, uel ex granis punicis facto, aut si quos magis delectabit, frigida posca: secundum quæ sumpta, & hapala proderunt oua, & intubi cocti, uel non cocti ex aceto dati. Itemq́ lactucæ, & caules haplosiles ex posca decocti, aut ungula porcina excocta & madida. uulua quoque, & murices, & pelorides plurimum iuuant, & pomorum præcipue sorba, & mala orbiculata, & pira scauriana, crustumina signináque in olla reposita. item prosunt uuæ ex olla sumptæ. Hæc enim & huiusmodi quæ sunt his similia confirmant stomachum, quibus escis & insequentibus diebus uti oportebit, paulatim ad consuetudinem progredientes, donec omni molestia liberentur.

Diæta cibũ nõ continentium

Est & illud stomachi uitium quod cum siccitate & ardore eius & siti inrequiebili, & ut ita dicam inextinguibili nascitur. eccausin hoc Græci uocant, ab eo quòd exsiccat omnem stomachi humorem. scimus quosdam urnas aquæ bibisse, nec sitim aliqua ex parte in præsentia compescuisse, ad hoc denarius unus uel pondus uictoriati datum ex aquæ frigidæ cyathis tribus, ita prodest ut facile abstinere à potu diebus proximis possint.

Lienosis uero ex posca, & iocineris duriciem diutinam habentibus ex aqua mulsa datum satis conuenit. Nec minus hydropicis quibus datur eadem ratione. Sed his per complures dies oportebit in ptisanæ cremore sine ullo alio liquore dari. prodest compositio hæc & colo inflato & cæteris intestinis. futuras quoque uel iam factas uomicas hisdem partibus aut discutit, aut celerius aperit.

Item menstrua mouet mulieribus quæ difficulter purgantur. dandum autem erit his medicamentum ex aqua in qua decoquatur herba quæ artemisia dicitur, aut quæ dictamnos appellatur. Etiam ad papulas, & sacrum ignem, uel quam zonam uocant, benefacit data ex aqua mulsa, detracto prius sanguine, si res postulauerit. quod & in omnibus alijs uitijs supra dictis faciendum est. omnia enim auxilia adhibenda sunt quæ ex usu prodesse comperta habemus, quia adiuta antidotos faciliores habebit effectus. Recipit ergo hæc. Chamædropis quæ herba simi lima quercu folia habet, agarici, cucurbitæ siluestris, quam colocyntidã appellant

pellant,stœchadis, singulorum denarios denos,opopanacis, sagapeni, petroselini, terræ mali,piperis albi,singulorum denarios quinos,cinnami, nardi spicæ,myrræ,folij,croci,singulorum denarios quaternos,in unum omnia diligenter ponderata contunduntur & cribrãtur, præter opopanacem & sagapenum, & myrram. hæc enim mortario teri debent, adiecto melle tenui,id est,quàm liquidissimo.deinde cæteris permiscentur,quæ & ipsa recipere debent tantum mellis,quantum satis erit ad comprehendenda & continenda ea uel conglutinanda. reponitur medicamentum uaso uitteo sub signaculo, datur ut supra diximus,& quemadmodum diximus,cum summa obseruatione pro cuiusque rei causis,uel mẽsuris,uel necessitatibus.est prorsus sacrum,ut auctor nominis huius appellauit. Si quando autem efficaciore uoluerimus uti propter difficultatem naturalem uitiorũ,aut causatum diuturnitatẽ,ut si dandum sit furiosis,aut comitiali morbo correptis, uel lumborum perpetuum dolorem habentibus podagráue cruciatis,cucurbitæ siluestris adijciemus ad supra dicta pondera denarios decem,& opopanacis atq; sagapeni denarios quinos: quamobrem utraq; parata debent esse medicamenta,ut cum opus fuerit usus utriusq; in promptu sit. illud sanè præ cæteris mihi credas uelim,dum in alijs rebus ipse uim eius experiris, hoc medicamento non solum non noceri stomachum, uerum etiam refici & confirmari supra omnium opinionem. Medicamentum quod propriè aduersus solutionem stomachi facit & fluorem eiusdem,maxime uero cum infirmi nihil cibi retinere possunt,& quicquid datum est reijciunt. recipit hæc, mastiches candidæ unciam, tragachanti albi unciam, apolinaris herbę radicis unciam unam.contunditur tragacanthum cum radice,postea mastiche trita adijcitur,& reponitur medicamentum in uitreo uaso. dantur cum opus est coclearia bina,aut prout opottuerit plus minúsue, secundum uomitum factum ex aquæ frigidæ cyathis tribus. Ad stomachi dolorem & inflationem remedium, sic: palmarum denarios xxx. anesi ✳ IIII. croci ✳ II.git ✳ II.asari ✳ II.myrti nigræ baccarum ✳ IIII. iuniperi baccas enucleatas numero uiginti. contunduntur seorsum omnia & in unum commiscentur. deinde fiunt pastilli, alij ad mensuram denarij,alij ad pondus uictoriati. dantur ieiunis ex aquæ cyathis tribus, aut ex protropo musto, quod est passi genus. Medicamentum siccum ad stomachi inflationem & dolorem,& inediam,mouet & urinam.Ideo facit & ad hydropicos & iecur durum habentes,& ad auriginem.quam quidam regium, quidam arquatum morbum uocant. refertur in Musam Antoniũ. recipit autẽ hæc:aloes denarios v.croci,cinnami, nardi syriacæ spicæ,asari, xybobalsami,mastiches chie,singulorum denarios senos,dãtur coclearia bina uel terna,ex aquæ cyathis tribus. Potio Cosmiana ad omnem internum dolorem, sed facit mirifice ad stomachi dolores, & ad tussicos, & phthisi-

tos sanguinem & pus reijcientes, & ad iocineris uitia atque pulmonis, & ad lateris dolorem, nec minus ad torminosos & conuulsam aut ruptam aliquam partem intestinorum, & ad destillationes, & ad eos qui somnum nullomodo capere possunt. facit & ad hydropicos, siccat enim mirifice eos. componitur sic. dauci seminis denarium unum, alterci seminis denarium I. Victoriati nota turis denarium I. ∧ S. myrrae denarium unum, croci denarium I. ∧S. fiunt pastilli ad denarij semissem. dantur etiam febricitantibus & sine febre potissimum pleuriticis & peripleumoniacis ex aquae mulsae dilutae cyathis duobus, phthisicis ex posca. Ad conuulsa autem & rupta ex melle & aceto, caeteris ex aqua calida uel frigida. facit hoc medicamentum etiam ad eos quibus stomachus inacescit.

Antidotus Cosmi

Antidotus qua utitur Cosmus ad omnia interna uitia quae supra scripta sunt, nec non & ad omnes serpentum noxios morsus. Recipit haec, glycyrizae denarios VIII S. & tertias uictoriati uel duas partes, opij denarios septem, & tertias partes uictoriati uel duas, castorei denarios VI. & uictoriati duas tertiasue partes, piperis longi denarios quinque, & uictoriati partem tertiam, piperis albi denarios quinque, & uictoriati duas tertiasue partes, nardi syriacae denarios VI S. dauci seminis denarios VI. malobathri denarios V S. cassiae nigrae denarios quinque & uictoriati semissem, turis denarios V. sil denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, rosae caninae succi denarios sex, acori denarios duos, sagapeni denarios duos, balsami seminis denarios duos, scordij denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, myrrę denarios VI. croci denarios VI. & duas uictoriati tertiasue partes, styracis denarios II S. cinnami denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes, zingiberis denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes. phu denarios VII. petroselini denarios XIIII. & duas tertiasue uictoriati ponderis partes, foeniculi seminis denarios quatuor, saliuncae denarios quatuor, rutae siluaticae denarios II. agarici succi denarios II. gętianę denarios quatuor, iris illyricae denarios quinque, anesi denarios tres, thlaspi seminis denarios VI. & uictoriati tertiam partem. rosae foliorum denarios IIII. misyos ⚹ V. gummis acantini denarios duos, cardamomi denarios quatuor, schoeni floris denarios quatuor & uictoriati duas tertiasue partes, opopanacis denarios sex, & uictoriati duas partes & sextantem, resinae terebinthinę denarios VI. & duas tertiasue uictoriati partes, in uino chio uel falerno bono odorato, omnia contusa cribrataque consperguntur, & pastilli inde fiunt diuersi pōderis uel mensurae quanta auellana, & quanta faba aegyptia est, qui dari debent, non febricitantibus ex mulso, infirmis ex aquae calidae cyathis tribus.

Pulegium tritum uel in aqua maceratum, adiecto aceti paululo & potum, nauseam stomachi sedat. Thymbra trita cum melle sumpta pituitam concretam in pectore, & stomachi collectiones extenuat. marrubium quoque

quoque tritum uel ſuccus eius cum melle epotus, ſtomachi dolorem protinus tollit. Scordij ſuccus ad menſuram denarij potus, morſus ſtomachi tollit, datur enim ſine febre languentibus ex mulſo, febricitantibus uero ex aqua mulſa. Polion herba, quæ à quibuſdam libanotis appellatur, trita, uel ſuccus eius cum melle tenui, id eſt modico potus, morſui uētris & ſtomachicis prodeſt. Centaureæ tenuis ſuccus quantum cicer ex aqua datus, ſtomachicis prodeſt Origanum quoq; tritum morſus ſtomachi ſedat, potum ex aqua tepida, extrahit enim concretos liquores.

Proſunt etiam quædam in aqua macerata ſtomacho, ut pira, malacydonia, palmæ cariotę thebaicæ, meſpila, capreoli de uite, roſæ folia, granorum punici mali ſuccus. benefacit etiā ſuccus malorum cydoneorū per ſe cocleario ſumptus, uel cum alphita aut alica, aut trago, aut oriza. Solutum aūt ſtomachum & omnia reijcientem, initio quidem curari oportet extra, id eſt forinſecus, inpoſita ei ſertula cāpana cocta ex uino uetere, aut ex aqua mulſa, uel myrteo oleo trita, cum aceto & myrra. nec minus lanam ſuccidam uel ſpōgiam aceto intinctam & expreſſam adponi oportet. faciūt bene & folia uitis trita, & mala cydonia trita, & palmulæ tritæ & emplaſtri more cum ceroto ex myrteo oleo facto impoſita. & folia tenera rubi, uel lentiſci, uel portulacæ, aut aizoi, cum polenta, ex aqua frigida cōſparſa, impoſita proſunt. fricandę autem erunt hæ difficultates ſtomachi, nec minus ſcapulæ oleo uetere uel aliquolibet calefactorio unguento. Cibos uero dari oportet huiuſmodi. polentam cum paſſo protropo, uel cum uino falerno dulci, uel fauſtiano, atque alio eiuſdem generis. Item lenticulam cum beta, uel oriza, incoctis illic malis cydoneis, aut palmulis thebaicis, aut baccis myrti uel folijs, aut granis mali punici, aut lentiſci folijs teneris aut rubi, admixto illic aliquo ſupra dicti generis uino. panis autem huiuſmodi difficultatibus prodeſt ſummatim fermentatus, edulia quoque proſunt hæc, intubi, lactucæ ex aceto, braſſicæ, ſiſer, cocleæ bullientis fruſtella. ungellæ, turdi, perdices, turtures. attagenæ, palumbi, cancri, locuſtæ, lolligines, ſepiæ, mulli, murices, purpuræ, pectunculi.

Solutus ſtomachus

Dieta in ſtomacho ſoluto

Ad reſolutum ſtomachum dari oportet protinus cum reiecerit panem ex aqua frigida, uel ex poſca: & ſi ne hoc quidem continuerit, ſtatim dare debes lentem & betam coctam, uel alicam, uel oua hapala, uel ungellam diſcoctam, uel cocleas elixas, aut murices, & aquam frigidam. ſed ſi nihil ſupra dictorum continuerit, dandus erit uini auſteri meri cyathus, & ex interuallo bis terue ruſus idem faciendū erit. Vinis quoq; utendum eſt ſatis ſtomacho utilibus, aut ex baccis myrti factis, aut ex malis cydoneis preſſis, aut ex iuniperis, uel hyſſopo cōdito, uel origano, uel ex marrubio, uel ex ruta ſiluatica, uel ex herba lucernaria quā græci phlomon uocāt, uel ex ſcordio, uel ex centaurea, uel ex lycio, uel abſinthio, uel ex tere

Vina facticia

bintho,uel ex lentiſco,uel ex piris ſytiacis, uel ex malo granato. Ad inflationem ſtomachi & uentris dolores, dandum eſt huiuſmodi medicamentum:piperis denarios IIII.caſtorei ⚹I.opij ⚹II.myrtæ V. petroſelini ⚹IIII.aneſi ⚹III.nardi ſyriacæ ⚹I.contundūtur & cribrantur omnia,& permiſcētur,inde datur & ante noctem & in noctem codearium,uel plus,pro cuiuſq; uiribus cum cyatho aquæ calidæ, & mellis quantum ſatis uidebitur. hæc potio ſomnum conciliat,concoctiones doloreſq; omnes ſedat, præcipue autem prodeſt mulieri quæ colo uexatur,& uiris eodē modo laborantibus conuenit. Item ad tumores præcordiorum etiam in febribus, & ad tuſſim,& ad lateris dolorem,& ad conuulſa,uel rupta interiora, & ad urinæ difficultatem data plurimum iuuat. Cataplaſma hoc ſtomacho imponere non alienum erit.mali cydonei ex farina cocti id eſt illic inuoluti denarios VI.careotarum pulpæ ſubactæ ⚹III.ceræ ⚹VII. croci ⚹II. abſinthij ⚹II.olei malini aut myrtei ⚹III. uino conſpergitur crocum,arida tunduntur,cera liquatur.& ſimul omnia commiſcentur, atq; ita adponūtur mane in lecto ſtomacho laboranti. Hoc quoque cataplaſma ſtomacho utiliſſimum eſt.palmarum interiores partes ⚹III.croci ⚹III.hypocyſtidos ⚹IS.mali cydonei cocti ut ſuperius dixi ⚹VI.abſinthi ſucci ⚹III. floris maligranati ⚹IS.feces uini chij ⚹VI.ceræ ⚹XII.olei myrtini ⚹XII. chameleæ eius quæ ſimilia folia habet oliuæ, ex aqua coctæ ⚹VI.mirifice enī prodeſt ſtomacho,præcipue ſuccus eiuſdem ſimiliter impoſitus ad conuulſa & rupta conuenientiſſimum eſt. Hiera ad ſtomachum confirmandum,mouet interdum uentrem,interdum urinam,conficitur ſic.aloes ⚹V. xylobalſami, acori,croci,nardi ſyriacæ,maſtiches chiæ,ſingulorum denarios ſenos, malobathri ⚹I. teruntur quàm diligentiſſime ſeorſum omnia.ac deinde mixta in unum reponuntur. Cum opus eſt dantur inde codearia quibuſdam duo, quibuſdam tria,ex aquæ cyathis ſex, uel mixtis cum uini cyathis tribus,uel ex quolibet alio liquore,prout conueniet ſtomacho eiuſdem menſuræ dabitur. Pertice coſmiana. hoc medicamentum ad ſtomachi uitia,& ad coctionem ualde utile eſt.accipit hæc,petroſilini denarios VII.phu denarios IIII.piperis albi ⚹XIX.inulæ ⚹VI.nucum iuglandiū animatarum ⚹VI.nucum pinearum animatarum ⚹XII.amij ⚹VIII.ligustici ⚹XII.zingiberis ⚹VIII.carei ⚹XII.apij ſeminis ⚹XII.aneſi ⚹VIII.cardamomi ⚹VIII.acori ⚹VI.dauci ſeminis ⚹VIII.coriandri ſeminis ⚹XII.foeniculi ſeminis ⚹VI. facit bene hæc compoſitio cum habeat in ſe nihil tetri medicamenti,ad inflationem ſtomachi,& cruditates,& acidas ructationes, & ad uentris dolorem, & urinæ difficultatem, & ad conuulſa intrinſecus & rupta omnia & ad horrores,mouet etiam mēſtrua mulierum cum difficulter purgantur. Item detrahit ſi qua ex partu,aut aborſu intrinſecus nociua ſubſtiterunt.datur omnino ſine metu,& ieiunis & ante cœnę tempus,& poſt

post cœnam,ad mensuram denarij unius uel duorum, ex aquæ cyathis tribus,& si plus ponderis quislibet sumpserit,non lædetur.prægnanti non est dandum hoc medicamentum nec febricitanti. Antidotum philonianum ad omnes internos dolores,quod ad tensiones stomachi & empneumatosim præcipue facit,colicis quoq; prodest,quibus in dolore ex aqua frigida datur,cæteris ex calida cum oxymelite dari debet,tussem sedat, tertianas mirifice tollit,ante momentum suspitionis datum. omnibus autem ad modum fabæ dandum erit,constat ex his, croci ℈ xv. pyretri semunciam, euforbij semunciam, spicænardi semunciam,piperis albi uncias duas semis, hyoscyami — IIS. opij ℈ III.melior erit si addas petroselini ℈ III.dauci cretici ℈ III.colligitur melle attico,& in uaso uitreo sub signaculo reponitur. Antidotũ Philonianum

Stomacho laboranti cocleæ prosunt,si in aqua ferueant, & sic carbonibus torreantur,atq; ita ex œnogaro sumantur impari numero.

Stomachum reumatizantem & dolentem & languentem & dissolutum, primum mansio lucida,& non nimium frigida, nec satis calida bene accipit. tum cataplasma fieri debet de folijs uitium, uel si uineæ folia non fuerint, de rumicis siue rubi folijs, uel de ea summitate rubi quæ satis tenera est. hoc diligenter teritur cum dactylis quinque minutatim carptis, in aceto diu maceratis. Epithematio autem hoc post cataplasma uti oportet,quod fieri debet de plantagine ea quæ arnoglossos dicitur,cum aceto trita. cibis autem uti debet cui medendum est austeris & stypticis.

Cataplasma fit stomacho laboranti ex pomis cydoneis optime percoctis, quæ poma manibus subiguntur. deinde rosa sicca teritur & cribello medicinali cribratur, tum aceti optimi quantum sufficiat adijcitur, & simul omnia permiscentur, factumque cataplasma stomacho calidum adponitur. Portulaca hoc est allium gallicum coquitur diligentissime, & coctum bene, edetur ex aceto ab eo qui stomachum dolebit, uel uitiosum habebit,cito ei proderit.

Cuminum teres & uino mixtum dabis bibendum ieiuno si non febricitabit, si febricitabit ex aqua tritum dabis, continuo emendabis stomachi dolorem.Nardum & mastiche & semẽ apij cum bacca lauri,& absinthij semine,æquis portionibus cõteruntur ,puluis hic super stomachum aspersus mire eum reficit. Absinthij uiridis manipulum,in caccabo nouo fictili cũ aquæ hemina decoques ad tertias, & in ipsam potionem mittes mastiches modicum,& piperis triti grana septem uel nouem,& sic mane ieiuno biben dum dabis,continuo sentiet stomachi laborantis medelam.

Ad stomachi carbunculum reprimendum dactyli in uino austero macerant, & admixto pomo cydoneo cocto,& rosa,& mastiche,& aloe,& oleo rosaceo,stomacho adponũtur,ita ut cataplasma inde exactissimũ fiat.præterea semper ante cibum infirmus stomacho debet accipere mellis attici

coclearea duo uel tria pariter in uino austero decocti,quod duplū sit quàm mel, uel pro uino austero succus rosarum permixtus detur.siccat enim stomachum & recreat dissolutum,& tarde cibum conficientem confirmat.

Mellis libra una,sinapis tosti ac post diligenter triti unciæ duæ,pariter coquuntur, ex eo plenum cocleare ieiuno qui stomachi dolore laborauerit datur. Ad stomachum nauseantem & acescentem, coriandri seminis triti ℈ III.& lactucæ albæ seminis triti cocleare unum,si hæc aqua permixta ieiunus accipiat, prodest. Stomachum controborat herba absinthij decocta cum uino austero,atq; ita subinde pota, si febres non erunt,quod si inquietudo fuerit,cum aqua coqui & dari debet,mirum est. Ad solitaneos stomachi dolores malagma sic compones,fœnigræci cyathum,lini seminis cyathum, ibisci purgati libram unam,aquæ ʒ.IX. olei ʒ.IIII. spumæ argenti libram unam,ceræ russę P.IS.hæc omnia in unum concorporabis & decoques,& cum malagma feceris in pannum induces, & stomacho appones,& circa uiscera tam diu habebis, & tam adsidue adpones, donec dolor abscedat. Ad stomachum fastidientem escam,& reuomentem,rosæ medium quod semen portat,id est ipsum florem croceum,contundes,& aluminis scissi,cyperi,bdellę,absinthij succum,meliloti,rosæ siccæ,acaciæ,iris illyricæ,olei nardini,ceræ,opobalsami, pares mensuras harū omnium specierum conteres in mortario marmoreo,& stomacho epithematium minsicum supetpones,ad ignem ut est consuetudo compositum. Epithematium optimum ad stomachum reparandum:mastiche s uncias VI. aloes — III.styracis — II.ceræ P.I.nardi — VI. hæc pariter miscebis,& epithematium subtile facies,quo multis horis, certe hyeme per totum diem,uti poteris.

Stomachus acescens

Ad dolorem stomachi uettonicæ radicis fasciculum in olla decoques ex aqua, eandemq; ollam sub diuo habeto opertam, cum stomachus dolore uexabitur usque ad tertias eandem aquam excoque, & inde cyathum unum bibendum ieiunus ad diem sume. Vrticam semen habentem in summo deme,ac diligenter laua, & ex ea sorbitionem facito bene conditam sine pipere, suauissime accipieris ad stomachum reficiendum.

Lactucæ nigræ semen quod ipsum ualde nigrum est in pila lignea tunsum,cum melle subige atque permisce, & inde cotidie ieiunus sume cocleare plenum,bene stomacho laborantem accipies. Ad dolores stomachi ueteres,& ad stomachum fatigatum facies oxyporium sic. piperis seorsum teres semunciam,& bulbos x I. incoctos separatim nimium diligenter teres,& utrumq; miscebis, tum adijcies mellis optimi despumati ʒ II. & ita in olla noua coques ad tertias,& sumes ieiunus diurna coclearia singula bina uel terna,tandiu donec corrigas stomachum laborantem. Butyri libram decoque quo usq; inde pars sexta decedat. tum cum eo serpyllum coque, & si patietur stomachus tuus, ieiunus illud fortiter manducabis: sin

Oxyporium

autem

autem fastidium erit, pultem facies & tũ in ea mixtũ manducabis. Sal tritum ex mulso ieiunus contra dolorem stomachi qui biberit remediabitur. uenter quoque ossifragi arefactus & potioni aspersus, plurimum prodest.

Stomacho exulcerato, cicatricem hoc medicamentum inducet, aloes ʒ VIII. misyos scripula VIII. turis scripula VIII. tunsa cribrataque, hæc melle optimo comprehendes. si plenius uel ualidius facere uolueris hoc medicamentum, myrrham & anethum ex tertio adijcies, & dimidium cocleare cum potione mulsi ieiunus accipies.

Stomachi dolorem concitatissime sedant, absinthij unciæ tres, rutæ unciæ III. ex aqua ad dimidias coctæ & ieiuno ad mensuram potionis bonæ potui datæ. Marrubij uiridis fasciculum decoques ex aceti sextarijs tribus, usque ad heminam. tum exprimes marrubium, & adijcies despumati mellis quartarium & iterum decoques, quo usque ad crassitudinem coeat, inde cocleare unum contra dolorem stomachi ieiunus accipies.

Herbæ uerbenæ tunsæ & cribratæ pulueris coclearia quinque, laboranti stomachi dolore dabis ieiuno per triduum, in tribus optimi uini cyathis. cæteris prout uires erunt dato, febricitantibus sane ex aqua calida dare debes. sed si quis exulceratum stomachum habuerit, caprinum lac coctum frequenter bibat. Rutæ semen cum sulphure uiuo minore mensura adiecto acero contrito, atque ieiunus mane gustato, optime aduersum dolorem stomachi accipieris.

Repentinum stomachi dolorem tres ceputij longi purgati, & singuli cum melle sumpti statim sanant. nec non & terræ malum comestum dolores stomachi celeriter castigat. Solutionem stomachi infirmitatemque confirmat oui semicocti uitellus & gallæ pars dimidia trita, si ante duas horas quàm cibus sumatur, mixta hæc cum uino hauriantur, sed uetere & tepefacto. Rancorem stomachi temperat caro uaccina ex uini & aceti æqua portione discocta & cibo sumpta. *Stomachi rancor*

Inflationem stomachi sedant, marathri, id est fœniculi, & apij radices, in uino albo odorato uetere infusæ, de quo si ieiunus quis cyathos duos potet, cum calidæ aquæ cyatho mixtos, optime accipietur. rutæ quoque hortensis paulum cibo sumptum, uel in potione dilutum atque eporum, inflationes stomachi compescit.

Inflationem stomachi potentissime discutit, fimus uituli recens ex uino potui datus, hoc & dolores eius ex frigore aut cruditate obortos mirabiliter mulcet. Remedium physicum magnum aduersum dolorem stomachi. in lamina argentea scribes & dices, atitmatho aufer dolores stomachi illi quem peperit illa. eandem laminam lana ouis uiuę inuolutam collo de licio suspendes, & id agens dices, aufer michi uel illi stomachi dolorem atitmatho. *Stomachi inflatio*

Dolorem

Dolorem & inflationem stomachi sanat iecur lupi, prius aqua coctum, mox arefactum & tritum potioniq́; inspersum. Fastidium stomachi releuat papauer siluestre, quod gallice calocatanos dicitur, tritum & ex lacte caprino potui datum. Epithema optimum ad stomachum reficiendum, mihiq́; expertissimum, conficitur sic. masticheS, turis, nardispicæ, aloes, absinthij, singulas uncias, styracis — IIS. croci — IIS. ceræ, & medullæ ceruinæ, singulas libras. styracem & crocum pridie macera uino ueteri infusum, & sic diligenter tere, medullam & ceram remitte igni, cætera tunsa cribrataq́; simul misce & ceroto superinfunde, & in panniculo utere ad stomachum duabus uel tribus horis, & si durius uidebitur quàm esse debet, oleum nardinum aut gleucinum adijce ut mollescat. Hyssopum coctum cum oxymellite ieiunus, uel post cœnam, qui per cocleare cotidie accipiet, facilius conficiet cibum. Radicem fœniculi in uini cyathum radito, & priusquam cœnes, uel cum dormitum ibis, potui sumito, quo facto melius digeres. Laseris ueri modicum, ex aquæ frigidæ cyatho dilutum, dormitum iturus bibe, digestorium mirum experieris. Mellis attici libram unam, uettonicę tritæ — IIII. in unum permisce, & pone ut conferueat, quod cum refrigerauerit, facies pastillos nucis auellanæ magnitudine & post cœnam singulos hauries, quo facto apprime quoslibet concoques cibos.

Embamma Item aliud embamma digestorium optimum & utilissimum; sic. ligustici drach. IIII. gingiberis drach. I. petroselini drach. I. piperis drach. I. epithymi drach. I. & laseris scripulum dimidium, tunsa hæc ac diligenter cribrata misceto cum passo, hoc facit & ad eos qui cibum tenere nō possunt, eumq́; uomitibus reiectant, mox ergo ubi cibum sumpserint, dato pastillum ad modum nucis auellanæ de medicamine supra scripto, & ad præsens eos abstine potu, cito remediabis. Epithematium uehementissimum ad cibum conficiendum, sic. zingiberis ex aceto macerati P. I. auri pigmenti P. I. feculæ P. I. calcis uiuæ drach. II. sinopidis ponticæ P. I. lixiuæ S. I. trita hæc in ollā nouā mittes, & feruere facies simul, donec mellis crassitudinē habeant, & cū opus fuerit inducta panno calida uisceribus adpones. Cū ibis dormitū, zingiberis modicū sub lingua teneto, & ex pasca calida manus laua, optime digeres. Vrticæ — III. iris calydoniæ — III. schœni — IIII. cyperi — III. magmatis — III. petroselini — IIII. inulæ — II. piperis albi — II. melle colliges hæc o-

Oxyporium mnia trita & uteris oxyporio optimo ad digerēdū, unde etiā cœnatus parū accipies. Cum te in lecto posueris, uentrem tuum perfricans dices ter, lupus ibat per uiam, per semitam, cruda uorabat, liquida bibebat. physicū hoc ad digerendum de experimento satis utile. Pulegium & nasturciū ex aqua simul decoctum, mane bibe, emendabis uel discuties cruditatem.

Quercus uiridis folia, cum salis spuma contrita, & potui data, remediant cruditatem. Acorum ponticum tritum ex aqua calida, potum mensura

sura cyathi unius, ieiuni stomachum reficit cruditate depulsa. Iis qui nec potu iuuātur, nec cibo, & stomachi ructus amaros patiuntur centaureā id est fel terrę contritam ad mensuram denarij argentei ex aquæ calidæ cyathis tribus bibendam ieiunis per triduum dabis, statim discutietur infirmitas. Succum absinthij, quem Græci chylon absinthiu uocant, auellanę magnitudine, in aquæ calidæ quartario bibendum da ieiuno, componetur stomachus, & adpetentiam ciborum habebit, quisquis patietur ex infirmitate fastidium. Oxyporium mirum neronianum æstiuum & hyemale, si ei cum uolueris piperis aliquid adieceris, quod fastidium stomachi marcoremq́ deterget, conficitur sic. In musti recentis & dulcis congium ex uuis albis facti, atque in ollam grandem missi, adduntur cydonea v. non purgata, totidem mala punica, additur & sorborum maturorum sextarius, & rhus syriaci sextarius, croci scripulus. hæc coquuntur usq; ad crassitudinem mellis. postea diligenter colantur, repositum medicamen seruatur in uitro signatum, sed omnino diligenter colatum, ut excremēta omnia separentur, inde datur ieiuno ligula plena grandis. hoc est oxyporium quo Nero utebatur ad digestionem, quod Marcellus medicus egregius ostendit, quod & nos usu probauimus. Nam & stomachum mire componit, & humores siccat. excrementa quoque illa data dysentericis, mirabili efficacia prosunt. Ossifragi uenter madefactus adpositusq́ his ad stomachum qui cibos non conficiunt, utilissimus est, uel etiam si tantum manu teneatur, plurimum iuuat. Oxyporium dionysianum ad digestionem, & ad rigorem stomachi, & ad confirmationem aqualiculi, conficitur sic. cydoneorum incoctorum tunsorumq́ succi S.I. mellis despumati S.I. aceti optimi S.I. hæc in unum permixta uaso duplici decoquuntur, donec soliditas ad unum sextarium redigatur: additur pulueris petroselini uncia una, cymini semuncia, & bene contemperatum medicamen uasculo uitreo conditur sub signaculo, atque inde cocleare plenum à ieiuno accipitur. Oxyporium olympianum polyetes ad digestionem parandam, accipit hæc. piperis — IS. zingiberis — IS. in puluerem redacta & creta hæc, dum ad digestionem temperanda erunt, ex melle dabis. Oxyporium pancharianum ad digestionem, quod & aqualiculi corruptelas uel aciditates consumit & stomachum marcentem recreat, tertianam etiam cum uino & calida sub hora datum, mire tollit, conficitur sic. piperis uncias quatuor, ϶ III. seseleos — I. zingiberis — IS. ameos — I. ϶ VI. anesi uncias duas, libystici — IS. iuniperi hispani — I ϶ VIII. ita ut iuniperum ablutum purgetur sublato semine, & sic teratur. hæc omnia in puluerem redacta reponuntur in doliolo uitreo signato, ligula plena ex mulsa aqua datur ieiuno.

Neronianum oxyporium

Dionysianum oxyporium

Olympianum oxyporium

Ad cruditatem quæ nauseam facit remedium sic. uettonicæ drachma una, in oxymelitis cyathis tribus mixta potui datur. ius quoque pulli uel ubi coctus fuerit, cruditati opitulatur, si in primo prandio sorbeatur.

Ad digestionem parandam, iuniperi baccatum enucleatarum, & zingiberis, & petroselini macedonici, & piperis uncias singulas, mellis libram unam. quæ sunt sicca tundes uel teres & cribrabis diligenter. postea mel coctum, id est despumatum admiscebis, & uteris medicamine & ieiunus, & post cœnam, per cocleare accepto quanta sit magnitudo auellanæ maioris. Ad stomachi dolorem in impetu cohibendum, pomorum cydoneorum cutem tolles, atque inde uncias quatuor, & pulegij unciam unam, piperis unciam unam, zingiberis uncias tres, allij gallici uncias tres, mellis selibram, aceti quod sufficiat adijcies, & diligenter trita omnia permiscebis, atque inde cocleare plenum dabis, etiam cibato. Antidotum

Acharistum antidotum

acharistum multiplex, mirum. facit ad eos qui escam non digerunt, & qui male tuctant, & ad stomachi dolorem, & ad lateris, & uessicę, & renum molestias, & ad omnia quæ interius causas malæ ualetudinis habent, id est ad scotum, ad febrem cotidianam, & tercianã, & quartanã, ad sanguinem tussientes, ad suspiriosos, ad dysentericos & ad colicos, & ad hepaticos, & ad nimiam uigiliam, & ad strophum, & ad intestinorum dolorem. morsum etiam serpentis curat, ter ad diem uulneri impositum, uel potui datum. confectio hæc est, cinnamomi unciam I. myrræ uncias III. piperis — I. castorei semunciã, galbani — I. stytacis — I. cassiæ fistulæ semunciam, piperis longi — I. costi — I. opij semunciam, spicænardi ε. croci ε. mellis attici 8. I. omnia ista tundes diligenter, & cernes bene, & in puluerem mollissimum redacta mensurabis, præter opium & galbanum. galbanum in olla noua excoques, ita ut ter bulliat super prunas: opium autem cum uino uetere teres, & permiscebis diligenter, & tum cætera omnia simul permiscebis diu, & diligenter agitata recondes sub signaculo, in pyxide buxea, aut in doliolo uitreo, & dabis cui uolueris ad modum auellanæ, cum mellis coclearibus tribus, uel quatuor. & postea dabis potionẽ calidæ aquæ, & cum dederis accipies mercedis quodcunq; multi enim qui cito curati sunt, ingrati extiterunt, propter quod ipsum antidotum acharistum appellatur, id est sine gratia.

Chymation oxyporium

Oxyporium quod dicitur chymation, facit ad calculos, & ad tenium dolorem, & ad inflationem stomachi, phlegmaticis quoque prodest, & halycis, sed & tortiones & hæmorroidas curat, & quæ in ano nascuntur. restringit & menstrua nimia, & hepaticos & spleniticos, & tussicos solitaneos curat, & cadiuis prodest, accipit hæc. Inulæ — I. fœniculi seminis uncias tres, piperis nigri uncias II. tundes hæc separatim & cribrabis bene, & conficies uel permiscebis melle semicocto, & dabis nucis ponticæ magnitudine cum aqua calida. quidam hoc in oxymelite soluunt, quidam in uino mixto accipiũt, alij cõsuerunt cocleario accipere purũ ad lapides eijciendos.

Descriptio panni rustici facientis ad uiscerum curationem sic. olei P. I. axungię ueteris P. I. butyri P. I. herbæ sabinæ P. I. barbæ iouis P. I. tamdiu hæc decoques quam diu herbæ arescant, postea colantur, & additur

ceræ

ceræ libra,resinæ P.I.farinæ de pulegio P.I. pulueris de bacca lauri P.I. de fimo ouillo unde ouibus in lana hæserit P.I.hæc omnia in unum corpus rediguntur & permiscentur,& inde pannus inducitur,& quotiens uolueris reparatus stomacho adponitur. Dia tessaron quod febrem sedat,& uiscera componit.accipit hæc,olei coclearia tria,aceti coclearia tria, mellis boni despumati coclearia tria,uini ueteris boni coclearia tria, hæc tã diu decoquuntur, quam diu omnia ad tria coclearia redigantur, & ita linteo inducta stomacho superponuntur,uel ieiuno tepida per cocleare dantur. facit hoc medicamen ad omnes stomachi molestias. Ad dolorem stomachi, uel tumorem,uel uiscerũ infirmitatem,remedium sic.succi ex absinthio ʒ.I.aceti optimi ʒ.I.olei mollis ʒ.I.ceræ ponticæ libram unam, medullæ ceruinę — IIII. hæc lento igne decoques usq; ad mensurã sextarij. exinde linteum densum tingues,& mature in lecto uiscribus adpones,utendum in horam II.

Confectio oxymelis dia scilliu, ad stomachi causas sic.scillæ librã comminues de hastula lignea acuta minutissimis partibus, & superfundes illic aquæ nitidæ fontanæ ʒ III.ac die tota & nocte coopertum uas in quod hęc miseris,esse permittes.alia die in olla rudi cum ipsa scilla deferuere facies lento igni usq; ad sextarium aquæ, tum linteo nitido exprimes scillã ipsam ut sextarius ille defluat,adijcies huic sextario aceti optimi sextarium, & mellis optimi despumati P.II.rursum in eadem olla feruere usq; ad sextarium. tũ recondes in ampulla nitida,& signatum habebis,& cum imparationem stomachi senseris,coclearea singula planè tepefacta ieiunus accipies. Ad stomachi dolorem remedium physicum sic. in lapide iaspide exculpe draconem radiatum,ut habeat septem radios, & claude auro & utere in collo. *Iaspis dracone insignitus*

Epithematium ad stomachum confirmandum sic,aloes — III. turis masculi — II. mastiches albæ semunciam, styracis — II. croci IS.meliloti semunciam, ceræ ponticæ uel etiam tusæ uncias IIII.nardi uncias VI. ius absinthij pontici unc.I. hæc omnia separatim tunsa & cribrata miscentur & coquuntur,& inducuntur in panno atq; mature stomacho adponuntur. Ad digestionem parandam, quisquis sollicitus erit acorũ ieiunus cõmanducet, & iactet ,radicẽ quoq; amarã & inlotã ieiunus cõmanducet.Nec nõ anethi semen etiã uiridis mãducatũ iuuat.nã & somnũ cõciliat,& digestionẽ parat.

Cõpositio medicaminis subfragi, quod facit ad digestionẽ & uitia stomachi, siue aqualiculi.accipit hæc, petroselini macedonici — II. apij seminis — I.seseleos — V.piperis — V.nepetæ montanę — IIII.pulegij sicci quod in fumo nõ fuerit — IIII.thymi sicci ʒ.libystici etiam seminis — II.inulę radicis tunsæ atq; cribratæ ʒ.zingiberis ʒ.ex his omnibus tunsis atq; cribratis puluerẽ mollissimũ facies. adijcies deinde mellis optimi despumati quãtum putaueris mitti oportere, id est ut prope liquidæ ac tẽperatæ colligi possint species suprascriptæ,& sic recondes in uaso uitreo, & cũ uolueris ieiunus,cum tamẽ te digestũ senseris,singula coclearia nõ plenissima matutinis horis accipies. *Subfragium medicamen*

Confectio epithematij quod stomachi uetustas causas emendat, & ad digestionem confirmat, accipit hæc. sæuum taurinum, ceram, medullam ceruinam, axungiam ueterem, resinam terebinthinam, horum pondera singula æqualia, & mellis uncias tres, mastiches uncias III. simul miscebis, quæ liquanda fuerint, liquabis igni. Et quæ tundenda in puluerem tenuissimum rediges. & confectum medicamẽ linteo tenso induces, & stomacho uel uisceribus adpones, quod tamen ante momentum prandij detrahi conuenit. Aliud Epithematium quod ad easdem stomachi causas efficaciter prodest sic. styracis uncias duas, aloes uncias duas, petroselini — I. ceræ libram I. nardi libram I. mastiches uncias II. resinæ frictæ pondo S. resinæ terebinthinæ uncias II. quæ liquida erunt, & quæ tundenda, similiter ut supra scriptis speciebus facies. & similiter medicamen usque ad horam prandij uteris. Item aliud epithematium quod arete dicitur, quod facit ad uetustas causas stomachi, accipit hæc. cardamomi unciam I. libani unciam I. ceræ unc. VI. resinæ uncias quatuor, styracis uncias II. olei cyprini unc. I. uini ueteris heminam. cardamomum & libanum semote tundendum & cribrandum, styrax uino infundendus, & reliqua quæ remittenda sunt, lento igne soluenda, & tum simul omnia permiscẽda, quod epithema similiter linteo, aut phœnicio inducendum, & sic ad uiscera adponendum. & in horam prandij si non fatigauerit habendum, ita tamen ut aduerso pectore cuiuslibet pueri tepefactum ponatur. Intyba decocta in cibo sumpta, aut eorum aqua pota, stomachum purgant. Herbam uettonicam mense Augusto lectam cum semine & radicibus suis, sed sine ferro erutam, arefactam diligenter & excussam ne terram habeat, contundes & cribrabis, ac pulueris eius tenuissimi cyathos duos, cum aquæ sextarijs sex in olla noua ad tertias decoques, ollamq; ipsam opertam sub diuo repositam habebis, ex qua si quando stomachi ardores concitabuntur, coclearea duo aut tria laboranti glutienda dabis, mire subuenies.

Arete epith.

Herbæ uettonicæ fasciculum, herbæ nepetæ ac pulegij uirgulas singulas & salis paululum, cum uini ueteris heminis tribus in olla rudi usque ad heminã decoques, & ieiuno stomachico mane coclearia singula, aut eo amplius dabis. Quotiens stomachi morsus sentire cœperis, glycyrizæ succum de surculo eius trahito, aut ipsam sub linguam ad magnitudinem ciceruli habeto, nec dolorem stomachi nec sitim senties. Lac bubulum tepidũ incoctum, subinde sumptũ, exulceratum quoq; stomachum sanabit. Coclea cruda deuorata, ita ut dentibus non tangatur, stomachũ curat, certe languentẽ si per triduũ sic sumatur, emendat. Cocleas sed ueras africanas cõditas ex sale & paulo olei coctas, sed non purgatas, qui ieiunus ternas aut quinas cotidie & frequenter sumpserit, rarissimo stomachi dolore uexabit. certe si carbonib. tostę sumãtur, melius prosunt. Si quis cymini triti ex melle terna coclearia cotidie ieiunus accipiat, stomachi dolore

mire

mire carebit. Stomacho remedium optimum de experimento tale est. petroselini uncias tres, salis uncias duas, nardi spicæ unciam, amomi uncias duas, hyssopi — II. uettonicæ uncias duas. hæc omnia in cucumam fictilem nouam mittes quæ sit sextariotum nouem, eamq; aqua supplebis, & obturabis ut modicum spiramenti relinquas, & decoques ad tertias, ac denuo aqua supplebis, & rursum ad tertias decoques. tunc adijcies mellis optimi despumati quartariũ, & tertia uice ad medias decoques, ac postea in uasculo uitreo aut fictili recondes sub signaculo, atq; ex eo aduersum stomachi laborem terna coclearia ex aqua calida, si febres erunt, aut ex condito ieiunus, si non erunt, sumes. Ne stomachus perfrigescat unctio saluberrima hæc est. foliorum lauri, & baccarum, fœno græci, samsuci, cupressi, roris marini, uncias singulas contundes, & in uini ueteris sextarijs v. per triduum macerabis, quarto die olei boni sextarios tres adijcies, & in olla rudi ad prunas non acres ita decoques, donec uinum consumatur, tunc colabis, & excrementa uel sordes abijcies, & rursus ollam cum medicamine ad renues prunas repones, eiq; addes ceræ nitidæ libram, resinæ terebinthinæ purgatæ selibram. hæc omnia permixta & coagitata, ad modum ceroti recondes. & cũ opus fuerit nõ solum ad stomachi, sed etiam ad neruorum & musculorum perfrictionem uteris saluberrimo unguento. Antidotum Hadriani quo utebatur Cæsar Augustus, quæ potio dat omni corpori fortitudinem, quisquis enim ea usus fuerit, nec stomachi, nec iocineris, nec splenis, nec cordis, nec lateris, aut pulmonis, aut coxarum dolores patietur, sed nec tussem, nec perfrictiones, nec spasmos, nec coli dolores sentiet, nec dysentericus, nec hydropicus, nec suspiriosus, aut cholericus erit. facit etiam hoc remedium contra omnes humores noxios, & omnia uenena uel maleficia in cibo, aut in potionibus data. cõpositio ergo eius est talis. fœniculi seminis, cymini, gummis thebaici, phu, pulegij, origani, piperis albi, herbæ sabinæ, petroselini, cedri seminis, chamedropis, cassiæ bonæ, iouis barbæ, tapæ seminis, nardostachyos, iunci seminis, euforbij, echyos radicis, hoc est capsellæ, cyperi, pyrethri, trifolij seminis quo mulieres utũtur in capite, amomi, serpylli sicci, gentianæ, aristolochiæ longæ, rutæ agrestis seminis, omnium supra scriptarum specierum uncias singulas. Item rutæ radiculam, quę facit ad porcorum incommoda, agni radicem, hociamsani siue agrimoniæ radicem, draconteæ radicem, quæ radix est quasi costum & benceolet, acori radicem. harum specierum singulas semuncias adpendes, & omnia uel infra uel supra scripta diligẽter tunsa & cribrata, in puluerem tenuissimum rediges, ac postea cum melle attico quãtum ad spissitudinem sufficiat permiscebis, atq; ex eo cum opus fuerit, quanta auellanæ est magnitudo, ieiuno dare debebis.

Stomachi perfrictio

Antidotum Hadriani

Confectio aceti diascilliu, ad digestionem, & stomachi uitia sic. scillam sumes & inde tolles durissima quæque & proijcies, deinde omnia tenerrima concides minute ut habeant libram semis, eamq; crudam conijcies in

aceti congium unum acerrimi,& cum diu macetata fuerit,& combiberit, tolles scillam & exprimes,idq; acetum percolabis,& in uas bene picatum repones,eiusq; aceti ieiunus mane si sorbeas singula uel bina coclearia, stomachum curabis.& quod ad oris olidi ualetudinem attinet, hoc medicamento odor malus emēdabitur,& si in naso polypus fuerit hoc aceto gargatizato eijcitur.quod quidem acetum & ad claritatē oculorū,& ad audirū auriū optimum est,si adsidue gargarizetur:ad uocem quoq; & ad suspiriū & ad splenem,optimum remedium est.si quis autem inde ad diem sorbeat uel dimidium cyathum,colorem optimum habebit, & facilius suspirabit, & cibum melius conficiet.Nam si quis multum comederit,& non coxerit, & cibus ei in stomacho inacuerit sorbeat de hoc medicamento,continuo desinet crudus esse. ut scias uero quantam uim habeat, etiam caducis datum prodest. Nam si uel duos cyathos cadiuus inde sorbeat,& currat passus milleducentos quinquaginta ieiunus, mire remediabitur,si uel tertio aut quarto die id acceperit.quod si quis erit in accipiendo cotidie patiens,penitus carebit hoc morbo. hoc medicamen & uentos eijciet & uenas purgat. Nam is morbus ex uentorum multitudine mouetur. frigescit enim corpus de inparatione, & nauseam facit,& uomitus mouet.Si quis ergo hoc sumat,omnem escam & potionem bene concoquet,& nulla res ei nocebit. ac si uoles hoc medicamine phthisim sedare,adde uini dulcis paululum,& sic dato mixtum sorbere ieiuno. si quis sanguinē excreabit, hoc medicamine accepto, facile eijciet omnem molestiam,& uenæ ei purgabuntur,quodq; ad pulmones,& arterias corruptas attinet,per uomitū sanabitur, si hoc medicamento utatur adsidue.& si quem aqua intercutis tenebit,id est si hydropicus erit, sanabitur, faciliusq; curabitur si recens morbus fuerit. nam per urinam illum cito digeret, & quod ad splenem attinet extenuabitur. oportet ergo prius uidere unde quis morbus ueniat. si à splene erit, uenter soluetur, aut crura turgebunt. dari itaq; oportebit mane ieiuno duos cyathos, certe uel unum cyathum si satis infirmus erit dato.quod si ab iecore erit morbus,mellis cyathū aut passi commisces cum cyatho eius aceti, idque per dies aliquot dabis, primum nanq; sudoribus uehementissimis, postea etiam urina multa purgabitur, deinde cibum & potionem libentissime sumet, omniaq; cito concoquet.

Caducus morbus unde moueatur

Ad stomachi dolorem arcendum, cymas sinapis uiridis ex aqua diligenter coques in olla noua, easq; conditas oleo & liquamine manducabis, sanè obserua ut paululum salis mittas dum coquuntur, propter Bromum. Mel,rutam,cyminum,piper,simul tere & urere pro oxygaro ad inhibendum stomachi dolorem, Papauer nostrate cum lacte suo simul decoques in aqua, & ipsam aquam diligenter colatam, stomachico cum melle attico potui dabis. Iris tunsæ heminam,cyperi tunsi heminā,in uini aminæi sextariū infundes,ut una nocte macerētur, deinde addes resinæ terebinthinæ — ℞x.ceræ — ℞III, quas cū olei cyprini selibra liquefacies. deinde

Bromus cymarū sinapis sale arcetur

deinde simul omnia miscebis & manibus subiges atque malagmatis more stomacho laboranti adpones. Ceram, adipem anserinam, & butyrum in se decoque, & in panno tenui stomacho calidum adpone confestim dolori stomachi subuenies. Peucedani radicem contritam ex uino qui frequenter biberit, nec stomachi dolorem, nec pulmonis inflationem patietur.

Item ad stomachi dolorem persici folia uiridia teres, & cum axungia ueteri purgata subiges, atque in panno ad stomachum pones. idem præstat mentastrum quod supra ripas nascitur similiter impositum. Oxiporium cydonite quod facit ad stomachum & tussem, empneumatosim quoque soluit, & digestionem citissimam præstat, conficitur sic. cydonea matura purgabis de foris, & deintus, & pensabis ad pondo tria, coquesque ex mulso in olla rudi, & cum fuerint cocta, eiicies de olla in catinum uel mortariũ, separabis deinde succum illum quẽ excocta dimiserint. postea remittes cydonea ipsa in ollã, & tunc addes ibi aceti pondo duo, mellis optimi pondo tria, maligranati expressi sextarium unum, coques postea lento igni donec unũ corpus fiat, & habeat mellis spissitudinem, postea aũt refundes illud in mortarium, & teres diutissime, donec omnis duritia dissoluatur. & dum teris sumatim adiicies semunciam zingiberis & piperis triti — II. petroselini — I. & simul iterũ discoques, ac postea miscebis mulsam, ubi cocta fuerint cydonea, atque ita in uasculo uitreo recõdes, & cum opus fuerit per cocleare ieiunus accipies Stomaci & capitis dolores tussem quoque, lõgasque ægritudines curat, & dysentericis medetur, leptopyrexias sanat, dolori etiam faucium & synanchæ succurrit, tale medicamen. piperis albi — IS. mellis attici — IS. asari — I. uettonicæ, saxifragæ, cassiæ fistulæ, pondus ut supra. hæc omnia trita cum despumato melle miscebis & dabis coclearium grande plenum ex cõdito mixtum, febricitanti uero ex aqua calida. Antidotum multiplex ad multa remedia, tecipit hæc. croci scripulos XV. piperis albi uncias IIS. amomi semunciam, pyretri semunciam, dauci cretici semunciam, folij malabathri, nardostachyos, cassiæ, apij seminis, euforbij, rutę seminis, petroselini, rosæ siccę, opij, singulas semuncias, opobalsami ℈ VI. mellis boni P. II. cinnami ß. si non fuerit cinnamum, mittes cassiæ fistulę duplum pro eo, & hæc omnia tunsa cribrabis cribello tenui. & sic misces opium cum melle, & mittes in mortarium & diligentissime teres donec unum corpus fiat, ac sic omnia permixta mittes in doliolũ uitreum. cũ opus fuerit, ex hoc colicis fabę ægyptiacæ magnitudine cum aquæ frigidæ cyathis tribus potui dabis, Iocinerosis qui iecur grauiter dolebunt, cum uino mulso dabis, ut supra scriptũ est. epilepticis quos caducos dicunt, dabis ut supra. pleuriticis cũ aquę mulsę dabis cyathis tribus. Stomachũ dolentib. cũ poscæ cyathis trib. dysentericis qui persoluto uẽtre sunt, cũ aqua frigida dabis. periodicis febribus qui labo rãt, id est accessionibus diurnis & nocturnis, cum aqua calida dabis. quibus dentes dolent, & quibus sanguis de gingiuis defluit, cum posca frigida, aut

Folia persici

Oxyporium cydonite

cum uino dabis,ita ut resolutum in ore teneant. spleniticis ex posca dabis. Paralyticis ex aqua calida.precordia dolentibus,itidem ex aqua calida.tortiones uētris qui patiuntur,ex aqua calida dabis.morsiunculas leues qui patiuntur,ex aqua calida dabis.Secundas etiam mulieribus,quę ex partu uel ex abortu remanserint, discutiet si ex succo fœnograeci cocti, uel ex mulsa, bibendum detur. Apostemata etiam & omnia intrinsecus collecta exputgat,ex mulsa datū,uel ex fœni graeci succo.Sicca uero tussi laborantibus ex melle solo dabis. Ad uuam stillantem ex mulsa gargarizandum dabis. his uero qui fungos uenenatos comederint cū oxymellis cyathis tribus dabis. Venenum si quis biberit ex succo ptisanæ resolutum accipiat.In omnibus sanè passionibus triduo cōtinuo dabis.si necesse fuerit, iterum alio triduo dabis. omnibus sanè quantum fabæ ægyptiacę granum est dabis.

Confectio potionis ad omnem sanitatem utilis, & ad stomachi confirmationem,accipit hæc. lauri baccarum purgatarum unciam unam, myrræ — I.gentianæ — I. aristolochiæ rotundæ — I. puluerem tenuissimum ex his speciebus separatim tunsis facies,& postea permiscebis & repones. & cū uti uolueris,cocleare unum cum potione calidæ aquæ ieiunus accipies, & inter positis diebus cum uolueris iterum accipies. Primo uere tamē incipies hac potione uti,& deinde quomodo uolueris, per tempora triduo cōtinuo uteris. Antidotum quod facit ad omnes dolores internos, & ad stomachum confirmandum,recipit hæc. apij seminis ℈ XXI.anethi seminis ℈ IX. castorei ℈ VI.piperis ℈ III. opij ℈ III. myrræ ℈ III.hæc omnia separatim tundes,& ex melle optimo temperabis,& cum uolueris dare potionem,in modum fabæ globulos facies,& dabis ex condito,siue uino uetere: sed si febricitauerint,ex calida aqua.hæc confectio dicitur athanasia,facit ad lateris & ad coli,præcipue ad stomachi dolorem. Lini seminis, & fœnograeci, & fœniculi farinæ,singuli sextarij cum aqua mulsa decocti,& in panno stomacho laboranti & uisceribus duris adpositi,plurimum prosunt. Ad eos quos subito linquit animus,& quibus mens alienatur,aut uertigo est,cocleę cum suis testis tritæ incoctæ ita dantur per dies quinq;, ut prima die coclea una,cum passi cyatho potanda detur.alia die duæ,cum duobus cyathis,tertia die tres,cum tribus cyathis,quarta die duæ,cum duobus cyathis, quinta die una cum cyatho uno. Porro efficacissima stomachi remedia, sic. apij seminis drach. VI. petroselini drach. IIII. spicæ nardi drach. IIII. myrræ drach.IIII.piperis longi drach. V. contrita uniuersa hæc diligenter in unum miscentur,deinde adijcitur mellis optimi despumati quod satis sit,atq; in uaso uitreo mixta seruātur.inde cum opus fuerit post balneum drach IIII.aut etiam minus,si infirmior erit qui accepturus est,ex aqua calida, uel ex mulso,in potione dabuntur. Porri capitati excocti in cibo sumpti cum aceto plurimum prosunt stomacho laboranti. Vrticæ semen coctū iuuat stomachū,si cum pane māducetur, & cum iure suo.cydonea quoq; incocta,in melle

Atanasia antidotus

Coclearū usus

melle seruata, ieiuno data plurimum prosunt. Thalassomeli quod iucundissime & inflationes deponit,& uentrem purgat sine stomachi uexatione.est enim & odore & sapore gratissimo, quod hoc modo fieri debet. aqua marina ex alto id est de profundo,uel aqua cælestis cum sale mixta,pari mensuræ mellis optimi despumati petmiscetur & seruatur in uaso fictili. & cum opus fuerit tepefacta potui datur. Purgatorium efficax quod nec stomachum uexat,nec caput grauat,& bilem deducit.lactis caprini sextarium.salis ammoniaci — II. mellis optimi — I. in unum omnia diu contrita & permixta ieiuno potui dantur. sed post potionem diu inambulare debet,ut ipsa potio melius motu corporis prosit. Sambuci liber inter corticem & surculum rasus & tritus, adq; nucis iuglãdis magnitudinẽ ex aqua uel mulso potus,miro modo detrahit bilem,ac stomachum releuat.

Thalassomeli

Vettonicæ herbæ folia in umbra arefacta contunde & cribra,atque ex eo puluere paululum & mellis decocti cyathum unum permisce. atq; inde post cœnã ad magnitudinem ciceris transglutiendum dabis ei qui cibum euomit statim,& non potest continere. Radicem ficulneam uini ueteris cyatho uni inrade,& priusquàm cœnes uel cubitum eas bibito , si uitio stomachi laborabis. Laseris ueti modicum ex aquæ frigidæ cyathis quatuor dilue,& dormitum iturus bibe,ut cibum bene concoquas,aut eius radicem gustato dormitum uadens,idem tibi pręstabit. Rorem marinum ieiunus commanducet, aut in aqua calida excoctum bibat, qui ctuditatem patietur,statim remediabitur. Compositio potionis ad dolorem stomachi siue ad nauseam reprimendam sic. herbæ mandragoræ quæ nascitur in locis montanis succus expressus ad põderis scripulum dimidium,potatusq; ex aqua calida,uel ex mulsa, nauseam expellit. abundantiam phlegmatis purgat,sedatq; dolorem stomachi, & fastidium discutit . ultra hoc autem pondus ne dederis, quia nullius stomachus uim eius poterit sustinere. Pulegium cum oxymelite decoctum, ad mensuram heminæ tepefactum,ieiuno & digesto dabis bibendum, nõ solum stomachum reficies, sed etiam si circa cor aliquid erit uitij,eadem potione sanabitur. Ad stomachum componendum uteris remedio tali satis commodo. rutã, apium, anethum,cyminum,æquis portionibus coques cũ uini ueteris sextarijs duobus,postea addes olei amari s.I. & iterum coques,uel aliquandiu combulliri permittes,atque inde cum utcunq; resederit feruor,per globum lanæ succidæ stomacho quod sufficiat infundes,ita ut postea densus lanę floccus supra stomachum iacentis ponatur. Post horam quàm hoc feceris de nardo repido stomachum perfricabis , & de sabano molli leuiter detergebis.deinde infirmum deambulare facies. Confectio epithematij, quod stomachi uetustas causas emendat,& ad digestionem confirmat. cerã, seuum taurinum,medullam ceruinam,axungiam ueterem , resinam terebinthinã, horum pondera singula æqualia mittes,deinde adijcies mellis — III.masti-

ches

ches uncias tres,quæ liquanda fuerint liquabis,& quæ tundenda tundes.& sic confectum medicamen in linteo adponetur stomacho, quod ante momentum prandij subtrahi conuenit. Item aliud epithema quod efficaciter prodest stomacho & uisceribus. storacis — II. aloes — II. petroselini — I. ceræ libram unam,nardi P.I.mastiches — II.resinæ frictæ P.S. resinæ terebinthinæ — II.quæ liquanda sunt liquabis & quę tundenda tundes & permiscebis.& sic confectum medicamen similiter linteo inductum stomacho adpones. Ad confirmandum stomachum uel conseruandum, si quis infirmum habet de quartanæ labore,epithematium tenue,axungiæ porcinæ,butyri,resinæ frictæ,herbæ sabinæ,ceræ rufæ,libras singulas,cerussę — III.ceræ ponticæ — III. hæc omnia seorsum parata miscebis, & simul decoques,& sic uteris. Descriptio polyarchij ad stomachum post diutinas febrium molestias componendum.cassiæ — I.rosæ siccæ — I.cyperi — I.cardamomi — I.nardostachyos — I. nardi celtici — I.malabathri — I. iris illyricæ — I.œnanthes — I.mastiches chiæ — I.croci — I.amomi — I.meliloti — I. absinthij — I.costi — I.guttæ ammoniaci — I.aloes — I.turis — I.myrræ — I. bdellij drach.VIII. styracis drach.X.in uino infusæ,xylobalsami drach.IIII. schœni anthus drach.IIII.resinæ terebinthinæ drach. XLVIII. nardomyri drach. LXIIII. ex quo cerotum facies adiectis olei rosei drach. LXVI. ceræ ponticæ drach.CXXVIII.opobalsami drach. XVI. hæc omnia tunsa cribrata,& cætera uino optimo madefacta,simul in mortario colliges, ex quibus trochisci uel madgalia fient. ceroto uero facto uel puluis supra scriptus uel ramenta miscentur.

Polyarchium *Magdalia*

CORDIS DOLORI, ET CORCO, ET PRAECORdijs, remedia rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXI.

PRæcordiorum dolorem catuli lactentes admoti uisceribus humanis,transferre in se adferuntur, idq; exenteratis perfusisq; uino deprehenditur uitiatis eorum uisceribus. Ad corcum carmē.in lamella stagnea scribes, & ad collum suspendes hæc, ante uero etiam cane.corcu nec megito cantorem. utos utos utos,præparabo tibi uinum leue., libidinem discede anonnita. In nomine dei Iacob, in nomine dei sabaoth. Item ad id aliud carmen, corce corcedo, stagne,pastores te inuenerunt, sine manibus collegerunt, sine foco coxerunt, sine dentibus comederunt. Tres uirgines in medio mari mensam marmoream positā habebant.duæ torquebant,& una retorquebat,quomodo hoc nunquàm factum est,sic nunquàm sciat illa gaiosëia corci dolorem.

Ad cordis dolorem uel ad eos qui lumbricis in corde uexantur. aquā maluæ cum melle pari mensura permixtam tepidam ieiuni bibant.

Ad cordis dolorem herbæ erythrodani,id est caulis purpurei, hoc est marini

matini, uel sisimbriæ succum, ad plenitudinem conchulæ oblongæ, quam Græci telynen, alij chemam macram uocant, cum aqua calida prope noctem dormitum uadens bibat. Pinus uiridis aciculæ contritæ ex uino optimo potui datæ, cordis dolorem sedant, ita ut qui potionẽ acceperit pinguibus escis abstineat. Dolorem cordis leuat cymini æthiopici commanducati succus frequenter transmissus. Aduersum cordis pulsum uel dolorem mirum remedium quod in lamella stagnea scribes, καριαρκω καριαρκων λιαριαυκων. & phylacterium de styrace subfumigabis, & in collo ex licio suspendes: ita proderit ut stupeas. Ad dolorem præcordiorum cataplasma egregium. lini seminis sextarium unum, fœniculi seminis sextarium unum ex aqua mulsa decoques, & in panno calido præcordijs sepius adplicabis, mire proderit. Cerotum ualde efficax ad cordis dolorem: ceræ selibram, olei cyprini selibram, absinthij pontici selibram. absinthium tundes, ceram remittes & permiscebis ac pro ceroto uteris. Qui præcordiorum ardore uexantur, si etiam febres & lumbricos habeant, hoc remedio sanabuntur. ouum crudum summiter apertum exinanies, idque implebis oleo uiridi, & defundes, & lotio uirginis pueri implebis, & defundes, tũ adijcies parum mellis, & in unum cum oui ipsius interioribus permiscebis, & potandum ieiuno dabis. hoc & stercus uetustissimum & lumbricos noxios pellit, & febrem acutissimam releuat. Bulbi excocti triti inliti tumorem præcordiorum & uentris emolliunt. Item proficies si ocimum triuetis & eo præcordia spissius inleueris. Fœniculi farina cum pari mensura mellis decocta, ceroti modo panno inlinitur, & calens tumori præcordiorum inponitur. Malagma ad præcordiorum tensionem & uentris ac stomachi duritiẽ diutinã cum dolore, quod & iecori & lieni prodest, conficitur sic. ceræ P.I. guttæ ammoniaci P.I. iris illyricæ denarios XXII. opopanacis denarios XX. anesi denarios XXV. fænogræci seminis ⚹. XXV. resinæ terebinthinæ. P.I. adipis suillæ ueteris P.I. aceti acris 8.I. mellis P.II. mel cum aceto permiscendum est, atq; illic arida omnia die & nocte maceranda sunt. Terebinthinam uero & ceram & adipẽm liquefactã in unum cæteris admiscere oportet, & deinde manibus diutissime subige, donec sine offensione malagma temperatissimum fiat. Ad cordis pulsum, siue salissationem, succinum uerum mittes in aquam feruentem, & illic esse patieris, atque inde per triduum laboranti singulos cyathos tepefactos, si nimium erit frigus dabis bibendos, hoc remedium & hominibus & animalibus prodest.

AD HEPATIS SIVE IECORIS VITIA OMNIA, ET molestias uniuersas, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis.

CAPVT XXII.

Rutæ

VTAE silueſtris manipulo,in ollam nouã coniecto decoctoque ex tribus heminis aquæ ad heminam,adijcies mellis librã, rurſuſq; feruefacies,ex eo per triduum ieiuno potum dabis iocineris dolore nimio laboranti. Hircinus ſanguis adhuc calẽs ſupra prunas excoctus,& cibatui datus ieiuno,iocineroſo mederi traditur. Viuerra toſta porcelli lactentis modo inaſſata,& cibo data ieiuno,mire iocineroſo ſuccurrit. Hepatice experta ſic.piper album & maſtichen æquis portionibus tundes & cribrabis,rurſuſq; in mortario teres,atque ita oleo hiſpano optimo temperabis,ut ſit ſpiſſum. inde catapotia facies magnitudine ciceris atque in ſole ſiccabis, ut dureſcant. tunc in pyxide recondes, & ex his unam pilulam ieiuno in ouo ſorbili dabis,adijcieſq; parũ ſalis,ſed per triduum dabis. Tumori iocineris adprime medetur hoc remedium.inulæ radicis uncias tres,quę Grece dicitur helenium, decoques ad medias in aquæ ſextarijs tribus,atq; heminam ex ea ieiuno in dolore bibendam dabis idq; per triduum facies. Ad ueteres iocineris dolores potio optima ſic.nardiſpicæ ℈ VIII.croci ℈ II.myrræ ℈ III.caſſiæ ℈ VIII.ſchœni ℈ VIII.omnia trita & cribrata melle optimo compræhendes & dabis ieiuno in potione ℈ III.ex aquæ mulſæ cyathis IIII.quouſq; uitium exſtirpes.

Viuerra
Hepatica catapotia

Ad tumorem iocineris & ad dyſpnœam remedium ſic.petroſelini,coſti,chamæpitys,ęqua põdera tundes cribrabis & dabis ieiuno epatico duo coclearia cum aqua mulſa. Melanthium id eſt git,quantum cocleare recipitur,contere,& da cum uino tepido dulci bibendum ieiuno epatico.

Diſpnœa

Nimium laudatum iocineroſis remedium ſic.picem duram contere,& ex ea da potandum ieiuno epatico cocleare unum cum uino auſtero.

In lamina ſtagnea ſcribe. Ite νεϱων, & deſuper nomen eius iocineroſi cui mederi uoles ſcribe. laminam uero licio ligatam collo eius ſuſpendes, munduſq; id facito. Abſinthij florem, caſſiam,crocum,nardiſpicam, aſſarum,ſchœni florem,folium,maſtichen,xylobalſamum,amomum, cinnamum,ad drachmas ſeptenas,aloes indicæ drachmas VI.tundes & cribrabis ſingula ſeparatim eãdemq; miſcebis,atq; inde coclearia bina ieiuno epatico cum mulſa aqua tepida aut uino uetere auſtero per triduũ dabis,quod remedium & ad digeſtionem,& ad crapulam deponendam facit.

Crapula

Antidotum ad epaticos ſic.pelecini ſeminis,eupatorij, iocineris lupini, picis brutiæ,coſti,fœnogræci,piperis:paria hæc tundes, cribrabis, & melle comprehendes,atque inde catapotia ad ciceris magnitudinem ex aqua calida dabis. Antidotum philonium ad iocineris & ad omnium uiſcerum intrinſecus dolorem ſic. croci drach. V .pyretri drach.I.piperis albi drachm. XX.hyoſcyami drach.XX.euforbij drach.I.nardi indici drach. I. opij drac. X. quæ ſunt ſicca tunduntur, cætera in mortario conteruntur, & permixta melle comprehenduntur. Hæc potio his modis ieiunis danda eſt: cœliacis & colicis qui ſine febre erunt, ex aqua frigida; febriculentis ex aqua in qua anethum

Philonium antidotũ

anethum ad tertias decoctum fuerit.in declinatione ueto febris,ad magni-tudinem auellanę.spleniticis ex aqua cũ cappare decocta cyathis tribus,ma gnitudine qua supra.epaticis dimidium auellanæ modum, febriculentis ex hydromellis cyatho, uel ex aqua mulsa, in qua anethum cum surculis suis fuerit decoctum.orthopnoicis,magnitudine auellanæ remissa in aceti scilli-tici coclearibus quatuor,ex aquę calidę cyathis quatuor.ad spasmum & cor dis dolorem uel tremorem,ex aquæ mulsæ cyatho magnitudine auellanę. Ad lateris dolorem ex aqua mulsa magnitudine auellanæ,contra noctẽ da bitur.ad singultus & quibus frigus etiã æstate insederit,ex aqua mulsa,mo-do auellanæ.phthisicis ex succo ptisanæ, uel ex mulsi cyathis tribus modo auellanæ. dysentericis ex posca cyathis duobus, modo ciceris arietini. Au-riginosis ex aquæ mulsæ cyathis duobus,auellanæ duplum.dysuriæ & cal-culo ex aquæ cyathis trib.in qua tres manipuli apij fuerint decocti, magni-tudine auellanæ. Potio ad epar utilissima,præterea hæc ipsa cõpertũ & præsentaneum remedium est,etiã ad lateris dolorẽ.accipit hæc.piperis — I. costi — I.lupini sicci amari — I.hęc omnia sicca tunsa cribrata mixta simul re pones,cum opus fuerit unum coclearе plenum,uel si uires infirmiores sunt, rasum id est ruclatũ,cum uino austeto ieiuno epatico per dies tres uel quin-que cõtinuos dabis. ita ut in eo latere complicatus aliquandiu iaceat,& coo-petiat se sagis.& cum cœperit sudare, leuet se & deambulet diu. Item ex-pertum atq; utile ad epar remediũ,de folijs fici aridis, id est siccatis sub um-bra & arefactis,tritis cribratisq;,de quo puluere cum condito ad mensuram tria coclearia accipiet epaticus ieiunus,& in eo latere diutule iacebit. deinde ambulabit,& per triduum continuum hoc medicamen accipiet similiter ob seruans. Prodest mirifice hæc compositio ad tumorẽ & dolorẽ cum duri cia iocineris & lienis.item ad renium dolorẽ benefacit.nã & colorẽ corporis restituit,qui propter uitia supradictarũ partiũ corrumpitur, pallidusq; con-spicitur.prodest hoc idem medicamẽtum,etiam ad aquæ mutationes,id est ad hydropẽ.cõficitur sic.croci ⚹ x.nardi ⚹ II.cassiæ ⚹ II.costi ⚹ IS.schœni ⚹ I.cinnami ⚹ I.myrrę stactę ⚹ I.mellis optimi ⚹ XXV.datur ieiuno quã-ta faba est ægyptia ex mulsi cyathis IIII. Remedium efficax ad iocine-ris duritiam ueterem,quod & hydropicos,& lienosos, & arquatos,& quib. opus est moueri urinam,potentissime sanat.muliebribus quoq; causis pro-dest,nam & ex partu residua purgat,& mammis tumentibus prodest. per-duci illud,id est potari,ex mulso uino oportet,conficitur sic.anesi ⚹ IX.dau ci ⚹ III. petroselini idem,iuniperi idem, silis idem, tragacanthi ⚹ IS. pana-cis radicis denarios VIII.iris,myrræ, costi, amomi, singulorum denarios se-nos,cinnami ⚹ III.cassiæ ⚹ VI.smyrnij quod est semen holeris atri ⚹ VIII. nardi syriacæ ⚹ IIII.acori ⚹ VIII.balsami seminis ⚹ VI.opij ⚹ V.erui mo-liti 8.I.scillæ coctæ ⚹ II.uini chij aut lesbij quod satis erit. pastilli ex his in puluerem redactis, fiunt denariorum duum uel trium, & dantur cum opus

o est ex

est ex mulso, ieiuno & digesto. Antidotos quæ zopyre dicitur, facit non solum ad iocineris, sed & ad lateris, & ad pectoris, & ad uesicæ dolores & ad tussem ueterē, & ad hydropicos, & arquatos, & lienosos, & ad eos qui mala medicamenta sumpserint, quæ siue postea data, siue ante pota fuerint, per hoc remedium non nocebunt, conficitur sic. myrræ ✱ VIII. nardi syriacæ ✱ V S. croci ✱ I S. schœni ✱ II. cassiæ ✱ IIII. cinnami denarios VI. piperis albi ✱ I. piperis longi ✱ I. turis ✱ I. scordij denarios III. polij ✱ III. rosæ aridæ ✱ III. rapę seminis ✱ II. anatis sanguinis recentis ✱ IIII. eiusdem aridi sanguinis ✱ III. melle miscentur cōtusa & cribrata omnia, donec habeant ipsius mellis temperaturam, inde plenum cocleare datur, sed à serpente percussis, aut morsis, ex uino, cæteris ex mulso uel aqua dari oportet. Malagma ad omnem uiscerum dolorem, præcipue ad iocineris stricturas, conficitur sic. nardi celticæ id est saliuncæ ✱ XI. iris ✱ VIII. meliloti quod à nobis sertula cāpana dicitur ✱ XXV. cyperi ✱ VIII. ammoniaci thymiamatis, & styracis ✱ VIII. cardamomi ✱ VII. croci idem. omnia supra dicta contusa & cribrata uno die & nocte in uino uetere macerantur, prter ammoniacum, hoc enim aceto dilui oportet. post hæc ceræ P. II. resinæ frictæ P. I. olei rosei P. II. uel tria, ut sufficiens uisum fuerit addentur, liquefiunt quæ liquefieri debenr, & refrigerata atq; rasa cæteris miscentur, atq; unum corpus ita fit, ut diligentissime subigantur. hoc & ad præcordiorum tensionem benefacit, & ad uesicę dolorem. Attali regis medicamentū, quod facit pręcipue

Attali regis medicamentū

ad iocineris uitia, & ad auriginem, & ad aquā intercutē, & ad lienosos, & ad præcordiorum inflationem, & ad pectoris dolorem, & ad eos qui colorem luridum habenr, conficitur sic. croci ✱ X. nardi indici ✱ II. cassiæ ✱ II. myrrę ✱ I. cinnami ✱ I. schœni floris ✱ I. costi — I. hæc seorsum contunduntur & cribrantur, deinde ex singulis eorum supradictis pondera sumuntur, & in unum melle mixta colliguntur, atque in pyxide argentea reponuntur. inde datur cum opus est fabę ægypritę magnitudo cum mulsi cyathis trib. si sine febre fuerint qui sumpturi sunt, si febricitabunt, ex aqua mulsa dabitur. prodest etiam calculosis hæc cōpositio, sed ad omnes causas ieiunis & maxime digestis oportune dari debet. Ad dolorem iocineris physicū remedium sic. calculus siue lapillus qui à calculoso fuerit eiectus, super iecur dolentis alligarus statim proderit. Glycea pota & uentrem laxabit, & iocineri pro-

Glycea potio dulcis

derit, & digestionē stomachi opitulabitur, quam glyceā sic facies. aceti S. I. mellis P. II. aloes — III. fœniculi radicis P. II. quas sublata cortice diligēter scabis, & rundes, atq; una nocte in aceto macerabis. postera uero die excoques ad medias & colabis, tunc admiscebis mel & coques sufficiēter, atq; ab igne sublatū refrigerabis ut tepescat, postea aloen teres, & miscebis, pręterea apij uiridis pugnum plenum, & tantundem rutę uiridis addes. hæc omnia ad spissitudinem mellis cocta colabis & refrigerabis atque inde coclearia terna cum aqua calida ieiuno & digesto pet triduum dabis.

Item

Item ad iocineris dolorem remedium sic. lupinum, absinthium, costũ, fœnũ græcũ sed quod tostum sit, pari pondere hæc sicca tundes, & cribro medicinali cribrabis. unde ieiuno cocleare propẽsum ex aqua calida per triduum dabis, quod intermissis aliquot diebus, rursus per triduum similiter bibendum dabis. memento tamen ut fœnumgræcum diligenter torreatur, ut benetundi possit, & omnia obseruet quę infrascripta sunt qui remedium accepturus erit. Iecur lupi sublatum luna decrescente in fumo ponitur, & cum siccatum est teritur, inde particula trita miscetur pulueri æquis portionibus facto de fœnogræco, lupino, & absinthio & costo, ita ut ex eo quod in se totum permixtum fuerit, mensura coclearis cumulati detur ad diem nõ febricitanti ex uino mixto, si febricitabit ex aqua. ita ut per triduum hoc medicamen ieiunus accipiat, & porrecto brachio in dextro latere uel semihora iaceat. inde diutissime deambulet, & tardissime cibum sumat, & obseruet ut illo triduo purissimus & digestissimus sit, & frigidam non bibat, neque salsum aliquid aut dulce manducet. Violas agrestes siue siluestres conteres, & succum earum cum pari pondere mellis decoques, & ex eo coclearia terna ieiuno ad diem iecoritico dabis. ad lateris autem dolorem si ex iecoris causa fuerit thymi scripulos duos, & aquæ quartarium dimidium ieiunus bibet. Compositio medicaminis ad iecur, quod diatessaron dicitur *Diatessaron* costi — I. fœnogræci — I. inulæ radicis — I. fœniculi radicis — I. hæc omnia separatim diligenter tundes & cribrabis, & delicatissimum puluerem mensurabis & postea permiscebis, sed in sole omnia bene siccato antequam contundas, & in una potione cocleare plenum mitte. sano ex uino, febricitãti ex aqua calida, uel ex mulsa aqua, ut uentrem soluat, potui ieiuno per triduum dabis, ita ut accepta potione in dextro latere aliquãdiu iaceat, & postea diu deambulet, & digestissimus cibos sumat. hoc remedio scitote nihil esse præstantius, etiam si fœminis, sed non pręgnantibus detur. De medio osse *Sepiæ os* sepiæ, quod est molle, puluerem facies, & in mixtione conditi optimi iecoritico ieiuno per triduũ dabis, ita ut in dextro latere aliquandiu iaceat cũ acceperit, & postea diutissime deambulet. Ad iocineris dolorẽ remediũ sic. intyborũ succi heminæ, aquæ cyathos tres miscebis simul, & calidũ dabis, donec totũ triduo perbibatur. quod si ex ipso dolore cui medendũ est turgidus & indigestus fuerit, porrũ capitatum incoctum manducet. Gentianam ex passo decoques & ieiuno iecoritico per triduum bibendam dabis.

Piperis albi grana XL. salicis folia ad hanc mensuram ut fasciculus inter digitos duos & pollicẽ teneatur, cucumeris quoq; quantũ tribus digitis tollere potueris, contere in unum, & per triduũ iecoritico ieiuno da ex aqua calida bibendum. Costi semunciá, aloes epatitidis — I. mastiches granorũ — II. eupatorij — I. piperis — II. amomi semunciam, rhapontici semunciam. aloen & mastichen simul teres & cribrabis bene. reliquas species in pila tundes, & cribrabis bene, & omnes postea in unũ cõfundes, & repones diligen

ter in pyxide qualicunq;.cum uolueris potionẽ dare iecoris uitio laboranti, in olla uel caccabo rudi sed excocto,quartarium fœnogræci decoques. primam aquã fundes cũ feruere cœperit,& aliã fundes cũ feruebit.tertiam coques ad tertias,& repones uas in quo ad tertias decoxeris fœnũgræcũ, cum succo & humore suo,& inde potionem in calicem mittes,& addes de puluere suprascripto coclear plenum.& quando accipit is cui medendũ erit,digestus & ieiunus accipiat,& acceptam potionem bene digerat,ita ut cum biberit,tenso brachio dextro iaceat in ipso latere,& hoc per triduum similiter faciat.hæc porio iecoriticos etiam ueteres mire sanat. Epaticis herba centaurea ex uino decocta,ac potui ieiunis data,mirifice auxiliatur. Herbę uettonicæ in umbra arefactæ puluis,ex aquæ calidę cyathis duobus,ieiuno iecoririco potui datus, magnifice prodest. Potio saluberrima ad epaticos, à Prodiano medico ostensa Ficatum lupi integrum folijs lauri inuolues,& ita ad solem uel ad ignem siccabis, & siccatum diligenter sublatis folijs in puluerem rediges. quem puluerem in uasculo nitido seruabis, atque ex eo coclearia duo, cum piperis granis decem tritis, adiecto melle optimo despumato quantum sufficiat, cum carœni cyatho, in potione ieiuno dabis, quam prius ferro candenti calefacies, & diligenter in mortario permiscebis, sedentique in lecto dabis, ira ut accepta potione contractis genibus hora inregra.in dextro latere iaceat,& postea uel una hora deambulet.

Herbæ uerbenæ solstitio lectæ puluis, in coclearibus quinque cum uini aminei cyathis tribus, ieiuno potui datus mirifice prodest, sed pro ætate aut uiribus uniuscuiusq; potionem dabis. Asini iecur tritum, cum petroselino & nucibus iuglandibus purgatis ac melle inlitis, in cibo datum epatico ieiuno,mirabile est. Prodiani medici remedium de experimento,ad epatis suppurationes, & ulcera & apostemata, sic. sagapeni uncias II. myrræ troglodytidis uncias III. cardamomi uncias VI. castorei uncias III.piperis albi uncias duas,aut si album non fuerit,duplum de nigro mittes,opij optimi uncias II.hæc omnia tunsa & cribrata per impubes pueros,aqua pluuiali miscebis,& facies trochiscos de binis drachmis.qui trochisci in umbra, nõ in sole siccentur.uiris uel senioribus integros, pueris uel minoribus dimidios trochiscos,infusos in aqua calida dabis, id est non febricitanti cum uini austeri meri cyatho uno,infirmo autem ex aqua calida dabitur. sed quibus medendum erit nihil pingue manducẽt,non oleum, nõ carnem,sed de lenticulę farina pultem,cum oxymelle coctam, admixto anetho & pulegio manducent, & poscam postea quam excreare uel sitire cœperint, tepidam accipiant, & sensim bibant. Qui palmulas dactylos ex aceto frequenter manducauerit,iocineris dolore carebit. De lupi præda, id est,de reliquijs ueruccis, aut capræ, aut cuiuslibet animantis, quam comederit carnem, uel pellem, uel os, collige & serua. & quando aliquis iecur doluerit, inde eum tange, continuo sanabitur.

Origanum

Origanum in aqua decoque ad tertias,& postea mitte mellis quod suffi ciat atq; iterum decoq; diligenter ut bulliat, & inde da epatico ieiuno quod satis sit adsidue bibendum, ualde subuenies. Lacertam uiridem prende,& de acuta parte cannæ iecur ei tolle,& in phœnicio uel panno naturaliter nigro alliga, atque ad dextram partem lateris, aut brachij laboranti epatico suspende. sed uiuam lacertam dimitte,& dicito ei. ecce dimitto te uiuam: uide ut ego quemcunque hinc tetigero epar non doleat.

Ad duritiam iocineris molliendam, & quamlibet ueterem dolo rem sedandum benefacit cunilæ aridæ, quam satureiam quidam uocant, in puluerem redactæ denarius unus, ex mulsi cyathis duobus si non febricitabit,uel totidem calidæ aquæ,si febriculentus erit,assidue datus. Ad iecoris dolorem potio salubris conficitur sic.piperis — I. eupatorij — I. costi — III.bacani — II. fœnigræci — IS. omnia hæc trita & crera seruabis, & cum usus exegerit dabis in uini potione cocleare plenũ ieiuno,ita ut in dextro la tere tenso brachio iaceat cum acceperit. Epithematium ad iecur sanandum sic.guttæ ammoniaci P.II. ceræ tantundem, olei rosei tantundem, croci — I.gutta ammoniaca cum bono aceto teritur,donec bene trita sit, & glutinosa fiat,crocum si siccum est tunsum & cribratum, guttæ ammoniaci admiscetur,& diu teritur,si humidum est in aceto madefactum primum separatim,deinde cum gutta ammoniaca teritur. quibus tritis cerorum de roseo oleo & cera punica factum refrigeratum admiscetur, & tam diu teritur uel subigitur,donec unum corpus fiat,ut magdalia inde formentur,quæ stomã cho phœnicio inducta imponantur.

AD LIENIS SIVE SPLENIS VITIA OMNIA, & molestias uniuersas, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis.

CAPVT XXIII.

D lienosos benefacit tamarici longe à mari collecti arefacti & contusi pulueris denarius unus, aut pondus uictoriati datum ex aqua ieiunis uel ex posca. Prodest lienosis inula arida campana contusa & cribrata mensura denarij unius ex uini ueteris mixti cyathis quatuor ieiunis data. Potio ad lienosos sic.balani quo unguentarij utuntur,denarios duos,capparis radicis ✳ I. hederę nigræ baccarum denarios duos,periclymeni,quam syluæ matrem uocamus ✳ S. galbani denarij S. cardami nigri, id est nastutcij seminis ✳ IIS.piperis nigri ✳ I.scillæ coctæ ✳ II.hæc omnia colliguntur ex melle, fiunt globuli parui, dantur denarij duo uel unus pro ætate aut infirmitate ex oxymelle uel ex aceto mixto, in cyathis quatuor aut tribus. eadem potio benefacit ad hydropicos ex aqua mulsa data, nam urinam mouet plurimum per quã purgantur. Lienosos sanat,extra cutem impositum,sinapi aceto pridie ma *Periclymenos*

Sinapismus ceratum & tritum adiecta lenticula ex aceto cocta. oportet autem à parte lienis impositum medicamentum tam diu illic esse, donec dolorem pati nõ possint qui utuntur. postea folio calido demittantur, ubi plures eos contine ant dum desinit feruor, alioqui exilient ad primum feruorem, maior enim in cute fit dolor calda tactis. postea ceroto rosaceo eos perungi oportebit.

Aliud lienosis remedium eadem ratione impositum. sinapis cyathos duos, git cyathos duos, nasturcij cyathos IIII. myrobalani corticis cyathos IIII. piperis cyathos II. sinapi pridie aceto acri maceratum, deinde tritũ, contusis cęteris permiscetur, pannoq; inlitum medicamentũ inponitur, fasciaq; longissima alligatur, uel pluribus in unũ cõmissis, quo tardius soluatur. hoc efficacissimum remedium est, & multorũ annorũ lienosis omnes causas tollit, atq; duriciam, sed post hoc si quæ reliquię manserint, ammoniaco tollendæ erunt frequenter illic inlito. Infantibus lienosis dari oportebit aquã calidam in qua candens ferrum dimittatur, uel lac caprinũ semicoctũ, si capræ tantũmodo hedera pascantur. proderit his & sinapi siccũ contusum ceroto tenui mixtum, extra cutem impositum, ut fascia diligenter ligetur. Malagma ad lienosos, & ad iocineris tumorem, sic. ammoniaci guttæ pondo I. ceræ P. I. rosæ pondo I. ammoniacũ ex aceto teritur, mixto crocomagmate quantum colorare possit. ammoniacũ itaq; teritur quo usq; leue fiat, & mellis crassi habeat spissitudinem. postea cera liquefacta & rosa adijcitur, ac prius mortario bene & pistillo commixta, manu utraque subiguntur. facit hoc malagma & ad luxum, & ad capitis dolorem, fronti superpositum.

Malagma ad lienosos sic. myrobalani P. I. aphronitri ⚹ XXX. capparis radicis ⚹ XXV. cardamomi ⚹ XXV. ammoniaci guttæ. ⚹ XXX. ceræ P. I. irini olei P. S. cera irino soluitur, quibus ammoniacum aceto dilutum miscetur, postea arida quæ sunt cribrata admiscentur, & sic diu in mortario teruntur. deinde manibus bene subiguntur. Medicamentũ Iunij Crispi, quod

Ambrosia appellatur ambrosia. hoc ex mulso datũ lienosis præcipuũ præstat auxiliũ, phthisicis quoq; & his qui difficulter ex imbecillitate lõga reficiũtur, & qui mali sunt coloris, nec non ad alia multa uitia satis utile est, recipit hæc. croci optimi ⚹ II. cinnami, nardi, costi, cassiæ, myrræ, schœni floris, singulorũ ⚹ singulos. his contusis & cribratis mellis attici admiscetur quod satis sit. inde datur ex calida aqua ad supra dicta omnia uitia quantũ fabæ nostratis modus est. Lienosis prodest hyacinthi seminis denarius dimidius potus ex aceto & melle, polion herba, uel tamarici folia, aut eiusdem semen, aut cortex, uel herba quam nos utrum, Græci isatida uocant, qua infectores utuntur, similiter pota plurimum prodest. Ammoniaci denarius dimidius, piperis grana quinque, rubi teneri cauliculi tres, hæc in unum trita miscentur, & dantur omnia ieiuno lienoso una potione, ex aceti semimixti cyatho uno, mire aduersum dolorem & duritiam lienis prodest.

Capparis radicis uel corticis, scillæ bulbi aridi ex interiore parte, radicis quoque panacis, singulorum denarij deni, contusi & cribrati, aceto

& melle conſparguntur. fiunt paſtilli denariorum ſingulorum, dantur lienoſis ex aceto & melle. quidam addiderunt his, piperis & uitis albæ radicis denarios decem, tritos. facit hoc medicamentum his additis, & ad hydropicos, & ad ſuſpirioſos, eſt hoc utile de experimento. Inponenda ſunt lienoſis, & maxime his quorum nimium duri & tumidi ſunt lienes, medicamenta huiuſmodi, ſinapis & pyretri, paria pondera ex aceto trita chartæque inlita quam horis tribus habeant. deinde cum dolorem intolerabilem ferre non potuerint deducendi ſunt in balneum, & ibi in ſolium calidum dimittendi & fouendi præcipue his locis in quibus medicamentum habuerunt inpoſitum, ſed a fortioribus retinendi ſunt in ſolio, exiliunt enim ſubinde, & fugere conantur non ſuſtinentes feruorem. à ſolio uero unguendi ſunt oleo, & tergendi, tum cerotum ex roſa inponendum locis peruſtis, quæ in ſequentibus diebus, ſi ſatis exuſta fuerint, curari debent.

Pinguis fici aridæ contuſæ denarios XXV. cappatis, radicis ſiue corticis denarios quinque, aphronitri denarios quatuor, hyſopi faſciculum. contuſa hæc melle temperantur, donec ceroti habeant temperaturam, deinde inlita linteolo ſuper lienem ponuntur, & duabus uel amplius horis illic habentur. deinde is qui curatur ad balineum ducitur & in ſolio calido aliquandiu fouetur. Malagma lienoſis utile ſic. ceræ libram unam, ammoniaci guttæ denarios decem, lapidis aſſij floris, id eſt cineris denarios uigintiquinque, balani quo unguentarij utuntur denarios XVI. bdellę denarios XVI. croci denarios IIII. reſinæ pityinæ ⚹ XXII. olei laurini ſextarium dimidium. aceti P. IIII. hoc genere componitur hoc quod niliacum malagma dicitur. arida ex aceto tam diu teruntur, donec leuia facta habeant mellis ſpiſſitudinem, quæ ad ignē ſoluenda ſunt cum oleo & adipe liquefacta in mortarium ſuper trita infunduntur. deinde uniuerſa permixta cum refrigerata fuerint, manibus ſubiguntur. *Niliacū malagma* Ad lienes qui non ab infantia, ſed poſtea induruerunt, malagma ſic. myrobalani, panacis, pyretri pondo ſingula, balſami ſeminis ⚹ X. ſinapis P. I. his tritis acetū acre miſcetur, & diu permixtio iſta ſubigitur. cumque ex ea malagma factum fuerit, rubrica coloratur, & imponitur, atque tribus horis habetur. poſt hoc in balineum homo ducitur, & ſolio diu fouetur. Æris florem tritum bene cum ſinapi, aut etiam ſolum, mittes in acetū, ſimulque in bucculari decoques. ita ut aliquādiu illic bulliant, & ad ſimilitudinem pulticulæ ſpiſſentur. poſtea in uaccinam ueſſicā calida ea transferes, ita ut duob. digitis liquori huic ueſſica maior ſit, tū ſpleni ſatis calidū medicamen adpones, ligabis faſcia, tertia dies ſolues. mirabili gratulaberis remedio. Guttam ammoniaci in acetum ſcilliticum infundes. poſt biduum ita teres ut in panno poſſit induci, quo facto ſpleni adpones, & faſcea diligenter ligabis, & uteris tamdiu donec per ſe conſumatur, & ſine balneo abſtergeatur. Ad ſplenis dolorem expertiſſimū remedium ſic. cardamomi, pyretri, ſinapis, turis maſculi, aphronitri, ęqualia pōdera de ſingulis

gulis speciebus contundes & coques in aceto scillitico,& in unũ miscebis,locumq; cui medicamen adpones,frequentius detergebis, & adpositũ mane medicamentum in horam septimam esse patieris. postea eum cui medebere,ad balineas ire præcipies,atque in calida diu foueri facies. Ad splenem remedium mirum sic.picis duræ optime tritæ — I.& costi triti — II.permiscebis,& ex eo singulas potiones ex uino uetere mane ieiuno per triduũ dabis,ita ut in sinistro latere qui accipit diu iaceat. Ad splenis dolorem remedium efficax sic.gallas de quibus encaustum fit, quantas uolueris pone super carbones uiuos,& exures non nimie, ita ut puluerem de his in quo sit aliquis sapor gallarum facere possis.de quo puluere optime trito coclearẽ plenum mittes in potionem uini uetustissimi,& potetur. Ebuli contusi succũ coclearia tria ex uini ueteris cyathis tribus per triduum da lienoso bibendum, ita ut ebulum semper secum habeat qui remedium accipit, nec terra ipsum ebulum ferrúmue tangat. Cornum bouis combures ex ea parte qua capiti adhæret,& in puluerẽ tenuissimum redige, atq; ex eo puluere coclearia duo,cum aquæ calidæ cyathis tribus,& paululo aceti, ieiuno splenitico per triduum da bibendum. Cataplasma ad splenem, quod Ianuatius medicus ostendit,sic: pyretri — III. myrobalani — III. grani sinapis — III.cardamomi — III.urticæ seminis — III.piperis — III.hæc omnia teres & cribrabis diligẽter,& cum aceto scillitico permiscebis,ut unum corpus facias,atque inde cataplasma in panno denso supra splenem impones, sed prius locum ipsum cui medicamen impositurus es,ex nitro aqua remisso lauabis,ita ut spuma uel pinguedo nitri illic adhereat. Cataplasma ad splenem de experimento sic.allium purgabis , & ante diem in acetum acertimũ infundes mature,cum positurus eris,teres cum ipso aceto , uel de aceto sublatum,ita ut spissum sit sicut cataplasma, & tepidum supra splenẽ adpones, & fascia cõligabis,& uteris usq; ad horas prandiĵ.hoc si triduo cõtinuo usus fueris,mirũ remedium experieris, sed patientia opus est aduersum uim medicaminis, quod plus proderit si postea balineis utaris & in solio calido diu fouearis. Herbæ cyclaminis quæ orbicularis appellatur radix suspensa collo,ita ut contra lienem dolentem sit alligata, efficaciter medetur.

Porri primitiui sectiui succus expressus, & aceto pari mensura inmixtus, absorptusq; à lienoso sæpius prodest. Chamepitys cum oxymelle,& absinthio paribus mensuris decocta,& potui data, utiliter lienosis occurrit.

Herba salutaris, id est spina alba qua Christus coronatus est,quæ uelut uuam habet, lienem leniter in eodem loco perfricata sanabit. Equi lingua arefacta,& ad leuitatem trita atq; ex uino potui data, protinus utilitatem suam sedato lienis dolore manifestat. Stercus mulinum cum oxymelle lienosis potui datum dolores efficaciter tollit. Hircinus splen calidus,id est statim ubi de pecude sublatus fuerit,super lienẽ hominis impositus & alligatus mire dolorem intra paucos dies auferet si postea ad fumũ suspendatur

Equi lingua

suspendatur

ſuſpendatur, ut illic areſcat. Hædinus uero lien ſimiliter ut hircinus ſuper ſplenem infantis adpoſitus, & tumores & dolorem eius emendabit.

A lanio lienem uituli quanti uolueris emes, eumq; medium exſecabis, ſeruatis integris eius lateribus, ut undiq; contineatur, atque eum qui dolet ſplenem in balineum duces, & per mediam ſciſſurã illius lienis à capite corpus eius omne ſummittes, ita ut uſque ad pedes lien decidat. poſtmodum ipſum lienem in fumo ſuſpendes, atq; areſieri facies. quo facto cum tumoribus etiam dolores lienis, is cui medeberis ſedari ſentiet, omniq; moleſtia cito liberabitur. Ebuli radicem quam ſine ferro euellas aridam contuſam & pollinis modo cribratam repones, inde coclearia tria ex uini cyathis tribus in limine ſtans contra orientem per triduum bibito ieiunus: ſed omnino obſerua ne ebulus ferro contingatur, aut ne ipſe dum remedium accipis ferrum tecum habeas. Ebuli baccas permaturas exprime, atque ex eo ſucco uito tria coclearia ad diem da bibenda, mulieri duo, quo ſumpto deijciet per uentrem inſtar ſanguinis. tum interiecto triduo rurſum dabis, & per hæc interualla repetes, dando potionem donec perſanes. ſi propter amaritudinem ſolum ſuccum haurire non potuerit, tantundem uini aut oxymellis augebis. Aceti ſcillitici cyathum unum, mellis attici ℈ III. uettonicæ tunſæ cribratæ ℈ tres, in unum miſcebis & adijcies aquam calidam & dabis ieiuno per triduum ſplenitico potionem. Lotium eius qui ſplenem dolet quotiens urinam fecerit collige, & cinerem de foco cribratum in unum ſubige, & panno inductum ſuper ſplenem imponito, & una hora calidum habere permitte, maximo eum periculo liberabis, ſi ſæpius id feceris. *Ebulus*

Allij purgati capita tria, adipis porcinæ nimium uetuſtæ P.I. ſimul conteres & panno induces, & ſupra dolorem lienis impones, & faſcia conligabis. Conij id eſt cicutæ radicis P. unum, adipis uetuſtæ hircinæ P.I. allij purgati P.I. olei cedrini P.I. ſimul teres & genus malagmatis facies, & ſupra ſplenem alligabis, nec ante quartum diem ſolues, certiſſimam ſcies hanc eſſe medicinam. Optimum ſpleni remedium tale eſt. gentianæ tunſæ, coclearium dimidium, fellis terræ tunſæ coclearia tria, fœniculi tunſi cocleare unum & dimidium bibes ex picato mero, uel nigro auſtero tepefacto, ita ut diligenter ſupra ſcriptæ ſpecies cribratæ in pollinem redigantur, & ſic miſceantur. Rubiam herbam qua infectores utuntur tunſam ex picato uel auſtero uel nigro uino aut ex poſca dabis bibendã ieiuno ſplenitico amplitudine nucis auellanæ, confeſtim proderit. Laudabile ſpleniticis remedium ſic. hieram botanen, quæ uerbena appellatur, contunde cum axungia uetere & inductam in panno albo mundo inpone ſplenitico, dolore ſedato uidebis ſanguineum locum in quo dolor fuerit. Solea piſcis ſpleni inponitur, uel torpedo, uel rhombus, ſed impoſitus rurſum uiuus in mare mittatur, mire prodeſt. Qui cotidie ieiunus ſerum caprinum, ſed earum capellarum quæ hedera paſcuntur biberit, ſplene conſumpto erit. *Rubia infectorum*

Sarmentorum

Satmentorum cinis aceti cyathis duobus aspersus, rectissime lienoso ieiuno ex aqua tepida datur bibendus. Caninus splen recens supra splenem hominis imponitur, dicente eo qui adponit, remedium se spleni facere, postea splen intra parietem dormitorij cubiculi tectorio id est capsella inclusus, reponitur, & desuper ter nouies signatur. Splen uiuenti catulo exemptus, ciboq; sed coctus splenitico datus ignoranti, liberat eum quamuis grauiter laborantem. Sedant lienis dolorem radices uiolæ luteæ, si ex aceto spleni uice emplastri adponantur. Tamaricis radicem uel folia trita ex aceto bibat, qui de splene laborat, cuius usum si experiri uolueris da porco edendam per dies nouem, cum eum occides sine splene inuenies.

Lacerta uiridis uiua in ostio splenitici ante cubiculum eius suspenditur, ita ut procedens & rediens eam semper manu sinistra & capite contingat; quo facto mire ad sanitatem proficiet. Herbam urceolarem in aqua decoctam da lienoso cum oleo & liquamine manducandã, mire subuenies.

Sisymbrium, absinthium, nepetam, marrubium, æquali mensura aceto macerata terito, & melle mixta, sed cum polenta hordei modica impone lieni emplastri modo, potenter medebere. Hederę folia tenera tundes succumq; eius cum uino austero lienoso ieiuno per triduum potui dabis.

Filicis radicem tunsam impones lieni cum axungia uetere, eamq; radicem mundatam ex aqua ad tertias decoques, ita ut quod de sextario decoctum fuerit per triduum cum oxymelle aut mero austero ieiuno lienoso potui detur, summum remedium cito expetietur. Ad splenis dolorem remedium egregium sic. quinq; capita allij, diligenter in grana purgati, per dies septem lienoso manducanda dabis, ita ut primo die grana XXXI. comedat ieiunus, secundo die grana XXV. tertio XIX. quarto XV. quinto XI. sexto IX. septimo VII. bibat autem conditum satis piperatum. quo facto omne malum per uentrem digeret. sed & porros comedat ante diem quàm allium manducet infusos in aqua, quos incoctos uel tres aut eo amplius, quod tamen nõ sit nimium, semel manducare debet. Nitri albi matronalis pilulas V. uel VII. in aceto acerrimo solues, ex quo singulos cyathos per triduum lienoso ieiuno bibendos dabis. Herba uettonica ex uino decocta, & potui lienosis data, plurimum prodest. Si quis de splene asini arefacto cotidie ieiunus pauxillum manducet, ita potẽter sanabitur ut intra triduum utilitas remedij huius appareat. Herba hippuris contrita & cum uino austero aut cum oxymelle potui data, potentissime lienosis succurrit. Hederæ siluaticæ nigræ folia contrita & ex uino potui data, lienosis maximo auxilio erunt, ita ut prima die tria, deinde quinq;, tertio septem, quarto nouem, quinto undecim, sexto tredecim, septimo quindecim, octauo XVII. nono XIX. decimo uigintiunum dentur. Vtilissimum lienosis hoc remedium est. capræ lactares abstinentur à cibo per triduum, tertio die hedeta tantummodo saturantur & mulgentur antequam bibant: si ex

Asini splen

Hippuris

si ex eo lacte sextarios tres per triduum calidos statim quomodo mulsi fuerint ieiunus lienosus acceperit, ita ut nullos alios cibos illo triduo manducet, potenter sanabitur. Herinacei lien assus in cibo sumptus lienosum efficaciter curare fertur. Vulpeculæ etiam iecur aridum tritum cum oxymelle datum lienosis mire medetur. Coclearum combustarum cinis cum lini semine atq; urticæ semine tritus, adiecto melle quod satis uidebitur, adsidue à ieiuno lienoso acceptus, intra paucos dies eum sanabit. *Herinacei lien*

Lienosus oxyfera adsidue bibere debet, & dum curatur in uentrem debet iacere. Rura cum adipe anserino uel gallinaceo contrita panno inducta & lieni imposita sedat dolorem. Stercus aprugnum siccum contritum, ex uino potui datum, pulchre non solum splenis, sed & renium dolori medetur. Corticem caprificus arboris detrahes, & dum recens est ad splenem uel etiam si opus fuerit ad iecur pones. & ubi tumor siue duricies splenis uel iecoris erit, ibi corticem diutius continebis. deinde in fumo eam suspendes. quod cum facies rogabis, ut sicut cortex ille paulatim fumo siccatus arescit, sic splen uel iecur laborantis arescat. hæc autem res tantum ualet, ut si catulis recens natis fiat, dicantur omnino non crescere. Cyperi drach. VI. radicis quæ manducatur seminis cyathum unũ, propensum, cum aquæ sextarijs tribus ante diem infusis in olla noua, ad tertias decoques. postea ipsam aquam potandam lienoso ieiuno per triduum dabis, mire subuenies. Si quis agnum recens natum confestim manibus diuellat, lienemq; eius ubi extraxerit calidum super lienem dolentis inponat, ac fascia liget, & dicat adsidue remedio lienis facio: postero die sublatum de corpore eius parieti cubiculi in quo lienosus dormire solitus est, luto prius inlito ut hærere possit imponat, atque ipsum lutum uiginti septem signaculis signet ad singula dicens lieni remedium facio: hoc tale remedium si ter fecerit, in omne tempus lienosum quamuis infirmum & periclitantem sanabit. Ad splenem remedium probatum sic. capparis est herba uel leguminis genus, nam lupino similes siliquas adfert, nascitur in locis saxosis: huius radicem colliges, & findes in partes duas, quarum unam siccabis, ac minutatim concides & mittes in pilam ligneam, atq; illic diligenter tundes. deinde in ollã rudem conijcies, & cum aceti heminis tribus ad tertias decoques, & colabis atq; inde ieiuno lienoso singulas potiones mixtas bibẽdas per septem dies dabis, obseruaturo ne per illos dies unquam frigidam aut calidam aquam bibat, sed tantummodo uinum uetus inmixtum meracum. partẽ uero dimidiam radicis illius lino ligabis, & ad fumum suspendes, atq; illic donec persiccetur manere patieris. Catellum lactentem de canna occide, & de ipsa canna splenem eius tolle, ac nescienti splenitico, in carbonibus coctũ, uel assatum, manducandum dato. Ammoniaci drach. VI. ex aceto diluras per sex dies lienoso ieiuno dabis bibẽdas, ita ut singulis diebus singulas drachmas accipiat. Aceti scillitici africani cyathos tres, & roris marini — III. conte- *Catelli lactentis splen*

res

res diligenter, ac ieiuno lienoso per triduum dabis bibendos, qua potione si quid experto creditur, spleniticum de ultimo periculo liberabis. Malagma quod & splenis & iocineris dolorem & tumorem potentissime curat: crocomagmatis sextarium unum, guttæ ammoniaci libram unam, ceræ libram unam, olei rosacei uncias tres. ammoniacum cum crocomagmate ex aceto teres, ita ut colorari possit, atq; illic triduo esse permittes, donec mellis spissitudinem habeat. postea cera liquefacta, & rosaceum oleum, sed cũ sua rosa tritum, adijcietur. & simul uniuersa diligentius conteruntur, atq; inductum in panno medicamen spleni uel iecori adponetur. Picis duræ sextarium, sulphuris uiui — I. simul ad ignem remitte & permisce atq; in charta uirgine inductum spleni adpone, non prius emplastrum ab eo recedet, quàm penitus persanetur. Ad splenem remedium singulare, quod de experimentis probatis Gamalielus patriarchas proxime ostendit, sic. lapidis assij unciam unam semis, uisci quercini uncias sex, calcis uiuæ uncias tres, olei cedrini unciam unam. hæc à luna sextadecima confici & coqui debent, omnifariam tamen post quintam decimam lunam debet hoc medicamen parari, & tam diu coqui, donec habeat speciem malagmatis. deinde manibus subigi, & induci in pellem alutaciam, atq; inde tepens loco splenis adponi, fasciáque ligari, ut illic iugiter maneat diebus ac noctibus quatuordecim, per quos dies abstinendum balneis, & frigidis, & uenere, & pomis omnibus, & holeribus, & dulcibus uniuersis: tamen tempore hyemis hoc medicamen adhibetur, propter molestiam sudoris, ne humectatum infirmius fiat. ipso tamen die quo confectũ fuerit statim debet adponi, quo efficacius prosit. Ad splenem remedium efficax, die iouis liduna sinistrum pedem nudum in caprifico ponet, qui dolores splenis patietur, & corticẽ quantum pes eius presserit incidet, eamq; tribus horis de fascia ad splenem positam constringet, sublatam inde fumario suspendet, neq; unquam aut ipse remouebit, aut permittet ab aliquo tolli. Ad splenem remedium subitum atq; subtile. tres caricas in aceto optimo uespere infunde, & mane ieiunus eas accipe, & hoc triduum facito. post hoc ferri ex causa ad hoc facti massulã, ter ardentẽ extingue ex potione absinthiati, & bibe, atq; hoc per triduũ facito.

Ad splenis dolorem, cuminum quantum tribus digitis possis comprehendere, cum uino tritum, ieiuno laboranti dabis bibendum.

PLEVRITICIS ET LATERVM DOLORIBVS, REMEDIA PHYSICA & RATIONABILIA DIVERSA, DE EXPERIMENTIS.

CAPVT XXIIII.

MALAGMA ad lateris & pectoris dolorẽ, & quidquid molestũ ex perfrictione colligitur: bene enim calfacit, & ideo ad omnẽ dolorem prodest, cõficitur sic. samsuci contusi semunciam, iris contusæ idem, cyperi contusi idem, resinæ terebinthinæ P. S. ceræ

ceræ ℞.i.olei cyprini ℞.s.uini amminei ϑ.i.in hoc quæ arida sunt contusa macerantur uno die & nocte,tũ in oleo,cera & resina liquefiunt ad ignem. deinde superfunduntur uino & pigmentis maceratis,& miscentur,ac manibus diu subiguntur.hoc post dies triginta efficacius prodest, initio enim humidum ualde est, & uix inlitum manet. Malagma ad contusionem lateris.idem facit & ad suspectas uomicas aut iam factas, aperit præterea iocineris & præcordiorum duritiam, & ad dolorẽ eorũ uere conuenit. proderit etiam omni loco dolenti impositũ,conficitur sic.cyperi, ammoniacæ guttæ, cardamomi,bdellæ,turis,resinę terebinthinę,singulorũ ―.binas,tus & bdella macerãtur pridie infusa uini ueteris sextario,cætera cõtunduntur. deinde ceræ ℞.i.& olei cyprini ϑ.i.cũ terebinthina liquefiunt cæterisq; miscentur,& diu manibus subiguntur.quidam adijciũt myrræ ― i.croci ― i.cinnami ― i.

Cõpositio hęc mirifica,non solum lateris,uerum interaneorũ dolores minuit.herbæ gentianæ drach.xx. iris illyricæ drach. xl v. myrtæ drach.x. piperis drac.xii.separatim omnia in puluerem redacta misceto, atq; adijce his mellis optimi despumati quod satis uidebitur, & ad magnitudinẽ nucis auellanæ cum aquæ calidæ cyathis tribus potui dato. Herba quæ iris appellatur,maxime si siluestris erit,inligata lateri dolorẽ eius protinus tollit.

Herbæ uerbenæ solstitio collectæ arefactę & contusæ pulnis in coclearibus quinq;, robusto & ualido ex uini amminei & ueteris cyathis tribus, febricitanti ex aqua calida potui datus, mire dolori lateris medetur. Herbæ gentianæ & sagapeni drach.singulæ contritæ,& cũ aquæ calidæ cyathis tribus potui datę,dolorem lateris sedant,si in latus quod dolet post curationem infirmus diu iacuerit. In lapide Iaspide phrygia aerizusa si nota infra scripta insculpta fuerit,id est 555. & collo dolentis latus fuerit suspensus, mire proderit. Herbæ uettonicæ foliorum in umbra arefactæ tunsæ cribratęq; ϑ ii.ex uini aut mulsi cyathis duobus potui sano, febriculento ex aqua mulsa dantur,confestim dolorem lateris emendant. Apri stercus aridum cõtritum & potioni inspersum,dolores lateris sanat mira potentia.

Codeæ exemptę testa sua,& cum ptissana coctæ,lateris doloribus medentur,melius si humorem ptisanæ ipsius sorbendum dederis: ipsas quoq; codeas contusas uelut malagma, supra dolentem locum lateris imponi satis utile est. Verbasci radicem & rutæ coliculũ,& albi piperis grana ix. in unum contrita ex aquæ calidæ cyathis duobus potui dabis ei qui lateris dolore uexabitur. Marrubium ex aqua tritum,salubriter bibitur aduersum lateris dolorem. coriandri quoq; semen tundes uel teres,& cribrabis & cum melle coques, donec spissum fit. inde mane & sero coclearia terna dabis pleuritico bibenda. Sulphur uiuum & picem cedriam pari pondere simul permisces, & pro malagmate dolori lateris adpones.

LVMBORVM ET COXARVM DOLORIBVS ET torpori, siue ischiadicis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXV.

Ad lumborum dolorem curatio optima hæc, cucurbitæ siluestris floccorum aut seminis ⚹ IIII. pyretri ⚹ III. myrrae ⚹ II. in puluerem rediges, ex quo fiunt pastilli ad mensuram denariorum binorum uel singulorum, dantur ex passi cyathis tribus, mixtis aquæ pluuialis cyathis sex, sed his quibus hoc remedium dãdum est aluus acri clysmo mane detrahenda est. Ad lumborum dolorem & paralyticos antidotos hiera medici Paccij Antiochi, quę melius omni medicamento facit. sed & ad paralysim mirifice hoc acopũ facit, quo oportet infirmum in sole diu fricari, aut foco flamma præcalefacto, recipit hæc. olei sabini denarios sex, cucumeris siluatici radicis recentis ⚹ XV. hæc radix in magnitudine iuglandis nucis concisa uaso fictili nouo ex oleo coquitur donec succũ omnem remittat, & quasi arida sit. post hoc radix abijcitur, & per linteũ aut colum transmisso oleo, adijcitur dum calet, ceræ ponticæ in frusta redactæ P. I. olei cyprini P. I. olei irini P. I. olei laurini P. I. olei ueteris P. II. piperis albi contusi & per tenuissimum cribrũ transmissi ⚹ II. pyretri cõtusi & per idem cribrum traiecti ⚹ I. hæc in unum miscentur, reponitur medicamentum uaso fictili. facit præter remedium lumborum, & ad omnẽ dolorẽ corporis & neruorũ, muliebria quoq; loca durissima mollit, cũ diu alijs medicamẽtis nihil profectũ est, hoc prodest. Malagma quod proprie facit ad lumborũ dolorem. picis liquidæ S. II. olei ueteris S I. resinę terebinthinę P. I. ceræ P. II. mannæ P. bessis, aphronitri P. triens. coquitur pix cũ oleo, donec spissa fiat. post hoc adijcitur resina. deinde cera, & secundũ hanc ex interuallo manna, ubi emplastri habebit figuram medicamentũ tolletur ab igne, & cũ tepescere cœperit, aphronitrum aspergetur sensim ne superfundatur quod in caccabo est. Malagma ad omnem dolorẽ ueterem ex qualibet causa factũ, præcipue ad lumborum dolorem sic. bdellæ ⚹ II. styracis ⚹ V. œsypi ⚹ II. ammoniaci ⚹ V. piperis albi ⚹ II. turis ⚹ V. baccarum lauri P. I. terebinthinę ⚹ VI. opopanacis ⚹ II. adipis taurini ⚹ VI. medullæ ceruinæ ⚹ V. propolis P. S. olei ueteris P. I. ceræ P. II. turis pollinis P. I. oleum, cera, resina, propolis, liquefiunt. deinde turis pollinis pondus superius dictum adijcitur, & cætera minutatim uel in unum contusa, postea decoquuntur simul omnia, opopanacem sanè oleo dilui prius oportet. Medicamentum quod facit ad omnes membrorum dolores, quod anodynon appellatur. facit autem præcipue ad lumborum dolores, conficitur sic. myrræ denarios octo, croci denarios septem, opopanacis itidem, styracis denarios duos, alterci seminis ⚹ V. opij ⚹ VI. mandragoræ radicis uel etiam corticis ⚹ I. piperis albi ⚹ I. consparguntur

Anodynõ medicamentum

consparguntur trita & cribrata hęc omnia ex aqua pluuiali:fiunt pastilli uictoriati tertiæ partis,dantur ieiuno ex aquæ cyatho uno,& ex passi cyatho uno. Malagma ad coxæ dolorem,masticheschiæ P.S. abrotani succi S.S.turis P.S.salis ammoniaci P.S.aristolochiæ rotundæ P.II.aristolochiæ digitalis P.II.spumæ argenti P.I.propoleos P.I.cotis creticæ P.IS. resinæ pityinæ P.IS.olei ueteris P.III.olei laurini P.III.galbani P.I.lepidos cyprij P.S.cerę P.IS. sinapis alexandrini S. III. aceti S. III. omnia hæc tunsa quæ tundenda sunt, & remissa quæ liquefacienda sunt,simul excoquuntur: & postea tam diu manibus subiguntur,donec densum malagma fiat. Ischiadicis cocleæ crudæ tritæ in uino ammineo,ex pipere potæ mire prosunt. Pellem lupi aluminatam,per dies sex lumbis dolentibus inpone,statim subuenies.

Lumborum & uessicæ cruciatibus laboranti prodest in balineis,& loco calido,dũ illic est urinã egerere. Lana succida,nitro,sulphure,oleo,aceto, pice liquida,feruẽtibus his,tincta & quàm calidissime sustinere possit bis in die apposita,prodest lumborũ dolori. Remedium mirũ aduersum ischiadem uel arthritim,herba est uel frutectũ quod maxime circa sepes uinearũ nascitur,latine cytisus dicitur:uirgultis est subtortis uel curuis, folijs oblongis bene uirentib.floribus conclusis oblongis albis,uel etiã galbineis, benę olentibus,id est mellito odore, frutectũ ipsum semper uirẽs ęstate atq; hyẽme:colligitur die iouis luna uetere liduna ante prandiũ,& datur ei cui remedio futura est,ieiuno ante prandiũ trita,ita ut nõ succus tantũ eius,sed & folia quomodo trita fuerint,uel flores eius si fuerint,sic dentur ex meri uini ueteris,siue etiam nouelli quattario grãdi.sed qui accipiet,stans accipiat,& cõtra orientem bibat,& cũ à dextra parte potionem acceperit,ad sinistram,retróue non respiciat, & reddat calicem ei qui dederit potionem. hoc per triduum faciet, sed qui daturus erit potionem, una hora, uel uno die lectam herbam simul contemperare debet, unde sint tres potiones,ita ut à nullo alio quàm ab eo qui daturus est,herba illa uel potio,& ab eo qui accepturus est, tangatur.hæc qui bene obseruauerit mirum remedium inueniet.

Ad coxæ subitum stuporem uel dolorem, aphronitri — I.sinapis — I. piperis semunciam,teres & trita miscebis ut puluerem facias,& in balneo locum de quo quereris perfricabis. Remedium ad ischiadem sic.colliges herbam quæ dicitur brittannice die iouis uetere luna & liduna:siccabis & te pones, quia hyeme non apparet.nam & uiridis prodest. teres hanc cum tribus granis salis,& cum piperis granis quinq; aut septem , addes & plenum grande cocleare mellis,& uini potionem bonam,& si uolueris modicum calidæ aquæ adijcies , & sic bibendum dabis. sed hanc herbam ter dum teres & antequam colligas præcantare debes sic. terram teneo , herbam lego, in nomine Christi , prosit ad quod te colligo.medicinalibus digitis eam sine ferro præcides uel auelles. Ad ischiadẽ de experimento remediũ sic.radix bugillonis sine ferro colligitur, uel eruitur palo acuto. hæc tunditur in

pila,uel teritur in mortario,& succus eius exprimitur,ita ut in succo eo sit uel quartarius. deinde grana piperis XXV. teruntur & mellis libra adijcitur, ac uini ueteris sextarius.hæc omnia cum succo supra scripto ad modum condi/ti permiscentur, & laboranti in balneo cum iam prope lassus fuerit, per tri/duum potanda in caldaria tribus potionibus dantur,mire proderit.

Chalasticum cerotum Descriptio ceroti chalastici quod facit ad omnes totius corporis dolores præcipue ad contusiones membrorum & neruorum infirmitates,& ad sto/machi dolorem.insigne est certe imprimis ad lumborum & reniũ dolores. cõficitur uetere luna & liduna à mense martio in quodlibet tẽpus æstiuum, recipit hæc.phlomi librã,herbæ sabinæ P.I.barbæ iouis P.I. baccæ lauri P.I. has species tunsas coques in olei secundarij boni libris IIII.postea colatis o/mnibus mittes in oleum ipsum, rutæ siccæ — VI.pulegij sicci — III.sympho/niacę succum — VI.hastulæ regiæ succum — VI.uerbenæ succum — VI.ibisci succũ — VIII.fœnograeci succũ — VIII.lini seminis triti — VIII.maluæ erraticæ succũ — VIII.hęc omnia miscebis cũ superiorib.succis,& decoques ad tertias, ita ut mittas caricas ficus IIII.quæ tamdiu coquãtur donec nigrescãt.postea addes axungiæ ueteris P.II.seui ceruini P.I.butyri loti P.I. medullæ ceruinæ P.I.seui bubuli P.I.ceræ — VI.resinæ frictæ uncias sex. hæc cum cæteris her/bis remittes,& cum his quæ suprascripta sunt omnibus permiscebis,& repo nes in uasis fictilibus,aut in ligneis,aut corneis,& cum uolueris tepefacto u/teris contra omnes dolores,ut supra scriptum est. Ischiadicis & lumbo/rum doloribus, porri sectiui triti succus expressus cum uini hemina ieiuno potui datus efficaciter medetur. æque prodest & apij succus similiter da/tus. Herba chamędrys contusa & cum melle potui per triduum data; confestim medetur lumborum & coxarum dolori. herba quoque senecio in cibo sumpta, coxarum & lumborum dolores certissime sanat. Adi/pe ursina dolentes coxas perfrica,continuo sanabis. Qui testiculum leporinum coctum ieiunus comederit,cito coxarum dolore releuabitur.

Radices ex integro tritæ cum pane remollito miscentur, atq; inde ca/taplasma factum, coxarum uel lumborum etiam renium dolori inponitur, statim prodest. Incredibile & unicum remedium ischiadicis & arthriticis hoc est,quo & ipse Ausonius medicus sanatus est, & multos ita iacentes ut mouere se sine cruciatu nequirẽt, intra quinq; dies stare,ambulare aũt intra septẽ dies fecit,cõficitur sic.fimũ ibicũ luna septimadecima colliges,quanq; & alia luna uetere collectũ simili efficacia prosit,dummodo medicamen se/ptimadecima luna componatur.ex eo ergo fimo quantũ unius manus pu/gno pleno potueris comprehendere,dummodo impar sit numerus pilula/rũ,in mortarium mittes,atq; adijcies piperis grana XXV. diligentissime tri/ta.tunc addes mellis optimi heminam,& uini ueterrimi optimi S.II.& cõtri tis prius pilulis uniuersa miscebis, & repones in uasculo uitreo,ut cum fuerit opus paratum habeas medicamentum ad subueniendum. sed ut maior

sit

fit medicaminis efficacia, luna feptimadecima illud facere debebis, & cum daturus fueris remedium, à die iouis incipe, & per dies feptem continuos dato, ita ut qui remediandus eft, ftans in fcabello contra orientem bibat. quæ potio fi ita ut fcriptum eft, data & obferuata fuerit, etiam fi omnibus articulis & coxa infirmus contractufque fuerit, & immobilis ac defperatus iacuerit, neceffe eft ut feptima die ambulet. Ifchiadico remedium efficaciffimum fic. caftorei femũciam, pyretri, nitri, euforbij, adarces, uncias fingulas, olei cyprini librã. quæ tundenda erunt ficcata tundes & cribrabis, & fic oleo cyprino mifcebis, & decoques, atq; eo medicamine fic uteris, ut ifchiadicum iacẽtem in fole diutiffime perfrices in coxa quam dolet, deinde ad balneum ducas, & cum fudauerit, diutiffime compellas in tofta caldaria commorari.

Ad coxarum & ad lumborum dolores, herba chamæpitys cõtrita ex uino potui data plurimum prodeft. Cucurbitæ femine contrito in ficul neo uafculo, adiecto oleo & aceto, coxæ & lumbi perfricati, potenter fanantur, ficut experimenta docuerunt. Serpylli aridi contufi & in puluerem redacti fcripulos tres, adiecto modico melle permifce, & ex eo tres globulos æquali pondere facito, atq; ex his fingulos cum mulfi cyathis tepefactis binis, ieiuno per triduum dato, incredibiliter lumborum dolori medebere. quod fi illo triduo nõ penitus qui laborat fuerit abfolutus, iterum per aliud triduum dabis. Radix afparagi trita, & ex uino potui data, lumborum & coxarum dolori mire medetur. Nuclei amygdalarum triti & ex aceto poti lumbis medentur. Nafturcium cum farina permixtum, & ex aceto calido, lumbis medetur fi impofitum fuerit. Gladioli radix contufa cum fulphure uiuo & adipe urfina, lumbis impofita plurimum prodeft.

Remedium coxendicis mirum de experimento fic. mufcerdæ nouem tritæ ex uini quartario, fuper fcabellum uel fellam laboranti potui dantur, ita ut pede uno quem dolet ftans ad orientem uerfus potionẽ bibat, & cum biberit faltu defiliat, & ter uno pede faliat, atq; hoc per triduum faciat, confeftim remedio gratulabitur. Malagma ifchiadicis mirum fic. ftyracis uncias II. picis P. II. ceræ P. I. guttæ ammoniacæ — VI. refinæ terebinthinæ — VI. galbani — II. mannæ turis — II. omnia quę tundẽda funt in puluerem rediges, & admifcebis his quæ igni remittenda funt, & defuper aceti quantũ fufficiat medicamento dum excoquitur mittes, & cũ opus fuerit calido uteris. Ad ifchiadem remedium dictatum à Iufto medico, fic. herbam argemoniam, & herbam uerbenam, & lapathium, & bugillonis radicẽ æquis portionibus uel ponderibus mittes in pilam & tundes, & cũ tunfæ bene fuerint, addes uini candidi ℥ III. & manibus agitabis cum ipfo uino diutiffime: poftea omnia mittes in linteum fpiffum & expreffa colabis, atq; his quę colata fuerint defuper addes uini aliquantulum & piperis grana triginta trita. poftmodum ex hoc medicamine quartarium calefactum ieiuno laboranti in balneo dum in folio, eft per triduum dabis bibendum. Ad ifchiadem

physicum remedium. testudinis aquaticæ crus præcide, & phœnicio inuolutum, ex ea parte qua quis ischiadem patitur adpone, potenter remediabitur. Git quantum tribus digitis tolli potest sumptum tritumq́ꝫ, & passi cyathis duobus aspersum, adiectis aquæ calidæ cyathis totidem epotum, maxime prodest lumborum dolori. Fel terræ tritum ex uetustissimo uino bibere dabis ieiuno supra limen stāti uno pede qui coxam dolebit, sed non in uitro hanc potionem bibat. Præsens remedium ad coxæ dolorem sic. artemisiam aridam tundes, cribrabis, & ex uino dabis bibere ieiuno, continuo emendabitur uitium. Herbæ pteridis id est filiculę quæ ratis gallice dicitur, quæq́ꝫ in fago sæpe nascitur, radices tunsæ in potione ieiuno dantur cum uino, coxarum doloribus laboranti. Hederam & herbam sabinam æquis portionibus tritam ex uino austero ad modū auellanæ dari ischiadico ieiuno oportet per triduum. eadem potio etiam aliud malū coxendicis purgat. Trixago herba feruefacta cum aqua ac triduo potui data, ischiadicum mirifice sanat. Crocodilus terrenus præcisis summis partibus, egestisq́ꝫ interaneis, ex iure coctus, cibatui datus, magnum ischiadicis præstat auxilium. Fimus aprugnus uino remissus tepefactus colatusq́ꝫ, & duorum cyathorum mēsura potui datus, ischiadicis saluberrime medetur. Rubiam qua pelles inficiuntur, cotidie bibere ischiadicis utile est & in balneo feruenti lauari. Genistæ rami plurimis diebus in aceto macerātur. deinde tunduntur & exprimuntur, ex eo succo cyathus unus ad diem ischiadico quousq́ꝫ sanetur offertur. Fimum bubulum feruentem, quem in cinere ardēti calefeceris, coxarum dolori inponito, plurimum prodest. Vermis terrenus exfoditur & in ligneo cauco ponitur, si fieri potest fisso & ferro alligato. tunc aqua perfunditur, rursusq́ꝫ eodem loco unde prolatus est defoditur, aqua uero in qua dilutus est, in eodem poculo bibitur ab ischiadico ob insigne remedium. Ad ischiadem remedium sic. herba pentaphyllos folijs fragorum simillima, iouis die collecta, & cum uino trita, in balineo in solio data potui, hac ualetudine laborantes cito remediabit. Ad ischiadem remedium sic. cera rubea, & stercus canis quod est album: hoc siccatum in sole & in modum farinæ cribratum cum fuerit cōtusum, lento igni cerę remissæ admiscetur per partes, & olei parum, tantum ut mollius idem efficiatur medicamen: sed antea tamen colocynthide & centaurio curetur cui medendum est, ut si non profecerit, curationem iterum adhibeas.

RENIVM ET VESSICAE DOLORIBVS, ET CAVSIS uniuersis, & calculo, & dysuriæ, id est urinæ difficultatibus, & stranguriæ, nec non & submeiulis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXVI.

Ad renum

D renum tumorem aut exulcerationem etiam si sanguinolentam urinam quis faciat, hoc remedio sanabitur. rosæ aridæ foliorum, papaueris nigri seminis, nucleorum pineorũ, paria pondera contunduntur seorsum, & in unum miscentur. inde datur quantum nux iuglandis, ex passi cyathis duobus, & aquæ cyathis tribus.

Alia ad renium dolorem potio, quę etiam quasi harenam sabulosam interdum detrahit, accipit hæc. apij seminis, petroselini, anisi, singulorum ⚹ senos denos, dauci seminis ⚹ IIII. schœni ⚹ VI. croci ⚹ XXII. mellis quantum satis uidebitur. hinc datur quantum lupinus ex mellis ligulis duabus, & aquæ cyathis quatuor. Ad renium tumorem & dolorem remedium efficax, quod facit & ad iocineris & lienis tumorem, & ad hydropicos, & ad eos qui mali coloris propter hæc uitia sunt. accipit hæc. croci ⚹ X. nardi indici ⚹ II. costi ⚹ II. schœni ⚹ I. cinnami ⚹ I. myrræ stactæ ⚹ I. mellis optimi ⚹ XXV. datur quantum fabæ magnitudo est ægyptiacæ, ex mulsi cyatho mixti cum aquæ cyathis duobus, sed febricitãtibus ex aquæ mulsæ cyathis tribus dari debet. Ad tumorem & dolorem & exulcerationem uessicæ bene facit aqua pota in qua ferrum candens dimissum est. hoc tractum est ab aquis calidis quæ sunt in Tuscia ferratæ, quę mirifice remediant uessicæ uitia, unde appellantur uessicariæ, qui locus quondam fuit Milonis Brochi prætoris, hominis optimi, ad quinquagesimum ab urbe lapidem.

Ad tumorem & dolorem uessicæ, & ad eos qui difficulter urinam reddunt sic. alterci seminis, maluę seminis, cucumeris edulis seminis purgati, singulorum ⚹ senos, amygdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorum purgatorũ, singulorum ⚹ ternos, opij ⚹ I. croci ⚹ V. passo contusa hęc omnia consparguntur, datur hoc medicamẽtum ad mensurã denarij unius, ex passi cyathis duobus & aquæ tepidæ totidem. Ad uessicam exulceratam remedium sic, nucleorum pineorum purgatorum ⚹ I. cucumeris edulis seminis purgati cyathum, anesi cyathum, papaueris nigri ⚹ II. croci ⚹ II. palmas cariotas XXX. has macerari oportet passi S. duobus, atq; conteri, deinde his adijci cætera, ex eo dari nucis iuglandis magnitudinem ex passi cyathis tribus. Ad sanguinem per urinam cum dolore reddentes. aluminis fissi ⚹ I. tragacanthi ⚹ I. tragacanthum pridie aqua maceratum, alumini trito admisceri oportet, deinde fieri pastillos ad denarij semissem, uel tertia detracta: datur ex passi cyathis tribus. Ad calculosos optimum remedium est scolopendros, quam nos saxifragam appellamus, huius contusæ ⚹ I. ex aquæ cyathis tribus, per dies XXX. datur. eodem modo data hierobotane prodest, quam nos uerbenacam dicimus. Multos cum admiratione effectus audiuimus narrantes, Casilini nasci in lapidicinis bestiolas adhærentes saxis quasi uerruculas: has datas tritas ex aquæ cyathis tribus, findere, & per urinam extrahere lapides de uessica. Ad calculosos remedium utile sic. cucumeris seminis, dauci, anesi, apij, petroselini, myrræ,

Aquæ uessicariæ

ſingulorum denarios ternos,caſſię daphnitidis,cinnami,nardi,ſingulorum denarios ſingulos.trita hęc omnia aqua colliguntur,fiunt paſtilli lupini magnitudine,dantur ieiuno ex aquæ cyathis ternis per dies quadraginta. hoc medicamentum tunditur uel componitur in pila lignea, & pilo ligneo. qui contundit anulum ferreum non habeat, hanc enim ſuperſtitionem adiecit Ambroſius medicus Puteolanus qui adfirmauit multos ſe hoc medicamento ſanaſſe. detrahere autem dixit poſt diem ſeptimum fragmina quædam lapidum quaſi harenam. Ad calculoſos,lienoſos, hydropicos, medicamentum efficax,quod & urinā detrahit,& lapides in ueſſica extenuat,cōficitur ſic.eryngij,pyretri,ſaliuncæ,ſaxifragæ,ſingulorum denarios denos, polij,folij,ariſtolochiæ,ſingulorum ✳ quinos,oxymyrſines, quæ ſcopa regia uocatur,ſucci heminam.hæc omnia cōtuſa & cribrata colliguntur ex aqua, fiunt paſtilli ſingulorum denariorum,dantur lienoſis ex aceto & mellis cyathis tribus,calculoſis ex paſſo mixto,quantum manus capit, aut teſta auriculæ marinæ.quod medicamentum datur per dies XLV. cuius beneficio in harenam ſoluuntur lapides in ueſſica reperti, hydropicis autē ex mulſi mixti cyathis tribus dandum eſt. Contra calculum & alias difficultates ueſſicæ,lapillum qui in gallinacei ueſſica, aut in palumbi uentriculo inuenitur,conteri & aſpergi potioni prodeſt.Item membrana uentriculi eius trita. fimus quoq; columbinus in faba ſumptus. item glebula de nido hirundinum diluta ex aqua,pota prodeſt. Ad renium dolorem confectio medicaminis ſic.reſinæ colophonicæ — I. galbani — I.opopanacis — I. ceræ — VI.ſeui — VI.axungiæ ueteris P.I.rutæ — III.baccæ lauri — III.herbæ ſabinę — III.olei quantū opus fuerit, ſeminis urticæ — III.iſta omnia ſimul coquuntur & colantur & circa renes in pellicula alutacia adponuntur. Ad urinæ difficultatem,murino fimo ſummitatem ueretri,uel imum uentrē inlini prodeſt. Ad calculum expertiſſimum remedium ſic.aſparagi radices,& ſaxifragam,lappæ radicem,apij radices,ebuli radices,allij capita tria,folia ſalicis,petroſelini macedonici modicum. hæc omnia conteres & miſcebis & ex paſſo bibenda per triduum dabis.ſi paſſum non fuerit,ex mulſo uel condito bibat,ſed ſi non febricitabit cui medendum eſt. Ad calculum & urinæ difficultatem. paſtinacæ hoc eſt holeris quod manducatur ſummitatē, id eſt corticem eius teres, uino picato permiſcebis, & bibendum ieiuno dabis. Modicum de ſuccino lapide,& cyperum & piper contundes & coques,& cocleare unum plenum ieiuno dabis,qui urinæ difficultate uel calculi dolore torquebitur. Renibus medetur alum gallicum cuius radix trita diligenter, & in uino decocta bibitur. interdum etiam ita decoquitur ut ſpiſſum emplaſtri more renibus ſuperponatur. Renes leporis crudos ſi quis poterit glutiat.ſin minus,coctos tranſmittat, ita ut dentibus eos non cōtingat,cito remediabitur.radix quoq; aſparagi ex uino trita & pota,prodeſt renium dolori. Ibiſci libram unam,ſtercoris ouilli recentis P.II.axungiæ

Oxymyrſine, ſcopa regia

giæ ueteris P. II. hæc omnia contrita pariter miſcebis & in lana ſuccida reni bus adpones emplaſtri modo, ſtatim proderit. Ad ueſſicæ dolorẽ & ad eos qui urinã uix faciunt remediũ ſic. ſeminis petroſelini cyath. III. fœnogręci cyath. III. toſta hæc cõtundes, addito myrrę modico, & piperis granis. IX. uini cyath. II. omnia in unũ cõteres & miſcebis, & in balineo calido bibendã potionẽ dabis, mirũ eſt. Ad urinæ difficultatẽ & calculũ lotiũ caprinum, ſed montanum tepidum potari oportet, admixto uino cum aqua, ob faſtidium: cyminum quoq; africanum quod ſummitate trium digitorũ potueris prendere ex uino mixto calidum bibatur. Ad urinæ difficultatem urticæ quantum duabus manibus amplecti potueris faſciculum, cum uini congio decoctum ad duos ſextarios rediges, & mane bibendum ieiuno per triduum dabis. Herbæ mercurialis ex aqua decoctæ ius, adiecta myrra tritũ, ueſſicæ lumborumq; doloribus ſubuenit, ſi à ieiuno potetur adſidue.

Ad dyſuriam id eſt urinæ difficultatem & calculum, echinos tere cum aculeis ſuis, & ex mulſa aqua frequẽter accipito. ad calculum autem, rubi radices ſine ferro colliges, lotaſq; diligẽter in olla noua coques, & ex eo quod decoxerit cum uino, ſi non febricitabit, ex aqua ſi incommodabitur, bibendum dabis. Cancri teſtam diligenter teres, & uino ſubdulci miſcebis, & colatam potionem dabis bibendam ei qui calculi moleſtia laborabit. *Dyſuria*

Herbæ millefoliæ — II. & eius quæ herba ſacra dicitur tantundem teres & coques ex aqua & ex melle, atq; ita bibendam dabis, urinæ difficultate & calculo laboranti. Menſe nouembri ante idus eaſdem ſemen fraxini colliges, & in tepido furno ſiccabis, die poſtera ſiccatum tundes, & cribrabis & repones, & ex eo dabis calculoſo ad diem cum uino uetere bibendam ligulam unã. Ad renium dolorẽ remedium ſic, apij ſeminis — I. fœniculi ſeminis — I. piperis ſemunciam. ex his bene tritum & cribratũ puluerem facies & habebis paratũ. & cum opus fuerit, cocleare plenum in calida aqua bibat ieiunus, qui dolore renium laborabit. Ad lapides de ueſſica eijciendos remedium ſingulare. hircum ſegregatum uel clauſum ſeptem diebus lauro paſces, & poſtmodum à puero inpubi occidi facies, & ſanguinẽ eius excipies munditer, ex eo dabis laborãti in uini cyatho ſcripulos tres. at uero ut eius rei experimẽtum capias, lapillos fluuiales in ueſſicam mittes, in qua ſanguis exceptus fuerit, nam in ueſſica excipi debet, & ſignatam repone. intra dies ſeptem ſolutos penitus inuenies. Antidotum ad renium dolorem ſic. fœniculi ſemẽ recens, petroſelini, dauci, zingiberis integri, piperis nigri, porri capitati ſemẽ, folia malabathri, grana piperis albi. omnia hęc æquis ponderibus tundes & cribrabis & miſcebis cum melle attico, & ex eo pilulam ad modum auellanæ, ex aqua calida ieiuno dabis. Ad renium dolorem unguentum ſatis efficax ſic. caſtorei — I. euforbij ſemunciam, pulegij — IS. ceræ — III. ſatyrij — III. olei amari — VI. cyperi ſemunciam, myrræ — I. reſinæ terebinthinæ ſemunciam, piperis — IS. olei laurini — VI. opobal- *Fraxini ſemen* *Hircinus ſanguis*

ſami

ſami — I. hæc omnia ſicca tundes & cribrabis & miſcebis & decoques, & li-
quido medicamine uteris in balneo, & perunges renes, coxas, & ſuper pe-
ctinem, omnis dolor cito deſinet. Trochiſcus ad renium dolorē & ueſ-
ſicæ dolorem ac uulnera, & ad eos qui urinam ſanguineam faciunt uel putu
lentam, accipit hæc. opij drach. III. de nucleis pineis excaldatis & purgatis
drac. III. croci drac. III. amygdalæ dulcis ex caldatæ & purgatæ drac. III. auel
lanæ purgatę & excaldatę drac. III. cucumeris ſeminis purgati drac. XII. hyo
ſcyami albi ſeminis cyath. III. apij ſeminis cyath. III. fœniculi ſeminis cyath.
III. lapatij ſeminis drach. I. hæc omnia primũ ſeparatim teres, & permiſcebis
cũ paſſo cretico. tũ ex eo facies trochiſcos habentes drach. ſingulas, & dabis
bibendos ſingulos cum aquæ mulſæ calidæ cyathis binis. utile eſt hoc me-
Conditum nephriticum dicamen etiam ſi per ueretrum infundatur. Confectio conditi nephri-
tici quod facit ad dolorem renium ſi aliquo caſu uexati fuerint, & ad ueſſicę
purgationem, & ex ea calculos, uel ſabulones eijciendos, ſic. herbæ uettoni-
cæ — I. herbæ ſaxifragæ — I. herbæ quæ appellatur græce aſaron, ſemunciã,
ſeminis dauci ſemunciam, ſeminis petroſelini macedonici unciam, croci — I.
ſpicæ nardi — I. piperis — II. uini candidi optimi ueteris ſextarios ſex, mellis
deſpumati optimi ℔. I. quod hoc modo deſpumabitur, ut mittatur in ollam
& accipiat uini parum de ſupra ſcripta menſura, & cum cœperit bullire, ſpu-
ma omnis cocleari paulatim tollatur. herbæ autem omnes in pila tundun-
tur, ſimiliter & crocum. ſed ſeparatim omnia & cribello tenuiſſimo cernun-
tur, nec non & piper teritur. quæ omnia creta ſimul in mortarium mittũtur,
& paulatim uino adiecto diligenter teruntur. quæ cum trita fuerint, adijcie-
tur & mel & uinum totum ſupra ſcriptũ, & diligenter permiſcebitur. poſtea
condetur in uaſculo cannarum, cum autem fuerit neceſſarium remediũ, po-
Calix piſinnus tionem in piſinno calice calda mixtã ieiuno dabis bibendam, ita ut accepta
potione uectetur. Ad calculum remedium efficax ſic. nuclei pinei gra-
na purgata XXX. palmulas purgatas infuſas XV. tragacanthi ℈ XVI. mali-
granati dulcis ſuccum ℈ VIII. croci ℈ II. myrræ ℈ II. hęc uniuerſa contuſa & ſo
luta in ſe miſcentur, & ex his qui calculo laborat mane ieiunus accipiet co-
clear unum, ita ut non manducet uſq; ad horas prandij tardioris. Ad
renium dolorem remedium utiliſſimum ſic. cucumeris ueri ſemẽ in teſta po
nes, ſuper carbones uiuos, ita ut temperate exuratur, neq; nimis, neq; parũ,
& ex eo ℈ XII. & maluæ ſeminis ſcripul. XVI. & amygdalæ amaræ purgatæ
℈ XXXVI. hæc ſeparatim tunſa cum in tenuiſſimum puluerem redacta fue-
rint ſimul miſceto, & ex eo cum hepſematis, id eſt ſapæ cyatho, coclcare I.
de mane ieiuno dabis bibendum. Ad renium dolorem herbæ uettoni
cæ tritæ pondus denariorum duorum, ſano ex mulſo, febricitãti ex aqua ca
lida, bibendũ dato. Chamæpitys ex uino trita, atq; ita pota, plurimum
prodeſt renium dolori. Baccarum cupreſſi uiridium contritarum ſuccus
colatus cum uino potui datus, mire renium dolori medetur, ita ut ſi neceſſe
fuerit

fuerit, per alios nouem dies adaucto numero baccatum, & iterũ si ita opus fuerit, per alios nouem dies deminuto numero detur, quousq; ad unã baccam potio numerusq; descendat: sed interposito uno die debet esse commutatio potionis de maiore ad minorem modum. Lanam succidam pice liquida inline, & umbilico impone, statim renum dolor sedabitur.

Artemisia cinctus Artemisia herba est quam gallice bricumum appellant, hanc ubi nascatur require, & inuentam mane ante solis ortum sinistra manu extrahes, & ex ea nudos renes præcinges. quo facto singulari & præsentaneo remedio uteris. Pice liquida pollices tam pedum quam manuum ab unguibus usque ad prima articulorum initia inlines, & chartam superpones, intra triduum ita sanabere lumborum dolore, ut per singulas noctes detrimenta doloris intelligas. *Amuletum* Qui renium dolore uexabitur, in charta rudi scribat characteres infra scriptos, & auro uel cupro includat, & circa renes alliget, miro remedio utetur, καρα βρεαωθ. Passi cretici cyathos tres, lactis caprini itidem, seminis cucumeris grana triginta tria, optime trita simul una potione qui biberit, absoluetur renium dolore.

Molligo Molliginem ex uino optimo bibat, qui renium dolore uexabitur, confestim sanus erit. succum quoque radicis amaræ cum melle mixtum bibat ieiunus, uel ex uino austero, statim remediabitur. Artemisiam tundes & cum adipe suilla aut qualibet uetere subiges, & panno inductam pro malagmate renibus impones. Mulier quæ geminos peperit renes dolentes supercalcet, continuo sanabit. Remedium unicum, & quod citissime renium dolores cum admiratione persanat, sic. bitumen super carbones uiuos pones, & sago grandi ad modum caueæ eos operies, atq; illic intetius nudum qui renium dolore uexabitur, supra ipsos carbones sedere præcipies, ut fumus ille corpus eius omne circumeat. hoc si necesse fuerit & ter facies, ut penitus sanetur. Radix asparagi trita & cum uino pota, renium dolorem optime tollit. Ocymi succus in mali granati corticem fusus, & potus, plurimum renibus prodest. Fel herinacei cũ uespertilionis cerebro, & canino lacte renibus impositũ, mirum prodest. Adeps anserinus cũ eiusdẽ cerebro & butyro & alumine, & œsypo impositus, ad ceroti modum, efficaciter renibus prodest. Stercus colũbinum tritũ cum ordei farina & adipe suilla, & ouorum albo simul permixtũ & coctum, emplastri more rectissime renibus imponitur. *Spina in capite mullorum* In capitibus piscium, id est mugilum aut mullorũ spina inuenitur cani similis. hæc renibus ad posita uel alligata, miro remedio est. Plantago ex melle trita & inposita, renibus statim prodest. *Oua sepiarum* Oua sepiarum in cibo sumpta, urinã mouẽt, & renium grauedinẽ tollunt. Inula trita & cum uini cyathis tribus per triduũ pota, plurimũ prodest renibus separandis. Axungiæ ueteris selibrã, olei ueteris selibram, samsuci selibram, rutæ fasciculum una decoques, & lanam ibi succidam tingues, ac renibus superimpones, mite subuenies.

Ad uesicæ

Ad uesicæ dolores & strangutiam, cardui semen ex uini sextarijs duobus usq; ad heminam decoctum & expressum atq; colatum potuiq; ieiuno datum, plurimum prodest. Plantæ rutaceæ & nepetæ radices, baccæq; lauri, in uaso fictili cooperto diligenter coctæ, ne uis medicamenti emanet, potui dantur, ita ut prius expressæ colentur, mirabiliter uesicæ doloribus prosunt. Herbæ quæ græce sisymbrion dicitur tritæ succus expressus, & sano ex uino, febricitanti ex aqua potui datus, mirũ ad uesicæ dolores remedium est. Fœniculum cum radicibus suis decoctum & potui sumptum, efficaciter uesicæ doloribus prodest. Glycyrizæ commanducatæ succus deuoratus uel transmissus, urinam efficacirer prouocat.

Trifolium minutum cum pipere & pulegio quantum satis uidebitur tritum, & cum uino potui datum, uesicam renesq; purgabit. Herbæ uerbenæ contritæ succus expressus, adiectis uini cyathis tribus potui datus, admirabiliter continuo urinæ difficultatibus proderit. Herba quæ gramen dicitur nodorum XXVII. ex uino ad medias decocta & expressa atq; colata, potuiq; stranguriosо ex uini cyatho uno mixta data, adeo potenter succurrit, ut ubi sine tormento urinam facere cœperit, dari non oporteat, sed febricitanti ex aqua sola dabitur. Si quis uitio uesicæ aut stranguriæ laborans, lignum tamaricum ardens lotio suo extinxerit, desinet ultra cruciari. Cupressi folia tenera ex aquæ sextarijs quatuor ad sextatium decocta, & expressa atq; colata cũ uino potui data, stranguriam celeriter emendant. Hederæ nigræ baccas V. aut VII. aut undecim, prout ætas ægri uiresq; patientur, contritas ex aqua mulsa sumptas, mire prodesse manifestũ est, etiam si sanguinolentam urinam stranguriosus faciet, ex aqua rantummodo calida eas potare debebit. Auis ossifragæ uentriculus salitus ut seruari possit, aut exustus & in puluerem redactus, cum uini potione datus, urinam efficaciter prouocat. Muli impetigines in utroq; crure super genua nascuntur, & ueluti cutis aridæ modo inhærent, has incende, & stranguriosum diuaricatum desuper pone, ita ut suffumigationẽ illã expansis uestibus tegat, ne qua odor aut fumus emanet, efficacissime incõmodi eius uitio carebit. Asini renes arefacti atq; exusti tritiq;, id est in puluerem tenuissimum redacti, & ex mensura conchulæ unius, cum uini meri cyathis duobus strangurioso potui dati efficaciter medentur. Verris siluatici lotium cum sua uesica in fumo suspensum & adseruatũ, stranguriosis cum potione mixtum potui datum, efficacissime prodest. Pili caprini combusti tritiq; & in potione dari, stranguriosos potenter emendant. Pedum agninorum decoctorum ius potui sumptum, stranguriosis plurimum prodest.

Auis ossifragæ uẽtriculus — *Muli impetigines* — *Asini renes* — *Pili caprini*

Herinacei caro optime decocta atq; in cibo sumpta, stranguriosis mire subuenit, & cito naturalem urinæ cursum relaxat. Cocleæ crudæ contritæ cum testis suis & ex passo per dies septem, aut ut plurimũ nouem potui datæ, efficaciter dysuriæ prosunt. Amyli semunciam terito atq; addito

dito ouum recens, & eius oui testam ter passo inpleto, idq; poculũ diu agitatum & feruefactum, strangurioso reuerso à balneis dato, omni eum dolore ac difficultate celeriter absolues. Cicer arietinum in aqua decoquito cum sale, eamq; strangurioso ad binos cyathos bibendam dato, efficaciter iuuetis. Fimus palumbinus in sorbitione sumptus ex faba facta, admirabile stranguriosis præsentat auxilium. Turturum fimus ex mulso coctus & ceroti modo uentri ac renibus laborantis impositus, efficaciter prodest. Mentæ bene tritæ coclearia duo ex aqua calida ieiuno per triduũ dabis, continuo uesicam releuabis, urinamq; laxabis. Pulegij fasciculum in olla noua ex uino uetere ad tertias decoques, & exprimes atq; colabis, & ex uino ieiuno strangurioso potiones singulas per triduum dabis.

Lapillus qui inuenitur in scorpionis marini cauda, tritus utiliter bibitur cũ uino, à strangurioso. Vngularum aprugnarũ exustarũ cinis potioni inspersus, plurimum urinæ difficultates iuuat. Leporis cerebrum in uino utiliter bibitur, eiusq; testiculi tosti salubriter manducantur, ab eo qui uessicæ molestijs laborat. Anserum siluestrium linguæ assatæ efficaciter sumuntur in cibo à calculosis. Cymini — I. rutæ — I. piperis semunciam teres diligenter, & cocleare plenum in meri ueteris potionem mittes, & aquæ quod sufficiat adijcies. postea ferro candenti sæpius inmerso calefacies, & ieiuno bibendũ dabis, efficacissime subuenies strangutia laborant. Spongia ex rubo rosatio agresti sumpta, & aqua frigida donec madescat macerata, ac deinde trita & ex aqua per triduum potui data, efficaciter calculosos emendat. Piscis scorpio assatus in cibo sumptus, optime calculoso proderit. Cocleæ inanes id est sine carne sua, casu inuentæ contusæ & in puluerem tenuissimũ redactę, in potione calculosis datæ medentur. Vngulę equinæ scobem, uel exustæ cinerem, si calculosus in potionem acceperit, cito sanabitur. Herba saxifraga si ex oleo & liquamine mãducetur, intra triduum calculos soluet. Calculosis expertus adfirmat incredibiliter succurri remedio tali: si hircum melius si agrestem, melius si anniculũ, & si mẽse Augusto claudas loco sicco per triduũ, ut ei solas laurus edendas summini stres, & aquæ nihil accipiat, ad postremum tertio die, id est aut iouis aut solis occidas. melius autem erit si castus purusq; fuerit & qui occidit, & qui accipiet remedium. exsecto igitur gutture eius sanguis excipitur, utilius si ab inuestibus pueris excipiatur, comburitur in uaso fictili usq; ad cinerem, uas autem in quo torrebitur coopertum & inlitum gypso in furnum mittetur. quod cum uapori exemetis in puluerem conteres, nec non & polypum marinum identidem ut dixi exustum, in puluerem rediges. confectio autem uniuersi medicaminis hæc est. sanguinis huius hirci uncias tres, piperis albi unciã unã, polypi exusti cineris uncias tres, thymi unciã unã, pulegij unc. unã, apij, seminis olusatri unciã unam. hæc omnia separatim tunsa, & ad leuissimum puluerem redacta commisces, & dabis infirmo, melius si die solis

Leporis cerebrum

Anserũ siluestrium linguæ

Hircini sanguinis medicamen

q aut

aut iouis coclearis mensuram in meri potione, aut cuiuscunque dulcis poculi. prouidere autem debes ut digesto ac ieiuno potio detur, & rursum ut eadem potione bene digesta, cibos accipiat, & eo melius erit si hanc potionem cum condito, post balineum in sabanis adhuc constitutus acceperit.

Supra omnia efficax aliud ex eo facies medicamentum sic. sanguis hircinus ea obseruatione qua supra excipitur in patella ferrea candente ut aduri possit & stringi continuo ipse sanguis, ita ut postea in puluerem redigatur: uel certe continuis aliquot diebus ad solem ipsum sanguinem pones, ita ut rore iam decusso, post horam secundam ponas, & ante nonam colligas. posteaquam ita fuerit siccatus sanguis, ut nullum humorem habeat, colliges eiusdem crustulas & teres, atque ex eo leuissimum puluerem rediges. deinde accipies herbam tribolum cuius herbæ ipsum tribolum, hoc est semen spinosum proijcies, ipsam autem herbam lectam de locis maritimis siccabis, tundes & in puluerem rediges. confectio autem medicaminis totius hæc est. herbæ triboli uncias duas, piperis uncias duas, petroselini macedonici uncias duas, folij sertulam id est coronam siue sphæram unam. hæc omnia separatim tunsa & ad leuissimum puluerem redacta, cum sanguine hircino miscebis, & dabis infirmo die solis aut iouis coclearis mensuram, in meri potione aut cuiuscunque dulcis liquoris. prouidere autem debes ut digesto ieiunóque potio detur. quam cum acceperit qui calculum patitur, mox lapides solutos omnes per urinam emittet. ut uero ammireris sanguinis hircini uirtutem, adamas lapis inuictus, qui neque igni neque ferro uincitur, si sanguine hircino perfusus fuerit, mox soluetur. Ad uessicæ dolorem & urinæ difficultatem, herbam gladiolum diligenter fodito, ut omnem radicem eius palo ligneo eruas: cuius radicis corticem diligenter nitidatam siccabis optime, & teres atque cribrabis, ut in puluerem tenuissimum redigas, atque ex eo coclearia tria mittes in mortarium, & piperis albi grana nouem trita, & myrræ optime tritæ pusillum, & uini optimi ℥.II. atque hæc omnia in unum permiscebis & conteres, ac laboranti in balneo, id est cum in piscinam descenderit dabis bibendam potionem, & monebis ut se post balneum calidissime tractet. hoc medicamine seu uir, seu mulier, seu puer, seu puella, potentissime sanabitur. Cocleam grandem unam uiuam prendes, & eius carnem eximes, ac solam teres in mortario, & cum aceti acris coclearibus tribus dabis bibendam, atque hoc per triduum facies. deinde intermisso triduo, nisi statim expulerit calculum, similiter remedium & si necesse fuerit sæpius dabis. Filicis radicem, asparagi spongiam, apij radicem, & petroselinum simul diligenter teres, & ieiuno calculoso cum uino dabis bibendum.

Violæ erraticæ rusticæ radices, & apij, & uiolæ coronariæ semen, una contrita & ex aqua calida à balineo continuo potui oblata, dolores uessicæ cito abigunt.

Lapis ex uesica hominis qualibet curatione sublatus, si teratur & ex uini cyathis tribus calculoso potui detur, lapides uesicæ humanæ innatos, efficaciter dissoluere creditur. Cimex foraminibus ueretrorũ cõfricatus, dolorẽ uesicæ protinus tollit. Vesica apri recte aduersum uesicæ dolores in cibo sumitur, ita ut mulier fœminæ, uir masculi sumat. Nasturcium tritum cum uino dulci cibario dabis uesicæ tædio laboranti per triduum potui, sed satis spissum poculum detur. Vesicam releuat coliculi cocti aqua triduo à ieiuno iugiter pota. Ad uesicæ uitia curanda, myrræ semunciam bene tritam cum mulsi ueteris cyathis tribus dabis per triduum ieiuno exeunti statim à balineo, ita ut dum fabanis opetitur, singulos in diem cyathos bibat. Si in uesica aliquid molestiæ fuerit nitri florem, uel si flos non fuerit, ipsum nitrum conteres, & cum aqua in qua coliculi cocti fuerint, uinoq; picato uel austero rubello durissimo dabis bibendum per triduum, uel diutius si ita opus fuerit, magnificentissime proderit. Prima luce puer uirgo rorem de folijs caulium excussum, in noua olla excipiat, non minus sextarios quatuor, eo adijcies mellis quartarium, & fœnigræci bene mundati & loti quartarium, & zingiberis uncias tres, atq; ita decoques horis tribus, & inde bibendũ dabis mane ieiuno calculoso quartarium tepentem. hæc potio per triduum sumpta mensura quartarij, & uesicam, & renunculos, & intestina uniuersis sordibus purgat. Piperis grana IX. eiusdem põderis sulphur, trita simul in uino uetere dabis bibenda ieiuno calculoso, solet statim perniciem demouere, si tamen ultra dolor manserit, iterum dabis similem potionem. Pellem leporis recentem in olla munda, uel tegula, ita cum lana sua combures, ut in tenuissimum puluerem redigere possis, quem cribratum in uaso nitido seruabis. inde cum opus fuerit tria coclearia in potione dabis bibenda, quæ res siue calculos, siue uesicæ dolores continuò compescit. sed multo potentius erit remedium, si leporem uiuum in olla noua claudas, & gypso omnia spiramenta uasis obstruas, & in furno usq; ad fauillam tenuissimam cremes, tritamq; & cribratam recõdas, atque inde certas mensuras in potione uini offeras calculosis, & qui sanguinem mingunt, mire eos sanabis. Cimoliæ cretæ tunsæ ℥.III. & farinę ordeaceę ℥.III. ex aqua coques, & in saccos tres lineos mittes, eoq; fomento uicissim mutato ut bene caleat, calculosos seu uesicę dolore laborantes ter in die uaporabis, potenter subuenies. Item aliud ad eos certissimum remedium. pruna quæ in sepibus nascuntur colliges, & eorum nucleos tolles & seruabis ad præsidium, & cum opus erit in pila tundes quam optime, & cribrabis quam minutissime, atq; inde ex picato, siue austero ac duro uino dabis ieiuno bibenda in potione diurna coclearia tria. Hoc uero medicamen non solum uesicam curat, sed etiam uulnera intrinsecus latentia & uomicas persanat, conficitur sic. cucuma sextariorum nouem rudis aqua impletur, & ad dimidias coquitur, tum adijciuntur in eam spongiarum aspa

Pellis leporis

ragorum unciæ quatuor, apij radicum tantundem, saliuncæ lotæ diligen/ter unciæ duæ, cassiæ fistulæ semuncia, amomi ϶ VIII. petroselini dimidium quartarium, iris illyricæ uncia una, mastichæ chiæ unciæ duæ. deinde aqua cucumam supplebis, & de gypso præcludes, ut tamen modicum spiramen ti relinquas, atq; ita coquens claudes cucumam, ne medicamen exiliat, & ad medias decoques, ac recondes in ea. cum opus fuerit dabis ex eo cum potio ne uini quantũ sufficiat ad bonã mixturã, sed & ieiuno & dormitũ eunti da/bis. Petroselini heminam, apij seminis tantũdem, in cucuma fictili noua prius imbuta ex aqua decoques ad tertias, ita ut oclusa sit cucuma ne medi/camen ebulliat. postea aquam colabis, & addito melle iterũ ad tertias deco ques, inde ieiuno calculoso potionẽ per triduũ dabis. Calculos potio hęc adsidue sumpta cũ passo uel cõdito nõ sinit gigni, eosq; cõcrescentes cõfrin git, & per urinã harenę modo promit, cõficitur sic. calaminthę, id est nepetæ —II. silis pictorij, piperis, succini, saxifragæ, petroselini, cyperi, zingiberis, — singulas, tũdes & cribrabis, & coclearium plenũ cũ uini mixta & calida potio/ne ieiuno bibendum dabis. Ad calculũ remedium mirũ sic. hederã quæ in quercu nata fuerit uulnerabis cupro, & permittes humorẽ qui inde mana uerit indurari in modum gummis. postea sublatũ cõdito resolues & admis/cebis, & bibes quotiẽs usus exegerit. Herbę physsalidis baccas ternas per triduũ glutiat qui uessicæ calculo dolebit. Herbę britãnicæ radices cõtun des, & terna scripula ex aqua calida calculoso ieiuno potui per triduũ dabis. eiusdẽ herbę succũ expressum in duplici uaso decoques, ita ut succi eius natu ralis sextarius fiat, quẽ cũ mellis despumati hemina miscebis, & postea in se decoques. & cũ colorẽ mutauerit refrigerabis, atq; inde coclcare unum ex a/qua calida, si uehemẽter febricitabit calculoso potui dabis, statim etiã febris extinguetur: si uero sine febri erit, ex uino eã potionẽ debebit accipere. Ad reniũ dolorẽ emplastrũ utile sic. axũgię ueteris P. II. farinę 8. I. olei P. I. cerę se librã. his liquefactis adijcies sulfuris cõtriti selibrã, nitri cõtriti & cribrati seli/bram. omnia permiscebis & concoques atq; inde renes confricabis, uel mo/re emplastri adpones. Herbã sabinam in mortario teres, & cum axun/gia uetere subiges, & sic renibus adpones. Ad urinæ incontinentiam, re medium sic. fœniculi radicem & ramusculũ erui contunde, & ex uino uete/re da bibendum, continuo remediabis. • Vrinam continet lac caninum & adeps eius cum alumine datus, ita ut sit fabæ magnitudine globulus qui datur. Cinis coclearum africanarum exustarum si potetur, urinæ in/continentiam sedat. Anserum trium linguas inassatas si quis ederit, urinæ profluuium non patietur. Vessica uerrina cocta uel usta, come/denda aut bibenda efficaciter datur ei qui urinã suã non potest continere.

Submeiuli Leporis cerebellum ex uino potũ, urinæ incontinentiã refrenat. eiusdem testiculi torrefacti & ex uino poti, par remediũ submeiulis pręstãt. Vn/gues aprugni exusti tritiq; in potiõe sumpti efficaciter submeiulis prosunt.

Qui

Qui urinam tenere non poterit,capræ uessicam comburat, & cinerem eius ex aqua cum uini potione bibat. Verrini genitalis usti cinerem bibere debent ex uino qui urinam continere non possunt. In cubili canis urinam faciat,qui urinam non potest continere , dicatq; dum facit: ne in cubili suo urinam ut canis faciat. Vrinæ propriæ quantumcunq; ignoranti submeiulo efficaciter offertur,uel res quas comminxerit in potione exprimuntur aut ibidem diluuntur, & ita ei inscio ipsa potio propinatur.

Vitrũ teres diligenter & cum pice cedria miscebis,atq; ita chartam uirginẽ inlines & renibus adpones,quo medicamine diebus septem iugiter usus sanus firmiter eris. Ad reniculorum dolorẽ obseruabis ut post balneum poscam calidam bibas per plures dies,& quotiens dolore interpellatus fueris idem facies. Conditum ad reniculorum dolorem uel ad calculum, Conditum sic.saxifragæ — I.uettonicæ — I.petroselini — I.apij seminis — I.rutę seminis ℈ XVIII.piperis — II.uini optimi ʒ.XII.mellis optimi P.V.tundes omnia atq; cribrabis,& conditum cum exegerit necessitas facies,eoq; ubi reniculorũ dolor aut molestia calculi fuerit uteris. Saxifragam herbam,petroselinum macedonicum,piper,mel,uinum,ex his omnibus conditum facies, & laboranti calculoso per singulas septimanas potionem iouis die dabis, cõficienda autem potio die iouis luna uetere erit. Ad calculum potio salubris, cõficitur sic.semen apij,libystici,fœniculi,anethi,æquis mensuris tritum miscetur,& herbæ saxifragæ grana V.cumini grana tria,piperis grana V.uerbenæ folia tria,& salis per modicum adijcitur . ex omnibus autem seminibus supra scriptis æqualiter quantum tribus digitis,id est pollice & ab eodẽ tertio & quarto leuari potest mittitur, dein teruntur omnia diligenter . postea adijcitur carœni optimi potio grandis.ad hanc sane potionem miscendam radices asparagorum & apij,& anethi, & fœniculi lotæ diligentissime in sex sextarios aquæ nitidæ mittuntur,ita ut radices ipsæ tegãtur aqua,atq; in olla rudi coquuntur ad tertias. ex ipsa aqua sed calida miscẽda potio carœni & accipienda per triduum.sufficiunt autem duo huius aquę sextarij ad tres carœni maiusculas potiones. sed si necessitas præsentis doloris exegerit,per triduum continuum dabuntur.si uero quis timeat tantummodo dolores supra scriptos , aut aliquando pettulerit,accipiet etiam sanus hoc modo uetere luna tres tantum tribus mensibus singulas potiones , & iugiter contra hunc morbum erit tutus & sanus.

COELIACIS ET DYSENTERICIS ET TORMINOSIS,& AD INTESTINA RUPTA,& INTERNOS MORBOS,ATQ; INCONTINENTIAM STERCORIS, REMEDIA PHYSICA & RATIONABILIA DIUERSA DE EXPERIMENTIS.

CAPVT XXVII.

Astillus ad cœliacos & torminosos optime faciens.acaciæ, balaustij id est mali granati quod cytinum uocatur germen antequam florescat,hypocystidos,opij,singulorum denarios quinos,alteri,cretæ samiæ,singulorũ denarios senos.his bene tunsis & cretis,ex uino myrteo fiunt pastilli denariorum singulorum aur semissium,ut iuxta ætatem aut ualitudinem dentur.dantur autem ieiunis sine febre ex uini myrtei aut signini cyatho uno,cum duobus aquæ mixto:febricitantibus uero ex aquæ cyathis tribus.hoc etiam per clysterium immittitur, quotiens desurrexerint torminosi, quibus & si grauiter adflicti sunt, statim

Cœliaci prodest. Ad cœliacos id est qui subite & multa defundunt, & ad aluum citatam,& ad leuia interdum tormina,medicamẽtum potens sic.sorborum aridorũ cõtusorum 8.II.rhus syriacæ quo coci utuntur 8.II.mala granata recentia X.mala cydonea matura X.hęc utraq; coquũtur in sapa,facta ex musti adhuc in dolio feruentis sextarijs XXXVI.quo usq; ad sextarios duodecim decoquantur,& donec malorũ coria percoquantur, & sint madida.deinde ita terunt hęc fictili mortario,ut grana omnia cõminuantur,postea rhus & sorba arida admiscentur tunsa & cribrata curiose, & cũ sapa quæ est residua temperantur.omnibus ergo in unum bene coactis reponitur medicamentũ in uitreo uaso,dãtur inde ieiunis ligulæ duę uel tres,sine ullius rei ad

Torminosi mixtione. Pastillus ad torminosos efficacior,conficitur sic.acaciæ ✳ IIII. croci ✳ II.gallæ ✳ VIII.hypocistidos ✳ IIII. lycij ✳ IIII. myrræ ✳ IIII. rhus quo coci utũtur,nardi syriaci spicę, aloes, singulorum denarios binos,anesi, gummis,singulorum ✳ ternos, piperis nigri ✳ II.teruntur hęc diligenter & ex succo rubi cauliculorum,uel ex uino Signino collyria formãtur,ritu eorũ quæ ad oculos fiunt,cum tamen ita fuerit leuis confectio,ut in ungue nulla appareat aspritudo.finguntur autem alia denariorum singulorũ,alia semissium quę injciantur,sed rectius ad hanc mensuram pastilli dabuntur, ita ut unus ieiuno ante meridiem, alter in noctem ex aqua, si febres erunt,ex uino signino,si sincere corpus fuerit,detur. hoc efficax medicamentum est, si cætera quæ in huiusmodi causis curationi uel cibatui sunt necessaria,obseruatione & oportunitate congrua fiant.

Pastillus loco cauterij Pastillus qui clysterio inmittitur torminosis per anum,cũ olida & sanguinolenta deijciunt, id est cũ intestina eorum cancer occupauit,quo quasi cauterio tunc tantummodo uti oportet, alioqui nocet.Ideoq; à quibusdam ignorantibus usurpatus accusatur quasi nociuus, recipit autem hæc. chartæ combustæ cineris ✳ XXX. calcis uiuæ ✳ XXIIII.arsenici quod est auripigmentum ✳ XII.sandaracæ ✳ VI.hæc trita uino consparguntur, in quo rosa & lenticula prius coquuntur, ut possint fieri pastilli ✳ duũ aut unius. cũ opus est teritur unus pastillus,& inmittitur per aquã,ut suprascriptũ est decoctã cũ rosa & lẽticula si febres erũt:sin minus,ex uino eadẽ decocta utilia erunt.facit bene & myrti fasciculus cũ oleastri uel oliuæ ramulis utroq; modo,prout res exegerit incoctus. potio autẽ

cum

cum immissum fuerit supradictum medicamentũ, hæc conuenit. in noctẽ in aqua catapotia dantur, quæ fiũt sic. myrræ ✳ II. lycij ✳ II. turis ✳ I. opij ✳ I. aloes ✳ II. acaciæ ✳ IIII. myrti baccarũ nigrarũ ✳ VI. ouorũ ex aceto coctorum uitellos II. hæc trita uino Surrentino consparguntur. & fiunt pastilli ✳ singulorũ, dantur febricitãtibus ex aquæ cyathis tribus: sine febre, ex musti surrentini cyathis duobus. Ad uentris dolorẽ & inflationẽ intestinorũ, & præcordiorũ dolores, & ad conuulsa & rupta interanea, & ad urinæ difficultatẽ remedium sic. panacis ✳ IIII. piperis ✳ III. dauci cretici radicis uel seminis ✳ VI. sulphuris uiui ✳ S. opij duas tertiásue partes uictoriati põderis. castorei ✳ S. myrræ ✳ III. hæc trita & cribrata uino cõsparguntur, & ex his fiunt pastilli magnitudinis lupini, dantur cum res postulat ex aceto & melle in unum mixto cyathis tribus. ad uitium autem mulierum quo correptæ suffocãtur, quod græci hystericen pniga appellãt, ex aqua mulsa dari oportet & quantum nux auellana est, detrahit enim urinam copiosam. Medicamentum qud dodecatheon appellatur, mouet urinam, facit & ad eos qui reficiendi sunt post grauem imbecillitatem, facit & ad aurigine habentes, & ad iocineris & renium dolorem, & ad lienosos, & ad hydropicos & difficulter urinam reddentes. crapulam quoque non patitur, uino nigro potum, subsistere. prodest stomachicis & mulieribus à uulua laborantibus, & ad omnia uenena & ad serpentium morsus atque ictus, & ad interius conuulsa satis utile est, conficitur sic. myrræ denarios duos, cassiæ corticis ✳ II. iris ✳ IS. apij seminis ✳ II. & tertiam uictoriati, acori ✳ I. uuę passæ sine granis denarios sex. hæc omnia uino aruisio contusa cribrata q; consparguntur. dein ex his fiunt pastilli ✳ singulorum, quamuis auctor dicat se pastillis usum, etiam ad denarij semissem cum uini supra dicti cyatho.

Hysterice pnix

Dodecatheon

Medicamentum mirum ad cœliacos & ex cruditate grauedines dolorésque cuiuslibet partis in corpore sustinentes. nec minus ad oculorum facit & renium dolorem arcendum, & ad scabiem uesicæ, & ad iocineris duritiam, exsiccat enim corpus. prodest & ad arteriam: denique in omnibus laborantibus adiuuat & concoctiones, & urinam mouet, conficitur sic, Nardi syriacæ, croci, myrræ, cassiæ, costi, cinnami, castorei, schœni floris, piperis albi, piperis longi, galbani, resinæ terebinthinæ, styracis, opij, singulorum denarios quaternos, alterci seminis, anesi, apij seminis, singulorum denarios quinos, tragacanthi denarios sex, mellis, uini falerni, uel similis huius sextarios singulos. hæc omnia contunduntur & cribrantur, donec mollissimam tenuitatem accipiant, tum in patellam fictilem nouam mel infunditur tepefactum molli pruna. dein uinum instillatur macerato prius in eo tragacantho, uicissimq; cæteræ species insparguntur. tum simul mouetur medicamentum & omnia omnibus permiscentur. cum autem crocinum colorem habuerit medicamentũ, transfunditur in mortariũ marmoreũ, & ibi pistillo bene subactũ reponit' in pyxide cornea: cũ opus est datur

ad supradicta cum uini cyathis tribus admixto aceto atque melle prout uisum fuerit. Ad eadem remedium efficax, quod conficitur sic. myrræ ✳ quatuor, croci & panacis denarios ternos, alterci ✳ v. anesi denarios duos, apij seminis denarios quinque, opij denarios duos, papaueris capitati & fariæ denarios quinos, gallæ syriacæ inmaturæ denarios VI. mori ex rubo immaturi aridi ✳ IIII. rosæ aridæ ✳ VI. balaustij ✳ III. rosæ caninæ succi ✳ III. rhus syriacæ ✳ V. palmarum purgatarum ✳ XX. quæ coquuntur ex aquæ cisternine sextarijs tribus, donec relinquatur sextarius unus. deinde ipsæ palmæ exprimuntur prælo aut coclea, ex succo eodem atq; aqua modica fiunt de supra scriptis speciebus in puluerem redactis pastilli ad ✳ semissem, dantur similiter ut prius medicamentum dari oportere præcepimus. Prodest torminosis plantaginis succus, uel rubi, uel lentisci, uel rhus syriaci, uel herbæ millefolij, uel terebinthi, omnium ad ✳ semissem potus cũ uino uel aqua. Benefacit torminosis rumicis semen quantum ligula capit tritum ex uini austeri cyathis quatuor, uel aquæ totidem, in tempore potum.

Glandes quercinæ tres aut quatuor, uel eiusdem folia, uel liber eius coctus ex aqua, quæ uel sola uel cum uino torminosis potui data plurimũ prodest. Ceratitidos quam herbam uiolam marinam appellamus radices trium digitorum magnitudine incoctæ uino austero torminosos iuuant, si illud uinum admixta leuiter aquæ calidæ potione potetur. Herbæ britanicæ radix uel folia incocta, uel aqua in qua tamarici folia & semen incoctum fuerit, torminoso potanda detur, etiam cum admixtione uini austeri.

Ceratis, uiola marina

Plantago cocta ante alium cibum data ex aceto plurimo & exiguo sale atq; oleo, torminosis plurimum prodest. Plantaginis aridæ semen tritum ex partibus duabus, & papaueris capita arida trita ex parte tertia, oportet per cribrum tenuiter foratum traijci, ex eoq; puluere dari torminoso ligulæ magnæ mensuram, interdum plus aut minus, cum uini ueteris mixti non nimium, id est cyathis tribus. hoc medicamentum ante somnum utiliter etiam ad uesperam datur. Prodest torminosis huiusmodi sorbitio: halicæ hemina percoquitur cum ceræ & rutæ ✳ I. admiscetur sane his & malum granatum, atq; ita simul coquuntur in aqua. post hoc exprimuntur omnia, & coagitantur diu, ac si opus fuerit, adijcitur alica cocta ut in modum pultis sit. lactis quoq; bubuli aut cuiuslibet denarius I. admiscetur, & sic sorbetur. si autem mãducare panis more illud uolueris, addes illic oua incocta tria & polentæ niridæ delicatæ quantum satis erit, ut panis fieri ex eo possit, qui etiam frigidus comestus plurimum prodest. Medicamentum ad torminosos huiusmodi satis utile est. croci ✳ I. & duæ partes uictoriati, nardi ✳ II. acaciæ ✳ III. gallæ ✳ III. aloes uictoriati pars tertia, lycij ✳ I. opij ✳ s. tragacanthi ✳ s. & tertia eius, turis ✳ I. & uictoriati partes duæ, myrræ ✳ duo, piperis ✳ s. teruntur & cribrantur hæc diligenter, atque ex uino fiunt pastilli lupini magnitudinis, dantur cum tribus cyathis liquoris cuiuslibet,

tam diu quousq; conueniat ut tormina uniuersa sedentur. Immitti torminosis per clysterem oportet uinum ex piris syriacis factum cũ succo plantaginis,mirifice enim facit hoc remedium & multis experimentum dedit.

Palmarum numero uiginti pulpæ,iunci radicis ⚹ x. gallæ immmaturæ ⚹ x.myrrę ⚹ v.tunduntur & miscentur uniuersa,atq; ex omnibus fiunt ex uino pastilli numero triginta,dantur similiter ut prædicta medicamenta ex quolibet liquore. Balaustij ⚹ v.opij denarios duos.gallæ inmaturæ pilularum denarios II.tamarici seminis.⚹ II.turis ⚹ IIII,rhus syriaci ⚹ quatuor,uinaceorum tostorum ⚹ v. hinc pilulam ad duum denariorũ pondus,cum potione ex uini nigri cyathis tribus totidemq; aquę calidæ mixta, torminoso dari oportet. Si torminosi uel cœliaci propter frequẽtes desurrectiones uiribus deficientur,dandæ erunt eis sorbitiones ex cremore far ris uel ex ptisana factæ,modo per se solæ,modo cum rosa unguentaria mixtæ,uel ius gallinæ pinguis excoctæ cum butyro, uel lac caprinum aut ouillum tepidum per se, uel etiam decoctum cum butyro . & lenticula similiter facta prodest . inponenda uero sunt torminosis fatigatis à stomacho usq; ad inguina unguenta quæ spissant cutem,ea quibus unguentarij utuntur.

Medicamentum quod per anum injicitur torminosis sic.calcis uiuæ,sandaracæ, auri pigmenti, singulorum paria pondera , teruntur una omnia ex aqua uel ex succo plantaginis,donec possint coire,tunc pastilli fiunt,cum opus sunt teruntur & injciuntur ad cuiusque uires ut plurimum ⚹ IIII.aut minimum ⚹ II.cum hemina uel ut plurimum cum cyathis IX. aquæ cum myrtis decoctę,uel cum rosæ folijs,uel lentisco.medicamento sanè hoc uti oportet,non inter initia torminosis,sed cum malignitas uitij apparuerit:& si non eodem die quo primum adhibetur profuerit, etiam sequenti fieri oportebit.si quis autem morsus intestinorum cum inmissum erit medicamentum, aut cum redit insequitur , infundatur statim per clysterium lenticulæ decoctę aqua uel furfures,sedabitur cõfestim dolor,cũ eas deiecerit torminosus. post iniectionẽ sanè detur cibus. Aliud medicamentũ quod mirifice prodest torminosis,siue febrem habuerint, seu sine febre fuerint.plãtaginis succi hemina frigida uel repida immittitur per clysterẽ in anum,uel per se sola, uel cũ uino ex piris syriacis facto.hoc medicamentũ etiã si æger cibũ horrescit restituit ei cupiditatem manducandi, facit uero sitim intolerabilem, sed moderate bibendum. Pastillus ad torminosos efficax, conficitur sic. acaciæ ⚹ I. mali granati corticis ⚹ VIII. gallæ syriacæ immaturæ ⚹ v. opij ⚹ v.myrti baccarum nigrarum ⚹ VII. rhus quo coriarij utuntur ⚹ VIII.uel eiusdem succi ⚹ VI. alterci seminis ⚹ VIII. turis ⚹ VIII . rhus syriaci ⚹ VIII. hæc omnia animantur,præter acaciam,tus,opiũ, & contunduntur seorsum & in unum miscẽtur,uinoq; omnia myrtino consparguntur,atq; in pyxide fictili reponuntur.si quis uolet pastillos facere,adijciet gummis ⚹ VI.dabitur ex hoc medicamento ieiuno torminoso ⚹ I. ex aqua uel ex uino mixto

myrteo

myrteo. idem medicamentum immittitur per clysterem ad mēsuram iuxta uires cuiusque. Vinis uti oportet torminosos ex myrto, & piris syriacis, ex malis cydoneis, & terebintho, ex rhus coriario, ex glande quercina, ex lapathio, ex populi fructu, ex rubo, ex hypocystide. quæ omnia decoquuntur seorsum cum uino Surrentino aut Signino: potioni uero admiscetur aqua cisternina decocta & sub diuo posita. Prodest torminosis lac potum in quod lapides feruentes sæpius uel ferrum candens dimissum fuerit, si tamen non febricitabunt. Cibi prosunt torminosis huiusmodi, panis fermentatus durus, pultes diuersæ, lenticula aceto condita, brassica, plantago, intyba, mala cydonea, uuæ ex ollis, palmæ ex litore, capreæ, palumbi, anates, merulæ, turdi, grues, mulli, loligines, polypi assati. Torminosis sunt extra cutem imponenda hæc. lana succida ex aceto, uel rosaceo uel malino oleo admixto. item plantago, apium, millefolium, intybum, lentiscum. per se trita hæc, uel admixto uino austero, quo magis adstringant, adponuntur, postea cerotum ex oleo myrtino, uel malino, id est habēte corticem mali punici, adponitur, cui & galla syriaca & acacia admiscentur. Torminosis primis temporibus constringendis succi utiles sunt, ut plantaginis, acaciæ, mali granati corticis, hypocystidos, millefolij, intybi, lētisci, rubi, per se tantum, uel cum uino ex piris syriacis facto, mixti. medium autem cursum habentibus torminosis quod tempus græci acmen uocant, oportebit infundere per clysterem rosam uel oleum myrteum cū cerussa. cedente porrò impetu molestiæ uel difficultatis, quod tempus græci paracmen uocant, conuenit lenticula, ptisana, cum adipe caprino cocta. inueteratis uero torminibus prosunt quæ uehementius spissant, & à putore atque abalienatione corporis uindicant, ut ea quæ ex calce, charta usta, & auri pigmento componuntur, & possunt inhęrere purgatis ulceribus: quo tempore rediri oportet, ad priora omnia edenda præterquam ad lentem & ptisanam. ducunt enim cicatricem, sed pręcipue cerussa, admixto uino. emplastra uero quę extra cutem cicatricem ducunt soluta ad ignem cum oleo myrtino adponēda sunt.

Vina facticia — *Cibi torminosorum* — *Acme* — *Paracme*

Dysentericos recreat pulmo pecudis, id est ouis, decoctus cum lini semine, ita ut & caro manducetur, & aqua illa potetur. Trochiscus asclepiadeus præstantissimus ad uentris fluxum & dysenteriam, quam nullus alius tam facile stringit quàm hic, conficitur sic. apij seminis semunciam, hyoscyami semunciam, anesi ℈ VI. opij ℈ III. hypocystidos ℈ III. croci ℈ III. myrræ troglodytidis ℈ III. colliges hæc cum aqua aut cū uino myrteo, id est in quo myrti baccæ coctæ fuerint. hoc ipsum medicamentum uentri adpositum, ita ut ceroto myrtino colligatur, epithema dysentericis aptissimum est. Tormina patientibus multi uentrem uiuentis anatis adponunt, adfirmantes transire morbum ad anatem, eamq; mori. quod si uespertilionis sanguine uentrem oblinas torminosi, in omne tempus dolore releuabis.

Asclepiadeus trochiscus

Si in aqua frigida dysentericus pedes usq; ad genicula ponat, sed si non

non febricitabit,& de uino austero potionem calidissimam bibat, cito sanabitur. Confectio medicaminis miri aduersum dysenteriam. testā locustæ,id est illam spinosam uel aculeatā quæ est iuxta caput,combures nitide & postea teres,ut in tenuissimum puluerem redigas. & sic ei qui uentris fluxu uel rasura laborabit,ex uino uetere, si non febricitabit, aut si inæqualis erit,ex calida aqua dabis, ita ut de singulis locustis testas singulas integras exustas per triduum bibat, mire sanabitur. Mellis heminam,uini ueteris sextarium,piperis grana ducenta,teres diligenter, & conditum ex his tribus speciebus facies. & ieiuno dysenterico mane meralem calicem calidum plenum dabis,statim proderit,sed si necesse fuerit, ex eo condito ipsum plenum meralem per triduum dabis. Lactis caprini statim mulsi grandi potioni,additur de coagulo hædino frustum quantū auellana grandis est, quod digitis medicinali & pollice sublatum uel missum, iisdem digitis contemperatur,& datur laboranti dysenterico dum adhuc calet lac, antequam coagulo stringatur per triduum.hæc potio ieiuno dabitur contra orientem bibenda. Succinum de ceraso siluatica exures, & de testa ostrei æque facies,paribusq́; mensuris puluerem tritum,cum melite aut cum uino austero candenti ferro calefacto,bibendum dysenterico dabis,mire proderit. *Succinū cerasi*

Ouum recentissimum aperies & in calicem uacuabis,ac testam eius imple bis melle optimo despumato,nec non oleo uiridi bono,& in ipsum calicem defundes ac simul omnia permiscebis, & diu agitabis,ac postea in calida aqua ipsum calicem tepefacies.& sic dabis dysenterico cui medendū erit, mire proderit. Rhun matinum siue rhun orientalē, quod est minutum robium simile lenticulę,quantum tribus digitis ptendere potueris,mittes in mortarium & teres cum uino. & postea in aliud uasculum mittes calidam, atq; ibi tepefacies,& sic dabis dysenterico bibendum, statim remediabitur, sed per triduum continuū hoc remedium,& postea quotiens fuerit necessarium,dabis. Vittum teres diligenter,& cribrabis & mastiches grana teres,atq; æquis mensuris permiscebis,& ex his singula coclearia dysenterico in uino cocto,per triduum uel quotiens opus fuerit dabis, miraberis remedium experimentis probatū. Ad dysenteriā remediū efficacissimū sic. rosę siluaticæ baccas oblōgas rubicūdas maturas in pari numero uel septem uel IX.uel XI.tritas diligenter dabis laborāti dysenterico,ad potionis modū cū melite styptico,uel uino uetere,si non febricitabit, uel cū aqua si febricitabit, & si necesse fuerit,per triduum dabis, mirū experieris remediū. Ad dysentericos mirum remedium quod uētrem & purgat & stringit sic. gypsi peregrini triti —I.speccularis combusti triti —I.de testis ostrearum combustarum — I.hæc omnia posteaquā trita fuerint & mixta, tollet inde qui dabit remedium tribus digitis prioribus cum pollice quantum semel capere potuerit, & in potione uini ueteris puri, si non febricitabit dysenterico dabit: quod si inæqualis fuerit, in calida aquæ potione accipiet. Fimum caballinum

linum combures & cinerem fimi ipsum cum uino uetere miscebis, & conteres & sic dabis dysenterico bibendum sine aqua, si non febricitabit.

Aluminis scissi ℈ III. cum aceti coclearibus tribus miscebis & teres & colabis & tepidum cum aquæ duplo dysenterico dabis bibendum.

Pumicem mollem, spongiam de qualibet rosa unam, gallam unam semis, corticis sicci de malo granato scripulos IIII. piperis grana XLIX. diligentissime teres, & cũ uino uetere permiscebis, & pastillos æquales inde facies, ut cum opus fuerit singuli in uini ueteris hemina soluti dysenterico per triduum dentur, ita ut ipsa potio ferro duro calefiat: insigne remedium cito experietur. Leporis uentriculum cum fimo suo, uino uetere lauabis, ita ut sordes ipsæ ibi sint & misceantur. aut si in uẽtriculo non inueneris, pilulas de fimo ipsius inpares numero tritas cum uino uetere dysenterico dabis bibendas. Ad uentris fluxum, mastichen albam teres & in potionẽ mixtam mittes, & calefacies bene ipsam potionem in aqua calida, & bibendam per triduum dabis. Herbam plantaginem colliges ac teres, & succum eius cum uini ueteris potione si non febricitabit, dysenterico per triduum dabis.

Ad uentris fluxum uel ad dysentericos, iam desperatos remedium sic. uermem unde coccum tinguitur teres, & cũ uino uetere optimo potionem mixtam & calidam per triduum dabis. Ad dysenteriam siue torminosos, & qui deiectionem nimiam patiuntur sic. ouorum uitellos coctos siue incoctos, uuam agrestem acidam, & gallas, pari mensura tere ac misce, & bibendum medicamen tepens trade. Frumenti tosti grana inpari numero, similiter hordei & pisæ, cũ mellis despumati hemina misce & tere, & dysenterico per uncias singulas diebus singulis dato. Coliculos ex aceto coctos, allij spicas quatuor purgatas, oua incocta duo, simul contere & adijce uini ueteris heminam, & feruefactum medicamen dysenterico da bibendum. Ficum duplicem & palmam pinguissimam cum uini ueteris hemina ad tertias decoque, & piperis albi triti uiginti grana admisce, & tepidũ dysenterico potui dato. Vestem oui delicatam interiorem siccatam contere uino misce & cola, & ex aqua calida dysenterico da bibendam.

Lac caprinum feruens adiecto polentæ quantum satis sit, cum fuerit quasi tenuis pulticula dabis cui supra bibendum. Coagulũ leporinum ex uino dilutum tepidum dysenterico dabis bibendum, de quo coagulo si singulos scripulos in singulis ouis sorbilibus ieiuno per triduum dederis, mire subuenies. Vini ueteris feces & iocineris caprini frustum sufficiens in ollam rudem mitte, & facito ut bulliat, atq; inde ieiuno cœliaco sufficienter da bibere. Bulbus africanus rubicundus contritus adiecto uino quod ferro duro candenti calefiat, potui datus cœliacis medetur. Palumbum ferum ex passo concoque, atq; inde potiones singulas cœliaco per triduum da bibendas. Ad cœliacos herba plantago & lentiscus separatim ex aqua coquuntur. postea in unum permiscentur, & tũc adiecto aceto

cum

cũ pane in cibo fumme profunt. Herbæ uettonicę in umbra arefactæ tũ fæ cribratæq; puluis cum uino potus, cœliacis plurimum prodeft. Mali granati cortex ficcata tunditur & cribratur, & puluis ex eo mifcetur cũ ouorum uitellis tribus, diuq; in morem panis fubigitur, ac fricatur, atq; inde panis formatus in foco coquitur, & fic conmanducatur. qui fi propter nimiam aufteritatem offenderit, cum lenticula fine oleo cocta, adiecto acerrimo aceto, à ieiuno manducari debet, quod eo plus proderit quo propenfius fuerit manducatum. Herbæ quinq; foliæ radix in umbra arefacta, contufaq; & ex uino polentę uice pota, mire cœliaco fuccurrit. fed febricitanti ex aqua calida da bibendum. Capræ filuaticæ iecur carbonibus inaffatum, & per fe fumptum, cœliacos remediat. idemq; arefactum & tritum & cum uino potui datum, certiffime auxiliabitur. Cafeus ficcus tranfmarinus uetuftus, adiecto fili gallico & forbis aridis, diligenter omnibus tritis & cum uini ueteris cyathis duobus potui datus, cœliacos mire fanat. *Sil gallicum* Vituli adeps ex fœmina fublata cum aquæ cotylis tribus decocta, & forbitionis more fumpta, cœliaco plurimum prodeft. Cœliaco & ei qui eiectionibus uel doloribus acutis alui uarijs uexabitur, potenter fuccurres, fi muliebre lac quam plurimum ieiuno potui dederis, donec perfanetur.

Hædinum coagulum magnitudine fabæ in uino myrteo remiffum & ieiuno cœliaco potui datum, efficaciter prodeft. Membrana quæ eft in uentriculo gallinæ ficcata & trita, & cum uino auftero cœliaco ieiuno potui data medetur: ita ut ipfa gallina prius uel biduo abftineatur à cibo, & qui potionem accepturus eft ante diem frugi fit, & non cœnet. Oua in aceto cum teftis fuis macerata, & alio die in patella infufa ibiq; tofta, cœliacis in cibo data plurimum profunt. Pulticula fit ex alica prius tofta quàm accipiat aquam, infufa uero aqua cera remiffa illic mittitur, & dum excoquet coagitatur, & à cœliaco calida forbetur. Galla commagena comburitur, & cinis eius extinguitur uino, contritufq; uentri cœliaci inlinitur, ftatim fubuenit. Flos hederæ tribus digitis fumptus diligenter tritus, & ex uino auftero cœliaco potui datus medetur. Seuum ouillum decoctum in uino auftero, & calidum potui cœliaco datum, manifefto remedio erit. Laridi ueteris pinguis — III. mellis boni defpumati tantundem, uini ueteris aufteri cyathos III. ouorum coctorũ uitellos tres, in unũ permifces fimulq; tã diu teres donec ad craffitudinẽ mellis adducas. deinde in pyxidem condes, atq; ex ea cũ opus fuerit cœliaco nucis auellanæ magnitudine ex uino, fi fine febre erit, fi febricitabit, ex aqua calida dabis, mire celeriterq; fubuenies.
Oua decoquũtur ex aceto donec indurefcant, & uitelli eorũ tofti cũ pipere efui cœliaco dantur, cito medẽtur. Cafeus ouillus uetuftus in cibo fumptus, uel rafus & cũ uino potus, cœliaco medetur. Cocleę cũ teftis fuis cõtritę duę, & oua cruda II. & paffi cyat. II. aquę cyat. III. fimul permixta omnia ac diu coagitata, & in uafo fictili calefacta, ad modũ potionis cœliaco data

medentur. Serpentis exuuiæ cũ to saceo decoquuntur in uaso stagneo, & postea tritę uẽtri cœliaci utiliter inlinũtur. Ad omnes epiphoras uẽtris, caseum uaccinũ mollẽ calidũ inponi oportet, quo tẽpore dysentericis potiões fetto candẽti calefactas dari cõuenit. Glus taurina aqua calida resoluta cœliaci uẽtris inflatione utiliter inponit. Grauissimũ uẽtris uitiũ est ileos, cui maximũ remediũ est, discerpti uespertilionis sanguis inlitus uentri. Frequentissime euenit ut ex qualibet causa subitus dolor uẽtris exsistat, sed qui talũ leporis secũ habuerit, huiusmodi casum id est subitũ dolorẽ uẽtris nũquã incurret. Dysentericis medeṫ aqua in qua pilulę cupressi decoctę fuerint, cũ uino austero epota. Aqua in qua lauri folia fuerint decocta, potui sumpta, intestinorũ doloribus medetur. Ad profluuiũ & incõtinentiã uẽtris remediũ sic. malua circũfossa ferro quod ex utraq; parte acutã aciem habeat, & pręcisa à superiore ad inferiorẽ partẽ, id est usq; ad radicẽ, deinde radix eius inuoluta panno rubro, portata ab eo cui remedio opus est, profluuiũ uẽtris eius inhibebit. Betę cõbustæ & in puluerẽ redactę atq; subactę cũ aceto & à pectore laborãtis inguinũ tenus inlitæ ualedissime adstringũt profluuiũ deiectionẽq; uẽtris. Ros marinũ cũ creta molli tritũ & cũ aceto modico uẽtri inpositũ alui profluuiũ sistit. Rubi spinæ radices & coliculi teneri cũ uino amineo austero ad tertias decoquuntur, atq; ex eo uino cyathus ad diẽ ieiuno uentris profluuio laboranti potui datus optime medebitur. Herba oxylapathos cum semine suo arida cõtrita & ex uino calido pota magnũ incontinẽtiæ uentris pręstat remediũ. Pruni siluatici baccas corticemq; ac radicẽ eius arboris in unum ex uino ad tertias decoques, atq; ex eo singulos cyathos ad diem deiectionis tædio laboranti ieiuno potui dabis. Iris illyrica, idest macedonica, quæ fuerit grauissimi ponderis contundatur, & in puluerẽ cribratum tenuissimumq; redigatur, atq; ex eo mensuta acetabuli unius dimidiati cum passi cotyla una permisceatur, & coagiretur, atque inde codeate unum cœliaco mane ieiuno detur, ita ut & à cœna abstineatur, mirifice proderit. Si quis tortiones subito pati cœperit de uentris nimietate, pedes suos in aqua calidissima quàm diutissime teneat, statim sanabitur. Sanguinem captinum si polentę furfutibus, adiecta resina miscueris, atq; emplastri modo ano uentriq; adposueris, pondus omne & libidinem deiectionis efficaciter reprimes. Iecur uerrinum recens combustum contritumq; ad summam leuitatem, cum uino sed sine sale potui datum, efficaciter supprimit nimiam deiectionem. Leporis sanguis recens defusus, & cum polenta coctus, & datus dysentetico, illico uentris profluuium sistet. Hircinus sanguis exceptus & coagulatus, ac supet carbones assatus, in cibo datus, mirabiliter profluuium uentris emen dat. Ceruini cornus de ipsis radicibus quæ capiti hærent, scobes lima tenuissimus factus, & ad drachmæ mensuram cum uini austeri cyatho datus, sister nimios uentris fluores, si uel triduo iugiter bibatur.

Epiphoræ uentris *Ileos* *Leporis talus* *Profluuium uentris* *Tortiones*

Panis antiquus ex lacte caprino decoctus, & more sorbitionis uentris fluxu laboranti bis ad diem datus, cito succurret. Aqua in qua cortices fabæ ad tertias decoctæ fuerint, si bibatur plurimum cœliaco proderit.

Folia fici arefacta sole, deinde combusta & in cinerem redacta, atque ex uino austero potui data, uentris fluxum efficaciter sedant.

Medulla uaccina cum farina tenui subacta, & uelut excoctus panis cibatui data, mire dysentericum sanat, maxime si & caseus bubulus recens manducetur. Adipem caprinum de renibus sublatum, misce cum polentæ furfuribus atque adijce illic cyminum, & anethum, & acetum, æquis portionibus, atque ex aqua decoque & colatum sorbitionis more dysenterico dato sumendum, mire celeriterque subuenies.

Lac ouillum quod candentibus glareæ lapidibus in ipsum lac demersis excoquatur dysenterico potui cum ipsis lapidibus datum mire prodest, ita tamen ut prius de ipso lacte serum omne tollatur. *Lapides glareæ*

Iecur hircinum missum in ollam nouam cum uini austeri cotylis sex ad tertias decoctum, sed dum excoquitur compunctum, ut humor eius cum uino permisceatur, postea dysenterico potui datum efficaciter prodest. Dysenterico & torminoso, & ei qui iam corruptum sanguinem egerit, saluberrimum medicamentum est tale. allij spicæ quatuor, & oua duo incocta, in unum teruntur, hisq; additur uini ueteris sextarius, & coquitur ad tertias, inde ieiunus quàm plurimum potest si biberit, efficacissime intra triduum sanatur. Spondogos est lanugo quædam, quæ in rosa siluatica solet nasci, eam tritam cum uino austero, desperatis iam dysentericis potui dedi, mirantibusque compluribus sæpissime de abrupto periculo liberaui. Torminosis malue græcæ albæ radix trita, potuiq; ex mero uel per se sola data, remedio est. *Spondogos*

Farinæ hemina, ouorum uitelli tres, piperis grana uiginti, contrita in unum miscentur, & subiguntur, panis ex his formatur & in foco coquitur, torminosis esui datus plurimum prodest.

Millefolium contritum si quis torminosus ex aqua frigida, ptout uirtus aut ætas eius se habebit, biberit, celeriter sanabitur.

Lotos unde tibiæ fiunt in scobem secta uel rasa, atque ex eo puluere coclearia tria cum aceto scillitico torminoso ieiuno in potione data, mirifice prosunt. Torminibus maximo remedio est lactuca, si decocta cum cymino trito & oleo manducetur. Sal tritum, sinapi tritum, ouum crudum, in unum uas mittuntur, & testa oui ipsius oleo uiridi repletur, & in ipsum uas defunditur, similiter & mellis despumati, & uini austeri singulæ testæ ouorum plenæ funduntur, & simul uniuersa coagitari diutissime permiscentur, & tepefacta torminoso bibenda dantur, celerrime prosunt. Ruta cum hyssopo in aqua ad tertias decoquitur, atque eadem aqua in potione uini à torminoso salubriter mixta po-

tatur. Malum punicum in olla gypsata clausum, in fumo combures, & postea diligenter teres, atque in puluerem tenuissimum rediges, quem repones & paratum habebis, & cum opus fuerit ad subitas tortiones cum uini potione detur, prodest continuo. Si quacunque causa tortiones quis pati cœperit, mellis optimi libram decoquat ad tertias, eique addat uini cyathos tres & aquæ anethinæ cyathos tres, & coagitatam ac tepefactam hanc potionem ieiunus bibat, continuo sanabitur.

Fabam integram frictam calidam in acetum acerrimum mittat, & madefactam torminosus manducet, cito sanus erit. Ad profluuium & incontinentiam uentris remedium sic. spongiam quæ in pruno siluestri, uel in spina, aut in rosa siluestri nascitur colliges, & supra batilum torrebis & diligenter teres, atque in calicem mittes, ac desuper ouum incoctum defundes, & bene permiscebis. deinde super batilum candentem defundes & coques, ac laboranti cœliaco quasi ouum tortum manducandum dabis.

Baccæ oliuarum in uino tritæ cœliacis recte propinantur. portulaca quoque ex aqua feruefacta è polenta aspersa conditur, inde offæ complures si edantur à dysenterico, plurimum iuuabitur. Vngula porcina combusta ad cinerem & trita, postera die ex uino hausta, mirabiliter dysenterico prodest. Cinis cribratus aceto commixtus, uentri & renibus calidissime inlitus, certissime uentris abundantiam stringit.

Rana uiua Rana uiua si uentri torminosi adponatur, in eam uitium confestim transire dicitur. Torminosis saluberrime aqua marina per clysterem infundetur, si molestia diutina fuerit. Fimus columbinus tritus ex melle uentri inlitus, alui incontinentiam stringit.

Iuniperi baccæ tritæ ex uino nigro potui datæ comprimunt alui nimietatem. Caput caprinum cum pilis suis contusum atque discoctum cibóque sumptum, rupta interius intestina dicitur glutinare. *Intestina rupta*

Pilos leporinos adiecto melle comprehendes, atque inde globulos paruulos facies. hi singuli sæpius glutiti, intestina quamuis perniciose rupta, certa coniunctione connectunt. Verbasci radicis corticem detrahito eiúsque contritæ succum per linteolum expressum, ex aqua aut uino bibendum dato, omnia interiora uitia quæ ex frigore aut labore, aut pectoris lumborúmue dolore nascuntur mira efficacia sanabis.

Serpyllum ad pondus uictoriati argentei tritum bene ualenti ex uino, febriculento ex aqua potui datum, omnes uentris dolores sedat.

Lotium humanum Humanum lotium uetus adiecto croci modico, ut odore eius occultetur, ignoranti potui datum, quamlibet ueteres in uisceribus latentes morbos sanabit: uomitu enim initato, & eiectionibus concitatis, omne uitium ualenter expurgat. Vt explorari possit ex latentibus morbis, qui sit ille qui uexat infirmum, comprehendique qualitas uitij & pars uiscerum possit, catulus fœtæ canis lactens die ac nocte

ac nocte cum eo qui laborat accumbat. is postea sectus inspicitur, translatusq́ in eo morbus, haud difficile notatur, ita tamen ut æger ei lac de suo ore frequenter infundat. eum tamen catulum cum fuerit exsectus obrui oportet. nec ab re est si triduo idem catulus uiuens cum ægro maneat. uitium enim ægri transire in eum usq; adeo certum est, ut moriatur catulus, hominemq́ morbis latentibus relcuet. Ad dysentericos solitaneos, cocleam plenam cum testa sua uiuam teres. ad cuius pondus infra scripta trita miscebis, id est casei ueteris quantum est cocleæ dimidium, oui medullam in aceto coctam, panem candidum uetustum uel tostum, uel quod est melius nauticum, rutam, piper ex uino quod cum prius ferro candenti calefeceris potui sine aqua ministrabis, sed & baccas myrteas adijcies. hæc omnia conteres & in potione uini ueteris ieiuno dabis. Ad eos qui sanguinem per intestinum iactant, uel per corruptũ corpus inferius effundunt, remedium sic. herbæ urticæ masculæ summitates teneras colliges & cõtundes succũq́ eius expressum per triduum ministrabis bibendum. si autem cum aqua frigida, aut aceto acerrimo, aut posca frigida, id ius mixtum dederis, quamuis desperatos de supra scripta infirmitate protinus liberabis. Lac caprinũ ex coagulo temperabis, & dum tepet antequam penitus constringatur dysenterico bibendum dabis, cito remediabitur. Remedium ad tortiones, phasianũ uiuũ in uino necabis, dabisq́ ex eo uino bibere ei qui patitur tortiones, confestim remediabitur. *Phasianus* Confectio cydonitis ad dysentericos & cœliacos sic. oleum in uase duplici coques, quod dum in igni est, & feruet operitur alio uase in quo cydonea diuisa ponuntur. oleum tam diu calebit igne subiecto, quam diu poma superposita excoquãtur: tum oleum solum seruabitur quod supra dictis infirmis ad perunctionem & escam utile erit. cydonea quoq; ipsa esui dentur cœliacis ac dysentericis. Iniectio ad dysenteriam. amyli uncias tres, & lactis caprini cocti pro modo quantum uisum fuerit adijcies, & ita iniectionem facies. Seui hircini uncias duas, olei uiridis sextarium dimidium. hæc simul in duplici uase remissa & calefacta inijcies. Epithematium ad uentrem stringendum sic. floris uuarum uncias duas, rosæ siccæ unciam unã, masticis unc. I. aloes unc. I. gallæ unciã I. aluminis scissi unciam unam, acaciæ unciam I. ceræ P. I. myrtini olei P. I. picis uncias tres. de his omnibus tunsis cribratis atq; permixtis magdalia facies, quæ in panno denso aut phœnicio induces, & sic uteris ad uentrem.

Item aliud epithematium ad uentrem restringendum sic. florem uuæ omphacum, rosæ florem, aloen, gallas, alumen scissum, acaciam, mali granati florem, balaustium, mastichen, æquis ponderibus teres, & uini myrtini quantum ad coniungendum puluerem sufficiat admiscebis. dactylorum quoq; carnes purgatas & uino infusas subiges, & cerotum myrtinum facies, ac sic omnia permiscebis & magdalia facias, quibus ita uteris ut supra scriptum est.

LVMBRICIS ET TINEIS ET INTRANEIS CAVSIS, id est tenesmo, & ad rosus uentris, & strophum, uel intestinis ruptis, eorumq; doloribus, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXVIII.

ERVM remedium ad tineas necandas & eijciendas, per triduum allium quam plurimum edat qui hac molestia laborabit, & betaceos, & caseum mollem manducet. post hoc autem filicis macedonicæ aridæ contusæ cribrateq; denarios VIII. cum melle quantũ ipse uoluerit sumat. & post horas quatuor dentur ei aloes & scammoniæ singulorum denariorum semisses, ex aquæ mulsæ cyathis quatuor: cum uero cœperit desurgere, aqua calida ei supponatur, qua postea elui & foueri debet. Ad lumbricos depellendos satis commode facit santonica herba, quæ absinthium dicitur, si uel uiridis cum aqua ad tertias cocta potetur, uel sicca trita ex melle manducetur. cornus quoq; ceruini limati lima lignaria scobis quantum quatuor uel quinque coclearia sint, ex aqua in qua decoctus fuerit ipse scobes potus ad cyathos tres, mirifice facit. rapi etiã seminis cyathus, ex passi cyathis tribus pridie maceratus, deinde tritus & datus, aqua exigua adiecta, infinitũ medetur. Tenesmos est irritatio ultimæ partis directi intestini, in quo uitio sæpius libet desurgere sine causa. prodetit ergo ad hoc uitium depellẽdum, quotiens desurrexerit quis, ut uino austero mixto cum aqua calida se foueat. Verbenæ & myrti & oliuæ ramulis iunctis, ita ut duæ partes myrti sint, simulq; decoctis, uti conuenit aqua frequentius ad subluendum. quinetiam penicillum tinctum eo liquore, & non nimis expressum, atque ano adpositum proderit. uel eodem modo globulus staminis adpositus iuuat, diutius enim uaporem continet. petungendus autem anus erit spicillo, lycio patarico, uel indico, ex calido uino. Collyrium hoc inijciendum, quod & ad omnem deiectionem, & tormina bene facit, conficitur sic. acaciæ, & mali granati corticis usti singulorum denarios quaternos, hypocystidos & rhus quo coriarij utuntur, & opij singulorum denarios senos, omphacij denarios IIII. croci denarios quatuor, teruntur hæc omnia & cribrantur diligenter. postea uino austero colliguntur. uel temperantur, & fiunt collyria magnitudine nucleorum pineorum. & cum opus fuerit ano inijciuntur.

Tenesmos (margin, beside "tus & datus")

Lumbrici Ad lumbricos prosunt huiusmodi compositiones. serpylli denarij quatuor, triti in cremore lenticulæ quantum sint cyathi duo dati, uel ipsa sola per se lenticula, si quis eam aceto infusam coctam comederit.

Serpylli triti, denarij nouem, absinthij denarij duo, clematitidos denarius unus, & duæ tertiæue partes uictoriati, nitri denarij septem, lupini farinæ denarij septem, salis denarij quatuor, terræ mali denarij quatuor

quatuor, fici aridæ denarij quatuor. hæc omnia colliguntur uino austero, atque ex his finguntur globuli fabę magnitudine ex quibus dantur ieiuno, aut post cœnam octo uel nouem, cum aquæ mulsæ cyathis tribus.

Compositio quæ facit ad tineas & lumbricos eruendos sic. serpylli denarios duos, coriandri denarij semis, samsuci denarij semis, nitri denarij semis. cucurbitę siluaticę interioris, sed quod est sine semine, in puluerem redactæ denarij semis, mali punici immaturi, & adhuc obstricti, siue corticis eius triti denarij semis, rutæ tertiam partem & sextam uictoriati pōderis. melle colliguntur hæc omnia, dantur ex his globuli septem quantum fabæ Ægyptiacæ magnitudo est, uel cum aqua calida uel ex uino si sinceritas erit, & ieiuno & post cœnam. Ad lumbricos necandos remedium mirum sic. seriphij denarios quatuor, cucurbitæ siluestris interiora trita denarios duos, lupinorum farinæ denarios octo. ex aqua fiunt globuli fabæ magnitudinis, dantur robustę ætatis septem, pueris terni uel quini cum mulsa aqua. Ad tineas necandas remedium competens sic. filicis radicis aridæ, nasturcij seminis ⚹ septenos, coriandri seminis ⚹ v. nitri ⚹ II. hæc omnia trita dantur ieiuno cum aquæ mulsæ hemina. Mali punici succus radicis, uel foliorum eiusdem aqua decoctus, potuiq; cum sale datus, tineas necat. Tineæ Marrubij & absinthij & lupinorum paria pondera in aqua mulsa cocta, ieiuno bis aut ter potui data, aduersum tineas & lumbricos plurimum prosunt. Farina lupinorū decocta ex aqua & more cataplasma tis uentri inposita lumbricos uel tineas necat. Ad lumbricos & tineas eijciendas remedium potens sic. erui, filiculæ radices purgatas ad uncias singulas seorsum tundes bene in pila lignea. deinde adijcies inulæ radicis ℈ VIII. ammoniaci unciam, & coriandri seminis manum plenam, & euforbij denarios tres. has omnes species seorsum conteres bene usq; ad summam leuitatem, & si uiridis fuerit radix filiculæ, quando illam tundes succum eius exprimes, & ipsum admiscebis. facies pilulas magnitudine ea qua ano inijci possint, ipsasq; factas infundes in ceruisiæ nouæ sextarijs duobus & mellis cyatho. quod si in ea prouincia faciēdū fuerit hoc medicamentū, in qua ceruisia nō est, ex aqua dabis in qua myrtus cocta sit ad sextarios duos, aut cū sapæ mixtæ sextarijs duobus, atq; ex eo temperabis potionem & dabis bibendā: intra horas quatuor deijciat oportet uermiculos uel tineas. ante triduū sanè iubebis eū cibari allio & pane per se, & tantūmodo poscā bibere.

Inflationibus intestinorū prodest, uel serpyllū potum ex uino nigro, uel cuminum siluaticum tritū ex uino nigro, uel aqua pota apiastri quod gręci erotion uocāt per se data, uel succus eius uino mixtus, uel origani radices cōtusæ ad ⚹ I. ex uino datæ, uel ruta trita ex aquæ cyat. III. pota, uel eiusdē decocta radix cū aceto & melle data, uel pulegiū similiter potū, uel siliquę syriacæ folia, uel roris marini aqua decocta, uel petroselinū ex uino tritū datū, uel origani decocti aqua, uel anesum tritū quantū trib. digitis conprehendi

 potest,

poteſt. prodeſt etiam nitrum cum uino aut aceto datum, tollit enim protinus inflationem & dolorem inteſtinorum: uel lauri folia trita uel eiuſdē baccæ aut flos ex uino potus, aut panacis radix ex uino pota. ſed panaces non ſolū inteſtinorū dolores, uerū etiā cholerā ſanat. prodeſt ex uino uel aceto feruēti, apij ſemē tritū datū ieiuno, uel terræ mali ⚹ I. tritus potus ex uino uetere, uel hyſopi aut origani uirgulę v. cum uini hemina ferueſactę, & ieiuno potui datę. Fomentū quod ꝓdeſt inteſtinorū dolorib. ſic. acetū aut aquā in qua ruta incocta fuerit calidam uentri & umbilico impones. diſcutit enim confeſtim & ſedat dolores. Carmen ad roſus ſiue hominū ſiue animaliū diuerſorum ſic. palmam tuam pones contra dolentis uentrem, & hęc ter nouies dices. ſtolpus à cælo cecidit, hunc morbum paſtores inuenerunt, ſine manibus collegerunt, ſine igni coxerunt, ſine dentibus comederunt.

Ad lumbricos egerendos felle caprino madefactam lanam umbilico adpone. idem facit & fel taurinum ſic adpoſitum, nec non braſſicæ ſemen tritum ex uino uel aqua ita oportebit adponi. Ad lumbricos & tineas coliculis ex aqua coctis origanum admiſcebis, ac ieiuno bibēdos in die tres cyathos dabis. Ad uentris roſus remedium ſic. piperis albi unciam I. cymini ſaccati — I. rutæ folia uiridia — I. nitri ℈ III. euforbij pernodicum. hæc omnia melle & aceto pariter permixta in pilulas ad modum fabæ rediges, & bibendas paulatim cum opus fuerit ieiuno ex uino mixto dabis.

Si uentriculus peruerſatus fuerit alicui, aquam bibat unde pedes lauerit ſuos, & de lana ouis quæ à lupo occiſa fuerit ad uentrem ſuum alliget. de herba quoq; quæ muris auricula dicitur nouem folia tollat, & cum piperis granis nouem terat, & ex aqua bibat per triduum. Talus quoq; leporis uentriculo ſubligatus, dolorem eius excludit. Lenticulæ hemina in aceto madefacta & cibo potuiq; data ieiuno, extinctos lumbricos eximit.

Leporis talus

Malua cum ſinapi cocta & in calice poſita ac ſorbitionis modo ſæpius guſtata, ſuccurrit moleſtijs lumbricorum. Granorum de malis punicis dulcium acidorumq; ſuccus expreſſus, paſſo eiuſdem menſuræ immiſcetur potioneſq; duæ de permixto fiunt, & una ante cœnam datur, alia poſt cœnam, poſtera die tertiáue lumbricos uel tineas potenter expellit. Stercus caprinum aridum tritum adiecto melle potui datum ex aqua calida, mire producit tineas. Ceruini cornus combuſti cinis tritus ex aqua potus tineas potenter expellit. Raphanus ex aqua ad tertias decoquitur, eaq; uino mixta, ad extirpandas tineas utiliter bibitur. Radix inulæ in uino decoquitur. deinde ſuccus eius exprimitur potuiq; datur ad tineas enecandas. ſed ea radix poſteaquam eruta eſt, terram non debet adtingere.

Allium in œnomelite coctum & uotatum proderit lumbricis uel tineis necādis. aqua quoq; in qua lupini decocti fuerint, addita ruta & pipere trito, potui data medetur. Acini ſiue corymbi hederæ, tres contriti in oxymelite utiliter aduerſum tineas bibuntur, aut uentri inlinuntur.

Absinthij sicci santonici combusti, cyathum unū, corni ceruini combusti cyathum unum, apij seminis triti cyathum unum miscebis, & ieiuno qui tineas lumbricosq́ patietur ex aqua calida potui dabis moderatam mensuram iuxta ætatem sumentis. Ad lumbricos eijciendos remedium mirum sic. satureiæ fascem bonum cum aquæ ℥.III. mittes in uas amplum, & diligenter claudes. postera die colabis & adde pteridis tunsæ & aloes tunsæ diligenter drachmas binas, & mellis despumati quod sufficiat. inde iunioribus iuxta ætatem dabis, senioribus plusculū & adijcies colophoniæ drac. I. ita ut qui remedium sumunt, carne abstineant, per illos dies, & allium manducent. Coriandrum uiride uel eius semen decoques, in aqua in qua lupinos prius coxeris, & cum inde aduersum tineas uel lumbricos ieiunus sumpseris potionem, uectaberis, aut deambulabis. Nasturcij seminis coclearia quatuor, & filicis quę in arbore nascitur P. I. agarici — III. iuniperi — III. coriandri seminis ℈. I. ex radice syriaca P. I. corni ceruini usti — IIII. nitri alexandrini — III. scammoniæ — III. tithymalli P. I. hæc omnia tundes & cribrabis, miscebis, & reposita habebis. & cum opus fuerit dabis tinearum uel lumbricorum molestia laborantibus in potione poscæ gelidæ, iuxta ætatē, sed digestissimi ab omni esca hoc remedium accipere debebunt. Acori tunsi, erucæ seminis, coriandri sicci seminis, cardamomi coclearia quaterna. iuniperi uncias tres, absinthij santonici P. I. hysopi uncias sex, corni ceruini usti uncias II. dictamni P. I. filicis quæ in arbore nascitur siccæ P. I. omnia hęc tunsa cribrataq́ miscebis, & recondes, & cum opus fuerit pastillos facies fabæ magnitudine, & dabis ei qui laborat molestia lumbricorum, ut edat in ficu, etiam sicca, abstentus tamen pridie, ita ut sit digestissimus cum hoc remedium sumit. Ad lumbricos eijciendos, remedium sic. aristolochiæ longę contusæ ℈ II. cum aquæ cyathis duob. ieiuno bibendos per triduū dabis. nucleos quoq́ de persico amaros, ieiunus edere debebit, qui lumbricis uexabitur. *Nuclei persicorum* Ad uentris dolorem remedium efficax sic. sordes de cardine ostij tolle digitis duob. pollice & medicinali, & super umbilicum laborantis adpone. Baccas lauri tres cum herbæ uincæ coclearibus trib. pariter contundes, & adijcies uini calidi cyathis tribus, & colatum bibendum dabis ei qui uentris dolore uexabitur. Corrigia canina medius cingatur, qui dolebit uentrem, statim remediabitur. Contra uentris dolorem, argemoniæ herbæ radicem palo ligneo effodito, eamq́ tritam ex aqua bibendam dato. Lichnum ardentem umbilico superpone & desuper cucurbitam medicinalem, aut calicem oblongum, si cucurbita non fuerit, admoueto, & paulisper contineto, confestim dolorem uentris auertes. Pulegium commanducatum, & ad umbilicum positum atq; illic alligatum, ne cadat, dolorem omnem uentris continuo discutit. Anethi seminis paululum contritum ex aqua potum, internos uentris sedat dolores. Nitrum aceti cyathis duobus liquefactum & potum, dolorem intestinorum poten-

ter

ter auertit. Quotiens dolor & contractio intestinorum uentris orietur, uespertilionis sanguinem uentre manu perfricato, & ad præsens subuenies, & in totũ annum medebere. Piperis grana LXXX. contrita & ex aqua pota, mire tollunt uentris dolorem. Si cui in uia aut in loco aliquo difficili subitus dolor uentris aut intestinorum fuerit, lotio suo degustato continuo sanabitur. Si quis talum leporis secum habuerit, immunis à dolore uentris & periculo huiusmodi perpetuo permanebit. Ad intestina rupta, leporinum stercus, atque etiam pili, uel lana eius de subuentrili cum melle decocta ad magnitudinem fabę glutienda frequenter data, quamuis perniciose ruptis intestinis celeriter medetur, ita ut etiam tenuiora quæ fuerint disrupta glutinet: sed adsidue hoc medicamine utendum est, donec periculum omne tollatur.

Lotij gustus

AD COLVM ET ILEON REMEDIA DIVERSA.

CAPVT XXIX.

Galerita, Alauda

COLO & omnibus intestinorum doloribus, & tam hominibus quam iumentis ex hac re laborantibus efficacissime subuenit, auis galerita quæ gallice Alauda dicitur, siue ipsa assata in cibo sumatur, siue cum plumis suis combusta redigatur in cinerem, atque ex eo diligentissime trito terna coclearia ex aqua calida potui per triduum dentur. Vnicum est intestinum ossifragi mire naturę, quod omnia deuorata citissime conficit: huius pars extrema colligitur, & reponitur, & cũ opus fuerit, uentri laborantis alligatur: remedio miro omnes intestinorum dolores citissime sedat. Lupi stercus dummodo non in terra inuentum, sed supra fustem, aut supra astulas, aut supra iuncum, colliges & seruabis, & cum opus fuerit laboranti colico alligabis ad brachium, uel ad collũ in osse, aut in cupro, aut in auro clusum, licioque suspensum: sed prius ex ipso stercore pusillum ignoranti ex aqua calida bibendũ dabis, mire celeriterque subuenies. Ouũ recens crudũ summiter apertũ defundes, & eius testã oleo uiridi implebis & defundes, mellisque tantundẽ defũdes. similiter lotio pueri implebis & defundes, tum diligenter omnia permiscebis, & in aqua calida tepefacies, ac ieiuno bibenda dabis. hæc potio non solum stercus uetustum, quod dolores intestinis facit, uerum etiam lumbricos eijciet, & ardores præcordiorum febresque sedabit. Erucæ semunciam conteres, & ei qui lumbricos patietur ex uino uetere candido ieiuno & digestissimo bibendam dabis, satis proderit. Ad interaneos morbos. serpylli pondus uictoriati argentei contritum, & ex uino potui datum, febricitanti autem ex mulsa aqua tepida, internos dolores uentris potenter emendat. Verbasci radicis corticem detrahito & contundito, ac succum eius per linteum exprimito, eumque ex aqua mulsa aut uino bibendum dato. omnia interaneorum uitia quæ ex frigore, aut labore, aut indigerie erunt, mitifice sanabis. Lotium huma-

Lotium humanum

humanum uetus adiecto paululo croco, quod odorem eius emendet, ignoranti potui datum, quamuis ueteres & latentes interaneos morbos, & uomitu & deiectionibus concitatis, potentissime sanabit. Laborantibus tenesmo, id est qui de perfrictione adsidue sedere cupiũt, & nihil deijciunt, lac bubulum decoctum frequenter potum, maxime prodest. Holus discoctum cum sale plurimum sumptum, aduersum tenesmũ iuuat, ostrea quoq; ex mulso & pipere cocta utiliter accipiuntur. Potio asperso plurimo pipere, sub noctem calidissime sumpta, summo remedio aduersum tenesmum esse consueuit. Senectus anguis cum oleo rosacco decocta in uaso stagneo, atq; inlita uentri, si tamen illic non sit exulceratio, tenesmo remedio est. Ius piscium marinorum in patina cum lactucis coctorum, utiliter aduersum tenesmum sorbetur. Aqua marina ex alto hauritur & seruatur in uetustatem, ac postea cum uino austero bibitur. deinde raphani manducantur ut sit uomitus facilior, qui tenesmi causas effundat. Herbæ uettonicæ folia in umbra arefacta & tunsa cribrataq;, ad scripulum I. ex aquæ calidæ cyathis duobus pota, optime prosunt, absq; his quibus ex cruditate intestina torquentur. Herba quæ pycmon dicitur trita ex passo, uel mulso, uel carœno epota, intestinorum torniones sedat. Ad coli inflationem bene facit cumini siluatici semen per se, ut est, datum, quantum coclearia tria in aquæ caldæ cyathis quatuor. Colice mirifica Iulij Bassi, cito leuat, dein tollit inflationes coli, & omnis partis corporis. facit & ad stomachi imbecillitates, & ad intestinorum alioqui dolorem, quem græci strophum appellãt, ex aqua hyssopum aut rutam incoctam habente. Item benefacit ad sanguinem, & ex interiore parte, non enim patitur latefieri, nec intus uulnus conuerti, sed & cito supprimit sanguinem, & uulnus cogit coire. dandum autem his medicamentum ex aqua polium coctum habente aut rutam. Prodest & torminosis, & cœliacis, datum ex aqua centunculum herbam incoctam habente, quam Græci gnaphalida dicunt, aut etiam sorbis incoctis, aut syriaca siliqua. Lienosis datur ex mulso uel passo, aqua ammixta. eodem modo dandum est & eis qui sanguinem per urinam uel aluum reddunt, nec minus etiam mulieribus, quæ fluore sanguinolento infestãtur, quem Rhun erythron Græci dicunt, uel quæ ex partu abortuue residuos uuluæ dolores habent, & in totum quibus supprimendus est fluor, aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda. recipit autem hæc, spicænardi, costi, piperis albi, piperis nigri, piperis longi, myrræ, opij, apollinaris radicis, cinnami, asari, acori, thuris, brassicæ seminis, castorei, singulorum denarios XII. opopanacis ⚹ X. stœchadis, dauci, ameos, singulorum denarios XVIII. siliseretici ⚹ XXIIII. melle attico hæc excipiuntur ac miscentur. Datur non plus quàm denarij pondus aut uictoriati. cæteris prout cuiusq; uires postulabunt dummodo infra hoc pondus, ex aquæ calidæ cyathis tribus in noctem secundum cœnam. Hæc potio etiam febricitantibus tutò datur, ue-

Tenesmus

Centunculus, gnaphalis

tum cœliacis in ipso dolore prodest. uitreo uase sub signaculo, ut motis est, seruatur. Ad coli dolorem faciunt quidem mirifice quę superius posita sunt, sed cætera medicamenta in aliis uitiis dolorem leuant in præsentia, hoc uero quod dicturus sum, supra hominis spem conditionemq; est. ideo primo tempore ne fidem quidem habet. postea à nullo satis dignè laudari potest. nam & in præsentia dolorem tollit, & in futurum remediat, ne eum unquam repetat. Raro enim quis iterum, uel ad summum tertio, hoc accepto medicamento, uexatus est. quamobrem si quando repetierit iterum dolor, dandę erunt per triduum & tunc potiones, eodem modo quo prima data fuit. Interdũ uero & tertio in dolore, eodem genere potiones dabuntur, quod raro quidem accidet, ut post primam potionẽ dolor redeat. sed si admonente causa, iterum atq; iterum data fuerit, in futurũ quoq; ita remediabit, ut ne suspicio quidem ulla huic uitio relinquatur. si quando tamen repetierit hoc malum frigus ex multitudine cibi pręcedit, grauitatéq; quandam & torporem eius loci, id est coli, sed sine ullo dolore sentiendum infert, planè ut tũ intelligant, quanto malo caruerint, qui illa molestia liberantur. hoc medicamento primũ muliercula quædam ex Aphrica ueniens multos Romæ remediauit. postea nos per magnam curam compositione eius accepta id est precio dato ei quod desiderauerat qui uenditabat, aliquot non humiles, neq; ignotos sanauimus, quorum nomina superuacuum est referre. constat autem medicamentum ex his rebus. cerui cornua sumuntur dum tenera sunt, & quasi in tabulas uel partes breues & tenues diuisa in olla fictili cõponuntur, operculoq; superposito, & argilla undiq; circũdata fornace, aut furno uruntur, donec in cinerem candidissimum redigantur, atq; ita trita in uaso uitreo mundo reponuntur. cum dolorẽ coli habebit aliquis, ante diem abstinebitur quàm poturus est medicamentum ab omni cibo, atq; ita postera die digestus atque ieiunus accipiet ex hoc puluere cornuum exustorum coclearia tria cumulata, satis ampla, quibus misceri debent piperis albi grana IX. trita & myrtæ exiguũ, quod odorem tantummodo pręstare possit. hæc in unum commixta in mortario diligenter agitantur ac teruntur. deinde cochlea uera Aphricana, id est inde allata sumitur, quam maculosissima, & uiua si fieri potest, in alio mortario cum sua testa cõtunditur, atq; ita teritur donec nullum uestigium aut aspritudo appareat testularum. postea uini falerni non faccati cyathus adiicitur. & nihilominus tursus teritur, magis enim tunc apparebunt aspritudines, si quæ resedetint, quibus leuatis iterum adiiciuntur duo cyathi eiusdem uini atq; ita cum priore compositione bene admiscentur, postea transfunduntur quæ sunt in mortatio in calicẽ nouum: qui calix super aliud uas ponitur ad carbones, & assidue mouetur coeleario liquor, ne quid subsidat, aut perutatur. ubi bene incaluerit adiiciũtur in eundem calicem, de his quæ supta scripta sunt, coclearia tria, & rursus permouetur uniuersa permixtio. cum autem calore sufficiẽti tempetata erit

potio

potio, dabitur epotanda uersus orientem, statim dolor sine dubitatione cessabit. sed ut penitus aboleatur, dari potionem similiter oportebit per insequens biduum: sed quibus hoc remedium dabitur, cibū in prandio tantummodo, aut de tempore in cœna exiguum capient, quo facile conficiant, ne crudi eam sumant. postea uero in consuetudinem uictus sui remittentur, oportebit autem remediatos non intemperanter in futurum uinum bibere. Tametsi enim à coli dolore tuti fuerint, metuere nihilominus debent, ne alia parte corporis æque adficiantur ob intemperantiam, ob quam utique colo fuerant ante uexati.

Antidotus Cosmiana quæ facit mire ad colum, eadem mouet urinam, & prodest omni aduersæ ualitudini, sanat & inflationes periculosas omnium uel plurimorum intestinorum, quem morbum Græci ileon appellant: facit & ad hydropicos, conficitur sic. sorborum semimaturorum denarios decem, marrubij succi denarios XIIII. cētaureæ tenuis succi ✳ XIIII. scillæ succi denarios XIIII. mandragoræ succi denarios VI. hastulæ regiæ succi denarios sex, opij denarios quatuor, laseris cyrenaici denarium I. polij succi ✳ VI. opopanacis ✳ IIII. rosę caninę succi ✳ III. galbani ✳ IIII. castorei ✳ IIII. agarici ✳ IIII. sagapeni ✳ X. gummis ✳ IIII. artemisiæ succi ✳ IIII. cicutæ succi denarios III. resinæ terebinthinæ denarios quatuor, millefolij succi ✳ IIII. trifolij succi denarios octo, uitis albæ succi denarios VII. plātaginis succi ✳ II. bdellæ denarios III. draconteæ radicis denarios IIII. terræ mali ✳ X. rhus syriacæ ✳ VI. acori & asari ✳ quinos uel senos, meliloti ✳ VI. inulæ radicis ✳ VI. glycyrizæ ✳ VII. erucæ radicis ✳ VII. panacis ✳ VI. cyperi denarios IIII. stœchados ✳ VI. iuniperi denarios octo, abrotani denarios quatuor, chamæcypri ✳ IIII. hysopi ✳ III. pulegij ✳ IIII. petroselini ✳ IIII. holus atri ✳ III. dauci ✳ VI. apij seminis ✳ VI. pastinacæ seminis ✳ VI. fœniculi seminis denarios VI. arotelli seminis ✳ VI. alterci seminis denarios VI. urticæ seminis denarios VI. radicis in cœna quę manducatur seminis ✳ X. balsami seminis denarios IIII. cachryos seminis denarios IIII. erui albi farinæ ✳ IIII. piperis albi denarios VI. piperis longi denarios VI. caroi ✳ VI. rutæ siluaticę seminis ✳ IIII. baccarū lauri ✳ VI. amomi denarios III. malobathri VI. myrræ ✳ VI. turis ✳ VI. cassiæ ✳ VI. nardi syriacæ ✳ X. croci ✳ XII. schœni floris ✳ VIII. saliuncæ denarios VIII. costi ✳ VI. iris illyricæ ✳ VII. cinnami ✳ VI. olei magdalini denarios X. opobalsami denarios IIII. tunduntur & cribrantur quæ in puluerem redigenda sunt, remittuntur diligenter quæ mollienda sunt omnia. datur potio nucis auellanæ magnitudine ex mulso, febricitantibus uero ex aqua calida: ad auriginem quoque & ad serpentium morsus hoc antidotum satis utile est.

Antidotus Cosmiana

Colice Bassi mirifica quæ prodest sine sopitione, eadem uentris sanat uitia omnia, facit & ad difficilem spirationem, & ad internos dolores, conficitur sic. mandragoræ radicis siue corticis denarios sex, rhus syriaci denarios sex, cinnami denarios sex, acori denarios sex, brassicæ

Colice Bassi

s seminis

seminis denarios VI. costi ⚹ VI. iridis denarios VI. piperis longi denarios VI. piperis albi denarios VI. cicutæ succi denarios XII. opopanacis denarios VII s. stœchadis denarios IX. dauci cretici denarios IX. mei ⚹ IX. Phœbus adijciebat, ut auctor remedij huius refert, myrræ ⚹ VI. opij denarios VI. asari denarios nouem, castorei denarios IX. contusa hęc & cribrata miscentur, & ex melle colliguntur diligentissime uniuersa, atque ex eo medicamento quantum nux auellana est, datur cum cyathis tribus aquę calidæ, sed post cibũ, ieiuno enim non oportet dari. Coli dolorem auertes, si de lacertarum caudis summitates tuleris, & auro incluseris, & ligaueris circa umbilicum: aut de reste uentrem circumcinxeris, de qua quis laqueo uitam finierit.

Restis suspendiaria

Colum sanat, cum pinnis upupa exusta, & ex uino cinis eius potui datus. hirundinum etiam stercus, in cibo, uel in potu sumptum, tribuit colo sanitatem. Hoc antidotum siue oxypotium quod buphagos dicitur, facit ad coli inflationes, & ad digestionem, unde mane ieiunus accipies catapotia tria magnitudine grani piperis. conficitur sic. Nepetæ uncias tres, pulegij ueteris uncias tres, libystici seminis uncias quatuor, petroselini unc. I. apij seminis — IS. thymi unciam unam. piperis unc. sex, mellis optimi non despumati quod sufficiat ad concorporandas & temperandas species adijcietur, & in dolio uitreo condetur sub signaculo habendũ, sicut usquequaq; haberi debent uniuersa medicamina. Ad ileon uel colum, baccas lauri octo concides, & coques in uini subdulcis cyathis tribus & calefactum ex eo poculum ieiuno bibendũ dabis. Croci ℈ II. myrræ ℈ II. opij ℈ I. singula quæq; teres separatim & postea simul parata in aqua miscebis atq; in modum fabæ pastillos factos in anũ inijcies, mire colo remediando prodetit. Satureiæ surculos decem tolles tribus digitis, conteres & uino ammineo sincero mixtos colo laborãti dabis bibendos, sincerum qui biberit experietur remedium. Publij pastillus colicus, apij seminis heminam, fœniculi seminis quartarium, piperis grana XXVII. satureiæ floris, uel seminis quartarium, omnia hæc diligenter teres & cribrabis, & cum pipere bene trito permiscebis. deinde in mortario omnia pariter cum uino uetere quantum diligentius teres, & facies pastillos quindecim quos siccabis: cum siccati fuerint singulos pastillos coli dolore laborãti dabis solutos in ternis cyath. uini ueteris calidi. sed bene eos solues, ut totũ ebibi possit: pastilli autem paris ponderis esse debent. Salicis foliorum drachmam cum piperis granis uigintiuno, ex uino diligenter teres, & triduo tres potiones ex eo bibendas dabis coli dolore confecto. Herbæ uettonicæ pollinis ℈ VI. ex aqua calidæ cyathis tribus colico ieiuno bibendos per triduum dabis.

Buphagos antidotos

Plantaginem quæ sine lanugine fuerit, contusam cum sale adponito ad umbilicum colici, mire proderit. Anulus de auro texta tunica fit exusta, cui insculpitur uice gemmæ piscis, aut delphinus, sic ut holochrysus sit, & habeat in ambitu totũ ditatis utriusq;, id est & interius & exterius

græcis literis scriptum. θεὸς κελεύει μὴ κύειν κόλον πόνεῖν. obseruandum autẽ erit ut si in latere sinistro dolor fuerit; in manu sinistra habeatur anulus, aut in dextra, si dextrum latus dolebit. luna autem decrescente die iouis primum in usum habendus erit anulus. Ad coli dolorem requires fimum lupi, & ossa quæ ibidem inueneris contundes, & puluerem ex his facies, & in aqua frigida ieiuno bibendum dabis. Ad coli dolorem XII kalen. April. uiolas mane colligi facies, & teri in mortario diligenter, postea in mortarium ipsum mittes uini ueteris potiones VII. & cum temperaueris cum uiolis, à die super scripto potiones per septem dies continuos dabis: sed cautus esse debes in uiolis colligendis, quia pleræq; sunt noxiæ. Ad coli dolorẽ, scribere debes in lamina aurea de graphio aureo infra scriptos caracteres luna prima uigesima, & laminam ipsam mittere intra tubulum aureum, & desuper operire uel inuoluere tubulum ipsum pelle caprina, & caprina corrigia ligare in pede dextro, si dextra pars corporis colo laborabit, aut in sinistra si ibi causa fuerit, habere debebit. sed dũ utitur quis hoc præligamine abstineat uenere, & ne mulierem, aut prægnantem contingat, aut sepulchrum ingrediatur, omnino seruare debebit. ad ipsum autem coli dolorem penitus euitandum ut sinistrum pedem semper prius calciet obseruabis. hi sunt caracteres scribendi in aurea lamina.

L ✳ M Θ R I A
L ✳ M Θ R I A
L ✳ M Θ R I A

Leporini stercoris pilulas septem tere, & cum dulci uino colico per triduum da bibendum. Ad coli dolores mentastri folia quantũ tribus digitis adprehendere potueris tolles, & his adijcies fœniculi seminis coclearia duo: hæc in unũ quam minutissime teres, postmodũ addes uini ueteris optimi cyat. IIII. & tum calefactam potionẽ quantũ digitus pati possit, ieiuno bibendam dabis, continuò uentos emittet, & deiectionem faciet. hac ergo potione si quis triduo usus fuerit, quamuis graues coli dolores euadet. Gallinam per totũ diem à cibo abstineto. dein postero die cum eam occideris, crura eius cum sale & oleo inassato, & ieiuno colico qui se pridie cibo abstinuerit manducanda dato, mirifice proficies. Corydalus auis, id est quę alauda uocatur, quę animos hominum dulcedine uocis oblectat, cũ sua pluma in uaso fictili gypsato in furno posito, ita conburitur ut teri possit. contritæ autem tenuissimus puluis reponitur, & cũ opus fuerit ex eo coclearia II. uel tria cum aqua calida per triduum aut quatriduũ dantur, incredibile hoc colicis remedium, quod adeo prodest, ut omnia medicamina meritò superare uideatur. Stercus caprinum recens in aqua remissum colatúq; cum mulsi cotylis trib. & piperis contriti granis LX. in tres potiones diuisum per triduum datur. ita ut prius corpus eius colici cui potio dãda est acopo perũgatur, ut perfrictiones omnes coacto sudore discedant, miro remedio sanabitur

Corydalus *Alauda*

bitur. Succinum tundes, & ex eius farina duo codearia cum aqua non ni mium feruenti bibenda colico ieiuno per triduũ dabis, efficaciter proderũt.

Anguillæ sanguis Sanguinem anguillę cum rubello uino duplici mensura coniunges, & ex aqua tepida mixtũ colico ieiuno dabis bibẽdũ, sed sub dolore dari oportet. nam & præsens remediũ feret, & in futurũ morbo huiusmodi liberabit. Si aduersus colum uiro remedio opus erit, de ariete quẽ lupus occiderit fasciolam puer inpubis faciat, & inde uirum ad corpus adcingat. si uero mulieri medendũ erit, similiter de oue quam lupus occiderit, puella uirgo cingulum faciat, & mulierem circa corpus accingat, efficaciter prodest.

Lepori uiuo talum abstrahes pilosq; eius de sub uentre tolles, atque ipsum uiuum dimittes, de illis pilis uel lana filum ualidum facies, & ex eo talum leporis conligabis, corpusq; laborantis præcinges, miro remedio subuenies. efficacius tamen erit remedium, ita ut incredibile sit, si casu os ipsum, id est talum leporis in stercore lupi inueneris, quod ita custodire debes, ne aut terram tangat, aut à muliere contingatur, sed nec filum illud de lana leporis factum debet mulier ulla contingere. hoc autem remedium cum uni profuerit ad alios translatum cum uolueris, & quotiens uolueris proderit. filum quoq; quod ex lana uel pilis quos de uentre leporis tuleris, solus purus & nitidus facies. quod si ita uentri laborãtis subligaueris plurimum proderit, ut sublata lana leporem uiuum dimittas, & dicas ei dum dimittis eum, fuge fuge lepuscule, & tecum aufer coli dolorem.

Euphorbij drachmam rediges in tenuissimum puluerem, & ex eo partes duas facies. unam cum ouo semicocto ieiuno colico dabis. alteram tertio die similiter facies, mire ac sine repetitione emendabis coli dolorem.

Compositio colice Compositio colice primaria, nardi folia, spicænardi indici, amomi, piperis albi, costi, papaueris, lentis syriacæ, uncias singulas, myrtæ, zingiberis, asari pontici, semuncias singulas in puluerem rediges, & cum melle optimo despumato quantum sufficiat permiscebis, & ieiuno colico quod satis sit dabis. Compositio colices, ex libro Philonidis, quæ etiam Tiberio Cæsari componebatur, graues & inueteratos dolores mitigans. mihi quoq; experimentis notissima, accipit hæc. apij seminis heminam, anethi tenuiter arefacti semunciam, castorei semunciam, nardi spicæ semunciam, opij semunciam, croci semunciam, piperis longi semunciam, piperis nigri semunciam, petroselini semunciam. apium pridie macerabis & teres, cætera tundes & cribrabis; & mixta cum apio in mortario diligentissime contetes, & melle despumato optimo comprehendes atq; in uaso uitreo condes. cum opus fuerit dabis denarios singulos, ex aquę calidę cyathis tribus. Ad coli dolorem, stercus bubulum recens exprime per linteum mundum & succum eius in qualibet potione colico da bibendum, statim subuenies, quod remedium efficacissimum esse multa experimenta docuerunt. Papauer ex aqua mulsa decoctũ dabis colico ieiuno bibendũ, confestim subuenies.

Inter experta ſubnotatum eſt hoc colicis mirum remedium,ſic. fici ſiccæ unciam unam,iris illyricæ unciam I. uettonicæ — I. in ollam nouam mittes, cum biſextio aquæ, & cum ſupraſcriptis ad dimidias coques, & inde heminam dabis ieiuno colico potandam. Herba quæ millefolium appellatur trita ex uino auſtero nigro utiliter colicis bibenda datur. Herbam nepetam dextra manu colliges, in quantũ ſufficere poſſe credideris, eamq́ ad leuitatem conteres,& cum uino dulci ac uetere,uel lybicenſi, colico ieiuno per triduum dabis.ſed uini modus ſit quartarius, facillime proderit.Fuliginis bene tritę & cribratæ ternos denarios per triduum ex aqua calida ieiuno colico potui dabis. Lacertum uiridem quem Græci ſauron uocant capies,perq́ eius oculos acum cupream cum lycio quã longo uolueris traijcies,perforatiſq́ oculis eum ibidem loci ubi cœperas dimittes,ac tum filum præcantabis dicens. trebio,potnia,telapaho,hoc ter dicens,filum munditer recondes,cumq́ dolor colici alicuius urgebit præcinges eum totũ ſupra umbilicum,& ter dices carmen ſupra ſcriptum. Præſentaneum colicis remedium ſic,oua putidiſſima in ſole ponito ut perſiccentur, cum aruerint conteres & minutiſſime percribrabis, & ad præſidium in doliolo uitreo condes. *Oua putidiſſima* cumq́ in aliquo auſpicabitur coli dolor,in hemina aquę calidę dabis bibenda coclearia tria. Coſtum & piper pari pondere tundito & cribrato, inde ſcripulum unum ex aqua colico da bibendum. Stercus murinum ex quocunq́ liquore ignoranti colico ne horreſcat bibendum dabis, mirũ eſt.

Subpoſitoria colica inuicta. myrræ uncias tres,croci ſiculi uncias duas, *Suppoſitoria colica* piperis albi — II.opij hiſpani — II.hæc omnia tundes uel conteres & pilulas facies magnitudine fabæ ſolidę,& tres ſubpones.habebis ſanè cutam ut æger dormiat,& ne uomat,uomitus enim concitare conſueuit. Ad coli dolorem remedium phyſicum ſic. ſtercus ouis montanæ menſe ſeptembri deficiente luna pridie incluſæ mane excipies,& ſole durabis,atq́ in puluerẽ rediges,& habebis in uaſo uitreo ſiue ſtagneo. cum uſus exegerit coclearε plenum colico ex aqua calida ſi febricitauerit, ſi ſincerus erit, cum uino per triduum dabis. Ouis agnum quem primum pariet manu excipies, ita ut terram non tangat,& de fronte eiuſdem agni lanam tolles, ſed & de ipſa oue,& uerris qui coitum cum ſcrofa faciet,ſemen eadem lana excipies,ita ut terram nõ tangat,& indudes lanam cum ſemine uerris in lupino aureo, uel tubulo,& alligatum in brachio uel medijs partibus corporis, colico ſuſpendes. De nouem coloribus,ita ut ibi album uel nigrum non ſit,facies ex ſingulis ſingula fila, & omnia in ſe adunata acu argentea per oculos catuli nouelli qui nondum uidet traijcies,ita ut per anum eius exeant.tum ipſa fila in ſe counata torquebis, & pro cingulo ad corpus medijs partibus uteris.catulum ſanè uiuum confeſtim in flumen proijcies. Ad colum remedium phyſicum ſic.canem de ſterquilinio aut de aliquo ſordido loco iacentem expellat & fuget,qui patietur coli dolores,& ſtatim illic mingat,ilico remedia

bitur. Iniectio ad coli empneumatosim sic.olei anethini uncias sex,butyri exsalati --III.nardi --II.hæc permixta & calida per clysterem infunduntur. Ad colum sanandum remedia infra scripta de Prosdochi medici remedijs electis. lotium ichneumonis cum lacte uaccę nigræ dabis in impetu coli potandum,cōtinuo subuenies. Iniectio ad colum sic.colocynthidas duas,& rutæ,& fœnograeci,& baccarum lauri quantum satis existimaueris, in aqua coques diu,& addes mellis parum & ita inijcies colo laborantem. Olei rutacei heminam,asphalti iudaici uncias quatuor, castorei uncias quatuor,terens permiscebis & sic inijcies colicum. Allij caput purgatum tritum infundes pici liquidæ atque ita inijcies,statim sedabitur coli dolor. De experimento ad colum.rubi foliorum succum, & capparis succum,aut rhamni;& mellis tantūdem miscebis,& dabis plenum ex eo cocleare aut nocte,aut satis mane, colico potandum. Iniectio ad colum sic. butyri coclear unum, cedriæ coclear unum, opij quanta erui sit magnitudo, olei P.unum,in quo baccæ lauri XV.tunsæ, & cymini quantum manu capias,cum speciebus suprascriptis infusis & diligentissime tritis coquantur: ex eo qui laborat coli uitio inijcietur,ita ut prius caldam aquam bibat.

Iniectiones ad colicos

Confectio iniectionis ad colū sic.opij drach.VI.castorei drach.IIII.myrræ troglodytidis drach.I.croci drach.I.nitri drach.II.euforbij drach.II. rutæ siluestris drach.II. mellis quantum denseri omnia possint.quibus permixtis trochiscos diligentissimos factos seruabis,& cum necessitas fuerit inijciendi adijcies olei anethini uncias sex, butyri exsalati -- III. nardi -- II. his omnibus de trochiscis quorum descriptio superius continetur adijcies quantum fabæ granum est,in aqua modica solutum, & ita hac deiectione diligentes uteris.

AD VENTREM RESOLVENDVM, ET OMNES difficultates,nec non & ad choleram proijciendam,uel inhibendam,sales,& potiones,& cacapotia cathartica, diuersa de experimentis.

CAPVT XXX.

QVONIAM interdum res postulat & per aluum detrahere materiam omnis humoris,siue hydropis, siue diutinæ lippitudinis, secundum sanguinis quidem detractionem ,qua & scabiem, & ignē sacrum , & papulas habentibus subuenitur:nam maxime phlebotomo huiusmodi circa cutem summam uitia innata sedantur: itaq; non tam alienum iudicauimus horum quoq; genera exponere,sed prius dicemus quæ aluum mediocriter molliant,& quæ sint ad hoc simplicia remedia. mollit ergo aluum herba mercurialis leuibus holeribus quam plurima mixta. Item mollit aluum , nitri ⚹ semissis,mixtus cum resina terebinthina

Aluum mollientia

thina, & auellanæ nucis magnitudine deuoratus. Caules quoq; quinque uel sex, cum salis granis totidem, & apij semine paribus mensuris decocti, in uino non austero, molliendo uentre plurimum prosunt, si & ipsi manducentur, & ius illud bibatur ante cibum, ut inter prandium & cœnam aluum leniter molliat. Ouilli lactis sextario si quis adijciat enici purgati denarios quatuor, & discoctum ita ebibat, molliet uentrem. Quidam tribus heminis uini adijciunt aloes denarij semissem, & ita totum per partes aqua mixtum bibunt ut molliant uentrem. soluit autem utiliter aluum ipsa aloe per se uictoriati denarij pondere ex aquæ cyathis tribus uel frigidæ uel calidæ epotata. Purgat optime uentrem chamelæa herba, quæ folia similia oliuæ habet, quorum quinque uel sex dari oportet trita ex aquæ mulsæ cyathis quatuor frigidæ, si adsuetus erit cui remedio opus est, sin minus calidæ, adiecto salis cocleario: detrahit enim largiter bilem. Purgat bene aluum filicis radix lota & rasa atque in minimas particulas concisa, ad semunciam aceto aspersa, deinde cocta ut solet holus coqui, & ita cum panis uncia consumpta.

Purgat bene hæc compositio uentrem. aloes denarij semissis, colophoniæ denarij semissis: una teruntur hæc, adijcitur mellis quod satis sit ad colligenda ea. datur ex aquæ calidæ uel frigidæ cyathis quatuor. hoc medicamentum stomachum non corrumpit.

Globuli mirifice purgantes uentrem qui ut sumuntur, ita integri deijciuntur, nec lædunt stomachum, conficiuntur sic. colophoniæ denarij quatuor, bdellæ denarij duo, gummis denarij duo. hæc trita lactucæ succo colliguntur, & finguntur pilulæ magnitudine fabæ, dantur à tribus pilulis usq; ad septem prout cuiusq; uires patientur. *Globuli purgatorij*

Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt mane uentris deiectionem quantum satis sit, sic. colophoniæ denarios tres, aloes & tragacanthi binos: hoc pridie aqua maceratur, postero die cæteris admiscetur. fiunt inde globuli fabæ magnitudine, dantur à tribus usq; ad septem. prosunt plurimum uentri, & stomachum nullo modo uexant.

Cucurbita siluatica trita, quam Græci colocynthida uocant, detrahit per uentrem & pituitam, & bilem luridam, nonnunquam & attam deorsum uersus uocat, si cum mulsa aqua detur. *Colocynthis*

Item cucumeris anguini radix, & eius quem edimus detrahit bilem. sed anguini radicis cortex eandem uim quam ueratrum habet, nisi quia paulo remissior est, & multo magis uiribus caret quàm cucumeris quem edimus. Anguini ergo cucumeris dari oportet denarios VI S. ex aqua mulsa. detrahit enim pituitosa & biliosa. cucumeris quem edimus radicis dari oportet ⚹ IIII. similiter: uel sparti seminis tantundem. similiter & iridis radices datæ prosunt. Item thapsiæ radices pituitā & bilem detrahūt: nec minus epithymon: prēstāt hoc melius quod attriora & acriora deducūt.

& herba urceolaris quæ appellatur detrahit biliosa & aquatiora. nam cuni/la quam græci onitim uocant, detrahit aquatiora per uomitum. aquam uero solam deducit mori lacryma uel radix incocta potui data. Iris calefacit, soluit, purgat, concoquit, ulceris quoq; interni duritias mollit, & uentris stricturas mouet. Irinum oleũ per clysterem immissum pituitosa & aquata & purulenta & atra deducit. polion uero biliosa & atra, oleo chamæmelino mixto per sellas deducit. scammoniæ succus solam detrahit bilem, datur ex aqua ad denarij semissem & tertias eius cum salis ⚹ v. sed stomacho infirmo non conuenit. Elaterion purgat sursum per uomitum, aquam uero deorsum & pituitam & bilem omnis generis deducit. plus autẽ eius quam uictoriati tertiam partem non oportet dari. cyclaminos uero detrahit per sellas pituitam & aquam. hippophaes detrahit pituitam & liquores aquatos, datur eius drachma cum aqua mulsa: eiusdem quoq; lacryma uictoriati ponderis data ex aqua mulsa, bilem purgat. nam radix tãtum aquam deducit. Cẽtaurei tenuis succus quantum nux auellana recipit, potus ex aqua mulsa uentrem soluit. Item herbæ ipsius tritæ denarij III. ex sale & exiguo aceto dati cum aquæ cyathis VI. biles deducũt. meconidos quoq; herbæ succus cyathis duobus datus detrahit bilem. cucurbitæ domesticæ succus cyathorum trium cum uini albi calefacti hemina datus, & olei semuncia, detrahit pituitam & bilem, sed oportet quibus hoc purgatoriũ datur, ut postea quam plurimũ deambulent. Damasonij radix detrahit sursum deorsumq; pituitam atq; bilem, & ex uino & aqua mulsa data. sed si per sellas aliquis magis uoluerit purgari, succum sumat: si sursum uersus, radices eius accipiat. Veratri nigri radicis ⚹ semissis, & eius tertia portio pota ex uino passo, per sellas detrahit bilẽ. ueratri uero succus albi ad mensurã denarij unius potus ex passo detrahit pituitam, & per uomitum & per sellas. Chamelæa quæ dicitur restis oliuæ aquam detrahit. calfacit enim plurimum, eadem prodest hydropicis, & elephantiã habentibus, si quis eius seminis grana numero uiginti dederit ex aqua mulsa. eiusdẽ folia tenera trita & in globulos redacta aquam mouẽt, si quis ea per anum iniecerit: prosunt enim & ad duritias uentris laxandas, & ad morbos interaneos depellendos.

Chamelea, restis oliuæ

Purgatio uentris quæ facit ad lumborum dolores, & ad omnium febrium molestias depellendas, accipit hæc. scammoniæ ⚹ VIII. ueratri nigri, anesi, aphronitri, nardi syriacę, cassiæ, cinnami, singulorum denarios binos. dantur hæc trita & mixta cum aquæ mulsæ hemina: datur interdum uel ex aceto, uel ex melle, uel ex aqua sola. abigit etiã conceptũ fœminis prægnantibus datum. Purgatio uentris altera sic. scammoniæ ⚹ XII. ueratri nigri ⚹ XVI. croci ⚹ V. myrræ ⚹ VII. cinnami ⚹ VII. panacis ⚹ VIII. piperis ⚹ V. aphronitri ⚹ VI. trita hæc & in puluerem redacta melle consparguntur, datur ex his ⚹ I S. ex aquæ frigidæ uel calidæ cyathis tribus. Ad uentrẽ laxãdum cucurbitæ siluaticæ interaneorum, scammoniæ, aphronitri, paria

pondera in unum teri oportet, atque inde dari globulos tres fabæ magnitudine ex calda aqua. conuenit autem aqua colligi, uel conspergi hoc medicamentum. Aliud remedium ad uentris purgationem sic. uuæ passæ exemptis granis contusæ ✱ IIII. anesi ✱ VIII. elaterij id est cucumeris in partes diuisi loti & siccati ✱ VII. ueratri nigri ✱ XVI. cunilæ seminis purgati interiota ✱ XII. hæc in puluerem redacta colliguntur, & ex aqua dátur quantum fabæ tria grana sunt, superq; acetum cum melle mixtum bibitur.

Item alia uentris purgatio eiusdem effectus, accipir hæc. scammoniæ ✱ VIII. ueratri nigri ✱ VIII. cucurbitæ siluestris interiora ✱ VIII. aphronitri ✱ VIII. iridis ✱ VIII. nardi syriacæ ✱ V S. & uictoriati partem tertiam, myrræ idem ponderis. puluis ex his factus melle colligitur, dantur ex medicamento hoc globuli quantum fabæ magnitudo est ad denarios quatuor uel quinq;, quibus deuoratis acetum melle mixtum super dandum est. *Purgationes uariæ*

Ad omnem molestiam febrium, & ad lateris dolorem cum febri. item ad lumborum dolorem molestum, & aduersus liquores glutinosos & spissos per uentrem digerendos, recte dabitur hoc medicamentum sic. cucurbitæ siluaticæ interiores partes aridas quæ quasi pluma sunt ✱ VI. croci ac panacis denarios senos, marrubij succi ✱ VIII. glycyrizæ ✱ IIII. piperis albi VI. piperis longi ✱ VI. stœchados ✱ VI. schœni floris ✱ IIII. malobathri ✱ III. passo colliguntur trita hæc omnia, dantur ex his denarij singuli cum aquæ calidæ cyathis binis uel ternis. Soluunt uentrem superposita hæc. cucumeres siluaticos maturos arefieri oportet. deinde cõtusos felle taurino conspergi, atq; emplastri modo inlini alutæ aut linteolo spisso ad magnitudinem digitorum quatuor, ut umbilico tantum super ponas. quod statim tollendum erit ubi uenttem mouerit. Et hoc medicamentum eiusdem rei gratia umbilico superponi oportet aut lateri, quod recipit hęc. cucurbitę siluaticæ interiora, quæ quasi flocci sunt, aluminis liquidi, characiæ tithymali, lathyridis herbæ, laseris cyrenaici, paria põdera trita felle taurino collecta, lateri uel umbilico cum cucumeris siluatici maturi succo, eodem modo quo suprascriptum remedium, superponuntur. Hiera ad resolutum stomachum & reijcienrem quodcunq; sumpserit, conficitur sic. aloes nigræ ✱ V. mastiches ✱ IIII. cinnami, schœni floris, malobathri, nardi syriacæ, croci, asari, xylobalsami, singulorum denarios senos. hæc trita uel contusa melle conspatguntur, & ita reponuntur; & cum opus est ad modum fabæ cum oxymelle dantur. Purgatio qua Cosmus medicus frequenter usus est, quæ hiera minor dicitur, facit ad omnia quæ supra sctipta sunt, conficitur sic. scamoniæ denarij uictoriati ponderis partem unam, ueratri nigti ✱ I. panacis ✱ S. ex melle consparguntur hæc trita, datur ex his quantum nux auellana est ex aquæ mulsæ cyathis quatuor. globuli quoq; supradicta magnitudine sicci, de hoc medicamento duo tresue dantur ieiuno, uel post cœnam uorandi. Turundis ad soluendum uentrem uti oportet eiusmodi. fici ari- *Hiera* *Hiera minor*

dæ

dæ,pulegij,abſinthij,aloes,nitri,fellis taurini areſacti ex interiore parte,horum paria pondera melle bene percocto colligi oportet,& fingi turundos, qui per anum immittantur. Item turundi ad uentrem laxandum ſic. cucurbitæ ſiluaticæ floccorũ interiorum ⚹ v nitri nigri uſti ⚹ v.fici pinguis pulpæ ⚹ IIII.mulſæ P.I.coquũtur hæc omnia ex mulſo diligenter & poſtea fiunt turundi,quibus & abſinthij aliquid admiſcetur, atq; ita ut ſupra dictũ eſt ano inijciuntur. Herbæ peduncularię ⚹ IIII.farinæ ex lolio ⚹ III. cum felle taurino liquido & melle percocto miſcentur paria pondera,& fiunt turundi qui ſimiliter ad laxandum uentrem ano inijciuntur. Sucus haſtulæ regiæ admixtus farinę ex tritico,deinde ſubactus in panis modum & coctus in furno atq; eſui datus purgat bene uentrem. Epithymi ⚹ VII.ſalis ⚹ V.in aqua mulſa ſi potu dederis,pituitam & bilem omnẽ per uentrem detrahes. Agaricum detrahit per uentrem ſpiſſum & corruptum humorem.cuius ut plurimum dantur denarij duo,cum ſalis ⚹ II.potãdi ex mulſæ cyathis v.minime hoc remedium ſtomachum lædit, omnemq; purgat humorem,neq; ſanguinem corrumpit, nec ſi quæ partes interius tumẽt exulcerat,uerumetiã adiuuat. prodeſt & iocineris tumoribus & quos græci peripleumonicos appellant. Cucumeris quo ueſcimur ſeminis cyathus tritus,& nucum pinearum purgatarum cyathus contritus, & ſal cum melle tritus,in unum mixta hæc ſoluunt uentrem,febres quoq; aduenientes inminuunt,morſus ſtomachi ſedant,acres liquores bileſq; reprimunt.

Aqua mulſa Aqua mulſa ex melle crudo,pota uentrem mouet,extenuat glutinoſa, lieni prodeſt.eadem inteſtinis præſtat remedium, & uenis quæ ſunt in proximo circa inteſtina medetur,liquores etiam qui pulmoni inſidunt,& difficile excreantur depellit.ſed ſtomacho aptius eſt mel aceto mixtum, minus enim inflat,efficacior eſt tamen humoribus aqua mulſa, magis enim extenuat liquores & iucundius ſumitur. Abſinthium potum mouet bilem maxime iocineri inſidẽtem ,coctum quidem cum aqua ſumi debet. nam & per urinam,& per uentrem cruditatem omnem deducit,& ſtomacho opitulatur,& ſanguinem ſpargit,cuius ſumma potio eſt ⚹ VI.cum ſalis ⚹ III.mellis cyatho uno,& aquæ ſextario.ſed ſi magis aliquis aluũ citare uoluerit,ſalis ⚹ VII.admiſcere debet. Dantur bene ad ſoluendum uentrem potiones,uel polenta cum aqua,in qua ſatureia,aut pulegium, aut thymum, aut herba mercurialis incocta fuerit: ſed & hæc ita in tribus ſextarijs aquæ decoquuntur,donec ad ſextarium perducatur.ad inflationem uero ſtomachi ſaliũcam in aqua decoqui oportet, & exiguum acetum adijci atq; ita potui dari. Hyſopum uentri mouendo uehementius eſt quam abſinthium, datur autem ſimiliter decoctum,atq; eadem mẽſura, prodeſt etiam his quibus in pectore liquores glutinoſi ſubſiſtunt,qui & ſpirandi difficultatem & ſtridorem ſtomachi faciunt. item his prodeſt qui in toto corpore uidentur liquores concretos habere. Allium cum herbę mercurialis folijs aut ſemine

mine coctum, uel cum ruta & absinthio coctum, magis mouet uentrem: liquores autem omnes adiectis duabus radiculis ueratri nigri, etiam in febri datum deducit per uentrem, uel sursum uersus per uomitum purgat.

Embamma quo uenter soluitur sic. scamoniæ denariũ unum, zingiberis denariũ unum, piperis denariũ I. nitri denarium I. hæc contusa & cribrata reponuntur. inde cum opus est sumitur cocleare plenum, & adijcitur embamma factum ex garo & aceto mensura cyathi dimidij. ex hoc lactucam aut uuluam comedere ieiunum oportet, sed sensim nõ uniuersim. cum quis per uentrem purgatus fuerit, etiam uomat in balineo medicamentum. quo reiecto domum reuersus cibum sufficienter & uinum sumat. *Embamma purgatorium*

Vinis uti oportet ad intestinorũ dolores factis ex ruta, & puleio, apio, origano, aneso, dauco, thymo, hysopo, panace, dictamno, anetho. *Vina facticia*

Sambuci semen tritum cum uino datum, & uentrem mouet, & prodest intestinorum doloribus. chamædropis quoq; semen ex uino datum, similiter prodest. nec non & chamæpitys trita ex uino pota, idem præstat. etiam semen balsami potum ex uino iuuat uentrem, calefacit enim uiscera, & extenuat ac discutit inflationes. prodest & ad hoc nasturcium potum ex uino. nam & calefacit & mollit uiscera & urinam mouet. prodest & intestinorum doloribus & inflationibus, & suspirium reprimit & rupta componit.

Ad uentrem soluendum herbam polypodium teres & in ptisana ieiuno sorbendam dabis, statim soluetur qui acceperit.

Ad suppressionem uentris, nitri & cumini certum quid æquo pondere ex oleo concorporabis, atq; inde ad magnitudinem fabæ grani maioris in anum injcies. Ad uentrem eliciendum alumen ad magnitudinem fabæ resolues, & ano injcies, statim omnem duritiem laxabit.

Ad uentris strictutas soluendas, betaceum concides minutatim cum terræ modico, quod ei dum auellitur adhæserit, & in ollam conijcies, & adijcies liquaminis optimi & olei optimi & uini quantũ æstimaueris necessariũ, & coopertam ollam super carbones pones. quod cum lento igni fuerit per coctũ, nitri unciam unam uel duas minutatim super sparges, & tum succum illum de olla uel ius cum uino miscebis & bibes.

Vt uenter facilis sit, nitri perlucidi, staphisagriæ, betæ, mellis cocti modicum, hæc permiscebis atque in modum collyrij rotundi interius in anum injcies. Confectio salis cathartici sic. scamoniæ uncias III. zingiberis uncias tres, petroselini uncias tres, salis ammoniaci uncias quatuor, masticHes uncias duas, piperis albi — I. ita ut scammoniam coquas ut minus ledat. coques enim sic. mittes in pastam, & deinde mittes in furnum ut cum ea coquatur: & aliquantulum plus mittes, ut cũ cocta fuerit ad pondus supra scriptum ueniat: & cum refrixerit tolles, & sic omnia teres & miscebis, & ad quod uolueris, manducandum in conuiuio pro quibuscunque salibus uteris.

Confectio

Confectio catapotij,scamoniæ — I.aloes epaticæ — II.bdellæ ℈ VI,euphorbij ℈ III.hæc omnia in puluerem rediges,& postea de caulibus nō plātatis succum facies,& sic commisces,& facies pastillos pusillos,& siccabis de uotandosq; post cœnam,uel mane ieiuno dabis. Confectio salis cathartici.quam Marcellus ostendit sic.salis duti & assati P.I.—II.salis ammoniaci P.I.—IIII.piperis albi — III.zingiberis — IIII.inulæ feminis — II.ameos —III.hysopi cretici —III.laseris radicis —III.thymi —III. folij —III.apij seminis — VI.anesi— III.petroselini macedonici — III.origani — quatuor,nasturcij seminis — tres . hæc omnia tunsa cribrata atq; in puluerem tenuissimum redacta & in unum commixta,repones in uaso uitreo , & inde quotiens aliquid sumes seu bibes,quasi pro alijs salibus uteris,emēdantur his uitia hęc: indigeries,phlegma frigidum quod de cerebro descēdit in stomachum: ad omnes humores super natantes stomacho qui de felle rufo concitantur. Ad dolorem quoq; faucium facit,& caliginem detergit,& omnes humores in uisceribus cōtractos.sanat & iecur,& splenem,& tussem curat. & eos qui uix anhelant reficit.curat & colum,& morbum articularem compescit. digestorium mirificum est.febres cotidianas temperat,febres acutas compescit, id est hemitritaicas . quartanas comprimit.mira in omnibus est eius cōmoditas. Liquamen catharticum quomodo confici debeat.zingiberis ℈ III petroselini ℈ tres,piperis ℈ tres,laseris ℈ tres,scamoniæ ℈ unum, liquaminis ℥.I.hæc omnia permiscebis & sic uteris. Ad uentris facilitatem betas recentes de horto cum sale coque,& earum aquam cum uino calidam bibe,& ipsas ex oleo manduca.carnis etiam porcinæ recentis P.tria, cum aquæ ℥.V. & cum sale coque ad tertias,& bibe tepidum ius cum uino. Ad cholerā proijciendam herbæ quæ græce dicitur chamæpitys , sytiace ucro pitysoris,folia nouem mitte in aquam calidam & bibe, omnem choleram per os proijcies.radicem herbæ ipsius percuties ferro , & non amplius quam duas guttas excipies in aqua calida & bibes. omnem cholerā per uentrem proijcies.sed caue ne plus succi huius accipias,ne lædaris,nā & os si nimius sit,male accipit. Confectio absinthiati ad choleram & phlegmata proijcienda & ad uentrem laxandum sic.nardostachios ℈ VI.schœnoanthus ℈ II. costi ℈ octo,mastiches personatæ ℈ quatuor, absinthij herbæ ℈ unum , croci ℈ II.folij ℈ VI.uini ueteris Italicos ℥.quinq;,mellis optimi ℥.unum & semis.

Item alia confectio absinthiati cathartici,uini ueteris ℥.quatuor, rosæ siccæ ℈ II.cassiæ ℈ IIII.schœnoanthus ℈ II. folij ℈ II . amomi ℈ II . costi ℈ II. mastiches ℈ II.herbæ absinthij siliquam unā , croci siliquas quatuor , aloes epatitidos siliquas quatuor,mellis optimi ℥.I. hęc omnia separatim tunsa & in puluerem delicatum redacta simul miscebis , & sic excoques lento igne ne ferueat & uteris cum uolueris. Ad bilem reprimendam raphanum ex pipere, & lini semine, si quis ieiunus manducauerit, fortissime bilem expressam inhibebit. Fimum uituli recentem si quis ex uino potui dederit

rit his quos Græci choleticos uocant,manifesto periculo liberabit.

Lenticulam lauato diligenter ex aqua munda,deinde cum aqua nitida feruere finito paulatim. & postea ipsam aquam colato & dato cholerico bibendam, mire proderit.

Absinthij uiridis — IIII. salis marini — I. simul teres,& sextario feruentis aquæ perfundes, & tenui linteo colabis, atque ipsam aquam laboranti da bibendam.

Herba mercurialis pro certo bilem potentissime protrahit, si ea cocta uice holeris uescaris, eiusq; aquam in qua cocta fuerit adiecto melle potaueris.hoc etiam ægris sine difficultate succurrit. sanis eadem aqua cum condito si ita malint,optime datur.

Ad choleram reprimendam.pulegium commanducatum super umbilicum impositum obligatumq; , supprimere choleram & intempestiuos & continuos uomitus mire constat.Si de cholera autem tanta concitatio uomitus est, ut contineri non possit,hediosmi aut erucę ramulos tres aut quatuor cum mali granati succo contritos absorbendos dato,continuo sedabitur. *Choleram supprimentia*

Vinum myrteum sorbendum dato,protinus uomitũ comprimes.lauri baccas aliquot contritas ex uino potui datas succurrere cholera laborantibus constat. *Vomitũ comprimentia*

Mororum de rubis succus epotus efficaciter prodest choleris reprimendis.caules quantum maiores discocti & ex aceto sumpti similiter medentur.

Cydonea bene matura non cocta in cibo accepta similiter prosunt.baccæ itidem aquifolij tritæ,cũ uino potui datæ cito subueniunt.

Ad aluum concitandum, Aizoon herba quæ Latine sedum appellatur,ex uino contrita potaq; plurimum prodest. *Aizoon, sedũ*

Herbæ uettonicæ in umbra arefactæ folia contusa, & in puluerem redacta ad pondus denariorum trium ex hydromelitis cyathis nouem bibenda per triduum data,uentrem sine molestia continuo mouent.

Brassicæ tenerrimæ contritæ succum expressum si quis ad sex cotylarum mensuram adiectis uini cyathis tribus ieiunus biberit,ita ut pridie non cœnet & bene digestus sit, mirifice ac sine ullo tædio aluo concitata purgabitur.

Orbicularis herbæ quam Græce cyclaminon uocant, si quis expresso succo anum perunxerit,mira celeritate experietur alui solutionem.

Vt purgatione uentris releuato corpore salubriter ætatem agas, aluum hoc genere concitabis.gladioli radicem longitudine ac plenitudine digiti pollicis si fœminæ remedium dandum erit, si uiro ad crassitudinem duorum digirorum & longitudinem unius, dabis derasam & lotam contritamque ualentissime, adiectis aquæ cyathis quatuor aut quinque: quam potionem colatam admixto paululo mellis calefactam potui dabis.

Herbæ britannicæ succus perse solus pro uniuscuiusque uiribus potui sumptus, sine periculo purgat. quo ualidius autẽ purgari uolueris, hoc amplius sumes, ita ut mensuram sextarij non excedas.

Lauriculi teneri, id est cymæ lauri, cum nepeta adiecto sale contriti, & cum aquæ repidæ hemina in potione sumpti, concitant aluũ pituitamq́; & lumbricos celeriter eijciunt

Sambuci coliculi teneri decocti cum oleo & garo manducati, uentrem continuo soluunt.

Aluminis liquidi paululum lana inuolutum & podici subiectum euocat stercus, & sine fatigatione deducit.

Frequentet experti solutionem uentris adfirmant tali remedio se esse purgatos: mellis acetabulum, & salis triti tantundem, cum aceti sextario uno feruefaciunt, arque ita nocte sub diuo cælo sereno uasleuiter opertum relinquũt, & mane cum pridie cœna abstinuerint, cum aqua quantum sufficiat minutatim bibunt, quo facto non solum uentris, sed etiam attæ bilis ac rufæ tædio absoluuntur.

Serum de lacte bubulo, adiecto melle & sale quantum satis sit, potui sumptum, morantem aluum impellit.

Serum de lacte equino potui datum, facile & sine periculo uentrem molliter purgat.

Asininum lac cum melle potui datum, uentrem facile & sine periculo soluit.

Salis marini triti, & mellis optimi despumati, & aceti scillitici, semuncias singulas in unum miscebis, & teres & aquæ mundæ frigidæ quartarium adijcies, & coagitabis, & ieiunus calefactum leniter bibes. tum deambulabis, atque inter deambulandum, calidam aquam paulatim quotiens uisum fuerit sumes, potenter hoc remedio uentrem morantem bilesq́; purgabis.

Malagma purgatorium ad paruulos, si ob infirmitatẽ potionem purgatoriam bibere, aut sustinere non possunt.

Lupinos crudos siccos in ollam nouam missos in furno torrebis siccatosq́; ac tunsos uel molitos cum felle taurino uel uitulino miscebis & subiges

subiges, & pro malagmate ad imum uentrem ab umbilico deorsum uersus impones. Nam si super umbilicum imposueris, stercus omne sursum uocabit: impositum autem deorsum uersus, & bilem detrahet, & pituitam deducet. Sales cathartici sine stomachi iniuria, ut nec intestina doleant, accipiuntur seu in prandio cum esca, seu in cœna. Si autem ieiunus uolueris cum mulso accipies cocleare plenum, componuntur sic. Salis ammoniaci unciam unam, zingiberis sicci unciam unam, laseris radicis — unam, scamoniæ unciam I. piperis unciam unam, fœniculi seminis unciam I. teres omnia & cribrabis, sanè cũ uolueris ut uehementius moueat coclearea duo accipiat qui alui difficultate torquebitur. *Sales cathartici*

AD ANI VITIA, ET FISTVLAS PODICIS, ET hæmorrhoidas, remedia physica rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXXI

LIPARA ad intertrigines, & exasperationem, & tumorem ani, mirifica sic. Spumæ argenteæ P. II. cerussæ P. II. turis pollinis P. II. aluminis fissi P. I. adipis suillæ eneruatæ curatæ P. II. uini austeri ueteris S. IS. rosæ S. IS. olei uiridis pondo semis. teritur spuma & cerussa, alumen ex uino diluitur. deinde adijcitur tus in puluerem redactum. & cum primum hæc leuia bene fuerint, oleum & uinum & adipem liquefactam cum rosa supra scripta misceri oportet. *Intertrigines*

Lipara rufa facit ad fissuras ani quas rhagadas Græci dicunt: eadem ad omnes eiusdem partis exulcerationes, & uitia diutina bene facit, accipit hæc. Spumæ argenteæ denarios XVI. misyos usti denarios VI. resinæ terebinthinæ ⚹ XII. ceræ ⚹ VI. cerussæ denarios XVI. chalcitidis ustæ ⚹ VI. olei myrtei P. I. omnia diligenter terũtur cum olei pondere dimidio. tum reliquũ oleum & cera & terebinthina liquefacta mortario superfunduntur, & corporantur atque ita in doliolo uitreo reponuntur. Ad condylomata ani facit bene elaterium sincerum quod est succus cucumeris siluatici compositus in rationẽ pastilli, aceto dilutus & ita appositus: itẽ propolis per se subacta & more emplastri imposita plurimum prodest. Facit bene hoc medicamentum ani uitijs sic. resinæ terebinthinæ denarios VI. ceræ idem. in unum hæc coquuntur quantum oportet, & adijciuntur his gagatis lapidis triti denarij quatuor. multi & iridis contusæ ac uino mixtæ & subactæ manibus uelut farina, aliquid addiderunt. *Lipara rufa* *Condylomata*

Hoc quoque medicamentum mirifice prodest ani uitijs, constat ex his. aluminis melini denarios duos, chalcitidis denarium unum, feculæ denariũ I. teruntur hæc omnia diligenter, permixtaq; cum opus est uino aut aceto diluta adponuntur. Hæmorhoidas sic curari oportet. primum ut

Centaureum prodeant totæ, quod ut fiat, anus hoc medicamento perungetur. centaurei ſucci denarios duos, hęc herba latinæ fel terræ dicitur & ubiq; in agris naſcitur. eſt autem tenuis multorum ramorum in rectum ſurgentium, habet florem exiguum purpureum: abſinthij ſucci denarios duos, aluminis liquidi ✳ duos, miſyos denariū unum, herbæ peduncularię ✳ I. mellis quantum ad comprehendenda ea ſatis erit. his perunctо ano, aut lana tincta interius truſa, cum deſederit quis ad ſellam & apparuerint totæ hæmorhoides, ſupra ſcripto medicamento rurſus bene tangendæ ſunt undique, præcipue radices earum, quas baſeis dicunt, de ſpicilli latitudine inlinendæ ſunt, ſubinde imponente medico cumulatè medicamentum & adcruſtatè imprimente, donec bene combibant. totum enim in eo eſt, ut ab omni parte ſaturentur. eſt autem hoc medicamentum ſic. chalcitidis uſtæ denarios quatuor, æris floris uſti denarios quatuor, miſyos uſti denarios tres, æris ſquamæ denarios duos, diphrygis denarios duos, ſoreos uſti denarios duos, auri pigmenti ✳ II. hæc teruntur diligenter, atq; in tenuiſſimum puluerem rediguntur, & ſicca ut dixi hæmorhoidibus imprimuntur undique. poſt hoc tenue ſimplex raſum linteolum imponi oportet, & ſuper hoc panem autopyrum ex aqua maceratum & tritum, roſa illic pro oleo adiecta. hoc medicamento ſine magno labore circa ſeptimum diem cadere coguntur hæmorhoides. oportet autem bis die panem imponi, nonnunquam & in noctem, ſi circa eas tenſionem ſenſeris. quarto die auriſcalpio auerſo, quã partem cyathiſcon græci uocant, ſenſim tentare ac mouere eas, quo celerius excidant. hoc medicamentum omnem carnem ex omni parte corporis exulceratam & excreſcentẽ, ſine magno morſu tollit.

Pancratianus puluis Pulueris pancratiani confectio ad rhagadia uel exochadia ſic. aluminis rotundi uſtulati & ſiccati uncias III. aluminis ſciſſi uncias III. nitri uſti ℈ VI. æris floris ℈ VI. omnia hęc permixta & trita ſeruabis, cum utendum fuerit cum aceto acri inlines exochadia uel rhagadia, ſed adſidue ut intra quattum diem ſanentur. Ad ani uitia & tumores & uulnera cõpoſitio ſic. reſinæ terebinthinæ ℈ XXVII. uiſci ſcripula XII. cadmiæ ℈ XII. ſpumæ agenti ℈ IX. ceruſſæ ℈ IX. miſyos ℈ IX. herbæ arnogloſſæ ℈ III. olei ueteris libram. hæc uniuerſa conteres & miſcebis, & per dies quantos oportuerit ad locum doloris adpones.

Ani uitia omnia optime & citiſſime curat oleum bombicinum uerum, ſi adſidue inde tangantur, ita ut intra triduum uel quatriduum rhagadia & exochadia ſtirpitus tollat, ſi adſidue ponatur. Nucleos de dactylo combures & cõteres quam minutiſſime, & de puluere eorum loco ani exulcerato ſiue uulneribus eius & fiſtulis frequenter impones. Herbam polypodium teres, & ſic in ptiſanam mittes & ſorbebis ieiunus, hoc & ſoluet uentrẽ, & anũ mollit tumentẽ. Ad rhagadia in ano naſcentia. ſpumę argẽti —I. olei roſei — I. permiſces & adſidue adpones. Plantaginis folia & radices, & herbam cẽtenodiã, & rubi ſummitatẽ, & meſpila, & cydonea, & nuces

& nuces gallas, & de salice frondes quæ tenerrimæ fuerint, cum atramento sutoricio, ex aqua coques simul uniuersa, adiecta quarta parte aceti, & colabis diligenter, atq; inde fouebis eas partes unde hæmorhoides fluunt. Rubi summitatem colliges, & mala siluestria, rubum autem in mortario teres, & siluestrium pomorũ succum exprimes & pariter miscebis, ac fomentum inde factum calidum hæmorhoidibus adpones. Chartam diligenter exures & cinerem eius siue fuliginem siccam ad fluentem hæmorhoidis uenam tam diu adpones donec stringatur. Ad ficos qui in locis uerecundioribus nascuntur, de orbita rotæ collige caluos lapides non prægrandes neq; paruos & pone in foco ut bene candescant, & lotio infantis eos ex tingue, postea de ipso lotio locum adsidue laua, ita ut frequenter mutes & lapides & lotium infantis, tantum proderit ut sectione & ferro opus non sit. *Ficus*

Extalem prominentem uino lauari prius, deinde cedro ungi, & pollice propelli introrsum oportet. Ani uitijs omnibus plantaginis radix decrescente luna die saturni occidente sole collecta uel sumpta, & pellicula uel panno phœnicio obuoluta, ac licio ligata & lumbis circundata, cõtinuo sanitatem præstabit. Sertulam campanam ex uino aut passo coctam terito & adponito ad anum, eoq; uino in quo sertulã coxeris & prius & postea anum foueto, celeriter sanabis. Caro ani superuacua sine dolore consumetur, si araneorum fila adpones quæ in uineis inueniuntur. *Extalis prominens*

Cedria qua librarij utuntur, si anum ficosum & ad sectionem spectantem frequenter uino calido prius elutum, spicillo perunxeris, atq; ita quieueris, mirabiliter carnem superuacuam consumes, sed ad sanitatem lenioribus medicamentis postea perduces. Extalem nimis prominentem reprimit gallinaceus uitellus, si coctus integer ab ipso ægro illic calidus adsidue cõtineatur. Ad fistulas uulnerũ in ano uel quę nascũtur in locis uerecũdioribus terræ mali radix cõtusa & fistulę inserta, aut in puluerem redacta, & cũ uino uetere inspersa, ita prodest ut celeriter expurget, solidet, & ad omnem sanitatẽ perducat, sine qua nec medici huiusmodi causas curare possunt. Tithymali contusi succum ex uino super fistulam uulneris exprimito, deinde fomentum huiusmodi alligato, id est marrubium in cinere calido subcoquito, & adiecta uetustissima axungia diu subigito, & linteo inlitum calidissimum fistulæ adponito, & ter aut quater in die feruens medicamen renouato, mirifice proderit. Os humanum contusum & in puluerem tenuissimum redactũ cum melle inlitum etiã duratas ani & antiquas fistulas sanat, si per triduum continuum adponatur. Ad nates uel podicem fistulosum olei optimi sextarium, lithargyrij selibram, ęruginis libram, turis masculi nigri selibram, resinæ libram, mellis sextarij unius quadrãtem, aceti ȝ. II. hæc omnia in olla rudi simul decoques & more emplastri induces. Ad hæmorhoidas eosq; qui sanguinem deijciunt, porri succus expressus ieiuno potui datus, hæmorhoidas continuo desinere facit. *Os humanum*

Adeps cygni hæmorhoidas comprimit,si aut potui detur,aut loca inde tangantur. Symphyti radix quæ herba gallice halus dicitur,aut comanducatur,aut usta & trita in potione datur,aduersum hæmorhoidas nimium profluentes. Spongiam marinam exures,& in cinerem rediges & cribrabis, & inde cocleare plenum in quacunqꝫ potione dabis ei qui hæmorhoidum nimietate uexatur. Ruborum cauliculi teneri tunduntur expressusqꝫ ex his succus in calidissimo sole ponitur, ut usqꝫ ad crassitudinem mellis spissescat, hic haustus efficacissime hæmorhoidum sanguinem sistit. Coagulum ceruinum deglutitum,sanguinem ex intimis profluentem facile stringit.idem facit & coagulum leporis. Luna XIII. hora nona antequam exeant uel erumpant mori arboris folia,oculos tres tolles, digitis medicinali & pollice manus sinistræ, & in oculis singulis dices. absi, apsa, phereos,mittesqꝫ in coccum galaticum,& in phœnicio lino conchyliatæ purpuræ conligabis & dices. rollo re hinc tota hæmorhoida, absis paphar. & nudum eum cui remedio opus est, prælìgamine illo cinges.

Ani uitia & condylomata felle caprino peruncta sanari certissime constat. Malicorium cum uino optimo usqꝫ ad duos cyathos decoctum, pariterqꝫ contritum & malagmatis modo impositum,potenter ani cōdylomata persanat. Butyrum & adeps anserina & oleum rosaceum permixta pulcherrime prosunt ani uitijs. Sanguis caprinus cum polenta impositus ani uitium omne persanat. Rhagadas canini capitis usti cinis aspersus adiungit, & stercoris albi canini betæqꝫ cinis insertus,similiter opitulatur. Iris illyricæ cinis cum melle subactus utiliter imponitur ani uitijs si ipsa iris in furno diligenter uratur. Adeps anserinus cum eiusdem cerebro & œsypo & alumine subigitur, & imponitur ani omnibus causis.

Carnes ex capitibus mugilum siue mullorum decoctæ & cum melle subactæ atqꝫ inpositæ,uitijs ani plurimum prosunt. Oleum uetus & picem & pollinem triticeam decoque,& ano exulcerato calens medicamē impone. Radix rubi in uino usqꝫ ad tertias coquitur, eoqꝫ uino ani uitia & difficultates fouentur. Ad ulcera in ano facta chartæ combustæ,sed enarum eius drach. I. auripigmenti drach. I. lepidos drach. I. simul conteres, & melle comprehensis ureris emplastri modo. Ad eos quibus intestinum inprobe prominet remediū sic. ebuli succo turpitudinem circumline, cito remediabis. Porrigines ani extirpat tale medicamen. picis,resinæ, ceræ,butyri,seui caprini,argenti spumæ,singulorum paria pondera remitte & simul contempera atqꝫ ita inline. Ad syringium uel ani uitia,lauabis locum uino uetere,& teres testam ostrei, & sordes intra pullinum uentrem repertas contundes,& cochleam uacuam,& cucurbitam ustulatam teres diligēter,mixtaqꝫ omnia cum in puluerem renuissimum redegeris,uulneri ad pones,mox uitium omne sanabis. Item ad ani uitia prominentia quæ reuocari non possunt. Rubi ubi mora nascuntur caules teneri, & buxi folia

Intestinū prominens

Porrigo ani

Syringium

lia,& cortex mali granati,uel ipsa poma eius,& cortex roboris arboris unde coria conficiuntur,in testa supra prunas ponuntur, & intra uas ubi offertur fumantia constituuntur,ut supra sedeat infirmus conclusus diligenter,ne fumus foras exeat.quo facto cum conatu anum eidem fumo offerat.in recenti tædio hoc remediũ ter factum subueniet:in uetere uero tædio sæpius fieri oportet. Ad idem quod & libidines offerendi & conatus reprimet. cæparum rotundarum uel etiam aliarum folia aut cortices siccas,& picem duram,simul carbonibus incendes,& uaso ut superius dictum est,concluso sedebis, & conatus dabis ut fumus & uapor ano suscipiatur:præsens experientis remedium. Compositio ceroti ad uitia ani sic. spumæ argenti — II. cretæ cimoliæ ℈ II. ceræ punicæ ℈ II. cerussæ — II. quæ omnia ad summam leuitatem teruntur,tum in uase argenteo cera cum oleo roseo remittitur, sic reliqua confunduntur. Compositio ad ani uitia sic. cicidos,lepidos,chalcanti,schistes,hæc trita mensuris paribus, melli despumato mixta ad usum huiusmodi seruabuntur. Ad syringium remedium efficax. oliuæ medullam cum semine auenæ æquis portionibus teres,& puluerẽ ipsum aqua cælesti consperges, facies'q́ ex eo collyria quæ fistulæ ani inijci possint,quę per triduum iniecta fistulas in profundo positas foras producent,ut postea possint medicamine leniore sanari. Intestinum extremum quibus prominet & excedet,quotiens processerit,totiens uino calido in quo herba uerbena cocta fuerit,admixto tenui lixiuo lauari oportebit.prodest & illud pice liquida perũguere & sic introrsum repelli,benefacit ad hoc & cinis ex sarmento factus atq; cribratus siccusq; inspersus.alumen quoq; fissum tritum eidem loco impositum,plurimum prodest.

PANICVLIS ET INGVINIBVS, ET INTERTRIGINIBUS,REMEDIA PHYSICA & RATIONABILIA DIVERSA DE EXPERIMENTIS. CAPVT XXXII.

MALAGMA quod discutit strumas, parotidas, paniculas, quas Græci phygethlon uocant:omnes quoq; futuras suppurationes dispergit, factas uero aperit. facit & ad dolorem articulamentorum omnium & iuncturarũ, pręcipue ad lumborũ dolorem,atq; inflationem stomachi uel coli:conficitur sic.picis hispanę,aphronitri, resinæ pityinæ, ceræ, lauri baccarum, singulorum denarios XXXV. adipis taurini ⚹ XV.ammoniacæ guttæ ⚹ XV.iris ⚹ XV.galbani ⚹ XV.piperis albi ⚹ V.quæ debent liquefieri, dissoluuntur igne, & oleo exiguo diluuntur. cætera tunsa & cribrata bene asperguntur tepenti medicamento, quod diu agitando miscetur, deinde manibus subigitur, ut malagma exactissimum fiat. Malagma ad omnem dolorem corporis,sed præcipue panicularum,& omnium articulamentorum,facit & ad podagram, eadem discutit

Paniculæ,phygethlon

discutit uomicas aut aperit. pectoris quoque concoctioni & causis interaneis prodest, & lumborum doloribus: accipit hæc. ceræ ⚹ VIII. ammoniacæ guttæ ⚹ X. bdellæ ⚹ X. iris ⚹ VI. galbani ⚹ III. terebinthinæ ⚹ V. contunduntur pilo ordine quo scripta sunt omnia. deinde cyprino oleo quod in imo subsidere solet colliguntur uel permiscentur. cera in aquam feruentem in minimas partes concisa prius dimittitur, ut illic mollescat, deinde subacta manibus in pilum coniicitur cum cæteris speciebus atque illic diu malaxatur.

Paniculas aperit seuum pecudis cum sale tosto positum. item lacertæ cinis, uel ipsa diuisa adposita. item cocleæ cōtusæ uel cinis earum cera admixtus adpositus, & fimus columbinus cum farina inlitus prodest.

Inguinum tumorem cocleæ minutæ tritæ cum melle inlitæ sedant.

Ad inguen. frustum ueteris spōgiæ ad pedem alligabis, & radicem altetci sinistra manu digitis medicinalibus sumes & alligabis in alio pede. & de cucurbita sicca lōga circulum facies, & inmisso licio circa pedem ligabis.

Panicula ne ad sectionem ueniat remedium sic. gypsum aqua calida bene cōsperge, donec in se coeat & spissetur, & sic inpone supra paniculam. deinde chartam super alliga. quæ res & aperit eā, & sanat. postea utere malagmate molli, ut cito & bene cicatricet. Ad intertrigines excalfactas & dolentes remedium de experimento sic. in mortario plumbeo de pistillo plumbeo, missum oleum rosaceum & uitellū oui, tam diu teres ut spissetur, ita ut de eodem plumbo dū teritur pars aliqua misceatur, & cum fuerit spissum ut emplastrum in linteolo tenero induces, & loco trito intertrigini adpones. hoc remedio per triduum donec locus exulceratus sanetur uteris.

Intertrigines

Aduersum inguinum paniculas remedium sic. nasturcium cum pice inpositum paniculas discutit. maturis ueto aut maturescentibus paniculis tale medicamen adhibebis, id est lenticulam, & lauri baccas ex tertio iuxta mensuram lenticulæ decoques in aqua, & diligētissime manibus subiges, & cum lana calidum fomentum adpones, quod cito ac uehemēter & dolorem discutiet & humores noxios purgabit. Eruum uetus in farinam mollissimam redactum, & cum melle inpositum, paniculis medetur. Mirabile hoc medicamentum paniculis sanandis sic. hyoscyami foliorum uiridium, P. II. resinæ pityinæ P. II. ceræ P. II. adipis porcinæ sine sale P. II. galbani P. II. omnia hæc tunsa uel remissa in unum corpus rediges, & emplastri modo adpones. Calcem uiuā, allij capita duo, uitellos coctos uel incoctos ouorum trium, simul omnia permixta, & emplastri more adposita, omnem tumorem & dolorem panicularum dispergunt & sedant. Galbanum solum inter principia doloris paniculæ adpositum plurimum prodest.

Eruum

Fœniculi farina ex mulsa aqua decocta, addita axungia adposita, dolorem inguinum sedat. fimus hircinus cum melle decoctus adpositus, paniculis sanitatem congruam præstat. Creta cimolia trita & cum aceto superinducta, cohibet panicularum tumorem. Siue incipientem paniculam

lam comptimi opus sit, siue cōcoctam dissolui, præstabit utilissimum remedium cinis muricum uel purpurarum exustarum cum oleo uetere impositus uel superductus. Lupini ex aceto cocti & subacti, & pro emplastro adpositi, causam panicularum maturant & minuunt dolorem. Ficus aphricana uetusta ex uino decocta, tunsa uel trita, utiliter paniculis adponitur. Ne inguen ex ulcere aliquo aut uulnere intumescat, surculum anethi in cingulo aut in fascia habeto ligatum in sparto uel quocunq; uinculo, quo holus aut obsonium fuerit innexum: septem nodos facies, & per singulos nectēs nominabis singulas anus uiduas, & singulas feras, & in crure uel brachio cuius pars uulnerata fuerit alligabis. quæ si prius facias antequam nascantur inguina, omnem inguinum uel glandularum molestiam prohibebis: si postea, dolorem tumoremq; sedabis. Surculum quoq; ex myrto terra tactum, si quis gerat ab inguinibus tutus erit. Inguinibus potenter medebere si de licio septem nodos facias, & ad singulos uiduas nomines, & supra talum eius pedis alliges, in cuius parte erunt inguina.

Si ab equitando uexata fuerint inguina aut intertrigines dolebunt, spuma equi fricentur, statim remediabuntur. Stercus suillum cum oleo perfrictum, & in testa calefactum & inguinibus inpositum, plurimum prodest. Pollex eius pedis in quo inguina erunt, cum proximo digito ligatus mire medetur. Si quis ab equitando aut ambulando inguen habuerit, scribat in charta κυστος, & ad femur sibi alliget, cito sanabitur. *Equi spuma*

Ad condylomata inguinum uel quarumlibet partium, malicoriū cum uini optimi sextario ad cyathos duos decoctum & cum eodem uino tritum, atq; ut malagma impositum condylomata facta persanat.

Medullam canis ex uino uetere subige & emplastri modo impone cōdylomatis, potenter ea sanabis. Argimonia trita & adipi anserinæ admixta impositaq; condylomatis medetur. Oleum uetus cum polenta decoques & calidissimum condylomatis impones. Folia rubi contrita & cum ceroto rosaceo imposita, sanant omnia condylomata. *Condylomata*

Adeps anseris cum cerussa & oleo rosaceo & cera pontica in unum ceroti modo composita & imposita, utiliter condylomatis medetur.

Mus araneus qui cum in orbitam inciderit moritur, ustus in cinerem redactus, & cum adipe anserina permixtus condylomatis infrictus, mirū remedium adfert. Ad intertrigines sanandas, libystici folijs commanducatis succum exceptum si ei loco adposueris, cum morsu quidem, sed cōtinuo sanabis. Gallæ contusæ in uino coctæ atq; impositæ, intertrigini plurimum prosunt. Calciamento quo uti soles locum inguinū laborantem si perfricueris, confestim intertrigines tolles. Axungiam ueterem liquefactam & cerusam bene tritam permisce, donec acopi crassitudinem habeat, atq; inde intertrigines perfrica, efficaciam remedij celeritatemq; mirabere. nam hoc medicamen etiam rhagadas efficaciter sanat. Cretam argentariam

gentariam cum uino uetere tritam impones tritis intertriginibus, optime ac cipieris. Oleo uetere & aqua caliqua permixta adsidue inguina foue, continuo subuenies intertriginibus attritis. Si exulceratio intertriginum erit, spumam argenti ex uino cōteres, eicq́ puluerem pinei corticis tunsi misce bis, & locum inlines. Ad inguina & apostemata remedium sic. equinus sanguis maxime admissarij equi frequēter inlitus huiusmodi molestias sanat. ungulæ quoq; eius cōbustæ cinis cum oleo adpositus idem præstat.

Cocleæ uiuæ contritæ cum myrra & impositæ inguinibus, efficaci auxilio subueniunt: sed relinquēdæ sunt loco cui adpositæ fuerint, tam diu do nec spōte decidant, quod fiet cū persanauerint. Arietis quàm pinguissimi lana, plena suis sordibus combusta & in puluerē redacta, prodest plurimū

Multipedes si eo cinere ex aqua locum inguinum perfricaueris. Bestiolæ multipedes quæ in locis humidis & sordidis nascuntur quæcq́ contactę pilulam de se faciunt, cōtritæ, adiecta tertia parte resinæ terebinthinæ emplastri modo adpositæ, collectiones incipientes quas Græci apostemata uocant, adeo sanant ut tenacissime emplastrum hæreat donec persanent. Lotio suillo locum inguinum dolentem adsidue perungue, aut cum eo lanam succidam adpone, statim medebere. Muliebres capilli combusti & contriti atq; inliti cum uino aut cum aceto, inguinibus medentur. Menstruis mulie

Menstrua bribus inguina dolentia uel tumentia si contingantur, statim sanari creduntur. Talus bubulus combustus tritusq́ adiecto melle, inlitus inguinibus dolentibus uel tumentibus prodest. Inguina tumida & dolentia sanabis, si ipso ueretro denudato, id est reducta pellicula, adsidue ea contigeris uel perfricaueris. Apostemata ut remolliantur, aut si mollia fuerint, ut dispargantur, facies medicamentum tale, quo nihil potētius est. herbæ mat rubij folia uiridia contundes, aut si uiridia non fuerint, inuoluta folijs maluę uel personaceæ sub cinere calido coques. deinde panem cādidum infusum uino ueteri addes, & axungiam miscebis, & tūdes de ligno in lignea pila: sed obseruabis ut panis infusi & axūgiæ partes singulæ sint, herbæ uero partes duæ: quod emplastri more mane & sero locis necessarijs impones.

Inguinibus mirabile exhibet remedium, ex gallinacea ala ossiculum extremum, codeario terebratū, nodisq́ septē licio ligatū, atq; ita brachio uel cruri eius partis quæ inguina habet suspensum. Lipara ad intertrigines sic. cerussæ, spumæ argēti, medullæ ceruinæ, seui ceruini, libras singulas, ouorum octo album, uini boni q̄ m. turis pollinis unc. quatuor, rosæ campanæ P. unum, aluminis semunciam. cerussam & spumam tundes, cętera remittes & in mortario terendo uniuersa miscebis. Porriginem intertriginum interficies hoc medicamine: picis, resinæ, ceræ, butyri, seui caprini, spumæ argenti, uncijs singulis in unum permixtis, si utaris adsidue.

Cepatiæ

CEPARAE ET VERETRO SIVE VERENDIS VIrilibus & testiculis dolentibus uel pendentibus, & herniosis siue uiris, siue infantibus, & rebus uenerijs, & eunuchis sine ferro faciendis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXXIII.

Ad testiculi tumores cupressi baccæ ex uino coctæ conueniunt, & faba quasi concicula cum multo cumino cocta & adposita more cataplasmatis. nec non & uua passa cum cumino contusa & tepens adposita plurimum prodest. ad ueretri uero tumorem, lentem ex aqua coctam & tritam imponi utilissimum est. Si ulcus in pene sordidum fuerit, aut cancer illud tentauerit, uel iam occupauerit, andronei pastilli triti ex uino impositi benefaciunt. Omne ulcus in omni parte corporis sordidum, quod tum intelligi potest cum candicat, & quasi crustam perductam albam habet, purgat mel per se adpositum, uel iris arida contusa & cum melle eadem ratione. & terræ mali & panacis radix adposita purgat sordida ulcera uel in uerendis uel quoquo loci fuerint. *Testiũ tumor* *Veretri tumor*

Mirifice hoc medicamentum purgat ulcera quælibet, etiam si cancer tentauerit, est autem lene, conficitur sic. auripigmenti denarios VI. æris squamæ ⚹ III. elaterij ⚹ I. chartæ combustæ cineris ⚹ III. ex his tritis cum opus est coclearia tria, rosæ cyatho permiscentur, & linteola carpta in eo tinguntur, atque ita ulceri superponuntur. hoc medicamentum cito & sine ullo morsu expurgat sordidissima ulcera ac sanat. Testibus qui descenderint spumam coclearum inlitam mederi certum est, si inde tangantur. Venerem conciliant passeres in cibo sumpti uel oua eorum. item gallinaceus testis dexter in arietina pelle collo subligatus mire prodest. item stellionis cinis in linteo obuolutus, sinistra manu portatus uenerem stimulat, translatus inhibet. Qui in uenerẽ infirmior erit, testiculos millonis ex aqua fontana, quæ perennis est, cum melle decoctos edat ieiunus per triduum, statim remedia bitur. Vt in uenerem cum uolueris sis paratus, remedium tale facies. lacerti appellãtur siue stelliones qui per parietem repunt, curti sunt, quicq́ græce ascalabotæ uocantur. hi quatuor infunduntur in acetum acre triduo uel quatriduo, quousq́ putrescant, hoc teres in mortario, & adiunges galbani ℈ IX. abrotani ℈ XII. castorei ℈ XII. sulphutis uiui ℈ XII. resinæ terebinthinæ ℈ XII. croci ℈ XII. euzomi quæ appellatur herba mentiosa, succi ℈ VI. mentæ succi uiridis ℈ VI. staphisagriæ ℈ VI. iris illyricæ ℈ VI. aluminis scissi ℈ VI. myrræ ℈ III. seminis herbæ symphoniacæ siccæ ℈ III. hæc omnia separatim trita, simul miscebis & iterum simul teres. inde emplastrum facies uel *Testes pẽduli* *Venerem conciliantia* *Ascalabotæ, stelliones*

pittacium

pittacium, & pones in dextri pedis pollice cum uti uolueris uenere, & cum cessare uolueris ad sinistri pedis pollicem transferes. Ad cæpariam satureiæ siccæ florem collige, & puluerem inde facito, & melilotum combure & puluerem inde facito. similiter de cydoneo sicco combusto, etiam de eo qui in arbore solet siccus remanere, puluerem facito, & cribello medicinali omnem puluerem cerne & permisce, & cum uino uetere calefacto locum inline, etiam linteo illic adposito tege, ita tamen ut duę partes sint de satureia, & singulæ de meliloto & cydoneo. sed quotiens medicamē pones, uino ueterecalido prius locum elue. Myrram in puluerem delicatissimum redige, & ad locum cæpariæ adsidue cum uino uetere pone, mire remediabis.

Caparia

Ad infantū testiculos uitiosos uel tumentes remedium efficax sic. Araneam quę per filum suum se summittit, quādo sursum uersus currit rape, & cum aqua calida tritam continuo da infanti bibendam. Ad abundantiam seminis præparandam erucam decoctam bibat, quotiens quisqꝫ inopia seminis se laborare perspexerit, uel potius adsidue incoctam manducet.

Ad ueretri curam auripigmentum & aloen æquis ponderibus, tritum & in puluerem redactum miscebis, & uteris cum uino uetere, ita ut prius ueretrum uino uetere eluas, & sic medicamine conspergas. Ad ueretri dolorem caseum caprinum & mel pari pondere in pultario fictili coque, & bis ad diem impone. sed ante uino uetere locum qui curandus est eluas.

Folia myrti ieiunus cōmanduca, & in ulcera ueretri expue, statim proderit. Ad tumores & dolores testiculorum brassica incocta cum sale trita impositaqꝫ prodesse adfirmatur. pastinacæ siluaticæ radix similiter impo sita ęque prodesse dicitur. portulaca quoqꝫ trita cum polenta adposita testiculis medetur. ex fimo bubulo panis factus & exustus in furno aut in foco, & postea in cinerem redactus, & cum aceto scyllitico subactus, dumqꝫ feruet testiculis adpositus sępiusqꝫ mutatus, admirabiliter & statim prodest.

Spōgia ex posca acida & tepida adposita, statim sedabit testiculorum dolores. Adeps uituli & nitri modicum una permixta & ceroti modo imposita testiculis, tumores omnes & dolores persanare dicuntur.

Bulbi ex mulso triti atqꝫ inliti dolentibus testiculis medentur.

Rutæ ramuli tenerrimi triti & inliti tumorem testiculorum quāuis maximū sedant. Farina lini seminis cum resina & myrra pari pondere permixta & imposita testiculis, dolori ac tumori eorum subuenit. Testiculi tumentes aqua marina rationabiliter fouentur. Herniosis, ramicosis, hydrocelicisqꝫ asparagi duri radices siccatæ & cōtusæ, & cribratæ cum aquæ hemina potui sępius datæ, celeriter subueniunt. Pilulas cupressi uirides ex uino uetere ad tertias decoque, & cyathos binos cotidie ieiuno hernioso potui dato, tum folia eiusdem trita testiculis imponito, mire proderis. nam hoc remedium multis experimentis probatum est. Lapidem ignarium contusum

Herniosi, Ramicosi, Hydrocelici

contusum resinæ mixtum pro emplastro impone ramieoso, statim proderit. Si puero tenero ramex descenderit, cerasum nouellam radicibus suis stantem mediam findito, ita ut per plagam puer traijci possit, ac rursus arbusculam coniunge, & fimo bubulo alijsq; fométis obline, quo facilius in se quæ scissa sunt coeant. quanto autem celerius arbuscula coaluerit, & cicatricem duxerit, tanto citius ramex pueri sanabitur. Testibus nimie crescentibus cicutæ radix trita & cum oui albo imposita medetur. Cerussæ P.I. tutis masculi selibram, tunsa hæc atq; cribrata miscentur & cũ aquæ pluuialis ℥.IIII. ad medias decoquũtur, ex eo cotidie testes tumentes inliti citissime reprimuntur. Contusis & compressis testibus cito subuenies, si cicutæ folia trita cũ pauculo aceti inducas, ita ut medicamen glutinosum facias, & per triduũ ponas & mane ac uespera renoues. Baccæ cupressi cõtusæ cum axungia uetere subactæ, & tanquã malagma impositę, herniosos etiam ad ultos & antiquos potenter iuuant. Ad ueretri dolorẽ tumoreq́; remediũ sic. betam de qua semen, decoque ex aqua, atq; ea adsidue ueretrum per triduum foue, & tumor sedabitur, & uitiũ omne reducta pellicula sanabitur. Succo herbæ uettonicæ tepido uino mixto ueretrũ adsidue foue, uel ipsam tritã adpone. Portulacæ suceus tubo laboranti per clysteriũ inmissus mire prodest. ipsa etiam trita superimposita iuuabit, & quia cito arescit, plusculũ succi eius expressum debet ad necessitudinẽ huiusmodi reseruari. Puluis tenuissimus de myrti folijs arefactis ulceri ueretri inspersus celerrime prodest. Nucleos pineos minutos purgatos numero XXX. adiecto pauxillo croci simul tritos, si quis ex passi cyatho cotidie per dies IX continuos bibat, mire penis uitio celeriterq́; sanabitur. Eruum purgatum, molitũ, & in farinam tenuissimã redactũ, adiecto turis polline cũ uino uetere coctũ, tepidũ ueretro inpositũ & adopertum, citissime prodest. Verris cerebrũ coctum & cum melle adpositum carbunculos in ueretro efficaciter sanat. *Veretri carbũculus* Dens caballinus cõtusus & in puluerẽ tenuissimũ redactus, ueretro inspersus efficaciter prodest. Arietini pulmonis dum in craticula assatur succus exceptus, myrmecias quę in ueretro nasci solent, unctione sua purgat & discutit. *Myrmeciæ ueretri*

Canini capitis recẽtis exusti cinis ueretri uel testiculorum tabidis & humidis ulceribus inspersus, aut cũ aceto adpositus, adeo prodest ut spodium & utilitates eius, in hisce curationibus uincat. Fel caprinum cum melle ueretri doloribus ulceribusq́; inlitum prodest. Caro uaccina recens ueretro imposita ulcera eius & epiphoras mire persanat. Salsaméta exusta contritaq́; & cum melle ueretro inposita, aduersum omnes dolores & fumigationes singularem efficaciam præstant. Anethum siccum utitur, cinisq́; eius tritus aut cum uino uetere ueretro inspergitur, aut cum melle subactus adhibetur. Lac asininum cum lana succida ad umbilicũ habeat, quotiens quis in uenerem uoluerit incitari. Erucæ seminis ℈ III. bulbi rusi ℈ III. nuclei pinei purgati ℈ VI. spicæ nardi ℈ III. teres singula diligenter & *Venerem incitantia*

 permiscebis

permiſcebis atq; inde globulos facies ad formam nucis auellanæ.& cũ opus fuerit ſingulos liquefactos in caprino lacte potabis, ſi in uenerẽ uolueris ac cendi. Satureiæ creticæ ℈ I.myrræ ℈ I. nuclei pinei purgati quartarium. erucæ ſeminis — I.ſcillæ purgatæ — I.omnia hæc contrita miſcebis & globu los ad magnitudinẽ fabæ facies,& ſingulos ad diẽ ieiunus cũ caprino lacte potabis,ſi uolueris eſſe ſalacior. Pyretri triti pulueris coclearũ plenum cum paſſo potũ,excitat in uenerem inutiles mares. Qui potuit & nõ po teſt,ut reparetur in uenerem,radices cucumeris agreſtis conciſas minutatim in oleo decoquat,& in uaſculo uitreo reſeruet. & cum opus fuerit unguat ſi bi in balineo interius & exterius omne ueretrũ,ſed ſapone nõ abluat,ſtatim incitabitur.poterit aũt ſequentib.dieb.ſi neceſſe fuerit etiã ſine lauacro uete trũ ſibi ſimiliter eodẽ medicamine perunguere. natura genitalis maior & ſo lidior uidebitur ſi de lilij radicib.tũſis cataplaſma ei inponas,quæ nihilomi nus & ueneri incẽdẽdæ ſatis utilis eſt. Herbæ rebus uenerijs aptæ,rapha nus eruca,aſparagus, porri ſectiles,uel capitati, ocymũ, fœniculũ, ſatureia, paſtinaca,carduí.hæ eſui datæ etiã mares naſci faciunt. at uero cõtrariæ ſunt puleium,apiũ,ruta,coriandrũ,menta,lactuca,naſturciũ,anethum. Ad ra micoſos & quibus ueretra & teſticuli dolebunt.medullã panis ſiccã in mor tatio conteres,deinde oleum in ſartaginẽ mittes.& ſic medullã panis tritam ſuper oleum mittes,& paululũ friges,calidumq; ſuper pectinem dolẽtis ad pones,mire ſubuenies. Fabam freſam in mulſam aquã infunde,& cum bene permaduerit contere,ac dũ teres uino aſperge, & tanquã malagma ca lidum uerendis adpones,ſtatim dolentib.ac tumentib. teſticulis medebere.

Verendi uirilis clauulis & ulcerib. aloe trita utiliter inponitur, cũ prius uino eluta fuerint uitia ueretri. Emplaſtrũ uiride,quod medici chloran appellãt,ex roſaceo remiſſum in linteolo tenui inlitum, ueretris exulceratis utiliter inponitur. Seuum pecudis à renibus uulſum admixto pumicis ci nere & ſale,rectiſſime dolentib.& tumentib.ueretris inponitur. Arietino rum uellerũ cinis cum aqua mixtus & adpoſitus, incommodis ueretri repu gnat. Vngulæ mulinæ exuſtæ cinis ſalubriter inſpergitur uitijs ueretrorũ.

Carbunculos de ueretris exterminat muricum uel purpurarum in car bonibus uſtarum cinis cum melle permixtus.idem præſtant ſingulati effica cia ſalſamenta diſcocta & cum melle permixta tritaq; adpoſita. Pet mixto alumine & myrra fel bubulum ad craſſitudinem mellis ſubactum & inlitum,ea quæ ueretris ſerpunt mira celeritate perſanat.ſupra etiam beta ui no cocta recte imponitur. Cocleis,quæ nudæ inueniuntur adijcitur a liquid triti turis,& albi ouorum,atque inde ulcera teſticulorum tumentia,& hydrocelæ puerorum ſiue ramices ſuperliniuntur , ut modo glutinis adhæ reſcat,pueri uero cõtinentur in lectulo, donec omnis turpitudo reprimatur.

Cyclaminis ſuccum melle lycio æqualiter miſcebis, & inde pendentes teſticulos inlines,optimum fertur eſſe medicamen.

Vt

Vt eunuchum sine ferro facias, radices cicutæ ex aceto teres, & inde testiculos spissisime inlines. tum linteolum supra ligabis ne excidat medicamē. hoc quantum tenerioribus infantibus feceris, euentu efficaciore proueniet. *Eunuchi sine ferro*

Herba est quæ græce nymphæa, latine claua herculis, gallice baditis appellatur, eius radix contunditur & ex aceto edenda datur puero per continuos x. dies, mirandū in modū fiet eunuchus. Mulierē quā tu habueris, ut nunquā alius inire possit facies hoc. lacertę uiridis uiuę sinistra manu caudam curtabis, eāq; uiuā dimittes. caudā donec inmoriatur eadē palma clausam tenebis, & mulierem uerendaq; eius, dum cū ea cois, tange. Si quem ad usum uenerium infirmū uolueris esse, ubicūq; minxerit, supra lotiū eius obicem, id est axedonē ex usu figes. Vt rebus uenerijs aptus sis, pipet tritum cum oleo & melle misce, & cum coire uoles, uerenda tibi inline. Nocere posse fœminis dicūt si quis membranā oui balano suo ingerat, & cum fœmina coeat. Si quem coire noles fieriq; cupies in usu uenerio tardiorē, de lucerna quæ sponte extinguetur, fungos adhuc uiuentes, in potione eius extingue, bibendamq; inscio trade, confestim eneruabitur. Siquem uoles per noctē cū fœmina coire non posse, pistillū coronatum sub lecto illius pone. Semen lactucę tritū ex aqua potū, uigorē coitus eneruat. Naturæ siue ueretro uirili remediū efficax sic. si in ueretro summo clauus natus fuerit, habens callū putulentū, hoc modo curabitur. butyrū, farinā fabę, & modicum mellis miscebis, atq; in modū cataplasmatis coques, & in linteolo inlines, & sic ad locū adplicabis, mirū remediū experieris. Veretra ut auctiora uideātur, panacis radix in uino bono triduo maceratur. cūq; coeūdū est, fœmori inligat, re peracta in uino reposita, ijsdē usibus referuat. Vt semper sis paratus in uenerem, porri semen tritum, & rutæ semen tritum æquis portionibus misce cum lacte caprino recenti, & ieiunus adsidue bibe. *Nymphæa*

GENVVM DOLORIBVS, ET CRVRVM AC TIBIARVM ulceribus, & uaricibus, & callis pedum atq; clauis, & uertucis, & plantis, & pollicibus, & talis, & articulis, & pernionibus, & ruptis pedibus, & condylomatis neruorum atque articulorum, & ad extrahenda quę casu calcata fuerint, uel quæ corpori inhæserint, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT. XXXIIII.

GENVVM dolori muscus ex piscina uel lacuna uel stagno collectus, adiecto paululo salis subactus, & inpositus prodest. Hederę nigræ baccarum hemina, ficus aphricanæ P. I. axungiæ — X. contusa hæc & cū uino uetere subacta genibus inlita, potenter dolores eorū abolēt. *Genuū dolor*

Genua si tumebunt, uel instabilia erunt, aphronitra copiosa in passo cretico confringes, & madefacta comminues. hisq; addes lanam succidam,

 & geni

& genibus impositam panno conteges, & alligabis, & ne fucus emanet pelliculam lanatam superpones. Vlceribus crurum & tibiarum, medetur adeps ursi cum herba rubricata tunsa. cum hæc ergo in unũ corpus subacta coierint, imposita uelut emplastrum, colligantur ut diu maneant. Vlcera tibiarũ quæ intrinsecus serpunt felle aprugno, cũ resina & cerussa mixto, sine difficultate sanãtur. Ossa ex maxillis apri uel suis domestici utũtur, ulceraq́ perniciosa crurũ illo cinere aspergũtur. Fimus caprinus in aceto feruefactus & subactus inponitur, quo omnia taliũ ulcera locorũ purgãtur & persananť, butyro bubulo cũ oleo cyprino aut laurino postmodũ addito

Vlcera crurũ

Varices Varices ne nascãtur, lacertæ sanguine crura puero ieiunus inline, in totũ carebit hac fœditate. Ad uarices siccãdas, seui hircini P. I. saponis P. I, in unũ miscebis & linteolo inlitũ medicamẽ adpones. Tali aut plãtæ si tume bũt, ut sine ferro sanenť frondẽ uineę uiridẽ ac tenerã aqua feruẽti perfundito, maceratãq́ cõtetito, & super positã cõligato. Muscus aquaticus uirens ex oleo tritus inpositusq́ cũ linteo, tumorẽ doloreq́ plantarũ cõpescit. Limus aquaticus cũ oleo subactus & adpositus, pricipaliter huiusmodi tumori ac dolorib. prodest. Fimus aprugnus in aceto decoctus & cũ melle subactus inpositusq́ plãtis uel talis, mitigat eorũ dolores. Pernionibus & tutis pedib. pulmo arietinus inpositus omni asperitate leuigata molestiã tollit. Cancri marini ex oleo inpositi, pernionibus utiliter prosunt. ita ut foueantur aqua in qua eruum discoctũ est. Glitium uel soricum uel uermiũ terrenorũ cinis ex oleo inpositus, pernionib. medeť. Coclearũ quæ nudę inueniunť exustarũ cinis oẽm exulcerationẽ pedũ sanat. Agninus pulmo uel arietinus uritur, & cinis eius cũ oleo inponiť, uel ipse crudus admotus pernionũ ulcerib. utiliter alligať. Fimi gallinarũ uel colũbini cinis ex oleo inpositus, ulcera pedũ curat. Dentes caballini tũsi ulcera pernionũ, si sint tumidi, utiliter curãt. Caprini corij cinis ex oleo inlitus perniões prime ab olet. testudinis tegumẽ concrematur, eiusq́ fauilla ex uino & oleo tẽpetata ulcerib. pedũ utiliter inducť. Scillę bulbi q̃d interius est cũ oleo defetuet, eoq́ oleo dolores pernionũ peruncti mitescũt. Mora agrestia dũ adhuc rubẽt anteq́ ullius generis morũ comederis inter manus cõfrica, eorũq́ succo crura quæ dolere cõsueuerũt, per triduũ cõtinge, nõ modo pręsentẽ molestiã mitigabis, uerũ etiã in reliquũ tẽpus eo uitio carebis. Alumine ex aceto perũcti perniones sananť. brassica quoq́ trita adpositaq́ pernionibus medeť. Foliũ, costũ, alumẽ liquidũ, alumẽ scissum, pari põdere in unũ cõtere, & uino ueteri mixta, ulcerib. siue rupturis hiantib. interdigitijs adsidue

Interdigitia inpone, potẽter medebere. Interdigitia sanat cera in oleo cyprino remissa & inposita. Pulmo ceruinus inpositus & sępe renouatus ex calciamẽto lęsos pedes sine dolore psanat. Leporinus q̃q́ pulmo multo efficacius ut supra inpositus curat. Ad ea quæ calcata erũt, & ea quę corpori inhęserint extrahẽda, leporis coagulum cũ malua tritũ inpositumq́ potenter opitulabitur.

Spongia

Spongia uel lana lotio madefacta adpositaq; sine dolore quæ corpori inhæserint eximit. si stirpis aliqua inhæserit, lacertam per medium scissam, ei loco apponito celerrime educetur, uel capita lacertarum cõtusa impositaq; similiter prosunt. Si echini aculei pedibus inhæserint aut alicui corporis parti, in lotio humano calenti pedem diu tene, facile excutientur. Obseruabis ut quodcunq; de corpore fuerit eiectum, licio alligatum candelabro suspendas, aut uncta oleo lanula inuolutum in uẽtrali gestes, dolorem non patieris eius loci de quo fuerit aliquid eductum. Mus degluptus & per medium exsectus appositusq;, omnia quæ inhæserint corpori facile perducit. Crustæ uel ossa sepiatum comburuntur, cinisq; earũ impositus educit quæcunq; corpori inhæserint. Allium elixum cũ pice inpositũ arundines extrahit corpori adfixas. Filicis radix trita arundinẽ extrahit, rursum arundinis radix tunsa inpositaq; filicem quæ corpori inhæserit celeriter extrudit. Aquifolij radix contrita inpositaq; his quæ corpori adhæserint potenter medetur. Blattæ id est bestiolæ adstrictis tumentibusq; de iniuria pedibus & talis, tritæ atq; impositæ, omnia quæ inhæserint corpori potenter expellunt. Radix siluestris cucumeris cum farina lini seminis imposita ualde prodest eijciendis his quæ corpori inhæserint. Vrticæ radix cum sale trita atq; adposita producit quæcunq; hæserint aut calcata fuerint. Cuiuscunq; animalis coagulum maxime leporis cum pari pondere turis uel uisci impositum, permanere in corpore quæ calcata sunt non sinit.

Argimoniam herbam teres, & loco cui aliquid hæserit superpositã conligabis, confestim proderit. hoc expertum esse, legi. Terræ malum cum melle teres & inpones ad omnia quæcunq; calcata extrahi uolueris, hoc satis utile experieris. Nepeta contrita, uel rubi folia, nam idem præstant, imposita loco cui aliquid inhæserit, potenter medentur, si desuper ex hordeacia farina massula nimis salsa & calens adponatur. Lardũ coctũ cũ pingui suo, adpositumq;, potenter omnia expellit quę corpori inhęserint, si illic alligetur. Clauis pedum callisq; & uerrucis hæc remedia utilia sunt. *Claui pedum* Nam plerisq; nomine clauellorum pernicies articulis increscit quæ obdurata callo quodam rigescit, incredibilesq; exhibet ambulãdi difficultates. hæc molestia præcipue hac medela extirpatur. auro feruẽti circuitus eorũ urendo designatur. quod potius est, cum dolore maximo ad momentum ferre, quàm inueterato etiam carcinomatis morbo noxã perpetuæ debilitatis incurrere. Vrina muli uel mulę uel asini cum suo luto inlita & clauos abolet & callis medetur. Fimus ouium impositus, uel lacertæ iecur aut sanguis in lanula adplicitus, uel ipsa lacerta exsecta adposita, clauorũ intra triduum perseuerantiam tollit. Fimum columbinum ex aceto coctum, & in modum malagmatis subactum atq; adpositum, ad omnia suprascripta utilissimum esse constat. Fimus apri, uel suis domestici recens inpositus & post tertium diẽ solutus, efficaciter clauos uerrucas & callos aufert. Si supra

callum alica ex posca cocta per triduũ utaris, sine difficultate sanaberis. etiã si urina canis uirginis cum suo luto imposita callos uerrucasq; cõsumit, tam diu tamen inalligata quã diu eas excutiat. Tribus fabæ granis clauum tangito, eaq; in sterculinio defodito, ne renasci possint. quãto maturius com putruerint, tanto celerius clauos sponte decidere miraberis. Clauos qui in articulis supercrescentes dolores exhibere consueuerunt, incidi uel radi ad uiuum oportet, prout quis pari potuerit. atq; de lupinis crudis prius decoriatis farinam factam subigere cum melle & emplastri more superponere.

Subraso clauo calcem uiuam uisco subactam impone, & linteolum superalliga, cito medebere. Auri pigmentum tritum & resinam terebinthinam liquefacta ad similitudinẽ ceroti impone, clauellis prius derasis: multum proderit. Vrticæ radix, medulla caprifici, & flos chalcitidis, pari pondere conteruntur. hæc simul mixta loco clauelli superpones & alligabis, die tertia solues. statim decidet, uel si adhuc remãserit, iterato inpones, & triduo illic medicamentum esse patieris. Cum porcus iugulabitur, is qui uerrucas habebit, sanguinem eius subiecta ea corporis parte suscipiat, dũ adhuc calidus exilit, & mox ubi siccatus fuerit, statim abluat. citum remedium experietur. Mulier sanè remedium de scrofæ sanguine faciat. Stercus columbinum uel solum uel cum ouo tritum, dolentibus articulis inlitum prodest. Felle ursino perfricti articuli dolore releuabuntur. Vt frigora & pruinas facile substineant, nec adurantur articuli, terræ malo cõtuso cum axungia uetere perungantur. Pampini uitium triti admixta hordeacia farina articulorum morbis medentur. Aquifolium cum ture & sale & oleo subactum impositumq; medetur articulis. Incussos articulos aranearum telæ cum oleo impositæ saluberrime sanant. Fracturis articulorum cinis ex femoribus pecudum factus, & cum cera mixtus, mire medetur. Inuictam potionem ad ischiadicos & arthriticos facientem, in titulo superiore de ischiadicis plenissime scripsimus, sed quoniam tam diuinus eius effectus est, iterandam putaui, ne quis arthriticis remedia requirens huius ignoratione fallatur. Fimus ergo ibicis in silua uel in monte colligitur. si fieri potest luna XVII, sin res urgebit quocũq; die colligitur. sane septimadecima luna medicamentum fieri oportet, quod sic facies. Fimum eius quantum pugno pleno tolli poterit, dummodo pilulæ inpari numero sint, conteres ualidissime ad summam leuitatẽ, tum piperis grana XXV. addes & mellis heminam & diu teres. dehinc uini ueteris adiicies ℥. IIII. & conditi more miscebis potionẽ. sanè qui accepturus est ex die iouis diebus septem continuis accipiat. etiam si omnibus ossium compaginibus adfectus & contractus iacebit, intra dies septem ita sanabitur, ut nunquam paribus doloribus implicetur. Condylomatis articulorum & neruorum sertula campana ex passo & cretico decocta, cumq; oui duro uitello & cũ uuę passę nucleis tritis mixta, medetur, ita ut malagmatis modo imposita superligetur.

Acopum

Acopum ualde utile & certum remedijs articulorum atq; neruorum sic. medullæ ceruinę, adipis ueteris, butyri, seui ceruini, resinę frictę, picis cedrię, picis laguncularis, ceræ, singulorũ — ternas in æreo uaso remittes lento igni diuq; agitabis ut coquantur. Tum percolato medicamine ut res poscit uteris. Spumæ argenti uncias II. tundes & butyri & adipis ueteris & rosæ campanę uncias ternas remittes & permiscebis, & postea in mortario simul conteres & sic uteris ad articulorum & neruorum confirmationem. *Acopum*

Argemoniam ex uino austero coques & teres, adrorans interdum eo dem uino herbam. tum fomenti modo calidam condylomatibus articulorum uel quibuscunque alijs superpones, & ne decidat alligabis. Serpyllum æque cum uino austero coctum pari diligentia articulis impones, potentius remedium experieris. Si condyloma intolerabilem dolorem faciet, medullam panis ex uino austero subigito & imponito, cum summa efficacia proderit. Argemonia trita cum adipe permixta summam medelam condylomatibus exhibet articulorum. Spumam argenti & cerussam simul ex uino conteres æquis portionibus & impones condylomatis: si uulnus fecerit, sulphuris uiui unciam adijcies. Si quando non exulceratas eminentias tollere sine ferro uoluerimus, ut uerrucas, neuos, clauos, aliásue eius generis molestias, hoc medicamento utemur: calcis uiuæ denarios VI. feculæ coctæ denarios III. nitri usti denarios III. hæc teri oportet & lixiuo colligi de cinere caprifici facto, uel de sarmentis, donec leue sit, & passi fiat temperamentum. deinde adijci debet rubricæ aliquid aut atramenti quo possit colorari, quæ simul mixta in patella fictili co qui oportet ad mellis spissitudinem, atque ita pyxide cornea reponi. melius sanè est recens hoc medicamentum, cuius usus talis est. id ipsum quod destinatum erit sine ferro tolli, id ipso spicillo de hoc medicamine oblinetur, & cum satis niger locus cui imponitur, & quasi perustus uisus fuerit, tum oportebit non poni medicamentum, immo etiam abstergeri, & panem ex aqua & rosa confectum & tritum imponi. hoc & strumas sanat antequam suppurentur. oportet autem cum hoc medicamentum crustam fecerit in strumis, nullum aliud adhiberi. Cum uero aliqua pars talium locorum suppurauerit, & timidus fuerit qui id patitur sectionis, tum uisco quàm plurimo medicamen colligi & conglobari, atque ita adponi oportebit in aluta in tantum spatium circumsecta quantum modus ulceris fuerit. ea sanè parte ponetur qua aptum erit ulcus aperiri. hoc ego medicamento sæpe diutinos dolores etiam pectoris & lateris & lumborum sustuli, cum ad nullum aliud malagma dolor cederet. exulcerata enim parte cuiusq; dolentis loci, cum humoribus postea uitium omne sublatum est. Varices curat adeps gallinaceus cum cæpa trita inpositus uel perductus adsidue. Articulis luxatis seuum *Neuis tollẽdis* *Strumæ*

pecudis cuiuscunq; cum cinere de capillo muliebri facto medetur. Frumenti grana IX in tegula candenti combures & in cinerē rediges, & cymini quod duobus digitis pollice & medicinali tenere potueris, similiter uredum in candenti tegula pones, & de terra quod tribus digitis tenere potueris, ad des. nec nō & laseris modicum quod inter duos digitos teneas adijcies, idq; pariter conteres & uino conglutinabis & ad clauum adpones. id etiā furun-
Furunculi culis utile est. De fimo pulli gallinacei quod rubrum fuerit colliges & adpones clauellis, atq; inde eos sępius lines, uehemēter medebitur. Ad uarices fugandas remedium sic. hederæ radicem tolles cum fuerit luna in aquario, & circunda eas, cito medebere. hederæ baccas tres quæ per parietem repit, pedi in quo sunt uarices alligato, uel radicem eius circundato. Rapa ex aqua salsa decoques & superpones pernionibus iam erumpentibus, me-
Spinæ extrahendæ dellam utilem experieris. Spinam ex pede uel quacūq; corporis parte, si altius adacta fuerit, sine dolore extrahes, cū arundinis radicē adposueris, in mortario lapideo contusam & adiecto melle subactā, donec ad crassitudinem ceroti redigatur, & linteo spisso inlita adponatur, in quo frequenter spina ipsa eiecta inuenitur. Marrubium contritū admixto sale modico impositum, æque proficere constat ad extrahenda ea quæ corpori inhæserint. Herbam urticam siue uitidem siue siccam contritā adiecto quolibet coagulo adpones cuilibet inhæserit, confestim miraberis celeritatē medellæ. Stercus aprugnum ex uino subactum & emplastri more inpositum, quicquid inhæserit corpori celeriter extrahit & sanat. Butyro & medulla ceruina & felle taurino cū oleo cyprino aut laurino perfricta genua sanantur. Talorum tumoribus & doloribus, musculus marinus tritus ex
Malandria oleo uetere, impositus medetur. Malandriæ, & frigore adustis pedibus prodest cuiuslibet pecudis seuum cum alumine tritum uel excoctum, & ceroti modo impositum. Attritu calciamentorum factos clauos, emendat ueteris soleæ exustæ cinis cum oleo inpositus. Vlceribus omnibus pedum in qualibet parte, adeps ursina addito alumine medetur. Ei qui patitur uarices, seui hircini selibram, & adipis de capone librā, simul permisce, & in linteo die iouis ceroti more adpone, potenter subuenies. Stercus aprunum tunsum cribratumq; & cum melle deteriore coctū & subactum, articulis inpositum medetur. Ranas contritas aut uentres earum scissos pro malagmate articulis inponito, efficaciter quoscunq; dolores eorum sedabis. Vitulinum fimum recentē articulis laborantibus inlines, statim subuenies. Ad uerrucas & clauellos pedum remedium efficax sic. rapo rum semen quantum tribus digitis adprehendi potest adiecto lasere contritum & impositum atq; inligatū clauellum etiam morticinum excurit & persanat. Sardas uel salsamentum sine osse exustum & confrictum adpone uaricibus, statim prodest. Verrucas minores cōgestas, quas græci myrmecidas uocant, ut abstergeas hoc facito: nocte cū uideris stellā quasi precipitem

pitem se ad aliam partem transferentem, eodem momento locum in quo uerrucæ erunt quacunq; re uolueris deterge, protinus omnes excidēt. quod si manu tua nuda id feceris, continuo ad eam transibunt. Ad uarices qui suffunduntur & claudi non possunt, lanuginem de papyro adpone, continuo claudentur, id est illam lanuginem quæ uiridi papyro in summitate est quasi paniculæ eminentis. Lapillum quēlibet inuolutum hederæ folio ad uerrucam admoueto, ita ut eam tangat lapillus, atq; ita celebri loco abijcito, ut ab aliquo inuētus colligatur, miro modo ad illum qui collegerit uerrucæ transferuntur, & ideo quot fuerint uerrucæ, tot lapillis tangi debnet.

Vrticam nouellam cum aceto acri tere, aut exustam lomenti more adpone uaricibus. Ad pollicem contusum nucē iuglandem cure interiore mundabis & cribrabis, & cum modico mellis adpones, continuo sanabis. *Pollex contusus*

Clauellis & callis qui in pedibus molesti sunt, sanguis lacertæ uiridis cū flocco impositus mire medetur. Lumbrici terreni triti cum oleo impositi, prosunt clauellis penitus eruendis. Faba in aceto & laser missa & tumefacta, si clauellis alligetur, mire proderit. Salicis ramorū primorum uel summorum cortices exuruntur, earum cinis cum aqua impositus clauellis confestim medetur. Beta cum melle & cum ficu arida contusa atq; imposita, medetur articulis. Ad spinam quæ corpori etiam si in profundo hæserit, auellendam, remedium efficax sic. florem cineris id est summitatem fauillę colliges nitidissime, & cum axungia contusa miscebis, atq; ad locum in quo spina hęserit leuiter alligabis. statim aut spinam ipsam extrahit, aut ita ad summitatem cutis educet ut facile possit auelli. *Cineris flos*

NERVORVM VITIIS AC DOLORIBVS OMNIbus, & arthritidi, ac paralysi, & doloribus medullarum, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis. CAPVT XXXV.

NERVIS & arthritidi adeps uulturina cum felle eiusdem & cū axungia uetere ac melle malagmatis more adposita medetur.

Neruorum nodis capitis uiperini exusti cinis cum oleo cyprino adpositus, plurimum prodest. Tremulis & quibus nerui infirmi sunt, utile est holera cum aqua tantummodo decocta cum pane manducare, & oleo castorino in balneo adsidue perungi. Ranam rubetam & adipis ursinæ — III. cū olei ueteris sextarijs tribus in olla rudi ad medias decoquito, deinde colato. hæc unctio frequenter adhibita, non solum neruos confirmat, sed & paralysin repellit & reprimit. Malagma etiam ad podagram & arthritim & ad omnem dolorem & tensionem neruorum sic. ammoniacæ guttæ P. I. ceræ P. I. axungiæ ueteris P. S. olei ueteris P. II. olei cedrini P. I. rosacei aut irini olei P. I. croci — I. assij lapidis — I. myrrę — I. aphtonitri semunciā. in patella noua liquefiat axūgia, & cera cū oleo uetere

tere soluatur, postea oleum myrtinum & rosaccum & cedrinum & ammoniacum tritum admiscetur, & tunc subducitur flamma ne efferuescat medicamentum, secundum quæ adijcitur crocum tritum ex aceto, deinde myrra trita aspergitur, ultimũ nitrũ & assius lapis additur, & sic compositũ medicamentum reponitur in pyxide.

Acopa Acopum ad perfrictionem lassitudinem & dolorem tensionemq́ neruorum quod hyeme adhibitũ non patitur per frigescere quamlibet partem membrorum, hoc Augusta Liuia utebatur, accipit hæc. Samsuci floris 8.I. roris marini foliorum 8.I. fœnograeci P.I. uini falerni congium, olei uenafrani P.V. præter oleum omnia triduo in uino macerari oportebit, quarto die oleum admisceri & coqui in ptuna non acri medicamentum, donec uinum consumatur. postea percolari per linteũ duplex oleoq́ adhuc calenti, ceræ ponticæ P.S. adijci cõuenit. reponitur medicamentum fictili uel stagneo uaso. usui est lenta manu perductum omnibus membris.

Acopum ad neruorum causas quod per uindemiã componitur, antequã mustum deferuescat sic. musti recentis congios V. & olei uenafrani P.I. in his macerantur species quæ infrascriptæ sunt contusæ & percribratæ grandioribus foraminibus cribri, id est iris illyricæ ⁜ XL. cypeti ⁜ XL. fœni græci ⁜ XL. piperis nigri ⁜ XL. xylobalsami ⁜ XL. calami odorati quo unguentarij utuntur ⁜ LXXX. schœni ⁜ LXXX. saliuncæ ⁜ LXXX. sertulæ campanæ ⁜ XIIII. cassiæ nigræ ⁜ XXIIII. cardamomi ⁜ XXI. styracis ⁜ XXVIII. costi ⁜ XXIIII. myrræ minneæ ⁜ XXI. cassiæ daphnitidis XIIII. spicæ nardi ⁜ XL. hæc cum musto & oleo macerantur in uaso stagneo aut fictili posita per dies XXX. oportet autẽ uas bene clausum & alligatum bis in die solui & permisceri omnia. deinde rursus operiri & signari, ne uires euanescant. post XXX dies colantur macerata. de quibus quasi oleũ purum excipitur quod reponitur fictili uaso. facit ad omne uitium & dolorem corporis, & neruorum uniuersas molestias.

Acopum ad perfrictionem, & lassitudinem, & neruorum dolorẽ, quod odoris grauioris est. nam illud superius boni odoris est. accipit hæc. ammoniaci guttæ ⁜ XV. galbani ⁜ IIII. resinæ terebinthinæ ⁜ VI. ceræ ⁜ XXV. mellis P.II. olei ueteris 8.I. œsypi — I. medullæ ceruinæ — I. opopanacis ⁜ VI. quidam hoc non adijciunt. cerã, oleum, & terebinthinã liquefieri oportet. deinde cætera adijci, nouissimum ammoniacum addi tritum curiose. hoc qui perunctus fuerit, etiam à serpẽte tutus erit.

Acopũ quo ferè semper Liuia Augusta & Antonia usæ sunt. facit ad perfrictiones & arthritim, & neruorum omnium dolores, cuius per unctio non patitur perfrigescere artus, & refrigeratos calefacit. componitur hyeme hoc modo. adipis de porca sterili P.III. uel etiã anserinæ adipis idem ponderis, quã aqua frigida bene lauari, atq; in nouum uasculũ cõijci oporter, cui adijci debent, uini ueteris odorati 8.III. & species infra scriptæ nõ nimis contusæ ponderis huius: xylocinnami — I. cardamomi — I. cypeti — I. schœni — III. rosæ aridæ foliorũ — I. sertulæ cãpanæ corollas X. hæc omnia

infectæ

inferuefiunt fuper carbones, deinde refrigerata eodem caccabo reponũtur. posteroq; die iterum inferuefiunt recconduntur q; eodem modo. tertio die rurfus calefiunt,& colantur per linteũ, uel ex iunco facto de induftria colo. uinum rurfus atq; adipis quod fupereft in aliud nouum uas conijcitur. deinde ubi congelauerit fe adeps oportebit fundũ caccabi perforari & uinum omne emitti,atq; in priorem caccabum adipem eandem conijci & uini eiufdem recentis eandem menfuram adijci, fpeciefq; non nimis contufas neq; percribratas has infundi,nardi fyriaci — I.faliuncæ — I.amomi — I.caffiæ — I.myrræ — II. cinnami — II.rofæ aridæ foliorum — II.deinde mane femel & in nocte femel mixtum hoc inferuefieri debet, idem & poftero die fieri oportebit. tertia die cum feruefacta fuerint omnia percolanda erunt & transferenda in caccabum priorem pertufum.fed ante diligẽter & fpiffe foramen eius obturandum erit, atque ubi congelauerit fe adeps, extrahendum obturaculum erit & fpiffamentum remouendum,ut uinum omne effluere poffit.quod cum defluxerit,adeps uel medicamentum quod refederit uafo ftagneo uno uel pluribus diligẽter opertis & adplumbatis reponetur. harum compofitionum fi qua fides eft,& ipfe ego utilia remedia femper expertus fum,& alios idem fenfiffe confirmo.nam & illud adijcio, nequaquam huic acopo comparari poffe alia medicamina, quæ in fimilibus caufis plerique amicorum meorum,quibus æque ac mihi credo,egregia fe expertos cum iure iurando adfirmauerunt. Illud autem meminiffe oportet medicaminum peritos uel ftudiofos, nonnunquam eadem medicamina in ijfdem uitijs corporis, uel fimilibus infirmitatibus interdum melius deteriúfue refpondere,propter corporum inæqualitatem,aut differentiam ætatum, aut oportunitatem temporum uel locorũ, fed adfirmo profperos euentus,fi quãdo opus fuerit adhiberi,has cõpofitiones femper habituras. Chalafticum olympianum cerotariũ infigne,ad neruorũ dolores & tumores,quod idem ad rhagadia & ad puftulas utile eft,conficitur fic.turis — II. maftiches — II. fpumæ argenti — II.ceruffæ — II.molybdenæ — II. olei rofei P.I. ceræ albæ — IIII.adipis anferinæ — II.medullæ ceruinæ — II.fuccum lactucarum quantum fufficiat.ita ut ex fuprafcriptis quæ teri neceffe eft,cum fucco ipfo bene terantur,& poftea fupermittantur unguenta, id eft oleum cera & adeps anferis & medulla ceruina. & fic cõfectum medicamen in pyxide ftagnea aut in uafculo plumbeo reponatur.fimiliter in contractione neruorum caro palumbina fumpta in cibo prodeft. Ad morbum articularem fic. piperis grana IX.iuniperi grana IX.fœniculi femunciam, mellis cyathum I. ex uini potione hęc cũ omnia bene triueris & permifcueris,in folio balnei calido bibenda dabis. Confectio medicaminis q̃d facit ad omnes dolores & ad omnes tumores neruorũ & membrorũ omniũ uel cõlifiones fiue feruore,fiue frigore fuerint excitatæ .præcipue autem facit ad faucium tumorem & dolorem qui gręce dicitur paristhmia,cõficitur fic.feui taurini fed ueri P.unum

feui

seui uetuccini recentis — III. seui hircini recentis — VI. porcinæ axungię recentis P. I. ceræ nitidæ P. I. resinæ nitidæ P. I. seuum uel adipem uniuscuiusq; generis purgatam & tunsam ad supra scriptum pondus adpendes, & sic in caccabum mittes, tum adijcies ceram & resinam, quæ cum fuerint simul lento igne liquefacta, colabis ea & in uas quod uolueris desũdes, atq; uteris cum opus fuerit. Ad dolorem medullarum remediũ sic. olei cyprini P. II. medullæ ceruinæ — VI. butyri uaccini — III. seui taurini — III. adipis anserini — III. ceræ ponticæ — VI. bdellæ — III. œsypi — III. de his omnibus speciebus tũsis excoctis purgatis unum corpus facies, & pro ceroto uteris. Ad paralysin & neruorum dolores herbam urceolarẽ madidam in pultarium nouum mittes, & ad ptunas donec se remittat excoques. tunc in mortariũ conijcies, & adiecto lomento & aceto quantum satis sit, diutissime conteres, & pro malagmate locis dolentibus adpones. Herba britannice uiridis cũ radicibus suis contusa & expressa atq; ex uini cyathis duob. uel trib. potui sumpta, neruorum quibuslibet doloribus potẽter medetur, quantũ experimenta docuerunt. Herba uetronica trita & inposita, neruos etiam præcisos cõiungit & glutinat. Myrti folia uiridia admixto modico sale & aceto cõtusa, neruorũ poplitumq; doloribus prosunt, si his adsidue perfricẽtur. De tribus cumulis terrę quos talpæ faciunt ter sinistra manu quod adprehẽderis tolles, hoc est nouem pugnos plenos, & aceto addito temperabis, & subiges atq; eo malagmate cũ opus fuerit efficaciter uteris. Medulla de spina hyenæ admixto felle eius & oleo uetere ad temperiẽ & lenitudinem acopi decocta, neruorum uitia omnia doloresq; auctore Democrito persanat.

Stercus caprinũ cum aceto coctum & subactum atq; ad crassitudinem mellis impositum, articulorum contractiones relaxat & tremulis prodest. *Multipedes* In locis humidis & sordidis sub lapidibus inueniuntur bestiolę multipedes quæ contactæ contrahuntur & rotundantur, ex his XXI contritæ cum optimo melle, & ex aqua potui per fistulam datæ paralyticis medentur. ideo autem per fistulã potandæ sunt ne dentibus noceant, quos si contigerint nigrificant. *Vermes terreni* Vermes terrenos aut exustos aut siccatos, contere cum axungia uetere, & adijce herbã senecionẽ, & cacumina buxi tenera, & tus masculum, cõtritaq; hæc simul permisce, & emplastri more adpone neruis præcisis uel uexatis, confestim eos reparabis, quod remedium bubus etiam & iumentis similiter prodest. Remedium ad arthritin & omnium membrorum & neruorum dolores sic. ibisci P. II. herbæ sabinæ P. IS. notiæ P. III. hæc omnia mittes in uini styptici ß. IS. postea adijcies cymini — VI. axũgiæ ueteris P. III. olei mollis ß. III. tum simul omnia im olla rudi excoques, tã diu ut herbę illę ita molles fiant, ut digito solui possint. quas exprimes per linteũ diligenter ut succus earũ cum reliquis speciebus suprascriptis similiter expressis omnis coletur & emanet. postea adijcies ibi species infra scriptas tunsas & diligenter cribratas, id est adarces — III. euforbij — III. castorei — III. piperis — III.

mastiches

mastiches — III. seui taurini P. I. seui caprini P. I. resinæ frictæ — VII. balsami — III. opobalsami — III. uini S. VIII. œsypi ollaris — III. medullæ ceruinæ uncias tres, resinæ terebinthinæ P. I. permixta hęc omnia tam diu decoques, donec ita omne uinum excoquatur, ut uix sextarius remaneat. postea adijcies ceræ rufæ — VI. & dum feruet coagitabis & sublatum de foco medicamen diutissime dum refrigeretur agitabis, & cum unum corpus eius feceris in doliolum uitreum, aut pyxidem stagneam recondes, & cum opus fuerit parum medicaminis loco, qui curandus erit impones, sed diu perfricabis ac postea linteo inuolues ne indumenta inquinentur, quod remediũ post balneum neruis relaxatis conuenientius fiet. sed cui medendum erit liquamine & porcina abstinere debebit. Decamyri calefactorij confectio, ad neruos confirmandos & recreandos, post iniuriam frigoris aut aliquam uexationem sic. euforbij — I. pyrethri — I. myrræ — I. amomi — I. folij — I. piperis — I. styrachis ℈ VIII. ceræ ℈ VIII. nardi scrupulos octo, opobalsami ℈ VIII. de his omnibus tunsis cribratis remissisq; facies unam confectionem quam in pyxidem ligneam aut corneam recondes. & cum opus fuerit uteris. Item ad eadem acopum de speciebus nouem facies sic. mastiches ℈ VI. styracis ℈ VI. nardi & dictamni tantundẽ, olei uiridis ℈ XX. olei phyllini ℈ XX. olei myrtini ℈ X. ceræ — IX. opobalsami ℈ VI. hæc similiter ut supra scripta conficies & recondes, & similiter lenta & calida manu perfricans ad placandos ac reparandos neruos uteris. Stirpes brassicæ cum radicibus suis comburito, earumq; cinerem aceto conspargito & adiecta uetere axungia subigito, id malagma impositum neruos ualentissime solidat. Decamyron

Quercini ligni combusti cinerem qui uino & oleo diluerit, doloresq; neruorum ea unctione perfricuerit, summa celeritate sanabitur. Stercus caprinum melle mixtum impositumq; suppuratos neruos expurgabit & ad sanitatem usq; perducit. Si in cubitis aut articulis aut quacumq; corporis parte neruorum cõtractio dolores exhibebit, lumbricos tres terrenos cum melle tritos malagmatis modo impone, omnem dolorem mollito rigore sedabis. Pannum muliebrem id est, mẽstrualem oleo madefactum excoque. deinde exprime, & ceram illi oleo sufficientem addes ut cerotum facias quo arthriticum uel paralyticum utiliter perunges. Confectio acopi ad reficiendos confirmandosq; neruos sic. thapsiæ — I. adarces — IS. canchryos unciam IS. euforbij — IS. uuæ syluaticæ succi — III. pyrethri — quatuor, resinæ terebinthinæ — VI. ceræ rufæ — VIII. olei cyprini — IIII. piperis uncias quatuor, sinapis uncias II. hæc omnia separatim tunsa & cribrata in unum miscebis, & lento igne diutissime decoques, & semper agitabis. deinde refrigerata in pyxidem ligneam aut corneam recondes. Compositio emplastri quod appellatur smilion. facit ad omnes neruorum contractiones relaxandas, & ad quaslibet contusiones placandas, doloresq; sedandos, conficitur sic. resinæ frictæ — VI. butyri exsalati uncias VI. ceræ uncias

cias sex,nitri in puluerem subtilissimum redacti uncias sex,quæ supra nota ta sunt lento igni in caccabo fictili soluuntur,quæ cum fuerint soluta super posito carbonibus caccabo, paulatim nitrum quod in puluerem redactum fuerit supermittitur & agitabitur. obseruandum sanè ne feruorem grādem ducat aut bulliat,ac totū superfundatur & pereat, quod si ualidius hoc medicamentū facere uolueris supradictis speciebus admiscebis,resinæ terebinthinæ uncias quatuor, galbani uncias III. soluendum galbanum manibus calidis, sicut solet cera molliri,& in supra dictis speciebus mittendum cum fuerint solutæ atq; permixtæ. tum demum omnia diu agitabis, ut medicamentum fiat cerotum subtilissimum fiat, quo postea uelut emplastro ad

Dia pisselæu supra dictas causas potenter uteris. Compositio dia pisselæu ad neruos rigentes & offensos placandos,& ad uiscera mollienda,conficitur sic.picis liquidæ pondo II.ceræ pondo I.puluetis fœnigræci uncias tres. puluetis cymini uncias tres,baccæ lauri pulueris uncias tres,salis sicci triti uncias tres. pix liquida remittetur & colabitur, addita deinde cera lento igne soluetur. sic omnia quæ pulueris sunt mixta mittentur & coagitabuntur & coquētur. quo medicamine refrigerato uti conueniet pro malagmate uel emplastro, ad ea quæ suprascripta sunt.

AD PODAGRAM CALIDAM ET FRIGIDAM ET chiragram,remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXXVI.

PODAGRAM lenit œsypum cum lacte mulieris & cum cerussa adpositum.fimus quoq; bubulus recens calidus, & pulmones pecudis calidi recentes,& fel arietis cum seuo suo, & fimus gallinarum recens adpositus plurimum iuuat,nec nō & codex aphricanæ cum sua carne combustæ cinisq; earum ex uino inlitus medetur. Cerotum aduersum pedum dolores hoc modo facies.olei pondo II.medullæ ceruinæ uncias sex, resinæ frixæ uncias sex,butyri unciā unam, hæc pariter in caccabo soluuntur & colantur. postea adijcies lini seminis heminam, fœnigræci heminam, quæ ita pariter concoques ut spissum sit. deinde colabis & de ipso colato ita dēsum temperabis, donec emplastrum

Paregoricum facias. Remedium paregoricum, ad podagram sic. cupressi baccas uirides quot uolueris decoque ex aqua marina donec molles fiant. deinde contunde in pila, & subinde aquam adsparge,& manibus subige ut tanquam malagma sit, inde inter initia doloris impone, statim mitigabitur dolor.

Malagma efficacissimū ad podagrā sic.carnis agninę P.VI.caprinę.P.VI bubulæ

bubulæ masculinæ pondo sex, picis liquidæ P. V. uel etiam VI. nitri P. VIII. baccarum iuniperi pondo sex, ceræ P. decem, hæc omnia concerpe, contunde, coque: & cum liquidum fuerit medicamen, adijce cæpam & subinde permisce, & deinde galbanum mitte quantum æstimaueris sufficere posse & subinde agita. quæ cum bene liquefacta & commixta fuerint adijcies sulphur & nitrum & baccas lauri contusas, deinde cum bene permixtum & concorporatum uideris medicamen, ab igne remouebis, & mittes in pilam ligneam, atque illic tam diu battues, donec sit subactissimum, & cum ex eo malagma facere uolueris, oleo manus perunges, & ita inductum linteo denso uel phœnicio pedibus adpones.

Malagma siue acopum ad podagram efficacissimum quod mense Augusto fieri debet, resinæ frictæ pondo tria, ceræ P. VI. olei ueteris P. octo, galbani uncias quatuor, opij uncias quatuor, opopanacis uncias quatuor, æruginis uncias sex, guttæ ammoniacæ uncias quatuor, adipis leoninæ uncias quatuor, adipis leopardinæ uncias quatuor, adipis taxoninæ uncias III. adipis anserinæ uncias tres, seui taurini P. I. radicis maluæ erraticę uncias IIII. radicis cicutæ uncias quatuor, radicis ibisci uncias quatuor, radicis cucumeris agrestis quem sicyon agrion dicunt, uncias quatuor, radicis cucurbitæ domesticę uncias quatuor. infundes radices omnes supra scriptas in aquā luna duodecima, excoques luna quindecima, ita ut ad tertias excoquas, & de excoctis succi expressi pondo duo uel duos sextarios facies. opopanacem & opium infundes in uinum, guttam uero amoniacam & galbanum tūdes, & deinde simul omnia permixta lento igne decoques ac facies quasi cerotum, & uteris hoc modo ut inlinas linteum delicatissimum quod sine ruga amplectatur pedem. deinde fasciola leuiter inuolues, ad hoc tātum ne cum pedes in lecto moueris linteolum replicetur, & medicamen inlitum decidat. nam si arctius strinxeris nerui offendentur. hoc ergo medicamen & in acentu placat dolores, & in declinatione confirmat sanitatem. *Acopum podagricum*

Herbæ uerbasci quæ minoribus folijs est summitates teneræ ac folia trita inposita intra paucas horas adeo sedabunt podagrę molestiam, ut qui usus fuerit etiam ambulare possit.

Incipientem podagram discutiet betarum exustarum cinis leuissimus admixto sanguine bubulo subactus & impositus.

Vettonica cum aqua ad tertias decocta ac potui data, ipsaque cum decoxerit trita atque adposita podagræ plurimum medetur.

Herba senecio quæ in tegulis nascitur, cum sale trita uice malagmatis imposita, podagricis prodest. Malagma potentissimum ad podagram, ad fracturas, ad tumores, ad cōdilomata, etiam ad renium dolorem; si illic imponatur, quod fieri oportet speciebus infrascriptis sic. asphalti P. unum, ceræ pondo unum, resinæ colofoniæ P. unum, picis brutiæ P. unum, chalcitidis P. I. spumæ argenti sescunciam, cerussæ sescunciam, aluminis ro

tundi sescunciam, aluminis scissi sescunciam, misyos sescunciam, gallæ sescunciam, opij seminis sescunciam, opopanacis sescunciam, aloes sescunciã, myrræ sescunciam, turis masculini sescunciam, herbæ mandragoræ — I S. aceti quod sufficiat. quæ tundenda fuerint tundes & cernes, quæ liquefaciẽda ad ignem resolues, & colata in unum permiscebis, & leui uapore ignis renuiter decoques, & aceto paulatim cõsperges. deinde facies trochiscos qui habeant singuli — binas, quos cum usus exegerit leui igne resolues & sic pedibus malagmatis more impones. Remediũ præsentaneũ ad podagrã & neruorũ & lateris & renium & lumborum dolores, & ad strumas, & ad parotidas, & paniculas sic. pumicem marinum, baccas lauri, æruginem, æquo põdere contundes & teres cum pipere & sale, quantũ æstimaris posse sufficere, adijcies & picis duræ, & olei, & mellis aliquantum, & simul omnia usq; ad spissitudinem decoques, & colata cum oleo syriaco subiges, & pro malagmate cum opus fuerit uteris. Compositio mithridatica ad podagram & neruorum dolores & contractiones sic. ceræ unciam unam, medullæ ceruinæ drachmam I. adipis ursinæ drachmam I. cinnami drachmam I. piperis nigri drachmam I. myrræ drachmam I. rosæ aridæ drachmam I. iris pistæ drachmam I. adipis anserinæ drachmam I. adipis gallinaceæ drachmam I. ammoniaci drachmam I. cassiæ rufæ drachmam I. turis masculi drachmam I. guttę ammoniaci drachmam I. herbæ monoeci drachmam I. rutæ siluaticæ drachmam I. peucedani drachmam I. aphronitri drach. I. croci drachmam I. turis pollinis drachmam I. staphis agriæ drach. I. castorei drach. I. nucis amaræ drach. I. cuateri drach. I. resinæ terebinthinæ drachmã I. œsypi drachmam unam. quæ tundenda erunt tundes & cribrabis. quæ remittenda erunt lento igne liquefacies & colata miscebis, & emplastri more cum opus erit uteris. Fomentum ad podagram sic. fabæ nigræ integræ sextarium moles & in farinam rediges cum corticibus suis, de lapide sarcophago unciã. I. tundes & cribrabis, & ex aqua tepida permiscebis atq; in pannũ inductum impones pedibus & alligabis.

Mithridatica ad podagram

Remedium ad podagram quo pro acopo utendum est sic. seui hircini selibram, ceræ selibram, picis selibram, turis masculi uncias III. adipis ursinę — III. olei ueteris uncias tres, olei irini unc. III. salis ammoniaci — III. axungiæ ueteris selibram, medullæ ceruinę — III. medullæ taurinæ — III. adipis anserinæ — III. lenticulæ supra aquam natæ — III. aceti S. II. hæc omnia diligenter lento igne liquefacta & colata recondes, & cum opus fuerit uteris.

Ad podagram & neruorum dolores & parotidas & mammarum duritiem, quam & mulieres & uiri pati solent, remedium sic. picis hibericæ P. I. salis heminam, fœnigræci farinæ heminam, iris — III. ceræ selibram. picem prius coques ut remittatur. deinde singulas res adijcies & coques, ac postmodum colabis & tanquam malagmatę cum opus fuerit uteris.

Potio ad podagram & neruorum dolores quam pridie non cœnanti

per

per duos cõtinuos mẽses ieiuno ad nucis auellanæ magnitudinẽ ex duobus cyathis aquæ calidæ dabis, componitur sic. petroselini drachm. II. centaurei drachm. II. marrubij drach. I. scordij drach. I. tundes hæc & cribrabis & in puluerem tenuissimum redacta despumato melle colliges, ut spissum sit medicamentum & recondes. Ad podagram subitum & facile remedium sic. alumen, acetum, lotium humanum uetus, æquis mensuris permisce atque adde ceræ P. I. opij — I. lactis canini unc. I. rosæ siccæ unciam I. opium & lac & rosam teres in mortario, ceram uero liquefacies, & simul omnia permiscebis, atque inde pedes inlines, & folia betæ aut lactucæ desuper alligabis

Ad podagræ subitum dolorem remedium sic. calcem denuo coques & teres, adijcies que cesypum & rosam tritam, et de permixtis pedes perungues.

Phlomi uncias tres, rumicis uncias tres, ibisci uncias tres, cyclaminis uncias tres, myrræ tunsæ unc. I. phlomum moles, & dices quamdiu moles, summum cælum, ima terra, medium medicamentum. deinde simul omnia coctacolabis & ex his pedes cum opus fuerit perfricabis. Ad podagram remedium de experimento sic. spermaticæ drachmas quatuor, lini seminis drach. quatuor, erucæ seminis drach. quatuor, schœni drac. II. castorei drac. II. myrræ drach. II. nardi spicæ drachmas II. gummis æthiopici drachm. II. salis drach. II. piperis longi drach. unam, nucleorum pineorum drach. VIII. satureiæ drach. nouem. hæc omnia tunsa cribrata & in puluerem tenuissimum redacta, tritaque in unum permiscebis, & ex eo drachmam unam ad diem ieiuno in potione ex uini cyatho temperata dabis. Sambuci folia cum primum procedunt ad libram colliges & teres, plantaginis quoque radicem ad libram colliges & contundes, & axungiæ ueteris libram purgabis & contundes, & postea simul omnia subiges, atque inde pedes inlines, & caulis folium superpones, confestim præsens remedium ad sedandam podagram experiere. Fimum ciconiarum sed de nido ipso dum ciconiæ pullos habent sumes, & cum axungia uetustissima permiscebis & conteres, atque emplastri modo pedibus adpones, efficaciter podagram sanabis.

Ad podagram & ad omnes pedum uel manuum & aliorũ membrorum dolores ex perfrictione releuãdos, bene facit hoc remedium sic. fœno græci ℥. I. lini seminis ℥. I. ibisci contusas radices quinque, hęc ante diem infundes in aquę ℥ IX. deinde post diem decoques usque ad tertias, postea colabis & succum omnem colliges atque adijcies ei olei P. IX. & succi laurini id est, de folijs uel de baccis teneris lauri expressi ℥. I. deinde iterato decoques pariter, quousque omnis succus supra scriptus consumatur, & olei tantummodo summa resideat, quod iterato colatur, & addũtur in eo oleo quod superfuerit laricis — IX. terebinthinæ unciæ IIII. balsami — II. ita ut prius hæc in uaso duplici ad ignem lentissimum resoluantur, & sic permisceantur & diutissime coagitentur, atque in usus supra scriptos necessarios ad perfricandum reseruentur. Ad primos podagræ impetus molliendos. Atiariæ herbæ

X 3 partes

partes duas contundes, & butyri unam partem permiscebis, & conteres atque ita pro unguento uel emplastro uteris. Vlmi cortex contusus diutissime & cum aqua marina usque adeo subactus ut malagmati similis fit, pro emplastro adpositus, sedat podagræ dolores.

Viuo lepori pes amputatus & alligatus ad podagram, uel eius pedis partibus quæ dolebunt, plurimum prodest. Vituli marini aut quod melius est hyænæ pelle facta calciamenta si quis in cotidiano usu habuerit, efficaciter podagræ morbo carebit.

Pueri inpubis detonsi super pedes dolentis capilli, atq; illic aliquandiu compositi, compescunt dolorem. probatum remedium est felle caprino non manu sed pinna pedes perunctos confestim dolore releuari.

Feniculi farina ex hydromelite decocta & inposita chiragræ medetur.

Podagrã ut sanare difficile est, sic incipienti inter initia occurrere promptum est. nam inter initia eius cum dolores asperrimi sunt, si quis uena aduersa in brachio pungatur nõ modo præsenti dolore releuabitur, sed etiam in posterum perpetuo liberabitur.

Vtiliter in dolore perunguntur pedes oleo in quo diu decocta sint intestina ranarum. ranæ quoq; rubetæ exustæ cinis, cum sambuci coliculis teneris tritis, & seuo hircino uetere permixto & decocto pariterq; imposito prodest. Folia cupressi contrita, cum panis mollis partibus duabus & axungia uetere subacta, medentur doloribus podagræ.

Semen genestæ tunsum & cum axungia subactum doloribus geniculorum potenter adhibetur. Mustelæ uiuæ combustæ cinis, cum oleo rosaceo & aceto pinna inlitus, podagricis prodest.

Hedera contrita & cum oriza ac melle decocta atq; in unum permixta & denuo trita podagræ & chiragræ & neruorum offensionibus medetur inposita. Vrtica trita cum sanguine miluino aut palumborum per mixta, atq; ex eo pedes inliti efficaciter sanantur. Mirificum podagræ remedium nec impendio sumptuosum sic. cupressi pilulæ duodecim, pastinacæ quam minime totidem decoquũtur cum turis tunsi uncijs tribus, cum olei sextario & aquæ hemina & axungiæ ueteris uncijs VI. & ceræ tantundem, quæ inspissata & conglutinata panno inlita pedibus adponuntur.

Podagra calida Ad podagram cum feruore & tumore rubicundo quam calidam uocant, hæc faciunt primis diebus adhibita. herba urceolaris per se, & caseus mollis recens per se impositus, postea herba cui salis pusillum admiscere oportebit. Item bene facit apium uiride per se uel cum polenta adpositum. Nec minus utilis est portulaca atque plantago. spongia quoque rhodia uel aphricana mollis ex aqua frigida adposita iuuat. lanam etiam succidam rosa & uino infectam poni conuenit. subinde autem hæc omnia mutari oportet priusquam calefiant.

Prodest & lomentum fabæ molitæ cum suis ualgulis factum, aceto ac melle

ac melle dilutum atque ita impositum: educit enim sanguinem, & dolorem leuat. Belle faciunt & mala citrea quam maxima quinque cocta ex aceti sextarijs tribus, donec madida fiant: quibus tritis adijcitur aluminis fissi uncia una, myrrae uncia una, atque ita malagmatis more feruenti podagrae imponuntur. Benefacit & aloe aceto diluta & per pinnulam pedibus inducta. opium quoq; lacte muliebri dilutum & similiter inlitum iuuat. Mirifice hoc cataplasma podagrae cuilibet superpositum medetur, tollit enim triduo dolorem, lomenti more compositum sic. feniculi seminis cyathi duo, musci de stagno cyathi duo, polentae tenuis cyathi duo, commiscentur haec in unum contusa trita atque mollita. deinde consparguntur aqua pluuiali, & ita temperantur ne durum sit medicamentum, neue sit aquatum nimis. quod impositum protinus leuat, id est intra triduum tollit dolorem. constat autem eum qui hoc medicamine ter in mense inter denos dies usus fuerit, in nocte non laboraturum podagrae dolore.

Ad frigidam podagram quae sine tumore est, conficitur cataplasma sic. ciceris nigri moliti sextarius coquitur ex aqua & diligēter teritur, cui adijcitur axungiae pauxillum, & dum calet medicamentum pedibus inponitur.

Foenograeci seminis & hordei farinae binos sextarios cribratos in unum miscebis, & decoques ex aqua, atque addes olei quod sufficiat, ac subinde calidum cataplasma pedibus adpones. bene facit & ibisci radix ex aqua mulsa cocta & imposita. sambucum quoque cum axungia, & brassicae cinis cum axungia inpositus plurimum iuuat. ubi autem impetus cessauerit, & in hoc & in priore genere podagrae, calida aqua marina diu fouendi sunt pedes: uel si haec non erit, aqua pura feruenti, sale adiecto foueantur. post hoc malagmate uti oportet quod ad parotidas scriptum est: tollit enim cito reliquias podagrę per sudores, & in futurum confirmat neruos nec patitur facile uitiari.

Ad utram libet podagram remedium sic. Torpedinem uiuam nigram cum admonuerit dolor, subijci pedibus oportet in litore non sicco, sed quod adluit mare, & tam diu premi donec sentiatur torpor per totum pedem & tibiam usq; ad genua. hoc & in praesenti tollit dolorem & in futurum remediat. hoc modo Anteros Caesaris libertus supra fidem remediatus est. Malagma Narcissianum ad utramq; podagram egregium. cerae pondo II. resinae pondo V. olei ueteris pondo VS. olei syriaci pondo IS. aphronitri in pastillis pondo I. cardamomi puri pondo unum, iris illyricae pondo unum, piculae pondo I. agarici pondo I. foenograeci pondo I. centaurei pondo I. apollinaris pondo I. alterci P. I. coques liquanda, quae sunt tundenda in puluerem redacta miscebis, atq; ex his pastillos facies & in capsa noua repones, quibus diebus uiginti iugiter uteris.

Torpedo uiua

Anteros Caesaris libertus

Malagma quod & ad podagram & ad omnem collectionē bene facit accipit haec. ammoniaci uncias V. galbani unc. II. picis durae pondo V. resinae

terebinthinæ P.II.olei ueteris P.IS.axungiæ uetustæ P.III.ceræ P.V.sulphuris uiui pondo V.hæc omnia decoques in patella fictili uel caccabo amplio re. sulphur tamen & ammoniacum extra teres & sic inmiscebis cum decoquere cœperis, sed agitabis instanter,ne subsidant in fundo quæ in puluerem redacta mittuntur. Confectio medicaminis quod appellatur hygia.facit ad chiragricos,ad arthritim,ad ilij dolorem,ad uētris molestias,ad neruorum contractionem,& ad omnes dolores qui sunt in corpore,conficitur XII.kalen̄.Iul.nō interest quo die,uel luna uel malina,dummodo supra scriptus dies obseruetur,quo medicamen fiat sic.olei P.XXV,sed optimi,uini optimi pondo XXV.quantum bonum fuerit uinum, tantum melius erit medicamentum. serpylli campestris fasciculos X. tam grandes quàm manus uiri recipere potest, sed supra scripta die collegi debet serpyllum,ut statim recens cum supradictis liquoribus coquatur,quod oportet tam diu coqui quo usq; ad olei mensuram liquor omnis ueniat. cum refrigueuerit colatur diligenter, & ubi nitidum fuerit,addes resinæ pityinæ pondo tria, opopanacis libram semis,galbani libram semis,ceræ rufæ libram semis, styracis librā,opobalsami — VI.hæc omnia confundes in isto oleo.styracem sanè pones in balneo & ibi solues atq; in mortario teres,& remittes omnia in uas æreum,ibiq; pones ad focum species suprascriptas,quæ tā diu coquantur quam diu soluantur bene. deinde de resina puluerem facias & asperges medicamini dū adhuc coquitur,quo malagmatis loco cum opus fuerit uteris. Cerotum ad chiragram & parotidas & tumores diuersos & fistulas & furunculos.accipit hæc cerussæ P.I.ammoniaci P.I.olei pondo unum, cerussa terenda in mortario diligentissime. deinde oleum paulatim supermittendum,& cum simul trita fuerint omnia, mittēda in caccabum uel trullam ut ferueant,& dum coquuntur sine intermissione agitāda, sed cum densum esse cœperit medicamē ad speciem ceroti,tum ammoniacum tritum diligenter supermittendum, coquendaq; simul omnia horis sex,lento igne ne adurantur,& sine cessatione dum coquuntur agitanda,cum uideris omnia bene mixta,defunde in aquam frigidam, & manibus subige uel perfrica & sic repone, & cum usus exegerit alutæ inline,& sic adpone locis necessarijs.

Hygia confectio

Remedium ad podagrā uel maxime ad arthritim sic.aceti optimi quantum uolueris,quod melius erit si ex uino styptico fuerit,telas araneatū quę in cupresso inueniuntur, buxi summitates tenerrimas, hæc in olla noua coquenda sunt diutissime, ex quo aceto posca temperāda paulo acrior quàm ad bibendū,ex qua posca uel calefacta uel frigida prout causa postulauerit lauanda membra hoc est arthra uel iunctūrę quæ dolent,& deorsum id est cū humeros uel cubita laueris ad manus summas uel ad pedes summos destringendum deducendumq; medicamen.postea uero q̄ hac posca laueris membra quæ lauari necesse est, adpones herbam quæ in aquæ iugis decursu nascitur quam Latine berulam, Græce cardaminen uocant.hæc diligenter

Aranearū telæ ex cupresso

Berula, Cardamine

diligenter purgatur, & teneritudo eius tunditur, & ita uel tepida uel frigida prout falubrius eft, dolenti in modum cataplafmatis adponitur, & die bis aut ter uel quotiens ficcari cœperit mutāda erit. quæ fi ruborem fecerit, tunc magis profuiffe intelligetur. adhibendum dehinc parygrum cerotum infra fcriptum fic. ceruffæ, fpumæ argenti, ceræ punicæ, olei rofei, olei mollis, lacrymas ouorum. horum omnium pondera quæ placuerit mifcebis, modus enim non eft definitus. cera primum in oleo molli ferueat tam diu donec ftringatur, poftea puluerem fupra fcriptarum fpecierum fuper addes. deinde oleum rofeum uel lacrimas ouorum admifcebis, atque ita bene agitata & mixta omnia fub coquantur igni, quod medicamen repofitum cum neceffe erit in linteo inlitum membris dolentibus adponetur. *Parygrum cerotum*

Farinæ triticeæ ℥.unum, amyli uncias feptem, ceræ uncias feptem, olei rofacei æftate, hyeme autem olei communis ℥ I Italicum. fanè ut paffio ipfa uel calidius uel frigidius medicamentum pofcit fieri, ita facias. farinam ante diem infufam in aquæ ℥ Italicum concoques admodum glutis. poftea amylum feparatim tritum in mortario & cerā remiffam in oleo fupermittes, & fimul omnia diligenter teres, & cum opus fuerit adpones in linteo podagræ cuilibet. Galbani femunciam, opopanacis uncias duas, caftorei uncias II. ceræ P. II. olei laurini uncias II. olei cōmunis P. I. olei ueteris rancidi P. I. aphronitri candidi pilulas duodecim, medullæ ceruinæ pondo unū, butyri P. I. clauos caligares de fterculinio collectos de dextra caliga VIII. de finiftra feptē, in fingulis linteolis alligato, fic in æneum mitte. deinde ita cum fupra fcriptis decoque, ut emplaftrum denfum facias, pedibus cum uolueris adponendum. opopanacem fanè cum liquaueris, galbanū poftea liquabis. dehinc omnia reliqua cum coxeris colabis, & fic de permixtis omnibus emplaftrum facies, miraberis remedium podagræ quia palmare eft.

Ad impetum podagræ remedium quod Artemifius Dianio oftendit fic. croci denarios duos, pulueris afiani id eft, de lapide magnefio qui in uenalibus difficile inuenitur unciam unam: fed fi hic non fit pro puluere aphronitri — I, mittes & ouorum quatuor lacrymam, non medullam. hæc trita & mixta conponuntur in modum ceroti quo fuperlinuntur pedes de pinnula. Farinam de meliloto in lotio humano & axungia uetere concoque, eamq́ panno inline, & mox ubi dolor aufpicabitur pedibus impone, pro certo ftatim eum mulcebit hoc remedium. Axungiæ P. tria, refinæ terebinthinę P. I. picis liquidæ P. I. ceræ cōmunis P. I. fulphuris uiui. P. I rutæ uiridis ℈ III. fchœni — II. bdellę recentis — II. cum omnia remittenda remiferis, & cætera mifcueris, nouiffime fulfur tunfum adijcies, & omnia iuxta ignem exagitata mifcebis. hæc cōpofitio præfidio feruata quamuis acrē impetum podagræ orientis extinguit. Olei cyprini modium in æneū conijcies, cumq́ primū feruebit mittes in illud uulpē mafculū uiuū, & tam diu coques donec corpus eius furculo facillime transforetur, tunc oleū percolabis

& adijcies

& adijcies in id samsuci, saliuncę, cyperi, cardamomi, singularū retū selibras, euforbij — IIII. adarces P.I. resinæ P.III. ceræ ponticæ P.II. hoc cerotum mire podagram lenit. Vermiculos terrestres in aceto per noctē manere curabis, ut se omni sorde purgent, mane eos siccabis, & ex his — IX. in librā axungiæ mittes & diutissime conteres ut unum corpus efficias, & pro ceroto uteris ad sedandos pedū quālibet molestos dolores. Medius lapis lacte muliebri dilutus, & pellicula lupina conligatus portatusq; & in pręsenti & deinceps in futurum tempus podagram certissime submouebit. Columbinæ pinnæ maxime primū nascentes ustæ cum urtica atq; inpositę podagræ dolores leuant. Terrestres lumbrici ad mensuram acetabuli in mellis cotyla contriti & inpositi pedibus qui prius oleo rosaceo uncti fuerint, ac tertio die soluti, & statim rursum impositi, & confestim dolorē leniunt & in posterum tollunt. Vulpem ex aqua coquito donec mollescat, & ex aqua percolata pedes adsidue foueto, quo facto doloribus facile careri hoc remedio quidā frequenter experti sunt. Lenticula quæ in aqua nascitur quàm tenerrima contusa, & antequam cubitū eat ei qui dolet pedes inposita, deinde interposito tempore sublata, & herba cuculus trita in reliquam partē noctis imposita, mire dolores podagræ sedat. Farina frumēti ex aceto cocta, dolorem podagræ statim sedat imposita, sed lenius medicamē erit adiecto melle nō multo. Pampini uitium triti & impositi tumorem pedum mirabiliter exsiccant. cinis quoq; uitium cum axungia uetere subactus & impositus idem præstat. nec non & ad hoc sal ammoniacus cum pari mensura picis & ceræ coctus imponitur. Plantago cum axungia subacta & imposita lenit pedum dolores. limus quoq; aquaticus cum oleo subactus plurimū prodest.

Lapis Medius

Cuculus herba

Adeps ursina cum seuo taurino & cera pari pondere decoquuntur, eoq; ceroto podagra contacta lenitur. nec non & radix cucumeris erratici ex aceto cocta & podagræ imposita succurrit. Potio quæ si anno integro fuerit potata, podagra liberat laborantes, componitur sic. chamędryos P.I. cētaurei uncias tres, aristolochiæ rotundæ uncias tres, stœchados uncias tres, agarici — I. cyperi seminis — III S. aloes — III S. hæc pondera singularū retū tunsa & cribrata adpendi oportet, & mellis attici libras VI. cōprehendi. Sumitur aūt hæc potio à ieiuno & maxime digesto, mēsura eius est argētei scripuli pondus, bibitur ex trib. cyath. aquæ calidæ, & si non continuati dies fuerint in accipienda potione, anni tamen spatiū in dierū numero suppleatur.

Fel apri cū seuo quolibet positum, optime placat podagram inpræsens. Carmen idioticum quod lenite podagrā dicitur sic. In manus tuas exspues antequā à lecto terram mane contingas, & à summis talis & plantis usq; ad summos digitos, manus duces & dices. fuge fuge podagra, & omnis neruorū dolor de pedibus meis & omnib. membris meis: aut si alij præcantas, dices illius quē peperit illa. uenenū ueneno uincitur, saliua ieiuna uinci nō potest. ter dices hæc, & ad singulas plantas tuas uel illius cui medebere spues.

Remedium

Remedium ad podagram sic. lanæ succidæ non lotæ P. I. uini ueteris uel amminei S. II. olei omphacini S. I. aphronitri communis P. I. lanam infundes in uinum per triduum, dehinc exprimes lanam uehemēter, & admiscebis ui no quod expresseris aphronitrum tritum, addes & oleum, & sic miscebis o/ mnia, & in uas uitreum mittes, & seruabis. Cum autem opus fuerit medi/ camen, panem infundes in uinum uetus uel ammineum, qui cum bene mol litus fuerit exprimendus erit, & terendus in mortario, ac dū teritur supermit/ tendum medicamentū quod in ampulla est, ita ut ad densitatē cataplasma/ tis redigatur, addenda & olei rosei coclearia duo. sic inducendū medicamen tum in linteo & ad ponendum locis dolentibus. superposito uero linteo, sa/ lubre esse auctor remedij huius adfirmat, si uel ipsa lana quæ expressa est, uel alia succida supra cataplasma hoc ponatur, & leuiter obligetur. Con/ fectio emplastri quod rex Ptolemeus inuenisse dicitur, accipit hæc, seui tau rini remissi colatiq; atq; in pastillos coacti P. V. resinę frixę P. V. medullæ cer uinæ — VI. succi mentæ — II. succi mētastri — II. succi fœniculi — II. succi mar rubij — II. succi hyoscyami — II. succi plātaginis maioris — II. succi lapathi — II. specularis cocti & quam minutissime triti P. I. quibus in ordinem prępara tis, seuum & medulla lento igni in uasculo æneo remittentur. tum resina cō/ minuta atq; trita sensim in seuum supermittetur, ut simul liquefacta permi scere se possint. deinde in mortariū marmoreum diligēter colata mutabun/ tur quæ adhuc tepentia diligentissime conterentur. quæ cum densari cœpe/ rint, dum adhuc calida erunt, ita ut calor sustineri manibus possit, succos su/ prascriptarum herbarum superfundes, & iterum diligētissime teres & prius/ quam penitus desinat calor, præparatū de speculari puluerem mittes. Itaq; omnia simul mixta, & diutissime trita atq; ad summā leuitatē redacta, in ui treo uasculo reponētur. hoc emplastrū utile his rebus ad podagrā, & neruo rū dolores, cōtractionesq;, ad luxa uel fracta, ad pustulas oēs, ad duricies o mnes pręcipue ad mămarū uitia, ad carcinomata, ad glādulas, ad uulnera o/ mnia quolibet modo inpressa, uel uetusta uel recentia, ad lumborum & ilij dolorem, ad scapularū dolorē, ad phthisicos, ita ut emplastrū hoc inducant, & caldam aquā mulsam bibant. ad dentium dolorem, ad gingiuarū carcino mata, ad capitis & oculorum dolores, ita ut emplastrum dolentibus oculis superponatur. ad membrorum dolores contusionesq;, ad omnia omnino, præcipue ad podagram & ad neruorum offensiones placādas res saluber/ rima est. Descriptio acopi quod diacissu dicitur accipit hæc. baccas lauri uirides C. cupressi C IX. herbæ sabinæ P. I. roris marini P. I. fœnigræci S. I. hęc omnia diligētissime tunsa atq; trita infundes in aquæ pluuiaris S. III. & olei P. IX. atq; illic triduo conmaceranda esse patieris. tū lento ne adurantur igni tam diu coquentur, quousq; mensura aquæ quæ missa fuerit excoquatur, tum omnia colabuntur, atq; his adijcientur hederę cōmunis siccæ — IIII. di/ ligenter tunsæ cribratæq;, nec non & resinæ astlosæ P. IIII. ceræ pondo II.

Ptolemæi re/ gis emplastrū

Acopum dia/ cissu

permixtis omnibus atq; igne liquefactis medicamētum paratum in uitreo doliolo reponetur, ex quo si quę doluerint corporis partes perunctę & confricatæ sanitati cito restituentur, mulieribus etiam cum cessauerint tempora, si aut ad lumbos, aut ad imum uentrem ponatur, menstrua statim prouocabuntur, nec non & calculos mouet, si ex eo ilium aut uenter imus fricetur, podagræ quoq; prodest, si uel mane uel nocte pedes ex hoc medicamine perfricentur. Descriptio ceroti siue emplastri podagræ & articulis & neruis & multis rebus infrascriptis satis utilis sic. seui taurini P. III. resinæ frixæ P. II. specularis exusti P. II. ceræ ponticæ P. II. olei mollis P. IS. succi marrubij — II. succi plantaginis — II. succi uerbenæ — II. succi mentæ — II. succi symphoniacæ uncias duas, succi phlomi — II. quæ herba longa & lata & mollia & lanosa folia habet & thyrsum longum lanosum facit quæ græce dicitur hermu rabdos. seuum uel cera uel resina separatim lentissimo igne soluuntur colanturq;, & in caccabo postea cum supra scriptis speciebus miscentur, deinde simul decoquuntur, postea additur oleum & iterum modicum feruorem ducit. deinde remoto ab igni caccabo, mittitur puluis specularis exusti & diutissime agitatur. Tum medicamen adhuc pseudocalidum diffunditur in mortarium, & illic diutissime manibus subigitur. atq; inde in pyxide aut in doliolo uitreo reponitur, quod medicamentum ad omnes collectiones & glandulas & parotidas & strumas, & ad omnes tumores, & ad omnes pustulas, & ad omnia uulnera sananda potentissimum est, nec non & ad stomachi & uiscerum uitia & ad lateris & renium, & lumborum, & coxarum dolores efficacissimū est. Neruis quoq; placandis & luxaturis & fracturis solidandis utilissimum est.

Phlomus, hermu rabdos

QVod natum Phœbus docuit,quod Chiron Achillem,
Quod didicere olim Podalirius atq; Machaon
A genitore suo,qui quondam uersus in anguem,
Templa Palatinæ subijt sublimia Romæ.
Quod Cous docuit senior,quodq; Abdera suasit.
Quod logos aut methodos simplexq; empirica pangit,
Hoc liber iste tenet,diuerso è dogmate sumptum.
Namq; salutiferas disponit pagina curas.
Istic repperies per nomina,perq; medelas,
Descriptas species & pondera mensurarum
Congrua,quæ sapiens sumes moderamine certo.
Ne fallare uide,neu quæ sunt parta saluti,
Vertat in exitium non solers cura medentis.
Sume igitur medicos pro tempore,proq; labore,
Aetatisq; habitu,summa ratione paratos.
Gramine seu malis ægro præstare medelam,
Carmine seu potius,namq; est res certa saluti
Carmen,ab occultis tribuens miracula uerbis.
Quæ curis hominum physicorum inuenta patarint,
Quæq; suis natura bonis terraq; mariq;
Edidit illa suis altrix simul atq; creatrix
Fœtibus omnigenis quos parturit, ergo salubres
Suggerit impensas ponto & tellure crearas,
Angue,fera,pecude,& fruge,alite,murice,pisce,
Lacte,mero,pomis,lymphis,sale,melle,& oliuo,
Succis,unguinibus,tædis,pice,sulfure,cera,
Polline,farre,fabis,lino,scobe,uellere,cornu,
Baccis,& balanis,lignis,carbone,fauilla.
Floribus & uarijs herbis, holere atq; metallis,
Sandice,& creta, psimmyto, pumice,gypso,
Cadmia,chalciti,chalcantho,chalco & adusto,
Casitero molli,lepide cypria, atq; atramento.
Prome etiam seu tunde prius seu contere gyro,
Quod uiride hortus habet,uel quod carnaria siccum,
Allia,serpyllumq; herbas,thymbramq; salubrem,
Brasicaq; & raphanos,ac longis intyba fibris,
Et mentam,& sinapi,coriandrum,prototomumq;
Erucam,atq; apium,maluam,betamq; salubrem,
Rutamq; & nasturcum,& amara absinthia misce,
Pulegiumq; potens,necnon & lene cyminum.

Palmula nec desint Idumes,nec pruna Damasci.
Quæ cum multiplici contriueris orbe terendo
In patinis excocta dabis,aut grandibus ollis
Verum adoperta coques,ne fumida iura saporem
Corruptum reddant,quæ mox fastidiat æger.
Adde & aromaticas species quas mittit Eous,
Vel quæ iudaicis fragrant bene condita capsis,
Tus,costum,folium,myrram,styracem,crocomagma,
Aspalathum,gallam,elleborum,nigrumq; bitumen.
Et nardum,& casias,& amoma,& cinnama rara,
Balsama,peucedanum,spicam,crocum,atq; bedellam
Irim,castoreum,scillamq;,opium,panaceam,
Resinam,lepidum,euforbium,git,atq; pyrerum.
Zingiber & calidum,mordax piper,& laser algens,
Agaricumq;,asarumq; porens,aloen,aconitum,
Galbana,sandaracam,samsucum,psoricum,alumen,
Acaciam,propolimq;,& adarchen,cnicon,acanthum.
Andrachnen,acoronq;,opopanaca,pompholygemq;,
Cyperum,ladanum,sagapenonq; & tragacanthum,
Scammoniam,cypen,malabathron,ammoniacon.
Deniq; reperies istic quod lucis in ortu,
Indus,Arabs,Seres,Persis diuesq; Sabæus,
Vicino sub sole legunt,quod præbet Orontes,
Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu,
Decerptum folijs,ramo,cute,cortice,uirga.
Quodq; ab Idumæis uectum seplasia uendunt,
Et quicquid confert medicis lalagea cataplus.
Hæc quicunq; leges poteris discernere tecum,
Agnoscenda magis siue exercenda rearis.
Quisque tamen nostrum hoc studium dignabere,quæso
Præstes iudicium purum,mentemq; benignam.
Sic tua perpetuo uegetentur membra uigore,
Et peragas placidam per multa decennia uitam.
Sic non incuses ualidam placitāq; senectam.
Nec tibi sit medicis opus unquam,nec tibi casus,
Aut morbus pariant ullum quandoq; dolorem:
Sed procul à curis & sano corpore uiuas,
Quotq; hic sunt uersus tot agant tua tempora Ianos.

Marcelli de medicamentis li-
bri finis.

INDEX TAM VOCVM QVAM RERVM

quæ apud Marcellum obseruatione di-
gna sunt uisa.

A

Bsinthiati confectiones 216
Ascalabotæ, stelliones 227
Aceti dia scillin 149
Acetum mulsum 214
Acharistum antidotum 146
Achariston collyrium 73.54
Acme 190
Acopa ad articulos 235.238
Acopon ad confirmandos neruos 241
Acopon ad paralysim 170
Acopon ex nouem rebus 241
Acopon podagricum 243
Acopi dia cissu descriptio 252
Aegilopia 71
Africanæ mulieris medicæ peritia 204
Aizoon, sedum 217
Alopecijs curandis 45
Allij gallici usus 176
Aluum mollientia 210
Ambrosia medicamentum 162
Ambrosius Puteolanus 176
Amuleta superstitiosa 7
Amuletum ad uuam 100
Anatis uenter ad quid conducat 190
Andronicos, cancer 89
Anginæ seu synanches remedia 104.105
Anguillæ sanguis 208
Ani uitiorum remedia 219 & inde
Anodynon medicamentum 170
Anserum syluestrium linguæ 181
Anteros Cæsaris libertus 247
Anthera compositio 89
Antheræ herbæ uis 90
Antidotum Philonianum 141
Antidotus Cosmiana 205
Antidotus diacolocynthidos 154
Antidotum Hadriani 149
Anuli superstitiosa scriptura 206
Aphthæ 88
Apostemata inguinum quo curanda 226
Aquæ ferratæ in Tuscia, quæ appellantur uesicariæ 175
Aquæ marinæ usus 22
Aqua lixiua ad quid conducat 117
Aqua mulsa 214
Aquæ uesicariæ 175
Aquifolij baccarum usus 217
Aranearum telæ ex cupresso 248
Arete epithematium 148
Argematorum curatio 68
Argemonia, Græcis Sarcocolla 69
Aristolochiæ digitalis usus 171
Artemij dentifricium 97
Artemisia cinctus 179
Artemisius Dianio 249
Arotellæ seminis usus 205
Articuli perfricti aut fracti aut luxati cura 234 & 235
Arteriarum remedia 98
Asclepiadæ defensio 24
Asclepiadæ arteriace 99
Asclepiadeus trochiscus 190
Asini iecoris usus 160
Asini renes 180
Asini splenis usus 166
Asparagi spongiæ usus 182
Atanasia antidotus 152
Attali regis medicamentum 158
Atiariæ herbæ usus 246
Augusti medicamentum 55
Aurium doloribus curandis 74 & inde

B

BAcani usus 161
Balaustij utilitas 124.186
Barbaricum medicamen pro oculis 65
Barbaricum aliud 66
Berula, aliâs cardamine 249
Bestiolarum in lapidicinis Casilini nascentium usus 175
Betacei 198
Bilis morborum mater 19.20
Bilis deducendæ purgatorium 155
Bilem reprimentia 216
Bilis atræ curatio 155
Bisexticilis olla 108
Blattæ pellis utilitas 82
Blattariæ herbæ usus 125
Blutthagio herba 85
Britannicæ, herbæ usus 88.150.171
Bromus cymarum sinapis sale arcetur 150
Bucculare 66.165
Bugillonis radicis usus 171
Bugillonis succi utilitas 65
Buphagos antidotus 206
Burdunculus est lingua bouis 45

C

Caballi 86
Cacoethe & eius duritiæ 42
Cadiuis conuenientia 146
Caducus morbus unde moueatur 150
Cæcis uisum restituens collyrium 65
Cæpæ Asiaticæ conditoriæ usus 85.204
Cæpæ Cypriæ usus 105
Cæpariæ remedia 228
Calculi remedia 183.184.185
Calculosorum remedium 175.176 & inde
Calliblepharium 59
Calliblepharion ex lygni siue fuligine 70
Calliomarcus herba 121
Calix Pisinnus 178
Canabis succi usus 80
Cancri marini usus 119
Canthi quid Græcis 69
Caput 16
Capitis dolorum tam subitorum quàm diutinorũ remedia 29.&c.
Capitis dolori ex ustione aut frictione aut aliunde orto medendo 31.32
Capitis ulceribus manantibus sanandis 33
Capiti fracto 37
Capiti ex frigore dolenti 37
Capitis ulcerationibus 37
Capitis reuma, purgatio, pituita, phlegma & catharrus quomodo curentur 43
Capillis fluentibus, nigrandis & incrispandis 46. & 47
Capparis spleni utilis 167
Caprarum lactarium usus lienosis 166
Caprifici usus 87
Carbunculus 71
Carcinomata 42
Carcinomatum & cacoethes curatio 135
Carœni usus 185
Caricæ africanæ 115
Carmen ad corcum 154
Cassia dupla pro cynnamomo 151
Catantlesis 33
Catapotium quid 113
Catapotij cathartici confectio 216
Catelli lactantis splen quid conferat 167
Catuli lactentis usus 197
Caules haplosiles ad quid conducant 136
Caustica compositio 103
Causticum medicamen 104
Cautio in sanguine narium sistendo 84
Cedriæ picis usus 169
Centaureæ, quæ & fel terræ dicitur descriptio, & usus 220
Centunculus gnaphalis 203
Cera sacra 111
Ceratis, uiola marina 188
Cerui pulmonis usus 119
Cerebellũ canis, herba 56
Chalasticum cerotum 172
Chamæacte, ebulus est 48
Chamæ cypri usus 205
Chamelæa, restis oliuæ 212
Chimation oxyporium 146
Chiragræ remedia 246.248
Choleram supprimentia 217
Cibos non continentibus remed. 135
Cicatrices usturarum quomodo curentur 131
Cicharba 41
Ciclaminis herbæ usus 41.164
Ciconiarum fimus ad quid prosit 245
Cimicum fumus ad quid conducat 121
Cimicis usus ex ouo sorbili 125
Cineracium collyrium 63
Cineris flos ad quid prosit 237
Clauis pedum curandis 233
Claui caligares 249
Coclearum usus 59.141.148.152
Cochlea germanica 103
Cochleæ salinarum ad quid conferant 109
Cœliacorum & torminosorum curæ 186.192
Coli remedia 202.& deinceps
Colicum præstantissimum remedium 204
Colice Bassi 205
Colice compositio 208
Colica suppositoria 209
Collutiones 4.37
Colocynthidis usus 211
Collyriorum uariorum confectiones 52.& deinceps & 71
Collyria metallica quando prosunt 52
Collyrium Cosmi 54
Collyrium nigrum 55
Componendi medicamina cura 15
Conditum ad calculum 185
Conditum nephriticum 178
Conditum piperatum 166
Condylomatis articulorum curandis 234
Condylomatum ani remedia 219
Condylomatum inguinum remedia 225
Constrictionis artuum remedium 124

Contemptus gloriæ & pecuniæ in medico requiritur 24
Cordis doloribus curandis 154.155
Coronæ & amuleta 35
Corporis humani partes quatuor 16.19
Corrigij canini cinctura 201
Corrigium caprinum 86
Corui marini fellis utilitas 69
Corydali seu alaudæ usus in medicinis 202.207
Cosmi collyrium 53
Cosmi remedium ad anginam 102
Cosmiana pertice 140
Cosmiana potio ad dolores internos 137
Coxarum dolori curando 171 & inde
Crapulæ medicantia 156
Cretæ cimoliæ usus 224
Cribri portio 117
Crocodili usus 174
Cruditatis stomachi cura 145
Cuateri usus 244
Cuculus herba 250
Cucuma fictilis 149
Cunilæ seu satureiæ usus 161.212
Cunicularis herbæ usus 103
Cutiones, bestiolæ quæ multipedes & polypodes uocantur, ad quid conferant 75.76.109.226
Cybium 97
Cydonite oxyporium 151
Cydonitis confectio 197
Cydoniorum oleum ibidem
Cymbalitis herba quid possit 105
Cymæ ruborum ad quid conferant 39
Cynicos spasmos 135
Cyperus iuncus 92
Cyzicena emplastra 79

D

Decamyri confectio 241
Delacrymatorium collyrium 72
Democritus 240
Denarij & drachmæ conuenientia 25.26
Dentium doloribus & uitijs curandis 91
Dentifriciorum uaria genera 96
Dieta cibum non continentium 136
Dieta in stomacho soluto 139
Dialepidos collyrium 72
Dialibanos collyrium 72.73
Dialoes collyrium 63
Diamisyos collyrium 72
Dia pisseleu compositio 142
Diapsoricum collyrium 73
Diasmyrnes collyrium 73
Diasmyrnon euodes 65
Diasteaton 127
Diatessaron oxyporium 147.159
Dictamni emplastri confectio 49
Digestioni parandæ 146
Dionysianum collyrium quod & Theodotion uocatur 64
Dionysianum oxyporium 145
Dioxus collyrium 63.73
Dispnœæ remedia 156
Dodecatheon medicamentum 187
Dolor diutinus quomodo curetur 31
Dysuriæ curatio 177
Dysentericorum cura 190.191.197

E

Ebrietati medentia 31
Ebuli radicis & baccarum usus 165
Eccausis stomachi 136
Elaterij uis 212
Elephantiasis curatio 130
Embamma 144
Embamma purgatorium 215
Emplastra ad dentium dolores 93
Emplastra purgatoria 215
Empiricæ medicinæ utilitas & laus 23
Epatis uitiorum remedia 156
Epatica catapotia 156
Epiphora dentium quomodo curanda 94
Epiphoris oculorum & lippitudinibus curandis 51.55.58
Epiphoris uentris curandis 194
Equi lingua in medicinis 164
Equi saliua 120
Equi spuma ad quid conducat 225
Erui usus 224
Eschare quid, earumq; remedia 50.65
Eutychianus archiatrus 104
Exanthematis curandis 130
Excaldare 178
Exemplum curationis ardentiss. febris 27
Exemplum curationis lachrymantium oculorum infelix 28
Extdis prominentis curatio 221

F

Fabæ Aegyptiacæ pulpa quid sit 78
Faba humore inflata 118
Facici maculis tollendis 130
Faucium remedia 98.105.109
Febris ardentissimæ curatæ exemplum 27

Febris incendium & restinctio 27.28
Febrifugæ utilitas 122
Feces uini ueteres ad quid conducant 192
Fecula 111.129
Fermentum sulphuris 46
Ferri massulæ in absynthiato extinctæ usus 168
Ficatum lupi ad quid conferat 160
Ficus Africanæ 61
Fici foliorum aridorum usus 157
Ficis curandis 221
Fistulis ani sanandis 221
Fistularum & furunculorum remedia 248
Fœtor narium curatur 86
Folia Persici quid prosint 151
Folia ulmi 117
Folij sphæra 182
Fomenta 22
Forficis remedium 91
Formicæ Herculaneæ 129
Fungi lucernarum usus 45.128
Furunculorum remedia 236.248
Furfuribus capitis 41
Floris lapidis Assij usus 163
Fraxini foliorum usus 75
Fraxini corticis utilitas 85
Fraxini semen 177
Frigidæ in febrib. dandæ ratio 28

G

Galacticæ inunctiones 53
Galeritæ seu alaudæ usus in med. 202.207
Gallæ medium in interna pilula 105
Gallarum ad encaustum usus 164
Gamalielis remedium ad splenem 168
Gargarismi 22
Garum excellens ad quid 75
Gastrum 55
Genarum scabrarum curatio 151
Gestationum per uiam myrteam utilitas 124
Geusiarum curatio 90.95.110
Gingiuarum remedia 88.89
Git, græci melanthion uocant 55
Gladioli herbæ usus 182
Gladiatoriciæ herbæ usus 122
Glandulæ 111
Globuli purgatorij 211
Glutinum chartarum 120
Glyceapotio dulcis 158
Gramen herba nodosa 180
Grauedines narium quomodo tollantur 84
Grilli usus ad tonsillas 106
Gummi acanthini usus 98.138
Gummi Alexandrinum ad quid conferat 98

H

Haemorrhoidum remedia 219
Harenulæ in cochleis inuentæ usus 94
Halycis utilia 146
Harmatis collyrij confectio 65
Hedini lienis usus 165
Hemicranij dolorum remedia 38.39
Hemitritaicæ febres 216
Hepatica catapotia 156
Hepsema, id est sapa 178
Herba in capite statuæ 35
Herinacei lien ad quid conferat 167
Herinacei fellis usus 179
Herinacei usus 180
Hermu rabdos 252
Herniosorum cura 218
Heterocraniæ cura 38
Hiera maior 37
Hiera Paccij Antiochi 170
Hiera piera antidotus 154
Hieræ picræ compositio 156.140
Hieræ & hieræ minoris uis 215
Hierobotanes. i. uerbenæ usus 56.165.175
Hippuris herba 166
Hircus, alarum fœtor 128
Hircini sanguinis usus 156.177.181.182
Hirundinum pulli ad quid conferāt 103
Hirundo ripariola 107
Hordeoli 71
Humerorum & ceruicis doloribus curandis 127
Humores corporū iuxta 4 anni tempora uel augentur uel minuuntur 18
Hydrocelicorum curatio 218
Hyænæ pellis pes 246
Hygia confectio 248
Hygra medicamentum 62.64.75
Hypochymata 54
Hypochyses 59
Hypocystidos usus 124
Hysterice pnix 187

I

Ianuarius medicus & eius cataplasma 164
Iaspis dracone insignitus 147
Iaspidis Phrygiæ aerizusæ usus 169
Iecineris stricturis curandis 158
Iecoriticorum ueterum curatio 160
Ileos uitium uentris, & eius remedia 194
202. & 205

Impetiginibus

Impetiginibus detergendis 129
Incubo 154
Inguinum cura 224. & deinceps
Iniectiones ad colicos 210
Intertriginibus curandis 219.224.225
Intestinis ruptis glutinandis 196
Intestinorum inflationis cura 187.199.201
Intestini prominentis curatio 222
Inuentu difficilia, in promptu habenda 22
Iridis syluestris usus 169
Ischiadicorum curatio 171.172.173.174
Iulij Bassi colice 205
Iunij Crispi medicamentum pro phthisicis 162
Iusti medici remedium pro ischiadicis 173

L

Lacertus martensis 47
Lacertæ pisinnæ Aruræ 61
Lacerta uino cocta ad quid profit 119
Lacerta excæcata ut uisum recipiat 57
Lacertus uiridis, græce sauros 209
Lacrimas restinguentia 64
Lana succida 22
Lana conchyliata 75.77.80
Lana purpurea 75
Lana marino conchylio infecta 80
Lanuginis de papyro usus 257
Lapis bostrychites 61
Lapis in uētriculis hirundinū & eius usus 56.57
Lapis medius 47.62.250
Lapis Parius 96
Lapis ex uesica hominis quomodo tollendus 183
Lapides Glareæ 195
Lapillus spongiæ Africanæ 100
Lapilli ex gallinacei uesica usus 176
Lapilli qui inuenitur in cauda scorpij marini usus 181
Lappæ maioris.i. herbæ personaceæ usus 125
Laridi usus 79
Laser Cyrenaicum 104
Laseris ueri usus 153
Lateris doloribus 157.169
Lauriculi teneri usus 218
Lendibus necandis 41
Lentiginibus tollendis 132
Leporis marini usus 110
Leporis cerebrum 181
Leporis uentriculus cum fimo suo quē usum præstet dysenterico 192
Leporis uiui pes 246
Leporis talus ad quid utilis 194.200.202.208
Leporinæ pellis ustæ uis mira 185
Lepræ extirpatio 129.130
Leptopyrexiarum curatio 151
Leucadij herbæ usus 82
Lexipyretus compositio qualis 114
Licheni siue mentagræ curandæ 129.133
Lien asini 46
Lienis seu splenis morborum cura 161
Ligula 47.122
Ligulæ mensura 112
Ligustri succi usus 125
Limacis calculus in capite 35
Limus aquaticus 250
Lingua uulpis 66
Linguæ ulcerum cura 88
Lingua syderata 101
Linum Gaitanum 56
Liparæ rufæ usus 219.226
Liquamen catharticum quomodo fiat 216
Liuia Augusta 257
Liuiæ Augustæ medicamentum 105
Lixiuium coactiliariorum 104
Lixiuia fraxinea matura 41
Lotij hominis in medic. usus 196.202
Lotij uaporis efficacia 55
Lotij caprini usus 81.177
Lotos unde tibiæ fiunt 195
Lucernaria herba, quæ & phlomon ad quid conducat 139
Lumborum doloribus curandis 170
Lumbricos curantia 155
Lumbricis necandis 198.199
Luna decimaseptima 234
Lunæ uires 21
Lunarum septimarum uis 39
Lunaris luminis quantitas obseruanda in legendis & componendis herbis 21
Lupi marini usus 109
Lupi iecur ad quid conducat 117
Lupi iocineris usus 159
Lupi prædæ reliquiarum usus 160
Lupi pellis aluminata 171
Lupi stercoris usus 202
Luxaturis & fracturis solidandis 252
Lycium Indicum 51
Lychnites 71

M

Macia græcis anagallis 54
Magdalia 154

Magidis instrumenti pistorij ramentum 34
Magnetes lapis duplex 36
Malagma ad lateris contusionem, & ad uomicas suspectas 169
Malagma purgatorium pro paruulis 218
Malandriosorum curatio 130.136
Malanthium hepatico conuenit 156
Mali granati caliculorum usus 74
Mammarum duriciei tollendæ 245
Marcellus quo tempore claruerit 6
Mastiches personatæ usus 216
Mastiche ex ouo sorpta ad quid conferat 118
Medendi gradus 24
Medicinæ scriptores 3.4.5.6.13
Medici mores quales esse debeant 23
Medicinæ gradus seu curandi ordo 24
Medicamentorum uires iuxta corporum diuersitatem esse efficaces 239
Mel lycium 89.96.106
Mel optimum 22
Mel stillatitium quomodo fiat 79
Membrana ex uentriculo gallinacei 81
Membranæ de testa oui usus 88
Messalinæ Augustæ dentifricium 96
Mensurarum medicarum nomina & pondera 14
characteres 11
Mentagræ cura 129
Millefolium, Græcis polygonon 33
Miluij sanguinis usus 246
Mironidos usus 212
Mithridatica ad podagram 244
Molligo 179
Monemeron collyrium 54.72
Monœcus herba 244
Morbi occulti cognitio 196
Mori radicis succus 95
Muli impetigines 180
Multipedum bestiolarum usus 75.76.109.226
Muria lacertorum 92
Muris aranei fœtum 107
Muris aranei usus 225
Musculus de stagno quo conducat 246
Myconij passi usus 125
Myrmecides quomodo curentur 257

N

Nardum liquidum, est nardinum 80.85
Narium uitijs curandis 85 & deinceps
Nasturcium animatum 114
Nephriticum conditum 178
Neronianum oxyporium 145
Neruorum nodis quæ cura adhibenda 137
Neruorum contractionis remedia 241
Neuis tollendis 235
Nigredini & maculis colli tollendis 131
Niliacum malagma 165
Notiæ 240
Numerus impar 116
Nux escaria 45
Nucis testæ combustæ usus 126
Nuces iuglandes 42
Nucleorum persicorum usus 720
Nyctalopes 71

O

Octauiæ sororis Augusti imperatoris dentifricium 96
Oculorum doloribus uarijs curandis 28.51
Oculorum tumori & destillationi curandæ 63
ibidem & contra uaria earum ulcera
Oesypi usus 130
Oesypus ollaris 241
Oenelæum 46
Oenogarum 141
Oleæ foliorum usus 67
Oleum ex nuce iuglande capitis doloribus medetur 35
Olei gremialis usus 127
Olei ranacei usus 122
Oleum recens deferuefactum odorem & uires ueteris præstat 22
Oleum secundarium 172
Oleum uetus 22
Olympianum oxyporium 145
Olympianum chalasticum 239
Opij Hispani usus 209
Opium uerum 52
Opisthotonos quis morbus, & eius remedia 127
Oris uitijs curandis 87
Os humanum contusum ad quid prosit 221
Os pernæ scrophinæ 97
Ossifragi uentris usus 145.180
Ossifragi intestini unius mira uis 202
Ouum corui in medic. 48
Oua formicarum ad quid prosunt 82
Oua aceto macerata ad quid prosunt 195
Ouum tortum 196
Ouorum putridissimorum usus 209
Oua sepiarum 179
Oxyfera lienosis bibenda 167
Oxymelitis confectio 22
Oxymeli dia scillu 147

Oxymyrsine

Oxymyrsine, scopa regia 176
Oxyporium 142.144
Oxyporium quo Nero usus est ad digestionẽ 145
Oxyporia uaria 145.146.151
Ozena quid, & quomodo ei medeatur 84

P

Paccij Antiochi remedium mirificum 133
Paccij Antiochi hiera 170
Palmularum dactylorum usus 160
Pancharianum oxyporium 145
Pancratiani pulueris confectio 210
Paniculi 50
Paniculæ Græcis phygethlon, quomodo curentur 223.224
Panis nautici usus 197
Panni rustici descriptio 146
Panni menstrualis usus 241
Paracme 190
Paralysis linguæ 101
Paralysis cura 135.240
Paregoricum remedium 242
Parietalis herba 96
Paronychiæ curatio 128
Paristhmiorum cura 240
Parotidum curatio 107.110
Parulis & epulis qui morbi 89
Parygrum cerotum 249
Pastilli uarij ad tussim 112.113.114
Pastillus ex odoribus 114
Pastillus loco cauterij 186
Pastinacæ usus 176
Pediculis necandis 45
Pedum morborum curatio 236
Pedunculi capitis quomodo curentur 43
Perichristarium medicamentum 53
Periclymenos, syluæ mater 161
Perunctiones stomaticæ 101
Pecus utero immortuum 51
Picis flos, pissel&on 76
Picis duræ usus 156
Picræ ex aloe compositio 137
Pili caprini 180
Pili leporis 86
Pilis noxijs palpebrarum extirpandis 70
Pyra Syriaca ad quid conferant 87.189
Pectus 17
Piso marmoreus 56
Pityriasis cura 40
Podagræ remedium 242.243.244
Podagræ calidæ remedia 246
Podagræ frigidæ remedia 247
Podicis remedia 219
Polentæ confectio 22
Polygonos uerbena 83
Polion herba, alias libanotis 139
Pollici contuso 237
Porri uirgines 74
Porrigini seu pityriasi 40.41.43
Porrigo ani quomodo curanda 222
Porrigini intertriginum interficiendæ 226
Portulacæ usus 141
Polyarchium 154
Polygonum sanguinalis 75
Polygonon multa uocabula latina habet 80
Polypi remedia 86
Polypodij herbæ usus 215
Publij pastillus colicus 206
Pueri inuestis lotium 60.75
Pugni mensura 60
Pultis fabaceæ usus 58
Pultarium 72
Purgandi & uenam secandi ratio 210
Pustulis & suppurationibus ulcerum 42
Pustulis papulisúe de facie tollendis 132
Pheon collyrium 52
Phasiani in uino enecti usus 197
Philonium antidotum 156
Phlomi succi usus 252
Phœnicius pannus 56.161
Phthisis & syntexis unde 102
Phthisicorum habitatio 119
Phylacterium 100
Physsalidis baccarum usus 184
Pleuriticis curandis 114.168.169
Plumbum oculorum 67
Prænotio morborũ qui à capite, pectore, uentre aut uesica oriri solent 17
Procliani potiones pro epaticis 160
Profluuio uentris sistendo 194
Propolis 111
Prosdochi medici remedia ad colum 210
Proserpinalis, dracontion, gigarus 86
Proserpinalis herbæ usus 106
Proteus collyrium 74
Protropum passum 137
Prunorum in sepibus nascentium usus 185
Psittacinum collyrium 55
Psoricum 59
Pteridis herbæ usus 174

Ptolemæus

Ptolemaeus Euergetes 102
Ptolemaei regis emplastrum 251

Q

Quinquefolium fraga ferens 93
Quartarius 75.109.118.171

R

Radix edulis 96.97
Radix Syriaca 201
Ramicosorum cura 228
Rana rubeta 85
Ranarum adeps 75
Ranae uiuae usus in medic. 196
Ranarum intestina quo conducant 246
Rasamen pastae 54
Raucedinis remedia 98.105
Resinae astlosae usus 252
Restis suspendiariae usus 206
Renibus curandis 175
Rhagadas quomodo cures 90.222
Rhinenchytes 50
Rhodiae herbae usus 151
Rhoae oxeis 76
Rhus erythros, quis dicatur 205
Rhus marinus ad quid conducat 191
Rosa pro rosaceo 29
Rosaceum collyrium 74
Rosae syluatiae baccarum usus 191
Rubia Graecis polygonon 55
Rubiae infectorum usus 165
Ructus amaros sedantia 145
Rumex mora ferens 95
Rumex mora ferens ad quid conducat 115
Ruta ponticae usus 125

S

Sabanum .i. pannus crassus 45.49
Salis cathartici confectio & usus 215.219
Salissationem cordis pellentia 155
Saliua hominis 81
Salutaris herbae usus 124.164
Sambuci coliculorum usus 218
Sambuci liber ad quid conducat 153
Sambuci uuae utilitas 79
Sanguini narium sistendo 84
Sanguini uulnerum sistendo 85
Sanguinis eruptioni medentia 124
Sanguisugae uoratae 121
Santonicae herbae usus 198
Sardarum usus 236
Sardarum salsarum usus in medic. 108
Sapae confectio 186
Scarabaeus uiridis 61
Scolopendri usus 175
Scoria quid 84
Scorpij piscis fel 67
Scripulus 62
Seminis abundantiae parandae 228
Senecio tegularum, herba 245
Sepiae os 159
Septimarum lunarum uis 59
Seri caprini usus 165
Seriphij usus 199
Serpentis exuuij usus 126
Serpillum, gilarus 88
Sicosis & eius curatio 64
Signa bonae ualetudinis ex urinae colore 19
Sil Gallicum 193
Silis pictorij usus 184
Sinapi non excastratum 50
Sinapismus 161.162
Singultui inhibendo 126
Siti sedandae 126
Smilion emplastrum 242
Smyrnij usus 157
Solia sanguinis humani 130
Sonchos, cucurbitae radix 92
Soranus medicus quo remedio 200 homines curarit mentagra laborantes 129
Sordes aurium 77
Sordes cardinum hostij ad quid conducant 201
Spathomela 49
Spermatica herba 245
Sphragis Antigoni, collyrium 64
Spinae albae ramus 55
Spina in capite mullorum 179
Spinae extrahendae 236
Splenis seu lienis curatio 161
Spondogos quid, & eius usus 195
Spodiacon collyrium 25
Spongiae Africanae usus 86
Spongiae rubi rosarij usus 181
Spongiae pruni syluestris usus 196
Spongiae Rhodiae, Africanae 246
Spuma equi ad quid conferat 81
Stacton 59
Stactum collyrium 73.74
Stercus asinae 86
Stercus aurium 128
Stercus infantis primum 67
Stigmatibus obducendis 130

Stomachi

Stomachi uitiorum remedia 133.135
Stomachi eccausis 136
Stomachi carbunculo reprimendo 141
Stomachi fastidio tollendo & solitaneis doloribus 142
Stomachi cruditati 144
Stomachi perfrictioni 149
Stomachus acescens 142
Stomachus solutus 139
Stomaticæ perunctiones 101
Stomatice compositio 102
Stranguriæ doloribus sedandis 180
Stratioticum collyrium 59.64
Stridori dentium tollendo 94.95
Strigil 74
Strophi intestinorum doloris remedia 205
Strumæ 111
Strumosorum ingratorum talio 109
Strumis curandis 107.108.& 109.235
Strumæ exploratio 108
Strutio, radix lanaria quid conferat 31
Subfragium medicamen 147
Submeiulorum curatio 184
Succini ueri usus 110
Succinum cerasi 191
Suffocatio de uulua curanda quomodo 32
Suggillationibus liuoribusq; detergendis 131.132
Suppositoria colica 209
Superstitiosa medicamenta 56.58.70.71 85.86. 89.93.100.103. 104.105.110. 111.112 128.143.144.155.156.167.171.179.200,206 207.208.209.245.251
Suspiriosis quomodo succurrendum 122
Sycios agrios 243
Syderatio duplex 135
Symphyton, halum & eius usus 87
Symphyton, inula rustica, & allum gallicum idem 124
Symphoniacæ herbæ usus 67
Synanches remedia 108
Synchrismata 33
Syringij remedium 222.223

T

Talparum capita 108
Tamarici usus 161.180
Tenesmi remedia 198.203
Terræ contactus amuletis nocet 36
Terræ ampelitidis raritas 49
Testa locustæ ad quid conducat 191
Testiculi leporini usus 172
Testium tumentium, & pendulorum cura 127
Testudinis aquaticæ usus 174
Thalassomeli 155
Thorax 20
Tineis necandis 199
Tineæ capitis quomodo curentur 46
Tiniaticæ herbæ usus 123
Tolles quid sanet 108
Tonsillarum remedia 106
Torminosorum pharmaca 186 & deinceps
Torminosorum cibi 190
Torpedinis usus 247
Torpedinis nigræ usus 31
Tortionibus subitis curandis 194
Tosta caldaria 173
Trachomaticum collyrium 73
Traumata 50
Tremulorum curatio 237
Trifolium gallice uisumarus 40
Trigonis acus ossea 108
Triobolus herba 182
Trochiscus Asclepiadeus 190
Trochiscus dielectru 121
Tubi strangulatio 112
Tunicæ ueteris exustæ fumus ad quid prosit 87
Tura & antura herbæ 67
Turundi subdititij 213
Tussis remedia 111.112 & deinceps

V

Varuli 71
Vas æris rubri 90
Venerem conciliantia 227
Venula sub lingua 106
Venter 17.20
Ventris fluxus remedia 192
Ventris incontinentiæ remedium 194
Ventris rosus remedia 200
Ventri resoluendo 210 & inde
Ventriculi gallinacei membrana 116
Verbena polygonos 83
Verbena, hierobotane 86
Veratrum, bulbus idem 96
Vermes arboris putridæ 42
Vermes ulcerum ibidem
Vermes ex uipera putrefacta 62
Vermes unde coccus tingitur 192
Vermium terrenorum usus 240
Vermiculus in candone 93
Vermiculi dentium 91
Vernetus herba 83

Vertigo

Vertigo Græcis scotoma eiusq; cura 39
Verris uirus 81
Veru ferreum 85
Verrucaria, heliotropium 132
Verrucarum curatio 132.233
Verticis læsi curatio 99
Vesica 17.20
Veternosorum seu lethargicorum aut phrenetico-
rum cura 33
Victoriatus argenteus 44
Victoriatus dimidium drachmæ 125
Victoriati pondus obolorum trium 78
Victoriati nota 138
Vinum aruisium 187
Vinum lybicense 209
Vinum maleum 102
Vina factitia 139.190.215
Vini picati ueteris usus 125
Vincaperuinca 111
Vindiciani remedium ad tussim 121
Violarum agrestium usus 159
Violarum noxia 207
Violæ luteæ radicum usus 166
Vipera uiua usta 61
Viperæ incantatio 72
Viuerræ tostæ usus 156
Vlcera faui modo 42
Vlcera serpentia ibidem
Vlcera pestilentiosa 90
Vlceribus capitis 42
Vlcusculorum capitis cura 32
Vnguiculorum paronychia & subluuiũ quomo-
modo curentur 128
Vomicarum expurgatio 125
Vomicis suspectis curandis 169
Vomitui reprimendo 125.217
Vrceolaris herbæ usus 76.96
Vrinæ significationes 19
Vrinæ incontinentiam medicantia 184
Vstura animalium, siue in cineres redactio, quo-
modo fiat 22
Vua caniculata 105
Vuuæ & faucibus medendis 98
Vulnerum sanguini sistendo 85
Vulpis pulmo 122

X

XErocollyrium 55
Xerocollyria ad dolores oculorum 59
Xerophthalmia & eius cura 59

Z

Zona, herpes, & eius cura 89.136

Marcelli indicis finis.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA
ANNO M D XXXVI